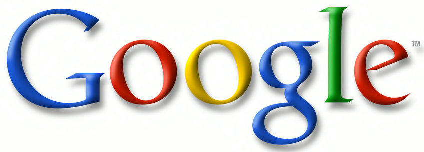
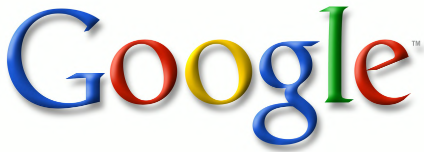
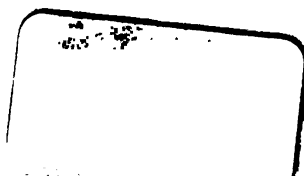
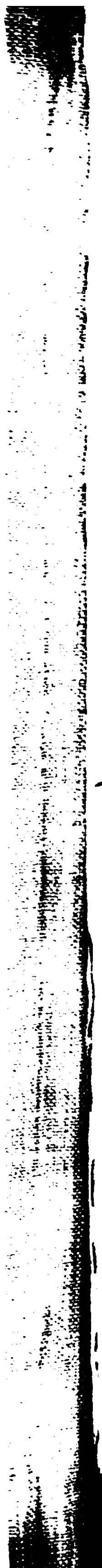

MEDDELELSER

FRA

KRIGSARKIVERNE.

UDGIVNE AF

GENERALSTABEN.

FJERDE BIND.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS J. JØRGENSEN & CO. (M. A. HANNOVER).

1890.

Redaktør: **C. Th. Sørensen.**

Indhold.

Med dette Bind afsluttes 1ste Række af „Meddelelser fra Krigsarkiverne“ samt den af Kapitajn C. Th. Sørensen i Afhandlinger givne Fremstilling af Danmarks og Norges militære og til Dels politiske Historie fra 1801 til 1809.

En ny Række af „Meddelelser fra Krigsarkiverne“ vil derefter blive paabegyndt under Redaktion af Kapitajn S. A. Sørensen.

Generalstaben, Juni 1890.

Nordens politiske og militære Forhold

i Tidsrummet September—December 1808.

Efter det spanske Korpses Frafald trak de franske Tropper, som vare komne fra Slesvig og Holsten til Fyn, sig atter bort, dog kun langsomt og ikke strax til deres tidligere Garnisoner og Cantonnementer.

Den 1ste franske Division under Generallieutenant Boudet marcherede til Sønderjylland, hvor den anbragtes i og om Flensborg med 4 Batailloner i Lejren dersteds og ét Kavaleriregiment fremskudt til Aabenraa og Omegn. Den 2den franske Division, der nu, efter at Dupas var bleven ansat i Hamburg, kommanderedes af Generalmajor Gency, forblev i nogen Tid i et Cantonnement ved lille Bælts nordlige Indløb om Middelfart, Bogense, Fredericia, Kolding og Haderslev for at oppebie og modtage de afvæbnede Spaniere, som Kongen sendte til de Franske [1]). Fyrsten af Pontecorvo selv rejste til Flensborg og der fra til Altona, hvor han ankom den 11te September med sin Stab og de ham attacherede danske Mænd, Wenzel Haffner, Levetzau og v. Dernath[2]).

Begivenheden med de Spanske havde foraarsaget Landet megen Skade. Ødelæggelser vare iværksatte paa mangfoldige Steder. Flere Dele af Langeland vare saa molesterede og udsugede, at Kongen maatte give dem Skattefrihed i flere Aar. Englænderne havde erobret Briggen „Fama“ og Kongejagten „Søormen“ og medtaget en stor Mængde Koffardiskibe, hvilke sidste dog i Følge et Løfte, som den engelske Admiral havde givet, ved den engelske Flaades Bortgang fra Gøteborg efterlodes der til vor Raadighed, naar vi vilde afhente dem [3]).

---

[1]) Se III Del, S. 522. [2]) Grev M. v. Dernath, ogsaa kaldet v. der Nath, Kammerherre, Deputeret i Økonomi- og Kommercekollegiet, repræsenterede hos Fyrsten nærmest de danske økonomiske Interesser, som Haffner de militære og Levetzau de politiske. [3]) Herom det nærmere i Aktstykkerne i det følgende.

Trods dette tabte Spanierne ikke den Sympathi hos Befolkningen, som de havde erhvervet sig. Deres vel udførte Opstand beundredes egentlig, og den Strænghed, hvormed de paa Sjælland afvæbnede Spaniere behandledes, da de ad alle Veje paa Sjælland og Fyn førtes til Kolding for der fra i Lænker at befordres syd paa til Frankrig, gik alle Tilskuere til Hjærtet.

Den offentlige Misstemning rettedes mod det franske Korps, der i det hele havde gjort saa liden Nytte og kostet saa urimelige Summer. Den lagde sig ved flere Lejligheder for Dagen. Saaledes bleve Bernadottes Adjudanter mishandlede af Pøbelen ved Postgaarden i Slesvig, da Marechallen passerede denne By paa Vejen til Altona.

For vore Statsmænd indeholdt Begivenheden et Varsel om, hvilken uovervindelig Modstand det napoleonske Herredømme til sidst vilde fremkalde, naar dets Bærer ikke formaaede at paalægge sine stedse om sig gribende Herskerlyster Maadehold. De havde fra første Haand faaet et Indblik i Spaniernes lidenskabelige Had til deres Undertrykkere, hvorfor de i ikke ringere Grad end det øvrige Evropa ansaa Tildragelserne i Spanien for meget alvorlige. Vi vedbleve med at faa Efterretninger om den spanske Opstand paa første Haand. Saaledes ankom i Midten af September en spansk Emissær til Helsingborg, som androg om Tilladelse til at komme ind i Landet, hvor han skulde bede Kongen om at tilstede Spanierne, om hvis Flugt man ikke havde vidst noget, da han tog hjemme fra, fri Hjemrejse. Man gav ham ikke Adgang til Landet, men lagde Mærke til, hvad han fortalte om Forholdene paa den spanske Halvø. Han meddelte, at Junot havde kapituleret, og at Kong Joseph havde forladt Madrid med sine franske Tropper, saa at Spanien nu havde befriet sig for Napoleons Aag [1]).

Christian Bernstorff, Schimmelmann og de fleste danske Statsmænd, som trods alt, hvad der var sket i 1807, og trods den Forbitrelse, de følte imod Englands nuværende politiske Ledere, dog i Hjærtet vare engelsksindede, følte ingen Ængstelse ved Tanken om, at den napoleonske Vælde ved disse Begivenheder kunde faa et Knæk. Bernstorff, som forudsaa, at Østerrig vilde benytte de Forlegenheder, i hvilke Napoleon var kommen i Spanien, til paa ny at tilkaste ham Handsken, støttet til de Uenigheder, som hele Aaret 1808 havde bestaaet mellem det og Frankrig, haabede, at Rusland i saa Fald vilde stille sig paa Østerrigs Side, hvorved han vel rimeligvis har tænkt sig, at Danmark som Ruslands Allierede vilde komme til at nyde godt af det Forbund, som i saa Fald vilde afsluttes med England. Han skuffedes derfor i samme Grad som det store engelske Parti ved det russiske Hof, da han erfarede, at Kejser Alexander, langt fra at vredes over Napoleons nye Overgreb med Hensyn til Spanien, vilde mødes med den franske Kejser i Erfurt for at forny Venskabet fra

[1]) Krigsarkiverne indeholde ogsaa direkte Beretninger fra Spanien. Af disse vil en Rapport fra Chefen for Fregatten „Diana" (se III Bind, S. 213) findes blandt Aktstykkerne i det følgende.

Tilsit[1]). Han indigneredes over, at Ruslands Kejser vilde svigte den Sag, som det maatte være hans Pligt at værne i Forening med Østerrig, at han paa ny vilde støtte Napoleon lige over for det ulykkelige Spanien, saa at Alexanders Upaalidelighed vilde blive Aarsag til, at det tunge Aag endnu i nogen Tid maatte vedvare og voxe, som Napoleons Forbundne ikke følte mindre stærkt, end hans Modstandere.

Saa længe Rusland og Frankrig vare saa nøje forenede, havde han imidlertid ikke andet at gjøre end at slutte vor Politik saa nær op til de nævnte to store Magter, som muligt. Det var jo Landets Politik, den, som Frederik VI havde antaget, og som Kongen fulgte med den Troskab og Redelighed, der var et Karaktertræk hos ham, i det han vogtede sig for at sige eller endog blot at tænke noget, som stod i Strid med de Forpligtelser, han havde paataget sig.

Med Hensyn til den spanske Opstand i Danmark var Kongen noget bekymret for, hvad Kejser Napoleon muligen vilde sige til den. Han var ikke uden Frygt for, at der maaske kunde rettes Bebrejdelser af en eller anden Art til ham i Anledning af den Holdning, han havde indtaget til Opstanden. Han sendte derfor Grev Holck til Paris med et Brev til Kejseren, hvori han forklarede sin Handlemaade, og blev først tilfredsstillet, da Kejseren sendte et Svar tilbage, som billigede Kongens Optræden og tildelte Bernadotte hele Skylden for, hvad der var foregaaet[2]).

Det hidtidige Forhold til Frankrig tog derfor ikke Skade ved Spaniernes Flugt; derimod anfægtedes det snarere lidt ved de umaadelige Udgifter, som Bernadottes Korps vedblivende Maaned efter Maaned paabyrdede den danske Statskasse, og ved nogle Manøvrer, som Schimmelmann foretog for at tvinge Frankrig til at yde os nogen pekuniær Hjælp. Efter at den sidstnævnte nemlig strax efter, at Napoleon havde erklæret, at Kongens Udlæg skulde blive ham erstattede[3]), havde bestræbt sig for at erholde fra Frankrig enten et Forskud eller et Laan (paa 30 Millioner frcs.), eller en Kredit hos Banken i Paris, eller Garanti for et Laan andensteds, men uden at noget af dette havde ført til et Resultat, søgte han at rejse Penge ved Vexler fra danske Bankinstitutter til vor Generalhandelskommissær Classen, hvilke han mente at kunne faa diskonterede ved Banken i Paris. Hvad der nu end er sket for at opnaa dette, mente man i den franske Regering at staa over for Forsøg fra den danske Regering paa underfundigt at ville tvinge Frankrig til Pengeudbetalinger, som ikke vare kontraktmæssig vedtagne. Denne Beskyldning var dog uden Tvivl ganske ugrundet, og Bernstorff imødegik den ved at forsikre, at de Manøvrer, som Schimmelmann var nødt til at udføre, vare rene Finansoperationer, der ikke havde andet Øjemed end at holde den faldende Kurs oppe.

[1]) Der foreligger i Bernstorffs tjenstlige Correspondance saa mange Vidnesbyrd om hans personlige Stemning, at man ikke kan være i Tvivl om den. [2]) Brevet findes i Correspondance de Napoléon, XVII, p. 506. [3]) III, S. 382.

Det er mere end rimeligt, at den danske Finansbestyrelse maa have været indviklet i finansielle Operationer, som i Udlandets Øjne kunne have taget sig mistænkeligt ud, thi Finanstilstanden var nær ved at være fortvivlet.

Udgifterne til den franske Hær havde, beregnet i franske Penge, den 7de September udgjort 16 602 000 francs [1]. Det værste ved denne Udgiftspost var dog ikke Summens Størrelse, men andre med den forbundne Forhold. Regeringen havde troet sig nødt til fra Maj Maaned af at give den franske Hærs Forplejning i Entreprise til en Hr. Crelinger i Altona, der var den anbefalet af Bernadotte, og som derfor modtog en høj kontraktmæssig bestemt Betaling [2] efter Speciesmøntfoden. Den maatte udredes kontant og erlagdes for det meste i hollandsk Guld [3]. Det var en byrdefuld Udskrivning, der var saa meget ærgerligere, som Staten ikke derved fritoges for Forpligtelsen til at sørge for de fremmede Soldater. De modtoge nemlig saa lidt fra Hr. Crelingers Magasiner, at de ikke deraf kunde mættes, hvorfor Kongen alligevel maatte bevilge Bespisningspenge for dem [4].

Det var intet Under, at Regeringen fra Maaned til Maaned befandt sig i de største Forlegenheder for at skaffe de nødvendige Midler til Veje. Indtægter havde Staten saa godt som ingen af. Søfarten var standset, Kolonierne i Englands Hænder, Handel paa Udlandet ophørt, især efter Krigen med Sverig. Sundtolden indbragte derfor intet, og den øvrige Told meget lidt. Væsentligt kunde Regeringen ikke stole paa andre Indtægter end de direkte Skatter i Danmark og Hertugdømmerne og Konsumtionsindtægterne, men i de første likvideredes Betalingen for det i stor Mængde udskrevne Korn. Indtægterne vare ikke engang tilstrækkelige til at opveje de ordinære løbende Udgifter, men nu kom der foruden Udgiften til den franske Hær og til extraordinære udenlandske Betalinger, som f. Ex. til Opkjøb af Korn i Rusland for Norge [5], de overordentlige Udgifter til en Flotille, der byggedes fra nyt af paa alle Værfter i de to Riger, til Norges Forsyning med alle Fornødenheder, til Erstatning for de

---

[1]) Efter Schimmelmanns Udregning, se hans Opgjørelse Side 78 i det følgende. To Maaneder senere angaves Udgiften af Bernadotte til 25 Millioner frcs., se Brev fra Dernath til Kronprinsen af 15de November blandt Breve og Rapporter i denne Periode. [2]) Der betaltes i vore nuværende Penge for hver Mand, der var til Tjeneste, 33 Øre pr. Dag (hvilket var 13 Øre mere end der ellers betaltes for en Soldats Forplejning), og for hver Mand, der var syg, ikke mindre end 3 Kroner 20 Øre pr. Dag. [3]) Det var af denne Grund, at Regeringen kjøbte de Vexler paa hollandske Gylden, som ere omtalte i M. L. Nathanson: „Børsoperationerne og Kursens Gang fornemmelig fra 1807 til 1814", Side 34. Hverken han eller A. S. Ørsted ere i deres Redegjørelser for hin Tids økonomiske Forhold (Nathanson: „Historisk-statistisk Fremstilling af Danmarks National- og Stats-Husholdning", 2den Udg. 1844, S. 137 og 523—518; A. S. Ørsted: „Af mit Livs og min Tids Historie", III, fra Side 435 af) til fulde oplyste om den Byrdes Natur, som det franske Korps paaværltede os. [4]) Se Schimmelmanns Brev til Dreyer og Classen af 20de September i det følgende. [5]) Nathanson har i „Børsoperationerne o. s. v.", Side 26 en Angivelse af det Beløb, som medgik til Kornopkjøb i Rusland i Tiden til Juli 1809.

Kornskibe, som forliste eller toges paa Vejen til Norge, til den nye Hærordning og til Lønning og Forplejning af den overordentlig store, helt indkaldte Hær, som stod under Vaaben paa Sjælland og i Norge.

Ved Skatkammersedler, udstedte efter Forordningen af 8de April 1808, anvendte Regeringen forlods nogle Afgifter, som paalagdes Indvaanerne for 14 Aar, og ved en Kgl. Bekjendtgjørelse af 28de December erholdtes et indenlandsk Laan, som lovedes tilbagebetalt i 24 Aar. Men disse Ressourcer forsloge ikke. De Midler, som kunde rejses i Slesvig og Holsten paa Grund af disses bedre Pengevæsen og ved Hjælp af Skatkammersedlerne i Hertugdømmerne, der holdt deres Kurs, gik helt og holdent i Hr. Crelingers Kasse. I det øvrige Rige og i Norge kom Finans- og Pengevæsenet til at hvile paa en saa stor Mængde ufunderede Papirværdier, at de kongerigske Repræsentativers Kurs i denne Periode faldt til Halvdelen af deres Paalydende.

Stillingen var saa overvældende, at en Statsbankerot forudsaas som en sandsynlig Eventualitet, og at baade Regering og Private i deres Operationer og Spekulationer havde Muligheden af en saadan for Øje.

Maatte Regeringen opgive Haabet om at faa Pengehjælp fra Frankrig, voxede imidlertid Haabet om at blive det franske Korps kvit. Kejser Napoleon havde i den senere Tid lyttet velvilligere end ellers til Dreyers indtrængende Bønner om at drage Korpset bort fra Danmark og derved redde Riget fra finansiel og økonomisk Undergang. Han havde endog en Dag lovet at ville befale Korpsets Bortgang, hvis Danmark ønskede det, hvad der havde til Følge, at det ikke blot blev paalagt Dreyer ved alle mulige Lejligheder at udtrykke dette Ønske paa Regeringens Vegne saa højtideligt som muligt, men at ogsaa Ruslands bona officia paakaldtes for at virke paa denne Kejser Napoleons gode Disposition, om hvilken man dog antog, at den, forudsat den virkelig var tilstede, mindre grundede sig paa Danmarks Ønske end paa den Brug, der i Følge Begivenhederne i Spanien og Forholdet til Østerrig var for franske Tropper paa vigtigere Steder.

Tildragelserne i Spanien havde den direkte Fordel for os, at den drog Englands Tropper der ned. Frygten for et Angreb paa Sjælland var, for den nærmeste Tid, forsvunden; derimod var Englændernes Magt paa Havet ikke indskrænket. Admiral Saumarez's Eskadre, som havde Tilhold i Gøteborg, herskede over Farvandet mellem Norge og Jylland, i Kattegat, i Bælterne og i Sundet, hvor vore Kyster vare stærkt blokerede, endelig helt ind i Østersøen, hvor den russiske Flaade, efter at have lidt nogen Overlast af Admiral Hood, holdtes blokeret i Baltischport, indtil den en Dag, benyttende sig af en Storm, der fjærnede Blokadeeskadren, undkom til Kronstadt.

Ogsaa paa saa fjærne Steder, som ved Færøerne, føltes Englands maritime Overmod. I Maj Maaned havde en engelsk Orlogsbrig „Clio“ nærmet sig Øerne, hvor dens Chef, Kapitajn Th. F. Baugh, bemægtigede sig Citadellet ved Thorshavn, der overgav sig uden Mod-

stand.[1]) Senere hen lagde en engelsk Kaper Beslag paa det Kgl. Magasin i Thorshavn og bortførte de i samme værende Oplag af Uld, Fjer, Tran o. s. v., eftersom han havde erfaret, at disse Varer tilhørte Kongen som eneste priviligeret Kjøbmand. Da dette var en Misforstaaelse af den folkeretlige Bestemmelse af, hvad der kan betragtes som kongelig Ejendom, blev Kaperen tvungen til at erstatte Værdien af det uretmæssigt ranede, men først efter Proces og Rettergang ved engelske Domstole, der endte 1811. Privat Gods blev respekteret paa denne fjærne Ø, hvad der ikke var Tilfældet, hvor Englænderne ellers optraadte ved Kysterne, i det de her ikke gjorde Forskjel paa, hvad der tilhørte den ene eller den anden. Omkring ved Kysterne i Norge og Danmark kæmpedes der idelig med Englænderne [2]), som i denne Periode, den 24de Oktober, foretog et alvorligt Angreb paa Christiansø [3]), hvilket dog afsloges af Kommandanten, Søkapitajn Kohl. Men haardest føltes dog den engelske Jagt paa danske og norske Skibe i Farvandet mellem Norge og Jylland.

Det var det Sted, hvor danske og norske Skibe sikrest kunde findes; thi her paa dette Sted maatte Forbindelsen mellem Norge og Jylland hævdes, coûte que coûte. Norge var i den elendigste Forfatning med Hensyn til Levnedsmidler for Indvaanerne og Udrustningsgjenstande for Hæren, som laa i Felten ved Sverigs Grænse og endnu daglig prøvede Kræfter med Svenskerne. Nu, da Nætterne begyndte at blive længere og mørkere, strejfede dristige Søofficerer og Sømænd fra begge Sider ud for at bringe eller hente Breve eller Produkter eller for at overføre Personer; men Englænderne og Kapere lurede der paa Bytte, saa Overfarten ofte formelig maatte forceres og til sine Tider endog kun blev mulig, naar Storme indfandt sig og piskede Havet i Oprør, hvorved Chancerne for at vinde igjennem blev større. Man mente i øvrigt i Norge, at der ikke fra dansk Side var gjort nok for saa meget som muligt at beskytte denne Forbindelse. Navnlig havde det vakt alvorlig Misfornøjelse, at Englænderne i April Maaned fra Fladstrands Red havde kunnet tage en Del for Norge ladede Proviantskibe uden at møde nogen Modstand [4]). Der var nu imidlertid bødet lidt paa de utilstrækkelige Foranstaltninger. En ny Kommandant var udnævnt for Fladstrand, nemlig Oberstlieutenant F. Züber, en 3 à 4 Kanonchalouper vare føjede til det tidligere der stationerede Antal, og for at bemande dem vare 2 à 300 Søenrolerede udskrevne i Slesvig. Derhos stilledes Ankomsten af et Par større armerede Skibe i Udsigt, saa snart det blev muligt at lade dem afgaa fra Sjælland. For at lette Forbindelsen tændtes fra 1ste Oktober Skagens Fyr [5]),

---

[1]) Det nærmere herom findes hos Ræder III, S. 91 og flg. [2]) Om disse mange Fægtninger vil man finde Oplysning, foruden hos Ræder og i de trykte Bekjendtgjørelser, i følgende Bøger: V. A. Larsen: Fra Krigens Tid (1807—1814), Bidrag til den norske Marines Historie, Christiania 1878, og J. P. With: Danske og norske Søheltes Bedrifter, Kjøbenhavn 1819. [3]) Ræder III, S. 99 og Bülows „Bekjendtgjørelser". [4]) Se Bülows Skrivelse til Generalavditoriatet i III, Side 428. [5]) Fyret havde ogsaa ved en tidligere Lejlighed været tændt, se III, S. 291. Til andre Tider havde de Engelske haft et engelsk Fyrskib stationeret ved Skagen.

hvilken Foranstaltning dog viste sig mindre hensigtsmæssig, saa at der senere indførtes en periodisk bestemt Vexling af oplyst og mørkt Farvand. Endelig gav man i Forbindelsens Interesse Fladstrand Kjøbstadsrettigheder, da man derved kunde undgaa der indbragte Prisers Henbringelse til nærmeste Kjøbstad, hvorved især mange Fartøjer faldt i Fjendens Hænder.

Som omtalt i det foregaaende, var Kapitajnlieutenant Risbrigh sendt til Nordjylland for at styre og kontrollere den Virksomhed, der havde Norges Proviantering til Maal. Han skulde forberede alt saaledes, at intet Skib, som kom fra Norge for at hente Korn, eller som fra Danmark vilde gaa med Korn eller andre Fornødenheder til Norge, forgjæves skulde lede efter Ladning. Han skulde sørge for, at Beholdningerne vare anbragte overalt, hvor Skibe i det nævnte Øjemed bedst kunde slippe ind, og vejlede Skibsførerne med Hensyn til de sikreste og bedste Ladningssteder. Den norske Provideringskommission, som sørgede for Tilvejebringelse af Korn i Danmark og for, at saa mange Skibe som muligt fra Norge gik ned for at hente Korn, sendte i Efteraaret 1808 for tredje Gang sit betydeligste og virksomste Medlem, Grev Herman Wedel Jarlsberg, til Danmark. Han steg den 11te September i Land ved Hanstholm fra den Baad, hvor i han under Storm havde tilbagelagt Rejsen fra Ny Hellesund, vest for Christianssand [1]). Der fra begav han sig til Kjøbenhavn, hvor han med Regeringen og specielt Rentekammeret ordnede alt med Hensyn til Norges Forsyning denne Vinter. I Følge den Kgl. Resolution af 24de September 1808 [2]), der blev Udslaget af hans Forhandlinger i Kjøbenhavn, ansattes der i tjenstlig Forbindelse med Risbrigh to Kommissærer i Jylland, som skulde staa Amtmændene bi med Hensyn til deres Forretninger vedrørende Korntransporten til Norge. Den ene af disse blev Wedel og den anden Krigsraad og Proviantkommissær R. Langeland, som tillige var den, der paa den danske Regerings Vegne skulde indkjøbe og bortsende de Varer, som skulde anskaffes for de kongelige Magasiner i Norge, og den, som særlig havde at sørge for Bortsendelsen af de Udrustningsgjenstande, der vare forfærdigede for den norske Hær. Efter at Virksomheden ved Wedels Energi var kommen i godt Spor, nærmest med det Maal for Øje at kunne benytte den Tid, da de mørke Nætter bleve længere og de lurende engelske Skibes Tal mindre, rejste Wedel til Norge efter med kongelig Tilladelse at have udnævnt sin Eftermand, der blev Kapitajn Herman Løvenskjold. I Norge indtraadte han saa atter i Provideringskommissionen i Christiania, der, efter at Mægler Smith var udtraadt, nu kom til at bestaa, foruden af ham, af Branddirektør Heyerdahl og Kjøbmand Erik Thurmann.

For Norge og for de Befalende der oppe var et heldigt Udfald af disse Anstrængelser et Livsspørgsmaal; thi Landet var nær ved at lide Hungersnød, de militære Magasiner stærkt medtagne og Hæren

[1]) Yngvar Nielsen: Grev Herman Wedel Jarlsberg og hans Samtid, S. 170.
[2]) Trykt i samme Værk S. 172.

næsten nøgen. Det russiske Korn, som kom til Trondhjem fra Archangel, havde hjulpet noget paa Stillingen, men en sand Hjælp vilde Norge først faa, naar de store Beholdninger, som samledes i det nordlige Jylland, kunde komme der op.

Englands Herredømme i vore Farvande lammede saaledes paa alle Steder vor krigerske Optræden, ikke blot i Danmark, hvor den store Hær stod uvirksom paa Sjælland, fordi en engelsk Flaadeafdeling under Viceadmiral Bertie, som havde Tilhold i Helsingborg, blokerede Helsingør og Kjøbenhavn, men ogsaa i Norge, hvor de beskrevne Forhold trykkede Handlekraften ned. Der førtes vel Krig endnu ved Norges Grænse med Sverig. Der kæmpedes endog meget livligt og dristigt, men det var kun en Grænsekrig med Forpostfægtninger, pludselige Overfald og Alarmeringer, som ikke gik ud paa at forrykke de Linier, bag hvilke de to stridende Hære vare komne til Ro.

Krigen i Norge havde faaet en noget anden Karakter end før, og dette tildrog sig Opmærksomhed i St. Petersborg, hvor man ikke kunde overbevise sig om Nødvendigheden af den defensive Holdning, som Christian August indtog, og hvor man i det hele fandt, at Christian Augusts Optræden nu ikke ganske svarede til, hvad det norske Felttog i Sommeren 1808 havde lovet.

Det var paa den Tid, at den russiske Hær i Finland, efter Svenskernes evigt berømmelige Sommerfelttog, var trængt tilbage til det sydlige, og at for en Stund den svenske Regering syntes at ville sætte noget alvorligt ind paa Finlands Gjenerobring. Den russiske Regering kunde ikke lukke Øjnene for den Kjendsgjerning, at det Korps, Kong Gustav samlede paa Åland under Navn af den sydfinske Hær, for en stor Del var sammensat af Tropper, som vare dragne bort fra det vestlige Sverig, ikke blot fra Skaane, men ogsaa fra den Hær, som stod lige over for Christian August.

Da vor Gesandt Blome lige fra den Gang, Norge inden Krigens Udbrud var truet af England og Sverig i Forening, havde drevet paa Ruslands energiske Hjælp, og han under Felttoget i Norge havde beklaget sig over General Buxhøwdens kraftesløse Hærføring, var det paa en Maade nu, som om Rollerne vare byttede om. Men Blome imødegik med Ihærdighed disse Udbrud af ondt Lune. Han skød Skylden for den svigtende Kooperation dels paa Buxhøwden, der ikke tog Exempel af Christian August i sin Maade at føre Krigen paa, dels paa hele den russiske Operationsplan, som han ofte havde dadlet. I Steden for ved Finlands Okkupation at føre saa mange Afdelinger paa alle Punkter hen til Landets Grænser, at Sverig, hvor det vilde, kunde slaa Grænsekordonen og rykke ind, fordrede han, at der førtes samlede, kraftige Korpser hen til de vigtigste Grænsepunkter, saa stærke, at de kunde gjøre Indfald i det egentlige Sverig og der ende Krigen. Først naar Rusland optog denne ogsaa for dets egne Interesser ene rigtige Fremgangsmaade, vilde den dansk-norske Kooperation blive virkelig mulig, thi kun i det egentlige Sverig kunde de komme til at samvirke.

Kejser Alexander, som var fortrydelig over den Modgang, der havde mødt hans Tropper i Finland, var meget tilbøjelig til at give Blome Ret, og da han nu for anden Gang stævnede Tropper fra det indre Rusland til Finland, og et nyt Felttog med nye Kræfter var ved at begynde, indtraadte der et meget fortroligt Forhold imellem den russiske Regering og Blome, hvilket havde en fælles aktiv Samvirken under det nye Felttog til Maal.

Det var paa den Tid, at Kejser Alexander skulde afrejse til Erfurt. Der var den Gang megen Forbitrelse i Rusland over denne Rejse. De fleste Dannede i Østersøprovinserne og i St. Petersborg vare engelsksindede [1]), og Stemningen i den officielle Verden i den russiske Hovedstad, som samledes om Enkekejserinden, var endog lidenskabelig opsat imod Forbundet med Frankrig. Man betragtede i de Kredse Kejserens Rejse som en Ydmygelse for Rusland, navnlig nu, da det var den almindelige Mening, at Napoleons Dominium paa Grund af Begivenhederne i Spanien maatte falde sammen, hvis Alexander ikke vilde støtte det. Gjæringen var saa stærk, at Admiral Saumarez, som bekjendt, ansaa Tidspunktet for egnet til at sende Kejseren et Brev fra Baltischport, hvori han opfordrede denne til at forsone sig med England, hvilket Brev imidlertid først naaede Kejseren i Erfurt, hvor han viste Napoleon det. Blome delte ganske sikkert det engelsksindede Partis Opfattelse, men han var uden Tvivl paa samme Tid overbevist om, at Danmark i hvert Fald maatte følge Rusland, og at det kun kom an paa at gjøre dette alvorligt. Nu, da Alexander gik til Erfurt, gjaldt det om at sikre Danmark Fordele af det Forbund, som dér skulde fornyes, og i hvilket Danmark var indlemmet. Det, han i sine Samtaler med Romanzoff navnlig ønskede, at Alexander skulde opnaa af Napoleon, var, at det blev tilladt Rusland og Danmark alene uden hans Hjælp at tilendebringe Krigen med Sverig og at bestemme dette Lands Skæbne. Derhos virkede han for, at der tilstodes Danmark et Vederlag for de store Ofre, det alt havde ydet i Forbundets Interesse ved den ødelæggende Krig, som det imod sine egne Interesser havde opretholdt, og for de større, som det var villigt til at yde, naar Vinteren tillod det at træde aktivt op. I den Retning forlangte han en Gebetsudvidelse, som ikke indskrænkede sig til de tidligere danske og norske Provinser, Skaane, Halland, Blekingen, Bohus, Herjedalen, Jemteland, nej, som dannede en sammenhængende solid Landstrækning, der forenede Norge med Skaane og gjorde Frederik VI's Monarki til et afrundet, kompakt Rige. Blome fandt al ønskelig Imødekommenhed. Grev Romanzoff og han vare enige om det, man med Hensyn til Ruslands og Danmarks fælles Interesser i Norden skulde søge at opnaa i Erfurt.

Blomes Beretninger om dette undlode ikke at gjøre et behageligt Indtryk i Kjøbenhavn. Imidlertid var man her ikke meget tillids-

[1]) Jfr. Frederik VI's Brev til Christian August af 4de September, III, S. 533, i hvilket han som de eneste fransksindede i St. Petersborg betegner Kejseren, Caulincourt og Romanzoff.

fuld med Hensyn til Russernes Optræden paa denne Side af den bothniske Bugt. Desuden virkede de berørte indre Vanskeligheder og især det franske Korpses fortsatte Ophold i Landet trykkende paa Handlelysten; der foretoges endnu ingen Forberedelser til at benytte det Øjeblik, da Englænderne gik bort, til andet, end til at sende Korn til Norge. Nogen bestemt Plan for Operationerne ind i Sverig var heller ikke endnu formet eller drøftet. Tvært imod gik Blome i Petersborg ud fra andre Forudsætninger, end Frederik VI. Han forestillede sig nemlig, at man fra Danmark skulde sende de disponible Tropper op til Norge for at der dér fra under Christian Augusts Anførsel kunde aabnes et Felttog til Russernes Understøttelse, medens Kongen tænkte paa en Landgang i Skaane, lig den, der var bleven forberedt for Bernadotte forrige Vinter. Denne Uoverensstemmelse mellem, hvad Blome udviklede i St. Petersborg, og hvad Kongen tænkte sig her hjemme, blev dog endnu ikke bemærket og Felttogsplanen ikke omtalt, hvad der ogsaa kunde have en Grund blandt andre i, at man i Kjøbenhavn ventede, at den maaske vilde blive gjort til Gjenstand for en særlig Diskussion mellem Rusland og os. Man fik nemlig Meddelelse om, at den tidligere russiske Gesandt i Stockholm, Alopæus, som havde faaet en særlig Mission til Kjøbenhavn og alt før Kejser Alexanders Afrejse til Erfurt havde haft sin Afskedsavdiens hos ham, efter, hvad man mente, ogsaa skulde aftale fælles Operationer med vort Hof.

Frederik VI oppebiede dog ikke Alopæus's Ankomst, men rejste til Holsten. Han havde i September og Begyndelsen af Oktober Maaned holdt en Række store Manøvrer med den i Kjøbenhavn og paa Kysten nord for Staden forsamlede Styrke, samt afholdt Specialrevuer over Afdelinger baade i Kjøbenhavn og i det nordlige Sjælland. Den 18de Oktober rejste han til Kjøge for der at begynde en Inspektionstournée over alle Tropper i det sydlige Sjælland. Fra Korsør, hvor han endte, tog han til Kiel for at besøge Dronningen en 14 Dages Tid. Men han blev som sædvanlig længere borte, end bestemt, og kom først hjem til Kjøbenhavn den 1ste December, efter paa Hjemrejsen at have maattet lægge Vejen over Laaland og Falster, da han ikke andensteds kunde komme over store Bælt, og han der fra havde aflagt[1] nogle anmeldte Besøg i det vestlige Sjælland.

Kongen tog paa denne Rejse ikke Generaladjudanturen med sig. Bülow blev i Kjøbenhavn under Frederik af Hessen, som overtog den øverste militære Kommando paa den sjællandske Øgruppe.

Alopæus kom til Kjøbenhavn, medens Kongen endnu var paa Sjælland, hvorfor han blev indbudt at komme ud til Gisselfeldt en Dag, Kongen var der. Han var Overbringer af Andreaskorset, hvilket Alexander skjænkede Kongen til Gjengjæld for den ham oversendte Elefantorden. Men Alopæus var belavet paa at modtage Instruktioner af den meddelte Art. Ved Afskedsavdiensen i Petersborg havde Kejseren nemlig paalagt Romanzoff at give Alopæus saadanne, og han mente derfor, skjønt Romanzoff var rejst fra Petersborg uden at give ham disse, at maatte oppebie, om der ikke sendtes ham

nogle fra Erfurt. Han besluttede derfor at forblive i Kjøbenhavn, til Kongen kom hjem fra Kiel.

I Finland havde imidlertid i September Maaned Krigen vendt sig til Russernes Fordel. Efter de tre Dages blodige Kampe ved Kuortane, Ruona og Salmis rømmede Svenskerne atter Finland langsomt og kæmpende, og Ruslands nye overlegne Masser væltedes ud over Landet. Krigen havde flyttet sig til det nordlige Finland, da det pludselig blev bekjendt, at der var sluttet en Vaabenstilstand i Lotho den 29de September, i Følge hvilken Russerne ikke maatte komme nordligere end til Gl. Karleby og Idensalmi Kirke, medens Svenskerne beholdt deres Stilling ved Himango og Landet nord derfor.

Ingen vidste, hvad dette betød. Begivenheden var en Gaade og opfattedes forskjelligt. I Sverig mente man, at det var Russerne, som havde tilbudt Stilstanden. I Petersborg troede man derimod, at det var Sverig, som havde ønsket den [1]), og at Buxhøwden havde udbedt sig Tilladelse til at tilstaa den i det Haab, at den vilde føre til Fredsforhandlinger; men at han ikke havde oppebiet Svaret og efter Sammenkomsten i Lotho havde bevilget den. I hvert Fald var Konventionen en egenmægtig Handling af Buxhöwden, og den under Kejserens Fraværelse fungerende midlertidige Regering i St. Petersborg billigede den ikke, saa Generalen maatte opsige den med den fastsatte Frist af 8 Dage.

Men at det forholdt sig saaledes med denne Vaabenhvile, vidste man ikke, den Gang først Rygtet og senere Visheden om denne Vaabenstilstand gjennem Sverig kom til Danmark og Norge. Paa det første Sted gjorde den et pinligt Indtryk, skjønt man ikke vilde udtale nogen Dom om den, før man havde hørt, hvad det petersborgske Kabinet sagde om den. Det var jo nemlig aftalt, at ingen af de Allierede paa egen Haand maatte indlede Fredsforhandlinger. I Norge opfattede Christian August den som et Bevis paa, at Krigen nu hørte op for dette Aar, hvorfor han i sin Længsel efter at unde Norge et Pusterum higede efter at følge Ruslands Exempel.

Kong Gustav tænkte i Virkeligheden den Gang ogsaa paa at faa Krigen foreløbig standset, hvorfor han sendte en betroet Mand, Oberst Borgenstjerna, i fortroligt Ærende til Sjælland og paa samme Tid befalede Cederstrøm at foreslaa Christian August en Vaabenstilstand.

---

[1]) Hertil skal bemærkes, at J. P. van Suchtelen, som var tilstede ved Sammenkomsten i Lotho, i sin af hans Søn udgivne Bog: „Précis des événements militaires des campagnes de 1808 et 1809 en Finlande", ikke gaar ud fra, at det var Svenskerne, som havde andraget om en Vaabenstilstand, men at han med Hensyn til denne Sag er i Overensstemmelse med Montgomery, hvis Skildring er Grundlaget for Ræders Fremstilling. Se den svenske Oversættelse af det første Værk: Paul van Suchtelen: Kriget emellan Sverige och Ryssland åren 1808 och 1809. Øfversat af R. F. G. Wrede, 2dra upplagen (Stockholm 1836), S. 185, og Montgomery: Historie öfver Kriget emellan Sverige och Ryssland åren 1808 och 1809, II Del (Ørebro 1842), S. 39.

Danmark skulde Borgenstjerna tilbyde en saadan, og der medgaves derfor denne Afsending et Brev fra Kong Gustav til Frederik VI.

Borgenstjerna rejste til Lund, hvor fra han ved en Parlementær anmodede om et Pas for at komme over til Sjælland og meldte, at han var Overbringer af et Brev til Kongen fra sin Herre. Hertil svarede Bülow [1]), at man, saa gjærne man end ellers vilde, ikke under de nærværende Omstændigheder kunde modtage ham, derimod nok Brevet, han var Overbringer af. Der gik derpaa nogen Tid, i hvilken man intet hørte og derfor formodede, at Borgenstjerna udbad sig Forholdsregler; men derefter sendte han Brevet til Kjøbenhavn paa samme Tid, han paa ny anmodede om Adgang til Landet. I Brevet beklagede Kong Gustav kun, at Omstændighederne forhindrede ham fra at hengive sig til de Følelser, han nærede for Frederik VI, men at han haabede Held af de Forhandlinger, han havde betroet Borgenstjerna. Da Kong Frederik, som netop paa den Tid var i Begreb med at forlade Hovedstaden for at inspicere det sydlige Sjælland og dernæst begive sig til Kiel, mente, at det kunde være nyttigt at faa at vide, hvad Kong Gustav havde paa Sinde, lod han Borgenstjerna indbyde til at komme til Marienlyst ved Helsingør og befalede Generalmajor Baudissin dér at modtage hans Meddelelser.

Ved dette Møde, som fandt Sted den 20de Oktober, meddelte Borgenstjerna, at Kong Gustav havde sendt ham for at opfordre Danmark til at forhandle om en Separatfred og for som en Indledning dertil at slutte en Vaabenstilstand og gjenknytte de venskabelige Forhold. Han erklærede dernæst paa Kongens Vegne, at Sverigs Forbindelser med England ikke vare af den Natur, at de forhindrede et sligt Arrangement med os, at den engelske Regering ønskede denne Forsoning mellem Sverig og Danmark, og at han endog havde Grund til at tro, at den engelske Regering selv var stemt for en Overenskomst med Danmark, for hvilken Sverig i saa Fald gjærne tilbød sin Mægling [2]).

Da Frederik VI erfarede Udfaldet af dette Møde, sendte han den 22de Oktober Kong Gustav et venskabeligt Brev, i hvilket han udtalte sin Glæde over de personlige Følelser, Kong Gustav havde tolket, og forsikrede, at han selv vilde føle den største Tilfredsstillelse, hvis Forholdet mellem de to Stater blev bedre, men at han med Beklagelse maatte tilstaa ikke at øjne nogen Udsigt dertil ved de Forslag, Borgenstjerna havde bragt. Da hans Allierede havde lovet ham deres Bistand for at hævne det grusomme og troløse Angreb af den Magt, med hvilken Kong Gustav havde allieret sig, skyldte han disse Magter ikke at forhandle særskilt, hverken om Fred eller om Vaabenstilstand [3]).

---

[1]) Brevet findes i det følgende. [2]) Dette Referat er givet efter Bernstorffs Meddelelser til danske Gesandter i Udlandet. [3]) Jvfr. om Borgenstjernas Mission: Joh. Forchhammer: „Christian August, Prins af Augustenborg“ i Dansk Maanedskrift, Aargang 1868, 1ste Bind, S. 28.

Bedre Held end i Danmark havde Kong Gustav i Norge. Cederstrøm udførte sin Konges Befaling ved at bede Oberstlieutenant Adlersparre, der var Chef for Hærens højre Fløj, om at foreslaa de Norske en Vaabenstilstand, saa længe den ublide Aarstid, som nu begyndte, vedvarede. Adlersparre sendte Kapitajn Anckarsvärd til Staffeldt, som, efter at have indhentet Christian Augusts Ordre, den 13de Oktober svarede, at Prinsen var villig til at slutte Vaabentilstand, naar Cederstrøm anholdt derom, dog kun paa visse Vilkaar, som opgaves, hvoriblandt, at den sluttedes for 4 Uger med 4 Ugers Opsigelse [1]).

Da Christian August efterhaanden blev mere og mere forvisset om, at der virkelig i Rusland var afsluttet en Vaabenstilstand, blev han utaalmodig over, at Cederstrøm ikke benyttede sig af hans Tilbud. Men i Sverig varede det noget, inden man, forundret over, at man i Danmark og Norge kunde gaa ud fra forskjellige Forudsætninger, kom paa det rene med, hvorledes man skulde forholde sig lige over for Christian August. Omsider lod man Cederstrøm spørge, om Prinsen havde Bemyndigelse, hvilket skete i to Breve af 7de og 17de November [2]), der begge paa én Gang kom Prinsen i Hænde. Da Prinsen den 20de havde svaret, at han ved sit Æresord borgede for, at de Konditioner, man ved Afslutningen af en Vaabenstilstand maatte komme overens om, skulde blive holdte fra hans Side, kom det den 22de November til en Forhandling i Svinesund mellem Oberst Posse og Major N. S. Darre. Men da man i Sverig ikke vilde gaa ind paa de Ændringer, som Darre havde foreslaaet til det af Posse fremsatte Vaabenstilstandsforslag [3]), kom nogen Overenskomst ikke i Stand, hvorimod Cederstrøm foreslog, at Forhandlingerne ikke afbrødes, og at der som Vidnesbyrd herom indtraadte en Vaabenhvile med 48 Timers Opsigelse, en saadan, som under Forhandlingerne allerede faktisk havde fundet Sted.

Den beklagelig Forskjel paa Handlemaaden i Norge og i Danmark var væsentligt begrundet i, at Prinsen intet hørte fra Danmark. Han havde ikke erholdt Svar paa sine Breve fra den 23de September af, navnlig ikke paa de mange, i hvilke han havde indberettet sin Tilbøjelighed til at slutte Vaabenstilstand, af 14de, 17de, 22de, 28de Oktober, 4de November o. s. v..

Den væsentligste Grund til denne Mangel paa Forholdsregler er selvfølgelig at søge i den vanskelige Forbindelse mellem Norge og Danmark, men Kongen vil næppe kunne frikjendes for i denne Periode noget at have forsømt Christian August. Vel sendte han den 23de Oktober fra Sjælland Prinsen Meddelelse om Borgenstjernas Mission, men ellers har han kun skrevet meget lidt af Betydning, og Svarene paa de mange nævnte Breve udfærdigede han saa sent, at

---

[1]) Staffeldts Brev findes trykt i det følgende som Bilag til en af Christian Augusts Rapporter af 22de November. [2]) Ogsaa disse findes som Bilag til den nævnte Rapport af 22de November. [3]) Ere trykte i det følgende, hvor overhovedet alle de Aktstykker af historisk Værdi ville findes meddelte, som ikke alt ere offentliggjorte i „Norske Samlinger".

de ikke kom til Prinsen før efter den 7de December. Det var rimeligvis Tilfældet den Gang, som før, naar Kongen opholdt sig i Kiel uden sit Kontor, at Brevene fra Christian August maatte sendes til Kjøbenhavn for at dechiffreres, saa de to Gange maatte passere store Bælt, inden Kongen blev i Stand til at besvare dem.

Kongen var uden Tvivl ogsaa noget træt af Aarets Tildragelser, og en enkelt Sag lagde paa den Tid, han rejste til Kiel, fortrinsvis Beslag paa hans Opmærksomhed, nemlig Landets Befrielse for det franske Korps.

I Slutningen af September havde Korpset foretaget en Bevægelse syd paa: 1ste Division fra Slesvig til Holsten, 2den Division fra Jylland til Slesvig. Den første indtog en Stilling fra Husum til Altona som Kystbevogtning mod Englænderne til Hamburgs Beskyttelse. Den anden kantonnerede om Hovedvejen i det østlige Slesvig. I Oktober koncentreredes 1ste Division mere mod Syd, og enkelte Dele af den bleve trukne ud af Landet, nogle til Frankrig, andre til Nordtyskland, hvor der paa Grund af, at store Troppemasser droges til Spanien, maatte foretages Koncentrationer af de tilbageblivende. 2den Division forlod i denne Maaned Slesvig og indtog et Cantonnement i Holsten fra Rendsborg langs Hovedlandevejene mod Syd over Itzehoe og Segeberg.

I Løbet af Oktober fik man ad diplomatisk Vej Meddelelse om, at Napoleon for at lette Danmarks Byrder nu vilde drage Korpset bort, hvilket voldte stor Glæde og tilskreves Ruslands Indflydelse [1]). Men det viste sig, at Fyrsten af Pontecorvo i Virkeligheden kun havde faaet Befaling til at koncentrere sine Tropper om Hansestæderne, hvad der forudsatte Tropper ogsaa paa holstensk Grund.

I den Tid, Kongen opholdt sig i Kiel, anvendte han Overtalelser, Æresbevisninger, Bestikkelser [2]), kort sagt alle mulige Midler for at bevæge Bernadotte og hans Hjælpere til at rømme Territoriet i dets Helhed; men Fyrsten pegede paa sin Ordre, som han maatte lyde. Han forsikrede, at han var i fuldstændig Unaade, hvad der er rimeligt nok, da Begivenheden med Spanierne kom som ny Post paa et temmeligt langt Synderegister. Han erklærede sig overbevist om, at den mindste Afvigelse fra en aldeles strikte Fortolkning af Kejserens Ordre vilde blive skæbnesvanger for ham. Han kunde kun indføre saadanne Lempelser, som ikke stred udtrykkeligt mod Kejserens Vilje. De Franske vedbleve derfor at besætte Landet syd for Pinneberg samt Altona. Den øvrige Del af Holsten var derimod rømmet i Slutningen af November. Dog kom der den 5te December paa ny noget Rytteri ind fra Lauenburg, men det var ikke nogen stor Styrke, og den holdt sig nær Grænsen. Marechallen selv havde tænkt paa at

---

[1]) Kejserens Ordre herom er ogsaa given i Erfurt, se „Correspondance de Napoléon" og Dr. Joh. Forchhammers „Napoleon den 1stes Forhold til Norden og særligt til Danmark" i Dansk Maanedskrift, Aargang 1867, 2det Bind, S. 44.

[2]) Herom vil en Del Aktstykker til dette og til det næste Afsnit indeholde nogle Oplysninger, som supplere, hvad der allerede er bekjendt gjennem Ræder.

tage sit Hovedkvarter i Hamburg, og for at opmuntre ham dertil havde Kongen tilsagt ham, at han og hans Stab ogsaa i det Tilfælde skulde faa Diæter fra Danmark, hvorved han altsaa kunde opnaa dobbelte, nemlig ogsaa fra Hamburg, men da han imidlertid bestemte sig for Altona, lejede Kongen Rainvilles Hotel for ham i 4 Maaneder.

Efter at Kongen den 1ste December var vendt tilbage til Kjøbenhavn, optoges Regeringen stærkt af politiske Overvejelser.

Hele Evropa sysselsatte sig da med at udgrunde, hvad der var blevet besluttet i Erfurt, hvor de to Kejsere, omgivne af en glimrende Forsamling af Fyrster og Statsmænd fra alle Lande, havde udvexlet fortrolige Samtaler om Fremtidens Politik. Man vidste i Almindelighed dog kun, at de to Kejsere havde besluttet en Fællesopfordring til England, og at Grev Romanzoff derfor var fulgt med Champagny til Paris efter Mødet, samt at Princippet „uti possidetis" var hævdet som en Grundregel, saa ingen Magt kunde erholde nogen Landstrækning, som den ikke faktisk havde erhvervet sig Besiddelsen af og kunde hævde med Vaaben. Dog, vor Regering fik noget mere at vide; thi den modtog Beretninger fra Blome i St. Petersborg.

Vor virksomme, altid paa Færde værende Gesandt var om sig. Han var den første af hele St. Petersborgs Befolkning, som modtog Kejseren, da denne, kun fulgt af Grev Tolstoy (thi det øvrige Følge var flere Dagsrejser tilbage), ankom fra Narva til den lille Landstation Kipen. Blome fik Lejlighed til at yde Kejseren en Opmærksomhed, da dennes Rejsevogn var gaaet i Stykker i Narva, saa han havde maattet foretage Rejsen til Kipen i en ussel Landbefordring. Han kjørte nu i Blomes Calèche til Gatschina. I Kipen blev der kun vexlet almindelige Talemaader, skjønt Blome dog paa Kejserens Spørgsmaal om, hvorledes Sagerne stode, fik Lejlighed til at nedsætte Buxhøwdens Krigsførsel. I de følgende Dage, da Kejseren kom til St. Petersborg, var Blome ved enhver Lejlighed fremmest i Kredsen, der omgav ham, og det varede ikke længe, før han havde modtaget de mest positive Forsikringer om, at Danmarks Interesser vare varetagne. Skjønt Romanzoff ikke var vendt tilbage, og Forhandlingerne med de fremmede Gesandter endnu fra det russiske Kabinets Side besørgedes af Grev Soltykoff, der ogsaa havde passet dem i Kejserens Fraværelse, forstod Blome dog at skaffe sig god Underretning om, hvad der var foregaaet i Erfurt. Han meldte[1]), at der var sluttet en fuldstændig defensiv Traktat, i hvilken Aftalerne fra Tilsit vare gjentagne, men nøjagtigere formulerede. Nogen bestemt territorial Skadeserstatning var ikke optagen for Danmark, fordi denne maatte bero paa, hvor stort et Stykke af Sverig det vilde lykkes Danmark at erobre. Men han var overbevist om, at der vilde garanteres os Besiddelsen af det, som vi erhvervede ved

---

[1]) Hvad der her meddeles, hviler paa Aktstykker i Udenrigsministeriets Arkiv.

Vaaben, hvorimod der ikke vilde blive os tilstaaet noget ved Negociationer alene [1]).

Ogsaa havde Blome erholdt Vished om, at Buxhøwden vilde blive afsat fra Kommandoen i Finland, og Overanførselen betroet til den dygtigere og virksommere General Knorring, der skulde operere netop saaledes, som Blome altid havde anbefalet. Blome havde flere Conferencer med Knorring, der i øvrigt instrueredes af Kejseren selv. Der skulde gjøres Indfald i Sverig paa 3 Steder over Uleåborg, Quarken og Åland.

Den Stilling, Blome indtog i Petersborg, gjorde ham til det naturlige Organ ogsaa for de fornødne Aftaler med Hensyn til Operationerne. Alopæus havde ikke faaet de forventede Instruktioner sendte til Kjøbenhavn og havde derfor forladt den danske Hovedstad, efter den 3dje December at have spist ved Kongens Taffel sammen med Lisakewitz. Blome blev ogsaa for saadanne Aftalers Skyld den 4de December kaldt til Kejser Alexander til en særegen Avdiens uden Vidner.

Den Gang havde Kejseren erholdt Meddelelse om Konventionen til Olkijoki, i Følge hvilken Svenskerne rømmede Finland. Han begyndte derfor Samtalen med at forklare, at Russerne nu besade hele Finland til Kemi, men at han ikke vilde standse dermed, at han nu vilde foretage offensive Bevægelser ind i Sverig, og at Knorring derfor samme Dag vilde afrejse til Finland. Han meddelte derefter, at Knorring vilde føre sine Tropper fra Torneå til Umeå, fra Wasa over Quarken til samme Punkt, endelig, saa snart Isen lagde til, fra det sydlige over til Ålandsøerne, og spurgte nu, om ogsaa Danmark fra Norge vilde dirigere et Korps paa Umeå.

Hertil svarede Blome, at det var vel langt oppe. Det nordligste Sted, hvor fra Tropper kunde udgaa i Norge, mente han, var Røros [2]); men der fra kunde Jemteland og Herjedalen erobres, og naar saa Christian August sydligere gik frem til Carlstad, vilde der ydes de russiske Operationer en god Støtte.

Efter at Talen derpaa havde drejet sig hen til Krigsforholdene i det hele, bemærkede Blome, at det vilde være forbundet med store Vanskeligheder at foretage Operationer fra Sjælland af ind i det sydlige Sverig, hvilket Kejseren beklagede. Han mente dog, at der i det mindste maatte kunne foretages Demonstrationer dér. Men i det hele vilde han dog ikke underkjende Blomes Betragtninger; han var vel tilfreds med, at der virkedes fra Norge, naar Danmark nu blot vilde sende Forstærkninger der op og optræde med Kraft.

For at sætte Blome i Stand til i Anledning af denne Samtale at gjøre hurtig Meddelelse til sin Regering, stillede Kejseren en Felt-

---

[1]) Dette stemmer med, hvad der nu er bekjendt om Erfurttraktaten. Se Bignon VIII, pag. 9, og Correspondance de Napoléon, VIII, Nr. 14, p. 372. [2]) Der var dog fra Norge i Avgust Maaned sendt et Korps noget nordligere ind i Jemteland, se dette Værks III Bind, S. 529, og Ræder III Del, S. 38; men nu var det rigtignok Vinter.

jæger til Blomes Disposition. Det var noget, som vakte Opsigt i de diplomatiske Kredse i St. Petersborg, at en kejserlig Feltjæger kom til at rejse fra Blomes Dør udelukkende i hans Ærende, og han var ogsaa stolt derover, men dog mere over det, han kunde benytte Budet til at meddele sin Regering; thi det var i væsentlig Grad ved hans Virksomhed, at det var opnaaet, at Rusland nu vilde angribe det egentlige Sverig. Og der havde været megen Modstand at overvinde, thi i de petersborgske Kredse mente man, at Rusland derved, at hele Finland nu ved Konventionen var det overladt, havde opnaaet, hvad det vilde. At gaa ind i Sverig, mente de, som havde gjennemskuet noget af det, der forberedtes i al Hemmelighed, kunde ikke sigte til andet end at hjælpe Danmark til Erobringer, det ikke paa egen Haand kunde gjøre, og dette misbilligede de saa meget mere, som de ikke ansaa Danmark i Stand til at kunne benytte Hjælpen.

Selv en kejserlig Feltjæger behøvede den Gang en Tid af 14 Dage eller 3 Uger for at tilbagelægge Vejen mellem St. Petersborg og Kjøbenhavn. Han kom derfor først til Kjøbenhavn kort før den 24de December, hvilken Dag Bernstorff svarede paa det, Feltjægeren havde bragt. Imidlertid var der Depecher undervejs til St. Petersborg af meget mistrøstig Beskaffenhed, som Følge af, at en Rapport fra Christian August af 18de November [1]), hvori Norges sørgelige Forfatning og Muligheden for en Vaabenstilstand paa Grund af Nødstilstanden skildredes, var kommen til Kjøbenhavn [2]). Men Meddelelserne fra Norge bleve senere værre.

Den 7de December gik nemlig Christian August ind paa den af Cederstrøm tilbudte Vaabenhvile med 48 Timers Opsigelsesfrist. Han havde til den Dag ikke modtaget noget Brev fra Kongen efter det af 23de Oktober og ansaa endnu den russiske Vaabenstilstand til Lotho for bestaaende. Men Dagen efter ankom Breve fra Kongen af 11te og 20de November [3]), af hvilke han erfarede, at Vaabenstilstanden til Lotho var hævet, og at det ikke var tilraadeligt at slutte nogen Vaabenstilstand. Imidlertid vare Kongens Ord saadanne, at Prinsen maatte mene, at det ikke gjorde noget, om han sluttede en Vaabenstilstand, naar blot Kongen ikke fik noget at vide derom officielt, og han opsagde derfor ikke Vaabenhvilen. Den er overhovedet aldrig opsagt senere og har faktisk endt Krigen i Norge, hvor meget Kongen end ofte, navnlig i 1809, har ønsket, at den blev opsagt.

---

[1]) Findes i „Norske Samlinger", II, S. 253. [2]) Blome blev fuldstændig overvældet, da han ved Aarets Slutning fra Bernstorff erholdt Meddelelse om, hvad denne Rapport havde afsløret. „Det er fortvivlende," skrev han, „at tænke paa, at en Lejlighed skal undslippe os, som synes at love os en lykkelig Løsning. Jeg kan ikke udtrykke den Sorg, som overvælder mig, naar jeg forestiller mig, at dette Øjeblik til at naa vore Maal ikke skulde blive nyttet. Jeg skal vogte mig for at udmale den Situation, som da vilde indtræde, i sin hele Udstrækning. Den Virkning, som det vilde frembringe, vilde være irreparabel. Jeg haaber, at Forsynet vil hjælpe vor Regerings kjække Anstrængelser, og at det vil lykkes den at føre Levnedsmidler og sligt til Norge, naar Frosten jager Fjenden bort". [3]) Findes blandt Aktstykkerne.

Om, hvad der var sket i Norge efter den 18de November, begyndte man først i Kjøbenhavn at faa Meddelelser den 17de December. Den Gang Regeringen efter Kongens Tilbagekomst til Kjøbenhavn beskæftigede sig med Rigernes politiske og militære Opgave som Følge af Erfurtsammenkomsten, havde den kun Blomes første Meddelelser at rette sig efter [1]).

Paa den Tid afviste Kongen Blomes Henstillinger om Opsendelse af Tropper til Norge. Han antog en slig Sammenblanding af Tropper fra Danmark og Norge for forkastelig og mente, at der heller ikke dér oppe vilde kunne findes Subsistensmidler for en større Hær, end der alt var i Virksomhed dér. Derimod vilde han foretrække at angribe Sverig i Skaane og paa svensk Grund forene sig med Christian August, hvilket Bernstorff meldte Blome med den Bemærkning, at der ogsaa for en saadan Overgang over Sundet stillede sig store Vanskeligheder i Vejen, men at Kongen dog nok troede at kunne overvinde dem, naar først de engelske Flaader vare borte, og Sundet var frit.

Den 15de December meddelte han dernæst Christian August i et længere Brev [2]), hvad man nu kunde vente sig af Russerne, og hvilke Opgaver Prinsen i Forening med General Krogh i saa Fald havde at løse. Men den 17de December ankom Prinsens Brev af 6te December [3]), i hvilket han skriver, at han, efter endnu ikke at have erholdt nogen endelig Resolution af Kongen, agtede den næste Dag at bevilge Cederstrøms Andragende om en Vaabenhvile i Henhold til sine i Melding af 22de November [4]) angivne Grunde. Denne sidste Melding var endnu ikke kommen, og nogen Melding om, at Vaabenhvilen var endelig tilstaaet, forelaa jo heller ikke. Imidlertid nærede man ingen Tvivl om, at den vilde blive afsluttet, og Bernstorff skrev derfor den 17de December til Blome: „Det, som jeg forudsaa, er sket. Prinsen af Augustenborg har paa Grund af den fortvivlede Situation, hvori han er stedt, set sig i den Nødvendighed at modtage en Vaabenhvile uden at oppebie Kongens Resolution". Han meldte dernæst, at man endnu ikke havde modtaget nærmere Underretning, og at Kongen derfor foreløbig ikke havde kunnet andet end henholde sig til sine givne Instruktioner.

Der kan vel ogsaa nok siges, at Kongen gjorde dette i Brevet af 18de December [5]), i hvilket han gjentager, hvad der skal ske, men nogen Befaling til ikke at slutte nogen Vaabenhvile eller til, hvis den var sluttet, øjeblikkelig at opsige den, indeholder hverken dette eller Brevet af 19de [6]), som han skrev efter at have modtaget Prinsens Rapporter af 22de November [7]). Man kan ikke finde nogen Be-

---

[1]) Omtalt i Forchhammers „Christian August" i Dansk Maanedsskrift, Aargang 1868, 1ste Bind, Side 39. [2]) Findes i det efterfølgende Uddrag af Generaladjudantstabens Kopibøger. [3]) Trykt i „Norske Samlinger", II, S. 259. [4]) „Norske Samlinger, II, S. 254. [5]) Findes i det følgende. [6]) Findes ogsaa blandt Kongens Breve i det følgende. [7]) De af disse, som ikke findes trykte „Norske Samlinger", gjengives blandt Aktstykkerne.

faling til at opsige Vaabenhvilen før det Tidspunkt, da Operationerne kunde begynde.

Anderledes forstod Bernstorff Kongens Vilje; thi han meddelte Blome, da de nøjere Oplysninger vare komne, at, „uagtet Kongen havde troet, ikke uden Uretfærdighed at kunne forkaste de Motiver, som havde bestemt Prinsen til at tage paa sig en Beslutning, som han selv indrømmede stred mod hans Instruktioner, havde han ikke desto mindre dømt, at de øjeblikkelige Omstændigheders Natur, der ikke var Prinsen tilstrækkelig bekjendt, og Kongens Forpligtelser mod hans Allierede paalagde ham den Pligt at befale Prinsen at opsige Vaabenhvilen uden Ophold og at gjenoptage Fjendtlighederne, saa snart der viste sig den mindste Udsigt til at operere med Haab om Held“ [1]).

Medens Regeringen var optagen af disse Efterretninger fra Norge, ankom Feltjægeren fra Rusland med Depecher fra Blome af 4de og 5te December. Selvfølgelig gjorde disse et dybt Indtryk. Bernstorff udtalte for Blome den Tilfredsstillelse, som de havde skaffet os, og forsikrede, at de Instruktioner, som de norske Kommanderende havde, og de, som Kongen i disse Dage expederede, vare af den Natur, at de ganske opfyldte Øjemedet med de Meddelelser, Kejseren havde gjort os. Den Hjælp, som den russiske Hær, der vilde trænge ind i Sverig, kunde stole paa, vilde ikke finde nogen Grænse hverken i Kongens Vilje eller i den Myndighed, han havde tildelt Cheferne i Norge, men alene i fysiske Hindringer, mod hvilke Mod, Udholdenhed og Anstrængelser intet formaaede. Alt, hvad der var muligt, skulde blive foretaget, og for at indlede Kooperationen foreslog han paa Kongens Vegne Oprettelsen af en Forbindelse mellem Rusland og Norge ved Hjælp af de omstrejfende nomadiserende Finner eller Lapper.

Under disse Forhold var Tildragelsen med den norske Vaabenhvile dobbelt pinlig, og det saa meget mere, som den paa Stedet opfattedes som noget andet end en simpel Vaabenhvile med to Gange 24 Timers Opsigelsesfrist. Christian August flyttede nemlig til Christiania med sit Hovedkvarter, og den svenske Hær spredtes bort fra Grænsen. Frederik VI sendte dog ikke Christian August nye Instruktioner i disse Dage, som Bernstorff havde meddelt Blome. Efter den 19de har Kongen kun sendt Prinsen et Brev, af 22de December [2]), i hvilket han anbefalede Prinsen Oprettelsen af en saadan

[1]) Det kunde ved flygtig Gjennemlæsning af denne Meddelelse synes, som om der ogsaa i den var nogen Tvetydighed, som om Vaabenhvilen først skulde opsiges, naar der viste sig Udsigt til at operere med Held; men det fremgaar af andre Breve, som Bernstorff skrev, at han har forstaaet Kongen saaledes, at Vaabenhvilen skulde opsiges strax. Derfor maa Meddelelsen til Blome læses saaledes, at Kongen har befalet Prinsen: 1) at opsige Vaabenhvilen uden Ophold, 2) at gjenoptage Fjendtlighederne, saa snart o. s. v.

[2]) Se Frederik VI's Breve i det følgende. Her tages der ikke Hensyn til de af Generaladjudanturen udfærdigede egentlige Tjenstskrivelser, som vare stilede til „den søndenfjældske Generalkommando“, skjønt de ogsaa

Forbindelse med Russerne, som han gjennem Blome havde foreslaaet den russiske Regering, men i øvrigt kun fortabte sig i en Skildring af de militære Begivenheder i Spanien.

Imidlertid vedblev Bernstorff med at fremstille Tildragelsen med Vaabenhvilen saa uskyldig, som muligt, for Udlandet. Ikke blot paalagde han Blome og Dreyer at forklare dens Sammenhæng som en blot militær Forholdsregel og bad dem sørge for, at vi ikke paa Grund af den miskjendtes, da vi trængte til vore Allieredes Tillid, til hvilken vi troede at have gjort os fortjente, og hvilken vi ingen Sinde vilde svigte. Men han gav ogsaa gjennem Levetzau Bernadotte Underretning om, hvorledes det forholdt sig med denne Vaabenhvile, og gav Rist en Meddelelse, som han anmodede ham om at benytte i Pressen. Rist havde nemlig efter sin Ankomst til Hamburg ikke blot erhvervet sig Adgang til adskillige hamburgske og nordtyske Aviser, men han havde ogsaa opdaget en Kanal, gjennem hvilken han kunde faa Artikler optagne i de franske Blade. Bernstorff ønskede særligt Vaabenhvilen rigtig forklaret i de store franske Blade. Til Bernadotte meddeltes det, at Vaabenhvilen ikke var baseret paa politiske Aarsager, men alene paa militære, og at det var Christian August, som paa Cederstrøms Andragende havde bevilget ham en Vaabenhvile med kun 48 Timers Opsigelsesfrist, hvorved han havde sikret de Norske alle Fordelene. Den samme Meddelelse om Kongens Forhold til Vaabenhvilen, som forhen var given Blome og ogsaa Dreyer og flere, gaves Bernadotte i følgende Ord: „Hvorvel Vaabenhvilen var sluttet mod Kongens Ønske, og denne havde givet Prinsen Befaling til at gjenoptage Fjendtlighederne uden Ophold, saa havde han dog maattet vise Retfærdighed mod Motiverne, som havde været bestemmende for en Prins, der altid under hele Felttoget havde víst samme Indsigt og Fasthed som Mod og Energi.“

I Forholdet til Frankrig befandt Regeringen sig i et Dilemma, fordi den ikke frygtede noget saa meget, som at Napoleon paa ny skulde optage Overgangen over Sundet som en Del af et fransk Program. Dette kunde tænkes, naar enten Overgangen tilbød særlig gode Udsigter, eller naar Danmark ikke var i Stand til at udføre den ved egne Kræfter, saafremt Napoleon i Virkeligheden ønskede den. Regeringen fremstillede derfor altid for Frankrig Overgangen over Sundet som et særdeles vanskeligt og tvivlsomt Foretagende, medens den paa den anden Side ikke undlod at forsikre, at Kongen til visse vilde benytte de Chancer, som Englændernes 3 à 4 Maaneders Fraværelse om Vinteren fra vore Farvande tilbød for Foretagender mod Skaane [1]).

vare underskrevne af Kongen. Af saadanne afgik der efter den 19de to, nemlig en af 21de og en af 22de. I den første af disse forlanges der en Beretning om Styrken og Dislokationen i Norge, ellers indeholdt de i nummereret Følge kun Resolutioner paa Ansøgninger, Forsættelser og slige Tjenesteanliggender.

[1]) Det maa uden Tvivl være paa Depecher af den første Art, at Forchhammer har grundet den Anskuelse, han har fremsat i sin Afhandling om Napoleon I's Forhold til Norden i Dansk Maanedsskrift 1867, andet Bind, Side 44 og 49,

I hvert Fald var Regeringen overbevist om, at den kun ved Ihærdighed i Kampen mod England kunde sikre sig den Herskers vedvarende Velvilje, som var den vigtigste i Forbundet med Rusland, hvorfor den intet forsømte for at udføre sin militære Opgave saa samvittighedsfuldt som muligt.

Den behøvede i flere Henseender Hjælp fra Napoleons Side. Saaledes til Exempel manglede den Krudt, hvilket Frankrig altid beredvilligt tilstod, om end altid i ringere Maal, end ønsket, hvorfor man ogsaa om Hjælp i den Henseende henvendte sig til Rusland [1]). Men der var en egen større Gunst, som Danmark paa denne Tid attraaede, og som stod i Forbindelse med den forandrede Stilling, nemlig Tilbagesendelsen af de Søfolk, det havde givet til den franske Marine [2]).

Det var jo nemlig, den Gang de afgaves, stillet i Udsigt, at denne franske Flaade, hvoraf to Skibe bleve besatte med danske Søofficerer og Matroser, skulde optræde i Norden, altsaa i Forening med og til Understøttelse for det danske Søværn og de fælles dansk-franske Foretagender. Nu, da Frankrig i det hele havde trukket sig ud af de nordiske Affærer, og den franske Flaade paa Schelde ikke længere havde de nordiske Farvande til Maal, var de danske Søofficerers Tilstedeværelse i Vliessingen os en Byrde, der føltes saa meget mere, som vi under de forandrede Forhold i forhøjet Grad havde vor Værnekraft behov, og vort Søværn netop under den Udvikling, det nu fik og i Løbet af Vinteren yderligere vilde faa, trængte til mange og kyndige Førere.

Der var saa megen mere Grund til at fremkomme med dette Forlangende, som Skibene i Vliessingen nu vare lagte op og Skibsbesætningerne i Uvirksomhed, medens der her hjemme var stor Anvendelse for alle Kræfter, især i Vinterens Tid. Dertil kom endelig, at Skibscheferne i Vliessingen vare geraadede i Uenighed med de franske Admiraler i den Grad, at det efter Kongens Mening maatte være i begges Interesse, at Forholdet blev hævet [3]).

Den 29de December paalagdes det derfor Dreyer at bringe denne Sag paa Bane i Paris, men forsigtigt.

Efter saaledes at have gjort Rede for de politiske Forhold, som beherskede denne Periode, maa vi vende tilbage til nogle indre Forhold ved Aarets Slutning.

---

at Lysten til at prøve et nyt Vinterfelttog mod Skaane var forgaaet Regeringen. Det var kun Lysten til en ny fransk Expedition til Skaane med Danske som Hjælpetropper, der var forgaaet Frederik VI, ikke et i Forbindelse med russiske Operationer foretaget selvstændigt dansk Felttog i Skaane.

[1]) Se Kongens Brev til Christian August af 25de September i det følgende.

[2]) Se III, Side 231. [3]) Se O. Lütken: De Danske paa Schelden (1808—1809) under Kapitajnerne S. W. Rosenvinge og H. Baron Holsten. Kjøbenhavn 1885.

Vinteren indfandt sig tidligt i dette Aar, alt i December Maaned. Men Englænderne holdt sig i vore Farvande længere end nogen Sinde før, og Samfærselen mellem Øerne og Fastlandet og mellem dette og Norge var vanskeligere, end den hidtil havde været. Den engelske Flaade forlod først store Bælt den 24de December, og i Sundet samlede den sig fra den Stund, den ikke længere kunde blokere Kjøbenhavn, ved Helsingborg og var ved Sundets Indløb endnu ved Aarets Slutning. Imellem Norge og Jylland forbleve Englænderne ogsaa, indtil Isen havde lagt sig som en Barre baade om den norske og om den jyske Kyst og, saa at sige, havde overtaget Blokaden. Der kom derfor kun lidt til Norge af, hvad der var bestemt, hvorved det er at mærke, at flere Skibe antages at være strandede eller gaaede under, end tagne af Fjenden. Af 7 Skibe med Munderingssager ankom kun de 2 til Norge. Af Korn kom der 45000 Tdr. fra Danmark, til Dels derved, at Skibene, som bragte disse, havde valgt vestligere Ruter uden om det egentlig bevogtede Farvand. Udsigterne tegnede ved Aarets Udgang derfor slet for Norges Forsyning, hvorfor Regeringen ogsaa lod Blome afslutte nye Kontrakter med russiske Kjøbmænd om Korn fra Archangel til Trondhjem, da denne Vej, der gik indenskjærs fra Nordkap, endnu ikke havde tildraget sig Englands Opmærksomhed, og der i 1808 var kommet betydelige Kornladninger til Norge ad den Vej.

I det Kongen fuldt ud skjænkede Christian August sin Tillid, gav han ham ogsaa den Støtte i Regeringskommissionen, han ønskede. Enevold Falsen døde den 16de November, og Kongen udvalgte i hans Sted Søkapitajn Kaas, en Broder til Kancellipræsidenten, til Medlem af Regeringskommissionen. Dette Valg fandt ikke Prinsens Bifald, fordi han kun ønskede indfødte Nordmænd i Kommissionen. Da Kaas omkom ved, at det Skib, der førte ham op, led Skibbrud paa Norges Kyst, udnævnte Kongen, da Prinsen ogsaa havde foreslaaet Medlemstallet forøget, to nye norskfødte Mænd til Medlemmer af Regeringskommissionen, nemlig Etatsraad Tønder Lund og Amtmand H. Wedel Jarlsberg, hvilken sidste Prinsen havde ønsket at faa ind i Regeringen, uagtet han kun var 29 Aar gammel. Ogsaa Tønder Lund druknede under den den Gang saa vanskelige Opfart til Norge, der kostede mange Menneskeliv, saa at kun Wedel indtraadte i Kommissionen; men Tønder Lunds Plads besattes i Januar Maaned 1809 med Amtmand Sommerhjelm.

Krigsmagten var i dette Tidsrum væsentligt disloceret i begge Riger, som før.

I Norge var den mobile Hær i det søndenfjældske bleven forstærket med en Bataillon af 2det aggerhusiske Infanteriregiment og to Batailloner fra det bergenhusiske Regiment, hvilke Batailloner vare fordelte med én til hver af de tre ved Grænsen staaende mobile Brigader. Disse laa efter Vaabenhvilens Indtræden saaledes, at Staffeldts Brigade kantonnerede i Solør og Onsdalen, Lowzows i Rakkestad, Ejdsberg, Trygstad, Høland og Urskog, Holsts i Omegnen af Frederiksstad og Frederikshald, i Berg, Skjeberg. Id, Borge og

Tunø. I det øvrige Norge var Dislokationen af de udenfor Felthæren værende Tropper omtrent som tidligere [1]); den om Laurvig og Frederiksværn staaende Styrke dannede nu en lille Brigade under Generalmajor A. C. Krogh.

I Danmark vare de Afdelinger, som vare komne til Fyn med de franske Tropper, nemlig 1ste og 2den Bataillon Oldenborg og 1ste og 2den Bataillon af Dronningens Livregiment [2]), endnu der og paa Langeland, hvor 2den Bataillon af sidstnævnte Regiment var lagt hen. Paa Fyn var end videre af Linietropper 1ste Bataillon Fyn og fynske Dragoner. Ellers var der, med Undtagelse af jyske Dragoner og slesvigske Rytterregiment i Jylland og Slesvig, de holstenske Husareskadroner i Holsten, Grenadérkompagniet af slesvigske Regiment paa Gottorp hos Carl af Hessen, Grenadérkompagniet af Oldenborg i Kiel og Frederiksort og Jægergrenadérkompagniet i Altona, ingen Linietropper i Fyn, Jylland, Slesvig og Holsten, men derimod en tilstrækkelig stor Styrke af de nyoprettede, nu vel organiserede annekterede Batailloner, som allerede ere nævnte i det foregaaende [3]). Hele den øvrige Liniestyrke stod paa Sjælland og Smaaøerne syd for samme tillige med de annekterede Batailloner, som vare dannede dér, hvorved der paa den sjællandske Øgruppe fandtes en 40000 Mand mobile Tropper, som tilmed kunde forøges fra Fyn. Deres Sammensætning og Opstilling vil blive forklaret i næste Afsnit.

I Danmark foretoges der ingen Indskrænkning af Styrken som ellers ved Vinterens Nærmelse, tvært imod var alt forberedt til Aktion, naar Vinteren indtraadte. Anderledes forholdt det sig i Sverig.

Her foretoges omfattende Hjemsendelser og Afvæbninger, satte i Værk af Kong Gustav. Denne var nemlig den 4de November med en Skyndsomhed, der lignede en Flugt, og som ogsaa var bevirket ved den truende Holdning, hans Tropper udviste paa Åland, ligesom tidligere paa Rügen, ankommen til Haga, hvor han atter havde overtaget Kommandoen over Rigets Stridskræfter personligt med Tibell som Generaladjudant.

Da Christian August havde samtykket i Vaabenhvilen, ønskede Kong Gustav en lignende Stilstand aftalt med General Krogh nordenfjælds; Men da denne ikke vilde gaa ind paa den Opfordring, der tilstilledes ham af Oberst Sköldebrand, som havde overtaget Kommandoen over „Norra fördelningen“, trøstede Kongen sig med, at Vinteren af sig selv

---

[1]) En fuldstændig Oversigt over den søndenfjældske Styrkes Dislokation efter Nyaar 1809 er given af Christian August i en Rapport fra Christiania af 3dje Marts, som vil findes blandt Aktstykkerne til næste Periode. [2]) I III Del, Side 470 ere de danske Tropper, som fulgte Bernadotte paa Marchen til Fyn, kun betegnede som én Bataillon af Dronningens Livregiment i Glückstadt og én Bataillon af det oldenborgske Regiment i Rendsborg, men det er uden Tvivl en Fejl, bevirket ved, at Styrken ved hver af disse Garnisoner formeredes som én Bataillon. Paa Fyn optræde de som særskilte Batailloner. [3]) III, Side 349.

vilde frembringe den Ro nordenfjælds, som sydligere var fastslaaet ved en Overenskomst med Christian August.

Imod Norge opløstes da den svenske Hær i dens tidligere Sammensætning. Cederstrøm beordredes til Stockholm. Ligesaa Adlersparre, der dog paaskød Sygdom og i Steden for begav sig til sin Ejendom Sofielund i Wermeland, hvor han syslede med Tanken om at redde Sverig fra den Undergang, som truede det fra alle Kanter [1]. En Del Regimenter gik til deres Hjem, saa der kun blev en Brigade tilbage under Vaaben ved Grænsen, hvilken kommanderedes af Posse. Derimod dannede de i Wermeland spredte Afdelinger en egen Fordeling, der kaldtes „Wermländska fördelningen“ og sattes under Oberst Grev Lejonstedt, der tog Kvarter i Carlstad.

En lignende Afvæbningstilstand var indtraadt i Skaane. Der havde i Maj og Juni været en stor Styrke tilstede dér; det var den Gang, Kongen havde haft Angrebet paa Sjælland i Tanke. Senere vare større Dele af Tropperne dragne ad Finland til, og nu var der knap en 8000 Mand, hvilke vare spredte og for en Del hjemsendte. De bestode under Feltmarskalk Toll af 1ste Brigade under Grev Rosenblad i Landskrona, 2den Brigade under Oberst Platen i Malmø, skaanske Landeværnsbrigade under Grev de la Gardie paa Løberød samt Artilleri- og Kavaleribrigaden, der havde deres Brigadekvarterer henholdsvis i Christiansstad og Malmø. Mod Vinteren, paa Aarets sidste Dage, erholdt Feltmarskalk Toll dog Tilladelse til, hvis Sundet skulde fryse til, at rekvirere nogle nærmere opgivne Afdelinger til Forstærkning, deriblandt en fra Hæren mod Christian August; men denne Forstærkning udgjorde ikke noget af Betydning.

Endnu skal der af Oplysninger, som maa gives til denne Periodes Aktstykker, kun tilføjes, at der paa denne Tid foregik en Del Udvexlinger af Krigsfanger, dels af engelske mod norske og danske, hvilke Udvexlinger fuldbyrdedes med de engelske kommanderende Admiraler, dels af svenske og norske, hvilke foregik med Parlementærer. Af gjorte Krigsfanger havde Sverig kun 155 norske, hvoraf 2 Officerer. medens Norge havde 1135 svenske, hvoriblandt 35 Officerer. Der blev derfor omtrent 1000 svenske Krigsfanger uudvexlede, hvilke efter Christian Augusts Anmodning skulde sendes til Jylland. Paa Grund af de vanskelige Overfartsforhold kom dog kun en Del af disse til Danmark. En Del ventede i Omegnen af Bergen og Christianssand paa Lejlighed. Resten var paa Kongsberg.

---

[1]) Se III, S. 376 o. flg.

Breve og Rapporter fra Norge

i Perioden September — December 1808.

Fra Christian August.

Hovedkvarteret Hafslund, den 14de Oktober 1808.[1])

Til Kongen.

I Følge Deres Majestæts allerhøjeste Befaling maatte Generalkommandoen vedlagt allerunderdanigst indsende en Navneliste paa de her i Landet værende krigsfangne svenske Officerer.[2])

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Alle vigtige Breve og Rapporter fra Christian August for September Maaned ere trykte i Langes „Norske Samlinger“, II, fra Side 235 af, og for Oktober og de følgende Maaneder findes der mange dér, hvorfor kun de manglende meddeles her. [2]) Denne Liste indeholder følgende Navne: Af Dals Regiment: Oberst og Ridder Carl Pontus Gahn, Major Lorenz Jacob Søderhjelm, Kapitajn Hans Jacob Eggertz, Kapitajn Lars Fredrik Fahnehjelm, Lieutenant Carl Magnus Udd, Fændrik Henrik Vilhelm Ørn, Fændrik Carl von Ehrenheim, Placered Officer, Lieutenant Gustaf Engstrøm, Fanejunker Pehr Conrad Søderhjelm; af Husarerne: Oberstlieutenant Grev Axel Otto Mørner, Ritmester Carl Ingelotz; af Livgrenadererne: Kapitajn Lars Stjernestam, Lieutenant Axel Johan Møller, Lieutenant Carl Louis Aminoff, Fændrik Isaac Gillis de Besche, Fanejunker Conrad v. Gerdten; af Skaraborgs Regiment: Oberstlieutenant og Ridder Baron Anton v. Knorring, Kapitajn Christopher Lorenz Strømbom, Kapitajn Fredrik Israel Osängius, Kapitajn Pehr Niclas Palmcrantz, Lieutenanterne Gustaf Fredrik Natt och Dag og Carl Erik Lillje, Fændrik Fredrik Silfversparre, Adjudant Carl v. Hackwitz, Fændrik Axel Ferdinand Westfelt, Fændrik Grev Gustaf Lewenhaupt og Fanejunkerne Johan Gustaf Bergin, Otto Ludvig Hulting, Pehr Joachim v Hackwitz, Johan Niclas Schioll og Gustaf Axelberg; af Göta Artilleri: Lieutenant Claes Samson Wirgin; af Elfsborgs Regiment: Lieutenant Johan Magnus Elfman og Fanejunker Magnus Gustaf Eckman; af Bohuslens Regiment: Fændrik August Rosenkvist.

Fra Generallieutenant Hesselberg.

Bergenhus, den 22de Oktober 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

1) Her i Stiftet er intet foranderligt forefaldet siden min seneste allerunderdanigste Rapport af 1ste hujus, men alt er vedvarende vel.

2) Den kongelige interimistiske Regeringskommission saa og Generalkommandoen søndenfjælds har forlangt, at 6 à 700 svenske Krigsfanger, som hidtil har været i Drammen og Skien, maatte faa Opholdssted i Bergen, til hvilken Ende Kommandoen her fra i disse Dage modtager de tvende første Transporter, hver bestaaende af 120 Fanger, paa Sillefjældet.

At underbringe disse Fanger saaledes samlede her i Byen, at de ved Vagt kan bevogtes, har de største Vanskeligheder i en Stad som Bergen, der har særdeles trange Bygninger i Forhold til dens store Folkemængde, og hvor altsaa enhver Kvadratalen Rum er kostbar.

Generalkommandoen har derfor, skjønt ikke uden at krympe sig, maattet skride til den Nødvendighed, at lade kjøbe en Ejendom i Byen, der forhen har været Tobaksfabrik og Brændevinsbrænderi, for en Summa af nær 7000 Rd., i Steden for at entrere i en, i Forhold til Værdien, ublu aarlig Leje af over 2000 Rd., som tvende derover afholdte Skjøns- og Overskjøns-Forretninger havde ansat samme til, foruden at Ejendommen skulde leveres Ejeren tilbage i samme Stand, som alt modtages.

3) En fransk Kaper fra Dunkerque, paa 4 Kanoner og 33 Mand, har siden 8de hujus været her og ligger nu sejlfærdig.

4) Undertegnede maa endnu fra Tid til anden udholde voldsomme Blodstyrtninger, hvis Følger er yderste Legemssvækkelser.

Allerunderdanigst
Hesselberg.

Fra Christian August.

Hovedkvarteret Hafslund, den 24de Oktober 1808.

Allerunderdanigst Rapport[1]).

Det efter sidste Rapport[2]) forventede Andragende[3]) er endnu ej indkommet. Derimod har Fjenden, som Bilaget udviser[4]), forsøgt en Over-

---

[1]) Affattet i Sifre og in duplo. [2]) Af 17de Oktober, trykt i „Norske Samlinger", II, Side 246. [3]) Fra svensk General Cederstrøm om Vaabenstilstand. [4]) Bilag til denne Rapport findes ikke. Den mislykkede Overrumpling, som der her hentydes til, maa være den, der har fundet Sted den 20de Oktober, og hvorom Staffeldt har givet Indberetning, der i Extrakt findes i Bülows „Bekjendtgjørelser" under 24de November.

rumpling, som er mislykket. Nogle Skibe ere ankomne med omtrent 2000 Tønder Rug, hvoraf 5000 forbruges hver Maaned for Armeen til Brød. Alle erkjende Deres Majestæts landsfaderlige Forsorg for Norge; maatte det lykkes. Armaden afgaar i disse Dage.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra den interimistiske Regeringskommission.

Christiania, den 19de November 1808.

Til Kongen.

Ved at opfylde den sørgelige Pligt allerunderdanigst at indberette forrige Etatsraad Falsens dødelige Afgang, som indtraf den 16de dennes, efter at hans Sindskræfter kort forhen vare saa kjendeligen svækkede, at han efter sin Læges Raad maatte frasige sig alle Forretninger, udbede vi os Deres Kongelige Majestæts Tilladelse til i allerdybeste Underdanighed at forestille, at Savnet af en saa talentfuld og utrættelig arbejdsom Embedsmands Bistand, under den interimistiske Regeringskommissions voxende Forretninger, paalægger os den Nødvendighed allerunderdanigst at ansøge, at en i lignende Forretninger øvet Embedsmand maa af Deres Majestæt blive udnævnt til at deltage med os i Regeringskommissionens Arbejder.

Vi haabe saa meget mere, at denne vor allerunderdanigste Ansøgning værdiges allerhøjeste Bifald, som jeg, Prins Christian til Slesvig Holsten, ved mine øvrige Forretninger som kommanderende General saa ofte hindres fra at deltage i Kommissionens Forhandlinger. Det har desuden behaget Deres Kongelige Majestæt, ved at udnævne Kammerherre G. Kaas til Medlem af Regeringskommissionen, medens afgangne Etatsraad Falsen endnu virksomt tog Del i dens Forretninger, selv allernaadigst at tilkjendegive, at flere Deltagere i Kommissionens Arbejder ansaas nødvendige.

Under Savnet af den udmærket duelige Embedsmand, Døden nu har berøvet os, vilde det være os dobbelt kjært, om vor nye Medarbejder allerede var her; men forinden han har gjort sig bekjendt med de i Kommissionen forefaldende Forretninger, tilstaa vi frimodigen, at vi ikke kunne vente et saadant Savn fuldkommen erstattet ved Kammerherre Kaas's Bistand, og om end dette var, vilde Forretningernes daglige Forøgelse i en Kommission, hvor i den sidste Tid næsten alle Grene af Norges indenrigske Bestyrelse synes at koncentrere sig, dog tvinge os til i dybeste Underdanighed at ansøge [om] endnu én erfaren Medarbejders Bistand; vi vove derfor allerunderdanigst at foreslaa, at en af de indsigtsfulde og med Norges Anliggender bekjendte Mænd i de kongelige Kollegier i Kjøbenhavn, som ved flere Aars Erfaring i kollegiale Forretninger deri har vundet den til deres

hurtige og sikre Gang saa fornødne Færdighed, allernaadigst maa vorde udnævnt til Medlem af den interimistiske Regeringskommission.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten. G. Moltke. Rosenkrantz.

Fra Christian August.

Hovedkvarteret Hafslund, den 22de November 1808[1]).

Til Kongen.

Jeg tog mig sidst den allerunderdanigste Frihed at indmelde til Deres Majestæt, at fra den svenske General Cederstrøm var bleven forhørt ved Generalmajor Staffeldt, om man her var tilbøjelig til at indgaa en Vaabenstilstand. Paa det Svar, sidstbemeldte General blev beordret at give, har Generalkommandoen siden erholdt et officielt Andrag fra den svenske General, som senere er fulgt et andet af samme Indhold. Vedlagt har Generalkommandoen pligtskyldigst skullet forelægge Deres Majestæt verificerede Afskrifter af det af General Staffeldt paa Generalkommandoens Ordre givne Svar, af de tvende Skrivelser fra den svenske General og undertegnedes Svar paa samme [2]). Udfaldet af Negociationen, hvortil jeg beordrer Overkvartermester Darre, forsynet med fornøden Fuldmagt og Instruktion, skal, saa snart den er endt, uden Ophold allerunderdanigt blive indmeldt [3]). Maatte jeg være saa lykkelig, at min Fremgang vinder Deres Majestæts allerhøjeste Bifald, og snart at erholde Deres Majestæts naadigste Befaling over denne Gjenstand.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — — — —[4])

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Bilag 1.

Afskrift
af Generalmajor v. Staffeldts Svar, dateret den 13de Oktober, til Overadjudant og Oberstlieutenant Adlersparre paa hans gjorte Propositioner om Vaabenstilstand.

Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed den kommanderende General, Prins Christian til Slesvig Holsten, har overdraget mig at formelde

---

[1]) Duplikat og i Bogstavskrift. [2]) Se efterfølgende Bilag 1—4. [3]) Findes gjengivet i det følgende. [4]) Resten af Brevet indeholder en Meddelelse om, at Oberst Juul af søndenfjældske og Oberstlieutenant Ræder af 2det trondhjemske Infanteriregiment vare afgaaede ved Døden, og Indstilling om at komme disse tvende duelige Officerers trængende Efterladte til Hjælp.

Deres Højvelbaarenhed, at [jeg] i Anledning af den mig ved Hr. Lieutenant og Stabsadjudant v. Ankerschwerdt [1]) gjorte Proposition er bemyndiget at svare, at naar man kunde komme overens om Vilkaarene, hvorpaa han ikke tvivlede, naar General v. Cederstrøm af Hs. Majestæt Kongen af Sverig var befuldmægtiget og altsaa kunde give sit Æresord paa, at Betingelserne ved Vaabenstilstanden samvittighedsfuldt skulde blive opfyldte, han i Betragtning af Aarstiden til Soulagement for Tropperne og overhoved sammes fælles Tarv ikke var utilbøjelig at indgaa en saadan Konvention, men Hovedbetingelserne maatte være;

1) At de mod os staaende Tropper hverken i det hele eller enkelte Dele deraf maa bruges imod vores Allierede, hverken i Skaane eller Finland.

2) Vaabenstilstanden maa sluttes paa en bestemt Tid, 4 Uger, og angaar saa vel Armeen som Flotillen, der er stationeret paa vores Grænser.

3) Efter ommeldte Tids Forløb maa den 4 Uger forud opsiges og bliver, saa længe den ikke er opsagt, som vedvarende ansét; forestaaende Terminer blive regnet fra Undertegnelsens Øjeblik eller Opsigelsens Modtagelse.

4) Begge Armeer kantonnere inden for deres egne Grænser og extendere sig ikke længere mod Norden, hverken i deres indtagende Cantonnements eller i Tilfælde, at Fjendtlighederne igjen fornyes, end i deres ved Konventionens Undertegnelse havende Position, naar de til den Ende rykke mod Grænsen.

5) Kommunikationen imellem begge Riger bliver fremdeles forbuden, og enhver Svensk, som træffes i Norge, ligesom enhver Nordmand, som træffes i Sverig, uden at have Tilladelse af den i Landet kommanderende General, bliver som en mistænkt ansét og behandlet.

6) Alle Parlementærer sendes enten til Svinesund eller Magnor, hvor de der stationerede Vagter forblive.

Over de øvrige Betingelser og Differenser vilde man lettelig komme overens, og Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed forventer i Følge ovenanførte Hr. General v. Cederstrøms videre Andragende.

Bilag 2.

Afskrift
af General Baron Cederstrøms Skrivelse til Generalkommandoen,
dateret den 7de November.

Monseigneur!

Monsieur le Général de Stafeldt ayant écrit à Mr. d'Adlersparre, Commandant des avant-postes de l'armée suédoise en Wermeland, que

---

[1]) D. e. Kapitajn C. H. Anckarsvärd — jvfr. III, S. 374.

Votre Altesse Sérénissime, pour le soulagement des troupes, sera portée à la conclusion d'un armistice dans le cas que je fus y autorisé par Sa Majesté le Roi, mon maître, j'en ai fait le rapport à Sa Majesté. Sa Majesté, en m'autorisant d'entrer pour une telle fin en négociation, m'a ordonné de demander si Votre Altesse Sérénissime se trouve à présent autorisée à conclure un armistice, Votre Altesse Sérénissime ayant donné à Monsieur le Général Baron d'Armfelt la réponse, quand il en était question au mois de Juillet, qu'Elle ne s'y trouvait pas en droit. En conséquence de cet ordre, je prends la liberté de prier Votre Altesse Sérénissime de vouloir me faire l'honneur de me communiquer sa réponse, et me conformant aux intentions de Votre Altesse Sérénissime pour le repos des troupes, je profite de cette occasion pour prier Votre Altesse Sérénissime de permettre que je témoigne mes désirs, qu'il n'y aura pas d'empêchements à ce qui pourra tendre à procurer aux deux armées la tranquillité pendant une saison si peu faite pour la guerre dans notre climat.

Bilag 3.

Afskrift
af General Baron Cederstrøms Skrivelse til Generalkommandoen,
dateret den 17de November.

En date du 7 de ce mois, j'ai pris la liberté d'adresser à Votre Altesse Sérénissime une lettre, dont l'objet était d'avoir l'honneur d'annoncer à Votre Altesse Sérénissime que, dans le cas qu'Elle fut autorisée à la conclusion d'un armistice, comme je l'espérais d'après les ouvertures faites entre les commandants des avant-postes à l'aile droite de l'armée suédoise, j'en avais eu l'autorisation de Sa Majesté le Roi, mon maître. N'ayant pas obtenu de réponse à cette lettre, je crains qu'elle aura pu se perdre par un accident quelconque; je prends donc la liberté de renouveler auprès de Votre Altesse Sérénissime ces ouvertures. Et comme il y a eu dans ces derniers temps quelques différents aux avant-postes par rapport aux bâtiments qui pourront profiter du passage du détroit de Svinesund, je prends la liberté, me trouvant tout près de la frontière, de proposer à Votre Altesse Sérénissime de vouloir me faire l'honneur de me faire parvenir Sa réponse par un de ses aides-de-camp en parlementaire, pour que je puisse m'aboucher avec lui, et convenir de tout ce qui regarde le détail des bateaux etc., désirant en tout ce qui peut dépendre de moi de rendre la guerre aussi humaine que possible. Dans le cas que Votre Altesse Sérénissime accepte cette proposition, je ferai recevoir le parlementaire à Svinesund, quand Votre Altesse Sérénissime daigne m'informer du jour.

Bilag 4.

Afskrift
af Generalkommandoens Svar til General Cederstrøm, dateret den 20de November.

Monsieur.

Une tournée dont je viens de retourner m'a empêché de m'acquitter plus tôt du devoir de répondre aux deux lettres que Votre Excellence m'a fait l'honneur de m'adresser. Comme la situation des affaires a changé depuis le 6 d'octobre, où Monsieur d'Adlersparre communiqua le souhait de Votre Excellence au Général Staffeldt, je l'ai cru de mon devoir de demander les ordres ultérieurs de Sa Majesté le Roi, mon maître, lesquels je n'ai pas reçus jusqu'ici. Me conformant cependant aux souhaits de Votre Excellence pour le soulagement des troupes dans une saison non faite à la guerre, étant en droit de donner ma parole d'honneur que les conditions dont on sera convenu pour un armistice, seront remplies de notre part, et voyant que Votre Excellence est autorisée à un pareil engagement, je propose à Votre Excellence un armistice de 14 jours avec 14 jours de dédit, sous les conditions que Monsieur de Staffeldt a eu ordre de communiquer à Monsieur d'Adlersparre le 8 ou 9 du mois passé. Si Votre Excellence est autorisée à accepter les conditions mentionnées — les seules qui me sont permises — on viendra facilement à bout d'aliéner plusieurs petits différents, s'il plaisait à Votre Excellence d'envoyer un officier pourvu de son plein-pouvoir à Norsk Svinesund, qui pourrait conclure avec un officier qui y serait envoyé avec la même autorisation de ma part; les hostilités cesseraient comme d'usage pendant la durée de la négociation. J'ose demander que Votre Excellence voudra fixer le temps de cette entrevue et m'en donner nouvelle.

Herpaa indløb i Dag General Cederstrøms Svar, at han ønskede, at den ommeldte Sammenkomst maatte finde Sted i Morgen henimod Middag, og at han i Følge hans Instruktion og de ham opgivne Konditioner sikkert haabede, at man vil kunne komme overens til ommeldte Øjemeds Opnaaelse. I Medfør heraf er Overkvartermester, Major Darre, forsynet med den fornødne Instruktion og Fuldmagt, beordret der hen at afgaa.

For foranmeldtes Sandfærdighed indestaar
allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Hovedkvarteret Hafslund, den 22de November 1808.

Fra Christian August.

Hovedkvarteret Hafslund, den 22de November 1808.

Til Kongen!

Da Defensionen af Arendals Havn syntes at gjøre nogle flere Foranstaltninger nødvendige, blev Kommandørkapitajn Sølling der hen beordret.

Kommandøren, som fandt det paa Sandvigen for Havnens ydre Indløb anlagte Batteri at behøve Istandsættelse og et nyt Batteris Anlæg i samme Øjemed uomgængelig nødvendigt, for at beskytte Byen Arendal mod fjendtligt Overfald, paastaar herom at have henvendt sig om Forholdsordre, men som ved de daværende mange Forretninger og Sagens Stilling ej strax kunde erholdes, og da Kommandøren erfarede, at en fjendtlig Armade var i Farvandet, blev han ved hans bekjendte Tjenstiver bevæget til det Skridt at lade opføre Batteriet, indkjøbte Skyts og Ammunition dertil, samt at organisere Besætningen, uden at oppebie ovenmeldte Forholdsordre, hvorom man altsaa ej var underrettet, forinden Sagen alt var udført.

Dette har foranlediget den betydelige Udgift, nemlig:

For det gamle Batteris Istandsættelse og til Opførelse af det nye, samt Skytsets Anskaffelse m. m. . . . . 4740 Rd.

Af denne Sum er dog til Defensionens Forbedring i Øster-Risør Havn anvendt 1133 Rd. 12 Sk.

Til Besætningens maanedlige Underholdning, i alt . . . . . . 3000 —

Generalkommandoen, som ej bør nægte, at Anlæget kan anses for meget hensigtsmæssigt, ja, med Hensyn til Arendals Vigtighed for Landet, fortrinlig nyttigt og nødvendigt, i hvilken Henseende samme giver sig den Ære allerunderdanigst at vedlægge en af Kommandøren indgiven Plan, vover derfor allerunderdanigst at andrage, nu da Arbejdet er fuldendt, og overbevist, at Kommandør Sølling alene er bleven ledet ved de ædleste Bevæggrunde, nemlig hans bekjendte Tjenstiver, Gavnelyst og Aktivitet, til denne ej strikt tjenstmæssige Fremgang, at ommeldte Udgift allernaadigst maatte approberes, Besætningens Underholdning afholdes paa samme Maade som ved de øvrige Søbatterier, Svelvigen, Brevig o. s. v., og at det anskaffede Skyts samt Ammunition maatte tages ad Inventarium enten ved Land- eller Sø-Etaten.

Stolende paa Deres Majestæts Naade, vover Generalkommandoen paa de anførte Grunde allerunderdanigst at anbefale denne Forestilling til allernaadigst Approbation.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Afskrift [1]) af de af Oberst Posse den 23de November 1808 fremsatte Vaabenstilstandsforslag med vedføjede Bemærkninger af Major Darre.

Efter naadigst Befaling af den kommanderende General, Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christian til Slesvig Holsten, har Undertegnede den Ære at vedføje modstaaende Project følgende Bemærkninger.

Project

Til Stilleständ mellan Kongl. Svenska Västra Armeen och Kongl. Danska Armeen i Norrige.

---

ad 1mo.

Naar Tropperne skal have den fornødne Hvile som eneste Aarsag, hvorfor man fra norsk Side kan entrere paa en Vaabenstilstand, da kan Terminen ej kortere ansættes, end i den kommanderende General, Hs. Højfyrstelige Durchlauchtigheds Skrivelse til Hs. Excellence Hr. General og Baron de Cederstrøm er bemærket, nemlig paa 14 Dage, og at den derefter skal anses som vedvarende, indtil den bliver opsagt, hvilket maa ske 14, siger fjorten, Dage forud. Paa anden Maade kan det tilsigtede Øjemed ej opnaas.

Art. 1.

Mellan begge Armeerna skal vara Vapenhvila, Flotillerna på gränsen därunder inbegripne, räknadt från ögonblicket af underteckandet och med 14 dagars ömsesidig uppsägnings tid.

ad 2do.

Den kommanderende General, Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed kan ej fragaa den angivne Betingelse, nemlig, at Tiden af Vaabenstilstanden ej maa benyttes til at lade nogen Del af Tropperne marchere til andre Punkter eller detachere nogen Del af Armeen eller Flotillen til anden Bestemmelse. Som Følge heraf kan de svenske Tropper og Flotillen, som staar

Art. 2.

Under den tid, stilleståndet varar, skola inga troupper af Svenska Västra Armeen afgå til Skåne, såframt ej anfall från Danska sidan gör det nödvändigt.

[1]) Indsendt til Kongen af Christian August med hans Rapport af 26de November 1808, der er trykt i „Norske Samlinger", II, S. 258.

imod Norge, ej anvendes, saa længe Vaabenstilstanden varer, mod Danmark eller dets Allierede.

ad 3tio.

Bevilges, naar man i øvrigt kan komme overens om Vaabenstilstanden.

Art. 3.

Uppsägningstiden räknas från uppsägningens öfverlemnande vid gränseposteringen vid Svinesund; och til undvikande af all mistag utsättes i uppsägelseskriften, som lemnas öppen, dag och timme, när fiendtligheterna åter skola taga sin början.

ad 4to.

Bevilges, ligesom næstforhen.

Art. 4.

Riksgränsen skal vara demarcationslinia, och bägge Armeerna cantonnera inom egna gränser. — Ingendera Armeen skal begagna stilleståndstiden att taga en ny position undantagande den förändring, trouppernas cantonnering fordrar.

ad 5to.

Ligeledes.

Art. 5.

Communicationen mellan bägge riken blifver fortfarande afbruten, och hvar och en Svensk, som träffas i Norrige, lika som hvar och en Norsk, som träffas i Sverige, utan at hafva den i Landet commenderande Generals tilstånd, skall som en mistänkt person anses och behandlas.

ad 6to.

Alle Parlementærer vil blive at henvise til Svinesund.

Art. 6.

Alla parlementairer skickas öfver Svinesund eller Magnor, där gränsevakter blifva.

I øvrigt venter den kommanderende General, Hs. Højfyrste-

Dessa äro de enda vilkor, hvilka en chef commenderande Generalen

lige Durchlauchtighed Prins Christian til Slesvig Holsten, at erholde Hs. Excellence General og Baron de Cederstrøms Beslutning, og om muligt inden i Morgen Aften, om Generalen — som han i Følge Højsammes Skrivelse og nogle forhen erholdte Skrivelser fra General Armfelt maatte formode — ser sig avtoriseret og ønsker paa de her anførte Grundsætninger at fortsætte Negociationen, eller om Hs. Excellence i Følge det ytrede Ønske, forinden at erholde Hs. Majestæt Kongen af Sveriges Bestemmelse, indtil denne erholdes, ansér Negociationen saa vel som Vaabenstilstanden vedvarende. Den kommanderende General, som er villig til heri at entrere, naar han derom erholder Hs. Excellence General Cederstrøms skriftlige Anmodning og Forpligtelse, er ogsaa, saafremt Omstændighederne ikke skulde imidlertid forandre sig, villig til derefter at fortsætte de imellem begge Armeer begyndte Negociationer, dog under den Betingelse, at han erholder et endeligt Resultat inden den 4de eller 5te i næste Maaned, og at, i Fald Negociationerne derefter skal afbrydes, den anden Del bliver inden 2 Gange 24 Timer derom underrettet, førend Fjendtlighederne atter kunne tage deres Begyndelse.

Hovedkvarteret, den 24de November 1808.

Niels Stockfleth Darre,
Major af Kavaleriet og Overkvartermester ved Generalkvartermesterstaben.

för Svenska Armeen enligt sin erhållna instruction är berättigad att antaga för ett stillestånd. De mindre betydliga detailler, såsom alt, hvad som hörer til gränsebevakningen med mera dylikt, skola utan svårighet regleras. Skulle Hs. Durchlaucht Prinsen af Slesvig Holstein Augustenbourg ej vilja antaga dessa Articlar utan förändring, föreslås, att Hs. Durchlaucht täcktes härå låta teckna de ändringar, som önskas, då General en chef för Kongl. Svenska Västra Armeen förbinder sig att deröfver genast med Courir inhämta Hs. Majest. Konungen, dess Herres nådiga ordres med vilkor likväl att negociationerna under den tid, svaret behöfver att återkomma, anses fortfara, och således inga fiendtligheter från någondera sidan under samma tid utöfvas.

Westgaard, den 23de November 1808.

Carl Henr. Posse,
Öfverste och Öfver-Adjudant.

in fidem.

Christian, Prins til S. Holsten.

Afskrift[1]) af en Skrivelse fra General Cederstrøm til Prins Christian August, dateret Strømstad, den 24de November 1808.

Monsieur le Baron de Posse vient de me communiquer les remarques faites par Monsieur le Major de Darre, par ordre de Votre Altesse Sérénissime, aux articles de la convention proposés dans la conférence d'hier de ma part. Me trouvant dans le cas de ne pas pouvoir accepter sans instructions ultérieures de Sa Majesté le Roi, mon maître, les modifications proposées aux articles mentionnés, j'en ferai mon rapport à Sa Majesté avec courrier extraordinaire, et ne doutant pas que je puisse recevoir les ordres du Roi avant le terme fixé par Votre Altesse Sérénissime du 4 ou 5 Décembre, je m'engage d'honorer en tout la proposition faite de ma part par Mr. le Baron de Posse, que les négociations seront regardées comme non rompues, et celle ajoutée par Mr. de Darre de la part de Votre Altesse Sérénissime, que les hostilités ne pourront recommencer qu' après un dédit de 48 heures de part ou d'autre.[2])

in fidem.

Christian, Prins til S. Holsten.

Afskrift af en Skrivelse fra General Cederstrøm til Prins Christian August, dateret 5te December 1808.[3])

Monseigneur!

Je viens de recevoir dans ce moment les ordres ultérieurs de Sa Majesté le Roi, mon maître, par rapport aux conditions proposées par Monsieur de Darre par ordre de Votre Altesse Sérénissime pour un armistice, qui portent que Sa Majesté ne peut pas consentir à d'autres conditions que celles qui ont été proposées de Sa part depuis le commencement des négociations; mais bien que Sa Majesté permet que les hostilités restent suspendues, comme elles le sont dans ce moment, avec un dédit de 48 heures de part ou d'autre. En ayant l'honneur de communiquer à Votre Altesse Sérénissime l'ordre que j'ai reçu, j'ose demander à Votre Altesse Sérénissime, si peut-être des instructions ultérieures de la cour de Danemarc auront pu autoriser

---

[1]) Ligeledes indsendt til Kongen af Christian August med dennes Rapport af 26de November 1808. [2]) Herpaa svarede Prinsen Dagen efter følgende: „Me conformant aux souhaits de Votre Excellence qu' Elle vient de me communiquer, et sous les conditions mentionnées dans Sa lettre du 24 du courant, je viens de donner les ordres nécessaires aux avant-postes de l'armée, que j'ai l'honneur de commander. L'ayant cru de mon devoir d'en avertir Votre Excellence, j'ose etc." [3]) Ses at være sendt til Frederik VI som Bilag til Prinsens Rapport af 6te December, hvilken sidste findes trykt i „Norske Samlinger", II, S. 259.

Votre Altesse Sérénissime à accepter à présent les conditions proposées à la conférence de Svinesund; ou bien si Votre Altesse Sérénissime veut faire continuer la suspension d'armes avec 48 heures de dédit réciproque; ou bien si les hostilités recommenceront.

Sa Majesté le Roi, mon maître, m'a autorisé à convenir avec Votre Altesse Sérénissime d'un échange des prisonniers de guerre, en conséquence de quoi je prends aussi la liberté de demander à Votre Altesse Sérénissime, si Elle se trouve portée à faire un tel échange, et dans ce cas-là, que Votre Altesse Sérénissime veuille fixer un jour de rendez-vous, et permettre que les officiers autorisés de part et d'autre d'en convenir puissent se rendre à Norsk Svinesund, afin d'en conclure la convention.

Je suis etc.
Le Baron de Cederstrøm.

in fidem.
Christian, Prins til Holsten.

Fra Christian August.

Hovedkvarteret Hafslund, den 6te December 1808.

Til Kongen.

Til Deres Majestæt har Generalkommandoen den Ære allerunderdanigst at indmelde følgende:

1. Igjennem Kommandør Fisker er fra Kapitajnlieutenant Wulff indløbet følgende Rapport: — — — —[1])

2. Da det er af yderste Vigtighed for Norge og de tiltagende Syge ved Armeen, at betydelige Kvantiteter af Medicinalvarer blive afsendte fra Jylland, medens endnu Aarstiden gjør Sejladsen mulig, saa har Generalkommandoen tilskrevet Lieutenant Henne saaledes:

„Da Stabskirurg Thulstrup har indmeldt, at han igjennem Efterretninger, hvis Paalidelighed han næsten ikke kan drage i Tvivl, maa befrygte, at det i Danmark existerende Forbud mod Medicinalvarers Udførsel muligens kunde ved Mistydning lægge Hindringer i Vejen for disse Varers Overførsel til Norge, saa maa Generalkommandoen tjenstlig anmode Herr Lieutenanten at ville behagelig foranstalte ved Toldexpeditionen i Fladstrand, at Medicinalvarer, som ere bestemte for Norge, maa ubehindret passere, og da Sagen er af megen Vigtighed, saa er Undertegnede ansvarlig for Følgerne af, hvad De i saa Henseende foranstalter, indtil Herr Lieutenanten kan, ved at forestille Sagen paa højere Steder, bevirke en avtoriseret almindelig Undtagelse for den Medicin, som fra danske Havne sendes til Norge,“

[1]) Et temmelig fuldstændigt Uddrag af Rapporten findes trykt i Bülows „Bekjendtgjørelser“ under 16de December 1808.

og ansøger allerunderdanigst om Deres Majestæts allernaadigste Resolution, at Medicinalvarer, som ere bestemte for Norge, maa ubehindret udpassere.

3. I Kontinuation af, hvad Generalkommandoen har under 22de f. M. allerunderdanigst indmeldt i Henseende til Kammerherre Kaas, indberettes end videre allerunderdanigst, at man ved at aabne de ved Brevig-Stranden opfiskede Sager, bestaaende af 1 stor Kuffert, 1 Rejseskrivepult, 5 Postsække, 2 Kasser (af hvilke den største var fuldproppet med Pakker under Generalkommissariatetskollegiets Segl), fandt, at Kufferten og Skrivepulten tilhørte Kammerherre Kaas. Af hans Dagbog ses, at han den 15de November var afgaaet fra Fladstrand med en Skipper Holm, hvis Skib, indehavende en Ladning af 2600 Tønder Korn, fandtes sunket $^1/_2$ Mil fra Brevig-Stranden. Det ligger paa Siden med ituslagen Kahyt og brækkede Master. Ingen Mennesker ere fundne. I Kufferten fandtes tvende Breve fra Deres Majestæt til General von Krogh og Generallieutenant von Hesselberg med Nummerne 13 og 14, hvilket giver Formodning, at han har haft flere saadanne Breve med sig, som andensteds have været forvarede. Ligeledes fandtes i Kufferten en Del Kammerherrenøgler med Ordensinsignier og et Ridderkors til Generallieutenant Hesselberg. Vraget staar ej til at redde, men der gjøres alt for at eftersøge, om flere Pakker eller Sager af Vigtighed forefindes i samme.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra den interimistiske Regeringskommission.[1])

Christiania, den 24de December 1808.

Til Kongen.

Den interimistiske Regeringskommission for Norge nedlægger herved i allerdybeste Underdanighed for Deres Kongelige Majestæt et Forslag, den har imodtaget fra den her etablerede Provideringskommission, hvis Iværksættelse vi have troet saa nødvendig og presserende, at Regeringskommissionen ej har turdet opsætte den, indtil Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Resolution derpaa kunde erholdes. Den har derfor vovet strax at overdrage den egentlige Forfatter af Forslaget, Amtmand Grev Wedel-Jarlsberg, Udførelsen deraf, til hvilken Ende han allerede er rejst til de vestlige Kyster af dette og Christianssands Stifter for at slutte Kontrakter om de Fartøjers Bygning, Forslaget handler om[2]). Naar disse hastig kunde blive byggede og sejlfærdige, haaber vi, det vil blive muligt den hele

[1]) Brevet er in originali helt igjennem affattet i Sifre [2]) Selve Forslaget findes ikke vedlagt. (Jfr. i øvrigt Yngvar Nielsen: Grev Herman Wedel-Jarlsberg og hans Samtid, S. 186.)

Vinter at vedligeholde Kommunikationen imellem de jyske og norske Kyster, hvor Isen sjælden eller aldrig plejer at lægge Hindringer i Vejen for Søfarten. Ved dette Middel vilde da den skrækkelige Mangel paa Levnedsmidler og især Kornvarer, det søndenfjældske Norge trues med og allerede paa ny i nogle Egne stærkt føles, formindskes; men vi nødes til at opfylde den tunge Pligt aabenhjærtigen at tilstaa, at vi ansé saa vel dette Middel som alle hidtil anvendte utilstrækkelige til at afværge den frygteligste Hungersnød fra Norge, ihvor meget vi ønskede at skaane Deres Majestæts landsfaderlige Hjærte for de mørke Forestillinger, denne Tilstaaelse maa opvække hos en Regent, der saa ømt elsker et Folk, hvis hele Hengivenhed og Troskab mod Kongehuset gjennem Aarhundreder stedse har været den samme.

Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution af 24de September d. A. angaaende de Foranstaltninger, De befalede det kongelige Rentekammer og det kongelige Feltkommissariat i Danmark at træffe for at forsyne Norge med Levnedsmidler i denne Vinter, viser tydelig nok, at Deres Majestæt vil anvende ethvert muligt Middel for at afhjælpe Norges Trang. Den interimistiske Regeringskommission haabede ogsaa, da den modtog denne allerhøjeste Resolution, at se Norge ved disse velgjørende Foranstaltninger reddet fra yderlig Mangel, især da den saa' vore danske Brødre saa villigen staa Regeringen bi i at komme det fra to Sider truede Norge til Hjælp; men vore Fjender, Englænderne, have trodset Aarstiden og Klimatet for at naa den grusomme Hensigt at udhungre et helt Folk. De have derfor mod al Forventning spærret Farten mellem Danmark og Norge næsten lige saa meget siden Vinterens Begyndelse, som midt i Sommeren. De have derved allerede frarøvet os en stor Del af de Skibe, der vare bestemte til her fra at afgaa til Danmark efter Korn, og formodentlig maa ogsaa adskillige af de fra Danmark med Ladninger til Norge bestemte Skibe være tagne, da her saa faa ere ankomne af de mange, Kommissionen har Efterretning om skulde være afsejlende fra Danmark. Den store Fare for Opbringelse har ogsaa gjort det til Nødvendighed for de mellem Danmark og Norge sejlende Skibe at vælge stormende og mørkt Vejr, to Ting, der forenede er saa yderst farlige for Søfarten paa et saa indskrænket Farvand, til at iværksætte deres Overfart, hvorved mange ere forliste. Vi maa saaledes se, at Frugten af Deres Kongelige Majestæts landsfaderlige Omsorg for Norge til Dels bliver et Rov for Fjenden eller Havet. Under saadanne Vanskeligheder have alle de Anstrængelser, Deres Majestæt allernaadigst har befalet at iværksætte, endnu ej kunnet virke, at Armeen, iberegnet hvad her i Riget til dens Forsyning er udskrevet og frivilligen bidraget, har de fornødne Kornvarer til Udgangen af Februar, og intet haves til, efter Regeringskommissionens givne Løfte, ved næste Maaneds Udgang at erstatte, hvad der for de kongelige Magasiner her i Landet er udskrevet eller frivilligen leveret, uden hvis Erstatning en stor Del af dem, som have

leveret Korn til Magasinerne, allerede i den kommende Maaned vil lide Mangel.

Den interimistiske Regeringskommission ansér det under disse Omstændigheder for sin underdanigste Pligt at forestille, at det næppe vil blive muligt at forsyne Norge med det allernødvendigste Korn uden ved Hjælp af nevtrale Flag, hvortil den tror det amerikanske det fortrinligste. Tvende af denne Nations Skibe skulle ligge i Christianssand og have tilbudt sig at bringe Korn tilbage, naar det maa tillades dem at erholde en saadan Ladning, som de ønske sig, og dermed at blive udklareret til en med Danmark venskabelig Magts Havn. En Handelsmands Venner fra Hamburg tilbød det samme afvigte Sommer og foreviste Anbefalinger fra bekjendte Huse; men stræng Overholdelse af den Lov, der gjør det Skib, som findes at have dobbelte Papirer, kondemnabelt, vil gjøre dette Redningsmiddel for Norge uanvendeligt. Kommissionen har imidlertid ikke turdet undlade allerunderdanigst at foredrage for Deres Kongelige Majestæt, at den intet andet Middel kjender til Norges Redning fra den frygteligste Hungersnød, end at Embedsmændene og in specie Prisretterne under Haanden maatte instrueres om, i Henseende til dobbelte Papirer at gjøre Undtagelse for saadanne Skibe, som kjendeligen ere bestemte til at bringe Levnedsmidler og Salt til Norge, underkastende i dybeste Underdanighed Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bedømmelse dette Middels Anvendelighed.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten. G. Moltke. Rosenkrantz.

Breve og Rapporter fra Personer eller Myndigheder i Danmark og Hamburg

i Perioden September—December 1808.

Fra Kommandanten paa Kronborg, Generalmajor Stricker.

Kronborg, den 19de September 1808.

Til Kongen.

I Følge Deres Majestæts allerhøjeste Parolbefaling af 25de Maj, som forbyder at have Lysning i Værelser, der vende imod Søen, med mindre der hænger noget for Vinduerne, bliver det en Nødvendighed, at Kronborg Kaserner og andre Værelser paa Slottet, som bebós af Militære og vende imod Søen, forsynes med Rullegardiner; men da Hr. Major Nægler i den Anledning forgjæves har henvendt sig baade til Hr. Ober-Hof-Marechallen og det kongelige Feltkommissariat, hvilket Deres Majestæt allernaadigst vil erfare af vedlagte tvende Skrivelser, saa vover jeg allerunderdanigst at forestille Deres Majestæt, at det er en Umulighed for Mandskabet selv at betale saadanne Gardiner i deres Kaserner, hvor de ere befalede at ligge og kunne ikke undvære Lysning, og for Officererne vilde det være tungt, da de kun opholde sig her for en Tid og Vinduerne ere saa overmaade store, at dertil afpassede Gardiner ingen andre Steder kunne bruges.

Paa Grund heraf vover jeg allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt, om ikke disse Rullegardiner maatte anskaffes for Deres Majestæts Regning og føres til Indtægt i Slotsinventariet.[1])

Allerunderdanigst

Stricker.

---

[1]) Kongens egenhændige Paaskrift er saalydende: „Kan ikke bevilges, da det vilde blive meget dyrt og maaske ikke engang at faa. Vi bevilge derfor, at ingen Rullegardiner og Skodder sættes paa Vinduerne paa Kronborg imod Søsiden; men paasés maa det, at ingen Lys sættes i Vinduerne“.

Fra Prins Christian Frederik.

Kjøbenhavn, den 7de[1]) Oktober 1808.

Til Kongen.

Deres Majestæt, min bedste Ven! Den Efterretning, jeg har at meddele Dig, vil sikkert glæde Dig inderligen; thi det er den lykkeligste, jeg kan meddele Dig; min Kone har skjænket mig en Søn i Dag Formiddag Kl. 11. Fødslen gik saa lykkeligen som mulig og varede noget over 4 Timer. Moderen og Barnet er saa vel, som jeg kan ønske det; det er en rask Dreng, som skreg strax. Jeg takker Gud for denne Lykke og tænker med sand Glæde paa den Deltagelse, jeg vil finde hos Dig.

Evig Deres Majestæts
underdanigst hengivne og tro Cousin,
Christian Frederik.

E. Skr. Med Smerte maa jeg melde Dig, at man gjør Vanskeligheder [ved] at give den Salut, der er sædvanlig, naar en Prins fødes i det kongelige Hus, og man vil afvente Dine Befalinger. Jeg beder Dig indstændigst at bestemme Dig for min Begjæring, ikke for min Skyld, thi min Søn er lige god for det, men for Folkets Skyld, som ikke venter andet end at høre den almindelige Glæde forkynde fra Voldene, som ikke heller kan vente andet, eftersom der er blevet skudt for mig, og min Søn er lige saa vel Prins af Huset som jeg; forkaster man en gammel Sædvane, fordi maaske aldrig nogen Prins af en Sidelinie er født i Kjøbenhavn, saa er Du vel Herre at forandre en Vedtægt, som kun vil tjene til at mislede Folket i Henseende til den mere eller mindre venskabelige Forstaaelse imellem Personerne af det kongelige Hus.[2])

Underdanigst
Christian Frederik.

---

[1]) Efter Brevets Indhold at dømme er det sandsynligt, at dette Brev er skrevet den 6te Oktober, og at Prinsen fejlagtig har dateret det den 7de i Steden for den 6te Oktober, paa hvilken Dag, som bekjendt, Sønnen, den senere Kong Frederik VII, blev født. [2]) Den 7de om Eftermiddagen Kl. 6 var der stor Lykønskningskur hos Prinsen saa vel af Hoffets Kavallerer som af dets Damer, og samme Eftermiddag blev der i Følge indtruffen Befaling fra Frederik VI, der den 6te og 7de Oktober holdt Revue over Tropperne i Kalundborgs Omegn og først kom tilbage til Kjøbenhavn den 8de, givet Salut af 21 Skud fra Kjøbenhavns Volde i Anledning af den stedfundne Begivenhed.

Extrakt af en Rapport fra Kommandanten i Fladstrand, Oberst Züber, til Generalkommandoen i Nørrejylland.

Den 24de Oktober 1808.

Jeg haver ikke undladt at udspørge de sidst indløbne Fanger om alt, hvad der for os kan være interessant, men da deres Udsagn ej var overensstemmende, haver jeg ikke strax villet indberette samme. Den Indberetning, at fra Gothenborg skulde være gaaet Kanonbaade, hver bemandet med 120 Mand, mod Norge, skal være aldeles falsk; men derimod ventes til Sverig en engelsk Armé, som efter Sigende skulde være destineret mod Norge, men efter private Mænds Formening blot skulde komme for at hindre Sverig fra at slutte Fred med Rusland og Danmark. Udskrivningen skal være meget stærk, da endogsaa Kjøbmænds Sønner blive udskrevne og tvungne til at gaa til Armeen, hvoraf man maa slutte, at de har haft anselig Tab.
Med Baade og andre Fartøjer skal i alt være komne til Sverig fra 28de Avgust til 22de Oktober 30 af vore Skibe, hvoraf nogle ladte med Korn, men ingen skal være indbragt paa de sidste 14 Dage; altsaa kan man haabe, at de sidste Skibe ere lykkelig ankomne til Norge. Rugen betales i Sverig med 16 Rdl. Tønden.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Fra Kapitajn H. Schow til Prins Frederik af Hessen.

Helsingør, den 31sten October 1808.

Durchlauchtigster Prinz,
Gnädigster Fürst und Herr!

Eurer Hochfürstlichen Durchlaucht habe unterthänigst zu melden, dass ich bis heute nicht von dem Grafen Mörner gesehen noch gehört, auch ist vom General Toll keine Antwort auf das Schreiben des Generals Stricker eingelaufen; ich liege demnach noch hier in der Erwartung seiner, wenigstens muss doch eine Antwort kommen; sollte diese indessen in einigen Tagen nicht erfolgen, ersuche Sie, gnädigster Herr, dem General Stricker die Ordre zu einer abermaligen Anfrage beim General Toll zu ertheilen, um hiernach bestimmen zu können, ob ich auch bis weiter nach Kopenhagen zurückkehren oder die Ankunft des Grafen hier abwarten soll. Mit der unterthänigsten Bitte um die fortdauernde Gunst Eurer Hochfürstlichen Durchlaucht ersterbe ich

ganz unterthänigst
H. Schow.[1])

[1]) H. M. Schow, Stabskapitajn ved Kongens Regiment, Adjoint ved Generalkvartermesterstaben.

Fra Generalmajor Bardenfleth til Kongen.

Aalborg, den 9de November 1808.

Allerunderdanigst Forestilling.

1) I Følge Deres Majestæts allerhøjeste Befaling af 30te October, at den paa Æresord krigsfangne Lieutenant Brigham, som ikke vilde melde sig hos Kommandanten, skulde hensendes til Fladstrands Fæstning og være der under stræng Bevogtning, tillader jeg mig allerunderdanigst at forestille, at da i ingen af Værkerne ved Fladstrand haves nogen Bygning uden de, som ere afbenyttede og ikke kan undvære fra Forsvarets Brug noget Værelse, om det ikke allernaadigst maatte bifaldes, at bemeldte Lieutenant Brigham maatte hensættes enten i Fredericia Fæstning eller i alt Fald i Hals Skanse, i hvilket sidste Sted til Nød kunde indrettes et lidet Værelse for ham.

Det vil allernaadigst ses af vedlagte Lieutenant Brighams Brev, at Grunden, hvorfor han ikke vil melde sig, er, fordi han ikke kan leve af den ham allernaadigst tilstaaede Gage, og da han nok savner de fornødne Klæder.

Hvorover jeg altsaa allerunderdanigst tør forvente Deres Majestæts nærmere allerhøjeste Befaling.

2) Ligesaa meldes allerunderdanigst, betræffende den krigsfangne Proviantforvalter Hornblou, at efter vedliggende hans Skrivelse er Hovedsagen, hvorfor han ønsker sig Arrest, fordi han nødvendig maa paadrage sig Gjæld, som han ikke ser at kunne betale, eftersom han ikke kan leve af de 11 Rdl. maanedlig, han har, da han maa give 16 Rdl. om Maaneden for sit Underhold, hvorved han altsaa ikke ser sig i Stand til at forskaffe sig de nødvendigste Klæder, som han højligen trænger til, og formedelst hvilken Mangel han ej kan bruge sin Frihed, da han desuden allerede har nogen Gjæld; han andrager ogsaa, at en Sekretær Henderson, som er ham underordnet, har mere end han, nemlig 13 Rdl. maanedlig.

Jeg undlader ikke herved allerunderdanigst at tilføje, at for Subalternofficererne — eller lige med dem gagerede — turde det vel være knap i disse dyre Tider at kunne holde sig med standsmæssige Klæder af deres Gage.

3) Den fangne Lieutenant Simonds har indgivet vedliggende allerunderdanigste Ansøgning til Deres Majestæt om at maatte erholde Tilladelse at besøge sin Kjæreste, en Jomfru, som tjener paa Herregaarden Estruplund, med hvem han har gjort Bekjendtskab i Viborg; han har først forlangt denne Tilladelse af mig, men da Estruplund er 10 Mile fra Viborg, nægtede jeg ham denne forlangte Permission, overensstemmende med de af Deres Majestæt i saa Fald givne Bestemmelser; Estruplund ligger desuden paa 1 Mil nær Udby-Kog-Skanse ved Randers Fjord.[1])

Allerunderdanigst
Bardenfleth.

---

[1]) Kongen har egenhændig paategnet følgende: „Afslaas, med mindre Folkene paa Godset vil kavtionere for ham“.

Fra Grev von Dernath til Kongen.

Altona, den 13ten November 1808.

Allerunterthänigster Bericht.

Eurer Königlichen Majestät Allerhöchstem Befehle gemäss werde ich von neuem Versuche machen, die augenblickliche, gänzliche Evacuation zu bewirken; ich glaube aber Allerhöchstdenenselben ehrerbietigst berichten zu müssen, dass ich wenig Hoffnung habe sie zu erhalten.

Der Prinz von Pontecorvo hat nur einen Befehl über diesen Gegenstand erhalten; er ist vom 13ten aus Erfurt und enthält nur „de soulager le Danemarc en rassemblant autant que possible ses forces autour des villes Hanséatiques"; das Schwankende dieses Befehls hat den Marschall veranlasst, nachdem er ihn den 22sten erhalten, am 26sten vorzufragen, ob er Dänemark gänzlich räumen solle, und anzuzeigen, dass er bis zu erhaltener nähern Ordre eine Linie von Altona nach Lübeck belegt halten würde. Obschon die Anzeige über die dem Geheimerath Dreyer gemachten Eröffnungen und mehrere Ausdrücke in officiellen Publicationen den Prinzen überzeugen, dass es des Kaisers Absicht sei, Eurer Majestät Staaten ganz räumen zu lassen, so wagt er es doch nicht dieses zu bewerkstelligen, ohne bestimmtere Befehle erhalten zu haben. Er würde verloren sein, wenn der Kaiser, wie es so oft der Fall gewesen ist, andere Absichten gehabt hätte, als er ministeriellement zu erkennen geben lassen, und ihre Ausführung durch des Prinzen Facilität entfernt würde. Der Prinz sieht ein, wie wichtig Eurer Majestät eine gänzliche Evacuation sein muss, er hat es mir nicht verborgen, er wünscht bis auf den letzten Mann weggehen zu dürfen, allein er glaubt seine Ordres nicht dahin auslegen zu können, und dieses um so weniger, als er um bestimmtere angehalten hat. Nur wenn er diese nicht bekommt, will er es über sich nehmen, die erstere auf das vertheilhafteste für Eure Majestät auszulegen.

Da ich Euer Majestät Befehle vom 12ten[1]) in dieser Nacht erhalten habe, so habe ich zu deren ehrfurchtsvoller Erfüllung noch nichts thun können. Ich werde morgen nichts unversucht lassen mehr von dem Prinzen zu erhalten, als er es mir am 10ten versprochen hat, allein ich darf Eurer Königlichen Majestät nicht verbergen, dass ich wenig Hoffnung habe, Allerhöchstderenselben Wünschen gemäss jetzt schon die Ordres zu einer gänzlichen Räumung zu bewirken.

Ich verharre in tiefster Ehrfurcht
Eurer Königlichen Majestät
allerunterthänigster, treu gehorsamster
Diener
M. G. Dernath.

---

[1]) Findes i det efterfølgende.

Fra Generalmajor Bardenfleth til Kongen.

Aalborg, den 14de November 1808.

Allerunderdanigst Forespørgsel.

Kammerherre og Amtmand Fønss har kommuniceret mig en Skrivelse fra det kongelige Rentekammer, efter hvilken Deres Majestæt allernaadigst har tilstaaet, at de Krigsfangne maa bruges til offentligt og privat Arbejde; som Følge heraf har Amtmanden forlangt, at til Overkrigskommissær Ingerslev — for at arbejde ved Gudenaa — maatte udleveres 50 svenske Krigsfanger, thi engelske turde han ikke modtage, eftersom Almuen er meget forbitret paa denne Nation.

Jeg har tilstedet Udleveringen af disse 50 svenske Fanger, da deres Lønning derved spares, og forespørger allerunderdanigst, om det maa ske uden Kavtion, da det vilde være meget betydeligt for Overkrigskommissæren, naar denne skulde gives, og kunde maaske foranledige, at han ikke turde entrere i at modtage dem; jeg bør tro, at det ingen Fare havde for, at de skulde undvige, eftersom Kysten er bevogtet; thi at medgive dem et Kommando vilde være ny Udgift for Deres Majestæt.[1])

Allerunderdanigst
Bardenfleth.

Fra Grev von Dernath til Kongen.

Altona, den 15ten. November 1808.

Allerunterthänigster Bericht.

Nach Eurer Königlichen Majestät Befehle vom gestrigen Dato war es Pflicht für mich, noch einen Versuch zu machen, ob der Prinz von Pontecorvo zu einer augenblicklichen gänzlichen Evacuation der Staaten Eurer Majestät zu bewegen sein könnte. Ich habe sodem über diesen Gegenstand wiederum eine sehr lange Unterredung mit ihm gehabt, worin ich ihn von allen seinen schwachen Seiten anzukommen suchte; allein ich fand ihn zu vorsichtig. Vor 3 Monaten hätte er es gewagt, seine Ordres auszulegen. Ich darf sagen, dass er die grösste Neigung hat, durch Überschreitung seiner Befehle dem Kaiser das Tergiversiren gegen Eure Majestät zu erschweren, aber er ist sich der Ungnade, worin er sich befindet, zu bewusst, um in diesem Augenblick etwas über sich nehmen zu dürfen. Er sprach mit der grössten Offenheit mit mir, offener, wie vielleicht die Klugheit es erlaubt. Er verbarg mir nicht, dass er die Äusserungen des Kaisers

[1]) Kongens egenhændige Paaskrift: „Bifaldes, at det maa ske uden Kavtion".

und seines Ministers gegen den Gesandten Eurer Majestät nicht als so entscheidend für des Kaisers Absichten halte, dass er auf dieselben es wagen dürfe, seine Ordres geradezu zu überschreiten. Er wiederholte es mir, dass in den erhaltenen Befehlen nicht ein Wort stände, welches die Absicht einer gänzlichen Evacuation beweist. Alles, was in seiner Macht stände, wolle er thun, und er hofft, Eure Majestät würden es ihm verzeihen, wenn er noch nicht alles thun könne, was Allerhöchstdieselben zu erwarten berechtigt wären. „Je vous prie", sagte er mir, „de faire connaître au Roi que je mets le plus grand prix à Son estime. Peut-être ne serai-je rien comme homme public dans deux mois d'ici, peut-être ferai-je encore-parler de moi, mais dans quelque situation où je pourrai me trouver, il sera nécessaire à mon bonheur de croire que le Roi a une bonne opinion de moi, et je ferai tout pour la mériter. Je L'ai assuré de mon respect, et je le Lui prouverai par mes actions, autant que mon devoir me le permettra. J'oublie que l'Empereur a été mon camarade, je ne vois en lui que le chef de l'Etat; je dois lui obéir, mais je donnerai à ses ordres toute la latitude que je pourrai pour être utile au Roi. L'Empereur ne m'a ordonné que de soulager le Danemarc, une lettre ultérieure du Major-Général m'annonce 5 à 600 conscrits et me parle de les placer dans le Holstein, les villes Hanséatiques et le Lauenbourg. Je ne m'arrêterai pas à cette lettre. Je vous l'ai dit, vous en aurez sans doute fait votre rapport au Roi, je le répète, si je ne reçois pas des ordres plus positifs, j'expliquerai ceux que j'ai reçus de la manière la plus avantageuse pour le Roi, et avant de partir, je retirerai jusqu'au dernier soldat. Je me justifierai aux yeux de l'Empereur par son silence, par la demande que j'ai faite d'expliquer ses ordres, par les communications que vous m'avez faites des affaires données à Mr. de Dreyer, et si l'Empereur me blâme malgré cela, je lui dirai que je lui ai rendu service, en étant juste vis-à-vis d'un souverain qui s'est toujours conduit d'après les règles de l'honneur, chez Lequel nous avons mangé 25 millions sans lui être bons à rien, et qui pourrait bien entraîner la Russie, si on Lui donnait des sujets de plainte. Fiez-vous à ma parole. Les intérêts du Roi me sont sacrés, j'en aurai soin, mais je n'ose rien faire avant le temps où je pourrai avoir une réponse à ma demande d'ordres plus positifs. Jusque-là je dois vous laisser 2 régiments, mais je vous promets encore de ne pas remplacer le 23me, si l'ordre de le faire partir arrive en attendant. Le Roi pourra à peine se réjouir plus que moi de l'évacuation entière; je sens trop combien elle Lui importe pour ne pas la désirer vivement".

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Eurer Königlichen Majestät

allerunterthänigst treu gehorsamster

Diener

M. G. v. Dernath.

Fra Overkvartermester Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 22de December 1808.

Uagtet jeg paa efterfølgende Indhold af denne allerunderdanigste Rapport[1]) ikke lægger mere Værd, end den fortjener, holder jeg det dog for min Pligt, da det ikke blot er en diplomatisk, men ogsaa militær Regel, at meddele alt det, man erfarer, og overlade til den, til hvilken rapporteres, at bedømme Nytten af det erfarede i Forhold og Forbindelse med andre Efterretninger, at underdanigst fremlægge følgende til Kundskab og Bedømmelse.

Ved den sidst i Anledning af Elefantordenens Anlæggelse af Prinsen af Pontecorvo givne Fête, ved hvilken mere end nogen Sinde den Hengivenhed og Inderlighed, som de Franske have for de Danske, viste sig, hændte det sig ved den Behagelighed, jeg har, at være yndet af de franske Generaler og Stabsofficerer, at General Gency, som især aabenhjærtet mod mig i Følge sin Karaktér og muntrere end sædvanlig, betroede mig uopfordret sit Held i en Mængde Væddemaal og Spaadomme og just nu at have vundet flere, blandt andet, at Hertugen af Auerstädts Hovedkvarter alligevel ingenlunde vilde komme til Hannover, men til Erfurt, at i Følge hans Formening vilde Prinsen af Pontecorvo ingen Rejse gjøre, men tvært imod vilde om kort Tid hans Armé forlægges, og alt i Følge Tingenes Gang i Spanien et nyt Tog til Sverig proponeres, især hvis Kulden vedblev som nu, at fremdeles de Franske vel ej gik over Sundet, men Danske og Russere tog Sverig, hvilket samt Norge vel faldt til Rusland, men at i Steden derfor vilde Deres Kongelige Majestæt erholde ej blot det Hannoverske og Lauenburg samt Eutin, men ogsaa Hamburg og Lübek, maaske Bremen, thi deres endelige Bestemmelse vilde blive denne, da Kejseren ingen Republikker lod bestaa, fremdeles at dernæst Hamburg og Altona vilde blive til én Stad og Residens, og at paa Terrainet mellem begge vilde komme til at staa et herligt Slot. I det jeg nu ved betvivlende Anmærkninger spøgede over alle disse Projecter, opnaaede jeg den Ivrighed, jeg attraaede, og mente han at min Anmærkning, at Norge og Danmark vare Brødre og havde samme Fader, at det ej var første Gang, man vilde se en Fader miste et Barn og erholde et andet i Stedet, og at til Bevis paa hans rigtige Synsmaade vilde han betro mig at have ytret alt dette for Prinsen af Pontecorvo, som bestyrtet havde sagt: „Gency, qui diable vous a dit cela, taisez vous“, som han altid plejede, naar han ej skjøttede [om] eller kunde entrere i Ideer, der traf sammen med hans egne enten Tanker eller Kundskab om fremtidige Ting. Og under Hensyn til disse Ytringer ene er det ogsaa blot, at jeg ej ser mig berettiget til at undlade at rapportere en Samtale, af hvilke i øvrigt saa mange lignende høres og føres overalt. Han ytrede fremdeles, at det var blot Blændværk, naar det hed, at udi Erfurt vare ej store Ting af-

[1]) Til enkelte Ord er der i Rapporten benyttet Talskrift.

gjorte, at Rusland nu havde lige saa store Planer som Napoleon, som kunde fortjene mest Tillid, og da ej blot Armeen, men hele Frankrig nu var saa fordelagtig stemt for Danmark, var blot et personligt Bekjendtskab endnu at ønske, som vist vilde have overordentlig gode Følger, men at han i alle Tilfælde var forsikret om Taknemmelighed fra Kejserens Side og overbevist om, at Danmark kunde profitere meget og let spille en stór Rolle.

I det jeg ved at rapportere ovenstaaende hellere har villet skuffe venskabelig Tillid end undlade en formentlig Pligt, ønsker jeg blot endnu, at det allernaadigst maa bifaldes, at jeg, hvor Usikkerhed om Pligt af Meddelelse eller ej indtræffer, hellere maa indsende den allerunderdanigste Rapport end forblive i Usikkerheden.[1])

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

---

[1]) Herpaa har Frederik VI egenhændig skrevet følgende: „Omendskjønt jeg ej tror paa Realiteten af dette Project, saa er det W. Haffners Skyldighed at melde det som alt. hvad han erfarer,“ hvilket i en Skrivelse af $^{6}/_{1}$ 1809 blev meddelt Haffner.

Uddrag af Generaladjudantstabens Kopibøger

for Perioden September—December 1808.

B. P. Nr. 109.

Til Lieutenant Henne i Fladstrand.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 4de September 1808.

Din Rapport af 28de Avgust til Vort Admiralitetskollegium have Vi læst og se deraf Marstrands Forfatning. I Følge heraf saa bifalde Vi, at de jyske Kapere, som dertil have tilbudt sig, tillades at gaa til Marstrand for at udføre deres Forsæt, men tro tillige, at de burde se at frigjøre Vore derværende fangne Undersaatter og søge at bringe dem til Sjælland eller Norge.

De 6 Matroser, som have overbragt Efterretningen om Marstrand, bør følge med Kaperne, da de kunne give den bedste Vejledning til Sagens gode Udfald.

End videre ønske Vi, at Kaperne medgives nogle gode Staalspigere for dermed at kunne fornagle Kanonerne, ligesom at Du underretter dem om, hvorledes slig Fornagling bedst udføres.

Frederik R.

I. Nr. 1840.

Til Generalkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 11te September 1808.

For at være sikker paa, at den indenlandske Uld kan blive anvendt til Klædefabrikationen for Vor Armé og ikke ved at henligge skulde omsider kunne finde sin Vej ud af Landet, hvorved man altsaa maaske vilde komme i det Tilfælde med Tab at kjøbe den inden-

landske Uld forarbejdet tilbage fra Fremmede, er det Vor allernaadigste Vilje, at Vort Generalkommissariatskollegium lader opkjøbe al jysk Uld, som kan erholdes, for at anvende og have samme i Forraad til den militære Klædefabrikation, da denne Artikel er saa fornøden, og det især under nærværende Omstændigheder er en Gevinst for Landet, at intet deraf udføres. Dette har Vort Kollegium altsaa at besørge.

Frederik R.

S. P. Nr. 115.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 13de September 1808.

Til General Prins Christian August.

Efter de ankomne Efterretninger er Freden mellem Frankrig og Østerrig nu sikker, og denne sidste Magt har anerkjendt Kong Joseph som Konge i Spanien; i Spanien ser det derimod broget ud.

Frederik R.

II. Nr. 1474.

Til Danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 16de September 1808.

Da det meget ofte indtræffer, at betydelige Priser indbringes til Fladstrand, men da denne By ej har Kjøbstadsrettigheder, saa maa i Følge Kaperreglementet disse Priser ej sælges der, men skulle bringes til en Kjøbstad, hvilket gjør, at Fjenden meget ofte tager dem tilbage, som ogsaa nyligen er sket med en meget betydelig Prise, i det den fra Fladstrand af passerede Grenaa.

Vi befale derfor herved, at Fladstrands By skal i Henseende til Kapersager og Opbringelse betragtes lige med Kjøbstæder i Vore Riger, og Vort Kancelli har derfor i denne Anledning strax at udfærdige det fornødne.

Frederik R.

I. Nr. 1947.

Til Generaladjudant Risbrigh.

Kjøbenkavn, den 22de September 1808.

At Skagens Fyr tændes den 1ste Oktober, have Vi befalet Vor kommanderende General i Nørrejylland.

At 200 Mand Søfolk udskrives af Hertugdømmerne og de sønderjyske Distrikter samt uopholdelig sendes til Aalborg, samt at foruden de bestemte Kanonjoller endnu 4 à 6 Kanonchalouper skal sendes til

Fladstrand, dette have Vi befalet Vort Admiralitetskollegium strax at foranstalte.

At handle og virke til Hensigtens Opnaaelse er det vigtigste Formaal, og alle Formaliteter maa forvises til Helvede, som haver skabt samme.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

Feltkommiss. Nr. 881.

An den Grafen v. Dernath.

Kopenhagen, den 24sten September 1808.

Der Überbringer dieses Unseres allergnädigsten Schreibens ist der Schachspieler Offenburg,[1]) ein redlicher, braver Mann. Er ist als Collecteur der Lotterie in Altona angestellt und wünscht einen Posten gleicher Eigenschaft in Hamburg zu erhalten. Da dieser sein Wunsch mit dem Interesse Unseres Staats übereinkommt, wenn die Hamburger durch ihn in unserer Lotterie spielen, so würde es Uns lieb sein, wenn Du durch Deinen Einfluss bei dem Prinzen von Pontecorvo oder durch andere Autoritäten dem vorerwähnten Offenburg die gewünchte Anstellung in Hamburg bewirken könntest, wobei Wir doch bemerken, dass Du keineswegs dieses als einen Wunsch von Uns äusserst, oder dass Du von Uns mit dieser Commission beauftragt bist, sondern dass diese Verwendung für gedachten Offenburg nur von Dir selbst herrühre.

Frederik R.

I. Nr. 1966.

Til General Prins Friedrich.

Kjøbenhavn, den 24de September 1808.

Vi have allernaadigst befalet Vort Admiralitetskollegium, at da det er forbundet med Vanskelighed at faa duelige Subjekter til Underbefalingsmænd ved Kystmilicen, saa skulle disse, saa længe de tjene i denne Kvalitet, være fritagne for Udskrivning til Søtjeneste.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

[1]) J. J. Offenburg, i nogle Aar forinden Lærer ved det kgl. Landkadetakademi i Kjøbenhavn.

H. P. Nr. 117.

Til General Prins Christian August.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 25de September 1808.

I Følge de af Vor Gesandt i Petersborg gjorte Foranstaltninger har den russiske Regering erklæret sig villig til at overlade Os og til at forsende til General Krogh følgende Artikler: 400 Geværer, 1000 Pud Kanonkrudt, 2000 Pund fint Geværkrudt, 60 Pund Bly, 60000 Flintestene og 40000 Pistolstene. Disse Vaabens- og Munitions-Kvanta vil blive afleveret til den Kongelige Konsul Br.[1]) i Archangel til videre Besørgelse. Hvilket Deres Durchlauchtighed ville tilkjendegive General Krogh til Efterretning.

Frederik R.

I. Nr. 2084.

Til General Prins Christian August.

Kjøbenhavn, den 4de Oktober 1808.

Deres Durchlauchtigheds Rapporter af 15de, 18de, 25de og 31te Avgust samt 8de, 9de, 16de September[2]), ligesom ogsaa Regeringskommissionens allerunderdanigste Forestilling af 3dje Maj, har Vi imodtaget.

Der er afsendt Original-, Duplikat- og Triplikat-Breve angaaende Norges Proviantering saa vel til Regeringskommissionen som til Stiftamtmændene. Det væsentlige Indhold deraf bestaar [i] følgende Punkter:

1. At Assurance og Præmier for Skibe med Proviant til Norge, som afgaar fra Vestkanten af Jylland, har aldrig været ophævede, men vel for Østkanten af Jylland, som dog nu igjen er tilstaaet og befalet.
2. End videre skal Assurance og Udførselspræmier betales i Norge for alle Skibe, som bringe norske Produkter til Danmark.
3. Fra Sjælland og Øerne have Vi tilladt, at 58000 Tdr. Byg maa udføres til Norge, og tilstaaet samme ligeledes Assurance og Præmier.

Den nærmere Detail af disse Breves Indhold vil Deres Durchlauchtighed erfare i Regeringskommissonen.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

[1]) Hermed maa være ment Christian Brust, der i 1808 var dansk Konsul i Archangel. [2]) Af disse Rapporter findes de 6 trykte i „Norske Samlinger“, II, S. 215 o. flg.

Vi have af Deres Durchlauchtigheds Rapporter med særdeles Velbehag erfaret, at Vores norske Armé fremdeles saa hæderligen vedbliver at gjøre sig Vor allerhøjeste Tilfredshed og Naade værdig, og Deres Durchlauchtighed ville forsikre samme, at Vi erkjende dens som ogsaa hele Nationens Værd, og at Vi intet oprigtigere ønsker end at kunne bidrage til dens Lykke og Held.

Deres Durchlauchtighed, som er Armeens Anfører, kan Vi ikke noksom takke for al den Nidkjærhed og Iver, som De ved Deres udmærkede Talenter og Hengivenhed for Os stedse giver Os de største Prøver paa, og med Erkjendtlighed bifalde Vi aldeles Deres hele Fremgangsmaade.

Hvad Norges Proviantering angaar, da kan De være overbevist, at alle mulige Midler anvendes til denne meget vigtige Sags Fremme, siden dette er en Gjenstand, som fremfor alt er Os magtpaaliggende, og Vi haabe ej heller, at alle Vore øvrige Bestræbelser skulle blive frugtesløse.

Hvad Deres Durchlauchtigheds Forespørgsel om Grev Wedel-Jarlsberg og Kjøbmand Hage her fra Staden angaar, da kan det ej tillades disse at rejse igjennem Sverig, men de maa gaa over Fladstrand.

Vor interimistiske Regeringskommissions allerunderdanigste Forestilling af 3dje Maj, betræffendes Norges Fritagelse for de i Aar paabudne nye Skatter, vil vorde besvaret om faa Dage, hvilket tjener foreløbigen til Efterretning.

Vi ønske Deres Durchlauchtighed og alle Vore kjære norske Undersaatter det Held og den Velsignelse, deres Troskab og Hengivenhed for Os fortjener, og forsikrer dem om Vores landsfaderlige Kjærlighed.

Frederik R.

1ste Div. Nr. 705.

Til Prins Frederik af Hessen.

Kjøge, den 19de Oktober 1808.

Deres Durchlauchtighed haver at befale Generalmajor Stricker, at fra den 21de til 27de Oktober inklusive maa ingen Rejsende oversendes med Parlementær fra Helsingør til Helsingborg, om de endog forhen have Vor Tilladelse til at afrejse, og herfra undtages alene den svenske Generaladjudant v. Borgenstjerna, hvis han endnu skulde være i Helsingør den 21de dennes, thi hans Afrejse maa ingen Hindringer lægges i Vejen. Efter den 27de kan Rejsende, som dertil haver erholdt eller erholde Tilladelse, afrejse med Parlementær til Helsingborg.

Frederik R.

Iste Div. Nr. 711.

Til Prins Frederik af Hessen.

Borrebygaard, den 23de Oktober 1808.

I Anledning af Deres Durchlauchtigheds Forestilling af Gaars Dato give Vi Dem herved til Kjende:

1. at den svenske Oberst Grev Gustaf Mørner, der er Krigsfange i Frankrig, maa tillades at passere igjennem Vore Stater for at begive sig did, men dog kun under Ledsagelse af en Officer, der følger ham til Korsør, hvor en ny afløser ham til Nyborg, og skal der fra en Officer ledsage Obersten til Hamburg. Det maa paa det nøjagtigste paasés, at han intet faar sendt efter sig, skriver Breve eller har Samkvem med nogen.[1])
2. — — — — — — — — — — — — — —
3. — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

II, P. Nr. 144.

Til General Prins Christian August.

Hovedkvarter Kjøbenhavn[2]), den 23de Oktober 1808.

Kongen af Sverig har ønsket at maatte sende sin Generaladjudant Borgenstjerna her over for at have en Samtale med en Person, som Vi paa Vore Vegne dertil maatte kommittere. Dette bevilgede Vi, og den 20de dennes samledes bemeldte Generaladjudant med Vores Generalmajor Grev Baudissin paa Marienlyst ved Helsingør. Resultatet af denne Samtale var, at Kongen af Sverig bekjendtgjorde Os at have sluttet en Vaabenstilstand med Russerne, og at han ogsaa ønskede at slutte en lignende med Os, for derefter at kunne gjøre en separat Fred med Os.

Vort Svar herpaa var, at det var Os ubekjendt, at Kejseren af Rusland skulde have sluttet Vaabenstilstand med Sverig o. s. v., men at en saadan desaarsag nok maatte være en militær Vaabenstilstand, sluttet mellem den russiske og den svenske Armé, og at, hvordan den end var, Vi dog ej kunde eller vilde indlade Os i nogen separat Vaabenstilstand eller slutte Fred uden i Forening med Vores Allierede.

Dette have Vi troet nødvendigt at meddele Deres Durchlauchtighed nu, for at De kan kjende Tingenes Gang og Tilstand.

Frederik R.

---

[1]) Grev Mørner benyttede ikke den givne Tilladelse, men rejste den 29de Oktober med et kgl. svensk Fartøj under Parlementærflag til en tysk Havn.

[2]) Brevet er i Protokollen dateret, som her anført, fra „Kjøbenhavn"; men Kongen opholdt sig for øvrigt den 23de Oktober 1808 paa Borrebygaard. (Se forrige Skrivelse).

Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 433.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl af Hessen.

Kiel, den 3dje November 1808.

I Anledning af Deres Durchlauchtigheds Rapport at 2den ds. tilkjendegive Vi Dem, at da der ingen fremmede Tropper mere er i Hertugdømmet Slesvig, kan alle Pladskommandantskaber der ophæves, og skulde det siden findes nødvendigt, at der paa et eller andet Sted ved Militærvejen igjen blev ansat en Pladskommandant, da kan saadant i saa Tilfælde ske.

Frederik R.

I. Nr. 1890.

Til Vores Generaladjudant, Kammerherre F. v. Bülow.

Kiel, den 4de November 1808.

Herved oversende Vi Dig den fra Kommandør Koefoed modtagne allerunderdanigste Rapport om det paa Christiansø nylig gjorte Angreb, som Du paa sædvanlig Maade haver at lade bekjendtgjøre ved Trykken[1]), hvorved Vi tillige underrette Dig om, at Vi have paalagt formeldte Kommandør Koefoed at tilkjendegive Besætningen paa Christiansø Vores allerhøjeste Tilfredshed med den Tapperhed, den haver vist, og hvorved den haver tilbagedrevet en langt overlegen Fjende, samt forsikre den om Vores landsfaderlige Kjærlighed, hvormed Vi erkjende den Troskab og Hengivenhed, den ved denne Lejlighed haver lagt for Dagen at bære for Os og Fædrelandet.

Frederik R.

Komm. i Nørrejylland og Slesvig. Nr. 445.

Til Feltmarskalk Landgrev Carl.
Generalmajor Bardenfleth.
Generalmajor Tellequist.
Generaladjudant Risbrigh.

Kiel, den 9de November 1808.

Formedelst Mangel paa Førselsskibe til Norges Proviantering og Rentekammerets i den Anledning til Os derover indgivne allerunderdanigste Forestilling, have Vi allernaadigst resolveret:

At samtlige Koffardiskibe fra Jylland, Fyn og Hertugdømmerne, som ej ere bestemte til noget Brug for Vor Tjeneste eller til Sjællands Providering, sættes i Rekvisition for at overføre Korn til Vort Rige Norge imod Assurance for fjendtlig Opbringelse og Sømolest, alt

[1]) Rapporten findes trykt i Bülows „Bekjendtgjørelser" af 12te November 1808.

efter de nøjere Bestemmelser, som Skibsejerne af vedkommende Vore civile Avtoriteter ville vorde bekjendtgjorte til Efterlevelse.

Vort Admiralitetskollegium har erholdt Vor allernaadigste Avtorisation paa de trufne Foranstaltninger [til] at forskaffe de fornødne Matroser til bemeldte Skibe.

Frederik R.

I. P. Nr. 120.

Til Kammerjunker Levetzau, attacheret Prinsen af Pontecorvo.

Kiel, le 11 novembre 1808.

Il est de la plus grande importance de faire parvenir à la Norvège au plus tôt possible des vivres de tout espèce, ce royaume manquant de tout, et comme le trajet entre le Jutland et la Norvège est toujours suivi de beaucoup de difficultés, Nous avons songé à un autre moyen par lequel on pouvait peut-être [arranger] cette affaire importante, et c'est pourquoi que Nous vous chargeons de prier en Notre nom le Prince de Ponte Corvo de vouloir bien ordonner aux autorités françaises, placées le long de l'Elbe, de faciliter le passage des vaisseaux que Nous pensons envoyer de là pour la Norvège.

Nous sommes assuré par le vif interêt que le Prince Nous a toujours témoigné d'avoir pour le bien de Nos états, qu'il [lui] sera agréable de contribuer à sauver un peuple qui, malgré les adversités que la pénurie lui cause, Nous montre tant d'attachement et tant de bravoure, que Nous obligent d'autant plus de faire tout ce que Nous pouvons pour son bien et son salut.

Frederik R.

I. P. Nr. 145.

Til General Prins Christian August i Norge.

Hovedkvarteret [1]) Kieler Slot, den 11te November 1808.

Deres Rapporter af 23de September og 6te samt 14de Oktober haver jeg rigtig modtaget. Der skal ske alt til at afhjælpe Kornets og Levnedsmidlernes Mangel i Norge. Skibe sættes i Rekvisition saa vel i Hertugdømmerne som i Jylland og Fyn for at hjælpe paa dette alt.

Feltkommissariatet skal blive beordret at afsende alt til Munderingsstykker henhørende, saa vel for Officererne som for de Gemene, ligeledes skal Krudt blive Dem tilstillet.

At indgaa en Vaabenstilstand med de Svenske er vist ej ønskeligt, særdeles da jeg aldeles har afslaaet det til Kongen af Sverig. Jeg kan derfor ej approbere det. Skulde en absolut Nødvendighed

---

[1]) Dette Udtryk er ikke korrekt; thi Hovedkvarteret var, som vi vide, ikke flyttet til Kiel.

nøde Dem til dette Skridt, da er det dog fornødent, at naar samme kommer til min Approbation, at jeg afslaar det.

Tilførslen fra Vestkysten af Jylland haver aldrig været ophævet, men derimod var vel de lyse Nætter den sande Grund for, at Tilførslen ej kunde være saa stærk, som enhver maatte have ønsket det. Nu maa i de sidste 4 Uger over 60 Skibe være afgaaet fra Jylland til Norge. Assurance skal blive tilstaaet for Medikamenter, der opsendes til Norge, lige til 10000 Rdl., og Feltkommissariatet i Kiel skal vist med Iver sørge derfor.

At opsætte Angrebene til Vinterføret er nyttigt og kan ej andet end finde mit fulde Bifald.

Den russiske Flaade er reddet, men et Orlogsskib er tabt. Den russiske Admiral havde kunnet ruinere de samtlige engelske og svenske Skibe, forinden de bleve forenede sammen, men dette Øjeblik tabt fordærvede og beskæmmede denne hele Campagne.

Sødefensionen er i en fortræffelig Stand, og det glæder mig at bevidne Dem min Tak derfor.

Jeg skal ej undlade at opsende endnu 10 Guldkors og 30 Sølvkors, hvorom Ordenskansleren skal blive underrettet.

De Franske forlade nu de danske Stater paa 2 Regimenter nær, som komme til at ligge i Holsten mellem Hamburg og Lübek; dette er en sand Lykke for Landet.

Jeg har gjort en Rejse til Holsten paa nogen Tid, hvor fra jeg agter at vende tilbage og indtræffe i Kjøbenhavn i de sidste Dage i denne Maaned.

Jeg slutter med den Forsikring, at jeg gjør alt, hvad jeg kan, for de brave Norske og takker Deres Durchlauchtighed meget for Deres redelige Iver og gode Anførsel.[1])

Frederik R.

H. P. Nr. 122.

An den Kammerherrn Grafen von Dernath.

Kiel, den 12ten November 1808.

Aus Ihrem gestrigen Schreiben sehe ich nicht allein, dass die verhoffte, gänzliche schnelle Evacuation unserer Staaten ausgesetzt ist, sondern dass gewiss 2 Regimenter verbleiben werden. Dieses hat mich auf den Gedanken gebracht, dass die Ober- und Unter-Autoritäten diese Sache so lange aussetzen werden, bis sie ihre hier im Lande erworbenen Ersparungen von Korn und Fourage los sind;

---

[1]) Denne Skrivelse, afsendt i Triplikat, findes trykt i „Norske Samlinger", I, S. 416, men gjengives her paa Grund af den Interesse, den frembyder. Brevet kom først Prins Christian August i Hænde den 8de December, faa Timer efter at han havde indvilget i Vaabenhvilen af 7de; se dette Bind, S. 17.

sollte dieses wirklich der Fall sein, so wäre es sehr nützlich, diese Überbleibsel zu kaufen für meine Rechnung. Ich überlasse diese Sache an Ihre nähere Prüfung und Beurtheilung, überzeugt, dass Sie alles thun werden, welches für mein Interesse gut und nützlich sein kann.

Frederik R.

S. P. Nr. 146.

Til General Prins Christian August,
kommanderende General søndenfjælds.

Kiel, den 20de November 1808.

Deres Rapporter af 17de, 24de og 28de Oktober samt 4de November haver jeg rigtig modtaget.[1])

[1.] Alt muligt skal ske for Norges Proviantering samt for Armeens Klædning og for at skaffe samme Krudt og Medicin.

2. Hvad den med Rusland sluttede Vaabenstilstand betræffer, da er den ej af Kejser Alexander approberet, men derimod strax af ham selv ophævet igjen.

3. Med sand Glæde har jeg gjennemlæst Kommandør Fiskers Rapport[2]) og finder, at det er en Lykke at have en saa aktiv Officer under sig som Generaladjudant Fisker.

4. Jeg rejser den 21de ds. her fra og gjør nogle Ture i Fyn og Sjælland, som foraarsager, at jeg først mellem den 29de og 30te November ankommer til Kjøbenhavn. Jeg erkjender alt, hvad De gjør, med sand Taknemmelighed og beder Dem være forvisset om min Agtelse.[3])

Frederik R.

S. P. Nr. 147.

Til General Prins Christian August,
kommanderende i det Søndenfjælds af Norge.

Kiel, den 20de November 1808.

Hvad den af Sverig med Rusland sluttede Vaabenstilstand angaar, da er den ej af Kejser Alexander bleven approberet, men derimod af ham selv strax ophævet igjen. I disse Tider afgaa fra Jylland til det Søndenfjældske i Norge 1200 Centner Krudt, 3600 Geværer, 700

---

[1]) Rapporten af 24de Oktober findes gjengivet i de foran værende Aktstykker; de 3 øvrige her nævnte Rapporter ere trykte i „Norske Samlinger“, II, S. 246 o. flg. [2]) Extrakt af denne Rapport er trykt i „Norske Samlinger“, II, S. 248 o. flg. [3]) Denne Skrivelse er trykt i „Norske Samlinger“, II, S. 317, men medoptages her for Fuldstændigheds Skyld.

Sabler og næsten alle øvrige af Christiania Arsenal rekvirerede Artilleriforнødenheder.

Frederik R.

Generalkomm. i Fyn og paa Langeland. Nr. 322.

Til Generallieutenant Rantzau.

Tranekjær Slot, den 25de November 1808.

I Anledning af Vort Ophold i Nyborg den 24de November maa Vi, betræffende Garnisonen og Fæstningen, tilkjendegive Dig følgende:

1. Betræffende Garnisonen.

Da Generalmarchen blev slagen, viste Garnisonen ej den Hurtighed i at samle sig, som er nødvendig i Krigstider; til den Ende befales:

a. at ved Generalmarchens Slaaning maa enhver hastig indfinde sig paa de Steder, der ere fornødne til Fæstningens Forsvar; følgelig bør disse Forsamlingssteder altid af Kommandanten være anviste;

b. at enhver Mand møder med fuld Paaklædning, naar Generalmarchen slaas.

At Vi havde ventet denne Orden iagttaget i en Fæstning, som daglig har Fjenden for Øje, maa Vi, skjønt ugjærne, bemærke.

End videre fandt Vi Major v. Grapes Kompagni ej paaklædt som Soldater af Vort eget Regiment, men mere som Bønder.

2. Betræffende Fæstningen.

Paa Prins Carls Bastion, hvor Mortererne ere placerede, skal endnu placeres nogle svære Piècer, og haves Mangel paa disse, da tages de fra de Steder paa Fæstningen, som vende imod Landsiden.

Det øvrige Plakarbejde af Fæstningsvolden, som af Kapitajn v. Quaade i Aar er istandsat, skal til næste Foraar fuldføres.

I øvrigt har Vi i Henseende til Fæstningsværkerne for Tiden intet videre at bemærke, thi de Forandringer, der fremdeles maatte findes tjenlige at foretage med disse paa den Side, der vender imod Landet, vil til Foraaret nærmere være at bestemme.

De Træskure, som i Holkenhavns Batteri ere byggede, for der i at hensætte Ammunitionskasserne, kunne nu borttages, da det i Batteriet byggede Krudtmagasin er fuldkommen tørt og godt, og Brædderne af bemeldte Træskure anvendes til andet nyttigt Brug ved Fæstningen.

Dette har Du at bekjendtgjøre Vedkommende til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

H. P. Nr. 186.

Til Overkvartermester W. Haffner.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te December 1808.

I Anledning af Din allerunderdanigste Skrivelse af 28de November d. A. maa Vi herved tilkjendegive Dig, at det er Os meget ubehageligt, at nye Tropper[1]) ere indrykkede i Holsten. Du burde formelig have protesteret derimod og i det mindste søgt at afvende alt, som er Landet til Skade, hvilket er lovet af Kejser Napoleon, om saa meget mere, da Vi i Følge Kejserens Løfte formelig allerede hos Prins Pontecorvo have forlangt Vore Lande ganske evakuerede. Vi ville ønske, ikke oftere at have Lejlighed til at bringe disse Ting i Din Erindring; de ere saa indlysende, at en Mand af Din Forstand burde ej erindres om sligt.

Frederik R.

H. P. Nr. 187.

Til General Prins Christian August.

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 5te December 1808.

Deres Durchlauchtigheds Skrivelser af 5te og 8de November[2]) d. A. have Vi modtaget og deraf i Gaar besvaret nogle, og der bliver Os nu kun tilbage at underrette Deres Durchlauchtighed om Indholdet af et Par Punkter i Vore Skrivelser til Dem af 11te og 20de November, hvis disse ved Uheld ej skulde komme Dem til Hænde, nemlig: den 11te November 1808: At indgaa en Vaabenstilstand med de Svenske er vist ej ønskeligt, især da Vi selv have aldeles afslaaet Kongen af Sverig saadant. Vi kan derfor ej approbere det, og skulde en absolut Nødvendighed nøde Dem til dette Skridt, da er det dog fornødent, at naar samme kommer til Vor Approbation, at Vi afslaa det. Den 20de November 1808: Hvad den af Sverig — —[3])

Frederik R.

I. Nr. 2550.

Til Generalmajor Stricker.

Kjøbenhavn, den 10de December 1808.

Vi bevilge allernaadigst Din allerunderdanigste Indstilling af Gaars Dato i Betragtning af de anførte Grunde, at der i det i Kron-

---

[1]) Se dette Bind, Side 14. [2]) Rapporten af 8de November findes trykt i „Norske Samlinger", II, S. 252. [3]) Her gjentages ordret, hvad der siges i Kongens foran gjengivne anden Skrivelse af 20de November til Prinsen (H. P. Nr. 147).

borg Slots nordlige Længes 3dje Etage værende Rum indrettes 3 Værelser, hvis Bestemmelse ene og alene bliver til Brug for Krigs- eller Statsfanger.

Frederik R.

Søetaten. Nr. 361.

Til Kommandør Risbrigh.

Kjøbenhavn, den 11te December 1808.

Naar Du finder det fornødent for at befordre Tilførslen til Norge, saa skal Du lade ise, og de deraf flydende Omkostninger føres Vor Kasse til Udgift. End videre maa Du af alle Kræfter paadrive Norges Proviantering, da de Klager, som hidtil ere komne over Mangel, endnu ej aftage, endskjønt saadant er ubegribeligt, efter at dog en saa stor Del[1]) er afsendt. Herved maa Vi dog paa det alvorligste paalægge Dig nøjagtigt at iagttage, at Armeens Proviantering og sammes Forsyning med alle nødvendige Artikler ej maa opholdes, da det er den, der skal fægte for Landet, og bør desaarsag først og fremmest at sørge for, at den ej lider Mangel, der vilde standse dens kraftfulde Foretagende. Du haver til den Ende af alle Kræfter og uden Ophold at foranstalte, at alle de Kornvareprovisioner og øvrige Artikler vorde afsendt, som af Krigsraad Langeland efter Feltkommissariatets Ordre opgives Dig til Afsendelse til Norge. Saare ønskeligt var det, naar det blev indmeldt, hvor meget der er ankommet til Norge, thi deraf kunde man da bedst bedømme, hvor vidt Klagerne vare grundede eller ej.

Frederik R.

B. P. Nr. 188.

Til General Prins Christian August,
kommanderende General i det søndenfjældske Norge.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de December 1808.

Længe haver jeg savnet de norske Poster, og om jeg ej var forsikret om at have bidraget alt for Norges Proviantering og Forsyning, vilde dette Savn være mig utaaleligt. Imidlertid nærer jeg det faste Haab, at den største Del er ankommen, og omendskjønt ej altid til de Steder, der mest maa trænge, saa vil Vanskeligheden at befordre det til ethvert Sted, hvor det behøves, let kunne ved hensigtsmæssige Transportindretninger være at afhjælpe.

---

[1]) I Dagene fra den 6te til 10de December ses der bl. a. at være samlet til Opsendelse til Norge 300 Pund China, 1200 Centner Krudt, 600 Stkr. Infanterisabler, 100 Stkr. Dragonsabler, 3000 Stkr. Infanterigeværer i 60 Kasser og en Del Artillerisager.

Det Tab, Regeringskommissionen haver gjort ved Etatsraad Falsen, haver gjort mig meget ondt. Jeg haver troet, at en Mand, udrustet med det fornødne Talent, strax maatte udnævnes; en saadan Mand, haaber jeg at finde i Etatsraad Tønder Lund; han er vant til Kollegialforretninger, har et klart og godt Hoved, er redelig og født Nordmand.

Russerne love nu at ville med Iver og Kraft gjøre det godt, som deres sendrægtige og ukyndige Generaler have fordærvet. Kamensky, Generaladjudant hos Kejser Alexander, rejste der fra til den kommanderende General Buxhøwden, hvilket strax gav alt et bedre Udseende. Armeen kom i Bevægelse og blev hjulpen saa vel til Levnedsmidler som til at opvækkes af den Søvn, hvori de dvælede, og hvilket havde givet Fjenden Anledning til ikke ubetydelige Fordele. Vaabenstilstanden blev strax af Kejseren ophævet, og General Knorring, en bekjendt duelig General, og som skal have Russernes Tillid, er nu afrejst til Finland for at afløse General Buxhøwden og overtage Kommandoen en chef. Naar nu det virkelig skulde komme til et Angreb paa Sverig, da er det saare vigtigt, at De medvirker. Dertil udfordres:

1. At De sætter Dem i Forbindelse med General Krogh, og deres Operationer ere samdrægtige.
2. De angriber paa samme Tid fra det Søndenfjældske, som General Krogh lader marchere paa Jemteland og forener sig fra denne Side med Russerne.
3. Hovedhensigten bør være at bemestre sig Gothenborg og at okkupere de svenske Tropper saaledes, at deres Magt bliver delt. Hvad der er muligt at gjøre fra Sjælland af, skal ske, men vil altid være vanskeligt, saa længe Fjenden er Mester af Søen.

Efterretninger fra Jylland berette en engelsk Fregats Stranding paa 44 Kanoner; en stor Del af Mandskabet er reddet, Antallet kan endnu ej af mig bestemt angives.

Evropas nærværende Situation vil aldeles ankomme paa Kejser Napoleons Lykke i Spanien. Der er Stillingen, som det lader, aldeles til Kejser Napoleons Fordél. De Spanske fly, Pyrenæerne ere de Franske i Ryggen. Fløjene af den franske Hær, som [er] 300000 Mand, ere støttede til den spanske Sø og Middelhavet; om den engelske Armé høres lidet. De Franske have Burgos, og man troede snart at vide Kejser Napoleon i Madrid. I Biscaya vil vist endnu Spanierne kunne holde sig, men ved at ofre Mennesker vil en General, der ingen Opofring sparer, og en Nation, hvis Partiaand alt viser sig, overvindes.[1])

Freden vil, tror jeg, dette Lands Erobring bringe med sig af følgende Grunde:

a) Det er den første Krig, hvoraf Frankrig haver følt Byrden.
b) Den er ej yndet hverken af Nationen eller Armeen.

[1]) Saaledes staar der.

c) England har faaet, hvad det vil have: Sydamerika, den russiske, spanske og danske Flaade i større eller mindre Antal.

Alt dette, tror jeg, vil bidrage dertil. Mit Ønske er Fred, dersom man kunde haabe en varig en. Derunder forstaar jeg en, der varede i 3 Aar. Men da man saa lidet kjender Gemytterne, er det vanskeligt at gjøre politiske Følgeslutninger; jeg maa derfor bede Dem blot at antage dette som en henkastet Tanke.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

1. Nr. 2647.

Til Medicinal-Provideringskommissionen.

Kjøbenhavn, den 16de December 1808.

I allernaadigst Skrivelse til Kommissionen af 10de f. M. have Vi paalagt samme strax og vedvarende at drage Omsorg for, at Norge saa vel som den norske Armé vorde forsynede med de behøvende Medikamenter, og at sikre samme for Mangel paa disse; og Vi se i Følge heraf af Kommissionens allerunderdanigste Indberetning af 6te dennes, at den og alt har foranstaltet et Kvantum China afsendt til Norge, samt af Stabskirurgus Thulstrup forlangt Efterretning, hvilke Medicinalvarer der behøves opsendte til Norge.

Men foranlediget af en herved i Kopi vedlagt allerunderdanigst Indmeldning fra Generalkommandoen søndenfjælds i Norge, som og af Skibsfartens Usikkerhed i Henseende til Skibene, hvormed Medicinalvarerne afsendes, ligesom og at at en indtrædende haard Vinter maaske snart standser al Skibsfart, maa Vi herved tilkjendegive Kommissionen:

at Vi i Følge forbemeldte Vores Skrivelse af 10de f. M. til Kommissionen ej tror Medicinalvarers Udførelse til Norge fornøden paa den i General Prins Christian Augusts Skrivelse foreslagne Maade, men maa derimod i Følge Vores allernaadigst anførte Grunde, som og i Følge den i Norge alt herskende og end mere befrygtende Mangel paa Medikamenter, paalægge Kommissionen, at den lader sig det være yderst magtpaaliggende, uopholdelig at afsende Medicinalvarer til Norge, saa vel for Armeen som for Landet, og af deslige Sorter, som den foreløbigen kunde skjønne mest nødvendige og mindst uundværlige til Brug imod de almindeligst herskende Sygdomme saa vel ved Armeen som blandt Indbyggerne, indtil den fra Stabskirurg Thulstrup imodtager de forventende Efterretninger om, hvilke Medicinalvarer Norge haver Mangel paa.

Vi forvente Os Kommissionens allerunderdanigste Rapport over dens, denne Gjenstand bestræffende, tagende Foranstaltninger, ligesom og over det Kvantum af Medicinalvarer, som den fra Tid til anden afsender til Norge.

Frederik R.

I. Nr. 2661.

Til General Prins Christian August.

Kjøbenhavn, den 17de December 1808.

For under nærværende Krig at sikre Vore Undersaatter for Mangel paa de nødvendige Medicinalvarer, ligesom og for at forebygge en utilladelig Aager med samme, have Vi allernaadigst forordnet en Medicinal-Provideringskommission nedsat i Kjøbenhavn, bestaaende af Professorerne Herholdt og Schumacher samt Stabskirurgus Tønder.

Paa Deres Durchlauchts underdanigste Forestilling om Medikamenters Opsendelse til Norge, have Vi alt for meget længe siden saa vel befalet Vort Feltkommissariat her, som og Stabskirurg Tønder, at forsyne den norske Armé med de behøvende Medikamenter; men da Vi nu af senere Forestillinger fra Deres Durchlaucht se, at Mangel paa Medicinalvarer fremdeles finder Sted, saa vel ved Armeen som i Apothekerne, saa have Vi, foruden at bevilge Apotheker Maschmann Assurance for 10000 Rdl. Medicinalvarers Opsendelse til Norge, ogsaa allerede under den . . .[1]) November befalet Medicinal-Provideringskommissionen, saaledes som [i] vedlagte Kopi af Vor allernaadigste Skrivelse af 16de December mindet bemeldte Kommission om, uopholdelig at udføre formeldte Vores allernaadigst givne Befaling i Henseende til Medicinalvarers Opsendelse til Norge.

Vi tro saaledes, at denne Sag er bragt i behørig Gang saa vel for den nærværende som tilkommende Tid, naar Stabskirurg Thulstrup betids og vedvarende underretter Medicinal-Provideringskommissionen om, hvilke Varer der alt haves eller befrygtes Mangel paa, saa vel ved Armeen som i Apothekerne, samt hvor stort Kvantum der behøves opsendt af de forskjellige Sorter i Henhold til det Forraad, der endnu haves.

Dette tilkjendegive Vi herved Deres Durchlaucht til allerunderdanigst Efterretning for Vedkommende.

Frederik R.

I. Nr. 2664.

Til Oberstlieutenant Mechlenburg.

Kjøbenhavn, den 17de December 1808.

Da Nyborg Fæstning ved de mange nyanlagte Søbatterier, som henhøre under samme, er bleven til et højst vigtigt Punkt, som fordrer en Mand til Kommandant, der besidder lige saa mange Kundskaber i Fortifikationen og Tjenesten, som Aktivitet og Bestemthed til Ordens Vedligeholdelse, hvis ej Vort Øjemed med disse vigtige Værkers Anlæg

[1]) Datoen staar in blanco.

skal forfejles, saa have Vi ved at eftertænke dette fundet, at Du hel vel dertil var skikket, og desaarsag besluttet at anbetro Dig denne vigtige Post som Kommandant, hvis Du dertil har Lyst, thi da Vi imod Dit Ønske ej haver villet kommandere Dig der hen, saa haver dette Brev til Hensigt at høre Din allerunderdanigste Formening, om Du, ved at antage denne Post, vil opfylde Vort allerhøjeste Ønske eller ej, og hvilket Du snarest muligt har allerunderdanigst [at] indberette Os.

I Tilfælde at Du modtager Posten, da have Vi tiltænkt Dig en Gage af 1200 Rdl. aarlig, 50 Rdl. maanedlig i Felttillæg og Fourage paa 3 Heste.

Frederik R.

N. P. Nr. 189.

Til Prins Christian August,
kommanderende General søndenfjælds.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de December 1808.

Jeg har rigtig modtaget Deres Rapporter af 26de November, 2den og 6te December i Gaar. Jeg ser deraf, at Rygtet om Kammerherre Kaas's Uheld er uden al Tvivl. Jeg forventer en ny Fortegnelse saa vel over Breve som Ordrer med videre, der endnu maatte være konserverede fra Skibbruddet.

I Henseende til Vaabenstilstanden, da bør den opsiges, saa snart De kan medvirke med de nordenfjældske Tropper, som enten endnu ere i Vermeland eller bør indrykke med Dem paa én Gang, ligesom vor Flotille maa angribe Strømstad paa samme Tid. Overalt, Operationerne maa sættes i saadan Forbindelse, at Fjenden ej maa vide, hvor Hovedangrebet sker, men maa foruroliges fra alle Sider. Deres Rapport af 22de November, hvorpaa Nødvendigheden af Vaabenstilstanden grunder sig, haver jeg ej modtaget, og jeg haaber, at De nu maa have mine Instruktioner, hvori jeg underretter Dem om, at Kongen af Sverig haver foreslaaet mig en Vaabenstilstand, som jeg aldeles haver afslaaet. I Medhold af samme haver jeg tilskrevet Dem ej at slutte nogen Vaabenstilstand uden i det Tilfælde, at militære Grunde nødede Dem dertil; af det mig tilstillede Vaabenstilstandsforslag ser jeg, at den i alle Henseender er til vor Fordel, ligesom at den nuværende Stilstand, der hver 24 Timer kan opsiges, vist ej vil skade de i næste Campagne foretagende Oprerationer fra vor Side.

Da vi have et betydeligt Antal af fangne svenske Officerer, saa kan jeg aldeles ej ønske, at de udvexles, hvorfor denne Udvexling afslaas.

Af mine Efterretninger fra Rusland erfarer jeg, at Kejser Alexander haver med den nu en chef kommanderende General Knorring, som

afløser den forrige kommanderende General i Finland Buxhøwden, selv med ham i sit Kabinet aftalt alle Operationer, og at følgende Bestemmelser ere antagne som ufravigelige:

1. Armeen forstærkes.
2. At alt er ham og hans umiddelbare Bestyrelse underlagt.
3. At Sverig skal angribes i 3 Korpser; det ene fra Wasa, det andet over Åland, det tredje over Torneå.

En anden Sag, hvor blot den uindskrænkede Tiltro til Deres Omdømme foraarsager, at jeg vender mig til Dem om, betræffer den gamle værdige General Krogh, som haver den nordenfjældske Division. Denne i alle Henseender værdige Olding synes ej mere at have sin forrige Aandskraft; men da De vist bedre maa være underrettet derom end jeg, saa ønsker jeg herom Deres Tanker, ligesom ogsaa om, hvem De tror, jeg bedst kunde give hans Post. Jeg tror, at Schmettow af 2det trondhjemske Regiment godt kunde forestaa den. Det forstaar sig, at Kroghens Afgang maatte være med Behold af sin Gage.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem, at Lykken maa altid holde Skridt med Deres Idrætter.

Deres hengivne
Frederik R.

B. P. Nr. 190.

Til General Prins Christian August,
kommanderende General søndenfjælds.

Hovedkvarteret i Vor Kongl. Residens Kjøbenhavn, den 19de December 1808.

Deres Rapporter af 22de November[1]) fik jeg Gaar Morges. De vare af yderste Vigtighed; men da jeg haaber, at [De med] de Provisioner og Fornødenheder, De alt har, sammenlagt med det, De nu med Guds Hjælp maa have imodtaget, vil være i Stand til at udføre det, De ønsker, nemlig at vi endnu inden Vinterens Ende kan antage offensive Planer imod vor Fjende, saa er jeg mere rolig nu. Jeg haaber ogsaa, at den nuværende Stilstand imellem Norges og Sverigs Grænser vil forskaffe meget af det, der endnu mangler, opsendt til Norge.

Det vil være ønskeligt, at alt sættes i Forbindelse, at der fra det Nordenfjældske angribes tilligemed fra det Søndenfjældske, at Russerne ligeledes angribe; dette maa nødvendigvis ende Sagen. Vi bleve Mestre af de svenske Havne, hvorpaa saa meget beror; thi have de Engelske ej de svenske Havne, ville de vist ej med Held kunne fortsætte de østersøiske Expeditioner.

Frederik R.

---

[1]) Findes trykte i „Norske Samlinger", II, S. 254.

I. Nr. 2686.

Til General Prins Christian August.

Kjøbenhavn, den 20de December 1808.

I Følge Deres Skrivelse, dateret den 22de November, som jeg under Gaars Dato, den 19de, har besvaret, haver jeg besluttet at forøge Antallet af Regeringskommissionens Lemmer med Amtmand Grev Wedel, som er i Buskeruds Amt, saa at De nu faar 2 nye, nemlig den alt udnævnte Etatsraad Tønder Lund og Amtmand Grev Wedel. Jeg haaber, at det ej alene vil lette de øvrige Medlemmer i deres tunge Kald, men endog give samtlige ny Kraft og Iver for det hele, som dem er anbetroet.

Deres meget hengivne

Frederik R.

II. P. Nr. 191.

Til General Prins Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de December 1808.

Da jeg ansér det vigtigt, at De jo før jo heller kommer i Forbindelse med den russiske Armé fra Finland, [og] da nu dette bedst efter mine Tanker kan ske ved Finnerne, der ved deres patriarkalske Liv drive saa vel med deres Familier som med deres Ejendomme gjennem Norge og Sverig samt Ruslands nordlige Landstrækninger, saa tror jeg, at man kunde benytte disse Mennesker til at bringe Efterretninger og spejde. Da have ingen faste Ophold, de eje ingen Jord af Betydenhed, de ere ej elskede af de tilgrænsende Bønder, de elske heller ikke disse. Deres eget Sprog og Maade at leve paa gjør dem ogsaa til et særskilt Folk, thi deres Telte og Rensdyr ere deres eneste Rigdomme. Derimod ere mange af disse Mennesker, som ønskede at bosætte sig og faa Jorder; kanské var det dem, som man kunde benytte ved at give dem Haab om slige Ønskers Opfyldelse.

Der vil vist findes Mænd i Norge, som kan udføre sligt, og som kan bedømme og afbenytte denne Tanke. Jeg haver i Gaar ved Statsminister Grev Bernstorff til min Gesandt, Kammerherre Blome, i Petersborg sendt Befaling at foreslaa dette.[1]) Og ligesom vi fra vor Side ville søge at underrette Russerne om alt, saa ønskede jeg, at General Knorring vilde fra sin Side underrette Dem om alt. General Knorring var endnu ej afgaaet til Armeen i November Maaned,

---

[1]) Meddelt Blome i Depeche fra Bernstorff af 24de December, omtalt Side 19.

men man formodede, at naar først Magasinvæsenet var bragt i Orden og Armeen forstærket, vilde han uden Ophold afrejse.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —[1])

Frederik R.

H. P. Nr. 132.

Au Chambellan comte Dernath.

Grand quartier général dans Notre résidence de Copenhague, le 28 décembre 1808.

Quand les troupes françaises ont tout à fait évacué Nos états, Nous Vous autorisons à donner au chef de l'état major-général du Prince de Pontecorvo, le général Gérard, et à l'ordonnateur en chef Duprat à chacun 2000 louis d'or, comme une marque de Notre bienveillance pour le zèle et l'activité qu'ils ont toujours employé pour diminuer, pour Nos chers sujets et Nos états, la charge qui suit inévitablement le séjour et les marches d'une grande armée.

Frédéric R.

II. Nr. 2039.

Til Provideringskommissionen.

Kjøbenhavn, den 29de December 1808.

Da det kunde være nødvendigt, at en Armé paa 20000 Mand skulde forsynes udi denne Vinter udi 4 Uger med Kjød, saa averteres Provideringskommissionen herom, paa det at den kan træffe de fornødne Foranstaltninger til, at et dertil behøvende Antal Oxer holdes i Beredskab for at kunne leveres, naar det nærmere bliver befalet.

Frederik R.

H. P. Nr. 148.

Til Generaladjudant, Kommandør Risbrigh.[2])

Hovedkvarteret i Vor Kgl. Residens Kjøbenhavn, den 31te December 1808.

Da Skibenes langsomme Ankomst til Norge er en almindelig Klage, saa fordrer Øjeblikkets Trang og den korte Tid, Sejladsen kan udføres med Ro, at Generaladjudant Risbrigh vover hellere end at

---

[1]) Det udeladte af Brevet indeholder kun Betragtninger over de franske Troppers Stilling i Spanien. [2]) Afgaaet med 2 Segl.

udsætte Farten, til de fjendtlige Krydsere ere borte. Det er saa vigtigt, at Norge forsynes, at om endog blot $\frac{4}{5}$ Delen ankommer, er det allerede nok, og min Hensigt er dermed aldeles opfyldt.

Frederik R.

P. S. Saa snart Nætterne blive mørkere, end de i disse Dage ere, og de fjendtlige svære Krydsere ere borte, skal jeg afsende 2 à 3 Brigger, som skal krydse paa Norge og Jyllands Kyster for at sikre Farten.

Frederik R.

Andre Aktstykker,

henhørende til Perioden September—December 1808.

Brev fra Statsminister Grev Schimmelmann til den danske Gesandt Dreyer og Generalhandelskommissær Classen i Paris.

Copenhague, le 20 septembre 1808.

L'entretien de l'armée française qui a traversé et a été cantonnée dans les états du Roi, n'a pas été toujours et partout réglé sur le même pied. Les marches dans toutes les directions ont été si promptes, les dislocations si fréquentes, que le même mode pour fournir et subvenir à son entretien n'a pu être adopté. Les hôtes des maisons où les troupes étaient cantonnées, ont tantôt été chargés du soin et des frais de leur subsistance en recevant des indemnisations en argent, tantôt on leur a fourni, des magasins formés pour ce but, une grande partie des vivres, tantôt on a livré directement aux commissaires de l'armée française, des magasins du Roi ou par des fournisseurs, les objets principaux pour l'entretien de l'armée. Les fourrages, une grande partie de blé ont été fournis par des réquisitions extraordinaires dont le montant a été liquidé pour la plus grande partie dans les impôts, comme il est d'usage et comme cela était inévitable; ces réquisitions ont été si fortes, que pendant plusieurs mois le montant des revenus directs en a été absorbé.

Dans toutes les provinces il a fallu faire à la hâte des arrangements coûteux pour la marche, le logement des troupes et principalement pour les hôpitaux; l'établissement d'un seul hôpital a coûté 20, 30 et même au delà de 50 000 écus.

Les charriages, les transports par terre et par mer, les préparatifs qu'il a fallu faire pour cet objet ont occasionné des frais prodigieux, et il a été impossible d'indemniser entièrement les sujets pour leurs charges et débours.

Les comptes minutieux et exacts pour l'entretien des troupes françaises qui ont été cantonnées depuis Aalborg et Nyborg jusqu' à Altona et presque toujours en mouvement, auxquelles on a fourni en partie en nature les objets nécessaires, ou pour la livraison desquels on a accordé des indemnisations, n'est pas un travail aisé, surtout quand il devient souvent difficile, quelquefois impossible d'obtenir des reçus.

Depuis le mois de mai, le commissariat de guerre dans les duchés, le Jutland et la Fionie, a conclu un contrat avec un Mr. Crellinger [1]), qui a été recommandé par le prince de Pontecorvo, pour le fournissement des vivres aux troupes et pour l'entretien des hôpitaux et des malades par mois; et Sa Majesté a accordé des indemnités aux officiers, qui se paient tous les quinze jours; ceci fait un objet clair et net qui se fonde sur les bordereaux que Crellinger doit produire pour le nombre des troupes, comme on lui a accordé 10 Schellings par homme et un écu pour chaque malade en monnaie d'espèce, ou dans une valeur égale en argent de banque ou argent danois. Ce qu'on lui a payé par mois pour l'entretien des troupes s'élève à 180 000 écus et pour les hôpitaux et malades à 60 000 écus; les indemnités que Sa Majesté accorde aux officiers, dont la plus grande partie se paie en monnaie d'espèce dans les duchés, montent au moins à 111 000 écus. Pour ces trois objets nous assignons par mois 351 000 écus en monnaie d'espèce.

Les dépenses pour les troupes qui ont été cantonnées en Sélande, pour l'avoine et les fourrages de la cavalerie, et surtout les dépenses extraordinaires, qu'on ne saurait réglementer, ont dû [être] supportées en outre.

Les hôtes, où les troupes sont cantonnées, sont encore tenus de leur fournir plusieurs objets dispendieux, comme le feu, la lumière, le sel, les lits et toutes les commodités qu'ils peuvent raisonnablement exiger. Mais ce qui est plus, les vivres qui doivent [être] ou sont livrés aux troupes selon le contrat de Crellinger, ne suffisent pas pour leur nourriture; il faut donc que les hôtes suppléent du moins au plus nécessaire et le plus souvent aux agréments et au superflu. Sa Majesté accorde par jour pour chaque homme quatre Schellings à chaque hôte, plutôt comme un soulagement que comme un dédommagement, ce qui fait encore un objet de dépense entre 70 et 80 000 écus par mois. Mais, depuis quelque temps, les plaintes surtout des villes en Jutland et dans les duchés sont si instantes et alarmantes, que les départements compétents ont déjà dû rapporter à Sa Majesté leur réclamations, pour que la somme qu'on leur accorde pour leur soulagement soit au moins doublée, mais si même Sa Majesté concède à leurs supplications, il n'est pas moins vrai qu'elles devront encore prendre sur eux plusieurs charges et sacrifices considérables, et que le bien-être et la prospérité de plusieurs villes diminue déjà visible-

---

[1]) Schimmelmann skriver i sin franske Correspondance „Crellinger", medens man ellers finder Navnet skrevet „Crelinger".

ment. Il n'est donc que trop clair que les aperçus préliminaires des dépenses pour l'armée française ne spécifient et ne présentent qu'une partie des débours, et n'atteignent pas la somme totale des dépenses directes du Roi et encore moins les charges du pays.

Nous n'avons pas cru qu'il s'agirait d'abord d'une liquidation entière qui serait basée sur un tableau exact des différents débours, et auquel il faudrait joindre des pièces justificatives et des reçus, mais d'un secours préliminaire et proportionnel qui nous mettrait en état de subvenir aux dépenses pour l'armée française que nous devons assigner chaque jour, et de soutenir le crédit qui seul peut nous en fournir le moyen. Si même on n'avait pas fourni des dates, il est facile de juger ce que l'entretien d'une armée française de 30 000 hommes exige de dépenses pendant 7 mois. Si on voulait nous accorder une avance ou simplement un crédit à la banque, ou d'une autre manière dont nous resterions responsables, de 6 à 8 millions de francs pour les dépenses que nous avons supportées et que nous supportons encore cette année, on ne saurait assurément courir aucun risque de trop accorder, et du moins nous pourrions respirer.

On prendrait les arrangements nécessaires pour que le comptoir de banque ici ou à Altona, qui disposerait de ce crédit, en fasse un tel usage, que cela ne puisse avoir aucune influence sur le cours du change des la France.

En Opgjørelse af Statsminister Grev Schimmelmann fra September 1808[1]).

La dépense a été evaluée en francs, en prenant une base proportionnelle pour la valeur du franc et de la monnaie d'espèce selon la quantité effective de l'argent fin qu'ils contiennent, et le cours du change des billets de banque danois avant la guerre

Dépense d'un mois pour l'entretien des troupes alliées dans les Duchés de Holstein et de Schleswig, le Jutland et la Fionie:

pour l'approvisionnement des troupes	720 000 fr.	
pour les hôpitaux et malades	240 000 —	
pour les indemnités des officiers	444 000 —	
pour l'avoine et les fourrages pour la cavalerie	368 000 —	
dédommagements pour les quartiers aux villes et districts (qui se trouvent être entièrement insuffisants)	240 000 —	
		2 012 000 fr.

1) Sendt til Generalhandelskommissær Classen i Paris.

Dépenses pour les troupes alliées en Sélande et les petites isles:

pour l'approvisionnement	169 000 fr.	
pour les hôpitaux et d'autres articles	80 000 —	
pour les indemnités des officiers	68 000 —	
pour des rations	48 000 —	
dédommagements pour les quartiers	40 000 —	
		405 000 fr.
Pour les dépenses extraordinaires pour les camps, les déplacements, les arrangements pour les hôpitaux au moins		350 000 —
Somme totale des dépenses . . .		2 767 000 fr.

On ne porte en ligne de compte que les dépenses, qui se payent directement des caisses Royales et sont bonifiées, et parmi ces dépenses on n'a pas compté les frais pour les transports, quoique très considérables, parcequ'on n'en a pas reçu un relevé exact.

Les dépenses pour l'entretien des troupes alliées n'ont pas toujours été réglées de la même manière que maintenant, surtout en mois de mars et d'avril, mais les frais ont toujours été les mêmes et les premiers arrangements ont été très dispendieux.

On peut donc compter les dépenses pour le mois depuis le mois de mars jusqu'au mois d'août à . . . . 16 602 000 fr.

La somme que nous devons assigner pour l'entretien des troupes alliées par mois est si considérable, qu'elle est presque égale à celle que nous déboursons extraordinairement pour notre armée en Danemarc et les Duchés, et pour la défense des côtes par terre et par mer, de sorte qu'elle a doublé nos dépenses les plus fortes pour la guerre.

Les dons gratuits pour la marine ont dépassé notre attente, mais malgré tout le patriotisme qui a animé toutes les classes de citoyens pour y contribuer, il n'ont pas été suffisants pour subvenir aux frais des armements et équipements maritimes et pour créer en moins de 10 mois une nouvelle flottille.

En Norvège toute l'armée, toute la milice ont dû être rendues mobiles. Il a fallu l'approvisionner avec des frais prodigieux en traversant les stations des vaisseaux ennemis et y envoyer des millions pour la soutenir. Dans ce moment même, où nous devons tâcher d'importer des blés d'Archangel dans la partie septentrionale de la Norvège, il faut fournir les sommes nécessaires en argent de banque pour leur achat et leur transport.

Sans doute nous avons dû prévoir que nos revenus éprouveraient une diminution considérable par la guerre, mais le déficit qui en a été la suite a surpassé tous nos calculs; les revenus du Sund, du canal de Holstein, celles qui provenaient du commerce de transit,

d'importation et d'exportation par mer, n'existent plus; les revenus de nos colonies nous sont enlevés avec elles.

Ce n'est pas trop dire, si j'évalue ce déficit à 4 millions d'écus. Il ne nous reste que les impôts directs de Danemarc et des Duchés et les impôts sur la consommation des villes. Quand nos dépenses sont triplées, nos revenus sont presque réduits à la moitié. Voilà notre état.

Brev fra Bülow til svensk Oberst Borgenstjerna.

Copenhague, le 10 octobre 1808.

Monsieur.

Le Roi, mon maître, vient de recevoir votre lettre du 5 du courant. Sa Majesté m'ordonne de Vous faire connaître que, dans d'autres circonstances, il Lui serait très agréable de Vous revoir ici. Celles du moment présent ne le Lui permettent pas; mais Elle recevra avec plaisir la lettre dont Sa Majesté Suédoise Vous a chargé pour Elle.

Je me félicite d'avoir l'occasion de Vous offrir l'assurance de la considération très distinguée, avec laquelle j'ai l'honneur d'être,

Monsieur,

Votre très humble et très obéissant serviteur

Bülow.

Brev fra Bülow til engelsk Oberst de Cohorn, krigsfangen.

Copenhague, le 11 octobre 1808.

C'est avec plaisir que je Vous annonce que Sa Majesté le Roi, mon maître, consent maintenant que Vous passiez en Angleterre afin d'y solliciter votre échange, et si votre gouvernement l'approuve, Sa Majesté souhaite que M. de Jessen, capitaine de marine et chef du vaisseau de ligne danois, nommé „Prince Chrétien Frédéric", qui se trouve ici sur sa parole d'honneur, obtient sa liberté pour la vôtre [1]); mais si non, Sa Majesté veut que Vous [vous] rendiez à Helsingborg au bout de quatre mois, à compter du jour de votre départ de Nybourg,

---

[1]) Paa samme Maade søges Marinelieutenant Rasch, som var tagen til Fange paa „Fama" i Nyborg Havn, friet for Fangenskab i England imod Kapitajn Dobson, Chef for en engelsk Brig.

et que Vous vous annonciez de là à la disposition du Roi. Le général commandant le Jutland a reçu les ordres nécessaires de Vous faire parvenir le passe-port pour votre voyage de Vibourg à Nybourg; de là Vous serez transporté par un parlementaire au premier vaisseau anglais qui se présente dans le grand Belt.

Agréez l'assurance de l'estime et de la haute considération, avec laquelle j'ai l'honneur d'être,

Monsieur,

votre très humble et très obéissant serviteur

Bülow.

Brev fra Kammerjunker Kapitajn Levetzau, chargé d'affaires i Hamburg, til Landgrev Carl af Hessen.

à Hambourg, le 16 novembre 1808.

Monseigneur.

C'est à mon retour de Kiel, où j'avais passé quelques jours, que j'ai eu l'honneur de recevoir la lettre que Votre Altesse Sérénissime a bien voulu m'adresser en date du dix du courant, et dont je La supplie d'agréer mes très humbles remerciments.

La plus grande partie des troupes françaises quitte le territoire danois dans ces jours, et il ne nous reste qu'un petit cordon, composé de deux régiments, qui occupera une ligne depuis Pinneberg jusqu'à Schwartau ou environs. Mais Sa Majesté le Roi m'ayant autorisé à faire auprès du prince de Pontecorvo des démarches pour obtenir l'évacuation entière du pays, je me flatte d'y réussir et qu'avant le départ du prince pour Paris, qui est fixé pour la fin du courant ou les premiers jours du prochain, nous n'aurons plus un homme de troupes étrangères dans le pays.

C'est le prince de Pontecorvo lui-même qui a demandé à l'Empereur un congé pour retourner à Paris. Autant que j'ai pu juger, c'est en partie par le désir d'avoir un commandement en Espagne, mais en partie aussi parce qu'il a été blessé de ce qu'on lui a retiré la plus grande partie de ses troupes, en ne lui laissant que le commandement des villes hanséatiques, et surtout parce qu'on a donné au maréchal Davout le commandement en Hanovre, où on ressemble une armée de vingt-deux mille hommes.

Cette armée-ci, de même que celle qu'on réunit sur le Rhin et dans l'Italie, paraissent destinées à former une ligne de défense contre l'Autriche au cas que cette puissance, profitant du moment où l'Empereur se trouve en Espagne au moins très occupé, voulût se déclarer, et il ne reste bien guère de doute que cette puissance a des desseins pareils. Le départ de monsieur de Metternich de Paris paraît en être un indice assez clair.

Le silence qu'on continue à garder sur les affaires d'Espagne est du plus mauvais augure, et la plus grande preuve de l'embarras dans lequel se trouve l'Empereur me paraît être le recours qu'il prend aux annonces mensongères du rassemblement de grandes armées à Boulogne, tandis que tout le monde sait que les mêmes troupes qu'on dit devoir les composer sont déjà sur les frontières de l'Espagne.

J'ai l'honneur d'être avec le plus profond respect et le dévouement le plus parfait,

Monseigneur,

de Votre Altesse Sérénissime

le très humble et très obéissant serviteur

Levetzau.

Beretning fra Kapitajnlieutenant C. Meyer til Kongen.

Fregatten „Diana", til Ankers i Cartagenæ Havn, den 21de November 1808.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Kongelige Majestæt tillader mig allerunderdanigst at fremlægge min allerunderdanigste Rapport for Deres Majestæt, saa meget mere, som Hans russisk kejserlige Majestæts Minister, Baron de Stroganoff, ved sin Bortgang fra Spanien har været saa gunstig at modtage og besørge mig denne Rapport sikkert til Deres Majestæt. Uvis, om mine allerunderdanigste Rapporter til Deres Kongelige Majestæt og det høje Kollegium er indtruffen rigtig [1]), vil Deres Majestæt allernaadigst tillade, at jeg her gjentager Hovedgjenstandene i samme siden Revolutionens Begyndelse den 23de Maj 1808, da de franske Konsuler før Postens Ankomst kom om Bord uventet. Strax efter saa' vi en Masse Mennesker af alle Klasser løbe til de franske Konsulers Bolig, hvor det første Tegn til Opstand ytrede sig ved det kejserlige franske Vaabens Nedbrydelse og Triumfbæring i Gaderne med Udraab af „Leve Ferdinand den Syvende, dø Napoleon". Kl. $1^1/_2$ Natten mellem 23de og 24de Maj trængte Pøblen med Magt igjennem Vagten ved Havneporten, aabnede samme og strømmede ind paa Mouillen, for i de første Fartøjer de bedste at entre Fregatten og borttage de franske Konsuler, som de formodede at være om Bord, hvilket af Mangel paa Fartøjer ikke kunde udføres i Øjeblikket. Strax efter kom en spansk Officer med et Medlem af Raadet og fordrede i Folkets Navn, at jeg vilde give mit Æresord paa ej at sejle, af Frygt for, at jeg skulde søge en fransk Havn og give dem Underretning om det foregaaede, hvilket jeg lovede dem paa Æresord. Den 24de Maj afsatte Folket Generalguvernøren og Generalkapitajnen og indsatte tvende andre. For Øjeblikket blev al Kom-

[1]) Der findes adskillige saadanne i Krigsarkiverne.

munikation til Lands og Vands afskaaren. Den 25de saluterede Byen og Arsenalet Ferdinand den Syvende med 3 Gange 19 Skud, og Pøblen tvang den spanske Fregat at salutere 19 Skud. Politikken fordrede altsaa, at jeg gjorde samme Salut. Den 26de Maj kom Deputerede fra Raadet og begjærte i Folkets og Raadets Navn, at de franske Konsuler ej forlode Fregatten, hvilket blev tilstaaet paa Æresord. Den 30te Maj blev jeg inviteret af Raadet til at salutere for Ferdinand VII's Navnedag, hvilket skete. Den 10de Juni blev i et Opløb Generalkapitajnen i sit Hus anfalden, slæbt paa Gaden og dræbt af Pøblen. Natten imellem den 10de og 11te Juni Kl. $1^1/_2$ kom Raadet om Bord og forlangte de franske Konsuler udleveret, da de ellers ej kunde sikre os for Pøblens Anfald; de bleve derfor udleverte. Den 14de Juni blev Havnen aabnet og en Parlementær udsendt til de Engelske for at indbyde dem at komme i Havnen. Den 23de Juni kom her officiel Efterretning fra Cadiz, at en der liggende fransk Eskadre, bestaaende af 5 Orlogsskibe og 2 Fregatter. havde overgivet sig. Den 24de Juni kom Efterretning, at Marechal Moncey havde attakeret Staden Valencia, men bleven tilbageslagen, og trak til Madrid. Den 25de Juni kom en engelsk 44 Kanons Fregat og en Tender her paa Reden. Den 26de Juni sejlede samme og kombinerede sig med tvende Orlogsskibe, som var udenfor. Efterretninger fra 15de Juni fortalte, at de Franske flere Gange blev slaaet tilbage ved Zaragoza. Den 14de Juni udkom fra Cadiz Krigserklæring mod Frankrig. Den 28de Juni kapitulerede General Dupont med 12000 Mand i Andalusien, efter at være svækket ved Tabet af 6000 Mand. Den 1ste Avgust kom Joseph Napoleon som spansk Konge til Madrid, og den 5te trak han tillige med Storhertugen af Berg med 30000 Mand fra Madrid. Den 18de Avgust kom den spanske Eskadre fra Mahon her til. Den 26de Avgust kapitulerede Hertugen af Abrantes (efter Bataille ved Lissabon med den forenede engelske, spanske og portugisiske Armé) med 30000 Mand paa Kondition, at beholde eget Artilleri og Bagage samt at bringes til Frankrig med Tilladelse at tjene strax igjen. Den 27de Avgust lagde Eskadren ind, aftaklede og afmastede den. Den 23de September blev et generalt regerende Raad sat i Aranjuez under Præsidium af Greven af Florida blanca, da indtil den Tid enhver Stad havde sit Regeringsraad. Den 31te Oktober kom den engelske Fregat „L'imperieuse" under Kommando af Kapitajn Cochrane her til. Den 9de November kom en Sloop of war med 10 Transportskibe, hvoriblandt 2 armerede Skibe. Disse havde bragt de spanske auxiliære Tropper (som vare desarmerede af General Junot i Portugal) til Tarragona. Den 10de November gik Fregatten „L'imperieuse" og den 14de Konvojen til Sejls her fra. Den 17de November kom Ministeren Baron Stroganoff fra Madrid her til, for at gaa med den spanske Fregat „Proserpina" til Triest; Anledningen dertil siges at være en Fornærmelse paa hans Palads af Pøbelen i Madrid. Efterretningerne fra Lissabon af 1ste September siger, at den der liggende russiske Eskadre under Admiral Siniavin har kapituleret til de Engelske og er bragt til

Portsmouth paa Kondition, at dersom der ej var Fred inden 6 Maaneder mellem Rusland og England, skulde den tilhøre de Engelske. Marquis Romaña er ankommen til Spanien med de fra Danmark bortrømte Tropper, armérte og klædte fra England. Samme General skal kommandere den venstre Fløj af den spanske Hovedarmé, som her siges at bestaa af 280 000 Mand alt i alt, hvoriblandt lidet Kavaleri, kommanderede af General Castaños, og desuden under ham Generalerne Palafox, Conquista og Blake. En Del af denne Armé indeslutter Barcelona (hvor den franske General Duchesne kommanderer 17000 Mand) og Citadellet Fiqueras; foruden siges den franske Armé at bestaa nu af 80000 Mand her i Spanien. Den 18de November blev Staden illumineret for en Sejer, som sagdes at være erholdt over den franske Armé ved Grænsen, i Følge hvilket de skulle være slaaet paa alle Punkter og forladt Pamplona, med 5000 Syge ladte tilbage, hvorfor Spanierne ej har villet besætte denne By (af Frygt for Sygdommen), men derimod Staden Irun; dog har de Franske endnu Stæderne Burgos og Vittoria.

Efter Brev fra Generalkonsul Ulrich i Algier skal min Rapport til det høje Admiralitets- og Kommissariatskollegium, dateret den 9de Juni, være aabnet imellem dette og Algier, men Aarsagen, eller hvor Aabningen er sket, har jeg ej kunnet faa at vide.

Af et Brev, dateret den 3dje November, fra Konsul Arabel i Alicante, har han tilmeldt mig, at der var lagt Embargo paa alle de danske Skibe efter Regeringens Ordre, og Skibsførerne og det resterende Mandskab bragt i Land; jeg forespurgte mig hos Vicekonsulen her, om han havde hørt noget saadant om os, og Svaret var, at Guvernøren havde ladet ham kalde, sagt ham, at der var kommet Ordre fra Regeringen, at Fregatten skulde behandles som en fjendtlig Nations Skib til Repressalie for de spanske Tropper, som vare afvæbnede i Danmark; tillige havde man sagt Vicekonsulen, at Raadet her i Cartagena ej forstod ovenmeldte Ordre, men at Raadet havde sendt denne Ordre tilbage til Regeringen i Madrid, for at faa nøjere Forholdsordre, da de vare uvidende om Krig mellem Danmark og Spanien. Derpaa er intet Svar indløbet, men man har under Haanden sagt mig, at de troede, at jeg vilde komme til at give mit Æresord paa at blive her, og derved vilde det nok blive, indtil man fik nøjere Underretning fra Danmark.

Officererne og Mandskabet befinde sig vel, og Fregatten er i god Stand [1]).

Allerunderdanigst
C. Meyer.

Wanding.

---

[1]) Dagen efter, at Chefen havde skrevet ovenstaaende Rapport, forlangte Regeringsraadet i Cartagena, at Skibet skulde aflevere Ror og Sejl samt en Inventarieliste over det Gods, som fandtes om Bord. Det første nægter Chefen med den største Indignation i en Skrivelse af 23de November, da han mener, at hans Æresord paa, at han ikke vil afsejle, maa være tilstrækkeligt. Se i øvrigt Garde IV, S. 403.

Brev fra Kapitajn Gedde til Generaladjudant Bülow.

Kjøbenhavn, den 23de December 1808.

Underdanigst P. M.

Jeg er efter Hr. Generalmajor v. Strickers Ordre og Tilladelse i dette Øjeblik her til ankommen med den svenske Kansler Baron Engeström, som har Hans Majestæts Tilladelse at rejse gjennem Danmark.

Bemeldte Baron ønsker at besøge Statsminister Grev Bernstorff og ansøger om Pas hos den sachsiske Minister, for med dette at fortsætte sin Rejse fra Hamburg til Polen, og endelig at forskaffe sig holstensk Mønt eller Vexel paa holstenske Penge hos det Dunzfeldtske eller andet Handelshus.

Men da jeg ikke véd, hvorvidt disse Baronens Forlangender af mig tør opfyldes, saa udbeder jeg mig underdanigst af Deres Højvelbaarenhed underrettet, om Hans Majestæt Kongen vil tillade det, da jeg ikke efter min Ordre har Tilladelse til at forlade Baronen for selv personlig at indhente Hans Majestæts Befaling.

Underdanigst
Gedde,
Kapitajn ved Kronens Regiment.

Den paatænkte Overgang til Skaane

eller Perioden Januar—Marts 1809.

Den store Styrke, som var samlet paa Sjælland, den Gang de sidste engelske Krigsskibe den 3dje Januar forlode deres Station i Øresund, saa at sige fordrevne af Isen, stod spredt om Kysten paa den sjællandske Øgruppe.

I og om Kjøbenhavn fandtes Prins Frederik af Hessens Division, der, inddelt i Brigader under Prins Christian af Hessen, Grev C. Baudissin, Prins Christian Frederik til Danmark og Generalmajor Falbe, bestod af følgende Afdelinger: Livgarderne, Norske Livregiments 1ste og 2den Bataillon, Kongens Regiments 1ste og 2den Betaillon, Christian Frederiks Regiments 1ste og 2den Bataillon, Holstenske Regiments 1ste og 2den Bataillon, Livregiment Ryttere, det danske ridende Artilleri, samt Kjøbenhavns Infanteriregiment, de borgerlige Korpser, hvoraf Kongens Livjægerkorps laa paa Amager, samt Artilleriets mindre Dele og Depoter i Kjøbenhavn og paa Amager.

Langs Sundet op imod Helsingør førte Ewald Befalingen som Chef for Avantgarden, der bestod af Sjællandske Jægerkorpses 1ste Bataillon, Sjællandske Skarpskyttekorpses 1ste Korps, Jyske Skarpskyttekorpses 1ste Bataillon, Slesvigske Jægerkorpses 1ste Bataillon, og Holstenske Skarpskyttekorpses 1ste Bataillon, Livregiment lette Dragoner, et mobilt Batteri Laub og nogle mindre Artilleriafdelinger.

Paa Kronborg kommanderede Stricker over Kronens Regiments 1ste, 2den og 3dje Bataillon samt i Omegnen over Kongens Regiments 3dje Bataillon og tre Kompagnier af Norske Livregiment.

Vestligere, langs Nordkysten til Issefjorden, og langs denne syd paa stod Generalmajor Bergers Korps, der bestod af Husarregimentets danske Eskadroner, undtagen Ulaneskadronen, som var i Kjøge, samt af det frederiksværkske Korps og Detachementer af Norske Livregiments 3dje og 4de Bataillon, der havde Station i Roskilde.

Paa Kysten fra Issefjord til Korsør kommanderede Kardorff med Holbæk som Kommandokvartér. Han havde under sig, foruden faste Batterier og en Roflotille paa Issefjorden: Fynske Regiments 2den Bataillon (Kalundborg), 2det jyske Regiments 1ste og 2den Bataillon (om Holbæk), Dele af Danske Livregiments 3dje Bataillon, Sjællandske Rytterregiment, Holstenske ridende Artilleri og noget af et mobilt Batteri Lundbye.

I Korsør, ved Aggersøsund og ned til Vordingborg kommanderede Oberstlieutenant Bassewitz, som, foruden faste Batterier og detacherede Underafdelinger fra forskjellige Regimenter samt nogen Søstyrke, havde under sig: Danske Livregiments 2den Bataillon, Prins Frederik Ferdinands Dragonregiment og 2 Eskadroner af Slesvigske Rytterregiment.

Paa Laaland, Falster og Møen stod under Oberst Vahrendorff, foruden lokalt Værn: 3dje jyske Regiments 1ste og 2det Bataillon, Slesvigske Regiments 1ste og 2den Bataillon, Christian Frederiks Regiments 3dje og 4de Bataillon og to Eskadroner af Slesvigske Rytterregiment, endelig

langs Kysten fra Vordingborg til Kjøbenhavn under Castenschjold, foruden Ulaneskadronen, forskjellige detacherede Underafdelinger og noget Skyts: Danske Livregiments 1ste og 4de Bataillon og 1ste jyske Regiments 1ste og 2den Bataillon.

Da den engelske Flaade var borte og forhindret i flere Maaneder fra at komme tilbage, var denne Styrke, der talte 37 Batailloner, 25 Eskadroner og et stort Artilleri foruden Borgervæbninger, Kystværn og Frikorpser [1]), til Raadighed for et Angreb paa Skaane, hvor Feltmarskalk Toll kun havde 8000 Mand, og et fuldstændig Materiel til Overgangen var til Stede fra forrige Aar, da det havde været samlet for Bernadottes Skyld.

Men Kongen var ingenlunde forberedt paa en saadan Overgang, uagtet han havde lovet det russiske Kabinet og tillige meddelt Christian August, at han vilde foretage en saadan, saa snart Englænderne vare borte og Havet var frit. Han begyndte først nu, da alt burde have været færdigt, at tænke paa det fornødne for en Optræden i fremmed Land.

I den Henseende skal det dog bemærkes, at Tanken om et større og dybere ind i Sverig gaaende Felttog først fremstod med Udsigten til, at Sundet kunde blive tilfrosset. Trods det, at han havde lovet et Indfald i Skaane, havde han ikke tænkt sig noget saa omfattende, som han nu optog i sin Tanke; thi naar Havet var aabent, turde han hverken i betydelig Grad forringe Sjællands Besætning eller give Operationerne i Skaane nogen stor Udstrækning [2]). Anderledes stillede

[1]) Som saadanne maa „Sjællandske ridende Jægerkorps", der var i Kjøbenhavn, og „Laalandske Jægerkorps" paa Laaland, hvilke ikke ere medoptagne i ovenstaaende Opregning, betragtes. [2]) Bernstorff forestillede sig trods det, han havde meddelt om Kongens Hensigter at gaa over, i Begyndelsen ikke noget alvorligt, selv under Isforhold. Han skrev saaledes den 10de Januar til

Forholdene sig, naar Øresund frøs til og dannede en farbar Flade, som forenede Sjælland og Skaane. Da var Englændernes Tilbagekomst absolut umulig i længere Tid, Skaane laa aabent for vor Hær, thi enhver Modstand af Betydning fra Tolls Side vilde forlods være brudt, og man kunde saa i Ro og Mag iværksætte de Anlæg, som vilde sikre os Herredømmet over Øresundets Indløb, naar Englænderne kom tilbage.

En Isvinter som den i 1809 havde man ikke i mange Tider oplevet. Allerede den 9de Januar var der fast Is i Sundet mellem Sjælland og Skaane, mellem Sjælland og Smaaøerne syd for, i Bælterne, om alle Jyllands Havne og i hele Norden. Men Isen i Øresund betinges ikke blot af Frost, men af Vind og Strøm. Den 10de Januar brødes den og gik i Drift syd paa, hvorefter der var aabent Vand til den 13de. Denne Dag satte en Sydost-Storm atter Is ind i Sundet, og fra den 16de var Broen til Sverig lagt, dog meget usikker, med Aabninger, som vexlede Plads, — i ingen Henseende lignende Tilstanden andre Steder. Thi mellem Falster og Sjælland rede Eskadroner alt i Maanedens Midte over Isen, paa lille Bælt kunde man kjøre i Vogn baade fra Middelfart til Snoghøj og fra Assens til Orø. Ved Norge lagde Isen sig milevidt ud for den søndre Kyst til dyb Bekymring for Christian August, da den truede med i højere Grad end den engelske Blokade at vanskeliggjøre Korntilførsel fra Danmark.

Paa Grund af denne strænge Vinter følte Regeringen paa Sjælland sig isoleret fra den øvrige Verden. Fra Norge hørte den i to Maaneder, fra Midten af December til Midten af Februar, ikke et Ord. Fra Rusland kom der ogsaa kun enkelte Brevskaber i denne Periode, altid af forældet Dato. Selv fra det øvrige Evropa savnede man i hele Uger Efterretninger, eftersom Isforholdene paa store Bælt vare af den Natur, at Forbindelsen mellem Sjælland og Fyn periodevis ganske maatte ophøre. Regeringen maatte i lange Tider ad Gangen med Hensyn til Kundskab om Forholdene i Evropa lade sig nøje med de Uddrag af fremmede Aviser, som ved den optiske Telegraf befordredes over store Bælt og af Generalpostamtet indberettedes til Kongen [1]).

Blome: „Snart vil Isen have lagt en Bro mellem Skaane og Sjælland, som vi kunne nytte, om ikke til alvorlige Expeditioner, saa i det mindste til Demonstrationer, der kunne være til Fordel for vore brave Allierede“. [1]) Som Exempel paa saadanne Indberetninger skal Redaktionen fremsætte følgende: Den 19de Januar 1809. Telegrafbestyrer Paludan har indberettet, at i Gaar er signaleret følgende Avisnyt: „Efter Moniteuren forsikres, at det sydlige spanske Amerika har erklæret sig uafhængigt“. „Publicisten melder om Fredsforslag fra Sverig med Rusland og Frankrig“. „Konstantinopel, den 25de November: Storherren har ved en Deputation til Janitscharerne indvilget alle deres Fordringer og afskaffet Saimens, saa at alt er roligt der“. „Fra Burgos meldes, at Marquis de la Romana med Resten af sit Korps i Forening med Englænderne har vist sig i Egnen ved Valencia“. „Den 27de December tiltraadte Kongen og Dronningen af Preussen deres Rejse til Petersborg“. „Paris,

Heller ikke fik Christian August eller Regeringen i St. Petersborg i denne Periode Bud fra os, kun i Ny og Næ et enkelt forsinket Brev. Men begge Steder ventede man paa Grund af de Meddelelser, som Kong Frederik havde givet om sine Hensigter, at han vilde benytte Vinteren til et Indfald i Sverig.

Særligt i St. Petersborg, hvor Frosten lagde Bro til Ålandsøerne og i høj Grad lettede de Bevægelser, Kejseren havde foreskrevet ind i Sverig, ogsaa til Danmarks og Norges Hjælp, ventede man ved Gjenaabningen af den regelmæssige Forbindelse at finde Frederik VI i Sverig. Blome havde nemlig, da han var bleven underrettet om Christian Augusts Vaabenhvile, ikke turdet melde den russiske Regering denne i hans Øjne saa sørgelige Kjendsgjerning, om hvilken dog Bernstorff havde forsikret, at den ikke burde betragtes som andet, end en blot foreløbig, rent militær Forholdsregel uden Betydning. Han havde i alt Fald først villet oppebie Bekræftelsen paa den Meddelelse, Bernstorff foreløbig havde givet ham om, at Kongen vilde gaa over til Skaane. Dette var nemlig noget, som han vidste, særligt vilde behage Kejseren, og naar han kom med det Budskab, kunde det andet om Vaabenhvile glide med som en Bitildragelse uden al Betydning. Han dæmpede derfor ikke Farverne i det Maleri, som han efter Feltjægerens Tilbagekomst var bemyndiget til at oprulle for Kejseren om Frederik VI's forestaaende Daad, og den letbevægelige Kejser underholdt sig ofte med Blome om dette Krigsforetagende, som han forlods skjænkede sin Beundring, og til hvis Understøttelse han ikke undlod at anbefale Knorring den største Aktivitet.

Som Følge af Istilstanden i Sundet havde Kongen alt den 5te Januar etableret en Vagttjeneste paa Isen ud for den nordsjællandske Kyst, for at hindre Folk fra Sjælland i at gaa til Skaane. Der patrouilleredes paa Isen fra Kronborg, langs Kysten, uden om Trekroners Batteri, Lynetten og Qvintus, Dambatteriet, Kastrup, Dragør til Sydspidsen af Amager. Af aktive Foretagender paatænktes der kun en Expedition til Saltholm, som dog paa Grund af Taage og Isens Tilstand længe maatte opsættes, for at erobre nogle der strandede engelske Skibe [1]), og en Afsøgning af Øen Hveen, hvilken Kongen lod

---

den 3dje Januar: Man er vigtige Tildragelser i Spanien forventende. Efter et Rygte direkte fra Hovedkvarteret marcherer Kejseren selv i Spidsen med en stor Magt mod de Engelske". Den 26de Januar 1809. Telegrafbestyrer Paludan har indberettet, at til Korsør er den 25de Januar telegraferet følgende Avisnyt: „Engelske Journaler af 13de indeholde, at Kongens Sundhed ved sidste Uheld paa Vejen til Windsor har lidt meget, og at hans nærværende Forfatning opvækker megen Bekymring". „Paris, den 6te Januar: Efter Breve fra Spanien er den engelske Armé indesluttet. Kejserens Hovedkvarter er i Rioseco. Efter Rygtet skal være forefalden en 3 Dages Fægtning med Spanierne, som sidste Dag er udfalden til Fordel for de Franske". „Den franske og hollandske Post mangler". „Petersborg, den 31te December: Besættelsen af hele Finland er tilendebragt; de svenske Tropper ere trukne ind i det egentlige Sverig". Signaleringen fuldendtes ikke formedelst opkommende Snetykning. [1]) Herom Oplysning S. 99.

Ewald iværksætte for at faa Oplysning om, hvorvidt den var besat af de Svenske eller tænktes besat af dem.

For at styrke denne Kystbevogtning paa dens nordligste Strækning, blev den 13de Januar 2det jyske Regiment befalet fra Holbækkanten at marchere — den ene Bataillon til Helsingør, den anden til Slangerup og Omegn, i hvilken Anledning de tre Kompagnier af Norske Livregiment droges til Kjøbenhavn og en af Husareskadronerne nær Helsigør disloceredes.

Den 15de og 16de Januar erholdt Linietropperne paa Smaaøerne syd for Sjælland Ordre til at gaa over Isen til Sjælland, nemlig de to Eskadroner af slesvigske Rytterregiment til et Cantonnement i det sydlige Sjælland sammen med Regimentets to Eskadroner ved Korsør, 3dje jyske Regiment og slesvigske Infanteriregiment til Cantonnementer mellem Præstø, Faxe og Gisselfeldt.

Dernæst befalede Kongen den 17de Januar Tropper fra Langeland og Fyn førte over til Sjælland, nemlig fra førstnævnte Ø Grenaderkompagniet af 1ste jyske og 2den Bataillon af Dronningens Livregiment, som var lagt der over efter Jagten paa de spanske Tropper, fra Fyn 1ste Bataillon af fynske Regiment og 2den Bataillon af det oldenborgske Regiment. Tropperne fra Langeland kom over Laaland til Sjælland, Grenaderkompagniet til 1ste jyske Regiments Cantonnement ved Stevns, og 2den Bataillon „Oldenborg“ til et Cantonnement mellem Slagelse og Ringsted. Af Afdelingerne paa Fyn lykkedes det kun at bringe den ene, nemlig 1ste Bataillon „Fyn“ over Bæltet, og det først i Midten af Februar, da den førtes over i Isbaade, 10 Mand i hver Baad, 15 Baade ad Gangen.

Endelig kommanderedes den 19de Januar det holstenske ridende Artilleri fra Holbækkanten til Roskilde, det danske Livregiments to Liniebatailloner henholdsvis fra Korsør og Kjøge til Kjøbenhavn og 2den Bataillon „Fyn“ fra Kalundborg til Jægerspris, medens norske Livregiments 3dje og 4de Bataillon beordredes henholdsvis til Løvenborg og Kalundborg for at tage Plads i Kystbevogtningen i Steden for de bortfjærnede Tropper.

Den Hær, som Kongen vilde føre ind i Sverig, bestemtes sammensat af de tilkaldte Tropper i Forbindelse med dem, der droges ud af Kystbevogtningen, som skulde fungere i sin tidligere Organisation ogsaa efter Indfaldet i Sverig. Til at deltage i Toget bestemtes, foruden Garderne og Ewalds lette Tropper, 1ste og 2den Bataillon af følgende Infanteriafdelinger: danske og norske Livregiment, Prins Christian Frederiks Regiment, fynske, 1ste, 2det og 3dje jyske, slesvigske og holstenske Regiment, af Rytteriet, foruden den alt nævnte Livgarde til Hest, Livregiment Ryttere, Livregiment lette Dragoner, Prins Frederik Ferdinands Dragonregiment, slesvigske Ryttere og Husarregimentets danske Eskadroner; af Artilleriet skulde medfølge: to ridende Artillerikompagnier, det danske og det holstenske, tre kjørende Batterier, 4 Haubitser og 12 Kanoner fra Ewalds Avantgarde, et Amusetbatteri paa 8 Pièces, endelig et svært Haubitsbatteri, som det blev befalet Oberstlieutenant Beck at sætte i marchefærdig Stand.

Disse Tropper skulde indordnes i fire Divisioner: 3 Linie-Divisioner under henholdsvis Prins Frederik af Hessen, Prins Christian af Hessen og Generalmajor Ewald og 1 Reserve-Division under Generallieutenant Castenschjold, uden at det dog, som det synes, blev ganske bestemt i Enkelthederne, hvorledes Divisionerne skulde sammensættes [1]).

Styrken af de til Indfaldet bestemte Tropper angaves af Kongen til dem, der skulde sørge for Hærens Forplejning, først, den 15de Januar, med et rundt Tal til 20 000 Mand og 4000 Heste, senere, den 23de Januar, til det bestemte Tal 24 700 Mand og 6000 Heste, saaledes fordelt: Artilleri med Park 1600 Mand og 1700 Heste, Infanteri og lette Tropper 18 750 Mand og 300 Heste, Kavaleri 3 550 Mand og 3 600 Heste, Tømmermænd, Matroser og Sappører 700 Mand, Hovedkvarteret 100 Mand og 400 Heste. I Meldingerne til St. Petersborg, som Bernstorff stadig afsendte om Foretagendets Fremgang, meldte han den 7de Februar, at Landgangshæren nu var voxet til 27 000 Mand, hvilket maa være foranlediget ved, at Kongen vilde lade 3200 Mand komme efter, formodentlig til Okkupations- eller Etape-Tjeneste [2]).

I Januar Maaned forhandlede Kongen med Feltkommissariatet om Hærens Forplejning i Sverig og lod strax dette samle de nødvendige Magasiner. Ogsaa forberedte han Opstillingen af det fornødne Train. En Kommission blev nedsat, bestaaende af Chefen for Feltkommissariatet, General Haxthausen, og Generalkvartermesterlieutenant Wolffgang Haffner, for at ordne Hærens Kjørevæsen, og Rentekammeret befaledes — dog først den 22de Januar — til at indhente Erklæringer i hvert Amt om, hvor mange Slæder der fandtes paa Landet. Der gaves ogsaa Ordre til Anskaffelsen af 16 000 Issporer, af et betydeligt Kvantum uldne Vanter, som Kavaleristerne og Artilleristerne skulde trække uden paa deres Handsker, og til andet saadant. Der toges ogsaa Bestemmelse om, hvad Afdelingerne skulde have med sig paa Turen, hvoriblandt selvfølgelig var deres Ammunitions- og Brødvogne.

Men Isen oppebiede ikke disse Forberedelsers Afslutning. I Dagene den 24de, 25de og 26de havde Isen været saa fast, at der hver af disse Dage var gaaet en Parlementær og den ene af Dagene en svensk Desertør over Isen mellem Sjælland og Skaane oppe ved Helsingør. Imidlertid havde Strømmen brudt Isen mellem Kronborg og Helsingborg den sidste af de nævnte Dage, saa den faste Is den 26de, hvilken Dag det frøs 7 Grader [3]), laa i en Bue med sydligt Sving

---

[1]) Der er nogen Forskjellighed baade med Hensyn til Divisionernes Betegnelse og med Hensyn til deres Sammensætning hos Ræder (III, S. 240) og hos Vaupell (Den dansk-norske Hærs Historie, II, S. 318), uden at Redaktionen dog tør udtale sig om, hvilken der er rigtigst. [2]) Se Kongens Brev til Feltkommissariatet af 10de Februar i det følgende. [3]) Der indsendtes hver Dag til Hovedkvarteret meteorologiske Observationer fra det astronomiske Observatorium og Rapporter om Vind og Temperatur samt Isens Tilstand fra Kronborg og Trekroner, ofte ogsaa fra Avantgarden.

fra Snekkersten over til Råå. Men den 29de Januar indtraadte der Tøvejr, og den 3dje Februar var Sundet frit for Is, saa langt man kunde se.

Nu vilde man have kunnet benytte det flydende Materiel fra forrige Aar, hvis det havde været samlet, men derpaa var der hidtil ikke tænkt. Først nu begyndte Kongen, som med stor Lidenskabelighed havde omfattet Foretagendet [1]), at hellige denne Overgangsmethode nogen Tanke. Han lod i Dagene efter den 3dje Februar de nødvendige Undersøgelser ske for at faa Kundskab om, hvor de fornødne Fartøjer kunde erholdes til en maritim Overgang, til hvilken der behøvedes Pramme og Baade for Fodfolk og Skibe og Fartøjer med forskjellige Egenskaber til Artilleri, Rytteri, Proviant o. s. v.

Næppe vare imidlertid disse Undersøgelser komne i Gang, saa meldte Frosten sig atter den 5te med $4^{3}/_{4}$ Kuldegrader. Den 6te gik Thermometret vel op til ÷ 1; men den 7de viste det ÷ 9, den 8de ÷ $10^{2}/_{5}$ med Stille, den 9de ÷ 6. Paa samme Tid viste Isen sig igjen i Øresund. Alt den 5te om Aftenen var der fuldt af Drivis, der af en frisk Østenvind skruedes ind paa vor Kyst, især i Nivaa Bugten. Den 6te observeredes der tyk Is mellem Hveen og Helsingborg, den 7de saas der tynd Is i det øvrige Sund, som dog hyppigt overskares af Søndenstrømmen. Den 8de, hvilken Dag man fra Kronborg saa' de svenske Soldater med Faner og Kanoner, og ledsagede af Vogne, besætte Kysten ved Råå, var Isen mindre fast vest for Hveen end de andre Dage, men den 9de syntes den at have lagt Bro i det mindste mellem Snekkersten og Råå.

Denne nye Frostperiode, som begyndte saa lovende, vendte atter Tankerne hen paa en Overgang over Is, og i Dagene fra den 8de Februar satte Kongen alt det i Værk, som behøvedes for Foretagendets Udførelse, saafremt Isen blot var bleven liggende i behørig lang Tid.

Den 8de Februar beordrede han Rentekammeret til i Forening med General Haxthausen og Wolffgang Haffner at sætte alt det i Værk, som var vedtaget. Der udskreves mod Betaling 400 Heste af samtlige Herregaarde og Kjøbstæder paa Sjælland og 210 Slæder og 110 Høstvogne af Sorø, Præstø og Holbæk Amter. Samtidigt indkaldtes Stykkuske og Heste i stort Tal.

Dernæst befalede Kongen Kommandørkapitajn J. C. Krieger, Chefen for Linieskibet „Louise Augusta“, hvis Udrustning Kongen i første Frostperiode havde kontramanderet, til at følge sig med 18 Søofficerer, der selvfølgelig skulde tage de svenske Krigsskibe, som

---

[1]) Bernstorff var i den forløbne Maaned ikke bleven træt af at skildre Blome Kongens Ivrighed, der ikke var til at beskrive. Den 31te Januar omtalte han ogsaa den Bitterhed, Ærgrelse og Uro, som Kongen følte ved at se den lidenskabeligt ønskede Lejlighed til at dele sine Allieredes Anstrængelser, Farer og Held undslippe sig. Ved samme Lejlighed fortalte han ogsaa Blome, at Kongen maatte være saa meget mere mistrøstig, som hans Forberedelser havde naaet en Udstrækning og en Grad af Modenhed, der maatte forøge hans Tillid og gjøre ham utaalmodig efter at sætte dem i Værk.

fandtes paa skaanske Kyst, i Besiddelse, samt 200 Tømmermænd og 200 enrolerede Matroser, hvilke strax toges under Feltforplejning, foreløbig dog af Admiralitetets Beholdninger.

Marcheordrerne for Stykkuske og Heste udstedtes først den 13de. Før den 20de kunde de ikke være i Nordsjælland, men til den Tid nok.

Til den Tid vilde, hvis Isforholdene vare forblevne gunstige, Hæren være bleven samlet i et tæt $1^1/_2$ Mil bred Cantonnement langs Sundet, og til dette Cantonnement kunde Hæren koncentreres paa 1 à 2 Dage. Castenschjold havde nemlig den 31te Januar faaet Ordre til at trække de Tropper i det sydlige Sjælland, som skulde med til Sverig, nærmere til Kjøbenhavn. Ordningen af dette Cantonnement iværksatte Kongen den 10de Februar gjennem Rentekammeret, Amtmændene og Myndighederne i Kjøbenhavn. Hovedstaden var nemlig medindbefattet i Cantonnementet og skulde have overordentlig Indkvartering i de 2 à 3 Dage, i hvilke Tropperne opholdt sig i det nævnte Cantonnement, inden de tiltraadte Marchen ud paa Isen. Paa Landet mellem Helsingør og Kjøbenhavn skulde der ligge 10 Mand og 6 Heste paa hver Gaard, hvorfor det blev ansét rigtigt nogle Steder, at Bønderne flyttede deres Kreaturer bort til længere borte liggende Steder. Bespisningen skulde ydes af Kvarterværterne. I Kjøbenhavn skulde Værterne for denne overordentlige Indkvartering have samme rigelige Betaling, som var bestemt Aaret forud for Franskmændenes Beværtning, dog anbefaledes det at lempe Bespisningen efter de Danskes Smag og i Steden for Vin at give noget andet.

Det behøver ikke at tilføjes, at Offentligheden fulgte disse mange og store Forberedelser, hvis Maal ikke holdtes skjult, med Nysgjerrighed og Deltagelse [1]). En stor Mængde afgaaede Officerer tilbød deres Tjeneste paa ny. Enkelte anmodede ogsaa om Ansættelse i Administrationen af det okkuperede Land.

Kongen bestemte nogle af de kommanderende Distriktsofficerer i Sjælland, saaledes Oberst Kardorff og flere, til at være Brigadekommandører i Invasionshæren. De skulde derfor afløses i deres Poster, naar Tidens Fylde kom, en enkelt af dem blev det. Overhovedet ordnedes alt nødvendigt i Dagene efter den 8de Februar. En Proklamation for Sverig havdes i Beredskab alt fra Januar — var kun ikke trykt endnu —, ligeledes de forskjellige Bekjendtgjørelser og Plakater, som skulde opslaas i administrativt Øjemed. Magasiner vare samlede, og Helsingør var saa opfyldt af Halm og Hø, at der maatte tages overordentlige Forholdsregler for at hindre Ildsvaade.

---

[1]) Herpaa vil man finde Bevis i de mange velmente Raad og Forslag, som anonymt eller med Navn indsendtes til Kongen eller Hovedkvarteret. En stor Del af dem vil findes blandt Aktstykkerne i det følgende, hvor der overhovedet er samlet alt det fra Krigsarkiverne, som kan oplyse Overgangsforberedelserne og ikke alt er meddelt her eller andensteds.

Endelig kronede Kongen sit Arbejde ved den 13de Februar at meddele Christian August sin Operationsplan med Befaling til at medvirke [1]).

Det var imidlertid knap nok, at Kongen kunde naa saa langt uden at maatte bekjende for sig selv, at Udsigterne til at kunne benytte det store Erobringsapparat, som nu var tilvejebragt, vare næsten forsvundne. Fra den 11te Februar af viste Thermometret + $1^{3}/_{5}$ Grad og holdt sig saaledes 4 Dage i Træk, og desuden kulede det fra den 11te stærkt fra Ø. S. Ø.[2]) Allerede den 12te saas Farvandet frit for Is fra Kullen til Hveen. Den 13de laa Isen endnu fast langs den danske Kyst, og der skimtedes ogsaa saadant langs en Del af den svenske Kyst ved Landskrona, men ellers var Sundet kun opfyldt af Drivis.

Kongen vendte nu atter sin Opmærksomhed hen paa de Forberedelser, som fra den 3dje Februar vare trufne til en maritim Overgang [3]). En Del Skibe, Baade og Fartøjer vare allerede satte i Rekvisition. Den 19de lagdes der gjennem Amtmændene Beslag paa alle Skibe og Fartøjer, som fandtes i Laalands, Falsters og Møens Havne.

Det kom imidlertid ikke til det fjærneste Forsøg paa noget, som lignede en Overgang. Og hertil bidrog foruden den fremrykkede Aarstid ogsaa de Efterretninger, som Regeringen fik fra Evropa, da Postgangen atter kom i regelmæssig Orden. Der var saaledes Rygter om en ny engelsk Expedition til Sjælland, saafremt Danmark angreb Skaane, hvilke Rygter mentes bekræftede ved en Passus i den engelske Konges Trontale; der var Udsigt til en stor evropæisk Krig, hvis Følger ikke vare til at beregne; endelig bevægedes Regeringen meget ved, at der var kommet Ordre fra Kejser Napoleon til ikke at rømme Altona [4]). Bernstorff havde faaet Meddelelse om, at denne Ordre havde sin Grund i, at Altona fra fransk Side var betegnet som et Arnested for Intriger, der trængte til et stadigt Tilsyn fra den franske Regerings Side.

I Historien er „den intenderede Overgang til Skaane", som Frederik VI selv døbte sit Forehavende i 1809, bleven betragtet som en blot Demonstration [5]). Men det er upaatvivleligt vist, at Over-

---

[1]) Denne interessante Meddelelse giver Kongen i et Brev til Christian August af 13de Februar, hvilket vil findes trykt blandt Brevene til Norge i det følgende.
[2]) Allerede den 11te Februar skrev Bernstorff til Blome: „Vi ere grusomt skuffede, efter at have været Maalet nær, nu have vi Storm og Taage. Isen brydes".
[3]) Allerede i det nævnte Brev af 11te Februar til Blome siger Bernstorff, at Kongen nu vilde anvende maritime Midler for at drage Nytten af Mellemrummet mellem Isens Brydning og de engelske Eskadrers Tilbagekomst. „Det er det sidste, svage Haab", tilføjede han. [4]) Se v. Dernaths Brev til Kongen af 20de Januar i det følgende. [5]) Ræder III, S. 247 og F. L. Bardenfleth „Stormen paa Stralsund", Kjøbenhavn 1846, S. 96. Ogsaa i Bernstorffs Correspondance findes der meget, som kan lede til en Tro paa, at der intet alvorligt var tilsigtet. Saaledes pointerer han ofte og i Utide, at det dog er en svag Trøst for os, hvis Foretagendet strander, at det, blot betragtet som Demonstration, vil være vore Allierede til Fordel, eftersom Svenskerne alt ere forskrækkede og ise af al Kraft paa den skaanske Kyst. Men Bernstorff var

gangen vilde have fundet Sted, hvis Isen havde været passabel for Tropper, som den ikke blev en eneste Dag i Vinteren 1809, og hvis den havde ligget længe nok til, at alle Forberedelserne kunde fuldendes med kollegial Langsomhed. Og hvis Overgangen saa var udført, er der stor Sandsynlighed for, at det med den begyndte Felttog vilde være blevet ledsaget af Held. Man kan være i Tvivl om Frederik VI's Evne til at lede et Felttog i fremmed Land; men Ewald og Frederik af Hessen vilde have sikret Felttogets Begyndelse [1], og paa første Bud om Overgangen vilde Christian August være falden ind i Sverig fra Norge og have opsøgt Forbindelsen med Kongen. Major Darre havde raadet Prinsen til i hvert Fald at rykke ind i Sverig for at skaffe sig Midler til Existens, men han vilde ikke, før den store Hær paa Sjælland rørte sig. Paa første Bud om, at de Danske havde Fod i Skaane, vilde han derimod have opsagt Vaabenhvilen og rykket ind [2], og han vilde upaatvivlelig strax fra Begyndelsen paa den Kant have haft Overmagten over sine Modstandere. Det var ogsaa af Hensyn til det frygtede Indfald i Sverig fra dansk og norsk Side, at Admiral Keats lod sine 5 Rangskibe ise ud af Gøteborgs Skjærgaard [3], hvad der bidrog med til at forøge den Spænding, som kort efter opstod mellem England og Sverig [4].

Da det store, baade offentlig og diplomatisk, bebudede Krigsforetagende paa en saa ynkelig Maade opløste sig til slet intet, led Kongens Anselse meget derved, saa vel her hjemme og i Norge som i Rusland og i Sverig [5]. Hertil bidrog yderligere den uheldige Ballonkrig, som dannede Foretagendets sidste Akt.

Sammenhængen dermed er følgende. En Dyrker af Aerostatiken eller Luftfartkunsten, Cand. phil. J. P. Colding havde gjort Regeringen Tjenester ved at befordre Correspondancer over store Bælt og understøttedes af Kongen, fordi han ogsaa syslede med Projecter, der gik ud paa at anvende Balloner i krigersk Øjemed som Bærere af exploderende Stoffer. Da Krigsforberedelserne i Februar vare paa det højeste, fik han Kongens Tilladelse til fra Kronborg at anstille Forsøg med Luftballoner, og til ham sendtes gjennem Kabinetssekretær Jessen et stort Antal

---

i denne Sag en udenfor staaende, og han har personlig uden Tvivl haft lige saa liden Tillid som mangfoldige andre til, at Foretagendet virkelig vilde blive til noget, hvad der er noget andet end at forudsætte, at intet alvorligt var ment med det. Det er desuden rimeligt nok, at Bernstorff kan have følt Trang til at dæmpe Blomes altfor chauvinistiske Forventninger om Heltegjerninger ved Sundet. [1]) Operationsplanen, som maaske ikke har været skriftlig affattet, kjendes kun gjennem det før nævnte Brev til Christian August af 13de Februar. Men man kan dog af spredte Vink og af det, Bernstorff hørte og skrev til Blome, slutte sig til, hvad der vilde være blevet foretaget. Først tænkte Kongen paa at gaa over Sundet i to Kolonner, en under Kongen (med Ewald), en under Prinsen af Hessen, dirigerede paa Helsingborg og Landskrona; senere fastsloges Fremgangsmaaden saaledes, som den er skildret i Brevet til Christian August. [2]) Se hans Depecher i det følgende. [3]) Herom afsendtes der i Midten af Februar troværdige Beretninger fra godt oplyste Hjemmelsmænd til den danske Regering. [4]) Se om denne Schinkels Minnen IV, S. 306. [5]) Om Grev Tolls Betragtning af Foretagendet vil man finde Oplysning i Biografisk Teckning, I, S. 109 og II, S. 170.

Exemplarer af et Skrift, som Kongen følte sig tiltalt af. Dette Skrift var overskrevet: „Strödda Anmärkningar öfver Sveriges Ställning i Sommaren 1808“, og Forfatteren, hvis Navn dog ikke fandtes paa Titelbladet, var C. F. Gyllembourg [1]). Colding sendte disse til Sverig i Balloner, en 30 Exemplarer i hver, og disse Balloner, som ankom daglig, for det meste kun én om Dagen, men undertiden tre, vakte stor Opmærksomhed [2]). De bleve opfangede af det svenske Krigsfolk, som havde Ordre at passe paa dem — det var det eneste fjendtlige, som kom til Sverig fra Hæren paa Sjælland, — og aflevere deres Indhold til Toll.

Den Gang var Overgangsforetagendet dog endnu ikke egentlig endelig opgivet, da det jo kunde ske ved Skibe. Hæren holdtes samlet og ligeledes det hele Apparat. Kongen opgav først Overgangen i Marts, da han spredte Krigsfolket til Kysterne igjen og strax efter rejste til Kiel. Til St. Petersborg meldte Bernstorff Opgivelsen den 11te efter Kongens Afrejse. Han meldte, at den drivende Is, Utilstrækkeligheden af vore maritime Midler, de mere eller mindre truende Efterretninger fra England, hvor Regeringen højt forkynder det som sin Hensigt at gjøre en Anstrængelse i Sverigs Interesse, Aarstiden, i hvilken vi ere indtraadte, det lidet Held, som havde ledsaget de russiske Operationer, [3]) alt dette havde formaaet os til at følge en længe bekæmpet Overbevisning; men at Overgangen over Sundet dog i Virkeligheden ikke var opgiven, kun udsat, og at Kongen kunde komme tilbage naar som helst.

Inden Kongens Afrejse havde Ballonkrigen foraarsaget en Brevvexling mellem Kongerne i Norden. Toll havde nemlig sendt de første Balloners Indhold til Kong Gustav, som tilstillede Kong Frederik et Exemplar deraf, for at han ved en formel Erklæring kunde desavouere Gyllembourgs Skrift [4]). Men Frederik VI svarede strax, at hvis det var Kong Gustav magtpaaliggende at vide det, vilde han gjærne tilstaa, at det var ham, som havde foranlediget dets Udbredelse i Sverig, men at hvis Kong Gustav vilde gjøre dette til Gjenstand for

---

[1]) Carl Frederik Gyllembourg, oprindelig Ehrensvärd, var flygtet til Danmark efter Mordet paa Gustav III og stod i personligt Forhold til Kongen. [2]) Kommandanten paa Kronborg, som havde kongelig Befaling til at aabne Slottet for Hr. Colding, har ment at maatte vise hans Virksomhed tilbørlig Hensynsfuldhed og har derfor optaget Beretning om hver afsendt Ballon og dens Skæbne, som om enhver anden Krigsbedrift. Den første steg op den 16de Februar, den anden den 17de Februar. Den 24de Februar opsteg der 3, og om dem melder Kommandanten: „En Luftballon, der opsteg Kl. $10^1/_2$ faldt ned ved den svenske Kyst, ved Udløbet af Svinebæk, hvor fra den igjen steg og gik længere ind i Landet. Ved dens første Nedfald blev den nøje betragtet af 3 svenske Soldater og 2 Civile, som dog ikke kom den nærmere end paa nogle Alen, da de syntes at være bange for den. Kl. 11 gik en Ballon samme Vej, men længere ind i Landet. Kl. 5 Eftermiddag en ny Ballon, som stødte mod en Skorsten og gik itu“. [3]) Russernes Fremgang begyndte først i Marts. [4]) Skriftet findes trykt i Tolls Biografisk Teckning I, S. 328.

Diskussion, saa vilde han fra sin Side bringe ind i den de anonyme Pjecer, hvormed Norge stedse oversvømmedes [1]).

Bombardementet med Balloner ophørte derfor ikke. Det fortsattes efter Kongens Afrejse. Den 12te afgik én, den 16de tre o. s. v.

Nu skulde altsaa atter Christian August alene, og kun med norske Tropper, paa Danmarks Vegne opfylde, hvad der var aftalt mellem Danmark og Rusland om Kooperation. De nødvendige Ordrer afgik ogsaa til ham derom.

Men Forholdene i Norge tegnede til at være meget sørgelige. De Breve, som i Midten af Februar kom til Regeringen fra Norge, to Maaneders Breve paa én Gang, indeholdt Klage paa Klage. Navnlig Regeringskommissionen saa' alt i et trøstesløst Lys, og dens Chef androg endog om hemmelig Tilladelse til, hvis Forholdene skulde blive fortvivlede, at afslutte en hemmelig Vaabenstilstand med England og Sverig. Frederik VI vilde paa ingen Maade gaa ind herpaa, og han blev næsten vred over, at han trods alt, hvad han havde gjort for Norges Providering, endnu stadig skulde høre Klager. Sagen var, at han i Begyndelsen af Februar, da Sejladsen til Norge blev udførlig, havde gjort en Kraftanstrængelse for Norges Skyld, havde foranstaltet Kornopsendelser ikke blot fra Jylland, men ogsaa fra Holsten og Fyn, hvor der fra November Maaned af var blevet ansat Søofficerer til at lede Provideringen paa samme Maade som Risbrigh i Jylland, nemlig Kommandørkapitajnerne J. H. L. Berger og C. Thun, hvilken første dog afløstes af Kapitajn F. C. L. Harboe. Udbyttet af denne Foranstaltning, som tilførte Norge en stor Undsætning, var endnu ikke kjendt, da de sidste af de modtagne Breve bleve udfærdigede. Imidlertid indskærpede Kongen paa ny alle den største Aktivitet og beordrede i Anledning af et udtalt Ønske om større maritim Kraft i Norge, tre Brigger, nemlig „Samsø“, „Allart“ og „Turbulent“, der op, hvilke Skibe dog paa Grund af senere Tildragelser ikke kom til deres Bestemmelsessted.

Mere skal der ikke her siges om de norske Anliggender, da alle Aktstykker af Betydning, som i denne Periode kom fra Norge til Regeringen eller afgik fra Kongen der hen, ville findes meddelte i det følgende.

---

[1]) Dette er berettet efter en Meddelelse fra Bernstorff af 11te Marts. I Krigsarkiverne findes ikke noget om denne Correspondance, derimod kan det af Kronborg Fæstnings Arkiv ses, at et Brev til den svenske Konge ved Parlementær den 10de blev leveret Kommandanten i Helsingborg, Baron Cederström, til Besørgelse.

Tilbage staar der kun at skildre den Stilling, Tropperne indtog, da de i Marts vendte tilbage til Kysterne. Den blev nemlig paa flere Steder noget forskjellig fra den tidligere, hvorfor en Forklaring af denne Dislokation, der blev Udgangspunktet for de senere militære Rørelser, her vil være paa sin Plads.

Paa **den sjællandske Gruppe**, hvor Kongen endnu [1]) førte den umiddelbare Kommando samtidigt med Overanførslen af Rigernes Stridskræfter i det hele, blev Opstillingen følgende:

Fra lille Vejle Aa over Amager til Constantia, altsaa i en Bue uden om Hovedstaden, gik Prins Frederik af Hessens Kommandodistrikt. Under ham stod først den 1ste Division, der, inddelt i tre Infanteribrigader under Generalmajor Grev Baudissin, Generalmajor Beck og Generallieutenant Prins Christian til Danmark og en Kavaleribrigade under Generalmajor Grev Schmettau, bestod af: Livgarden til Fods, danske Livregiments 1ste og 2den Bataillon, norske Livregiments 1ste og 2den Bataillon, af hvilken sidste dog tre Kompagnier detacheredes til Helsingør, Kongens Regiments 1ste og 2den Bataillon, Prins Christian Frederiks 1ste og 2den Bataillon, holstenske Regiments 1ste og 2den Bataillon, Kjøbenhavns Infanteriregiments [2]) 1ste, 2den og 3dje Bataillon, Livgarden til Hest (to Eskadroner), Livregiment Ryttere, det danske ridende Artillerikompagni, bestaaende af to 10-Pds. Haubitser og otte 6-Pds. Kanoner, samt end videre to 20-Pds. Haubitser og otte 6-Pds. Kanoner. Dernæst stod umiddelbart under Prinsen, men hørende til Divisionen, tre kjørende Batterier, sammensatte hvert, ligesom det ridende Kompagni, af to 10-Pds. Haubitser og otte 6-Pds. Kanoner. Endelig stod under ham, nærmest i hans Egenskab af Distriktskommandør: Danske Livregiments 4de Bataillon og Kongens Livjægerkorps, hvilke begge laa paa Amager med et Kommando af Livregiment Ryttere, otte 3-Pds. Kanoner, hvoraf de to stode i Valby, de sex paa Amager, Sappørkorpset, de borgerlige Korpser, nemlig Kongens Livkorps, Kjøbenhavns borgerlige Infanteri, Kjøbenhavns borgerlige Artilleri, og alt, hvad der ellers i Kjøbenhavn og Citadellet Frederikshavn hørte til Krigsmagten.

Fra Constantia langs Kysten nord paa til Snekkersten gik Generalmajor Ewalds Kommandodistrikt. Generalen, der fra Overgangsforberedelsernes Tid bevarede Titlen af Divisionskommandør (undertiden Korpskommandør), og som havde sit Divisionskvarter i Hørsholm, beholdt de samme Tropper, som han havde haft, før „2det jyske“ var kommet til ham fra Holbækkanten, nemlig: Sjællandske Jægerkorpses 1ste Bataillon, sjællandske Skarpskytterkorpses 1ste Bataillon, jyske Skarpskytterkorpses 1ste Bataillon, slesvigske Jæger-

[1]) Jfr. Parolbefaling af 7de Marts 1808 i III, S. 345. [2]) I dette Regiment var Marineregimentet optaget; men da Kjøbenhavns Infanteriregiment var et midlertidigt Korps, oprettet alene for Krigens Tid, men Marineregimentet ikke, opretholdtes det sidstnævnte Regiments Navn og Sammensætning ogsaa ofte som en egen Afdeling.

korpses 1ste Bataillon, holstenske Skarpskytterkorpses 1ste Bataillon, Livregiment lette Dragoner, et let Fodbatteri paa fire 10-Pds. Haubitser og otte 3-Pds. Kanoner samt fire 3-Pds. kjørende Kanoner.

Fra Snekkersten til Hellebæk, eller paa den Strækning, hvor Kronborg Fæstning og de nord og syd for den liggende Skanser og Batterier fandtes, førte Kommandanten paa Kronborg Befalingen. Som saadan fungerede endnu Generalmajor Stricker; men han afløstes kort efter af Oberst Scheel, under hvem følgende Tropper kom til at staa: Kronens Regiments 1ste, 2den og 3dje Bataillon, tre Kompagnier af norske Livregiments 2den Bataillon, fire 3-Pds. Kanoner Fodartilleri, som vare uden Bespænding, men hvortil Hestene i paakommende Fald skulde rekvireres i Helsingør By eller hos Bønderne i Distriktet, et Detachement Husarer, et Kompagni Fodartilleri til Betjening af Skytset paa de faste Batterier, Helsingørs borgerlige Artillerikorps og endelig 4 Kanon- og 2 Haubits-Chalouper.

Fra Hellebæk over Gilleleje, Spodsbjærg, Sørlager langs Issefjordens højre Bred til hen imod Holbæk gik Generalmajor Bergers Kommandodistrikt. Fra Sørlager gik den egentlige Linie langs det nordsjællandske Terrainafsnits Vestgrænse over Frederiksværk og Frederikssund, men Halvøen, som laa mellem Roskildefjord og Issefjord med Jægerspris hørte ogsaa til hans Distrikt. Under ham stod Husarregimentet (hvorfra dog Bosniakeskadronen og de holstenske Eskadroner vare borte), et Musketer- og Jægerkompagniet af danske Livregiments 3dje Bataillon, et Jægerkompagni af norske Livregiments 3dje Bataillon, det frederiksværkske Korps, fire kjørende 3-Pds. Kanoner, otte Kanoner Fodartilleri, som betjentes af det frederiksværkske Korps, og atten bevægelige 4-Pds. Kanoner, som betjentes af Kystmilitsen. Generalen havde sit Kvarter i Frederiksborg.

Fra Holbæk uden om hele Odsherred med Sejerø og Nexelø til hen imod Reersø gik Generalmajor Kardorffs Distrikt. Generalmajoren, som hyppigt benævnedes Brigadekommandør, og hvis Kvarter var i Stiftsbjærgbygaard, havde under sig: Danske Livregiments 3dje Bataillon, hvor fra de fornævnte to Kompagnier dog vare detacherede, norske Livregiments 4de Bataillon, hvor fra Jægerkompagniet var detacheret til Reersø, 2det jyske Regiments 1ste og 2den Bataillon, hvor fra Grenaderkompagniet og Jægerkompagniet sendtes til Langeland, sjællandske Rytterregiment, hvor fra dog flere stærke Detachementer vare sendte til andre Distrikter, det holstenske ridende Artillerikompagni, sammensat som det før nævnte danske, end videre sex 3-Pds. Kanoner Fodartilleri samt fire 6-Pds. og sex 4-Pds. Metalkanoner, der betjentes af Kystmilitsen. Endelig fik Kardorff under sig et den 17de Februar samme Aar oprettet Skarpskytte-Kompagni, som var annekteret det sjællandske Jægerkorps, men nu lagdes ud paa Sejerø tillige med to 10-Pds. Haubitser og to 3-Pds. Kanoner, og til hans Styrke maa til sidst ogsaa regnes 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller, som laa i Issefjorden og stode under hans Befaling.

Fra Reersø over Korsør, Egholm, Aggersø, Omø til Masnedø og Vordingborg, indbefattet, gik Oberst Bassewitz's Kommandodistrikt. Den ham underlagte Styrke kaldtes Brigade og bestod af: Norske Livregiments 3dje Bataillon, Jægerkompagniet undtaget, fynske Regiments 2den Bataillon, ligeledes uden Jægerkompagniet, Grenaderkompagniet af 3dje jyske Regiment og Jægerkompagnierne af følgende tre Bataillouer: danske Livregiments 4de, norske Livregiments 4de og „1ste jyskes“ 2den, Prins Frederik Ferdinands Dragonregiment, et Detachement af sjællandske Rytterregiment med Exercerskole og Depot, to 10-Pds. Haubitser og to 6-Pds. Kanoner, ti 3-Pds. Kanoner Fodartilleri, to 3-Pds. Kanoner kjørende Artilleri, fire Amusetter, endelig 4 Kanonchalouper i Korsør, 4 Kanonchalouper ved Skælskør og et Flaadebatteri ved Masnedø. De mange til dette Kommandodistrikt detacherede enkelte Kompagnier anvendtes tillige med den større Del af det nævnte Artilleri til Besættelse og Forsvar af Korsør, Egholm, Aggersø, Omø samt Stigsnæs Batteri og Glænø. Bassewitz's Brigadekvarter var i Slagelse.

Øerne Laaland med Fejø og Fæmø samt Falster og Møen udgjorde Generalmajor Vahrendorffs Distrikt. Hans Kvarter blev Nykjøbing, og han erholdt til sin Raadighed: Dronningens Livregiments 2den Bataillon uden Jægerkompagniet, Prins Christian Frederiks Regiments 3dje og 4de Bataillon, 3dje jyske Regiments 1ste og 2den Bataillon med Undtagelse af Grenaderkompagniet, som var i Vordingborg, slesvigske Regiments 1ste og 2den Bataillon, ogsaa uden Grenaderkompagniet, det laalandske Jægerkorps, slesvigske Rytterregiment, et 6-Pds. Fodbatteri paa to 20-Pds. Haubitser og otte 6-Pds. Kanoner, tolv 3-Pds. Kanoner Fodartilleri og otte Amusetter, foruden én Kanon paa Fæmø og to Amusetter paa Fejø, samt 8 Kanonchalouper i Nakskov Fjord, 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller ved Gaabense, en armeret Sejlbaad i Ulvshale Indløb, et Flaadebatteri i Grønsund og et lignende ved Kramnitze Gab.

Fra Vordingborg over Kallehave, Roneklint, Stevns, Kjøge til lille Vejle Aa gik endelig Generallieutenant Castenschjolds Kommandodistrikt paa Sjælland. Castenschjolds Tropper kaldtes sædvanligvis Korps og hans Kvarter i Faxe Korpskvarter. Under ham stod i det hele: Fynske Regiments 1ste Bataillon uden Grenaderkompagniet, men med Jægerkompagniet af 2den Bataillon, 1ste jyske Regiments 1ste og 2den Bataillon, men uden Grenarderkompagni, Ulaneskadronen, som laa om Faxe, et Detachement af sjællandske Rytterregiment og det sjællandske ridende Jægerkorps, to 10-Pds. Haubitser og fire 3-Pds. Kanoner kjørende Artilleri, to 3-Pds. Kanoner Fodartilleri, som stod i Kjøge og betjentes af den derværende Borgervæbning, og end videre 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller samt et Flaadebatteri, som laa ved Mundingen af Kjøge Havn.

Paa Langeland, Taasinge og Ærø stod under Generalmajor Grev Ahlefeldt-Laurvig: Kronens Regiments 4de Bataillon, Grenaderkompagniet af fynske Regiment (Ærø) og Grenaderkompagniet samt Jægerkompagniet af 2det jyske Regiment, den langelandske Infanteri-

bataillon, en Eskadron af det jyske Regiment lette Dragoner, det langelandske ridende Jægerkorps, fire 6-Pds. Kanoner ridende Artilleri og otte 3-Pds. Kanoner kjørende Artilleri samt 4 Kanonchalouper, som vare stationerede ved Lohals.

Paa Fyn afskedigedes i denne Tid Grev Rantzau, og Prins Christian af Hessen overtog i Steden for Kommandoen over det fynske Distrikt med Kvarter i Odense. Under ham stode: Kongens Regiments 3dje og 4de Bataillon. fynske Regiments 3dje Bataillon med et Musketerkompagni bortdetacheret (til Samsø), oldenborgske Regiments 1ste og 2den Bataillon, undtagen Jægerkompagniet, sjællandske Skarpskyttekorpses 2den Bataillon, hvoraf dog ogsaa et Musketerkompagni var detacheret bort (dels til Samsø, dels til Tunø), fynske Regiment lette Dragoner, det fynske ridende Jægerkorps, et 6-Pds. Fodbatteri, bestaaende af to 20-Pds. Haubitser og otte 6-Pds. Kanoner, fire 3-Pds. og fire 6-Pds. Kanoner kjørende Artilleri, endelig Garnisonskompagniet i Nyborg, 12 Kanonchalouper og 4 Mortérchalouper, som laa i Nyborg Havn, og 2 Kanonchalouper, som laa ved Svendborg, og to andre, som vare stationerede ved Faaborg.

I Nørrejylland optraadte ogsaa en ny Befalingsmand, i det Generalmajor Tellequist i Steden for den afskedigede General Bardenfleth i Randers overtog Kommandoen over Nørrejylland, formelt under Landgrev Carls Overbefaling [1]). Under den nørrejyske Kommando stod, foruden Fastlandet og de nærmere Smaaøer, de fjærnere Samsø, Kyholm, Tunø, Anholt og Læsø. Paa Fastlandet fik Tellequist følgende Tropper under sig: Fynske Regiments 4de Bataillon (Fredericia), 1ste jyske Regiments 3dje og 4de Bataillon, Jægerkompagniet undtaget, 2det jyske Regiments 3dje og 4de Bataillon, 3dje jyske Regiments 3dje og 4de Bataillon, sjællandske Jægerkorpses 2den Bataillon (Fredericia o. s. v.), jyske Skarpskyttekorpses 2den Bataillon (Ribe o. s. v.), jyske Jægerkorps, jyske Regiment lette Dragoner, hvor fra dog to Eskadroner vare borte, Exercerskolen af det slesvigske Rytterregiment, to bevægelige Batterier og en stor Mængde andet Skyts ved Kysten, hvor Kystmilitsen var i Virksomhed, og hvor der af lokalt Søværn havdes 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller ved Aarhus og 2 Kanonchalouper og 3 Kanonjoller ved Fladstrand [2]).

---

[1]) Denne Afvigelse fra Forordningen af 20de Januar 1808 var ikke hjemlet ved Parolbefaling af 7de Marts 1808; men den opretholdtes endnu. [2]) Med den nye Kommanderende indtraadte der stor Uro. Der var nemlig den Gang, uvist af hvad Grund, opstaaet en Alarm i Nørrejylland, og Kongen befalede i Forbindelse dermed en Del Foranstaltninger „for at forebygge fjendtlige Indfald i Nørrejylland, der er saa vigtigt for Landets Forsyning med Korn“, som ikke bidrog til at dæmpe Forskrækkelsen. Blandt disse var Sammendragelsen af to Reservekorpser, dog kun af Tropper, som alt vare tilstede i Jylland, det ene ved Randers, det andet i Vendsyssel nær Sæby. Disse Korpser dannedes af de jyske Regimenter og kom til at bestaa: det ved Randers af 3 Bataillоner, 1 Eskadron og et mobilt Batteri, det i Vendsyssel af 2 Batailloner, 1 Eskadron og 1 Batteri. Den tilovers værende Bataillon opstilledes

Paa Samsø, Kyholm og Tunø stod under Major Tidemand den samsøske Landmilits samt end videre et Kompagni af fynske Regiments 3dje Bataillon, et af det sjællandske Skarpskyttekorpses 2den Bataillon og noget Mandskab fra Jylland. Dertil kom et Rytterdetachement paa 48 Heste, otte 3-Pds. Kanoner kjørende Artilleri, noget lokalt Skyts og 2 Kanonchalouper. I alt var Styrken paa Samsø 748 Mand, den paa Kyholm 160 Mand og den paa Tunø 53 Mand. **Paa Anholt** var Jægerkompagniet af 1ste jyske Regiments 4de Bataillon i et Tal af c. 100 Mand med 20 Artillerister til Øens lokale Skyts. **Paa Læsø** var der et Kommando paa c. 100 Mand af 3dje jyske Regiments 4de Bataillon.

I Slesvig, hvortil paa denne Tid Rendsborg militært regnedes, men derimod ikke Frederiksort og Femern, førte Landgrev Carl af Hessen umiddelbart Kommandoen samtidigt med den Overbefaling, han førte over andre Landsdele. Under ham kommanderede Generalmajor Dorrien det Distrikt, som langs Østgrænsen fra Haderslev Amts Nordgrænse gik over Als til Slien, Oberstlieutenant Bonnichsen Distriktet fra Slien over Ekernførde til hen imod Frederiksort, Major Brandorff Distriktet mellem Husum og Tønning, og Generalmajor Lützow var Kommandant i Rendsborg. Under Landgreven stod i Slesvig: Slesvigske Regiments Grenaderkompagni (Gottorp), slesvigske Regiments 3dje Bataillon (Flensborg og Als), slesvigske Regiments 4de Bataillon (Husum og Tønning), slesvigske Jægerkorpses 2den Bataillon (Ekernførde), oldenborgske Regiments 3dje Bataillon (Rendsborg), Hertuginde Louise Augustas Livjægerkorps (Als) og Jægerkompagniet af Dronningens Livregiment (Garding). Af Rytteri var der i Hertugdømmet en Eskadron af jyske Regiment lette Dragoner og to Eskadroner af holstenske Rytterregiment. Af Artilleri fandtes der to 3-Pds. Kanoner Fodartilleri ved Flensborg, 12 Kanoner af forskjelligt Kaliber paa Als, to 3-Pds. Kanoner ved Sliens Munding og otte 3-Pds. ved Vollerwiek. Af lokalt Søværn havdes der en Brig paa 12 Kanoner og to Kanonchalouper ved Tønning, en armeret Lodsbaad og to Kanonchalouper ved Husum og 4 Kanonchalouper ved Ekernførde.

I Holsten under Generallieutenant Düring havdes der følgende Tropper: Dronningens Livregiments 3dje og 4de Bataillon (ved Glückstadt og langs Elben), oldenborgske Regiments 4de Batailion og Jægerkompagniet af 2den Bataillon (dette paa Femern), holstenske Regiments 3dje og 4de Bataillon (ved Grænsen mod Ø. og SØ.), holstenske Skarpskyttekorpses 2den Bataillon (Kiel), det altonaiske Grenaderjægerkompagni, der var forlagt til Østkysten i denne Tid, Garnisonskompagniet i Frederiksort, holstenske Rytterregiment, hvoraf to Eskadroner vare detacherede til Slesvig, og de holstenske Husareskadroner, af hvilke den ene midlertidigt var i Kiel, den anden ved Vestkysten. Endnu hørte til Holsten en Del Artilleri fra den holstenske

---

med lokalt Artilleri dels imellem begge Korpser ved Limfjordens Udløb, dels ved Fladstrand. Dette vakte megen Bevægelse i Jylland, og den steg, da Kystværnet af den nye Befalingsmand helt rundt sattes i bedre Gang og fik nye Førere.

Artilleribrigade i Rendsborg, samt hvad der havdes i Frederiksort, der i disse Dage fik en ny Kommandant i Major Hirsch, i Glückstadt og langs Kysterne, hvor ogsaa en betydelig Kystflotille havde Stationer i Kieler Fjord, Heiligenhafen, Femernsund, samt paa Elben og ved Ejderens Udløb.

Det nærmere om Søudrustningerne vil kunne erfares af Aktstykkerne [1]).

---

[1]) Se Kongens Skrivelse til Admiralitetet af 22de Januar S. 171.

Aktstykker angaaende Tildragelserne paa Sjælland

i Perioden Januar—Marts 1809.

Befaling fra Kongen til Chefen for Trekroner, Kommandør J. O. Fischer.

Kjøbenhavn, den 7de Januar 1809.

Da Vi erfare, at en Del af Fjendens Skibe skal være løbne paa Grund paa Saltholmen[1]), saa maa Du fra Amager af søge at sende et tilstrækkeligt Kommando over til Saltholmen, for om muligt at tage disse Skibe i Besiddelse, og om Skibene selv ej kan bjærges, da søge at redde Ladningerne.

En Del af Kaperne, som skal udgjøre henimod 200 Mand, ønsker at tage Del i denne Expedition, hvilket Vi herved allernaadigst tillade.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Kommandanten paa Kronborg, Generalmajor Stricker.

Kjøbenhavn, den 8de Januar 1809.

Den engelske Admiral Keats har udstedt 20 Stkr. Passe-ports for 20 Koffardiskibe, som under forrige Aar ere borttagne af de Spanske,

[1]) En engelsk Handelsflaade, som var bleven forsinket i Østersøen, laa den 5te Januar, efter nys at være bleven samlet efter en Storm, der havde splittet den, til Ankers ved Falsterbo Rev, udsat for ikke at kunne komme gjennem Øresund paa Grund af Is. Men da Føreren for den konvojerende engelske Fregat mente, at en om Natten opstaaende S. S. O. Storm maatte bryde Isen, gav han om Morgenen den 6te Signal til at sætte Sejl og gaa gjennem Flinterenden. Strøm, Vind og Is forvoldte imidlertid Flaaden stor Skade, og en stor Del af Skibene kom paa Grund paa Saltholm.

da de forlode Nyborg, og bragte til Gothenborg, i Følge hvilke Passe-ports disse 20 Skibe kunne frit afsejle fra Gothenborg til Nyborg og afleveres til deres Ejere. En Kopi af disse Passe-ports sende Vi Dig her indesluttet. Du har i denne Anledning at tilskrive Feltmarskalk Baron Toll: at Du af Din Regering var beordret at forespørge hos ham, om den svenske Regering var villig til at lade ved Skibsfartens Aabning disse 20 i Gothenborg liggende danske Koffardiskibe bemande med danske Søfolk, som ere Krigsfanger i Sverig, og sende dem til Nyborg, thi i saa Fald vil Din Regering strax udlevere et lige Antal Krigsfanger, svenske Skippere, Styrmænd og Matroser, samt oversende de engelske Passe-ports til at uddeles iblandt de 20 i Gothenborg frigivne Skibe, ligesom af Din Regering ogsaa vilde blive udbetalt de Udgifter, som maatte medgaa til formeldte 20 Skibes Ekvipering for at kunne sejle til Nyborg. Overkvartermester du Plat vil Vi sende til Dig, og med ham har Du ved første Lejlighed at oversende dette Brev, og desaarsag maa Du i Brevet anføre, at Du sender Brevet med bemeldte Overkvartermester og forventer, om muligt, Svar med ham tilbage.

Frederik R.

Brev fra Samme til Samme.

Kjøbenhavn, den 8de Januar 1809.

I Anledning af allerunderdanigste Rapport af Gaars Dato, betræffende 2 svenske Krigsskibe, som bleve nødte til at stryge for Fæstningen Kronborg[1]), tilkjendegive Vi Dig, at Du bør enten søge at faa disse Skibe besatte eller og siden udleverede, hvilket Du haver at foredrage og forlange, da man i modsat Fald ikke mere kan bruge den mod disse Skibe viste Humanitet.

Frederik R.

Brev fra Generalmajor Stricker til Feltmarskalk Toll, udfærdiget i Følge Kongens foranstaaende Befaling af 8de Januar.

Kronborg, den 9de Januar 1809.

Da en kongelig svensk Brig og en kongelig svensk Orlogsbrig, efter Sigende „Wänta litet“, den 7de dennes drev imod Strøm og Is-

---

[1]) Det ene af de nævnte Skibe var den svenske Orlogsbrig „Wänta litet“, som den 21de December var iset ud af Carlskrona Havn for at bistaa den før nævnte engelske Fregat i Konvojeringen af den store Handelsflaade gjennem

gang forbi Kronborg Fæstning paa en Distance mellem 1 og 2000 Alen og strøg for Fæstningens Kanoner, men der ikke var nogen Mulighed i at redde Besætningen i Land, saa bød Menneskelighed mig hellere at stole paa Hans Svenske Majestæts Erkjendtlighed i at opgive disse Skibe igjen til Hans Danske Majestæts Vaaben og ausé Folkene som Krigsfanger, end bruge min erkjendte Overmagt til at bore Skibene i Grund og saaledes opofre Besætningen; de ville derfor sandsynligen komme uskadte i Hans Svenske Majestæts Havne.

I Overensstemmelse hermed maa jeg altsaa igjennem Deres Excellence overlevere disse Skibes Besætninger som Krigsfanger, at de nemlig ikke, saa længe nærværende Krig varer, maa paa nogen Maade tjene imod Hans Danske Majestæt eller Allerhøjstsammes Allierede, med mindre de blive ordentligen udvexlede, og tillige maa jeg fordre Skibene selv udleverede, der kun bleve sparede og overladte til Folkene som Midler til deres Redning.

Skal Krigen nogen Sinde kunne føres efter liberale Grundsætninger og ikke udarte til et grusomt Barbari, der turde være uhørt blandt hæderlige Nationer, maa man nødvendigvis bifalde den Humanitet, jeg har udvist imod disse Skibe, og erkjende Rigtigheden af min Paastand; men da hele min Fremgangsmaade er bygget paa Forudsætningen af en saadan Erkjendelse fra Hans Svenske Majestæts Side, saa maa jeg herved opfordre Deres Excellence til at meddele mig en bestemt Erklæring, om disse Skibe fra svensk Side igjen ville blive udleverede og Folkene ansete som Krigsfanger, da jeg i modsat Fald ikke længere vil have det i min Magt at bruge den mod disse Skibe viste Humanitet, men nødsages til i slige Tilfælde at opofre Besætningen som troløse Fjender.

Deres Excellence tillade mig, som en Følge af Omstændighederne, at udbede mig denne Erklæring saa snart som muligt meddelt, da jeg efter den Tid, som jeg med Billighed kan vente samme, vil finde mig sat i den ubehagelige Nødvendighed at maatte bruge en forandret Fremgangsmaade.

Jeg benytter denne Lejlighed til at gjentage Forsikringen om den udmærkede Højagtelse, hvormed jeg har den Ære at undertegne mig etc.

Øresund. I Flinterenden led Briggen Havari, men undgik at komme paa Grund ved Saltholm, hvorimod den tillige med Briggen „Fruktan“, der er det andet af de ovenfor nævnte to Skibe, og 3 Handelsskibe, dreves i Isen over mod den danske Kyst ved Kronborg. Da „Wänta litet“ var kommen ind under de danske Kystbatteriers Omraade, gave disse Ild, medens „Wänta litet“ endnu ikke formaaede at svare. Men da det var kommet Helsingør nærmere, og Kronborg begyndte at skyde, gjorde Chefen klart Skib og begyndte Kampen. Snart efter var Skibet dog ilde tilredt, havde nogle Saarede og mange Skud i Takkelads og Skrog, et Grundskud og en Pumpe i Gang. Det hejsede da Parlementærflag, men medens det, stadigt drivende, ventede paa Tegn til Parlementering fra Fæstningens Side, kom det ind i mindre haard Is, hvor det saa satte Sejl til og undkom til Torekov i Halland.

Kongens Instruktion til Kapitajn du Plat[1]).

Hovedkvarteret i Vor Kongelige Residens
Kjøbenhavn, den 10de Januar 1809.

Til Overkvartermester, Kapitajn du Plat i Helsingør.

Din Bestemmelse er at gjøre en Tur til Sverig for at erfare følgende:

1) Hvorledes Kystbatterierne ere besatte, og hvor mange der er.
2) Hvad Styrke Garnisonerne have, saa vel i Helsingborg som Malmø, Christiansstad, Landskrona og Carlskrona.
3) Hvor meget der er ved den norske Grænse.
4) Om Fjendtlighederne endnu ere suspenderede, eller om de ere begyndte igjen.
5) Om Fjendtlighederne med Rusland ere begyndte igjen.
6) Om der er Tropper i Skaane, som kunne bruges til et Centralkorps i Tilfælde af et Angreb fra Sjælland.
7) Hvad Styrke de Svenske have mod Russerne.
8) Om der er et Korps i Nærheden af Stockholm.

Paaskuddet for denne Rejse er at faa Underretning, om de Svenske ville paa de til Generalmajor v. Stricker af mig sendte engelske Licencer udlevere de Danske, der ere tagne til Krigsfanger med de til Gothenborg opbragte Skibe mod at faa et lige Antal Svenske igjen; end videre at faa de ved Kronborg tagne Brigger udleverede igjen.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Kommandanten paa Kronborg.

Kjøbenhavn, den 13de Januar 1809.

I Anledning af Din allerunderdanigste Indberetning af Gaars Dato give Vi Dig herved til Kjende, at Du kan tilskrive Feltmarskalk Baron Toll, hvis Brev til Dig indesluttet følger tilbage: at Du havde indhentet Vor Befaling, men at Vi for Tiden ikke ville tilstaa anden Udvexling, end der allerede er tilbuden, som Vi under 8de dennes har paalagt Dig at underrette Feltmarskalken om. Da i øvrigt alle Nationer og selv de Svenske sejle under fremmed Flag, kan det vel ikke formenes danske Kapere at gjøre det samme. Hvad Feltmarskalken ellers har ytret om, at ville lade danske Undersaatter hænge, da maa Vi formode, at saadant er skrevet i Overilelse, som han altsaa ikke vil opfylde, thi i saa Fald vilde de herværende svenske Fanger komme til at undgjælde derfor, hvorved de Svenske dog vel vilde tabe mest.

Frederik R.

---

[1]) Se Kongens Breve til Kommandanten paa Kronborg af 8de Januar, S 99 og 100.

Brev fra Kongen til Chefen for Feltkommissariatet i Danmark, Generalmajor Haxthausen.

Hovedkvarteret i Vor Kongelige Residens
Kjøbenhavn, den 15de Januar 1809.

Det af Dig indgivne Forslag angaaende Forplejningen af de 20000 Mand og 4000 Heste, som ere bestemte til at indrykke i Skaane, approbere Vi allernaadigst; dog tilføjes endnu følgende:

1. Da de fleste Batailloner ville være omtrent 750 Mand stærke, saa ville Vi, at enhver i Stedet for 2 Vogne gives 3 til at transportere de foreslagne 500 ℔ Risengryn og 300 ℔[1]) Brændevin; ligeledes medgives hvert Kavaleriregiment 3 Vogne, hvert Batteri 2 Vogne og Garden til Hest 1 Vogn.

2. Feltkjedlerne skal medtages, og regnes en Kjedel paa hver 7 Mand.

3. Samtlige Officerer maa gives Portioner in natura ligesom Folkene med den Forskjel, at de faa hver 1 ℔ Kjød, og desaarsag maa ogsaa medtages Feltkjedler for Officererne, som kan regnes 1 Kjedel paa hver 3 à 4 Officerer.

Vi bifalde, at de Personer, som Du haver bestemt ved Feltkommissariatet, medtages, ligeledes at Postførerne Dahl og Smidt ansættes, samt at Du erholder 2 Officerer som Adjudanter hos Dig, hvilke Du nærmere kan foreslaa, ligesom det vil være Os kjært, om Du kunde udfinde en Mand, som skrev godt Svensk og kjendte Sverigs lokale Indretning.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Kommandanten paa Kronborg, Generalmajor Stricker.

Kjøbenhavn, den 17de Januar 1809.

I Følge Din allerunderdanigste Forestilling af Dags Dato bevilge Vi allernaadigst, at de paa Kronborg befindende engelske Krigsfanger maa, naar Isen kan bære, overføres til Helsingborg under Eskorte af et Kommando, bestaaende af 1 Officer, 1 Tambur og 20 Mand.

Vi ønske, at Du vælger en saadan Officer til at kommandere denne Eskorte, som Du tror bedst at kunne være skikket til at benytte denne Lejlighed for tillige at indhente nogle Efterretninger om de fjendtlige Batterier, deres Besætning m. v. I øvrigt forbydes paa det stræengeste for Fremtiden al Kommunikation eller Passage over Sundet.

Frederik R.

---

[1]) Saaledes staar der.

Rapport fra Major S. Waldeck ved slesvigske Jægerkorps.

Rungsted, den 17ten Januar 1809.

Gestern Nacht gegen 12 Uhr erhielt ich die Ordre des Herrn Generals [1]). Ich wollte gegen 1 Uhr abmarschiren, konnte aber die Fischer nicht dazu bewegen; sie sagten mir, dass ich bis 5 Uhr warten möge, weil sie dann mit Tagesanbruch nach Hveen kämen, wo der Strom am gefährlichsten wäre. So marschirte ich dann um 5 Uhr mit einem Oberjäger und 16 Mann, indem ich 2 Fischer zu Wegweisern hatte, ab. Um $7^1/_4$ Uhr waren wir in der Nähe von Hveen, 50 Schritt vom Ufer. Noch ehe wir so nahe kamen, riefen uns 3 Mann an; ich antwortete im Anfang nicht, hernach sagte ich „Dänen"; sie schienen sich zu freuen. Da der Strom nicht ganz zu war, so gingen wir hin und her um einen Übergang zu finden. Das Eis war so dünn, dass nicht 3 Mann beisammen stehen durften. Ich winkte ihnen, dass sie zu mir kommen sollten; einer von ihnen kam herüber; das Eis bog sich, wie er auftrat. Ich fragte ihn, ob Schweden auf Hveen wären; er antwortete: „Nicht ein Mann." „Gut," sagte ich, „so will ich 6 Mann nach dem Pfarrer schicken um gewiss zu sein, und soll Er so lange bei mir bleiben, bis sie zurück sind." „Ja," sagte [er], „das wolle er gerne thun." Auf die Frage, ob viele Truppen auf dem festen Lande lägen, sagte er: „Ja, die Häuser an der Küste wären alle belegt", die Zahl könnte er mir nicht sagen, auch kannte er die Regimenter nicht, doch sei reitende Artillerie dabei. Da es bald 8 Uhr war, und ich an der Wahrheit der Aussage nicht zweifeln konnte, so gab ich ihm ein Trinkgeld und kehrte zurück, ärgerlich, dass ich auf 25 Schritt vom Land abbleiben musste, weil das Eis zu dünn und der Strom fast allenthalben offen war. Um 10 Uhr war ich wieder zurück, das ist hier.

Waldeck.

To Indstillinger fra Feltkommissariatet til Kongen [2]).

Kjøbenhavn, den 17de Januar 1809.

I det Tilfælde, at et Troppekorps maatte være bestemt til at gjøre et Indfald i Sverig, vover Feltkommissariatet allerunderdanigst at indstille til Deres Majestæts allernaadigste Resolution:

1) at enhver Mand maatte gives daglig:
   $1^1/_2$ ℔ blødt Brød eller 1 ℔ haardt Brød,
   $^1/_2$ ℔ fersk Oxekjød eller i Mangel deraf $^1/_2$ ℔ saltet Oxekjød,
   $^1/_4$ ℔ Risengryn eller, naar disse ikke kan faas,
   1 Pægl Byggryn og
   $^1/_{16}$ Pot Brændevin.

---

[1]) D. e. Ewald, se Side 84 nederst. [2]) Meddelte efter Hovedkvarterets Extraktprotokol for Feltkommissariatet.

2) at disse Kvantiteter maatte leveres frit af de nærmeste Magasiner, og Mandskabet ikkun godtgjøres saa meget i rede Penge til øvrige Fornødenheders Anskaffelse, som ellers for enhver Mand især efter Planen paa Fredsfod er reglementeret, og at følgelig saa vel Cantonnements-Tillæget som Bespisnings-Tillæget maatte bortfalde.

3) at enhver virkelig Stabsofficer allernaadigst maatte tilstaas:
2 Portioner daglig,
og enhver af de øvrige Officerer
1 Portion daglig,
dog at enhver Portion Kjød for Officererne maatte regnes til 1 ℔ daglig.

4) at Officererne og de, hvis Gage beregnes efter Maaneder, indtil videre, og indtil Deres Majestæt allernaadigst maatte finde for Agt anderledes at bestemme, maatte beholde det nu havende Felttillæg uden videre Forhøjelse eller Godtgjørelse end de ovenfor bestemte Portioner.

5) at Mandskabet, foruden den bestemte Godtgjørelse i Penge, endnu maatte godtgjøres det for enhver især paa Cantonnementsfod reglementerede Undermunderingsgebyr, for deraf at kunne betale de behøvende Undermunderingsstykker.

6) at Hø og Halm, som vil blive vanskelig og maaske umulig at tilvejebringe, maatte bortfalde, naar Regimenterne har faaet fast Fod i Sverig, og at der altsaa i Steden for 1/2 Skp. Havre, 5 ℔ Hø og 5 ℔ Halm maatte allernaadigst tilstaas 3/4 Skp. Havre daglig mere, end der nu for Tiden er reglementeret, hvilket kan ansés lige med 5 ℔ Hø og 5 ℔ Halm. Med det højst fornødne Straa til Hakkelse vilde det være at paalægge Regimenterne paa bedste Maade at forsyne sig fra de Gaarde, hvor Mandskabet er indkvarteret, eller andre nærliggende Gaarde, dog uden at derved maatte gives Anledning til Misbrug eller Voldsomheder, hvoraf Klager kunde opstaa.
Paa denne Maade formene vi, at Afsavnet af Hø og Halm ikke vil kunne føles.

I Tillid til, at disse Poster maatte finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald, have vi udfærdiget vedlagte Udkast til et Cirkulære til samtlige Regimenter og Korpser med dertil hørende Skema til Beregninger osv., som vi allerunderdanigst maa udbede os Tilladelse til at trykke, for dermed strax at kunne forsyne Regimenterne, naar Marcheordre bliver udstedt [1]).

---

[1]) Herpaa har Kongen den 20de Januar givet følgende Resolution: „Vi approbere allernaadigst denne Forestilling, blot bør Brændevins-Portionen paa Marchen være større, særdeles naar den er af dansk Brændevin".

Kjøbenhavn, den 17de Januar 1809.

Da Deres Majestæt allernaadigst har tilkjendegivet os, at en Armé af 20000 Mand og 4000 Heste, saa snart som Omstændighederne tillade det, skal rykke ind i Sverig, saa har Feltkommissariatet uophöldeligen været betænkt paa til sammes Forplejning at føje de foreløbigen fornødne Foranstaltninger, og have vi til den Ende i vor anden allerunderdanigste Forestilling af Dags Dato allerede fremsat Maaden, hvorpaa vi allerunderdanigst formene, at Deres Majestæts Tropper med mest Orden og Hurtighed kunne forplejes, som Feltkommissariatet i saa Fald i Sverig maatte søge at etablere. At forsyne Armeen af Magasiner, især naar den rykker længere op i Sverigs ufrugtbare Provinser, vil imidlertid, om endog Vejrliget tillader, at Magasinforraadenes første Transport her fra lykkes fuldkommen efter Ønske, være forbundet med de største Vanskeligheder og maaske aldeles ugjørligt. Vi fordriste os derfor ikke til at foreslaa denne Maade som det eneste Middel til at sikre Armeens Subsistance i et fjendtligt Land, men formene, at den især kun bør følges i Begyndelsen og, indtil Armeen har fattet fast Fod i Sverig.

Skjønt det er Deres Majestæts Vilje, at Sverigs Indvaanere for de Byrder, en Armés Indmarche medfører, saa meget som mulig skulle forskaanes, tro vi dog, at de Distrikter, som efter Operationsplanen ville vorde belagte med Indkvartering, lige saa lidet der kunne fritages for at sørge for deres Indkvarterings Bespisning, som saadant i de danske Provinser er Tilfældet, og maa vi holde for, at Indvaanerne have al Aarsag til [med] Taknemmelighed at paaskjønne Deres Majestæts Mildhed, naar de ved Armeens gode Disciplin betrygges for voldsomme Rekvisitioner og ikkun efter et bestemt Reglement og mod en billig Godtgjørelse levere det, som nødvendigvis udfordres til Soldatens Føde.

Det vilde derfor efter vor Formening være rigtigst at paalægge hver Vært at bespise det Mandskab, der af Deres Majestæts Generalkvartermesterstab i Forening med Landets Øvrighed hos ham vorder indkvarteret.

For saa vidt det dertil skulde fattes enkelte Værter eller hele Distrikter paa de højst fornødne Fødemidler, vilde der imidlertid fra Feltkommissariatets Side saa meget som mulig være at sørge for, at det manglende paa Øvrighedens Begjæring af de danske Magasiner forskaffedes, mod at Vedkommende selv der fra afhentede det.

Hver Underofficer, Spillemand og Gemén vilde paa denne Maade af sin Vært daglig være at forsyne med et varmt Maaltid, bestaaende af

$1^1/_2$ ℔ Brød,
$^1/_2$ ℔ Kjød, vel tillavet med Kartofler, Risengryn, Kaal eller Rødder, og
$^1/_4$ Pot Brændevin.

Foruden den fornødne Føde for Mandskabet vilde det desuden være at paalægge de Bekvarterede at levere til Hestene saa vel Havre som

Hø og Halm, hvoraf Rationerne, som vi formene, kunde blive, som de nu ere bestemte, nemlig for hver Hest daglig: $^{1}/_{2}$ Skp. Havre, 5 ℔ Hø og 5 ℔ Halm. Kun naar Kommunerne ej kunde tilvejebringe disse Rationer, maatte dem af de danske Magasiner kommes til Hjælp, og i saa Fald Hø og Halm ikke leveres, men derimod $^{3}/_{4}$ Skp. Havre, som fuldkommen erstatter Savnet af Hø og Halm.

For disse Præstationer kunde, paa Øvrighedens nærmere Forslag og efter Billighed, Værterne tilstaas en passende Godtgjørelse.

Til Efterretning saa vel for Tropperne som Værterne maatte, i Fald dette skulde finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald, en Bekjendtgjørelse trykkes i det danske og svenske Sprog og uddeles og opslaas, saa snart Armeen har fattet fast Fod i Sverig. Vedlagte Udkast til en saadan Bekjendtgjørelse [1]) underkaste vi til den Ende Deres Majestæts nærmere allerhøjeste Bedømmelse, udbedende os Tilladelse til at lade den trykke.

Uagtet det paa denne Maade bliver Princip, at det okkuperede Land mod billig Godtgjørelse havde at sørge for Troppernes Pleje, saa ville dog fra Feltkommissariatets Side alle mulige Midler være at anvende, for ideligen, for saa vidt Passagen tillader det, at foranstalte overført saa vel Kornvarer som andre Levnedsmidler, der til at føde Armeen i et til Dels ufrugtbart Land er fornødne. Paa hvilke Steder siden af det saaledes overførte Magasiner længere oppe i Landet ville være at etablere, dependerer af Armeens Operationer, der ej i Forvejen lader sig bestemme [2]).

Brev fra Kongen til Féltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 17de Januar 1809.

Da Garnisonen i Helsingør alt lider Nød, som end mere vil forstørres ved den Bataillon [3]), hvormed Garnisonen forstærkes, saa er en overordentlig Indretning nødvendig for at afhjælpe saadant, og Vi tro, at naar for denne Vinter blev indrettet et Magasin, hvoraf Borgerne for en billig og taalelig Pris kunde erholde Provisioner, saa vilde saadant vist meget afhjælpe Manglen, eller ogsaa at hver Mand af Kronborgs og Helsingørs Garnison blev tillagt udi denne Vinter dobbelte Bespisningspenge, altsaa 12 Skilling i Steden for 6, imod at Officererne maattė indestaa for, at Mandskabet blev forsvarlig bespist. Hvis Feltkommissariatet skulde vide noget bedre Forslag til Øjemedets Opnaaelse end dette, da haver samme strax at indgive Os saadant, men i manglende Fald iværksættes uopholdelig det, som Vi her have

---

[1]) Dette Udkast findes ikke. [2]) Herpaa har Kongen den 20de Januar givet følgende Resolution: „Hvad Vort Feltkommissariat i denne Forestilling har proponeret, finder Vort allernaadigste Bifald; dog er Portionen af Brændevinen for liden, i Fald intet Øl er at erholde. [3]) D. e. 1ste Bataillon af 2det jyske Infanteriregiment.

i det foregaaende anført, da Soldatens Konservation er Os af yderste Vigtighed.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Chefen for Feltkommissariatet.

Hovedkvarteret i Vor Kongelige Residens Kjøbenhavn, den 17de Januar 1809.

Til Generalmajor Haxthausen.

Vi bifalde Dit Forslag af 5te Januar om, at Kammerherre Eppinger [1]) maa indtræde i Feltkommissariatet, naar et Tog til Sverig foretages, og i saa Tilfælde haver Du at foranstalte det fornødne i denne Anledning. Vi bifalde ligeledes, at den Ordre, som i sin Tid skal gives ham, bliver saaledes udfærdiget efter det af Dig dertil gjorte Udkast.

Naar Kammerherre Eppinger ansættes som Deputeret i Vort Feltkommissariat, da skal han tilstaas et Felttillæg af 150 Rdl. maanedlig samt saa mange Portioner og Rationer, som det maatte ansés fornødent at tilstaa ham.

Da det er nødvendigt, at Kavaleriet erholder Vanter med Fingre udi til at kunne trække over Handskerne, saa haver Du strax at foranstalte, at det saa betydelige Kvantum af saadanne Vanter opkjøbes, saa at de Kavaleriregimenter og ridende Artilleri, som er bestemt til den intenderede Marche, dermed kan blive forsynet.

Frederik R.

Forslag fra Regimentskirurg Brockdorff til Kongen.

Kjøbenhavn, den 21de Januar 1809.

Til Kongen.

Deres Majestæt har allernaadigst og landsfaderlig tilladt enhver Undersaat at fremlægge for Deres Majestæt ethvert Forslag og Idé, som sigter til Fædrelandets Vel. Jeg vover derfore, hvis det hører til Deres Majestæts Plan og Ønske at se Isdækket mellem vores og den svenske Kyst partiel styrket, saaledes at den kunde bære en

---

[1]) Hendrik Reinhardt Eppinger (egentlig v. Eppingen), født 1745, Fændrik réformé i det af hans Fader kommanderede 2det trondhjemske nationale Regiment 1762, var i Kjøbenhavn for at uddannes 1764. Senere blev han Kammerjunker hos Prinsesse Charlotte Amalie 1773, Kammerherre 1776, Jægermester 1783; findes fra 1786 udslettet af Statskalenderen. Han rejste til Sverig, hvor han giftede sig med Maleren N. A. Abildgaards fraseparerede første Hustru Nanny, født Oxholm. Han kjøbte i Sverig Godset Oretorp, men flyttede senere der fra til Helsingborg. 1802 optraadte han som Forfatter i svenske Tidsskrifter og stod alt da paa ny i Forbindelse med de ledende Kredse i Kjøbenhavn, hvor han fra 1809 af igjen erkjendtes som Kammerherre og Hofjægermester. H. R. Eppinger var sidste Mand i sin Slægt, men gjennem hans Søster Hylleborg, der var gift med General Grev G. V. Sponneck, overførtes Navnet til dennes Slægt.

meget betydelig Vægt, allerunderdanigst at gjøre Deres Majestæt opmærksom paa, at saadant, naar Isen havde lagt sig overalt, lod sig efter mit Skjønnende iværksætte paa følgende Maade: Naar mellem hver 6 til 800 Skridt blev gjort et Hul i Isen, og heri indsattes en Skibspumpe, hvorved Vandet blev drevet paa Overfladen af Isen, og som blev rekapituleret, hver Gang det overløbne Vand var frosset, saa kunde en 50 saadanne Skibspumper med 3 à 400 Mand og behørig Konduite efter min Formening i en kort Tid opfylde Hensigten, og paa enkelte Steder, som havde været frosne og som af Storm etc. vare blevne aabne og paa ny tillagte, kunde man med dette Manøvre komme Naturen til Hjælp. Det er Deres Majestæt af Fysikken bekjendt, at Sne binder Varmestoffet paa det Sted, hvor den ligger, saa at fra dette Synspunkt betragtet Isdækket langsommere styrker sig, end ellers vilde ske, naar Isen ikke var belagt med Sne. Men naar den blev imbiberet med Vandstof, saa at den kan fryse, da vilde den unægtelig gjøre Nytte i Steden for at skade, naar den ligger løs paa Isskorpen. Hr. Oberst v. Meyer har fortalt mig, at samme Manøvre gjøres ved Elven i Norge, og hvorved man i 48 Timer faar den stærkeste Is, som kan bære de sværeste Laster. Jeg selv har set det ske ved Isen paa Mainen og Rhinen, hvilken inden kort Tid kunde bære de sværeste, med 6 og flere Heste bespændte Fragtvogne. General Pichegru benyttede sig ligeledes i Aaret 1794 i Holland af samme Hjælpemiddel, hvilket satte ham i kort Tid i Stand til at gaa med sin hele Armé og Artilleri over Rhinen, Waal, Maas og Zuidersøen. Afvigte Søndag har jeg meddelt denne Idé til Hr. Stabskirurg Tønder for at tale herom med nogle eligerede Mænd, som kjender Navigationen og det lokale af Kysten, om samme ej kunde lade sig gjøre her saa vel som paa andre Steder; men da jeg ej har hørt noget derom, saa vover jeg allerunderdanigst at indsende denne Idé til Deres Majestæt, hvortil Drivefjederen alene har været Hengivenhed for Deres Majestæt og Iver for at kunne bidrage til mit Fædrelands Vel, og jeg bønfalder derfor Deres Majestæt allerunderdanigst om naadigst Tilgivelse for det Skridt, jeg her har vovet at gjøre.

Allerunderdanigst
Brockdorff,
Regimentskirurg.

Befaling fra Kongen til Chefen for Artilleriet, Oberstlieutenant H. Beck.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 23de Januar 1809.

Hvis Isen lægger til saaledes, at man med Sikkerhed kan passere den, da have Vi besluttet at gjøre et Tog med et corps d'armée til Sverig, og til Efterretning for Dig bekjendtgjøres Dig herved, at paa dette Tog skal følgende Batterier følge med Armeen, nemlig: de 2 ridende Artillerikompagnier, tvende kjørende Batterier samt de 4 Haubitser og 12 Kanoner, som for Tiden ere ved Generalmajor Ewalds

Korps, og et Amusetbatteri paa 8 Pièces, ligesom det svære Haubitsbatteri, Vi alt have befalet Dig at holde i marchefærdig Stand.

I Følge heraf haver Du at sørge for, at disse Batterier intet mangle, naar Marchen befales.

Frederik R.

Befaling fra Kongen til Chefen for Feltkommissariatet, Generalmajor Haxthausen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 23de Januar 1809.

Foruden den Styrke, Vi alt have bekjendtgjort Dig, at den til Sverig bestemte Armé skal have, saa vil endnu følge med samme et Amusetbatteri paa 8 Pièces, 300 Sø-Tømmermænd, 200 Matroser og 200 Sappører, og efter et Overslag vil Armeens Styrke, det er at sige det Antal Mennesker og Heste, som skal fødes, omtrent være:

Af Artilleri, Parken iberegnet, 1600 Mand og 1700 Heste.

Af Infanteri og lette Tropper 18 750 Mand og 300 Heste.

Af Kavaleri 3550 Mand og 3600 Heste.

De før omtalte Tømmermænd, Matroser og Sappører 700 Mand.

Hovedkvarteret og Generalerne kan anslaas til 100 Personer og 400 Heste, hvilket i alt udgjør 24 700 Mand og 6000 Heste, hvortil endnu kan regnes at maatte fødes i de første 8 Dage Rekvisitionsheste og Mandskab, som omtrent vil udgjøre 500 Mand og 1000 Heste.

Da man paastaar, at Kavaleriets og Artilleriets Heste ej kan, især i saa stræng en Kulde, leve og være i brugbar Stand uden Hø, saa maa der drages Omsorg for, at i det mindste noget Hø kan leveres til Hestene, ligesom at Mandskabet maa strax leveres Kjød og 2 til 3 Gange i mindre Portioner Brændevin daglig, da de ellers i saa stræng en Kulde ej vil kunne vedligeholde Sundheden og være i tjenstdygtig Stand.

At foranstalte det fornødne herover, saa at ingen Mangel finder Sted, er det, som Vi allernaadigst herved paalægge Dig.

Frederik R.

Proklamation, affattet for at bruges i Sverig[1]).

Brave Svenskar! I kännen likasåväl som Jag, Orsaken till det Krig, som förer mig till Eder. I veten, att England i sitt brottsliga öfvermod, utan att dertill af mig på minsta sätt hafva varit upeggadt, har lömskt öfverfallit Dannemark, ödelagt en del af dess Hufvudstad, röfvat och hånskt bortfört dess Flotta. I veten, till hvilken Grad detta öfverfall blef begunstigadt och lättadt genom den olycksalige förbindelse, som Eder Regering hade knutit med den Engelska; och

[1]) En Tradition, som har fundet Udbredelse i nyere historiske Værker og i „Nordisk Konversationslexikon", har sat J. K. Høsts Navn i Forbindelse med

uti hvilken den till sitt och Eder förderf ännu til denna dag framhärdat. Icke heller är det Eder obekant, att den engelska Regering har sjelf förrådt Mig Eder Regerings fiendtliga afsigter; och att denna, då den uppfordrades af Mig att förklara sig deröfver, hvarken har kunnat eller velat frånlägga sig dessa. I hafven icke kunnat fördölja Eder, att endast denna förderfliga förbindelse med England har undergrafvit och stört det Lugn, den Fred och Trygghet, som Norden under det, att det öfriga Europa var ett offer för blodiga och ödeläggande Krig, uti en räcka af lyckliga år njutit, och som det ostördt kommit at njuta, om de Nordiska Magter, i öfverensstämmelse med deras Intresse och trogna deras ingångna Fördrag, hade förblifvit eniga. Men Eder Regering ville icke längre denna Förening, den afböjde alla dertill syftande förslag; den sönderref alla de välgörande band, som Nordens förenade intresse i lyckligare Tidspuncter hade knutit, och den blef i den Engelska Regerings händer ett besoldadt Verktyg, sigtadt mot Eder Grannes Ro och Säkerhet. Eder Regering har fört Eder i en strid, i hvilken intet var för Eder att vinna, alt att förlora. När den valde Krig, var Eder säkerhet icke i fara, Eder Intresse icke hotadt, Eder ära icke skymfad; Edert blod flyter för ett främmande Intresse; Edert väl, Eder sjelfständighet upoffras för en Bundsförvandt, som detta offer än och synes för litet emot det Guld, som han med girig hand tilväger Eder Regering. Hvad har den Engelska Regeringen gjort för Eder? Hvad vill den göra för Eder? Då, när I utgöten Edert blod i Norrige, uthvilade de Engelska hjelptruppar sig från sin sjöresa på Göteborgs Redd. När I drogo Eder tillbakes inom Eder gräns, seglade de hem till Engeland. Vill Engeland återeröfra Eder Finland? Vill det beskydda Eder allaredan hotade Hufvudstad? Vill det betrygga än också blott en endaste punct af Edert fäderneslând emot Krigets ödeläggande följder? Vill det hämna Edra fallna Bröders Blod? Nej, det kan ock det vill det icke. När den Engelska Regering öfverlade att öfverfalla och röfva Dannemark, såg den i Eder nyttiga Bundsförvandter. Så snart den hade utfört sitt Rån, blef förbindelsen med Eder den straxt en börda. Eder frälsning har redan länge legat utanför dens egoistiska — politiska — beräkningar; i Eder undergång ville den blott se en lättnad för sig sjelf, blott en fritagelse för bördefulla förpligtelser. Men, Jag vet det, I räknen icke på Engeland. I kännen, som Jag, att I ären invecklade i en ohänsigtsmässig Kamp, i hvilken I må duka

denne Proklamation, skjønt han selv i sine Erindringer (Kjøbenhavn 1835) ikke siger noget herom. Det er ogsaa muligt, at hans Hjælp kan være paakaldt i sproglig Henseende, baade med Hensyn til denne Proklamation og med Hensyn til de øvrige udfærdigede Opslag og Bekjendtgjørelser, som bleve oversatte paa Svensk. Regeringen havde nemlig ikke i 1809 nogen svensk Translatør til Raadighed, og Høst var nøje bekjendt med det svenske Sprog og havde Aaret før udgivet en svensk Sproglære for Danske. Men Proklamationen maa antages at være affattet i Generaladjudantstaben, dog efter Samraad med flere. Ganske uden Lod og Del i den var saaledes Bernstorff næppe, om han end i sin Brevvexling med Blome, hvor han citerer dens Indhold, ikke nævner sig som Forfatter.

under. Och att I dessoaktadt hitintills hafven uthållit denna Kamp med det hjeltemod, med hvilket Edert namn lyser i häfderna, hafven I ock derigenom förvärfvat Eder en ny fordran på Samtidens och Efterverldens aktning. Min aktning og min Kärlek hafven I alltid egt. Många af Eder veten, att det oafbrutet varit målet för Mitt nitiska bemödande att styrka Fredens och Samdrägtighetens Band emellan tvänne så väl genom samfält Intresse, som genom sinnelag, seder och språk så när beslägtade Natjoner, och att utplåna den hätska Fördom, som så ofta och alltid till bådas skada har söndrat dessa tvänne närgränsande Natjoner, som förtjena hvarandras Aktning ock Vänskap. Att se frukten af dessa mångåriga bemödanden i ett ögonblick tillintetgöras, var det, som smärtade Mig mäst, när Jag såg Eder Regering i förbund med Mina ränkefulla Fiender, och Jag nödtvungen till Mina Egna Länders säkerhet måtte gripa till Vapen emot Eder. Att återbringa Freden emellan Dannemark och Sverige, att återknyta de gamla vänskapsband emellan begge Riken, Nordens tillkommande Lugn og Trygghet äro ännu Mina endaste och oföranderliga ögonmärken; och Jag vågar med tillförsigt räkna uppå, att Edra egna önskningar häruti vilja möta Mitt bemödande och förena sig dermed till detta måls hinnande.

Nu sedan Jag har beträdt Edert Land, åligger det Mig att först och främst vara betänkt om Min brave Krigshärs säkerhet, underhåll och lättelse. Jag har rättighet att vänta, det Invånarne i de provinsen, som Vapenlyckan och Försynens styrelse gifvit i Mina händer, villigen vilja lämpa sig efter de förhållsregler, Jag till detta syftemål har tagit eller framdeles tager, och att hvar och en efter sin värkekrets gör alt, hvad han kan, för att uppfylla och handhålla dem. Samteliga civila Authoriteter, Landets Embetsmän och Communeföreståndare i de af Mina Trupper besatte Provinser uppfordrar Jag på det allvarsammaste att till rolighet[1]) och lydnad hålla alla de invånare, som stå under deras befallning eller inflytelse; och att på det eftertryckeligaste varna och kungöra dem alla, att Jag ville se mig nödsakad, efter Krigslagens hela stränghet, att anse ett hvart anslag, som företoges emot min Armées eller någon den tillhörande enskilt Persons säkerhet, likasom hvar ohörsamhet emot Mina Bud och föranstaltningar. Deremot kunna samteliga Invånare i de Min Magt underlagde Provinser räkna uppå, att Jag, så länge de äro roliga, fredeliga och lydige, vill sörja för allas lugn och säkerhet, beskärma hvar och en vid sin Egendom, Handtering och Rättigheter, på det nogaste vidmagthålla alla nu varande Inrätningar, Landets Lagar och

[1]) Der er i denne Proklamation saa mange danske Ord og usvenske Udtryk, at man ikke kan tvivle om dens danske Ophav, ligesom den forskjellige Brug, der paa forskjellige Steder af Aktstykket er gjort af store og smaa Begyndelsesbogstaver, synes at bære Vidne om, at flere have foretaget Rettelser i samme. Redaktionen har bibeholdt de store og smaa Begyndelsesbogstaver, som findes i det skrevne Aktstykke, uforandrede, medens den ellers med Varsomhed har forandret Orthografien noget, eftersom Aktstykket vrimler af Fejl, der antageligt maa tilskrives Afskriveren og vilde være blevne rettede ved Trykningen.

Domstolarnas vanliga gång; och att på det aldramöjligaste lätta Krigets bördor så väl för Städernas Borgare som Landtmännen. Detta lofvar Jag Eder hermed; och Mitt Ord är mig dyrbarare än Mitt Lif.[1])

Ordre fra Kongen til Kommandanten paa Kronborg, Generalmajor Stricker.

Kjøbenhavn, den 23de Januar 1809.

Da Vi allernaadigst haver paalagt Admiralitetskommissær, Kapitajn Tuxen, at undersøge Isen imellem Vores og den svenske Kyst for at kunne være underrettet om dens Tykkelse og Styrke, saa haver Du at give ham Assistance og Hjælp, som han maatte behøve, ligesom at Dine udsendte Patrouiller maa være underrettet om, at Kapitajn Tuxen med de Folk, han til Undersøgelserne bruger, er berettiget til at gaa over Isen og undersøge samme.

Frederik R.

Brev fra Samme til Samme.

Kjøbenhavn, den 24de Januar 1809.

I Anledning af en Forespørgsel fra Vort danske Kancelli, om Helsingørs Bys Indvaanere maatte efter deres Ønske illuminere paa Vores forestaaende Fødselsdag, da have Vi allernaadigst svaret, at i Tilfælde, at Sundet ikke er tillagt eller upassabelt, saa have Vi intet derimod, men hvis Sundet er tillagt og kan passeres til og fra Sverig den Dag, saa ville Vi ikke, at Byens Indvaanere illuminere; hvilket Vi herved tilkjendegive Dig til Efterretning.

Frederik R.

Rapport fra Premierlieutenant A. F. Stricker til Kommandanten paa Kronborg.

Helsingør, den 24de Januar 1809.

Underdanigst Rapport.

Efter Deres Højvelbaarenheds Befaling til mig i Dag afgik jeg i Dag Formiddags Kl. 9 som Parlementær til Helsingborg for at overlevere Kommandanten, Hr. Oberstlieutenant Baron von Cederstrøm i Helsingborg, et Brev.

Jeg afgik da fra Helsingørs Toldbro i Formiddags Kl. 9 med 5 af Byens Færgefolk, som trak en liden Baad med sig over Isen. Vi

---

[1]) Denne Proklamation blev senere sendt til Christian August, for at han kunde bruge den. Den er trykt paa Dansk hos Ræder III, S. 482.

vare Kl. 10 Helsingborg paa et Musketskud nær, da der fra samme kom mig en Officer (Kapitajn v. Segebaden), 1 Underofficer, 1 Tambur og 5 Mand i Møde, som ligeledes havde en Baad med sig. Jeg overleverede da Kapitajn v. Segebaden mine Brevskaber og modtog igjen af ham tvende Breve til Deres Højvelbaarenhed. Jeg tog nu tilbage og var Klokken 11 igjen ved Helsingørs Toldbro. Ved min Overgang kan jeg anmærke:

1. At Isen overalt var saa stærk, at Baaden, som vi havde med, paa ingen Steder brak igjennem.

   Jeg prøvede Isen, da jeg kom midtsunds, med en Øxe, hvor tyk den var, og fandt da, at den var over et Kvarter tyk, paa andre Steder nærmere Landet var den henimod 1 Alen tyk [1]).

2. — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — —[2])

Ærbødigst
A. F. Stricker,
Premierlieutenant ved Kronens Regiment.

Et indkommet Forslag.

Kjøbenhavn, den 25de Januar 1809.

Til Kongen.

Deres Majestæts altid imod mig beviste Naade og Opmærksomhed ved at imodtage mine smaa Ideer og Forsøg giver mig atter den Dristighed og det Haab om, at nedenanførte Ideer og Meninger naadigst optages af Deres Majestæt.

Ved at tænke mig den Mulighed, at man under nærværende strænge Vinter maaske ved et fjendtligt Angreb kunde være nødsaget til at transportere Feltkanoner og deslige Skyts paa Isen, er jeg kommen paa den Idé at sætte Kanonerne paa en saakaldet Tømmerflaade, som medfølgende Model [3]) viser. Jeg tror, det var bedst, at det nederske Lag af Flaaden blev dannet af de til Krigsbrug fornødne Haandredskaber, saasom Stiger, Haandspager, løse Brædder etc., og at disse atter igjen bleve beklædte med et Lag af Faskiner eller Halm, som omtrent Modellen viser. Halmen eller Faskiner glide meget let og hastig paa Isen, ere meget lette, afværge Rystelsen og kunne siden, naar disse tillige med Redskaber borttages, bruges paa Landjorden til forskjellig bestemt Brug. En slig dannet Flaade forekommer mig usynkelig og var ikke mindre i Stand til at bære det

---

[1]) Da Kommandanten den 25de indsendte denne Rapport til Kongen, bemærkede han i en Vedlagsskrivelse, at Isen sidste Nat atter var brudt op. [2]) Herefter følger en Beretning om et Batteri paa 6 Kanoner N. for Helsingborg, Patrouillers Marche og Posters Opstilling, som ikke gjengives her. [3]) Findes ikke.

til Kanonen fornødne Mandskab, naar ved et Uheld Isen brast. En eller 2 Mænd ere altid fornødne til at staa paa Flaaden for at dirigere den for Isstumper og ved at afhugge Hammelen, naar Hestene skulde falde i Vandet. Ikke mindre, tror jeg, var man i Stand til at fyre og manøvrere med Kanoner paa anførte Maade paa Isen, da det nederste Lag eller Beklædning af Faskiner eller Halm — som Erfaringen viser — formindsker enhver Rystelse eller Drøn, saa at Isen næppe ved Skydningen vil briste.

Efter min Mening burde til enhver militærisk Transport over eller paa Isen slet ingen Sluffer eller Slæder bruges, men Tømmerflaader, som maatte være dannede af sammenbundne og til enhver militærisk Brug fornødne Redskaber, saasom Stormstiger, Baadshager, Bjælker til Kanoner, Palissader p. p.

Maaske kunde Bøndernes store Harver, naar de mellem de saakaldte Tænder vare opfyldte med Faskiner eller Halm, Hø p. p., i en Hast bruges som smaa Flaader for at transportere Krigsfornødenheder. Disse Harver vare, saaledes indrettede, synkefri og kunde maaske siden bruges som spanske Ryttere.

Allerunderdanigst
Joh. Christ. Vilh. Wendt,
Læge ved Vartou Hospital.

Extrakt af en Indberetning fra Feltkommissariatet til Kongen.

Kjøbenhavn, den 25de Januar 1809.

Feltkommissariatet fremlægger en Plan, som nøjagtig viser Forplejningen af en marcherende Armé til Sverig paa 25 200 Mand og 7000 Heste, og forestiller, at saa snart Helsingborg var i Deres Majestæts Magt, maatte der anlægges Magasiner, som maatte fyldes med et Forraad af Levnedsmidler og Fourage, der udfordres til at forsyne Tropperne i 4 Uger, som dog vil bero paa, at Transporten over Isen bliver sikker i det mindske i 14 Dage efter, at Helsingborg er indtagen, og formener Feltkommissariatet, at Batterier ved Helsingborg maatte anlægges for at forhindre, at fjendtlige Skibe ej kunde blive liggende i Sundet og hindre Transporten.

For at Transporten over Isen i Førstningen og længere hen i Tiden over Vandet kunde fremmes, vilde det være af Vigtighed, at tvende sagkyndige Mænd beskikkedes til at besørge denne Transport, som derfor maatte være ansvarlige.

Naar disse Forslag skulde finde Deres Majestæts allerhøjeste Approbation, saa indstiller Feltkommissariatet allerunderdanigst:

1) om ikke i Henseende til Transporten af de Viktualier og Fourage-Forraad, der saa vel i Førstningen successive blive at efterføre Armeen, som og siden i Sverig i Magasiner ville være at oplægge, maa forholdes paa den i Forslag bragte Maade, og

2) om i saa Fald tvende duelige og aktive Mænd maatte ansættes til at besørge og være ansvarlige for Transporten i Begyndelsen over Isen og siden over Sundet [1].

Fra den kommanderende General paa Fyn til Kongen.

Odense, den 26de Januar 1809.

Efter i en Tid af 10 Dage ikke at have haft nogen Efterretning fra Sjælland, er i Nat 8 Feltpost-Estafetter indløbne og dermed Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Befalinger fra 13de til 20de dennes inklusive.

I Henseende til de 3 Batailloner, der skal overføres til Sjælland, har jeg allerede præveneret Vedkommende og indhenter Efterretninger saa vel fra Nyborg som fra Langeland om Maaden, paa hvilken de bedst kan komme over Bæltet. Den vedvarende stræenge Kulde, og da man med svære Læs har kjørt over det lille Bælt baade fra Strib til Fredericia og fra Assens til Orøsund, lader mig formode, at disse Batailloner kan komme til at marchere over det store Bælt paa Isen og maaske, som Carl Gustav i Februar 1658, gaa over fra Langeland til Laaland. Meget var det vundet, kunde man undgaa at bruge Isbaade.

— — — — — — — — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Rantzau.

Befaling fra Kongen.

Hovedkvarteret i Vor Kongelige Residens
Kjøbenhavn, den 27de Januar 1809.

Generalmajor v. Haxthausen og Generalkvartermester-Lieutenant v. Haffner sammentræde for at afgjøre og bestemme følgende Punkter, hvorefter Resultatet indsendes til Os.

1) Hvor mange Slæder bruger Artilleriet?

2) Hvor mange Slæder bruges til Armétransporten?

3) Hvor mange Slæder bruger Feltkommissariatet?

Og haver De tillige at foreslaa en Repartition saaledes, at ej enkelte Amter blive forcerede, men alt saaledes ordnet, at ingen enkelte Amter eller Gaarde lide for meget ved at aflevere oven omtalte

---

[1]) Paa denne Forestilling resolverede Kongen den 27de Januar: „Dette her gjorte Forslag bifaldes; men at Isen skal ligge saa fast i 14 Dage efter Overmarchen, er ej muligt at turde love sig, men Fartøjer vil være nødvendige at have i Beredskab til Transporter, i Fald Isen skulde bryde“.

Antal Slæder. For at De kan være underrettet om det Antal Slæder, som haves i Sjælland, saa sendes de fra Rentekammeret indkomne Lister herved.

Frederik R.

Skrivelse fra Kongen til Generalmajor Haxthausen og Generalkvartermester-Lieutenant Wolffgang Haffner.

Hovedkvarteret i Vor Kongelige Residens
Kjøbenhavn, den 27de Januar 1809.

Vi have under Dags Dato beordret Eder at sammentræde i en Kommission for at bestemme, hvor mange Slæder der udfordres til den marcherende Del af Vores Armé, og Vi befale Eder end videre at undersøge, hvilke Artilleri- og Armé-Voiturer der uomgængelig nødvendig maa bespændes med Trainheste og dertil leveres Kuske, samt hvilke der maa bespændes med Rekvisitionsheste; og først have I nøje at overveje, hvilke Forslag I tro i denne Anledning at burde forelægge Os.

Frederik R.

Et til Generaladjudant Bülow indsendt Forslag.

Kjøbenhavn, den 27de Januar 1809.

Til Højvelbaarne Kammerherre von Bülow,
Generaladjudant hos Kongen p. p.

Underdanig Promemoria.

Da nu det almindelige Sagn er, at her fra intenderes en Landgang paa Skaane over Isen, saa har patriotiske Følelser for mit Fædrelands Held sysselsat mit Hoved denne Sag angaaende, endskjønt det ingenlunde er mit Kald. Jeg begriber, at den megen Sne foraarsager dels en tung og langsom Marche, dels at Isens Drøjelse ikke vel kan kjendes og prøves.

Alt dette kunde ved en simpel Maskine afhjælpes, som maatte forudskikkes foran Hæren (én foran hver opmarcherende Kolonne) maaske strax efter de foran rekognoscerende Piketter.

Denne Maskine bliver i Grunden en simpel Sneplov, saaledes som den kjendes i Landsbyerne og bruges til Sneens Bortrydning eller Tilsidekastning af Vejene og herhos tillige disses Planering til fast og gangbar Vej.

Men naar nu oven paa denne Sneplov anbragtes en saa stærk Skammel eller Buk (vel befæstet, med Jærnbeslag, paa Plovens Fodplanker, uden at berøre og behindre Rullen eller Valsen), saa at paa

denne stærke Skammel kunde hvile, ligesom i en Rende, en ubrugelig 24- eller 36-pundig Kanon eller en anden Vægt lige med dennes; saa vandtes, naar en saadan Slæde eller Sneplov (med denne Tilføjning af Vægt) blev forudskikket, den dobbelte Nytte: dels at gjøre en god Vej igjennem Sneen, dels at vise Sikkerhed eller ikke for alt følgende Artilleri og Mandskab. Thi brast Isen under denne saaledes betyngede og forudskikkede Maskine, var Tabet ikke stort — dens Forspand var vel ikke mere end 4 Heste —; Kjørekarlen, som maaske kunde have lang Tømme og gaa bag efter Maskinen, kunde vel i alt Fald ved et omkring Livet havende Tov, der holdtes af et i nogen Distance følgende Mandskab, reddes. Overalt var dette da kun Tab af et Par Kjørekarle (foruden Planeringsmaskinen), men hele Kolonner bleve saaledes advarede. Naar og hvor derimod denne forudskikkede Maskine lykkelig passerede over Isen, var man ogsaa fuldkommen vis paa, at enhver lige saa stor Vægt, altsaa alt Artilleri af samme Kaliber, og alt Mandskabet kunde følge. Maskinen blev altsaa paa samlet Maade baade en god Vejtilbereder og en sikker Vejviser og Advarer.

Min ublide Stilling, Tid og manglende Haandduelighed tillade mig ikke at gjøre nogen Model. Jeg ønskede derfor, at min Idé herforuden var begribelig.

Maskinens Basis ser ungefær saaledes ud [1]):

— — —

Maaske rullede Maskinen endnu lettere paa tvende Valser.

Endskjønt jeg allerede har kommuniceret denne min Idé til et Par af mine Bekjendte i Tanke, at de kunde befordre den til nogle Artilleriofficerer, saa har jeg dog senere troet det Pligt for mig, som sammes Opfinder, (enten saa det duer eller ikke, eller ikkun kunde lede til et bedre) selv at fremkomme dermed paa behørig Sted.

Saaledes vover jeg her underdanigst at insinuere Deres Højvelbaarenhed dette mit velmente Forslag til indsigtsfuld Bedømmelse og haaber i alt Fald, at Højsamme ikke vil optage det i Unaade.[2])

Underdanigst
Kirchhoff,
i St. Annægaden paa Christianshavn
Nr. 276, første Sal til Gaden.

Skrivelse fra Kongen til Rentekammeret.

Kjøbenhavn, den 29de Januar 1809.

Til Vort Rentekammer.

Vort Rentekammer har ufortøvet at paalægge samtlige Amtmænd i Sjælland, at de have at sørge for, at Vejene i deres Amter holdes

---

[1]) Her kommer en Tegning, som udelades. [2]) Kongen skrev paa dette Forslag: „Han takkes“. Dette skete ogsaa; Bülow lovede ham en Belønning, hvis hans Idé kom til Udførelse. Senere indsendte Kirchhoff en Model og en vidtløftig Udvikling af sin Plan.

skuffede og saaledes frie for Sne, at de stedse ere i god Stand, saa at Troppernes Marche og de militære Transporter ej opholdes, naar de passere samme.

Frederik R.

Et Kongen direkte tilsendt Forslag.

Cantonnementskvarter Sværdborg, den 2den Februar 1809.

Allerunderdanigst Promemoria.

Til Kongen!

Da Deres Majestæt i en Parolbefaling allernaadigst haver tilladt, at enhver Officer turde direkte nærme sig Allerhøjstsamme, naar man havde en eller anden Idé, som indbefattede noget nyttigt for Fødelandet[1]), saa vover jeg i Følge denne allernaadigste Tilladelse at nedlægge følgende simple, men maaske nyttige Idé.

I dette Øjeblik synes Naturen at nægte de Fordele, som Isen ved en foretagende Landgang nyligen frembød. I dens Sted forekommer det mig som det mest hensigstmæssige at tage sin Tilflugt til Flydebroer, saa store, at enhver kunde imodtage 150 Mand. At disse ere bedre og nyttigere [end] som Skibe til dette Brug, tror jeg at kunne argumentere saaledes:

Med Flydebroer kan man gaa i Land paa ethvert Punkt af en fjendtlig Kyst, kunde altsaa derved undgaa Fjendens Batterier. For det andet kan Armeen gaa over en ordre de bataille og, saa snart den naaede Kysten, i en føje Tid staa opmarcheret og være arrangeret til at imodtage enhver Fjende. Det synes mig, at det hele Project paa denne Maade kunde udføres i en eneste stille, klar, ved Maaneskin oplyst Nat. Jeg maa endnu bemærke, at disse Flydebroers Frembringelse udfordrer ikkun ringe Omstændigheder, og at Indskibningen og atter Udskibningen kan ved disse Maskiner ske hurtig og uden Ophold; ogsaa kan enhver Slags Tropper, Artilleri, Kavaleri, Infanteri, føres paa samme. Jeg tror, at en saadan Bro af slig Størrelse kan tilstrækkeligen bevæges ved 24 til 48 Aarer, og som précaution, i Tilfælde af en Orkan, Overhaand tagende Søgang, kunde

---

[1]) Indsenderen sigter uden Tvivl til Parolbefaling af 15de Januar 1809, der lyder saaledes: „Enhver Officer maa være forsigtig i Tale og Ytringer, da enhver Tanke, en Militær udlader sig med, kan let være Staten og det almindelige skadelig. Har nogen Officer en Plan at gjøre over en eller anden Gjenstand, ønske Vi hellere, at de meddeles Os end det offentlige.“ Det samme var ogsaa kundgjort i Parolbefaling af 27de Avgust 1807, der angaar, hvad Officererne tale og skrive, og slutter saaledes: „De anmodes derfor paa det alvorligste at være forsigtige med deres Udladelser; men dersom nogen Officer skulde have Forslag at fremkomme med, er det til mig. men ingenlunde til andre, at de bør gjøres“.

det være godt, at enhver Flydebro blev seconderet af tvende Transportskibe, for at Mandskabet derpaa kunde redde sig, i Fald Nøden udkrævede det. Disse tvende Skibe kunde ogsaa bruges til at medføre nogen Proviant.

Maaden, at kunne sætte den norske Armé i Bevægelse tillige med den danske, tror jeg muligt ved at signalisere fra den jyske Kyst over til den norske. Dette synes ved første Øjekast noget urimeligt, men ved følgende Exempler indlysende. Paa 12 Miles Distance har man kunnet skimte en stor Ildebrand, uagtet Jordens Overflade imellem begge Punkter har været jævn og følgelig mange betydelige Hindringer været i Vejen for Øjet, som store Skove, mange Byer og høje Bygninger. Det modsatte er Tilfældet med den jyske og norske Kyst; første ligger meget lavt og sidste aldeles meget højt, ligesom imellem begge Punkter intet forefindes uden Havet, som hindrer Øjet i at overskue en betydelig Distance, saa tror jeg i Følge, hvad allerede er anført, at naar man paa den jyske Kyst sammendyngede en stor Mængde Lyng og Straa, antændte samme ved Natten, at man da paa den saa højt liggende norske Kyst kunde se paa Horisonten, om ikke den opblussende Ildflamme, saa dog det røde Skin, som vilde udbrede sig i Luften, og dette da tjene til Signal for, at den danske Armé var i Begreb med at gjøre Landgang, og at den norske nu maatte virke til ét og samme Øjemed.

Jeg frembringer dette mit Forslag for Deres Majestæt med dybeste Undseelse og beder allerunderdanigst, at samme ikke maa blive optaget unaadig, og i Fald min Plan ikke fortjener at værdiges mindste Opmærksomhed, da beder jeg ydmygst, at Deres Majestæt vil tage Hensyn til, at min Hensigt har været at ville gavne min allernaadigste Konge og Fødeland.

Allerunderdanigst
J. C. Nissen,
Stabskapitajn ved 3dje jyske Infanteriregiment.

Befaling fra Kongen til Admiralitetskollegiet.

Kjøbenhavn, den 3dje Februar 1809.

Vort Kollegium haver strax at lade undersøge, hvor mange Skibe, skikkede til Transport, her haves i Kjøbenhavn, samt indmelde Os saadant og derved opgive, hvor stort Antal Artilleri, Kavaleri disse Skibe kan føre, samt hvor stort Antal Infanteri, til hvilket sidste dog ogsaa kan bruges sejlbare Pramme og Baade, ligesom at de Fartøjer, som Kollegiet finder skikkede til Transport, skal dertil indrettes og ekviperes; men det maa dog iagttages, at de Skibe, som bruges til Proviant- og Brænde-Transportering, ikke derved standses, da denne Fart maa vedblive uforandret.

Det Skyts, som er bestemt til Rofartøjer i Provinserne, maa Kollegiet sørge for at blive hensendt saa betids til de mest bekvemme

Steder, at det strax ved Søfartens Aabning kan indskibes og transporteres til deres Bestemmelse, for at de uarmerede Rofartøjer i Provinserne ej skal savne Bevæbning, og endelig maa Kollegiet sørge for, at det Skyts, Ammunition m. v., som i forrige Efteraar skulde have være sendt til Christiansø og Bornholm, bliver dertil snarest muligt afsendt.

Frederik R.

Brev fra Departementet for de udenlandske Sager til Generaladjudant Bülow.

Kjøbenhavn, den 4de Februar 1809.

Ved indsluttet at tilbagesende den os i Skrivelse af 13de December f. A. meddelte Note fra Landraad Manderfeldt[1]), undlade vi ikke herhos tjenstlig at tilstille Deres Højvelbaarenhed 2000 Rd. dansk Courant, som udgjøre hans Pension for det hele sidstafvigte Aar, og maa vi derhos overlade til Dem, om denne Sum kunde, efter Landraad Manderfeldts Begjæring, ved indtræffende Lejlighed af en Parlementær blive befordret til Postmesteren i Helsingborg, hvis Kvittering for sammes rigtige Modtagelse vi i saa Fald maatte derefter udbede os tilsendt.

C. Bernstorff. J. Bernstorff.

Extrakt af en Indstilling fra Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 7de Februar 1809.

Feltkommissariatet indberetter at have efter allerhøjeste Befaling foranstaltet, at 1 000 000 ℔ Hø kunde spindes, for des lettere at efterføres Armeen, og dertil bestemt 600 000 ℔ af Præstø Amt og 400 000 ℔ af Holbæk Amt, som bedst af Kavaleriet kunde spindes, der i bemeldte Amter eller i Nærheden deraf ere indkvarterede, og oplægges paa passende Steder. Naar Deres Majestæt skulde bifalde denne allerunderdanigste Forestilling, saa indstilles:

om ikke Kavaleriet maatte tillægges Ordre efter Feltkommissariatets nærmere Bestemmelse at spinde de Hø-Kvanta, som til den Ende i et passende Forhold ville være at anvise en Eskadron[2]).

[1]) Manderfeldts Note er dateret „Wenersborg, au mois de décembre 1809“.
[2]) Paa denne Indstilling resolverte Kongen under 8de Februar: „Vi approbere allernaadigst denne Forestilling og ville i Morgen ved Parolen befale det fornødne“.

En anonym indkommen Skrivelse[1]).

Ikke dateret.

Til Kongen!

Forsynet har i dette Øjeblik banet Deres Majestæt Vejen til at gjenerobre Deres Fædres Ejendomme.

Naadige Konge!

Isen her fra til Sverig er nu lagt, lad Deres Majestæts Tropper og Landets Sønner marchere til dette Land; de ere alle villige, og Deres Majestæts samtlige Undersaatter ønske det, da de ellers i tilstundende Foraar vil komme til at lide under Havets Tyranner, som nu forjages fra Evropa, denne Kant undtagen.

Dette Skridt, Naadige Konge! kunde ikke betragtes som Erobresyge, men som et Middel til at tilvejebringe Fred og ende Krigens Rædsler, hvilket saa vel Deres Majestæts danske og norske Undersaatter og hele Evropa ønsker.

Rusland etc. etc. vil i modsat Fald ansé os for Kujoner.

Allerunderdanigst af en af Deres Majestæts
tro og hengivne Undersaatter,
C . . . . C . . . .

Befaling fra Kongen til Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 10de Februar 1809.

Ved den intenderede Overgang til Sverig maa Vort Feltkommissariat drage Omsorg for, at der foruden til den Del af Armeen, som er bestemt til Sverig, endnu holdes Proviant og Fourage i Beredskab paa 24 Timer i Helsingør til omtrent 350 Heste og 1200 Mand, i Kjøbenhavn til 2000 Mand og 550 Heste. Provianten skal bestaa af Brød, dobbelt Portion kogt Kjød samt dobbelt Portion Brændevin, hvilket alt af Mandskabet skal føres i Brødposerne, og desaarsag ingen Vogne til dette Mandskabs Levnedsmidlers Transport gives.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Generalkvartermester Wegener.

Kjøbenhavn, den 10de Februar 1809.

Paa den forestaaende Marche til Sverig er det nødvendigt, at Armeen paa dens Bevægelser i Sverig gives Vejvisere, og da en Del

---

[1]) Det bemærkes, at disse forskjellige anonyme Skrivelser ere foredragne og registrerede blandt de andre indkomne Sager, hvorfor Redaktionen ikke kan undlade at tage disse med i et forholdsmæssigt Antal, naar den skal give et tro Billede af, hvad Arkiverne indeholde for dette Tidsrum.

slige Folk maa antages, saa er det nødvendigt, at en Slags Organisation og Bestyrelse finder Sted, dels for at vide, hos hvem Vejvisere kan faas, og dels for at tilbørlig Orden kan holdes med disse, hvilken Bestyrelse Vi herved overdrage Dig.

End videre er det nødvendigt, at en Officer ansættes til at calculere over, hvor lang Tid enhver Troppeart behøver for at tilbagelægge Vejen fra et Sted til andet, og maa han desaarsag nøje kjende Vejenes Beskaffenhed og deres Længde, for at Vi, naar forlanges, kan erfare, hvor lang Tid Kolonner eller detacherede Korpser behøver for at tilbagelægge den eller de Veje, Vi bestemme, ligesom, at han bør kunne angive, hvor Kolonneveje kan anlægges for at komme nærmere til en vis Bestemmelse. Denne Officer kaldes Calculateur og ansættes af Dig, men det hele Calculateurvæsen bestyres af Dig, og vil Vi om de behøvende Efterretninger, denne Sag betræffende, henvende Os til Dig.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Kommissionen for en overordentlig Indkvartering i Kjøbenhavn.

Kjøbenhavn, den 10de Februar 1809.

Da en stærk Indkvartering under nærværende Omstændigheder vil finde Sted her i Staden Kjøbenhavn, som kan vedvare 2 à 3 Dage, saa skal Kommissionen for den overordentlige Indkvartering her i Staden ved denne Lejlighed træffe samme Foranstaltninger, som bleve fastsatte for de forventende franske Tropper afvigte Aar.

Kommissionen haver i denne Henseende snarest muligt at underrette Vor Generalkvartermesterstab om, hvor mange Mand der nu for Tiden ligge hos Borgerne, og hvor mange Mand og Heste der i det hele kunne paa 2 à 3 Dage underbringes efter de Foranstaltninger, Kommissionen traf i afvigte Aar.

Frederik R.

Et Andragende til Kongen.

Kjøbenhavn, den 10de Februar 1809.

Til

Hs. Majestæt Kongen.

Allerunderdanigst Pro Memoria!

Jeg vover allerunderdanigst at fremkomme for Deres Majestæt med Ansøgning om at vorde ansat ved Armeen som Feltbogtrykker, hvortil jeg allerunderdanigst forsikrer Deres Majestæt at have baade

den dertil behøvende Konduite og Duelighed i begge Fag som Sætter og Trykker.

Skulde Deres Majestæt beslutte at medføre et Feltbogtrykkeri, vover jeg allerunderdanigst at foreslaa mig som et dueligt Subjekt at indrette et saadant bevægeligt Bogtrykkeri; til dets Transport behøvedes en lukket Vogn lig Brødvognene. Saaledes, tror jeg, Hs. Majestæt de Franskes Kejser har en, Hs. Maj. Kongen af Sverig, véd jeg, havde en i Svensk Pommern ved Armeen, og om Hs. Russiske Majestæt har en ved sin Armé i Finland, véd jeg ej, — dog synes det. Paa de Steder, f. Ex. Lund og Gøteborg i Skaane, hvor der haves Bogtrykkerier, paalagdes det mig at paasé, at Deres Majestæts Bekjendtgjørelser og Proklamationer m. m., hvoraf der udfordredes en betydelig Mængde, eller enhver Ting, der skulde offentliggjøres, blev hurtig og korrekt trykt, og hertil brugtes Feltbogtrykkeriet paa de Steder, hvor der intet Bogtrykkeri gaves. Ved Krigens Ende afleveredes det til det Departement i det kongelige Generalitet, hvorunder det henhørte, (saaledes havde Hs. Majestæt forhen et Bogtrykkeri, men som, da det ej brugtes mere, blev afhændet til afdøde Bogtrykker Graah).

Allernaadigste Konge!

Allerunderdanigst vover jeg saaledes at fremkomme med et Forslag, jeg efter min ringe Forstand ansér nødvendig og ej ganske uundværlig ved Deres Majestæts forestaaende Expedition. Antager Deres Majestæt mit Forslag, haaber jeg med 500 Rd. uden Vogn at anskaffe et saadant lidet Bogtrykkeri i 8 à 14 Dage. Da jeg besidder de hertil udfordrende Egenskaber, udbeder jeg mig Deres Majestæts allernaadigste Protektion og Allerhøjstsammes naadigste Resolution [1].

Allerunderdanigst
Christian Jensen Schou,
Bogtrykkersvend, boende i Magstræde Nr. 36,
1ste Sal til Gaarden.

Befaling fra Kongen til Chefen paa Trekroner.

Kjøbenhavn, den 11te Februar 1809.

Til Kommandørkapitajn Fischer.

Du haver daglig at lade Isen her fra Kysten over imod svenske Kysten undersøge af Lodserne eller andre søkyndige Folk, naar saadant er gjørligt, og derefter daglig indsende til Os Rapport, om Søen er tillagt lige til svenske Kyst, om den kan bære, og hvor tyk den

[1]) Andragendet fik Paategning: „Henlægges“.

omtrent er i Strømmen, og hvad videre der kan tjene Os til Oplysning om Isens Beskaffenhed, dens Styrke til at bære fra mindre til større Vægte her fra til Skaane.

Frederik R.

Brev fra Kongen til Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 11te Februar 1809.

Saa snart at Armeen indrykker i Kjøbenhavn, have Vi befalet den extraordinære Indkvarteringskommission at besørge samme indkvarteret i Byen og fordelt paa samme Maade og efter samme Regler, som bleve etablerede i forrige Aar, da en Del af Vore allierede Magters Tropper forventedes her til. Hvad Forflegningen angaar, da ville Vi herved allernaadigst paadrage Vort Feltkommissariat desangaaende at træde i Correspondance med Vort danske Kancelli, og skal hermed ligeledes forholdes, som der var fastsat i Henseende til forbemeldte fremmede Tropper; dog bør Forflegningen, for saa vidt Vin og andre lignende Artikler angaar, modificeres efter, hvad Vore Tropper ere mere vante til at erholde. Betalingen derimod til enhver Indvaaner o. s. v. bliver den samme, som i Fjor var bestemt.

Frederik R.

Befaling fra Kongen til Overhofmarskalk Hauch.

Kjøbenhavn, den 11te Februar 1809.

I Tilfælde at Armeen skal forsamles paa Kysten imellem dette og Helsingør, saa er paa nogle faa Dage al mulig Plads, som kan faas, nødvendig, og desaarsag er det Vor Vilje, at Vort Slot Charlottenlund skal ved denne overordentlige Indkvartering bære samme Byrder som enhver privat Ejendom, og Du har desaarsag at foranstalte det fornødne til at kunne imodtage den Indkvartering, som Charlottenlund i saa Fald vil blive belagt med.

Frederik R.

Ordre fra Kongen til Artillerikorpset.

Kjøbenhavn, den 11te Februar 1809.

Med Armeen, som er bestemt til Sverig, finde Vi det nødvendigt, at der følger 500 Stormstiger, hvilke Vort Artillerikorps har at lade forfærdige snarest muligt.

Frederik R.

En til Kongen indsendt Forestilling fra Major i det borgerlige Artilleri i Helsingør, H. C. Hansen[1]).

Helsingør, den 15de Februar 1809.

Allerunderdanigst P. M.

Deres Majestæt har allernaadigst tilladt Meningsytringer om nærværende Stilling, rettede lige til Deres Majestæt selv. Paa denne Grund forestilles allerunderdanigst:

1) Om det ikke kunde være raadeligst at fordele de Magasiner, som herefter oplægges, i Nærheden af denne Kyst, saasom — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

2) En Telegraf, færdiggjort med alt Tilbehør til at rejse paa Helsingborgs saa kaldte Kjærne for at underholde Meddelelserne, om de skulde afbrydes ved en Flaade i Sundet, er nok iblandt de første og største Nødvendigheder. En saadan Correspondance aabnet vil glæde hver Dannemand.

3) Mon Hesseløen, som ejes af 2 Kapitajner, aldrig er benyttet af nogen her fra Landet som Mellemstation til at give engelske og svenske Meddelelser?

4) De Engelske, som herefter passere eller opholde sig i store Bælt, vil herefter ikke mangle gode Efterretninger her fra Landet, da de nu faa deres egen Postmester i Korsør i en gammel Associé af Huset Belfour her af Byen, der forsynede den engelske Flaade sidst med alle Fornødenheder af Tømmer og andet til Landgangen og har i mange Aar haft det engelske Admiralitets Kommissioner. En anden Associé af samme Hus, Rainals, har længe været engelsk Postmester i Helsingør og holdt mange Postløbere eller Postbud i Omgaaen. Nogen Præcaution, saasom ved en ansat paalidelig og edsvoren Fuldmægtig eller paa anden Maade, vilde maaske ikke være overflødig.

5) — — — — — — — — — — — — — — —

Deres Majestæt ville optage i Naade disse Ytringer. som ingenlunde komme fra nogen uren Kilde. Det, som kan bevises deraf, er dog manges enstemmige Mening og fortjener saaledes dog nogen Eftertanke.

Allerunderdanigst
af
en allerhengivenst Dannemand,
Hansen.

Rapport fra Kommandanten paa Kronborg til Kongen.

Kronborg, den 17de Februar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

1. I Gaar meldte sig hos mig Kandidat Colding og foreviste et aabent Brev fra Deres Majestæts Generaladjudant[2]), i Følge

[1]) Se om Hansen meget i det foregaaende, saaledes i II, S. 428 og i III, S. 78 og 79. [2]) Dette aabne Brev lød saaledes: „Ihændehaveren heraf, Hr. Colding, har

hvilket han har Deres Majestæts allernaadigste Tilladelse at opholde sig paa Kronborg og der fra lade opstige aerostatiske Maskiner. Da jeg for Øjeblikket kun havde min Parolstue at anvise Hr. Colding, og han fandt samme bekvem til sine Arbejder, saa har jeg strax indrømmet ham samme.

2. I Gaar Kl. 12 saas omtrent 3 til 400 Mand Infanteri at marchere paa Landevejen fra Helsingborg øster efter. Kl. $4^1/_2$ Eftermiddag steg en Luftballon fra Fæstningen, som faldt i Sverig omtrent $^1/_4$ Mil N. V. for Pålsjø bag ved den der liggende Skov.

Isen, som hidtil har lagt fra Helsingør til Taarbæk, har i Nat løsrevet sig og taget en skraa Stilling tværs over Farvandet fra Humlebæk til Råå, dog ses klart Vande paa begge Sider af Hveen og ligeledes sejlbart Farvande fra formeldte Isstrimmel til Kullen.

3. — — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Stricker.

En til Generaladjudanten anonym indkommen Skrivelse.

Sjælland, den 19de Februar 1809.

I det Tilfælde, at det er vor allernaadigste Konges alvorlige Forsæt at lade gjøre Landgang paa Skaane, beder jeg Deres Højvelbaarenhed at igjennemlæse efterskrevne Bemærkninger.

1. Man siger, at Tilberedelserne ikke kan blive færdige i mindre Tid end 4 Uger, og at de Engelske vil være her forinden den Tid.

Svar: I 6 Uger tiltaklede de Engelske vor hele Flaade, stort og smaat, indskibede al det uhyre Forraad af Tømmer, Kanoner, Kugler og mangfoldige andre Ting, som fandtes paa Holmen og i Arsenalerne, fyldte Vand til Tropperne, Skibenes Besætning og Hestene, samt indskibede sig m. m., og vi skulde ikke kunne tiltakle 100 Koffardi-Skibe (thi Resten burde nok være Baade) i mindre Tid end 4 Uger!

Enhver duelig Sømand paastaar, at et Koffardi-Skib kan tiltakles i 3 Dage. Jeg vil ikke indlade mig i at fremstille den fejlagtige Maade, Arbejdet nu drives paa, men blot bemærke, hvorledes flere tror, det burde udføres. Alle Søfolk, hvoraf her er en stor Mængde, burde uden Forskjel sættes i Rekvisition; Kaperførerne paalagdes foruden deres eget Fartøj at tiltakle

---

Hs. Majestæt Kongens allernaadigste Tilladelse til at opholde sig paa Kronborg Fæstning, hvor han vil, og der fra lade opstige aerostatiske Maskiner, hvilken Tilladelse jeg efter allerhøjeste Befaling herved bekjendtgjør Kommandanten paa Kronborg, Generalmajor v. Stricker, til Efterretning. Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 13de Februar 1809. F. Bülow, Generaladjudant".

flere Fartøjer i Forhold til Antallet af deres Mandskab; enhver Skipper paalagdes at have sit Fartøj i Stand i 3 Dage, Folk til Arbejdet leveredes ham af det rekvirerede Mandskab; de Fartøjer, hvortil der ingen Skipper [havdes], besørgedes tiltaklede af Søetaten; Rederne eller disses Kommissionærer paalagdes imod Erstatning at forsyne Skibene med Proviant. Et tilstrækkeligt Antal Vogne i Rekvisition til at kjøre Baglast, hvoraf en Del er opkastet paa Holmen; Resten blev hentet fra de brændte Pladser. Alle gamle Mursten burde laanes og sættes ordentlig i Skibene, da de dannede en god Barrière for Folkene og, belagt med Straa eller Sand, ligeledes for Hestene*), hvis Indskibning ikke burde ske med Seler, men med Kasser med en Dør for hver Ende. Kassen maa ej være bredere end Hestens Tykkelse; denne Maade, som bruges andre Steder ved Ud- og Indskibning, er langt hurtigere og sikrere end med Seler. Med sydlig Strøm, som løb for et Par Dage siden, burde der været iset udenfra, da Strømmen havde bortført Isen, efter som den blev løssavet, hvorved Arbejdet med Vandingen sparedes.

2. Vi har intet at bedække Landgangen med. Jeg tilstaar, at jeg ikke kjender Fjendens Styrke i Malmø og Landskrona, men flere er af den Mening, at de 3 Brigger, som ligger paa Reden, de 5 armerte Skibe, Kanonbaadene og alle Kaperne ville være tilstrækkelige til at beskytte Overgangen imod al den Magt, Fjenden har her i Nærheden. Kaperne kunde frigives igjen, saa snart Toget var udført.

3. Vi maatte, siges der, afgaa med en dørstaaende Vind, og saa kan Kanonbaadene ikke følge.

Svar: Vi afsejler med en jævn Kuling midt om Natten; kan Kanonbaadene ikke følge, tages de paa Slæbetov af Skibene.

4. Saa snart Isen er fra Kysten, har vi de Engelske her.

Svar: Hvem véd, om ikke S. O. Vind, der er saa sædvanlig om Foraaret, kunde hindre dem en 8 à 14 Dage fra at komme, og naar vi da vare færdige, benyttede vi Lejligheden.

At alle slige Foretagender er forbundne med megen Vanskelighed, Fare og mulig kunne mislykkes, er en Sandhed; men lige saa sandt er det gamle Ordsprog, at hvo der intet vover, han intet vinder. Enhver dansk Mand tror, at det er yderst nødvendigt, saa vel for Danmark som Norge, at vi faa fast Fod i Skaane. Vi har en stor Armé i Sjælland; dens Underholdning koster Landets Marv og vil i Tiden gjøre os alle til Betlere. Hvor billigt er da ikke det Ønske, at denne Armé bruges? Naar Nationen ser, at Tilberedelserne gjøres med alvorlig Kraft, vil den og undskylde og beklage, om Hindringer indtræffer. som gjør Udførelsen umulig; men at være Vidne til, at intet alvorligt gjøres for saa vigtigt et Øjemed, skader Nationalaanden storligen og giver, ja vel endog de retsindigste Mænd, Anledning til ufordelagtige Domme og Meninger.

*) Til dette Arbejde kunne bruges Militære.

Disse i den bedste Mening og Hensigt opsatte Bemærkninger ønskes vor gode og allernaadigste Konge forelagt. Dog henstilles dette til Deres Højvelbaarenheds eget Godtbefindende.

Ovenstaaande var skrevet i Gaar Morges. Stormen har siden renset Farvandet for Isen. Naar vi nu vare færdige!

En anden Skrivelse til Generaladjudanten.

Kjøbenhavn, den 21de Februar 1809.

P. M.

Uagtet jeg er overbevist, at Hans Majestæt Kongen er omgiven af saadanne Mænd, som i alle Henseender kan give de Raad, som ere fornødne, kan jeg, som gammel Bekjendt af Dem og i en Periode som denne, ikke undlade at ytre, hvorledes man paa den sikreste, mindst bekostelige [Maade] og i mindre Tid end 24 Timer kunde landsætte 25 000 Mand med sit Artilleri og Kavaleri paa svenske Kysten.

Først skulde alle Baade i Sjælland sættes i Rekvisition. Der vilde da let komme et Antal af mere end 1000 gode Baade til Veje (de, som ikke kunde i Hast komme her til til Søs, skulde kjøres paa Vogne her til). Af disse vilde jeg da udsøge 600 Stkr. af de bedste, som burde føre . . . . 15 000 Mand.
Med disse skulde følge 50 smaa Skibe med de nøvendigste Ting til Armeen, hvor paa tillige kunde føres . . . 3 000 —
60 Nord- og Sandbaade til Feltartilleriet og dets Heste, hvor paa tillige kan føres . . . . 2 000 —

Disse Baade skulde ordnes i adskillige Kolonner, de mindst dybt gaaende foran, saaledes at Fartøjerne ved Landgangen kunde tjene som Bro, og til den Ende burde enhver Baad være forsynet med en Slags Bro, saa at Tropperne kunde komme tørre i Land, hvilket var vigtigt. Ligeledes var det godt, at hver Soldat havde Provision med sig for circa 2 Dage; thi uden Spise og Drikke er Helten ingen Ting.

Indskibningen burde ske fra et Sted, hvor det gjorde mindst Opsigt at afgaa, og *afgaa* saaledes, at hele Toget kunde være paa Bestemmelse[sstedet] lidt før Dagbrækningen, og da, beskyttet af alle Kanonbaadene paa Flankerne, Skyts-Prammene i Midten, assisteret af Kutterbriggerne, kunde hele Armeen paa én Gang og næsten i et Øjeblik være landsat og i Slagorden. Paa den Maade at landsætte paa undgaar man mange Ubehageligheder, som ere forbundne med store Skibe; man vinder Tid, kommer uventet paa Fjenden med en saa stor Styrke, at han taber Modet til Modstand, indgyder vore egne Mod og Tillid til Sagens gode Udfald. Til at assistere ved Land-

gangen burde man især bruge vore Fiskere og Færgefolkene fra Helsingør.

Naar Armeen saaledes var sat i Land med sit Feltartilleri, skulde alle ubevæbnede Fartøjer søge Helsingør for der at overføre Kavaleriet, Resten af Artilleriet og den øvrige Del af Armeens Fornødenheder til Helsingborg, hvilket Sted en Del af Armeen sandsynligvis vilde bemægtige sig, medens den største Del tillige med de bevæbnede Fartøjer søgte at overrumple Landskrona og de der liggende Kanonbaade. Det var derfor godt, at alle vore bevæbnede Skibe fulgte med for at securere sig disse, der ellers [i For]ening med de Engelske kunde [skade] os betydeligt.

Ved saaledes ukaldet at have fremsat min Plan til et Tog, som ses at arbejdes paa, men som i lang Tid ikke kan blive færdig, ønskede jeg ikke at blive miskjendt. Min eneste Hensigt derimod er at gavne min Konge og mit Fædreland, for hvem jeg opofrer Liv og Formue. Skulde dette ikke være Undskyldning nok, da har jeg ingen anden i Verden, men blot tilføjer den oprigtige Agtelse, jeg har og alle Tider har haft for Dem.

Ærbødigst

J. Lind.

Brev fra Kongen til Generalmajor Haxthausen.

Kjøbenhavn, den 22de Februar 1809.

Ved de Os tilsendte trykte Bekjendtgjørelser og Cirkulærer [1]), som Vi herved remittere, finde Vi følgende at bemærke:

1) Bekjendtgjørelsen paa Dansk er aldeles uoverensstemmende med den svenske, og da den svenske maa tjene til Rettesnor, saa maa den danske være en ordlydende Oversættelse.

2) I Cirkulæret er anført $^1/_{16}$ Pot Brændevin daglig for hver Mand, men i stræng Kulde, og naar der bivuakeres, er denne Portion for liden, og desaarsag maa for sligt Tilfælde mere anføres, samt at dette mere maa forbruges daglig i flere mindre Portioner.

3) Hvor det hedder, at Karlen maa betale de Undermunderingsstykker, han maatte behøve, maa tilføjes: for den reglementerede Pris.

4) De medfulgte Lister ere vel meget gode til Brug i Cantonnements, men hvorledes denne Orden kan forlanges og holdes, naar der bivuakeres, er et andet Spørgsmaal, og desaarsag maa der tænkes paa, hvorledes der da skal forholdes.

Frederik R.

---

[1]) Se Side 88 nederst.

Extrakt af en Forestilling fra Overdirektionen for Feltmedicinalvæsenet[1]).

Kjøbenhavn, den 14de Februar 1809.

Til Kongen.

Overdirektionen for Feltmedicinalvæsnet indsender en Forestilling, hvorledes Manglerne, hvormed Hospitalsvæsenet vil faa at kæmpe ved Indmarche i et blottet Land, ville kunne forebygges eller afhjælpes.

A. Angaaende de første Syges Underbringelse,

1) maatte alle, som blive syge og saarede ved Landgangen, strax behandles af de ved Regimenterne og Korpserne ansatte Læger og derpaa sendes tilbage over Grænsen.

B. Angaaende Sygeindretningen ved Armeen, naar den har fast Fod i fjendtlig Land.

Det er nødvendigt at oprette almindelige Hospitaler for hele Armeen, hvor i de Syge og Saarede fra alle Tropper uden Forskjel henbringes, og formenes, at et Hovedhospital bedst kunde etableres i Helsingborg eller den nær der ved værende Surbrønd, Ramløsa.

Naar Armeen fremskrider, maatte anlægges mindre Hospitaler i Kjøbstæderne og Herregaardene.

Naar denne Plan bifaldes, da maatte end videre fastsættes:

2) at saa snart Armeen havde fast Fod i Fjendens Land, anlægges et Hovedhospital, som trækker sine Fornødenheder fra vore egne Stater. Der til sendes alle Syge fra samtlige Troppeafdelinger.

3) naar det ved Armeens Fremskridt kræves, anlægges mindre Hospitaler i Kjøbstæder m. v. bag Armeen, hvor fra de Syge transporteres tilbage til Hovedhospitalet.

C. Om Hospitalernes Bestyrelse.

Da Stabskirurgen ej kan være fra Deres Majestæts Hovedkvarter, vil det være nødvendigt at etablere en egen Felthospitals-Direktion, som maatte være i Hovedhospitalet og først forlade det, naar Armeens Fremskridt gjorde det nødvendigt at anlægge et nyt Hovedhospital.

For disse Avtoriteter maatte udarbejdes Instruktioner og sanktioneres af Deres Majestæt, for at tjene dem til Rettesnor.

Naar disse Forslag fandt allerhøjeste Bifald, maatte der fastsættes:

4) at Hovedhospitalet maatte bestaa af:
1 Stabsofficer,
den 2den bestyrende Læge i Felten og
1 Økonomi-Direktør;

---

[1]) Meddelt efter Feltkommissariatets Extraktprotokol.

5) ved de mindre Hospitaler ansættes:
1 Officer,
den øverste Læge ved samme Hospital;
6) at enhver skulde erholde en af Deres Majestæt sanktioneret Instrux, og maa de gjøre Indberetning til Stabskirurgen, som forelægger Deres Majestæt samme.
7) Desuden har Stabskirurgen at inspicere Hospitalerne og derover at give Rapport.

D. Om Apothekvæsnet.
Hertil var endnu at fastsætte:
8) Feltapothekeren forsyner samtlige Hospitaler med Medicin; hans Depot er ved Hospitalet.

E. Om Transportvæsnet.
Da det er uomgængelig nødvendigt, at en Del fordækkede Vogne medbringes til Apothekerens Inventarium samt til Sengetøjs Transport, saa formenes ikke at være for sparsom efterhaanden at overføre til Helsingborg slige Vogne, som haves i Forraad ved Arsenalet, og foreslaas paa disse Grunde:
9) at alle Transporter af Syge til og imellem Hospitalerne skal ske med Vogne, som i Landet kan haves; derimod skal Armeen medbringe fordækkede Vogne til Sengetøj m. v.

F. Om Medicinalvæsnet ved Regimenter og Korpser.
Da den første Behandling er saa vigtig, at den Syges eller Saaredes Liv og Død deraf hænger, saa bør intet Korps blottes for Kirurger.
Forraad af Charpie og Bandager vil være nødvendig; men Erfaringen har lært, at det ikke er saa fordelagtigt, at Soldaterne bære det i deres Tornister, men det vil være bedre, naar hver Division medgaves et Forraad af disse Sager. Direktionen indstiller derfor til allernaadigst Approbation:
10) at Regimentskirurgerne forblive ved deres Korps og beholde deres Medicinpenge for alt ved Korpset værende Mandskab; men saa snart en Mand afgaar til Hospitalerne, hjemfalder hans Medicinpenge til Kassen, indtil han igjen kommer tilbage til Regimentet,
11) enhver Regimentskirurg medbringer selv saa megen Charpie og Bind, som han kan rumme i Medicinkisten; desuden gives hver Division en fordækket Vogn med disse Fornødenheder.
12) Naar Stabskirurgen finder, at en ved et Korps ansat Læge behøves ved et Hospital, har han derom at gjøre Forestilling.
13) Ved Regimenter og Korpser beholdes de Syge, som kan følge Korpset uden Beskadigelse.
14) Saa snart en Underofficer eller Gemén er afgiven til Hospitalet, hjemfalder hans Traktement til Kassen.
15) Syge Officerer og Mellemstaben nyde fri Kur og Pleje i Hospitalerne uden Decourt i deres Gage.

Naar disse Forslag skulde finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald, saa indstilles, om samme ikke maatte trykkes og uddeles under

Titel af Regulativ for Sygevæsenets Indretning i Fjendens Land[1]).

Brev fra Kongen til Generalmajor Haxthausen.

Kjøbenhavn, den 28de Februar 1809.

I det sandsynlige Tilfælde, at den russiske Armé trænger ind i Sverig og besætter dette Land, saa vil det blive nødvendigt at soutenere samme med Korn og Proviant her fra, ligesom at man da ogsaa maatte hjælpe Norge med Levnedsmidler ligeledes her fra ved at sende det igjennem Sverig; men da det er nødvendigt at calculere over de Ressourcer, Vi have paa Sjælland og Øerne, og hvad af enhver Sort kan undværes uden selv at lide Mangel, saa haver Du nøje at overveje og undersøge dette og derefter at afgive til Os en udførlig Rapport, paa det at Vi kan vide, hvor meget Korn og Levnedsmidler der i slig Tilfælde kan være til Disposition til fornævnte Øjemed.

Frederik R.

[1]) Herpaa har Kongen under 22de Februar givet følgende Resolution:
Under Litr. E. Nr. 9 hedder det: „Armeen medbringer de nødvendige fordækkede Vogne“, men derimod skal det hedde: „Overdirektionen for Feltmedicinalvæsnet, som følger med Armeen, medbringer de nødvendige fordækkede Vogne“. Under Litr. F. „Om Medicinalvæsnet ved Regimenter og Korpser foreslaas det, at hver Division medgives et Forraad af Forbindingsbind og Charpie, i Stedet for at Soldaten nu fører det hos sig; men dette kunne Vi ikke bifalde, siden saadant atter er en Forøgelse af Trosset. Under samme Litr. nævnes Nr. 10, at Medicinpengene hjemfalde Kassen, naar Manden afgaar til Hospitalet; men da det kan drages i Tvivl, hvilken Kasse her menes, saa maa det tilføjes, „at det er Hospitalskassen“, hvilket ligeledes maa tilføjes under Nr. 14, hvor der ogsaa tales om Kassen. Naar en Karl afgaar til Hospitalet, da medtager han sit Armatur, Lædertøj m. v., som afleveres til Hospitalet, indtil han bliver frisk og udgaar. I øvrigt approbere Vi aldeles dette Forslag i alle de øvrige Punkter.

Frederik R.

Breve fra og til Norge

i Perioden Januar—Marts 1809 [1]).

Brev fra Kongen til Christian August [2]).

Kjøbenhavn, den 13de Februar 1809.

Til General Prins Christian August, kommanderende General i den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt.

Saa snart Frostvejret indtraf ved Nytaarstiden, besluttede jeg ved Hjælp af denne at angribe Skaane; 25 000 Mand har jeg samlet for i deres Spidse at gjøre Angrebet. Alt 2 Gange har Tøvejret udsat dette bedste og sikreste Middel for at lukke de svenske Havne og for at skaffe Norge Ro for Fjendernes List.

Kejser Alexander haver helligen lovet at angribe Sverig, dels over Umeå, dels over Torneå. Det sidste er alt sket, og de Svenske flygte med et saare lidet Korps igjennem disse ubeboede Egne. Nogle af de nærmest Finland liggende Ålands-Øer ere alt af Russerne tagne.

Det vil nu komme an paa, om Kejser Alexanders Generaler vil vise samme Iver og Redebonhed, som deres Herre, paa hvis Redelighed og Venskab vi kan og bør bygge. Maatte blot hans indre Kraftenergi være ham i lige saa høj Grad tildelt, som hans Forstand, gode Hjærte og Redelighed er ham aldeles egen.

I Spanien ere Englænderne slaaet, men have dog reddet næsten 24 000 Mand, som ere embarkerede; derimod have de tabt 8000

---

[1]) Disse meddeles i den Orden, i hvilken de ankom til eller afgik fra Kjøbenhavn. Den 13de Februar vare endnu ingen af de i dette Aar i Norge skrevne Breve ankomne til Kjøbenhavn. De kom først paa én Gang i sidste Halvdel af Februar og forelaa ikke dechiffrede før ved Maanedens Slutning.
[2]) Er afsendt den 14de Februar Fm. Kl. 9 med Lieutenant Riis.

Mand, meget Artilleri og den største Del af deres Heste. I øvrigt véd man lidet fra Spanien, og alle tale om Krig med Østerrig. I Tilfælde af dette sidste, tror jeg ej, at Russerne tage Parti i Begyndelsen, men hvad længere hen vil ske, er umuligt at vide, da det alt ankommer paa det i Rusland værende engelske Parti, som en saadan Sag vil være kjærkommen for at benytte til deres Hensigters Opfyldelse.

Min Plan til Overgangen over Isen er følgende: Jeg gjør en Attake paa Helsingborg og Malmø; fra Vedbæk og Svanemøllen gaar jeg selv med 4 Divisioner til Råå mellem Landskrona og Helsingborg, søger at tage Helsingborg, Landskrona og Malmø, dirigerer da Marchen paa Christianstad, søger at vinde Linien fra Halmstad til Christianstad, derpaa søger jeg at faa Linien fra Vexiö til Borås for at vinde Alingsås og Defiléerne til Gothenborg, som i Tilfælde, at dette Sted ej er besat af Dem, tages. Det er vigtigt, at De kunde trænge frem til Klaraelven og Carlstad, ligesom at jeg kunde faa Stillingen mellem Venern og Vettern til langs med Motalaelven. At jeg skal paa alle mulige Maader søge at underrette Dem om mine Bevægelser, derom beder jeg Dem at være forsikret.

Provisionernes Opsendelse, saa vel som Munderingssagerne, skal paadrives med al mulig Kraft. Vaabenstilstanden bør ej vare længere, end Deres Tilstand absolut udkræver det; derfor maa De i Tilfælde af min Fremrykning ej tøve med at lade denne Stilstand ophøre strax, og ellers maa det ske snarest muligt.

Jeg lader her istandsætte og ekvipere Transportskibe, ej fordi jeg tror, at det er muligt at udføre en stor Expedition paa Skaane paa denne Maade, saa længe vores Sømagt ej er beherskende i dette Farvand, men blot for at intet Øjeblik skal i mulige og uforudsete Tilfælde blive forsømt til Statens Redning.

Lieutenant Riis af Guidekorpset haver jeg ansat ved Deres Stab. Det er et Menneske, som hverken fattes Kundskab eller Evne til at udføre alt det, De vil overdrage ham.

Deres altid meget hengivne
Frederik R.

Fra den kommanderende General i Trondhjems Stift til Kongen.

Trondhjem, den 7de Januar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Kongelige Majestæt meldes allerunderdanigst, at jeg den 2den dennes modtog fra Oberst von Skøldebrand, der nu kommanderer den nordre svenske Armé, et Brev, hvoraf allerunderdanigst vedlagt følger Gjenpart. Da jeg intet officielt havde modtaget, der kunde berettige mig til at indlade mig i den foreslagne Vaabenstilstand,

eller kjender nogen Grund, der kunde bevæge mig til dette Skridt paa en Tid, vore Allierede i Finland opsige den af dem sluttede og fortsætte Krigsoperationerne af al Magt, svarede jeg ham, som allerunderdanigst vedlagte Gjenpart udviser [1]). Særdeles kjært skulde det være mig, hvis jeg heri har handlet overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Vilje [2]).

Allerunderdanigst

G. F. v. Krogh.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 13de Januar 1809 [3]).

Allerunderdanigst Rapport. [4])

For nogle Dage siden modtog jeg Deres Majestæts Originalbefalinger af 17de og 19de f. M. og flere Dage senere Duplikaterne af Deres Majestæts Befalinger af 15de og 22de f. M., hvoraf Originalerne hidindtil ej ere indløbne.

Strax efter at have modtaget de første, henvendte jeg mig til General Krogh i Henseende til den attraaede Kommunikation med den russiske Armé og var altsaa saa lykkelig alt at have opfyldt Deres Majestæts i seneste mig tillagte Befaling, da jeg modtog samme. Jeg bad Generalen om efter mine Propositioner at lade forfærdige et Siffer og tilstille samme den russiske General til videre Afbenyttelse. Jeg bad ogsaa, at Generalen vilde tilsende mig en instrueret Officer incognito for med ham at kunne tage nærmere Aftale. Men jeg frygter for, at det vil og maa vare længe, forinden vi erholde Efterretning fra Russerne, om det er muligt, da Kommunikationen vil være meget vanskelig at bevirke, førend Russerne have naaet Torneå. Hidindtil ligger Fjenden temmelig rolig i hans Kantonnering. General Cederstrøm er retourneret fra Stockholm, hvorom han har underrettet

---

[1]) Brevet fra Skøldebrand og Kroghs Svar findes i Oversættelse fra Fransk hos Ræder III, S. 233 og gjengives ikke her. [2]) Paa Brevet findes følgende Resolution af Kongen, skreven med Bülows Haand: „Da Vi aldeles ingen slige Konventioner ynder, saa bifalde Vi aldeles Dit Forhold og tilkjendegive Dig derfor Vores Tilfredshed“. Et Brev med dette Indhold til Krogh underskreves af Kongen den 3dje Marts. [3]) Dette Aktstykke er trykt i „Norske Samlinger“, II, S. 269, men det gjentrykkes her, fordi Redaktionen for Aaret 1809 vil give Brevvexlingen mellem Kongen og Christian August fuldstændig. Derved tænker den dog selvfølgelig ikke paa de saakaldte Generalkommandoskrivelser, der ogsaa underskreves af Kongen og Prinsen, men kun angik løbende Tjenestesager og konciperedes af Generaladjudanturen i Kjøbenhavn eller af Prinsens Stab i Christiania. Af saadanne ville kun de ganske faa blive medtagne, som danne et Led i den egentlige Brevvexling, eller som paaberaabes i denne. [4]) Første og sidste Stykke er meddelt i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

mig. I Medfør heraf og Indholdet af Deres Kongelige Majestæts Befaling, maatte det være mig tilladt at bemærke: 1) Vel er 43 000 Tønder Kornvarer af alle Slags for Regeringens Regning kommen her, og som maa og vil for det meste anvendes for Armeen, men en stor Del afgaar for Magasinerne af de kongelige Anlæg i Laurvig, Kongsberg m. m.; endnu mere vilde udfordres og endda ej være tilstrækkelig for at sikre Almuen for Hungersnød. Naar hertil lægges, at ovenmeldte Kvantum er indkommet fra September Maaned til nu, at altsaa ved Magasinernes Tilstand en betydelig Del alt er konsumeret, saa er det desværre alt for vist, at dette Forraad ej vil være tilstrækkelig for Armeen længere end i det højeste til medio Marts Maaned. Vinteren, som begyndte tidlig at indfinde sig og alt har gjort flere Havne utilgængelige, formindsker Udsigten til at erholde en klækkelig Tilførsel daglig. Af det ommeldte Forraad ligger endnu en Del siden September og Oktober i de vestlige Havne, som ved de bestandige østlige Vinde og ved den overordentlige, ja uovervindelige, Vanskelighed af Landtransport ej har kunnet hidbringes. 2) Af Munderingssorter ere nogle, men faa, ubetydeligt, kommen over. Uagtet Tjenesten saa meget som muligt er indskrænket, og Kantonneringen bleven udvidet, saa tiltager de Syges Antal daglig; alene Brigaden Holst har henimod 1200 Syge. Disse Grunde maa bevæge mig til at opsætte Opkyndelsen af Vaabenstilstanden, indtil Armeen kan begynde at blive aktiv, og dette tør jeg haabe at finde Deres Kongl. Majestæts allernaadigste Bifald. 3) Det fjendtlige Land, men fortrinlige Jemteland og Bohus ere ganske blottede for alle Ressourcer. Søtransporten er paa denne Tid af Aaret næppe at tilvejebringe, og Landtransporten ved den yderlige Mangel paa Heste og Fourage ej i tilstrækkelig Mængde at bevirke. Jeg holder det næsten for umuligt at gaa frem med nogenledes stærke Korpser, endda blottet for det nødvendigste Artilleri og Kavaleri. Jeg holder det for aldeles umuligt at gjøre raske Fremskridt i et altid fattigt, men nu aldeles udsuget Land, hvor man ej kan subsistere af Rekvisitioner eller i det mindste ej uden megen tidsspildende Forberedelse, i et Land, som ej har Landsbyer eller Stæder, i den haardeste Vinter og med næsten nøgne Folk. Hertil kommer, at en meget smitsom Epidemi dér er udbrudt. 4) General Krogh, som har afgivet to Batailloner og ét Kompagni til den Staffeldtske Brigade, beholder altsaa 4 Batailloner, 3 Skiløber-Kompagnier med Landeværn tilbage, af hvilket endda Trondhjems og Christianssunds Havne skal holdes besatte. Altsaa bliver ikkun lidet til at anvende til et Indfald i Sverig. I Jemteland kan han, som førommeldt, ej subsistere, forinden Magasiner dér ere blevne anlagte; og jeg tør vove at tilføje, at Kombinationen imellem vore Operationer, med Hensyn til vores Styrke og Grænsens Vidtløftighed, næppe vilde være mulig. Efter de Syges Afdrag beholder jeg næppe 7000 Mand til at agere med, naar endog alt bliver anvendt; det bliver altsaa umuligt at extendere mig længere nord, endnu mindre for nogen af os, hvilket dog i saa Fald vilde være uomgængelig fornødent, at have et Observationskorps i Egnen af Røros og mod Trysil. Et Blik paa

Kortet maa tale for det af mig anførtes Sandfærdighed. 5) I Medfør heraf er kraftige Operationer fra vores Side fysisk umulige, og alt, hvad her fra kan gjøres, er ved stærke Strejfkorpser at beskæftige og afholde Fjenden fra betydelig at detachere, ved disse at søge en Kommunikation med Russerne igjennem Vermeland og Dalarne; i saa Fald at besætte Carlstad, de nordlige Overgange over Klaraelven, endelig ved disse at søge om muligt at tilvejebringe Subsistance, og i Fald dette lader sig bevirke, da at benytte dette til raskere Fremskridt. Dette er alt, om det er muligt, og Deres Kongl. Majestæt vil allernaadigst være forsikret om, at alle Kræfter skal anstrænges. Jeg haaber alt af de hastigste Operationer af vores Allierede! Norge maa reddes før Februar Maaneds Udgang; thi Besiddelsen af de svenske Havne hæver de største Vanskeligheder af Provianteringen, og efter den forommeldte Tid ere alle Forraadene fortærede og Hungersnød uundgaaelig.

Ej bekjendt med Generalerne Kroghs og Schmettows nuværende Tilstand, ser jeg mig ej i Stand til at opfylde Deres Kongl. Majestæts Befaling. At den første er almindelig agtet og elsket, at den anden skal have været en aktiv og brugbar Officer, er Deres Kongl. Majestæt bekjendt; dog er det min Pligt at bemærke, at i Fald General Kroghs Sundhedstilstand tillader det, vilde det være gavnligt, om han kunde konserveres, saa længe Krigen varer. Efter at have sluttet dette, erholder jeg følgende til Grosserer Carsten Tank adresserede Brev [1]), som han, uden at vide Maaden, hvorpaa det er ham tilkommet, har fundet i hans Hus henlagt. Han, som finder sig højligen fornærmet, beder, at han ej maatte blive nævnet, da han har betydelige Ejendomme tæt ved Grænsen. Jeg skal oppebie, om flere deslige Missiver indløbe, forinden jeg benytter samme til Publikation m. m. Jeg holder det hele for et Charlataneri, for at skjule os deres Til-

---

[1]) Dette Brev, der var affattet paa Svensk, var dateret Gøteborg, den 5te Januar 1809, og forsynet med Landshøvding, Öfverste Belfrages Navn som Underskrift. Det blev sendt til Kjøbenhavn i Talskrift, men det er umuligt at dechiffrere det aldeles nøjagtigt. Frit oversat paa Dansk, lyder Brevet saaledes: „Efter at Hs. Majestæt Kongen af Sverig har tilbudt Hans Majestæt Kongen af Danmark Fred, men bemeldte Herre har erklæret, at han ikke kunde indgaa derpaa af Hensyn til de Forbindelser, hvori han befandt sig med sine Bundsforvandte, skal jeg paa min allernaadigste Konges og Herres Vegne tilkjendegive, at Hs. Kongl. Majestæt, som nærer særdeles Agtelse for den norske Nation og finder Anledning til at ønske, at et fredeligt Forhold snarest muligt maa blive gjenoprettet og befæstet mellem de to tilgrænsende Riger, herved tilsikrer Nordmanden Fred med Sverig og Hs. Majestæts Mægling til Fred med England, saa snart Kongeriget Norge erklærer sig for et selvstændigt Rige, hvortil dets geografiske Beliggenhed, dets Interesser og dets nærværende Forhold opfordre det. Det skulde smerte Hs. Kongl. Majestæt, om han i det Tilfælde, at dette ikke fuldbyrdedes, skulde se sig nødsaget til for Alvor at foretage Erobringen af Norge, og det saa meget mere, som den norske Nation nu har det i sin Magt at kunne ende Krigen paa en Maade, der paa samme Tid sikrer Sverig Tryghed og Norge Selvstændighed."

stand, og haaber, at dette vil finde Deres Kongl. Majestæts højeste Bifald.

Jeg erholder desværre med denne Post Efterretninger, at Isen ligger langt ud for Frederiksværn. Christianssands Havn skal endnu være aaben. Manglen tiltager frygtelig; maatte der findes Udveje til at aabne Tilførslen, hvor det kan bevirkes.

Kapitajn Sigholdt af det 2det trondhjemske Regiment, som jeg adskillige Gange har anbefalet til Deres Majestæts Naade, er, omendskjønt for det meste helbredet, dog i Følge Lægernes Bestemmelse ej i Stand i de første Maaneder at gjøre Tjeneste, og det er uvist, om han nogen Sinde bliver det. Det er paa disse Grunde, jeg har bevilget ham hans Ansøgning om at blive nogle Maaneder i Trondhjem iblandt hans Familie. De af alle hans Foresatte ham givne fortrinlige Vidnesbyrd, hans udmærkede Konduite og Bravour i Affæren ved Jahren og i de andre Affærer, hvor han er bleven anvendt, har foranlediget mig i Følge den mig givne allernaadigste Bemyndigelse at lade ham tilstille Korset af Danebrog-Ordenens 4de Klasse, hvilken Udnævnelse jeg paa de anførte Grunde tør smigre mig med at finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Af de danske Statstidender ser jeg, at Deres Majestæt skal have benaadet mig med Udnævnelsen til Kommandør af Danebrog-Ordenens Storkors. Det maatte være mig tilladt for dette nye Bevis paa Deres Majestæts Naade at aflægge min allerunderdanigste Taksigelse. Lykkelig i den Tanke, ved mine ringe Bestræbelser at have vundet Deres Majestæts Tilfredshed, skal og kan det fornemste Motiv for mine Anstrængelser fremdeles ikkun være det at vise mig Deres Majestæts Naade og Tillid værdig. Maatte ikkun Kræfterne svare til Viljen.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 20de Januar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport ere ingen videre Befalinger af Deres Majestæt indløben og intet forefalden, som fortjener til Deres Majestæt at indmeldes. Fjendens Stilling synes hidindtil at være uforandret. Vinteren, som saa usædvanlig tidlig og strængt har indfunden sig, spærrer alle svenske og ligeledes de østlige norske Havne. Christianssands og de vestligere norske Havne giver Haab til Kommunikationen med Jylland. Nogle Skibe, hvoraf Besætningen er bleven reddet, haver forlist i Isen nogle Mile fra Kysten.

Fra General von Krogh er mig bleven kommuniceret en Skrivelse fra den i Jemteland kommanderende Oberst tillige med hans Svar paa

samme, og modtog jeg i Gaar en Skrivelse fra den svenske General over denne Gjenstand. Samtlige disse Skrivelser vedlægges denne allerunderdanigste Rapport [1]) udi verificeret Afskrift [2]).

Jeg agter ej at besvare denne Skrivelse i de første Dage, for forinden at oppebie nogle Transporter til Fæstningerne, som næsten ere blottede, da saa vel Sø- som Landtransporten har været spærret. Nu tillader Isens Styrke at føre dem over Fjorden, men desværre er der næsten intet kommen til de sidst meldte Beholdninger. General Krogh har hidsendt en Krigskommissær Sandborg [3]) for at træffe nærmere Aftale med mig. Herover, saa vel som over vores fortvivlede Stilling og de besluttede Foranstaltninger, skal jeg med næste Post affatte min underdanigste Rapport. Det er uundgaaeligt, at Armeen for det meste i Marts Maaned alt kan leve paa Fjendens Bekostning, eller at Sagen da er afgjort. Maatte vi snart erholde Efterretning fra Russerne, fra de Danskes lykkelige Overgang; dette er vores eneste Haab, det er almindeligt her, det er det eneste Middel til at redde Norge; men Spionernes Efterretninger ere desværre saa usikre og utilforladelige, at man uagtet al anvendt Umage ej kan fæste Lid til dem. Jeg haaber, at den indtraadte Aarstid tillader at bestemme en Dag. Gid at jeg snart er saa lykkelig i denne Henseende at erholde Deres Majestæts Befaling.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Den til Prinsen stilede Skrivelse lyder saaledes:

„Sa Majesté le Roi, mon maître, croyant que la suspension d'armes convenue entre Votre Altesse Sérénissime et moi devait s'étendre à la partie septentrionale de la frontière, a ordonné au Chef des troupes dans cette partie d'en prévenir le Général Danois, commandant Nordenfields en Norvège, avec proposition d'y faire les changements pour le temps du dédit, que les distances et les localités paraissaient exiger. Son Excellence Monsieur le Général de Krogh a répondu en date du 2 du courant, que l'armistice conclu au sud du Royaume, ne fut connu officiellement à Son Excellence.

Sa Majesté le Roi, mon maître, en m'ordonnant d'en prévenir Votre Altesse Sérénissime, m'a ordonné en même temps de proposer à Votre Altesse Sérénissime, de vouloir accepter que la convention que j'ai eu l'honneur de conclure avec Votre Altesse Sérénissime pour la suspension des hostilités, soit modifiée pour les troupes Suédoises de la division du Nord et les troupes Danoises Nordenfields, en comptant le temps du dédit du moment qu'il soit communiqué aux quartiers généraux respectifs des dits corps, [ce] qui, vu la nature des localités, doit s'effectuer 48 heures après que le Parlementaire qui en est le porteur ait passé la frontière du Jemtland sur un point convenu.

Je m'empresse d'avoir l'honneur de communiquer à Votre Altesse Sérénissime cette proposition, désirant que Votre Altesse Sérénissime Se trouve dans le cas de l'accepter, et de communiquer par là aux troupes des provinces septentrionales le repos dont jouissent celles des provinces méridionales par une convention dictée par les sentiments de la loyauté et de l'humanité.

Je suis etc.

Le Baron de Cederström.

[2]) Hertil er Rapporten i Bogstavskrift, medens Resten er skreven med Sifre. [3]) C. Sandborg, Søkrigskommissær, Mønsterskriver, Overvejer og Maaler i Trondhjem.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 27de Januar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

En Del sig modsigende og temmelig utilforladelige Efterretninger vover jeg vedlagt desuagtet at oversende Deres Majestæt, da de sammenholdt med andre muligen kunde give et Resultat.

Ved de fjendtlige Tropper var hidindtil alting rolig. Vinteren tiltager og blokerer de fleste søndenfjældske Havne.

Ingen dansk Post er siden min sidste allerunderdanigste Rapport ankommen.

Om Etatsraad Tønder Lund haves hidindtil ingen bestemt Underretning.

Jeg har end videre allerunderdanigst at indmelde: [1])

1. Til Kommunikations Erholdelse med General Knorring er fra General Krogh gjort flere Forsøg; Tiden maa lære, om de lykkes. Nøglen til et af sidst bemeldte General opfunden Siffer bliver afsendt til den russiske General.

2. Flere udenskjærs fra Gothenborg til Moss og Frederikshald deserterede Matroser øjnede intet aabent Vand undervejs. Jeg skal lade forsøge, om Kommunikation med Sjælland er mulig. Gud give det maatte lykkes.

3. General Krogh og alle Kyndige erklære det Indfald i Jemteland for fysisk umulig før Skareføret begynder der, altsaa medio Marts; han forstærker Oberst Bang i Røros, og der skal forsøges alt muligt for at aabne til sin Tid Kommunikation igjennem Dalarne. Alt, hvad der kan ske med 8 à 9000 Mand, som for det meste mangler Klæder, i denne Aarsens Tid, derom maa Deres Kongelige Majestæt allernaadigst være overbevist, skal ske; men om føje Tid mangler alt, og Vanskelighederne ere virkelig næppe at overvinde. Epidemierne i Sverig ere meget sandsynlige.

4. Sverigs Skæbne maa være decideret til Ende næste Maaned, og vi i Besiddelse af Magasinerne, som vi højligen trænge til for Armeens Subsistance, som ellers Enden af Marts Maaned sandsynlig dissolveres, eller det yderste voves; hvilket alligevel vilde have samme Resultat.

Det mere forbeholder jeg min næste allerunderdanigste Rapport.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Hertil i Bogstavskrift, Resten af Rapporten i Sifre.

Fra den kommanderende General i Trondhjems Stift til Kongen.

Trondhjem, den 28de Januar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Trondhjems Stift var i afvigte Aar saa heldigt at erholde saa betydelige Tilførsler af Rug fra Archangel, at Mangelen i Nordlandene og Finmarken nogenledes er bleven afhjulpen; ligesaa er det kongelige Magasin blevet forsynet dermed, saa at Tropperne for et Aar ere betryggede for Brødmangel; men af Byg og Havre haves alt for ubetydeligt. Ingen Tilførsler ere ellers ankomne, ihvor meget end Kjøbmændene her have søgt at tilvejebringe samme. For noget at afhjælpe den store Mangel søndenfjælds afsender jeg 3000 Tønder archangelsk Rug til Hans højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christians Disposition, som er alt, hvad jeg tør vove. Mangfoldige Transporter af givne Proviantsorter ere ogsaa afsendte til Tropperne; men herover skal jeg i sin Tid allerunderdanigst indsende en nøjagtig Liste, der vil vidne om dette Stifts hæderlige Anstrængelser.

Nu ere Kjøbmændenes ved Krigens Udbrud betydelige Forraad forbrugt, og upaatvivlelig vil en grænseløs Mangel finde Sted, og de deraf flydende Onder blive en Følge, dersom ikke nye og større Tilførsler i Sommer kan bevirkes fra Archangel.

Næppe kan man haabe, at Sørøverne i Aar skulle undlade at afværge det, hvorfor jeg allerunderdanigst ansøger Deres Kongelige Majestæt, at De allernaadigst vilde udvirke de der fra aldeles fornødne Tilførsler, og at de ved russiske Krigsskibe maatte blive konvojerede fra Archangel til Nordkap, hvor fra de siden kunne gaa indenskjærs. Vanskeligt vil det blive at erholde Skibe nok til denne, og bedst var det vist, naar man kunde formaa de russiske Skibe og Fartøjer at bringe Ladningerne lige her til. Tilførslen maatte om muligt blive saa betydelig, at man dog noget kunde forsyne det Søndenfjældske, hvis man der ej andensteds fra kunde erholde det nødvendige, hvilket nu er Tilfældet.

Vi have her haft et rasende Vejr og Snefog, ledsaget af henved 30° Kulde. Grænseposterne have derved lidt utroligt; dog ere vi saa heldige ikke endnu at kunne klage over Sygdomme. I øvrigt er intet af Vigtighed forefaldet siden min allerunderdanigste Rapport af 7de Januar dette Aar.

I dette Øjeblik modtog jeg en Rapport fra Røros, hvoraf jeg erfarer, at ved en Feltvagts Afløsning én Mand er ihjelfrossen og to meget forfrosne.

Allerunderdanigst
G. F. v. Krogh.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 8dje Februar 1809.

Allerunderdanigst Rapport [1]).

Deres Majestæts den søndenfjældske Generalkommando tilsendte Kjendingssignaler for Krigsskibe og Batterier, samt Deres Majestæts allernaadigste Resolution i Henseende til Enken Ræder og Bekjendtgjørelserne om det allernaadigst approberede Avancement fra 1ste til 5te d. M.[2]), har jeg imodtaget i Gaar Aftes. hvilket bliver uopholdelig expederet til Vedkommende.

Ved herom at indgive min allerunderdanigste Indberetning maatte det være mig tilladt at bevidne min inderlige Taknemmelighed for den allernaadigste Understøttelse, Deres Majestæt haver tilstaaet Enken efter afdøde Oberstlieutenant Ræder.

Jeg er pligtig til allerunderdanigst at anbefale Oberst Juuls efterladte fader- og moderløse Børn, Enken efter afdøde Major Kreutz og den ved det oplandske Infanteriregiment standne og som Forstander af Lasarettet paa Kongsvinger ved Døden afgangne Lieutenant Jentofts efterladte, meget trængende Familie i Deres Majestæts Naade.

Foruden førommeldte har jeg med denne Post ej modtaget videre Befaling af Deres Majestæt. Med Længsel imødesér jeg dem, som tilkjendegive mig Operationsplanen, som bestemme Tiden, naar den skal begynde, for at kunne handle i Forening. Det maa være mig tilladt paa ny at bemærke, at paa de anførte Grunde enhver Dag, som dette udsættes, er yderst vigtig for Norge, at jeg til Enden af denne Maaned ser mig nødt til enten at rykke ind, for om muligt at søge Subsistance, eller lade endnu en Del af Armeen gaa ud af hverandre; uden Hjælp vilde det første dog være det fortrinligere, da Følgen af det andet ej er at beregne, ej sker uden betydelige Opofrelser. Jeg kan intet tilføje de med sidste Post af mig indsendte Efterretninger. Rygtet om Epidemien i Sverig og det udspredte, at den gule Feber er i Marstrand, er vist meget overdreven og af Fjenden ej uden Grund udspredt.

Nogle og 30 selvranzionerede Matroser ere fra Gothenborg ankomne, ligeledes fra England med Licence til Bergen de udvexlede Lieutenanter Krieger, Rasch m. fl. Efter deres Beretning er Lønningen af vore fangne Landsmænd 18 pence for hver Officer, af hvilken Rang han er, 12 pence for hver Koffardikapitajn, Styrmand m. m., 1 ℔ Brød, $^1/_2$ ℔ Kjød, begge Dele maadelig, for hver Mand. Man lader dem lide Mangel paa alt, paa Næring og Klæder, tilmaaler dem endog Vandet i Rationer for at bringe dem til at tage Tjeneste hos Fjenden og imod deres Fædreneland. Denne Fjendens umenneskelige Adfærd bevæger mig til at antage det af den engelske Konsul i

---

[1]) Er affattet dels i Bogstavskrift, dels i Sifre. [2]) Saaledes staar der.

Gothenborg igjennem Kommandør Fisker gjorte Tilbud og at udvexle de i Gothenborg endnu i engelsk Fangenskab værende danske Matroser i den sikre Forhaabning, at dette vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Manglen paa Levnedsmidler nøder mig inden kort Tid, uagtet jeg ej hidindtil var saa lykkelig at erholde Deres Kongelige Majestæts afgjørende Resolution, at udvexle de i svensk Fangenskab værende Soldater og Matroser samt de 2 Lieutenanter Paludan og Krogh. Fra General Krogh saa vel som fra flere Punkter her fra Grænsen er gjort alt muligt for at skaffe sig Kommunikation med Vesterbotten; maatte de ikkun snart skaffe os de Efterretninger, hvortil vi saa højlig trænge. Sygdommene tage endog her meget Overhaand. Ved flere Kirurgers dødelige Afgang er Savnet af duelige Læger meget føleligt. Ved den aftalte Plan [1]) er taget Hensyn paa de to første Hovedobjekter, nemlig Kommunikationen med Russerne og Gothenborgs Besiddelse. Den maa modificeres efter Aarstiden, nemlig, om Operationen maa foretages, forinden Skareføret nordenfjælds tager sin Begyndelse, eller senere. I første Tilfælde søges Kommunikation med Russerne igjennem Dalen af Vesterdalselven og souteneres, for saa vidt muligt, af min venstre Fløj. Operationsobjekterne for mig blive successive i følgende Orden: Arvika og Sunne, Carlstad, Venersborg, endelig Gothenborg. Da jeg i det højeste har 8000 Mand til Disposition, og Frederiksværn, Christianssand, Bergen kan og bør, om Transport der fra endog var mulig, ved den fremrykkende Aarstid paa militære Grunde ej blottes, saa kan Fremskridtene ikke blive successive, altsaa tidsspildende, saa længe Fjenden ej skulde have svækket sig saa betydelig, at liden eller ingen Modstand var at formode; men Omstændighederne vilde da sandsynlig gjøre Forandringer nødvendige.

Efter nærmere indhentet Oplysning er jeg pligtig at berigtige det før ommeldte derhen, at den yderste Termin, indtil hvilken Armeens Magasiner ere forsynede, er til mod Enden af April Maaned, og for saa vidt det ej bliver uomgængelig nødvendig heraf at overlade til Almuen.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 10de Februar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefaldet, som fortjente at indmeldes til Deres Majestæt. Et for nylig fra

[1]) Herved hentyder Prinsen til nogle Aftaler mellem ham og General Krogh, der i det væsentlige bleve trufne den 19de Januar mellem Prinsen og Krigs-

Sverig kommet Rygte siger, at Alliancetraktaten med England er bleven fornyet og Subsidierne forhøjet, at man hvert Øjeblik havde ventet paa at tillige erholde denne Traktat ratificeret fra London, hvilket nu ved Isen sandsynlig er bleven forhindret. En Brig, som skal have haft Depecher og en betydelig Pengesum om Bord, er forlist paa Skjærene ved Korshavn. I Sverig har Stillingen ej forandret sig; deres Armé ligger altid med samme Styrke i Vinterkvartererne. Det siges, at af de ved Stockholm og Gefle staaende Tropper flere vare marcherede til Skaane. Almuen frygter for et Indfald i Skaane, men ej fra Russernes Side, da Ålands Haf ved de heftige sydlige Vinde ej var sikker. Rygterne, men upaalidelige, om Russernes Overgang m. m. krydse hverandre, men de modsiges igjen, og Kjendetegn, at samme virkelig har fundet Sted, mangler. Det stærke Tøvejr og Snefog, vi i nogle Dage have haft, har gjort aabent Vand paa nogle Steder udenfor, og paa andre Steder ligger Isen, saa vidt man øjner. En fjendtlig Fregat og nogle Brigger ere i Januar næsten hele Maaneden igjennem set krydsende imellem Christianssand og Næsset [1]).

Efter det ommeldte er vort eneste Haab, at ved Russerne og Deres Majestæt Sagen med Sverig afgjøres inden næste Maaned, da England i Forening med Sverig øjensynlig intenderer noget mod Norge næste Sommer, da Haabet paa første Transport, saa snart Farten aabnes, vort eneste Redningsmiddel, (thi Manglen paa alt tiltager frygtelig, og Hungersnødens Følger, smitsomme, dødelige Sygdomme, indfinde sig paa flere Steder, hvor endog Armeen ej staar,) er usikker, uagtet vore Brigger paa første Vink ere beordrede at krydse. Besiddelsen af de svenske Havne, Magasiner m. m. er da det eneste, som kan gjøre det muligt at subsistere til næste Høst, og dette maa bevirkes, forinden Vinterføret ophører, og Vejene paa nogle Uger her i Egnen blive aldeles utilgængelige. Det maa fornemmelig bevirkes fra Sjælland og Finland, thi jeg er nødt til at melde, at det er saare usikkert, hvad og om jeg kan udrette, thi 1) er det trods al anvendt Umage næppe muligt at erholde sikre Efterretninger og saaledes at træffe det rigtige Øjeblik; 12 à 14 Spioner ere sendte nordenfjælds fra, fra forskjellige Punkter, mod Vesterbotten m. m., her fra er bestandig et lige Antal i Gang; desuagtet haves endnu intet om Russernes Fremskridt; 2) Vinterføret har været standset ved det ommeldte Vejr, Transporten over Christiania Fjorden er umulig, saaledes denne vester fra kommende Transport gjort højst besværlig og vidtløftig, og vi ikke alene ej i Stand til hidindtil at forsyne Frederiksstad og Frederikshald paa en Maaned, som dog er det uomgængeligst fornødne til Operationen, men tillige sat i den yderste Forlegenhed for Armeens daglige Underholdning og at tilvejebringe 3) den højst fornødne Fourage og Heste;

---

kommissær Sandborg, som med Instrux fra Krogh var nedsendt til Christiania (jvfr. Christian Augusts Brev til Kongen af 20de Januar i det foregaaende). Sandborgs Beretning om denne Forhandling, indgiven til Kammerjunker Krogh, Generalens Søn, findes trykt i „Norske Samlinger", II, S. 418—21. [1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten af Rapporten er i Sifre.

4) at fra den mod os staaende Armé hidindtil intet er detacheret, og samme altsaa er os overlegen i Tallet; 5) at vi endda blotte Landet, muligen til en Tid, hvor vi kan vente Englændernes Angreb paa vore Kyster, til en Tid, hvor Vejene næsten ere impassable og Kommunikationen, om ej aldeles, dog for det meste spærret, og denne Tid er inden Enden af April og Maj Maaned. Desuagtet vil jeg paa de anførte Grunde ej se mig i Stand til forinden næste Maaned at bevæge mig. Deres Majestæt maa i øvrigt være forsikret, at alt skal ske, hvad menneskelige Kræfter tillade. Jeg venter med Længsel paa sikre Efterretninger. En lignende Pamflet, som den allerunderdanigst indmeldte, der blev tilstillet Kjøbmand Tank, underskreven af Landshøvding og Oberst Belfrage, er ligeledes tilkommen Stadshauptmand Thrane [1]); de, som have faaet Kundskab herom, le derover og føle sig indignerede. Vi have altsaa holdt det for hensigtsmæssig at ignorere Sagen med den Foragt, det fortjener, indtil der kan gjøres et nyttigt Brug af samme. Deres Majestæt kan bygge paa Deres tro Nordmænd, som indsé, at Deres elskede Konge har gjort alt for at redde dem, og at Skæbnen alene foraarsager den Krisis, hvori Landet befinder sig, og som desværre truer os med Undergang. Regeringskommissionen har søgt at bruge de faa Ressourcer, som restere, for at afhjælpe Øjeblikkets Trang.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 17de Februar 1809.

Allerunderdanigst Rapport [2]).

Siden min sidste Rapport have vi ej erholdt nogen dansk Post og altsaa ingen Befalinger fra Deres Majestæt, som jeg paa de flere Grunde maa imødesé med Længsel. Jeg er ej heller saa lykkelig at kunne indmelde nogen bestemt Efterretning fra vores Allierede. I min sidste Rapport har jeg indmeldt Tilstanden af de militære Magasiner. Jeg har efter Pligt fremlagt for Deres Kongl. Majestæts Øjne den fortvivlede Stilling, hvori jeg som kommanderende General befinder mig. Jeg skylder efter de med min Stilling forbundne Pligter at tilføje, [at] uagtet Regeringskommissionens Foranstaltninger, som med Hensyn til Øjeblikkets Trang paa Livets Fornødenheder, fornemmelig Korn, Salt, Klæder med mere, saa vel ved Armeen som

[1]) Poul Trane, Stadshauptmand i Christiania. [2]) Er helt igjennem skreven med Sifre.

ved Almuen, har set sig nødt til at opmuntre og love Forskud mod tilstrækkelig Sikkerhed for nye anlæggende Saltkogerier, at udvide Kvantummet af det fra Frankrig forskrivende Salt, at forbyde dets Udførsel fra Norge, at konstituere Provideringskommissioner for hvert Amt, og at tilstaa disse tilstrækkelig Laan til Fødevarers Opkjøb fra Fjældbygderne, at forskrive Korn og Fisk fra Trondhjem og Bergen, som dog næsten til Enden af næste Sommer hermed kunde ansés forsynede, for at bortrydde de Vanskeligheder, som Mangel paa Heste, Fourage og Proviant lagde Transporten i Vejen, at forandre de i denne Henseende allernaadigst givne Bestemmelser, og at tilstaa Betaling efter Læssets Vægt og ved Akkord, og endelig, at alt er opbudt saa vel fra militære som civile Avtoriteter [for] at bortfjærne de for Transporten (formedelst afvexlende Tøvejr og vedvarende Snefog, hvoraf man ej her kjender lignende, der næsten spærrede Kommunikationen) foraarsagede Hindringer, — det dog synes, at Himlen tilintetgjør alle vores Bestræbelser, som ved Tidens Korthed aldeles afgjør vores Skæbne. Men naar de endog lykkedes, naar endog noget af de kongelige Beholdninger, som uomgængelig fornøden, tages til Hjælp for Almuen, da kan man med Sikkerhed bestemme, at Armeens Magasiner aldeles ere udtømte til medio eller imod Enden af April, at til næste Maaneds Udgang for flere Distrikter, og til den paafølgende Maaneds Ende for de fleste, en total Mangel af de første Livets Fornødenheder, altsaa Hungersnøden med alle dens gyselige Følger maa indtræffe, en Mangel, som ved den allerede saa betydelig tiltagne Armod og ved de alt udtømte faa Ressourcer bliver saa meget mere følelig og umulig at afhjælpe. Skal Armeen altsaa kunne udrette noget til Landets Frelse, da maa det ske i Begyndelsen af næste Maaned, naar den forinden kan se den væsentlige Mangel paa det nødvendigste af Proviant og Klædestykker afhjulpen, og forinden den af total Mangel nødes til at opløses.

Men hvad lader sig udrette med et ved Sygdomme til 7 à 8000 Mand reduceret Korps, hvoraf endnu en Del uøvede Rekrutter, med næsten nøgne Folk, da endog det Kvantum Vadmel, som med al Anstrængelse er tilvejebragt, endnu hviler vester, i denne Tid af Aaret, hvor man her ej kan bivuakere flere Nætter, med udmarvede og ej i tilstrækkelig Mængde erholdende Heste, og endelig naar man er udsat for, længere hen at trække sig den hele svenske Magt paa Halsen. Det eneste Øjemed, herved opnaas, er at vinde Tid og derved muligen skaffe Landet nogen Tilførsel. Muligen redder det Landet, men altid sættes meget i Vove. Jeg ansér Norge for reddet, naar Deres Kongl. Majestæt eller Russerne kan komme os til Hjælp. Sker det ikke, saa vil det komme an paa, om det ommeldte Skridt er muligt, om det tør voves, og endelig, om det ej sker, at søge muligen andre Midler, for saa længe som muligt at undgaa det i Bilagene[1]) anførte

[1]) Ved disse Bilag menes uden Tvivl Regeringskommissionens efterfølgende Forestilling, dateret 16de Februar, og Prinsens egen Forestilling af samme Dato som denne Rapport.

fortvivlede Resultat. Dette er saare usikkert; thi det dependerer af, om man kan fange Fjenden i sine egne Snarer. Tiden er kort, og jeg maa derfor endog her allerunderdanigst anholde om de i Bilagene ansøgte Deres Kongl. Majestæts Bestemmelser, uden hvilke jeg ej ser mig i Stand til at opfylde mine Embedspligter.

Jeg beder Deres Kongelige Majestæt om at være overbevist om, at intet ved disse Meldinger er overdrevet, men at de med det Overlæg og med den Bestemthed ere blevne affattede, som vores Embedspligter opfordrer os til efter de herværende Data. Jeg bør tilføje, at vi alle ere enige i aldrig at underskrive nogen Kapitulation, aldrig indtil vores sidste Aandedræt og med vores Vilje at overlade det mindste Punkt til Landets og Deres Kongl. Majestæts Fjender. Endnu ere nogle af de før ommeldte svenske Proklamationer indkomne. Man lægger ingen Vægt paa dem, da den almindelige Mening ej gjør det fornøden. Man ignorerer dem med Foragt, indtil de ved Proklamationer eller til det forommeldte Øjemed med Fordel for Fædrenelandet kan benyttes. Jeg haaber, at dette vil finde Deres Majestæts allernaadigste Approbation.

Jeg vedlægger allerunderdanigst Extrakter af nogle fra Sverig indkomne, men meget utilforladelige Efterretninger [1]).

Jeg er pligtig at tilføje, at, dersom jeg inden den anden Uge af næste Maaned ej erholder Efterretning, at den danske Armé eller vores Allierede er ovre, naar jeg ej forinden kan se de fortrinligste Mangler afhjulpne, og jeg altsaa ej kan rykke ind uden med Vished at kunne forudsé, at Armeen vil og maa blive et Offer; naar inden den Tid forandrede Konjunkturer, ny Tilførsel, eller nogenledes Sikkerhed at erholde dette, ej forandrer Stillingen, — jeg da umulig kan lade det ankomme paa det yderste, udsat for at se Landet i Fjendens Magt. Jeg skal forsøge ved anonyme Sedler at give dem et Slags Haab, og i det man gjør dem opmærksom paa Nødvendigheden og Fordelen af Tilførsel fra de danske Havne. Lykkes det saaledes at erholde nogenledes Sikkerhed om at faa Norge provianteret, da er vi reddede og endda ej forpligtede til noget. Deres Adfærd fortjener ingen Skaansel. Lykkes det ej, da maa jeg til den Tid, hvor ingen Hjælp af vore Allierede mere kan forventes, søge at slutte en ubestemt militær Vaabenstilstand til Lands og til Vands med Sverig og da imødesé Deres Kongl. Majestæts Befalinger. Vaabenstilstanden vilde saaledes maatte afsluttes for flere Maaneder. Maatte jeg være saa lykkelig forinden at erholde Deres Kongl. Majestæts Befalinger. Det er saa uheldigt som ubegribeligt ved en staaende Sydost-Vind, at Posten fra Jyllands Vestkyst ej befordres.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Disse Extrakter ere uden al Betydning.

Fra den interimistiske Regeringskommission for Norge til Kongen.

Christiania, den 16de Februar 1809.

Til Kongen [1]).

En tung, men hellig Pligt nøder os til atter i dybeste Underdanighed at nedlægge for Deres Kongelige Majestæts Trone en sørgelig, men sandfærdig Skildring af den Nød, under hvis Byrder Deres brave norske Folk sukker, samt af de overhængende Ulykker, som true at nedstyrte paa Deres Rige Norge og at knuse det. Ligesom det er vor Pligt ej at fordølge Sandheden for Deres Majestæts Øjne, saaledes ansé vi det og for Pligt ej at bestorme Deres Majestæts landsfaderlige, desværre alt blødende Hjærte med Billeder, som ikke ere aldeles grundede i Virkeligheden. Dette og den Tillid, hvormed vi ere benaadede, forvisser os om Deres Majestæts allernaadigste Opmærksomhed for det, vi vove allerunderdanigst at fremføre.

Alt i mere end halvandet Aar har Norges vigtigste Næringskilder været stoppede, hele Distrikter have i denne Tid savnet Fortjeneste til Livets Ophold, som sparsomt ere tilvejebragte ved Opofringer af Levningerne fra den forrige Velstand. Vanskelighederne og Bekostningerne, hvormed al Tilførsel har været forbunden lige fra Krigens Begyndelse, gjør Livets første Nødvendigheder saa overdreven dyre, at den mindre formuende (ej at tale om den aldeles fattige) næppe uden med stor Kummer har kunnet skaffe sig og sine det nødtørftige. Herved og ved Savnet af de mange Familiefædre, som Land- og Søkrigen have kaldet fra deres Hjem, er den Elendighed, som maatte ventes at blive Følgen af Næringskildernes Tilstopning, vældigen forøget. Mangel paa Brændevin, Tobak og især Salt nedbryder en Mængde Menneskers Helbred i hele Riget, og for saa vidt Saltet angaar, gjør denne Mangel Benyttelsen af mange Ressourcer til Formindskelsen af denne Nød, som maa være Følgen af Kornets Dyrhed og Sjældenhed, umulig. Ej alene Deres Majestæts tapre norske Hær, men ogsaa en stor Del af Nationen sukker over Savnet af Klæder til Beskjærmelse mod Klimatets Strænghed, hvilke Klæder ved ingen Anstrængelse kan tilvejebringes her i Landet, da Materialerne for største [Delen] mangle. Smitsomme Sygdomme, som have lagt en fjerde Part af Armeen i Lasaretterne, udbrede sig paa en sørgelig Maade i Landet, da man til Dels mangler Læger og Lægemidler. De Opofrelser og Anstrængelser af alle Arter, som Land- og Søkrigen nødvendigen udfordrer i Norges nuværende isolerede Stilling, bringes vel med den største Iver og Beredvillighed paa Fædrelandets Alter, men de ere dog uforholdsmæssige til Landets naturlige Kræfter og tære dagligen paa Rigets Marv. Alle disse samvirkende Omstændigheder lade befrygte en sørgelig Krisis for Norge. Naar det bliver umuligt længere at bortfjærne denne Krisis,

---

[1]) Beretningen er helt igjennem skreven med Sifre.

tør vi ej bestemme; men, allernaadigste Konge! langt farligere og nærmere tordensvangre Skyer formørke Norges Horisont. Fjendens Blokade og en uventet tidlig stræng Vinter, som tilspærrer Havnene, have hindret Iværksættelsen og Virkningerne af de kraftige Foranstaltninger, som Deres Majestæt af landsfaderlig Omhu befalede iværksatte forrige Efteraar til Norges Providering. Efter nøjagtig Undersøgelse finde vi det af denne Aarsag aldeles umuligt ved de offentlige og private Beholdninger, som findes i Aggershus og Christianssands Stifter, at ernære Armeen, som behøves til Landets Forsvar, og at forebygge den græsseligste Hungersnød i Stæderne og paa Landet, længere end i det højeste til næstkommende April Maaneds Udgang, uagtet alt, hvad der nogenledes kan undværes af Levnedsmidler i Trondhjems og Bergens Stifter, med uhyre Anstrængelser og Bekostninger kjøres over Land til de militære Magasiner i det Søndenfjældske, uagtet Komiteer ere anordnede i hvert Amt og disse strikte, hvor Hungersnød befrygtes, forsynede med Fonds og paalagt at anvende alle mulige Midler til Redning, uagtet Levnedsmidler med den største Sparsomhed uddeles til Armeen og til de Steder, som ej selv kan hjælpe sig, uagtet Levnedsmidler uden Hensyn til Udgifterne flyttes fra et Sted til et andet, hvor Trangen er størst. Det eneste Haab, vi nære, er, at Deres Majestæts danske Armé i Forening med de russiske og norske Armeer enten tvinge Sverig til Fred eller erobre den Strækning af Sverig, som adskiller Danmark og Norge, hvorved klækkelig Tilførsel formodentlig vilde blive mulig. Men skuffe Elementerne eller andre Omstændigheder dette Haab, saa tør vi ej stole paa Tilførsel af Levnedsmidler fra Danmark, da Erfaringen har víst, at det endog i det stormende Efteraars lange mørke Nætter var mulig for Fjenden næsten aldeles at spærre Kommunikationen med Danmark. Dersom Deres Majestæts Visdom altsaa ikke forinden April Maaneds Udgang ved overordentlige Midlers Anvendelse, som vi finde upassende her at nævne, redder Norge, vil ved Slutningen af April Maaned Armeen af Mangel paa Levnedsmidler ej længere kunne holdes samlet. Riget er altsaa da blottet for Forsvar og udsat for Oversvømmelse af Fjenden; Jorden bliver ubesaaet; Hungersnød med alle dens uundgaaelige Følger indfinder sig; Hungeren, som hos Almuen frembringer Fortvivlelse og Raseri, driver Folket til Anarki og Blodscener. Riget vil da synke i navnløs Elendighed og være tabt. Det stolte norske Folk vil nedværdiges. Vi ere som Mænd af Grundsætninger beredte til at dø paa vor Post; men vore Kræfter formaa intet, naar dette Tidspunkt indtræffer. Vi maa derfor i dybeste Underdanighed udbede os bestemt Fuldmagt og bestemte Ordres til Anvendelsen af de Midler, som Deres Majestæts Visdom maatte udfinde til Norges Redning fra den yderste Nød, enten umiddelbart til os eller middelbart til mig, Prins Christian.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

G. Moltke. Rosenkrantz. H. Wedel Jarlsberg.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 17de Februar 1809.

Allerunderdanigst Forestilling [1]).

I de af den kongelige Regeringskommission og Undertegnede til Deres Kongelige Majestæt indsendte Rapporter er det allerunderdanigst bleven indmeldt, hvorledes, ved Fjenden, det ufordelagtige Vejr og den tidlig indtraadte Vinter, Øjemedet af Deres Kongelige Majestæts landsfaderlige Hensigt og Foranstaltninger for Deres norske Folk ej er bleven opfyldt, og den Mangel paa Livets første Nødvendigheder for Deres Majestæts tro norske Undersaatter, som maa blive en uafvendelig Følge af forommeldte uheldige Skæbne. Haabet, at Konjunkturerne snart vilde forandre sig, at vores Allierede vilde komme os til Hjælp, forsvinder, da Naturen synes at lægge dette sidste uovervindelige Vanskeligheder i Vejen. Haabet, at erholde Undsætning af Levnedsmidler fra Danmark, bliver næsten tilintetgjort ved en paa Søen overmægtig Fjende, som endnu i December og Januar Maaneder vidste at afskære Kommunikationen med Danmark, hvis Krydsere endnu forurolige den fra de vestlige Havne, og som altsaa i den mildere Aarstid formodentlig vil anvende alle deres Kræfter til deres menneskefjendske Øjemed. Efter Pligt har Undertegnede i hans til Deres Majestæt allerunderdanigst indsendte Rapport indgivet en detaileret Indberetning om Armeens Stilling og om det vovelige og Vanskeligheden, som vilde møde Armeens Operationer, i Fald samme blev nødt til at rykke ind i Sverig. Desuagtet er de Grunde, som tale for, at Armeen bliver aktiv, saa indlysende rigtige, at jeg tillader mig her at anføre dem. Armeens heldige Fremgang vil unægtelig beskæftige Nationen, oprejse dens Mod, som ved Mangelen trues at formindskes, og saaledes muligen skabe Ressourcer, som desuden vilde blive ubenyttede. Armeens heldige Fremgang kan, naar den finder en Del af sin Subsistance i Sverig, naar den kan sætte sig i Besiddelse af de paa denne Side af Gothenborg liggende svenske Havne, ej alene formindske Konsummationen her i Landet, men tillige muligen lette Kommunikationen med Danmark. I uheldig Tilfælde vilde den imidlertid organiserede Milits afholde den svækkede og for alle Ressourcer blottede Fjende at rykke ind i et Land, hvor han ej kunde haabe at finde Subsistance, og som han ej kunde forvente at indtage uden betydelig Tab og tidsspildende Operationer. Muligen kunde den Tid, indtil dette indtraf, benyttes for at erholde nogen Tilførsel fra Danmark, og saaledes vilde i alt Fald da, naar dette lykkedes, det derefter anførende fortvivlede Alternativ noget kunne udsættes, og Stillingen, i Fald af Uheld, endda ej betydelig forværres. Disse Grunde maa bevæge mig at opkyndige Vaabenstilstanden og

---

[1]) Er helt igjennem skreven i Sifre.

at rykke ind i Sverig, naar det er muligt at se den fortrinligste Mangel afhjulpen til rette Tid, nemlig den paa Klæder og Proviant, at se Frederiksstads og Frederikshalds Magasiner i det mindste forsynede for en Maaned, hvilket Vejret og Transporternes Vanskelighed hidindtil have gjort umulig, og hvor foruden jeg umulig kan begynde nogen Operation. Men desuagtet kan intet sikkert Resultat heraf uddrages uden det, at i Fald Landet falder, det da sker med Ære. Svarer denne Foranstaltning ej til vores Forventning, gjør Omstændighederne den umulig, da er Hungersnød, det deraf flydende Anarki med flere dens gyselige Følger uundgaaelige om nogle Maaneder, og den stolte norske Nation udsat for Undergang eller Trældom, for at blive et Rov for Deres Majestæts Fjender. Denne Landets Stilling har gjort det Regeringskommissionen til Pligt i vedlagte allerunderdanigste Forestilling, omendskjønt med blødende Hjærte, at fremlægge for Deres Majestæts Øjne Deres tro norske Riges fortvivlede Stilling og at ansøge allerunderdanigst om Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bestemmelse for deres Forhold, en Bestemmelse, som disse Deres Majestæts tro Embedsmænd med tillidsfuld Forventning, at Deres Majestæt vil tage deres Stilling i allernaadigst Overvejelse, ansøge om at maatte erholde snarest muligt. Det er i Undertegnedes Stilling hans Pligt allerunderdanigst at forestille Deres Majestæt, i Fald Fædrenelandets Stilling ej skulde tillade Deres Majestæt heri at afgive en nøjagtig Bestemmelse, i Fald det ej kunde tillades Regeringskommissionen direkte fra Deres Majestæt at afslutte en separat Vaabenstilstand for Norge med England og Sverig, en Foranstaltning, som maatte udsættes til det yderste Tidspunkt, men et Tidspunkt, som man desværre kan forudsé snart at ville indtræffe, naar Landet skal reddes fra total Undergang: om i saa Fald Deres Majestæt indirekte herover allernaadigst maatte resolvere at meddele Undertegnede et Vink, og da haaber jeg, at Allerhøjstsamme er overbevist om, at jeg ej ved at misbruge dette er i Stand til at svige min Pligt, tilføjende den allerunderdanigste Forsikring, at jeg er beredt at ofre min Ære for Deres Majestæt og for Fædrenelandets Konstitution og Frelse, naar det udfordres. Vores Regeringskommissions Medlemmers Ed og Pligt, vores Ubekjendtskab med Fædrenelandets politiske Stilling gjør det os aldeles umuligt til ommeldte Øjemed at vove noget til sammes Frelse, uden dertil af Deres Majestæt at være bemyndiget, og det er paa denne Grund, jeg paa ny allerunderdanigst ansøger Deres Majestæt at benaade Regeringskommissionen eller Undertegnede med en enten umiddelbar eller middelbar Bestemmelse, hvor foruden jeg ej vilde se mig i Stand til at opfylde de med Deres Majestæts mig allernaadigst anbetroede Embeder forbundne Pligter, attraaende som en Mand af Ære indtil mit sidste Aandedræt at give Beviser paa min Troskab for Konge, Fædreneland og den Konstitution, jeg har svoret min Troskabsed!

Maatte Konjunkturerne snart fjærne de mørke Skyer, som svæve over Norge! Maatte Deres Majestæts landsfaderlige Hensigter og de

af inderlig Taknemmelighed fremledte Bønner af det norske Folk for Deres Majestæt og Fædrenelandet opfyldes!

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Regeringskommissionen i Norge.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 1ste Marts 1809.

Jeg haver med sand Bedrøvelse modtaget Regeringskommissionens Skrivelse in originali af 16de Februar; ingen kan dele mere mine kjække Nordmænds Lidelser end jeg, og ingen kan føle derved mere end jeg. Men kan jeg med ét udrive mine Undersaatter fra denne Tilstand? Er dette ingen Mulighed, saa maa endog disse Lidelser trodses, og det er det, som Mænd maa gjøre. Jo større Faren, jo større Trængselen, desto højere skal Modet stige, og det er det, jeg venter af mine tro og duelige Embedsmænd. Pvovianteringen paadrives med al Magt, og intet skal forsømmes herudi, lige saa lidet som i alt, hvad der er fornødent for Armeen. Paa Regeringskommissionens Fasthed og Mod samt paa deres kloge Foranstaltning bygger jeg saa trygt som paa mine Undersaatters Troskab og Tillid til mig.

Frederik R.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 2den Marts 1809.

Til Gjensvar paa Deres Breve af 18de November og 31te December 1808 samt 13de, 20de og 27de Januar, 2den, 3dje og 17de Februar 1809 tjener følgende:

Jeg kan ingenlunde tage andre Forholdsregler end de, jeg haver taget. Aarsagen til Savnet i Norge hidrører alene af Vinterens tidlige Komme og de norske Havnes Tillægning. Men nu, disse ere aabne og alt er i fuld Gang med Udskibningen fra Jylland, Fyn og begge Hertugdømmerne, er jeg vis paa, at baade Korn, Proviant, Salt, Tobak, Medicin, Krudt og Munderingsstykker ville vorde afsendte.

Imidlertid kan jeg aldrig avtorisere Regeringskommissionen til at slutte en Vaabenstilstand, mindst med England, lige saa lidet som jeg nogen Sinde approberer en Vaabenstilstand, som ej er militærisk, og som aldrig uden i Nødstilfælde kan og maa indgaas. At De endnu ej haver opsagt den nærværende Vaabenstilstand, begriber jeg, men saa snart enten jeg selv kan bevæge mig eller Russerne rykke frem, maa den opsiges. Russerne ere passerede Torneå, hvor vidt de nu ere, véd jeg ej, men Kejser Alexander har besluttet at forcere Sverig, coûte que coûte. Kapitajn Dodt, som i disse Dage kommer

fra Rusland, beretter at have været ved det russiske corps d'armée i Torneå, at de Svenske retirerede, samt at Kejser Alexander selv gik til Finland, og at Hovedaarsagen, hvorfor Kejseren saa bestemt havde besluttet Angrebet paa Sverig, var, at Kongen af Sverig havde ladet ham sige, at han ingen Ting vilde indgaa med ham, forinden han, nemlig Kejseren, havde udleveret Finland igjen til Sverig. Mange Finlændere, saa vel af høj som lav Stand, forlade Kongen af Sverig, og de ere endda saa opsætsige, at de selv skrive ham til, at de nu, da Finland hørte til Rusland, forlode ham, for at hylde deres nye Herre. En Rigsdag er af Kejser Alexander sammenkaldt i Tavastehus[1]).

Man paastaar i Almindelighed, at Grunden, hvorfor Krigen mellem Østerrig og Frankrig endnu ej er udbrudt, hidrører derfra, at Kejser Alexander ved sin upolitiske Nærværelse i Erfurt med Kejser Napoleon skal have lovet at tage Parti med Kejser Napoleon i Tilfælde, at Østerrig angreb denne.

At jeg ingen Vaabenstilstand haver indgaaet eller indgaar, lige saa lidt som separate Konventioner, beder jeg Dem at være vis paa, samt at, dersom Uheld endog havde nødet mig dertil, De altid havde været den første og nærmeste, jeg havde tilmeldt det.

Den Maade, paa hvilken De sætter Dem i Kommunikation med Russerne, er aldeles efter mit Ønske. Paa den lange Frastand, som jeg endnu er fra Dem, er det aldeles fornødent, at jeg giver Hovedideerne, for saa vidt de kunne henregnes til den Forening, der maa være i det hele; men alt andet samt de Afvigelser, Omstændighederne udkræve, er noget, som Dem aldeles bør være og er overladt. Jeg kan ej tro, at de Svenske ere for Kornvarer saa aldeles blottede; thi naar man betænker, at blot Havre og Byg, som af os ved de Engelske er opbragt, og at Rugen er sendt til Sverig, saa er dette alt end ikke ubetydelige Ressourcer for de svenske militære Magasiner.

Hvad de anonyme Breve betræffer, da er det saa ofte bleven brugt af de Svenske, at naar blot de militære og civile Øvrigheder gjøres opmærksomme derpaa, har det intet at sige.

Jeg overlader nu disse vigtige Gjenstande til Deres Aarvaagenhed, Klogskab og Standhaftighed. Deres meget hengivne

Frederik R.

P. S. Fra adskillige Veje tilstilles Dem et svensk Skrift[2]), som alt har gjort Sensation i Sverig, og som De bør uddele saa vel i Norge som i Sverig, hvilket De under Haanden vilde besørge.

F. R.

---

[1]) I Følge Indberetning fra Blome skulde 12 finske Mænd, valgte frit af Befolkningen, samles med Sprengporten i Tavastehus for at fastsætte Finlands nye Organisation, for hvilken den gamle Konstitution skulde danne Grundlaget, og som skulde give Borgerne Stemme med ved Administrationen, dog underkastet Suverænens højeste Decision. [2]) Gyllembourgs Skrift (Side 91).

Fra General Krogh i Trondhjems Stift til Kongen.

Trondhjem, den 18de Februar 1809.

Allerunderdanigst Forestilling.

Vel har jeg under 28de Januar dette Aar allerunderdanigst andraget for Deres Kongelige Majestæt Nødvendigheden, at den muligste Mængde Rug og andre Kornvarer fra Archangel maatte bevirkes hidsendte ved russiske Skibe direkte her til eller i det mindste til Hundholmen, eftersom det vil blive ugjørligt at tilvejebringe Skibe eller Fartøjer nok her fra til Afhentning, da alle dertil skikkede ere afsendte til Danmark efter Korn, hvoraf de, som maatte kunne retournere, næppe ville være her saa betids, at de kunne afgaa til Archangel i den Hensigt, saa meget mere, da Mængden i en jammerlig Tilstand have maattet løbe ind i Havne paa Vestkanten af Norge og siden ere hindrede ved Is og fjendtlige Krydsere.

Foruden de mange Skibe, som ligge opbragte i fjendtlige Havne, have dette Steds Kjøbmænd afsendt 17 Skibe efter Kornvarer og Salt med mere til Danmark, Holsten, Frankrig og Middelhavet. Ankommer ikke Mængden vel ladede her tilbage, vil upaatvivlelig en gyselig Mangel her som søndenfjælds finde Sted.

Den eneste Tilflugt bliver da, at af Deres Kongelige Majestæts Rugmagasin maatte udleveres det nødvendigste for at forekomme Hungersnød; thi endog fra Archangel have Kjøbmændene her ikke erholdt $\frac{1}{10}$ af det, som behøves. Ikke desto mindre har jeg med Tillid til Forsynet vovet at afsende 3000 Tønder Rug over Land til Hans højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christians Disposition for at gjøre, hvad muligt er, til at afhjælpe den herskende Mangel søndenfjælds. Ligeledes ere Fødemidler for mere end 11000 Rigsdalers Værdi givet her af Stiftet til den Staffeldtske Brigade, og mere skal blive afsendt, hvorover jeg i sin Tid allerunderdanigst skal give Deres Kongelige Majestæt en udførlig Rapport; men ved disse Opofrelser blotter dette Stift sig virkelig selv; desto uundværligere bliver Tilførslen fra Archangel af alle Sorter Kornvarer. Erfarenhed beviser desværre, at under nærværende Konjunkturer den øvrige Del af Norge ogsaa efter Mulighed maa erholde Korntilførsler fra Archangel.

Allerunderdanigst
G. F. v. Krogh.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 24de Februar 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt. Saa ubegribeligt det

end er ved den i de sidste Dage hafte fordelagtige Vind, savnes Posten hidindtil.

Alle Efterretninger synes at stemme derhen overens, at Fjendtlighederne imellem den russiske og svenske Armé atter have begyndt den 12te eller 13de f. M., at Øerne i den bottniske Havbugt ere nu besatte af Russerne, hvorved Fjenden har lidt et betydeligt Tab, nogle paastaa den største Del af deres svækkede Korps, deres Magasiner m. m., men at Russerne endnu ej vare komne over til det egentlige Sverig, hvilket man dog meget frygtede i Sverig [1]).

Det pludselig indtrufne heftige Tøvejr har aabnet Farvandet. Ingen fjendtlig Krydser er i sidste Uge bemærket. Maatte Tiden til Provianttransporten benyttes! Jeg har alt for flere Uger føjet Foranstaltning, at Kommandør Risbrigh med hver Post erholder Rapport om Havnenes og Indløbenes Tilgængelighed. Vi vente med Længsel paa at erholde Efterretningen stadfæstet, at Russerne ere ovre. Vi ere beredte i Begyndelsen af Marts og skal, naar nogenledes Sikkerhed haves, ej spilde nogen Tid. Maatte Deres Majestæt kun komme over! 2 à 3 Skibe med Korn fra Husum og Tønningen ere i disse Dage ankomne til Christianssand.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Sammme.

Christiania, den 3dje Marts 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I en vedlagt allerunderdanigst Melding [2]) ere de med sidste Poster til mig indløbne Deres Majestæts Befalinger anførte, og af samme vil Deres Majestæt erfare, at de forventede nyere sifrerede Befalinger ej ere ankomne. En Lieutenant Hirsch og en Frikorporal Federspiel, som have meldt sig hos mig, ere afrejste med Lieutenant Riis, men paa forskjellige Skibe, og den sidste er endnu ej ankommen. De 2 sidste Poster medbragte aldeles intet Brev til mig [3]).

Rygter tale om Russernes og de Danskes Overgang; disse modsiges af andre; bestemte Efterretninger haves ej. Saa snart den mindste Sandsynlighed haves, skal jeg ej bie et Øjeblik med at rykke ind; alt kan være beredt i faa Dage. Ved den fremrykkede Aarstid er hver Dag vigtig. Jeg længes inderlig efter det Øjeblik at kunne indmelde Deres Majestæt, at jeg er indrykket for at søge Forening med de Danske. Jeg venter hvert Øjeblik paa Efterretninger. Enkelte Skibe, men ikkun faa, ere ankomne.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

[1]) Hertil er Rapporten i Bogstavskrift, medens Resten er skreven med Sifre. [2]) Denne Melding findes ikke bilagt Rapporten. [3]) Hertil er Rapporten i Bogstavskrift, medens Resten er i Sifre.

Fra den søndenfjældske Generalkommando i Norge til Kongen.

Christiania, den 3dje Marts 1809.

Den udi Deres Majestæts Befaling af 21de December forrige Aar[1]) allernaadigst forlangte Opgave skulde Generalkommandoen ikke undlade herhos allerunderdanigst at insinuere.[2])

Fortegnelse paa de i Felten og i Garnisonerne værende Tropper:

A. General Lowzows Brigade: 1) Den kombinerede Grenaderbataillon af det thelemarkske og 2det aggershusiske Infanteriregiment under Kommando af Oberstlieutenant Hegermann, 14 Officerer, 812 Mand Underofficerer, Spillemænd og Gemene. 2) 1ste aggershusiske Infanteriregiments Musketerbataillon under Kommando af Oberstlieutenant Meitzner, 16 Officerer, 820 Mand. 3) 2det aggershusiske Infanteriregiments Musketerbataillon under Kommando af Kapitajn Schrøder; af denne Bataillon er et Detachement i Laurvig, som er anført under General Kroghs Brigade; 8 Officerer, 601 Mand. 4) Oplandske Infanteriregiments Musketerbataillon under Kommando af Major de Place, 14 Officerer, 808 Mand. 5) 4 Kompagnier af den lette Infanteribataillon, iberegnet sammes Landeværn, 10 Officerer, 685 Mand. 6) 6 Stkr. 3pundige Kanoner, 1 Officer, 66 Mand. 7) 6 Stkr. Amusetter, 2 Officerer, 74 Mand. 8) Et Kommando Landeværn af nordenfjældske Infanteriregiment, 1 Officer, 182 Mand. 9) Et Kommando Landeværn af det søndenfjældske Infanteriregiment, 1 Officer, 197 Mand. 10) Et Pionerkompagni, 3 Officerer, 153 Mand. 11) Det Enebakske Dragonkompagni af det smaalehnske Dragonregiment, 2 Officerer, 82 Mand. Summa 72 Officerer og 4480 Mand. Ved denne Brigade befandtes efter sidst indkomne Rapport 274 Syge og 153 Vakante, og var Brigadens effektive Styrke til Udrykkelse med prima Plana 3372 Mand, naar de Syge m. m. vare fradragne.

B. Generalmajor Holsts Brigade: 1) En Division 3 ℔'s Fodartilleri, 2 Kanoner, 1 Officer, 34 Mand. 2) Søndenfjældske Inf. Regts. Grenaderbataillon under Kommando af Major Kjøbing, 16 Officerer, 600 Mand. 3) Nordenfjældske Inf. Rgts. Grenaderbataillon under Kommando af Major Stielau, 17 Officerer, 622 Mand. 4) Bergenhusiske Inf. Regts. Grenaderbataillon under Kommando af Oberstlieutenant Synnestved, 16 Officerer, 512 Mand. 5) Søndenfjældske Regts. 2den Musketerbataillon under Kommando af Major Krefting, 20 Officerer, 618 Mand. 6) Nordenfjældske Inf. Rgts. 1ste Musketerbataillon under Kommando af Oberstlieutenant Harboe, 16 Officerer, 618 Mand. 7) 3 Divisioner af det nordenfjældske Inf. Rgts. 2den Musketerbataillon under Kommando af Major Lützow, 12 Officerer, 447 Mand. 8) Det norske Jægerkorps under Kommando af Major Krebs, 16 Officerer, 736 Mand. 9) Et Kommando Skarpskytter af det sønden-

[1]) Se IV, S. 30, Noten. [2]) Det følgende er helt igjennem skrevet med Ciffre.

fjældske Inf. Regt., 3 Officerer, 110 Mand. 10) Et Kommando Skarpskytter af det nordenfjældske Inf. Rgt., 4 Officerer, 150 Mand. Summa 121 Officerer, 4447 Mand. Herforuden er denne Brigade tildelt det gevorbne Dragonkompagni og det 3 ℔'s ridende Batteri, som under Vintertiden er henlagt til Christiania og i Lægderne. Ved denne Brigade befandtes efter sidste Rapport 1461 Syge og 148 Vakante, og med Afdrag af de Syge m. m. var Brigaden effektive til Udrykning med prima Plana 2276 Mand.

C. Generalmajor Staffeldts Brigade: 1) Et Fodbatteri, bestaaende af 2 Stkr. 10 ℔'s Haubitser og 7 Stkr. 3 ℔'s Kanoner samt 4 Stkr. 6 ℔'s Kanoner, under Kommando af Lieutenant Anzée, 3 Officerer, 153 Mand. 2) Den kombinerede Grenaderbataillon af det 1ste aggershusiske og oplandske Inf. Rgt. under Kommando af Oberstlieutenant Müller, 13 Officerer, 810 Mand. 3) Grenaderbataillonen af 1ste trondhjemske Inf. Rgt. under Kommando af Major Sommerschild, 17 Officerer, 656 Mand. 4) Grenaderbataillonen af 2det trondhjemske Inf. Rgt. under Kommando af Kapitajn Stang, 17 Officerer, 656 Mand. 5) En Musketerbataillon af det bergenhusiske Inf. Regt. under Kommando af Oberstlieutenant Grubeling, 18 Officerer, 641 Mand. 6) Søndenfjældske Skiløberbataillon under Kommando af Major Arntzen, 9 Officerer, 471 Mand. 7) 2 Kompagnier af den lette Infanteribataillon, 2 Officerer, 158 Mand. 8) Den trondhjemske Skarpskyttedivision, 4 Officerer, 162 Mand. 9) Det lejrdalske lette Infanterikompagni, 3 Officerer, 107 Mand. 10) Et Dragondetachement af det oplandske Dragonregiment, 1 Officer, 33 Mand. Summa 87 Officerer, 3887 Mand. Ved denne Brigade befandtes efter sidste Rapport 1165 Syge og 252 Vakante, og med Afdrag af de Syge m. m. var Brigaden effektive til Udrykkelse med prima Plana 2182 Mand.

Forommeldte tre ved Grænsen staaende Brigader ere dislocerede paa følgende Maade: 1) Generalmajor Holsts Brigade kantonnerer i Omegnen af Frederiksstad og Frederikshald, i Berg, Skjeberg, Id, Borge og Tunø Sogne og observerer Grænsen fra Svinesund til Otteis Vigen i Ødemark. 2) Generalmajor Lowzows Brigade kantonnerer i Rakkestad, Ejdsberg, Trygstad, Høland og Urskog og observerer Grænsen fra Otteis Vigen til Krogfos. 3) Generalmajor Staffeldts Brigade kantonnerer i Solør og Ousdalen og observerer Grænsen fra Krogfos til Trysil.

D. Generalmajor Kroghs[1]) Brigade, som er disloceret i Laurvig By og Omegnen af Frederiksværn, bestaar af: 1) Et 3 ℔'s Fodbatteri under Kommando af Major Schilling, 3 Officerer, 141 Mand. 2) Et Detachement af den under Generalmajor Lowzows Brigade staaende Musketerbataillon af 2det aggershusiske Inf. Rgt., 6 Officerer, 224 Mand. 3) Det thelemarkske Inf. Regts. Musketerbataillon under Kommando af Oberst Gaarder, 15 Officerer, 800 Mand. 4) Et Skarpskyttedetachement af thelemarkske Inf. Regt., 1 Officer, 128 Mand. 5) Et Skarpskyttedetachement af samme Regt. i Brevig,

---

[1]) A. C. Krogh, Chef for 2det aggershusiske Regiment.

1 Officer, 45 Mand. 6) Et Skarpskyttedetachement af 2det aggershusiske Inf. Regt. paa Vallø Saltværk, 1 Officer, 73 Mand. Summa 27 Officerer, 1411 Mand. Ved denne Brigade befandtes efter sidste Rapport 74 Syge og 67 Vakante, og var Brigaden ved Afdrag af Syge m. m. effektive til Udrykning med prima Plana 1009 Mand.

E. Frederikshalds Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 1 Officer, 19 Mand. 2) 1ste Musketerbataillon af det søndenfjældske Inf. Regt. under Kommando af Oberstlieutenant Petersen, 13 Officerer, 596 Mand. 3) Depot- og Landeværnsbataillonen af søndenfjældske Inf. Regt., 1 Division undtagen, som staar ved Grænsen og er anført under Generalmajor Lowzows Brigade, 7 Officerer og 611 Mand. Summa 21 Officerer, 1226 Mand. Denne Garnison havde efter sidste Rapport 340 Syge og 24 Vakante.

F. Frederiksstads Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 4 Officerer og 227 Mand. 2) Et Garnisons-Artillerikompagni af søndenfjældske og nordenfjældske Inf. Regt., 3 Officerer, 107 Mand. 3) 2 Dragonkompagnier til Fods af smaalehnske Dragonregiment, iberegnet Reserven og Landeværn, 5 Officerer, 265 Mand. 4) En Division af nordenfjældske Inf. Regiments 2den Musketerbataillon, 5 Officerer, 149 Mand. 5) 2den Musketerbataillons Artillerister af nordenfjældske Inf. Regt., 1 Officer, 22 Mand. 6) Nordenfjældske Regts. Grenaderbataillons Artillerister, 1 Officer, 22 Mand. 7) Depot- og Landeværnsbataillonen af nordenfjældske Inf. Regt., 1 Division undtagen, som staar ved Grænsen og er anført under Generalmajor Lowzows Brigade, 15 Officerer, 464 Mand. 8) 2 Divisioner af 2det aggershusiske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 5 Officerer, 431 Mand. Summa 39 Officerer, 1687 Mand. Garnisonen havde efter sidste Rapport 385 Syge og 120 Vakante.

G. Kongsvinger Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 1 Officer, 22 Mand. 2) Artillerilandeværn 45 Mand. 3) Oplandske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 8 Officerer, 901 Mand. Summa 9 Officerer, 968 Mand. Garnisonen havde efter sidste Rapport 257 Syge og 200 Vakante.

H. Aggershus Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 9 Officerer, 249 Mand. 2) 1ste aggershusiske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 12 Officerer, 769 Mand. Summa 21 Officerer, 1018 Mand. Garnisonen havde 68 Syge og 35 Vakante.

I. Frederiksværns Garnison: 1) 2 Divisioner af 2det aggershusiske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 4 Officerer, 455 Mand. 2) Regimentsartillerister og Artillerilandeværn, 1 Officer, 73 Mand. 3) Thelemarkske Inf. Regts. Depot- og Landeværnsbataillon, 7 Officerer, 886 Mand. 4) Regimentsartillerister af thelemarkske Inf. Regt., 1 Officer, 44 Mand. Summa 13 Officerer, 1458 Mand. Garnisonen havde 118 Syge og 143 Vakante.

K. Christianssands Garnison: 1) Af Artilleribrigaden 3 Officerer, 54 Mand. 2) Det christianssandske Jægerkompagni, iberegnet den dertil af norske Jægerkorps afgivne Stamme, 2 Officerer, 141 Mand. 3) Det vesterlehnske Inf. Regt., foruden Landeværnet, 47

Officerer, 2188 Mand. Summa 52 Officerer, 2383 Mand. Garnisonen havde 86 Syge og 53 Vakante.

L. Til Bevogtning af de Krigsfangne paa Kongsberg 1 Officer, 150 Mand Dragoner til Fods samt Landeværn og Reserve af det aggershusiske Dragonregiment.

M. Foruden Ovenmeldte er af Dragonregimenterne kommanderet til Ordonnanskjæden 130 Mand. Den øvrige ej anmeldte Styrke af Dragonregimenterne ligger marchefærdig i Kvartererne. Ligeledes er Landeværnene af det vesterlehnske Infanteriregiment nu for Tiden i Lægderne. De anførte Vacancer vil ved nye Udskrivninger og afholdende unge Mandskabs Tegninger blive kompletterede.

De frivillige Korpser ere følgende: a) Det bærumske Jægerkorps, 150 Mand. b) Christiania Bys frivillige Artillerikorps, 68 Mand. c) Christiania Jægerkorps, 67 Mand. d) Drammens Jægerkorps, 50 Mand. e) Frederikshalds Jægerkorps, 20 Mand. Af de frivillige Korpser er for nærværende Tid intet i Felten.

Christian, Prins til S. Holsten.

Aktstykker vedrørende Landets Rømning af de Franske.

Beretning fra Grev v. Dernath til Kongen.

Altona, den 1sten Januar 1809.

Allerunterthänigster Bericht.

Eurer Königlichen Majestät allergnädigstem Befehle vom 23sten December[1]) zufolge eröffnete ich sogleich dem General Gérard und dem Ordonnateur Duprat schriftlich Allerhöchstderoselben Absichten in Betreff der Gratification. Nachdem sie mir gestern mündlich geäussert hatten, wie sie mit dem allerehrfurchtsvollesten Dank Eurer Majestät Gnade erkannten, sprach ich gestern und heute mit dem Ordonnateur ohne Umschweife über die Sache. Ich stellte ihm vor, wie Dankbarkeit und eigenes Interesse ihn und Gérard gleich stark bestimmen müssten, auf den Prinzen zu wirken, um ihn zu einer gänzlichen Entfernung aller Truppen aus Eurer Majestät Staaten zu bewegen. Ich setzte ihm aufs Neue aus einander, wie wichtig Allerhöchstdenenselben diese Evacuation, wenn auch nur in Rücksicht der Finanzen und des Credits der Staatspapiere, sein müsste, wie übertrieben des Prinzen Bedenklichkeiten nach den bestimmten Erklärungen des Kaisers wären, dass er also, ohne seine Pflichten gegen den Marschall zu verletzen, bei dieser Gelegenheit Eurer Majestät beweisen könne, dass er die ihm zugesagte und die noch gehoffte Gnade verdiene und sie sich versichern könne, wenn er mit Gérard gemeinschaftlich auf des Prinzen Entschluss wirke.

Er gestand mir, dass er die Materie schon mit Gérard abgehandelt hätte, dass sie beide nichts mehr wünschten als zur Evacuation beizutragen, dass sie sich mit einander concertirt hätten, wie sie mit dem Prinzen sprechen wollten, wenn die erbetenen Verhaltungsbefehle

---

[1]) Kongens Befaling findes IV, Side 69.

wiederum schwankend abgefasst wären, dass sie es aber nicht wagen dürften, den Prinzen zu diesem Schritt zu rathen, bevor eine Antwort auf seine Vorfrage eingegangen wäre. Sie könnten dem Prinzen rathen und angeben, wie sie erklärt werden sollte; sie nicht länger zu erwarten, dazu könnten und dürften sie ihn nicht vermögen. Als ich ihn darauf fragte, ob Eurer Königl. Majestät Interesse denn immer von Berthiers Nachlässigkeit oder Abweichung von des Ministers Versprechungen abhängen sollte, und ob sie nicht selbst einsähen, wie unbillig es sei, dass sein Stillschweigen Truppen hier im Lande zurückhielt, die schlechterdings kein Ziel mehr haben könnten, sagten mir Duprat und Gérard, der der letzten Unterredung beiwohnte, dass sie auf die Gefahr, sich zu compromittiren, es wagen wollten, mir die Vermuthung zu äussern, das lange Stillschweigen könne wohl absichtlich sein, und des Prinzen Begehren um bestimmtere Befehle gar nicht beantwortet werden. In dieser Voraussetzung, die aber nur Vermuthung ist, sehen sie kein besseres Mittel das gewünschte Ziel zu erreichen, als wenn Eure Königl. Majestät geruhen wollten, dem Prinzen selbst zu schreiben und auf eine gänzliche Evacuation zu dringen. Sie glaubten, dass die erste Wirkung dieses Allerhöchsten Schreibens sein würde, dass der Prinz alle Corps mit Ausnahme einer schwachen Garnison in Altona zurückziehen würde, die zweite, dass er dann an den Kaiser selbst schreiben könnte und ihm die Gerechtigkeit, den Nutzen, die Nothwendigkeit der gänzlichen Evacuation mit der ihm eigenen, ausser Berthier nur ihm erlaubten Freimüthigkeit aus einander setzen würde, welches wahrscheinlich von Nutzen sein, wenigsten eine bestimmte Antwort bewirken müsste. Ich habe alle Ursache zu glauben, dass die Herren mir diese Idee mit Genehmigung des Prinzen mittheilten, und ich kann nicht anders als sie Eurer Königl. Majestät allerunterthänigst vortragen.

Wenn, ohnerachtet des lebhaften Wunsches beider Herren die Gratification bald sich zu verschaffen, sie die augenblickliche Evacuation nicht bewirken zu können glauben, so darf ich doch versichern, dass sie den gewünschten Augenblick möglichst zu beschleunigen suchen werden, und dass durch Allerhöchstderoselben Zusicherung der Gratification die Schwierigkeiten alle aus dem Wege geräumt sind, welche subalterner Einfluss, vielleicht selbst in Paris, haben könnte. In meiner heutigen Unterredung bemerkte ich, dass der Ordonnateur sehr fürchtete, seinen lebhaften Wunsch nicht erfüllt zu sehen, von der Gnade Eurer Majestät das Commandeurkreuz des Dannebrog-Ordens zu erhalten; ich sehe, wie sehr er an dieser Auszeichnung hieng. Da mir Bernstorff gestern geschrieben hatte, dass Eure Königl. Majestät nicht abgeneigt schienen, Dupont das Commandeur-Kreuz, dem Obersten und Adjutanten Champeaux das kleinere Kreuz zu verleihen, dass Allerhöchstdieselben aber erst eine Autorisation für den General Fririon, den Orden auzunehmen, erwarten wollten, so glaubte ich ihm sagen zu dürfen, dass wenn ich gleich nicht berechtigt wäre, ihm eine bestimmte Hoffnung zu geben, so könne ich ihm doch versichern, dass er sie nicht ganz aufzugeben

brauche. Der Prinz sprach bald darauf mit mir über diesen Gegenstand, wiederholte mir die Versicherung, dass er sich Eurer Majestät durch die Gewährung der Bitte von Dupont und Champeaux unendlich verpflichtet halten würde, und sagte mir, er wüsste von dem General Fririon, dass Allerhöchstdieselben ihm diese Gnade zudächten; wenn Eure Majestät sie Duprat und Champeaux auch gewähren wollten, so würde es das Kaiserliche Decret zur Anlegung des Ordens von den beiden letztern beschleunigen, wenn Allerhöchstdieselben die Gnade hätten, Ihre Absicht ihnen jetzt schon bekannt zu machen, damit sie die Kaiserliche Autorisation jetzt schon nachsuchen könnten.

Eure Königliche Majestät werden es allergnädigst zu verzeihen geruhen, dass ich Allerhöchstdenenselben Bitten allerunterthänigst vortrage, die den Stempel der Unbescheidenheit tragen. Ich habe sehr viele andere abgelehnt; diese aber glaubte ich pflichtmässig zu Eurer Majestät Kenntniss bringen zu müssen, weil ihre Gewährung den Ordonnateur gänzlich gewinnen, dem Prinzen persönlich schmeicheln würde.

M. G. v. Dernath.

Brev fra Kongen til Grev Dernath.

Kjøbenhavn, den 13de Januar 1809.

Til Hr. Greve v. Dernath.

In Anleitung Deines allerunterthänigsten Schreibens vom 1sten hujus, welches Wir richtig erhalten haben, autorisiren Wir Dich hiemit allergnädigst, dem Ordonnateur en chef Duprat das Commandeurkreuz und dem Obersten, Adjutant Champeaux das kleine Kreuz Unseres Dannebrog-Ordens zu versprechen, und wenn sie vom Kaiser Napoleon die Erlaubniss erhalten selbige anzulegen, und Wir davon benachrichtigt sind, so werden Wir ihnen gedachte Ordensinsignien allergnädigst zustellen lassen als einen Beweis Unserer Königlichen Gnade und Zufriedenheit.

Frederik R.

To Beretninger fra Grev Dernath til Kongen.

Kiel, den 17ten Januar 1809.

Allerunterthänigster Bericht, dass das 13te Regiment Chasseurs à cheval den 20sten und 21sten aus Holstein nach dem Lübeckschen verlegt werden wird.

Allerunterthänigster Bericht.

Eurer Königl. Majestät habe ich die Gnade allerunterthänigst zu berichten, dass das 13te Chasseur-Regiment am 20sten und 21sten

aus Holstein nach dem lübeckschen Amt Schwarzenbeck verlegt werden wird. Dieses ist eine Folge einer vorläufigen Antwort, welche der Prinz von Pontecorvo vom Kaiser erhalten hat [1]). Die näheren Bestimmungen sind dem Adjutanten des Prinzen mitgegeben worden. Obschon ihr Inhalt demselben noch nicht bekannt ist, so habe ich doch kein Bedenken, Eurer Königl. Majestät ehrfurchtsvoll die Hoffnung zu äussern, dass diese Befehle von der Art sein werden, dass der Prinz sie wird auslegen dürfen, und in diesem Fall darf ich versprechen, dass er die gänzliche Evacuation anordnen wird.

Ich habe gehofft, Eure Königl. Majestät würde es mir allergnädigst zu verzeihen geruhen, dass ich einige Tage hier zur Besorgung von Geschäften zugebracht habe, die ich durch keinen andern besorgen lassen konnte. Da ich mit dem Ordonnateur alles verabredet hatte, was er und der General Gérard zu thun hätten, wenn der Prinz in diesen Tagen eine Antwort bekäme, so war ich sicher, meine Pflicht durch diese kurze Abwesenheit nicht zu versäumen, und die Verminderung der Truppen nach der ersten unbestimmten Antwort wird Eurer Majestät beweisen, dass ich mit Recht mich auf beide verlassen konnte.

Ich gehe morgen Abend nach Altona zurück und würde mich glücklich schätzen, Allerhöchstdenenselben bald die gänzliche Evacuation allerunterthänigst berichten zu können.

M. G. v. Dernath.

Altona, den 20sten Januar 1809.

Allerunterthänigster Bericht, dass der Prinz von Pontecorvo versprochen hat, wegen der Räumung Altonas an S. M. den Kaiser selbst zu schreiben.

Allerunterthänigster Bericht.

Als ich unter dem 17ten die Gnade hatte, Eurer Königl. Majestät allerunterthänigst zu berichten, dass ich gewiss hoffe, die Zurückziehung des 13ten Regiments Chasseurs à cheval werde von der gänzlichen Entfernung aller französischen Truppen aus Eurer Majestät Staaten gefolgt werden, gründete sich meine Hoffnung auf einen Brief des Ordonnateurs. Ein Brief des Kaisers an den Prinzen, worin desselben Vorfrage wegen der Evacuation Holsteins gar nicht beantwortet war, hatte ihn glauben machen, dass er freie Hände haben werde sie zu beschaffen. Duprat meldete mir dieses so wie den mit dem 13ten Regiment gemachten Anfang. Noch am selbigen Tage erhielt aber der Prinz ein zweites Schreiben vom Major-Général, worin derselbe ihm im Namen des Kaisers befahl, jusqu' à nouvel

---

[1]) Se Napoleons Ordre til General Clarke, Madrid 22de Decbr. 1808, i Corresp. de Napoléon, XVIII, pag. 146.

ordre Garnison in Altona zu lassen. Der Prinz, Gérard und Duprat haben mir, jeder einzeln, die Worte der Ordre völlig gleich angeführt, also kann ich nicht mehr daran zweifeln, dass dem Marschall die Hände gebunden sind. Ich kann es um so weniger, da nach einer lebhaften Unterredung mit dem Ordonnateur, in welcher ich ihm erklärte, dass ich nicht berechtigt sei, unter diesen Umständen die Gratification auszubezahlen, er mir erklärte, dass weder er noch Gérard das ihre dazu beitragen könnten diese Umstände zu verändern.

Als ich dem Prinzen vorstellte, dass die Garnison in Altona Eurer Königl. Majestät um so unangenehmer sein müsse, da sie gar kein militairisches Ziel haben könnte, dass ihre Gegenwart durch keine Polizei- oder politische Rücksichten motivirt werden könne, indem die von Eurer Majestät verfügten Anordnungen gegen den Handel mit dem gemeinschaftlichen Feind ebenso strenge wären, genauer befolgt würden, als die vom Kaiser erlassenen, so gestand er mir die Richtigkeit der letzteren Bemerkung ein, erkannte, dass Allerhöchstdieselben Ursache hätten, die Räumung von Altona zu wünschen, und versprach mir, in diesem Sinne an den Kaiser directe zu schreiben [1]). Da der Prinz jetzt wieder in Gnaden zu sein scheint, so wird seine Vorstellung vielleicht von Wirkung sein, nur scheint er selbst zu fürchten, dass der Kaiser Werth darauf setzen möge sagen zu können, dass er zugleich Armeen in Spanien, Italien, Deutschland und Dänemark habe und, wenn Russland es wünsche, bereit sei, Schweden erobern zu helfen, während er Spanien den Engländern entreisse und Österreich im Zaume halte. Ich habe dem Ordonnateur aufgetragen, die Absendung des Briefes zu beschleunigen, und werde nicht ermangeln, Eurer Königl. Majestät es allerunterthänigst zu berichten, wenn er wirklich abgegangen ist.

M. G. v. Dernath.

---

[1]) I Følge Dernaths Indberetning af 14de Februar s. A. er Prinsen af Pontecorvos Brev til Kejseren angaaende Altonas Rømning afgaaet den 28de Januar.

Andre Aktstykker

til Perioden Januar—Marts 1809.

Brev fra Admiralitetskollegiet til den Højstkommanderende over de ved Råå liggende engelske Krigsskibe, Kontreadmiral Berthie[1]).

Kjøbenhavn, den 21de December 1808.

Da man har bragt i Erfaring, at de danske Krigsfanger bleve af de Engelske især i Gothenborg behandlede overmaade slet, berøvet alt, hvad de ejede og havde, samt stedse maattet uden Hensyn paa Aarstiden opholde sig i Kulden, tillige nyde saa slet Føde, at de næsten maa forgaa af Sult, saa haaber man ved at give Hr. Admiralen dette til Kjende, at De vilde paa en eller anden Maade sørge for, at denne umenneskelige Behandling bliver for Fremtiden hævet; thi i manglende Fald er Hans Majestæt, vor allernaadigste Konge, nødsaget til at lade bruge Repressalier mod Engelskmænd, som kom i Krigsfangenskab i Allerhøjstsammes Lande, saa ugjærne Han end ønskede, at Mennesker, som ej vare Skyld i Brøde, maatte lide for deres Landsmænds umenneskelige Behandling mod Hans Majestæts kjære Undersaatter.

Wleugel. Knuth. Bille. Grove.

---

[1]) Meddelt efter Admiralitetets Kopibog, hvor denne Skrivelse findes paa Dansk, som her.

Svar fra Kontreadmiral Keats, indsendt i Oversættelse fra Admiralitetskollegiet til Kongen.

Hans britiske Majestæts Skib „Superb" ved Gothenborg, den 10de Januar 1809.

Til Deres Excellencer, som udgjøre det Kgl. Admiralitetskollegium i Kjøbenhavn.

Det fra det Kgl. Admiralitetskollegium i Kjøbenhavn til Kontreadmiral Berthie adresserede Brev af 21de December er tilbørligen skikket til Kontreadmiral Sir Richard Goodvin Keats, der — besjælet af en lige saa stor Følelse af Pligt og Menneskekjærlighed som Kollegiet, og lige saa oprigtig bestemt til at afhjælpe Misbrug, hvor de befindes at være til, og at gjøre de danske Krigsfangers Tilstand saa taalelig, som det staar i hans Magt, — meddeler herved Resultatet af nogle Undersøgelser, han har ladet anstille over de danske Krigsfangers Tilstand, som for nærværende Tid ere i Eskadren [1]).

Han frygter for, at nogle Mangler paa Klæder har indtruffet; men naar [der tages Hensyn til] alle de Omstændigheder, under hvilke den største Del af Fangerne ere gjorte, — da mange af Priserne ere gjorte ved Nattetider, i Stormvejr, nær Kysterne, nogle bortkomne, andre drevne til andre Havne og strax skilte fra Opbringerne, Omstændigheder, der alle udfordre Hurtighed, — tror han, at de Mangler, som ere hændtes, fuldkommen kan tilskrives andre Aarsager end et Plyndringssystem, der strængeligen er forbudt ved de Love, der gjælde i Tjenesten, og [er] ganske stridende mod enhver til samme hørende ærekjær Officers Grundsætninger og Følelser.

Kontreadmiralen; som nyligen er ankommen fra Gothenborg, havde beordret et Kartel indrettet, som Vejrets Strænghed hidindtil forhindrer. Han er for nærværende Tid under meget ufordelagtige Omstændigheder i Færd med nøje at undersøge Fangernes Tilstand og gjør alt, hvad der staar i hans Magt, for at gjøre deres Tilstand saa trøstelig som muligt. Til det Øjemed ere nogle Klæder uddelte til dem, som mest trænge dertil, og de fornødne Foranstaltninger gjorte. Han tror med Dristighed at kunne paastaa, at de Klager, som have naaet det høje Kollegii Øren om Levnedsmidlerne. ere ikke aleneste ugrundede, men maa være gjorte i andre Øjemed end de, som kan bestaa med et Retfærdigheds-Princip. Og han vil aldeles ikke have noget imod, at Fangerne i Eskadren maa blive sete og undersøgte af hvilken som helst Officer, Kongen af Danmark eller det Kgl. Kollegium maatte til den Hensigt udnævne.

Kontreadmiral Sir R. G. Keats haaber ved at gjøre denne aabenhjærtige Forklaring, at det Kgl. Kollegium vil fuldkommen indsé, at

---

[1]) Resultatet af disse Undersøgelser, der vare anstillede om Fangernes Tilstand af de engelske Skibschefer Kapitajnerne Mukin paa „Mars" og Brown paa „Gorgon", hvilket medfulgte Admiralens Brev, er ligeledes indsendt i Oversættelse.

de Følelser, der have bestemt ham til at handle saaledes, ere overensstemmende med dem, som ere udtrykte i Deres Brev af 18de November, som han ikke tvivler om jo ere oprigtige, i Steden for Trusler om Gjengjældelse, som det bedrøver ham at se indførte i Deres Brev af 21de December.

R. G. Keats.

Et Andragende fra Chefen for Livgarden til Fods, Grev Baudissin.

Kjøbenhavn, den 6te Januar 1809.

Til Kongen.

Deres Majestæts Ordenskansler, Gehejmekonferensraad Grev Moltke, har tilladt mig at gjøre mig foreløbig bekjendt med det af Deres Majestæt allernaadigst approberede Ceremoniel paa Deres Ordeners Højtidsdage [1]).

Deres Majestæt har allernaadigst bestemt, at Deres første Generaladjudant som Chef for Deres Generalstab, Deres Generalkvartermester som Chef for Generalkvartermesterstaben og Deres tjenstgjørende Generaladjudant af Søetaten skulle rangere imellem Deres Overhofmarskalk og Kommandørerne over Deres begge Garder. De sidstnævnte Officerer have hidindtil stedse haft den Ære at rangere ved alle Højtideligheder og ved Højesterets-Aabningen [2]) efter Deres Majestæts Overhofmarskalk, nærmest Tronen paa højre Side.

Men Garderne selv have aldrig før haft den Lykke, at kunne ansé deres Konge som deres virkelige Chef. Denne Hæder nyder de først siden Deres Majestæts Tronbestigelse. Siden denne lykkelige Dag har Deres Majestæt bevist dem en Udmærkelse, de stedse forhen savnede, og har ikke alene forøget deres udvortes Glans, men bevist dem allernaadigst Deres Tilfredshed og derved opflammet i deres Bryst den Bestræbelse, at opofre alt for at blive Deres Majestæts vedvarende Naade stedse værdigere.

Foranlediget herved vover jeg allerunderdanigst og tillidsfuldt det Haab, at Deres Majestæt vil ogsaa fremdeles og allernaadigst forunde Kommandørerne for Deres begge Garder den hidtil hafte ærefulde Plads ved Højtideligheder. Som Deres Majestæts Ordensmarskalk taber jeg personlig intet ved det af Deres Kgl. Majestæt befalede Ceremoniel, og desuden har jeg, skjønt ufortjent, opnaaet som en Følge af Deres Majestæts Naade mere, end vigtigere Tjeneste

---

[1]) Den 28de Januar 1809 skulde den første Ordensfest efter Danebrogsordenens Udvidelse højtideligholdes. [2]) Den første Torsdag i hver Marts Maaned, paa hvilken Dag det nye Retsaar begynder, præsiderede Kongen personlig i Retten, og der blev ved den Lejlighed udfoldet megen Pomp.

kunde lade vente mig For mig er blot at ønske Vedvarelsen af den Naade, Deres Majestæt indtil nærværende Øjeblik har bevist mig.

Allerunderdanigst

Baudissin.[1])

Beretning fra Kurér Røsler.

Kjøbenhavn, den 14de Januar 1809.

Til Højvelbaarne Hr. Kammerherre og Generaladjudant Bülow.

Underdanigst Rapport.

Den 13de Juli 1808 rejste jeg fra Kjøbenhavn efter Deres Højvelbaarenheds Befaling, og formedelst Modvind og fjendtlige Krydsere i Bæltet naaede jeg ej førend den 19de Juli Løkken paa Nordstrand i Nørrejylland. Her maatte jeg kjøbe en Baad, da ingen passende Fartøjer vare der, hvormed jeg den 21de Juli afsejlede vester ud langs Landet til Holmen, hvor fra jeg satte til Søs, og endskjønt jeg blev forfulgt af en fjendtlig Fregat, kom jeg dog den 22de Juli om Aftenen til Ny Hellesund i Norge; der fra rejste jeg strax over Christianssand og ankom i Hovedkvarteret den 25de Juli om Middagen og afleverede de mig anbetroede Depecher til Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed General Prins Christian.

Efter Højsammes Befaling rejste jeg den 27de Juli til Christiania med Breve, som der skulde afleveres paa Postkontoret[2]), og vendte den 2den Avgust igjen tilbage til Hovedkvarteret. Den 9de Avgust befalede Hans Durchlauchtighed mig at rejse til Christiania og der oppebie nærmere Befaling. Den 6te September rejste jeg, efter Højsammes Befaling, med et Brev til Hans Durchlauchtighed Feltmarskalk Landgrev Carl til Hessen og nogle Breve fra den kongelige interimistiske Regeringskommission og erholdt tillige Ordre af Kammerherre Rosenkrantz at opsøge Amtmand Grev Wedel Jarlsberg i Norge eller Jylland, for at levere ham ovenbenævnte Breve fra Regeringskommissionen, og ankom samme Dag til Ny Hellesund, hvor fra jeg strax afsejlede og traf 4 Mil i Søen Amtmand Grev Wedel Jarlsberg, men da jeg formedelst Storm ikke kunde [komme] om Bord til ham, fortsatte jeg Rejsen og overleverede ham Brevene udi Thisted hos Amtmand Faye[3]), og tillige imodtog Amtmand Grev Wedel Jarlsberg

[1]) Paa dette Andragende skrev Kongen egenhændigt: „Dette Passiar er af mig i Dag, den 7de Januar, besvaret og paa en høflig Maade, men med mindre Passiar, afslaaet“. [2]) Enhver Kurér, som rejste til Norge, medførte, foruden de Breve, han skulde aflevere personlig, en Mængde andre Brevskaber, som han fik leveret af Generaladjudanten til Indlevering paa norske Postkontorer. [3]) G. Faye, Amtmand over Thisted Amt.

Brevet til Hans Durchlauchtighed Feltmarskalk Landgrev Carl til Hessen, som han lovede at besørge med Feltposten fra Aalborg til Gottorp, og tillige bad jeg Grev Wedel Jarlsberg at underrette Deres Højvelbaarenhed om, at jeg havde gjort denne Rejse.

Amtmand Grev Wedel Jarlsberg oversendte mig den 17de September Breve saa vel til Hans Durchlauchtighed General Prins Christian som til den kongelige interimistiske Regeringskommission fra Aalborg, med hvilke jeg endnu samme Dags Aften afrejste til Vigsø, hvor fra jeg den 18de gik til Søs med en Kutter og ankom den 19de September om Formiddagen til Christianssand. Der fra rejste jeg strax til Hovedkvarteret, indtraf der den 22de og afleverede Brevene.

Den 25de September rejste jeg atter til Christiania efter Hans Durchlauchtigheds Befaling, for der at oppebie nærmere Ordre.

Den 26de November om Aftenen erholdt jeg Ordre af Hans Durchlauchtighed at rejse med Depecher til Hans Majestæt Kongen, afgik der fra samme Dags Aften og ankom til Frederiksværn den 28de November om Morgenen. Jeg henvendte mig strax til Kommandanten sammesteds om at erholde et Fartøj for at gaa over til Fladstrand, men blev af ham fraraadt ikke der fra at begive mig paa Rejsen, da man Dagen forhen havde set 2 fjendtlige Krydsere. Den 29de November ankom jeg til Arendal, og samme Dags Aften gik jeg under Sejl med Kaperkutteren „Skildvagten“, ført af Kapitajn Tønsberg, men maatte formedelst Storm om Natten vende tilbage til Sandvig Havn, efter at vi havde været 11 Mil i Søen.

Den 4de December gik jeg atter med bemeldte Kapitajn Tønsberg under Sejl og maatte formedelst Stille og stærk Strøm om Natten Kl. 1 vende tilbage til Merdø. Der fra rejste jeg strax til Christianssand, for der om muligt at finde bedre Lejlighed at gaa til Jylland.

Den 7de December gik jeg med Kutterbriggen „Lougen“ under Kapitajnlieutenant Wulffs Kommando der fra under Sejl, men maatte, efter at have sejlet 11 Mil, formedelst Storm vende tilbage, men dog blev holdt Søen indtil den 9de, da vi ankom til Christianssand. Den 11te December rejste jeg over Land til Ny Hellesund og gik den 15de med Kaperkutteren „Skildvagten“ under Sejl, og efter at vi vare komne den 16de under Jylland, maatte vi formedelst Storm, og da Skibet blev læk, vende tilbage og kom den 17de om Aftenen til Arendal.

Den 21de gik jeg atter med bemeldte Kaperkutter under Sejl, men maatte for Stille ankre i Sandvig Havn og maatte ligge der formedelst Storm og Snefog indtil den 30te December.

Den 30te December om Aftenen gik jeg derpaa med et Fartøj, som skulde hente Korn, ført af Kapitajn Petersen, til Sejls og kom den 31te om Aftenen til Vigsø i Jylland. Der fra rejste jeg strax til Thisted, og den 4de Januar 1809 ankom jeg til Nyborg, hvor jeg indtil den 9de maatte blive for ikke at kunne komme over Bæltet for Drivis, men samme Dags Aften kom jeg til Sprogø, hvor jeg maatte blive om Natten, og den 10de til Korsør, hvor fra jeg med muligste

Hastighed fortsatte Rejsen til Kjøbenhavn og ankom den 11te Januar om Morgenen Kl. 8.[1])

Underdanigst
R. Røsler.

En Melding fra det nordlige Jylland.

Hjørring, den 22de Januar 1809.

Til Hr. Kammerherre, Generaladjudant Bülow.

I Følge Løfte giver Jeg mig den Ære at berette Deres Højvelbaarenhed, hvis De skulde finde det passende at tilkjendegive Hans Majestæt samme: At de sidste Breve fra Hs. Majestæt til Prins Christian af Augustenborg samt 3 norske Postsække, som efter ført Correspondance med Hr. Lieutenant Tuxen var sendt fra Fladstrand for at overføres fra Løkken til Norge, er den 19de dennes om Aftenen afgaaet med god Vind og godt Vejr, saa man vil haabe, at de ere lykkelig ankommen til Norge.

Vinterens Strænghed med Frost vedvarer og er nu forøget med en græsselig Mængde falden Sne, som vedholder med en skrækkelig Storm, der aldeles hindrer Postens Gang, da det er umuligt for noget Menneske at færdes ude. Al Færdsel til og fra Norge er spærret, saa Gud i Naade se til Norge med Levnedsmidler, da det ser mørkt ud; imidlertid skal intet blive efterladt, saa snart Muligheden tillader at afskibe fra Fladstrand. Paa Vestkysten er for Tiden her i Amtet Fartøjer.

Anbefalende mig bedste Erindring.

Allerærbødigst
E. Blom.

Ordre fra Kongen til Admiralitetskollegiet.

Kjøbenhavn, den 22de Januar 1809.

I Anledning af Vort Kollegiums Rapport og Forestilling af 12te dennes, som Vi under 19de dennes for en Del besvarede, tjener end videre til allerunderdanigst Efterretning, at de armerede Skibe „Arveprinsen“, „Kronprinsessen“, „Anne Jacobine“, „Prins Frederik“ og „Samuel“ ej behøve for det første at ekviperes, siden derved vindes Skyts, Ammunition og Mandskab til at besætte andre Krigsfartøjer med, som ved

---

[1]) Den Rapport, som den 11te Januar paa denne Maade ankom til Kjøbenhavn, var den fra Christian August af 26de November 1808, hvilken imidlertid, formodentlig i et Duplikatexemplar, var bleven Kongen bekjendt den 18de December (se IV, S. 66).

Søens Aabning ere mere nødvendige til Landets Forsvar. End videre kan de 3 Brigger i Kiel ogsaa blive uekviperede indtil videre, derimod maa de 3 Brigger her i Kjøbenhavn stedse holdes i sejlklar Stand, og de 2 Brigger i Nakskov, den ene Brig i Glückstadt og den anden Brig i Tønning være i sejlklar Stand ved Søens Aabning. Ligeledes maa Blokskibet „Hester Marie" ekviperes for at henlægges ved Søens Aabning paa Stubben. Desuden skal regnes paa ved Søens Aabning at være ekviperet samtlige Stykpramme, Kanonchalouper, Mortérchalouper, Haubitschalouper, Mortérprammc, Kanonjoller og Flaadebatterier, saaledes at de til den Tid kan bruges, naar befales.

Paa Kastrup Knæ maa ligge et Blokskib eller Stykpram (hvilken ej behøver Master eller Sejl), da dette Punkt er vigtigt.

Roflotillen i Danmark og Hertugdømmerne skal til Foraaret stationeres saaledes, som følger:

Ved Kjøbenhavn 32 Kanonchalouper, 6 Haubitschalouper, 21 Mortérchalouper og Pramme.

Ved Helsingør kommer 4 Kanonchalouper og 2 Haubitschalouper.

Ved Rørvig kommer 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller.

Ved Korsør kommer 4 Kanonchalouper.

Ved Skælskør kommer 4 Kanonchalouper.

Ved Vordingborg kommer 4 Kanonchalouper, 2 Kanonjoller. Iblandt de 4 Kanonchalouper paa denne Station skal den ene være den saakaldte Stiboltske Kanonchaloupe, den anden den af Lieutenant de Coninck indrettede.

Paa Nakskov Fjord stationeres 4 Kanonchalouper.

Ved Ulvshaleløb stationeres 2 armerede Sejl- og Rofartøjer.

Ved Kjøge stationeres 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller.

I Kalvebodstrand 2 Kanonjoller.

I Farvandet ved Faaborg stationeres 2 Kanonchalouper.

I Farvandet ved Svendborg stationeres 2 Kanonchalouper.

Ved Lohals paa Langeland stationeres 4 Kanonchalouper.

I Nyborg Fjord stationeres 12 Kanonchalouper og 4 Mortérchalouper.

Ved Aarhus stationeres 2 Kanonchalouper og 2 Kanonjoller.

Ved Samsø stationeres 2 Kanonchalouper.

Ved Fladstrand stationeres 2 Kanonchalouper og 3 Kanonjoller.

I Ekernførde Fjord stationeres 4 Kanonchalouper.

I Kieler Fjord stationeres 4 Kanonchalouper, og desuden bliver der 2 Kanonchalouper dér en reserve.

I Heiligenhafen stationeres 2 Kanonchalouper.

I Femernsund stationeres 2 Kanonchalouper.

Ved Glückstadt stationeres den derværende Brig og 8 Kanonchalouper.

Ved Tønning stationeres den derværende Brig og 2 Kanonchalouper.

Ved Husum stationeres 2 Kanonchalouper.

Flaadebatterierne stationeres alle i Aar som i Fjor. De to Brigger,

„Tickler" og „Tigres", som ligge i Nakskov Fjord, skal ved Søens Aabning d. A. søge saa snart som muligt at afgaa der fra til Kjøbenhavn. Ombytningen med Kanonerne paa Stykprammen „Lindormen" og de 6 Flaadebatterier efter Tøjmesterens Forslag bifalde Vi aldeles.

I Henseende til det manglende Antal Kanoner af 18-Pds., da kan det Antal, som i f. A. er udlaant til Landetaten, ej tilbageleveres uden al for megen Besværlighed, siden de ere fordelte paa Batterier rundt om i Provinserne. Vi indsé derfor ingen anden Middel til at afhjælpe denne Mangel, end at Landetaten afgiver de 18-Pds. Kanoner, som den har i Behold paa Arsenalet, samt af det Skyts af denne Kaliber, som ligger paa Kjøbenhavns og Citadellets Volde; men da dette Slags Skyts maaske er for svært til Kanonchalouper, saa maa man søge at omtuske samme paa den mest hensigtspassende Maade, og desaarsag skal Søtøjmesteren strax sammentræde med Kommandøren for den danske Artilleribrigade, Oberstlieutenant Beck, for at gjøre den fornødne Aftale og Arrangement i denne Henseende, hvorved dog maa bemærkes, at førend Skyts tages fra Volden eller et Batteri, maa andet Skyts være der for at remplacere det, paa det at intet Batteri bliver imedens Ombytningen umonteret. Oberstlieutenant Beck er tillagt den fornødne Ordre i denne Anledning.

Da formeldte Fartøjer skal til Søens Aabning være i sejlklar Stand, samt Flaadebatterier, Blokskibe og Stykpramme være besatte, saa haver Kollegiet derefter at indrette Udskrivningen, hvorfra dog undtages Udskrivningen af Sømandskab til Sjælland, da disse maa møde her snarest mulig.

Frederik R.

Brev fra Hertug Frederik Carl Ludvig af Holsten-Beck[1]) til Kongen.

Lindenau in Preussen, den 30sten Januar 1809.

Allerdurchlauchtigst Grossmächtigster König,
Allergnädigster König und Herr!

Ew. Königl. Majestät haben allergnädigst geruhet, meinen Sohn zum Major und Oberquartiermeister in Allerhöchstdero General-

---

[1]) Frederik Carl Ludvig, født 1757, Søn af Prins Carl Anton August, som blev dødelig saaret 1759 i Slaget ved Kunnersdorff, og Sønnesøn af Prins Peter August Frederik, der i 1774 succederede sin ældre Broder, Hertug Carl Ludvig, var i 1775, da Bedstefaderen døde, i sit 17de Aar bleven Hertug og Chef for den holsten-beckske Linie, mod hvilken den danske Regering havde Forpligtelser, eftersom Frederik V i Følge et med Huset Beck afsluttet Renunciations- og Cessionsforlig ved Forsikringsakterne af 10de og 12te Februar og 25de Maj 1756 for henholdsvis Peter August Frederik, Carl Ludvig og Carl Anton August havde tilsikret det beckske Hus for Afstaaelse af dets Successionsrettigheder til de plønske og eventuelt de glücksborgske Lande blandt andet, naar casus successionis indtraf, fuld Ækvivalent i Jordegods, dog under Kongens Højhed. Hertug Frederik Carl

quartiermeisterstabe zu ernennen. Jeder Ausdruck ist zu schwach, Allerhöchstdenenselben die Freude zu schildern, welche mein Vaterherz bei Empfang dieser Nachricht tief empfunden hat, und den ehrfurchtsvollesten, gerührtesten Dank, von dem es erfüllt wurde. Geruhen Ew. Königl. Majestät dieses Opfer desselben huldreichst anzunehmen, welches ich Allerhöchstdenenselben ehrfurchtsvoll darbringe. Jeder andere Beweis Ewr. Königl. Majestät Gnade für meinen Sohn hätte mich äusserst beglückt, allein über alles beglückt es mich, ihn in seinem jetzigen Posten zu sehen, da ich aus dieser Anstellung zu hoffen wagen darf, dass mein Sohn durch Eifer und Fleiss im Dienste und Erlangung der ihm als Soldat nöthigen Kenntnisse so glücklich gewesen ist, Allerhöchstdero Gnade und Beifall zu verdienen und dadurch den sehnlichsten meiner Wünsche zu erfüllen. Mit voller Zuversicht wage ich es zu hoffen, dass er sich bestreben wird, Ewr. Königl. Majestät in ihn gesetztes allerhöchstes und gnädiges Vertrauen dereinst zu rechtfertigen und in seinem ganzen Umfange zu verdienen; dass er sich ganz des mir so ehrwürdigen Namens eines alten Dänen so werth bezeigen wird als seine Mitbrüder, und dass sein einzigstes Bestreben dahin gehen wird, Ewr. Königl. Majestät und dem Vaterlande treu und ehrlich zu dienen und nützlich zu sein. Ich empfehle meinen Sohn, aber nicht weniger mich und alle Meinigen Ewr. Königl. Majestät fortdauernder Gnade und Wohlwollen, und habe nur den einzigen Wunsch, Allerhöchstdenenselben bald persönlich aufs neue die treue, grenzenlose Verehrung, Ehrfurcht und Unterthänigkeit zu beweisen, mit denen ich ersterbe

Ewr. Königlichen Majestät

unterthänigst treuester

F., H. v. Holstein-Beck.

Ludvig, som i sit 5te Aar var bleven optagen i den russiske Hær, hvor hans Bedstefader, Peter August Frederik, var Feltmarskalk, men var forbleven i Kønigsberg for at opdrages, traadte, efter at være bleven Hertug, paa et Ønske af Frederik II ind i den preussiske Hær og formæledes i 1780 med Friederiche Amalie, Datter af Grev Leopold Schlieben, der blev Moder til to Døtre og en Søn, Frederik Vilhelm Poul Leopold, som i 1808 (se 1ste Bind, Side 372) indtraadte i dansk Tjeneste. Hertugen, som, efter at have forrettet Tjeneste i den baierske Arvefølgekrig, havde taget sin Afsked fra den preussiske Hær paa Grund af Uenighed med Frederik II, traadte atter ind i den under Kongens Efterfølger og indlagde sig Ære i det polske Felttog 1794, under hvilket han tvang den polske General Grabowsky til Kapitulation. Derefter tog han imidlertid paa ny Afsked fra den preussiske Hær og optoges efter Kejser Pouls indstændige Anmodning i den russiske Hær. Kort efter Ankomsten til St. Petersborg indtraadte der imidlertid tilsyneladende et Brud mellem Kejser Poul og ham, og han vendte da tilbage til Tyskland, hvor han i den efterfølgende Tid mest levede paa sine Godsbesiddelser i Østpreussen. Efter at have faaet Sønnen optagen i dansk Tjeneste, sluttede han sig mere og mere til Danmark, indtraadte omsider selv i dansk Statstjeneste, som vi ville se i det følgende, og modtog som personlig Forlening Godset Wellingsbüttel i det sydlige Holsten, hvor han levede til sin Død.

Brev fra Generalmajor Ahlefeldt-Laurvig til Generaladjudant Bülow.

Tranekjær Slot, den 10de Februar 1809.

Bedste, agtværdigste Ven!

Træffer disse Linier Dem, General Bülow, i et Øjeblik, hvor mange Forretninger gjør hvert Minut kostbart, saa se i Venskab paa dem og vær forvisset, at vigtige Aarsager vejleder min Pen, samt at jeg skal fatte mig saa kort som mulig. Altsaa til Sagen.

Hans Majestæt Kongen har befalet 2den Bataillon af Dronningens Livregiment transporteret til Sjælland. Aarsagen dertil kan let udgranskes, og langt være det fra mig at gjøre nogen Forestilling derimod. Men, min bedste Ven! betragt ved disse Troppers Savn Landets, betragt min Stilling! Vel aldrig vil det nægtes, at Langeland er et vigtigt, et højst uundværligt Punkt blandt Dannemarks Øer for at vedligeholde den saa nødvendige Kommunikation med Sjælland. Blottet for Tropper og kun besat med det Militær, her bliver tilbage, kan dette 8 (otte) Mile lange Distrikt umulig forsvares. Fjenden, rig paa Spejdere, vil snart erfare dette, samle en Magt, angribe os paa flere Steder, og Landet maa, selv ved den yderst mulige Anstrængelse, falde. Er det først i Fjendens Magt, hvorledes igjen erobre det, da saa mange Midler fejler os, som Fjenden kan disponere over?

Ikke Frygt for at miste min Ejendom forleder mig til disse Ytringer. Nej! Kongens Vel! Landets Bedste! Jeg føler, det er min Pligt at tale, og naar jeg ej direkte henvender mig til min elskede Monark, saa er ej Mangel paa Tillid Skyld deri, men blot Aarsagen, at jeg ikke gjærne opstaar som den, der vil klage og lade mismodig. Jeg skal til min sidste Blodsdraabe tjene min Konge med den Trofasthed, jeg skylder ham, og som jeg evig bliver hengiven, i hvilken Stilling Forsynet maatte sætte mig. Derfor, gode Bülow, til Dem disse Linier. Vær min Raadgiver! De var stedse min Ven, derfor har De og mit ubeskrænkeste Tillid. Vil De i mit Navn forestille Kongen Sagen, eller raader De mig selv at tilskrive ham? Skal Tingene blive, som de ere, saa maa jeg bede Kongen at sætte en anden Mand paa min Post. Tjene ham vil jeg derfor gjærne, og han maa sætte mig under hvem, han vil, min Iver for ham skal aldrig formindskes. Men at blive her, sætte min Ære paa Spil og ikke kunne gavne, det vil en saa ædel Herre som Frederik den VI ikke.

Jeg er bestemt og kan ej fravige det foranførte. Mit Liv opofrer jeg villig; men aldrig min Ære! Jeg var ej dansk Mand, naar jeg tænkte anderledes, og aldrig værd at nævne mig [1])

Deres
trofaste Ven
Ahlefeldt-Laurvig.

---

[1]) Dette Brev blev Anledning til den Forøgelse af Langelands Styrke, som er berørt i det foregaaende (Se S. 94).

Brev fra Samme til Kongen.

Tranekjær Slot, den 10de Februar 1808.

Allernaadigste Konge!

Herved aflægger jeg min allerunderdanigste Taksigelse for den mig allernaadigst forundte Rejsetilladelse; men, Allernaadigste Konge! da jeg allerunderdanigst ansøgte denne Permission, var Frosten forbi og efter min Formening Umuligheden for Haanden at passere Isen til et forventende Tog mod Naboriget. Nu har Vinteren med fornyet Kraft igjen indfundet sig, og følgelig Udsigterne ej saa ublide til Overgang. Aldrig kunde jeg forlade mig derfor at forlade min allernaadigst anbetroede Post ved lignende Omstændigheder, og kan jeg ej virke andensteds, saa bør jeg dog blive der, hvor Deres Majestæt har hensat mig, da den Tanke var mig utaalelig at være paa Permission, naar mine Vaabenbrødre slaas. Af disse Grunde, Allernaadigste Konge, viger jeg ikke her fra, da ingen Opofrelse er mig for stor til at opfylde det, jeg skylder min Konge og mit Fædreland.

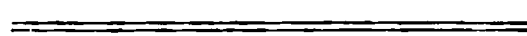
Allerunderdanigste og tro
Ahlefeldt-Laurvig.

Befaling fra Kongen til Kommandørkapitajn Risbrigh.

Kjøbenhavn, den 28de Febuar 1809.

Vi befale Dig herved allernaadigst af alle Kræfter at paadrive Provianteringen til Norge og at besørge saa vel Medicin som Tobak, Salt, Munderingssager, Krudt og alle andre Fornødenheder opsendt, hvorved Du stedse har at tilsidesætte Formaliteterne, naar kun Sagen fremmes, som er, at Opsendelsen af formeldte Varer og Sager ej standses. Nøden i Norge er stor, og det er Vores alvorlige Vilje, at denne skal afhjælpes og alle Midler dertil anvendes.

Frederik R.

Statsomvæltningen i Sverig,

eller Perioden Marts — Avgust 1809.

Fordi Frederik VI havde opgivet Angrebet paa Skaane, var Sverig ikke befriet for den Fare, som truede det fra alle Sider. Da Kongen atter spredte den ved Sundet samlede Hær omkring langs Kysterne og selv rejste til Kiel, var vel den største af de Hære, som skulde deltage i det fælles Angreb, sat ud af Spillet, men den norske Hær og de russiske Hærkorpser i Finland vare mere end tilstrækkelige til at gjøre det af med Gustav IV's halvt opløste Stat.

Ved den bottniske Bugt stode Russerne paa tre Steder færdige til Angreb. Hovedstyrken var samlet om Åbo, hvor Fyrst Bagration skulde angribe Ålandsøerne og over dem marchere mod Stockholm. Ved Vasa stod Barclay de Tolly med sit Korps, der skulde passere Quarken og tage Umeå. Nordligst, ved Uleåborg havde Grev Schuvaloff et Korps, som skulde rykke ind i Sverig nord om den bottniske Bugt over Torneå. I Norge stod 22—24 000 Mand under Vaaben, hvoraf en Del langs Kysten, men 10—12 000 Mand samlede ved Grænsen i det Søndenfjældske og 2000 Mand i det Trondhjemske. Christian August længtes efter det Øjeblik, da han paa Efterretningen om Russernes eller de Danskes Overgang kunde opsige Vaabenhvilen. Han vilde ikke tøve et Øjeblik, og alt kunde være færdigt paa nogle faa Dage [1]).

For Overgangene over den bottniske Bugt var det fornødne flydende Materiel samlet ved den finske Kyst. Men dér, som ved Sjælland, havde Vinteren indfundet sig tidlig og stillet Muligheden af en Overgang paa Is i Udsigt. Kejser Alexander havde da, til Dels opildnet af Blomes Beretninger om, hvad Frederik VI vilde foretage

---

[1]) Christian Augusts Brev af 3dje Marts, IV, S. 156.

ved Øresund, befalet lignende Forberedelser trufne ved den bottniske Bugt og havde til sidst, ledsaget af sin Krigsminister Araktschejeff, begivet sig til Krigsskuepladsen for at skynde paa den Øverstbefalende i Finland, General Knorring.

Isen naaede i Marts Maaned en stor Styrke, og den svenske Hær, som, materielt og moralsk, befandt sig i den Afmagtstilstand, der er betegnende for Gustav IV's sidste Regeringstid, var ude af Stand til at yde nogen Modstand af Betydning mod de Angreb, som truede. Hæren var endnu for en Del i Vinterkvarter. Den fra Finland tilbagekomne Hær, som nu benævnedes „Norra arméen“ og stod under General Klercker, kantonnerede i det nordlige Sverig. Hovedkvarteret var i Hernøsand. 1ste Fördelningen under Generalmajor Gripenberg laa nordligst lige over for Grev Schuvaloff. 2den Fördelningen under Generalmajor Kronstedt ved Umeå lige over for Barclay de Tolly. Paa Ålandsøerne kommanderede Døbeln. Mod Norge havde Vestarmeen, hvis Chef var fraværende, kun én Brigade under Vaaben under Posse. Resten var indordnet under den wermlandska Fördelningen, der, spredt i vidtløftige Cantonnements og til Dels hjemsendt, stod under Grev Leyonstedt, som havde Kvartér i Carlstad. Mod Danmark kommandererede Toll, som tidligere forklaret.

Men som disse Angreb vare ved at udføres, og Christian August havde erholdt Ordre til at understøtte Russerne ved et Angreb fra Norge, udbrød den svenske Revolution. Georg Adlersparre gjorde Alvor af sine før omtalte Forsætter, satte sig i Spidsen for den vermlandska Fördelningen, hvis Chef, Leyonstedt, han arresterede, og tiltraadte med den Marchen til Stockholm for at kuldkaste Rigets daværende Styrelse. Da Signalet til Opstand derved var givet, iværksatte den navnkundige General-Adjudant for den finske Hær, C. J. Adlercreutz, Revolutionen i Stockholm, i det han bemægtigede sig Kongens Person og indsatte en provisorisk Regering, i hvilken Hertug Carl af Sødermanland indtog Forsædet som Rigsforstander, medens Adlercreutz og Klingspor, G. Lagerbjelke og flere indtraadte med de fleste tidligere Ministre i det nyoprettede Conseil.

Det første, disse Revolutionsmyndigheder, baade Adlersparres i det vestlige og Adlercreutzes i Stockholm, foretoge sig, var at henvende sig til de fjendtlige Hære, som omgav Sverig, om Vaabenhvile. Adlersparre sendte Major C. H. Anckarsvärd til Norge for hos Christian August at udvirke den norske Hærs Passivitet under Udførelsen af det svenske Revolutionsværk. Klingspor skrev paa den stockholmske Regerings Vegne Breve om Vaabenhvile til den Øverstkommanderende i Finland, til Befalingsmanden over de danske Tropper paa Sjælland, og til den franske Hærfører (Bernadotte), som kommanderede ved Østersøkysten. Med det første Brev afgik Major Arfvedson til Døbeln paa Åland, som paa sine Vegne i Henhold til erholdt Befaling sendte Oberst G. O. Lagerbring, der den Gang gjorde Tjeneste paa Åland, til den russiske General Knorring. Med de to sidste Breve rejste Major de la Grange til Sjælland. Senere henvendte Rigsforstanderen, Hertug Carl, sig skriftlig til Kejseren af Rusland, Kongen af Danmark og

Norge og Kejseren af Frankrig om Fred, og med disse Breve afrejste henholdsvis Oberst Lagerbring, Grev C. Løwenhjelm og Oberst Suremain.

Disse Henvendelser havde til Følge, at de vigtigste af de forberedte Angreb standsede, om end ikke alle Steder lige strax. Det maa nemlig erindres, at det i Formen var en politisk Krig, som førtes med Sverig. Der var vel aftalt Erobringer mellem Rusland og Danmark, men kun under den Forudsætning, at Sverig ikke vilde have Fred. Hovedgrunden til Krigen var officielt den, at Sverig ikke vilde lukke sine Havne for Englænderne og tiltræde det fransk-russiske Forbund. Saa snart det erklærede sig villigt til at forandre sit politiske System, maatte de kommanderende Generaler paa alle Punkter nødvendigvis føle sig opfordrede til at standse Fremrykningen, indtil de havde erholdt Forholdsregler fra deres Regeringer i Anledning af den forandrede Situation.

I Norge var Christian August først i Tvivl om, hvad han skulde tro i Anledning af Anckarsvärds Budskab, hvilket han erfarede gjennem Staffeldt, da han ikke fandt det passende at lade Sendebudet fra et revolutionært Parti, som hverken vilde anraabe om Hjælp eller underkaste sig, komme længere end til Grænsen [1]). Han havde længe været belavet paa en Revolution i Sverig og havde allerede i Juni 1808 erklæret sig villig til at understøtte en Handling af de svenske Generaler, som havde til Hensigt at hidføre en Forandring i Sverigs politiske System [2]). Men Spørgsmaalet var, om dette var den forventede Revolution, om Adlersparre var Manden, der kunde føre den igjennem, eller om det hele ikke var et Krigspuds. Det kunde tænkes, at Russerne havde angrebet, at Sverig i den Anledning vilde samle alle sine Tropper, og at Anckarsvärds Mission kunde have det Maal at holde den norske Hær tilbage. Han forlangte derfor Garantier for, at det forebragte var rigtigt, fordrede Tilladelse til at lade to norske Officerer rejse til Sverig for at overbevise sig om Forholdene. Men under Forudsætning af, at det forholdt sig, som Anckarsvärd havde meldt, lod han Darre, som han sendte til Kongsvinger, love, at han, saafremt han ikke erholdt andre Ordrer fra Kongen, ikke vilde forstyrre et Foretagende, som havde Befordringen af Freden og de nordiske Rigers Lykke til Gjenstand.

Saaledes indmeldte han Sagen til Kongen, i det han bad om Forholdsregler. Hans Opmærksomhed var fra nu af stærkt hendragen paa Sverig, thi hvis det virkelig var Revolutionen, som nu kom, mente han, at Sverig maatte ligge for Frederik VI's Fødder, hvis denne blot viste en lille Grad af politisk Klogskab. Og hvis Adlersparre fik Indflydelse paa Revolutionens Gang, hvad han dog ikke anaa ham begavet med tilstrækkelig Energi til [3]), saa vilde Prinsen blive

[1]) „Norske Samlinger", II, S. 612 og flg. [2]) Se III Bind, S. 463. [3]) Se „Norske Samlinger", II, S. 616.

en vigtig Mand for Kongen paa Grund af den Anseelse, han nød i Adlersparres Parti [1]).

Mod Norge var Revolutionen altsaa dækket foreløbig en 10—12 Dage, saa lang Tid, som maatte forløbe, inden Kongens Ordre kunde komme og den bestaaende Vaabenhvile kunde opsiges, hvis Ordren lød derpaa. Slet saa let gik det ikke med den russiske Hær i Finland.

Den Dag, da Revolutionen iværksattes i Stockholm, var Fyrst Bagrations Korps over Isen kommet til Kumlinge, en af de østlige Ålandsøer, og de videre Operationer til Øernes Erobring vare under Udførelse. Da Lagerbring, ledsaget af Arfvedson, ankom til Kumlinge med Budskab om Tildragelserne i Stockholm [2]), opnaaede den første en foreløbig Standsning i Operationerne og en Sammenkomst, som fandt Sted den 16de Marts mellem Døbeln og Lagerbring paa den ene Side og Knorring, Bagration samt Suchtelen paa den anden. Under denne enedes man om en Stilstand, dog paa Betingelse af, at Ålandsøerne inden 3 Døgn rømmedes af de Svenske. Men da denne Overenskomst skulde underskrives, ankom den russiske Krigsminister Araktschejeff, der misbilligede, hvad der var foregaaet, rev Overenskomsten itu og erklærede det for Kejserens Vilje, at Overgangen til Sverig fuldbyrdedes. Døbeln fjærnede sig nu hastigt for strax at sætte Svenskernes Tilbagetog i Scene fra den vestligste af Ålandsøerne, Ekerø, hvor de alt i det væsentlige vare samlede, medens Lagerbring blev tilbage for at opholde Russerne saa længe, som muligt, ved Forhandlinger. Ikke desto mindre lykkedes Tilbagemarchen kun daarligt. Den russiske General Kulneff, som i Spidsen for Kosakker paa Isen havde omsværmet Øerne i Syd, angreb Døbelns Arrièregarde i Flanken, tog den til Fange og gjorde et stort Bytte. Den 19de betraadte han endog det svenske Fastland og besatte Grisslehamn med Kosakker.

Da dette var sket, mente Døbeln, at alle Midler vare gode, hvorfor han paa egen Haand meddelte Knorring, at Rigsforstanderen var beredt til at give efter, og at han ogsaa havde indbudt det danske Hof til at deltage i Fredsforhandlinger, men i det Haab, at det svenske Fastland ikke betraadtes. Han tilføjede tillige, at han med det første ventede Underretning om de Personer, som vare udsete til Fredsunderhandlere, for hvilke han ønskede, at den russiske General vilde

[1]) Redaktøren maa her strax bemærke, at han paa intet Punkt kan godkjende den Opfattelse af Christian Augusts Hensigter i 1809, som Wegener har fremsat i sine „Aktmæssige Bidrag til Danmarks Historie i det nittende Aarhundrede". Sandere er det, som Droysen og Samwer i deres ellers lidenskabelige og ensidige Skrift „Die Herzogthümer Schleswig-Holstein und das Königreich Dänemark" har skrevet om Christian August Side 30, da dette i sine Hovedtræk vil blive bekræftet af de Aktstykker, der kunne belyse Prinsens Forhold til Kongen og for første Gang her ville blive meddelte i deres Fuldstændighed. [2]) Se herom Wredes Bemærkninger, tilføjede den svenske Udgave 1836 af Suchtelens „Kriget emellan Sverige och Ryssland åren 1808 och 1809". Öfversättarens Anmärkninger Side 71, Nr. 324; endvidere Montgomery II, S. 189.

holde Kvarterer og Passer til Rede. For denne Meddelelse bøjede Knorring sig. Han befalede Kulneff at forlade Grisslehamn og vende tilbage til Åland og meddelte tillige, at han havde givet Barclay de Tolly Ordre til ikke at foretage Overgangen over Quarken eller, hvis han havde foretaget den, da til at gaa tilbage til Finland.

Nær var denne føjelige Stemning hos den russiske Øverstbefalende atter bleven forandret, thi da Lagerbring, ledsaget af to Adjudanter ankom til Åland fra Regeringen i Stockholm, viste det sig, at han ikke kom som Fredsforhandler, men kun som Overbringer af et Brev fra Rigsforstanderen til Kejseren. Resolut og dristig, som den svenske Afsending var, begyndte han imidlertid egenmægtig Forhandlinger, for saa længe som muligt at fastholde Russerne i deres Uvirksomhedstilstand.

Overgangen over Quarken havde fundet Sted under Barclay de Tolly. Den senere berømte General havde udført en af de mærkeligste Overgange, som Krigshistorien har optegnet. Farvandet mellem Finland og det egentlige Sverig er paa dette Sted 11 Mile bredt, og, selv naar det er tilfrosset, upaalideligt, fordi Strøm og Vind her ofte paa faa Timer kan bryde og sprede Isen. Som Stationer paa Marchen over Isen benyttedes de tre Øgrupper, som fandtes i Farvandet, nemlig Bjørkø med hosliggende Øer, Valsøerne og Gadderne syd for Holmøen; men Overfarten med 6—7000 Mand og et stort Tros kunde ikke ske saa hurtigt, at ikke ogsaa Nattelejre paa Isen maatte etableres. Marchen var navnlig æventyrlig mellem Bjørkø og Valsøerne. Tropperne bevægede sig her frem mellem taarnhøje Isbjærge, som Stormen havde pisket sammen, og paa ujævn Is, der ofte frembød aabne Render, som maatte overskrides paa samme Maade som Floder paa Land. Men i Løbet af 7—8 Dage havde den uforfærdede General — dog med store Tab — fuldført Overgangen og til sidst tiltvunget sig Adgang til den svenske Kyst, som Kronstedt forsvarede. Endelig havde han den 24de Marts erobret Umeå og sluttet en Konvention med Kronstedt, hvorefter alle de tilstedeværende Magasiner overlodes ham, medens Svenskerne trak sig tilbage til Hernøsand. Da Knorrings Ordre nu kom ham i Hænde, sluttede han en ny Konvention med Kronstedt og tiltraadte uforfærdet den møjsommelige Tilbagemarche over Quarken, hvilken han udførte lykkeligen, uden at Havet aabnede sig og slugte ham og hans Korps.

Kun et eneste af de mange Angreb, som skulde finde Sted samtidigt, paavirkedes ikke af Revolutionen. Det var Grev Schuvaloffs paa Norrbotten. Her var det, at Gripenberg, trængt og vildledet af Schuvaloff, paa Budskabet om Russernes Erobring af Umeå sluttede den berygtede Kapitulation til Kalix[1]), der mere end noget andet

---

[1]) Denne Kapitulation, der er undertegnet af Gripenberg og Schuvaloff i Seivis den $\frac{13}{25}$ Marts 1809, kaldes i Aktstykkerne ofte Aminoffs Kapitulation efter Generalmajor Aminoff, der ansaas for medskyldig i den, ligesom Oberst Palmfelt, hvem den offentlige Mening i Sverig tillagde Hovedansvaret for den.

vidner om den Modfaldenhed, som havde grebet den svenske Hær paa den Tid.

Hele Gripenbergs Korps strakte Gevær, og Finnerne i samme gik til deres Hjem i Finland, medens Svenskerne droge vest paa. Korpsets Vaaben og alle Magasinerne mellem Torneå og Umeå tilkjendtes Russerne, som skulde tage dem i Besiddelse, efterhaanden som de rykkede frem. Russerne rykkede derfor frem, 5 à 6000 Mand stærke, i disse norlige Egne, men med en Langsomhed, som tydeligt forraadte, at de manglede Ordrer om, hvorledes de skulde forholde sig i Anledning af den nye Situation, de forefandt.

De Begivenheder, som her ere fortalte, forefaldt, uden at Frederik VI vidste noget om dem.

Da han havde opgivet Indfaldet i Skaane, om end endnu ikke ganske officielt, eftersom nogle af Forberedelserne opretholdtes og f. Ex. 177 beslaglagte Skibe, som kunde optage 12 500 Mand og 1650 Heste, holdtes samlede i Øresund en Tid endnu, var han, som meddelt, rejst til Kiel, dog uden at det offentlig maatte vides, og uden at Hovedkvarteret eller Bülow eller Bernstorff ledsagede ham. Her kom han de evropæiske Begivenheder nærmere, og da det til Dels eller væsentligst var dem, som havde skræmmet ham fra at røre sig paa Sjælland, var det forstaaeligt, at de hovedsageligen optoge hans Opmærksomhed i Kiel. Gjennem Bernstorff vare Rist, Haffner, Levetzau og Dernath opfordrede til at sende deres Rapporter til Kiel, og disse meddelte ham derfor efter Ankomsten til Holsten dagligen, hvad der vidstes i Hamburg, eller hvad der foregik i Bernadottes Hovedkvartér. De Æmner, som Frederik VI særligt søgte Oplysning om, vare: den store Expedition i England og dens Maal, som af nogle mentes at være Østersøen, af andre Nordtysklands Kyst, den forestaaende Krig mellem Østerrig og Frankrig og særligt, hvilken Rolle Rusland vilde spille i den, og om den kunde antages at ville drage Ruslands Opmærksomhed bort fra de svenske Anliggender. Men Begivenhederne kom ogsaa til at angaa ham mere direkte; thi de franske Tropper gik paa denne Tid bort fra Hamburg og Hansestæderne i Anledning af Troppekoncentrationerne hen imod Østerrig. Det danske Fastlands Tropper kom derved til at mangle den Støtte, de hidtil havde haft i den franske Hær ved Elben, og det paa samme Tid, som ogsaa det vestlige Holsten og Hamburg betegnedes som et meget muligt Objekt for den engelske Udrustning.

Allerede midt i Marts Maaned vare de fleste franske Tropper borte fra Hansestæderne, saa det var de hollandske Tropper, der dannede Hovedbestanddelen af Altonas, Hamburgs og Lübeks Garnisoner. Bernadotte var der dog endnu, men han havde Befaling til at rejse. Det hed sig først, at han skulde til Hannover; men saa

blev det bekjendt, at der var overdraget ham en udstrakt Kommando lige fra Hansestæderne og Kysten ned til Sachsen indbefattet, hvor han skulde tage sit Hovedkvarter i Dresden. Frederik VI søgte til det sidste at udvirke Altonas Rømning af ham, men uden Held. Den 19de Marts rejste han til Dresden, hvorefter de i Altona, Hamburg og Lübek tilbageværende Tropper, som vare Hollændere, kom til at sortere under Gratien, der havde sit Hovedkvarter i Göttingen. Hos Hamburgerne opstod derved et Haab om, at den franske Okkupation maaske vilde ophøre eller antage en anden Karakter, end før [1]). Men det viste sig snart, at det franske Gouvernement over Hansestæderne og deres Territorium opretholdtes. Bernadotte havde ved sin Bortrejse lagt dets Forretninger i sin efterladte Souchef Hamelinayes Haand [2]). De danske Mænd, som havde været attacheret Fyrstmarechallen, afgik fra ham, da han forlod Hamburg. Dernath og Haffner forbleve dog ved Grænsen, den første som Bestyrer af Kommissariatsforretningerne dér, i hvilken Stilling han tillige skulde besørge de politiske Forretninger, som maatte forefalde med de nye franske Myndigheder, den anden som Kommandant i Altona, hvilken Post han beklædte fra nu af og indtil 1813 som en fremskudt Post, hvorfra der spioneredes paa Tyskland.

Kongens Opmærksomhed var saaledes henvendt paa alt andet end de nordiske Anliggender, da han omtrent samtidig modtog Meldinger om den svenske Revolution først fra Christian August i Norge, dernæst fra Frederik af Hessen paa Sjælland.

Til Kronborg var nemlig den 19de Marts en Parlementær ankommen med de la Grange og havde bedet om Tilladelse for denne Afsending til at rejse gjennem Landet tillige med de ham ledsagende Personer, en Adjudant og en Sekretær, da de havde en vigtig Mission til Fyrst Bernadotte og i den Anledning vare forsynede med Pas fra Ehrenheim. Da Frederik VI før sin Afrejse til Kiel paa det strængeste havde forbudt enhver Kommunikation med Sverig, blev de la Grange ikke modtagen denne Dag. Men da Frederik af Hessen hørte, hvad der var passeret, sendte han Generaladjudant Bülow, som i Kongens Fraværelse tjente hos ham, til Statsminister Bernstorff for at indhente hans Formening om, hvorvidt det kunde forsvares at stoppe en slig Sendelse. I Henhold til det fra Bernstorff modtagne Svar befalede Frederik af Hessen dernæst Kommandanten paa Kronborg at modtage de la Grange og ved to Officerer at transportere ham med sine Ledsagere til Rendsborg Fæstning, hvor de skulde oppebie det Svar, som det maatte

---

[1]) Da Bernadotte havde faaet Ordre til at forlade Hamburg, hvor han med sin Gemalinde førte et prægtigt Hof, eftersom Hansestæderne ydede ham 2000 frcs. daglig alene til hans og hans Stabs Bord, udbad han sig en Gave af 200 000 frcs., som han efter Sigende trængte til. Han fik den ogsaa; men Hamburgerne forstode det saaledes, at de med den Sum havde kjøbt sig Fritagelse for at huse det franske Hovedkvarter, hvad der dog var en Fejltagelse. [2]) Af de danske Myndigheder benævnedes Hamelinaye og hans Efterfølgere gjærne Kommandanten i Hamburg, men det var en Misforstaaelse af disses Titel: „commandant militaire des villes et territoire anséatiques".

behage Kongen at give med Hensyn til deres videre Rejse eller Retour. Den 20de modtoges derfor de la Grange ved Helsingør, og der leverede han den da fungerende Kommandant, Oberstlieutenant Scheel, det Brev til Besørgelse, som han havde fra Klingspor til den kommanderende General paa Sjælland. Dette sendte Frederik af Hessen dernæst til Kiel for at høre, hvorledes han skulde besvare det.

Strax efter at dette var udført, ankom der Brev fra Kongen, afsendt lige efter Modtagelsen den 19de af Christian Augusts Beretning, i hvilket han foreskrev, at Sendebud fra Sverig skulde befordres til Kjøbenhavn og der oppebie Kongens Befaling eller Tilbagekomst. Denne Fremgangsmaade blev bragt til Anvendelse paa Oberst Suremain, der ledsaget af en Kornet ankom den 24de, og Grev Carl Løwenhjelm, som anmeldtes fra Kronborg den 30te. Den sidstnævnte indbødes til at komme til Kjøbenhavn og, indlogeret hos Traktør Rau (Hôtel d'Angleterre), at oppebie Kongens Ankomst. Oberst Suremain og de la Grange i Rendsborg fik Tilladelse til med deres Ledsagere at rejse gjennem Landet, hvilken Villighed — da den kom til den svenske provisoriske Regerings Kundskab — af den lønnedes ved, at ogsaa danske Kurerer fik Lov til at rejse gjennem Sverig til Norge.

Frederik VI besvarede de modtagne Meldinger koldt. Han forbød baade Christian August og Frederik af Hessen at negociere og raadede Christian August til som Garanti for Svenskernes Løfter at forlange Gøteborgs og nogle svenske Søhavnes Besættelse af norske Tropper. Vaabenstilstand vilde han ikke tilstaa de Svenske, før de lukkede deres Havne for de Engelske og tillod Korn- og Provisionstransporters uhindrede Passage til Norge.

Nogen særlig nordisk Interesse røbede han ikke. Tværtimod saa' han paa de svenske Anliggender nærmest som en fremmed og vilde rette sin Holdning lige over for Revolutionen efter sine Allierede.

Var der noget, som særligt greb ham, var det det, at en Undersaat saadan kunde gaa op paa Slottet, gribe Kongen og dermed forandre et helt Riges Skæbne. Han fandt det utroligt, at et saadant Præcedens vilde blive taalt af Evropas Monarker og foresatte sig i Kabinetternes Raad at forsvare Legitimiteten imod Revolutionen.

Dette opfyldte ham mest i den Tid, han var alene i Kiel [1]), og da han den 1ste April kom tilbage til Kjøbenhavn, traf han strax et Offer, over hvilket han kunde udlade sine indestængte Følelser i den Retning. Carl Løwenhjelm ventede ham nemlig der. De Ord, som Kongen rettede til ham i den Avdiens, han forundte ham, opvakte den største Forbitrelse i hele Sverig. Heller ikke vilde Kongen besvare den Skrivelse, som Løwenhjelm overrakte ham fra Rigsforstanderen i Sverig, for ikke derved at komme til at anerkjende en revolutionær Myndighed.

---

[1]) Dr. Forchhammer, som har haft Adgang til Udenrigsministeriets Arkivalier, har haft en lignende Opfattelse; se hans Afhandling „Christian August, Prins af Augustenborg" i Dansk Maanedskrift 1868, I, S. 253.

Den Politik, som Kongen paalagde Bernstorff at føre, bestod i at afholde sig fra enhver Indblanding i Sverigs indre Anliggender, saa længe man ikke kjendte de Allieredes Ønsker, men, som sagt, at hævde Legitimitetens Sag lige over for Oprøret.

Dog mange Dage var Kongen ikke i Kjøbenhavn, før han af de derværende Statsmænd og af Christian August og af Forholdene bøjedes hen mod en mindre rigorøs Holdning.

Bernstorff havde nemlig lige fra det Øjeblik, da han havde faaet Nys om den svenske Revolution, sat alle Sejl til for at bevæge Frankrig til at støtte Danmarks Interesser med Hensyn til Ordningen af de fremtidige Forhold i Sverig. Han vidste, at Rusland havde det Ønske, at faa Peter af Oldenburg, som opholdt sig i St. Petersborg, hævet paa den svenske Trone, medens et Parti i Sverig tænkte paa Hertugen af Glocester. Det forekom ham, at Frederik VI var den nærmeste til Sverigs Trone, naar Vasaætten fordreves, og at Kejser Napoleon kunde have Interesse af at forskaffe Danmark en saadan Grad af Magt, at det med Fynd kunde forsvare hans og Fastlandets Magtstilling ved store Bælt og Øresund.

Dernæst forsikredes det Kongen af Kammerherre Eppinger og Grev Runth [1]), som sluttede fra Stemningen i Skaane, at et Parti i Sverig vilde have ham til Konge.

Endelig opmuntrede Christian August ivrigt Kongen til at vælge nye Veje. Prinsen blev nemlig, alt som han mere og mere overbevistes om, at Revolutionen i Sverig vandt Fremgang, og at Adlersparre vilde komme til at faa Indflydelse paa den, mere og mere løftet ved Tanken om, at Forholdene kunde føre til de tre nordiske Rigers Forening, hvad der altid havde været og indtil hans Død vedblev at være det Ideal, som efter hans Mening den nordiske Politik skulde lade sig lede af. Han blev bevæget ved Udsigten til at yde Konge og Fædreland en glimrende Tjeneste paa Grund af den Anseelse, han, som omtalt, nød i Adlersparres Parti [2]). Han troede, at man kunde opnaa alt af dette Parti, og at det var let at overbevise de Svenske om, at deres eneste og sande Interesse var at tilbyde Kongen deres Krone. Han bad derfor Kongen om at maatte virke for de tre nordiske Rigers Forening fra Norge af, og søgte strax at udvide de alt bestaaende Forbindelser med Sverig ved Permittering af svenske Krigsfanger i Norge og ved at indlede Forhandlinger med de svenske Befalingsmænd om ligegyldige Anliggender, der kunde tjene til at faa dem i Tale.

Dette vilde dog rimeligvis altsammen ikke have faaet videre Indflydelse paa Frederik VI's Holdning, hvis ikke Tildragelserne paa Åland vare blevne bekjendte. Først hed det sig rigtignok, at Knorrings Vaabenstilstand ikke var bleven anerkjendt, men strax

---

[1]) Se Christian Augusts Apologi, trykt hos Aall, 2den Udgave, S. 664. [2]) Se Christian August Brev til hans Broder af 10de Marts (trykt hos Ræder III, S. 290), hvilket er i fuldstændig Overensstemmelse med de samtidige Breve til Frederik VI.

efter fik man at vide, at den dog var bleven det, og denne Gang meldtes det tillige, at Alopæus var sendt til Stockholm for at slutte en formel Vaabenstilstand [1]).

Deraf lod Kongen sig bevæge til at følge de Allierede ind paa det Felt, hvor det syntes, at Nordens Skæbne skulde afgjøres.

Uden Betydning var heller ikke den Maade, hvorpaa de la Granges Mission var bleven modtagen i Dresden. Bernadotte, som lige fra 1803, da han for første Gang i Hannover stod fjendtlig lige over for Svenskerne i Pommern, og til 1808, da han havde Kejserens Ordre til at erobre Skaane, havde plejet en Fantasi om maaske paa svensk Grund at kunne opnaa den Trone, som han mente sig lige saa berettiget til som adskillige andre af hans lykkeligere Vaabenfæller, kunde ikke modstaa den Hilsen fra hans gamle Drøm, som Svenskerne bragte ham. Han modtog Sendemændene med udsøgt Opmærksomhed, antog sig deres Sag med Bram og befalede Gratien ikke blot at standse alle Fjendtligheder mod de Svenske langs Østersøen, men i alle Nordtysklands Havne at modtage svenske Skibe som venskabelige [2]). Dette var noget andet end det, Frederik VI havde anbefalet sine Allierede, ikke at indlade sig med den nye Regering i Stockholm, fordi den var oprørsk.

Kongen fandt sig altsaa i, at Programmet for vor Politik blev de tre nordiske Rigers Forening under hans Scepter, hvor langt hellere han end havde ønsket en klækkelig Del af Sverig forenet med sine Riger paa en saadan Maade, at det nye kunde „amalgameres“ med de ældre Dele og slutte sig til det bestaaende i disse.

Men paa samme Tid, han billigede denne Politik, valgte han Kancellipræsident Kaas til at gaa til Norge for at staa ved Christian Augusts Side som Medlem af den norske Regeringskommission.

Som bekjendt, have mange i denne Udnævnelse set Tegn paa Mistillid til Prinsen fra Kongens Side. Men hvis der var nogen saadan tilstede, angik den upaatvivlelig ikke Prinsens Ærlighed, som mange have troet [3]), men kun hans Handlekraft. Kongen mente, han ikke saa' frejdig nok paa Forholdene, og at det var deri, at Grunden til den uheldige Vaabenhvile af 7de December maatte søges. Desuden bebrejdede han ham, at han ikke i Marts af Adlersparre havde forlangt reelle Garantier [4]).

Dog, dette er vistnok noget, som ikke i mindste Maade har foranlediget Kongens Beslutning. Det er saa selvforstaaeligt, at han ønskede at have Haand med i det Spil, som nu skulde foregaa fra Norge, at Kaases Opsendelse ikke behøver anden Motivering.

---

[1]) Det var sandt, at Alopæus sendtes til Stockholm; derimod hævdede det russiske Kabinet paa Blomes Forespørgsel derom, at han blot var sendt der hen for at undersøge Tilstanden. [2]) Dette forandredes, som bekjendt, senere af Napoleon. [3]) J. Aall nævner som Grund til Kaases Opsendelse Prinsens Ulydighed og Mistanken om, at den stod i Forbindelse med hans paafølgende Valg til Sverigs Kronprins (2den Udg., S. 184), Bergmann angiver i Schinkels minnen som Grund Prinsens befrygtede Utroskab (V, S. 47). [4]) Se Kongens Brev af 21de Marts i det følgende.

Norge var nemlig efter Regeringskommissionens Oprettelse et fra Danmark med Hensyn til den øverste Bestyrelse helt udskilt Rige. Det havde vel Administrationen af økonomiske og underordnede Brancher indlemmet i adskillige Kollegier i Kjøbenhavn, men i alt, hvad der angik den egentlige Regering, Krig og Politik (Norge havde sit eget Hærvæsen med Bestyrelse i Christiania), hang det kun sammen med Danmark ved den spinkle Traad, som Brevvexlingen mellem Christian August og Kongen dannede. Der var ingen Minister for Norge i Kjøbenhavn, ingen Nordmand som Regeringskommissionens Repræsentant i Kjøbenhavn, saaledes som der nu er en Afdeling af det norske Statsraad i Stockholm. Der var overhovedet ingen politisk eller militær Myndighed i Kjøbenhavn eller Danmark, som havde noget at sige i Norge. Under saa exceptionelle og mærkelige Forhold, tilmed da Frederik VI egenhændig besørgede hele Correspondancen med Christian August, uden at nogen anden havde noget at gjøre med den end Adjudanten M. R. Jessen, der sifrerede og desifrerede og førte Bog over Brevvexlingen, og en Gang imellem yderligere Adjudanten L. F. Brock, er det naturligt, at Kongen nu, da der fra Norge skulde foretages noget vigtigt, ønskede dér at have en Mand, som han mundtlig kunde instruere før Afrejsen, eller som var nøje indviet i hans Stilling til de Spørgsmaal, som kunde fremstaa. Og nogen mere selvskreven end Kaas fandtes der ikke. Han havde været Kongens Fortrolige fremfor nogen anden, havde staaet ved Kongens Side og hjulpet ham med de store Reformer, der var hans Livs vigtigste Gjerning, Nationens nationale Gjenfødelse gjennem en alle Klasser omfattende almindelig Folkevæbning [1]), og var den, som, hvis det var kommet til Indfald i Skaane, skulde have modtaget og organiseret de erobrede Provinser [2]). Fra det Øjeblik, da Basis for Operationerne paa Sverig var forlagt til Norge, var hans Plads ganske naturligt dér, hvad enten det maatte komme til et Indfald i Sverig, eller Maalet var at hidføre en Forening af de nordiske Riger, af hvilken Tanke Kaas var en varm Tilhænger. Derhos var han fra tidligere Ophold i Norge under lignende Forhold saa nøje kjendt med Landets Tilstand, at han bedre end nogen anden kunde gjøre Nytte i det brændende Provianteringsspørgsmaal, i hvilket det ikke var Kongen muligt at tilfredsstille Christian August.

En anden Ting var det, at Christian August maatte føle sig pinligt berørt ved denne Udnævnelse; thi han vilde helst lede Sagen alene. Han havde bedet Kongen om aldeles hemmeligt at maatte gjøre en Afstikker til Kjøbenhavn for at kunne vexle nogle fortrolige Tanker med Kongen; men det var ikke blevet tilladt. Da Kaas kom til Norge, indtraadte der imidlertid det bedste Forhold mellem ham og Prinsen, og de virkede et Par Maaneder i Forening, før der opstod nogen Rivning imellem dem.

[1]) Jvfr. I Bind, S. 64, Noten. [2]) Se Christian Augusts Apologi hos Aall, 2den Udg., S. 662 eller i A. Ipsens „Christian August, Prinz zu Schleswig-Holstein, nachmals Kronprinz von Schweden“, Kiel 1852, S. 287 og flg.

Efter at Kongen saaledes havde billiget den Politik, som skulde anvendes i det nordiske Anliggende, erklærede han dog, at han selv vilde holde sig uden for, hvad der skete, og han fik hurtigt Lejlighed til at vise, hvorledes han opfattede dette. Den 13de April kom nemlig Løwenhjelm tilbage til Kjøbenhavn med nye Breve og nye Fuldmagter og udtømte alle Overtalelsesmidler for at formaa os til at slutte en Vaabenstilstand. Kongen lod sig ikke bevæge til at forandre det Svar, han sidst havde givet denne betroede Afsending.

Det var de evropæiske Forhold, som skræmmede Kongen fra at foretage det mindste aabenlyse Skridt, som stred imod den de Allierede skyldige Holdning. Det var paa denne Tid, at den store Kamp skulde til at begynde mellem Frankrig og Østerrig, og da det skulde vise sig, om Rusland vilde deltage i Kampen og paa hvilken Side. Tilstanden i Tyskland var saadan, at der kun behøvedes en Gnist for at stikke det i Brand. En Mængde patriotiske Foreninger, som alle beherskedes af det bekjendte „Tugendbund", havde organiseret Tyskland, saa det dannede en stor Sammensværgelse, der havde til Maal at afryste det napoleonske Aag og at skaffe Preussen og de andre tyske Stater Oprejsning for deres Nederlag og Ydmygelser. Sammensværgelsen omfattede ogsaa Medlemmer af de staaende Hære. Saaledes havde General Dørnberg, der udfyldte en Charge i Kongen af Westphalens Hær, forberedt en Opstand blandt hans Tropper. Da Hertugdømmet Brunsvig var blevet indlemmet i Westphalen, var Hertugen af Brunsvig-Oels landflygtig, og han havde nu dannet et Frikorps under Østerrig, beredt til, naar der indtraadte politisk Medbør, at rejse Revolutionen i Nordtyskland. Ogsaa i Preussen lurede en Mand paa Lejlighed til at rejse Tyskland til Kamp mod dets fremmede Undertrykkere, nemlig den bekjendte Friskaremand, Major Ferdinand Schill, Folkets forgudede Yndling, som paa Grund af udførte Bedrifter var bleven optagen i den preussiske staaende Hær med hele sit Frikorps.

Det saa' ud, som om Øjeblikket var kommet for Rejsningen; thi Østerrig var endnu i Overmagt øst for Rhinen, og man mente, det vilde benytte sit Forspring til at gjøre sig til Herre over Tyskland og række Haanden til Englænderne, naar de gik i Land i Nordtyskland.

Bernstorff saa' med stor Ængstelighed paa Situationen syd for os, men havde tyske Sympathier. Han ønskede, at Rusland vilde stille sig paa Østerrigs Side og trække Danmark med sig. Han undlod ikke i Konsekvens af sine tidligere Udtalelser at udmale for Blome, hvilken Synd og hvilken Uklogskab Alexander udviste ved at svigte sin naturlige Plads ved Siden af Østerrig. Thi lader det Østerrig nu gaa til Grunde, skrev han, fjærner det det eneste Bolværk, der beskytter det mod Napoleons utaalelige Tyranni. Det kommer saa selv til at modtage Stormen fra Frankrig. Efter Krigen med Østerrig vil der komme en Krig med Rusland, værre i sine Følger for Evropa end nogen tidligere.

Hans Anskuelser stode i Modsætning til Kongens, der intet ønskede mere, end at Alliancen mellem Frankrig og Rusland maatte holde sig, i det mindste indtil Nordens Anliggender vare ordnede, helst paa den i Erfurt forudsatte Maade. Denne Modsætning havde dog ingen Betydning. I hin Tid havde Enhver Lov at have sin egen Mening, naar han blot huskede paa, at der kun var én Vilje i Staten, som gjaldt. Og i den Henseende forsyndede Bernstorff sig ikke. Han undlod aldrig at fremhæve, hvad der var Kongens Vilje, og omsatte Frederik VI's Tanker og Planer i saa klare og gjennemtænkte Tilkjendegivelser, at Kongen ikke kunde ønske sig nogen bedre Sekretær end ham.

Den truende Katastrofe i Tyskland angik særligt Danmark, fordi alle Efterretninger fra England paa denne Tid udpegede Elben som Englændernes forestaaende Landgangssted. Alle Myndigheder i Holsten, baade militære og civile, samt Rist i Hamburg forlangte flere Tropper til Holsten.

Den 20de April befalede Kongen, at der ved Gottorp under Landgrev Carls Overbefaling skulde samles et Korps som Reserve for Elbens Forsvar. Det dannedes af 3dje og 4de Bataillon af „1ste jyske", som sattes i Marche fra Jylland af, og 1ste og 2den Bataillon „Oldenborg", som droges fra Fyn, hvor de erstattedes af Sjællandske Jægerkorps, der forlagdes fra Nordsjælland der hen. Dette Korps, som foruden disse Batailloner kom til at bestaa af de ved Slesvig By alt værende Fodfolk- og Rytterafdelinger samt 4 Kanoner, blev under Landgrevens Overkommando betroet General Ewald, der sendtes der ned fra Sjælland, hvor hans Plads midlertidigt indtoges af Oberst Mechlenburg og dernæst af Prins Christian Frederik til Danmark. Som Overkvartermester ved dette Korps ansattes Oberst Wegener, hvem Prins Vilhelm af Holsten-Beck adjungeredes. Denne kom tillige med Adjoint Hagemann den 24de April til sin senere Svigerfaders Slot.

I Holsten var Kystforsvaret ved Elben fra Tønning til Altona inden Kongens Bortrejse fra Kiel blevet bragt i den Stand, som de for Haanden værende Midler tillod. Den glückstadtske Equipages Skibe under Mossin havde Stationer paa Ejderen, ved Büsum, ved Brunsbüttel, ved Størens Udløb og ved Indløbet til Glückstadt Fæstning, og dette flydende Værn var forøget med Kanonchalouperne fra Kiel og Heiligenhafen, eftersom Kongen inden sin Afrejse fra Kiel havde paabudt den kommanderende General i Holsten, Düring, efter Angrebets Natur at lade Krigsskibene fra den ene af Holstens Kyster gjennem Ejderkanalen komme den anden til Undsætning, naar det behøvedes.

Forsvaret til Lands dannede fra Büsum af, hvor Jægerkompagniet af 4de Bataillon „Oldenborg" laa, en Brigade under Generalmajor Bechtolsheim i Glückstadt, der dog kun bestod af annekterede Batailloner, nemlig 3dje og 4de Bataillon af Dronningens Livregiment og 3dje Bataillon „Holsten" med et Detachement af den holstenske 2den Husareskadron og nogle mobile Kanoner fra Artilleriet i Rendsborg, foruden Kystskyts og det Artilleri, der hørte til Glückstadt Fæstning og Søequipagen dér. Af den nævnte Styrke stod 3dje

Bataillon „Holsten" med 2 kjørende Kanoner og 20 Husarer som Reserve ved Krempe under Bataillonskommandøren, Major F. V. Moltke [1]). Kong Frederik var nemlig paa denne Tid optagen af overalt at udskille mobile Reserver, som, løste fra det bundne Forsvar, kunde føres mod de angrebne Punkter. Vi have set, at han oprettede saadanne i Jylland [2]). Han anbefalede paa denne Tid Prins Christian af Hessen at indrette Fyns Forsvar paa lignende Maade, og ligesom det Ewaldske Korpses Opstilling i det sydlige Slesvig var en Anvendelse i det større af samme Princip, lagde han, som vi ville faa at se, ogsaa andensteds Vægt paa at gjøre Forsvaret saa mobilt og slagfærdigt, som muligt. Der er ingen Tvivl om, at det er Bernadottes Kystforsvarsmethode, som har paavirket ham.

Denne hele Stilling var rettet mod Englænderne; i Hamborg, Lübek og Altona stod endnu hollandske Tropper. Kongen bød Düring, hvis disse nødtes til at trække sig ind i Holsten, da at optage dem og handle i Forening med dem.

Men nu forandredes dette. Den 21de April udbrød Opstanden i Westphalen, og den 28de marcherede Schill bort fra sin Garnison i Berlin for at rejse Revolutionen i Sachsen. Vel blev Dörnbergs Oprørsskare hurtig knust og, da Napoleon paa samme Tid i Egnen af Eckmühl vandt sine første og afgjørende Sejre over Østerrig, Schill henvist til en simpel Brigantvirksomhed i Sachsen, men Opstanden i Westphalen og Hannover ulmede dog endnu, saa Kong Jérôme, der af Napoleon havde faaet Befalingen over Hamburg, Magdeburg og Hannover og skulde holde Bevægelsen i Nordtyskland nede, maatte trække Hollænderne bort fra Hansestæderne ned til sig for at forøge sine paalidelige Troppers Tal. Fra den 22de April gik derfor alle de hollandske Tropper efterhaanden bort fra Altona, Hamburg og Lübek. Fra Altona gik de sidste — to Kyrassereskadroner og et Rytterbatteri — over Elben den 27de. Fra den Tid blev den franske General Damas Øverstbefalende over Hansestæderne og deres Territorium med Kommandokvartér i Hamburg; men han havde kun 80 Mand i Hamburg foruden Gendarmer og Toldsoldater. I Altona var der kun de franske Hospitaler tilbage, i Lübek var der næsten ingen Tropper.

Nu var altsaa Grænsen saa godt som ubesat. Paa dansk Side havdes der kun nogle Vagter paa de Steder, hvor Hovedveje førte ind over Grænsen, hvilke Vagter vare udsatte fra Neustadt, hvor den tidligere Grænsebevogtning var bleven til Kystbevogtning under Oberstlieutenant Fries. Der skete ingen anden Forandring nu, end at 2den Husareskadron forlagdes til Pinneberg; thi Frederik VI vilde ikke benytte Omstændighederne til at gjenindtage en Grænsebevogtning, som havde været de Franske forhadt. Dog indkaldte Düring alle Frifolk og satte Styrken i Holsten i Stand til at kunne møde alle Eventualiteter.

---

[1]) Fader til tysk Feltmarskalk Moltke. [2]) Side IV, 96, Noten.

Imidlertid var Virksomheden fra Norge begyndt paa den af Kongen billigede Maade. Der førtes Forhandlinger med de svenske Befalingsmænd om fri Kommunikation gjennem Sverig til Danmark, om Fangeudvexling samt om en med Kongens Billigelse forberedet Vaabenstilstand med 4 Ugers Opsigelse [1]). Men Kongen vilde stadig være udenfor. Han turde, som han skrev, ikke virke aabenlyst af Hensyn til sine Allierede. Derved fremstod de besynderligste Anomalier mellem Norges og Danmarks politiske Optræden. Da Svenskerne tilbøde Frihed paa Havet og de gjensidige Kaperiers Ophør, blev Tilbudet modtaget med Imødekommenhed af den norske Regeringskommission, der udstedte Plakaten af 22de April, men derimod afvist i Danmark. Det kom til at tage sig ud, som om Norge handlede imod Kongens Hensigter [2]). Prinsen gjorde opmærksom derpaa. Han vilde, at Kongen skulde gjøre et officielt Skridt, et liberalt Skridt, at han skulde love Svenskerne, at de, naar de valgte ham, skulde faa en Konstitution, lig deres forrige, ja han gik endog saa vidt, at han slog paa Opstilling af et nordisk Program med Hovedstaden midt i Riget [3]); men det fremførtes yderst forsigtigt og ofte kun halvkvædet [4]), fordi ingen af disse Tanker fandt Gjenklang hos Kongen.

Stort Udbytte vilde dog næppe en mere følgerigtig Optræden af Frederik VI have givet; thi i Sverig sejrede nu Adlersparres Revolution. Vi have omtalt Adlersparres og Adlercreutz's Opstande, den ene i Vest, den anden i Øst. Der var Modsætninger mellem de nævnte Revolutionsmænd, som mellem Vesthæren og den finske Hær. Adlersparre ansaas mest for en Frihedsmand. Adlercreutz var mere national- end frihedssindet. Det Maal, som Adlersparre eftertragtede, var en Forening af Sverig og Norge med Udelukkelse af Danmark og Finland, Dannelsen af en Stat paa den skandinaviske Halvø, som i Ly for evropæiske Konflikter ved de Vande, som omflyde Halvøen, kunde hengive sig ugenert til det Frihedsliv, i hvilket han saa' Idealet for en Statstilværelse. Adlercreutz tænkte mere paa Finland, hvilket han mente, at Sverig kunde opnaa at beholde, naar det valgte Peter af Olden-

---

[1]) Det nærmere om Christian Augusts Virksomhed og om hans Forhold til Kongen vil læses i den Brevvexling, som han og de norske Myndigheder førte med Kongen, og som fuldstændigt vil meddeles i det følgende. [2]) Jfr. Forchhammers Betragtning i ovennævnte Afhandling, S. 255. [3]) Om Christian August har tænkt paa Gøteborg, kan ikke ses. Derimod have vi en Beretning (se Scævola: „Utländska diplomaters minnen från svenska hofvet", Stockholm 1885, Side 59) om, at norske Førere, som hvilke Wedel, Rosencrantz og Anker nævnes, skulle have forestillet sig Wenersborg som Hovedstad for et forenet Norge-Sverig. [4]) Derimod skrev Prinsen mere uforbeholdent til sin Broder, hvorom det af Ræder givne Brev af 6te April (III, S. 423) vidner, og efter hvad Yngvar Nielsen har meddelt i „Grev Herman Wedel Jarlsberg", skal ogsaa Grev Wedel, som var loyal til April, have søgt gjennem Schimmelmann at virke for et nordisk Program, i det mindste en fælles Konstitution, altsaa Enevoldsmagtens Ophævelse i Danmark og Norge, men herpaa have modtaget det betegnende Svar: „Mein lieber Wedel! Solcher Ideen ist man hier gar nicht fähig" (S. 226).

burg til Konge. Medens hverken Adlercreutz eller nogen i Stockholm eller de evropæiske Kabinetter tænkte paa, at den gamle, svagelige Carl af Södermanland skulde være andet end Rigsforstander, indtil en ny Konge var valgt (thi afsattes Vasaætten i sin Helhed, var han indbefattet, og afsattes kun Gustav IV, blev hans umyndige Søn Konge), vilde Adlersparre gjøre ham til Konge for at benytte ham som Overgangsled til Christian August, der skulde vælges til Tronfølger under den Forudsætning, at han forinden gjorde sig til Konge i Norge og saaledes bragte dette Rige med sig. Adlercreutz mente, at hvis Sverig maatte lade sig nøjes med at søge at erhverve Norge i Stedet for Finland, maatte dette ogsaa kunne opnaas ved Ruslands Hjælp, der kunde skaffe Danmark Erstatning i Nordtyskland. Adlersparre vilde derimod ikke vide noget af Rusland at sige. Han vilde have Norge ved en revolutionær Bevægelse i selve dette Rige. Christian August skulde løsrive Riget fra Danmark, indføre den nye svenske Konstitution i dette, lade sig vælge til Konge og dernæst føre Riget med sig til Sverig, naar han blev valgt til Tronfølger. Det havde man indbildt ham, at Christian August vilde lade sig bruge til.

Denne Revolution uden Højhed og uden Idealitet sejrede over Adlercreutz's. Da wermlandske Fördelningen paa sin Marche fra Carlstad den 14de Marts var kommen til Ørebro, erfarede den først, hvad der var sket i Stockholm, og Dagen efter modtog Adlersparre fra Regeringen i Stockholm en af Rigsforstanderen undertegnet og af Adlercreutz kontrasigneret Befaling til at lade Halvdelen af Styrken forblive dér paa Stedet og kun at fortsætte Marchen med den anden Halvdel. Men Adlersparre. som indsaa, at Adlercreutz i saa Fald vilde disponere over en større Styrke, end han, i Stockholm, lod sig ikke standse deraf, men fortsatte Marchen med hele sin Styrke, der tilmed i Ørebro forstærkedes med nye Tropper, som han drog til sig. Lignende Ordrer sendtes ham senere, og baade Hertugen og Adlercreutz søgte at bøje Adlersparre til Lydighed ved varme Venskabsbevidnelser og Løfter om ubetinget Sikkerhed for hans Person [1]); men han vilde ikke standse, saa længe de forrige Kancellimedlemmer vare i Affærerne, saa længe Politimagten var i deres Hænder, og saa længe det Maal ikke var naaet, som han og hans Kammerater havde sat sig ved deres vovelige Foretagende.

Den 22de Marts holdt Adlersparre derpaa selvmyndig sit Indtog i Stockholm, til hvilket Rigsforstanderen maatte gjøre gode Miner, hvornæst han indkvarterede sin Hær paa Norrmalm og lagde sit

---

[1]) Nu kjendes hele Correspondancen mellem Hertugen og Adlersparre under Marchen. Hertugens tre Breve findes trykte i G. Adlersparres „Handlingar rörande Sveriges äldre, nyare och nyaste historia", V, S. 12—18; Adlersparres Svar paa det første vil i dansk Oversættelse, saaledes som det indsendtes til Frederik VI, findes trykt ved Christian Augusts Brev til Kongen af 31te Marts i det følgende, Svaret paa det andet findes i C. A. Adlersparres: „1809 års Revolution och dess män", II, S. 119, og Adlersparres Promemoria, der indsendtes før Hertugens sidste Brev, er trykt i C. H. Anckarsvärds „Politisk trosbekännelse", Stockholm 1838, S. 22.

Hovedkvarter i Midten, i den Bygning, hvor nu Vetenskabsakademiet har sit Sæde. Her fra beherskede han Regeringen, der omformedes efter hans Vilje, og han opgav ikke sin selvtagne Myndighed, før den af ham tilsigtede Statsordning var bleven lovligt gjennemført af Sverigs Stænder.

I det hovedsagelige blev man hurtig enig om, hvad der skulde ske: en ny Konstitution, Hertugens Tronbestigelse enten i Følge Arveret, efter at Gustav IV havde givet Afkald paa Tronen for sig og Livsarvinger, eller ved Valg eller ved begge i Forening, samt Norges Erhvervelse ved Christian August Valg til Tronfølger. Dog ansaas det for klogt, inden man skred til Udførelsen, at søge Kundskab om Napoleons Ønsker og Stemninger med Hensyn til Sverig, hvorfor man affærdigede et nyt Sendebud til ham, nemlig Grev Rosen, der skulde opsøge ham paa Krigsskuepladsen ved Donau.

I mere end en Maaned var der derfor for Yderverdenen Stilhed i Stockholm; man hørte blot, at Adlersparre tilligemed Essen var indtraadt i Conseilet, at Lagerbjelke var bleven Udenrigsminister, at Armfelt atter fik Kommandoen mod Norge, at Toll afskedigedes i Skaane og erstattedes ved C. Mørner. Først da Rosen var kommen tilbage den 6te Maj med den Besked, at Sverig kunde vælge Rigsforstanderen til Konge og frit opsøge sig en Tronfølger [1]), fuldførtes Revolutionsværket paa følgende Maade: Den 10de Maj opsagde Rigsdagen paa en højtidelig Maade Gustav IV og hans Livsarvinger Troskab og Lydighed, hvorefter Hertug Carl af Södermanland erklærede, at han vilde vedblive at styre Regeringen som Rigsforstander, til Stænderne havde udarbejdet en ny Statsforfatning. Den 14de nedsattes et Udvalg til at forfatte den nye Grundlov, som alt blev færdig den 28de. Den 5te Juni vedtoges denne Grundlov, og den 6te proklameredes Carl XIII som Konge, hvorefter det nye Statsraad indsattes, hvori L. v. Engestrøm indtraadte som Udenrigsminister og Oberst Platen som Statsraad sammen med Adlersparre, Essen, Rosenblad, Lagerbjelke og flere. Endelig berammedes Tronfølgervalget til den 18de Juli 1809.

Skjønt den danske Regering i den første Tid efter den svenske Revolution saaledes ikke fik videre mistrøstende Efterretninger fra Sverig, vakte det dog Betænkelighed, at Adlersparres Indflydelse, som det meldtes, var i stadig Stigen. Frederik VI's Tillid til den nye Politik kølnedes hurtigt, især da den skaffede ham alvorlige Ubehageligheder fra anden Side.

Hvorledes Kongen har tænkt sig, at han officielt kunde staa uden for, hvad der skete i Norge, er ikke let at forstaa. Handlinger, som bestaa i at indtage en i det ydre venskabelig Stilling til en Fjende, kunne ikke være hemmelige. Og mindst kunde slige Handlinger skjules for Rusland, som modtog alle Efterretninger fra Norge over Sverig, før det modtog dem fra Danmark. Kabinettet i St. Peters-

[1]) Se „Schinkels minnen", V, S. 52 og flg. og Ræder III, S. 432.

borg var selvfølgelig henvist til i Kjøbenhavn at fordre Regnskab for, hvad der skete i Norge, og derfor forefaldt der hele Sommeren igjennem de brydsomste Forhandlinger om Begivenhederne i Norge mellem den danske og den russiske Regering.

De begyndte i April paa Grund af de Forsikringer, som Adlersparre i Stockholm, for at vinde Stemning for sin Helt, flot henkastede til højre og venstre om Christian Augusts store Svenskvenlighed, men vare officielt nærmest støttede til de Udtryk om givne Løfter fra norsk Side, som Adlersparre havde brugt i sin Proklamation fra Carlstad den 7de Marts [1]). Den russiske Regerings Besværinger fremførtes dels i St. Petersborg for Blome, dels i en Note, som Lisakewitz den 25de April overrakte Regeringen i Kjøbenhavn.

Bernstorff forsvarede, som altid, Christian August varmt. Det revolutionære Parti i Sverig havde, som han forklarede, først henvendt sig til Christian August, da Adlersparres Korps havde tiltraadt Marchen til Stockholm. Det havde meddelt Prinsen, at man vilde føre Sverig til et System, som var konformt med de Allieredes, og Christian August havde, uden at binde Kongen og med alt Forbehold, klogt lovet, ingen Hindring at ville lægge i Vejen for en Bevægelse, som foretoges i sligt Øjemed. Kongen havde ikke kunnet misbillige dette; men han havde paalagt ham ikke at negociere, men at være opmærksom paa den russiske Hærs Fremgang for at kunne understøtte den, naar den angreb. Han erklærede Christian August for en Mand, hvis Mod, Iver og absolutte Underordnelse under Kongen stillede ham over enhver Mistanke og enhver Dadel, og over hvis Fremgangsmaade Rusland allermindst burde beklage sig, da det vilde komme til at plukke Frugterne af Revolutionen.

Bernstorff forsikrede paa det bestemteste, at Danmark ikke havde veget et Skridt fra den Stilling, det indtog i Forening med Rusland mod Sverig. Men ogsaa de russiske Hære havde jo standset deres Krigsforetagender, og Christian August kunde ikke angribe, før de russiske Hære gave Exemplet, da han ikke var stærk nok til alene at erobre Sverig.

Denne diplomatiske Skjærmydsel bidrog yderligere til at forøge Kongens Mistillid til den nye Politik. Da Christian August havde sendt Darre til Kjøbenhavn for at faa Kongens Samtykke til den Vaabenstilstand, han paa Tilbagevejen skulde slutte med Armfelt, og som Christian August i Henhold til Kongens Bemyndigelse havde forberedt, betænkte Kongen sig og erklærede, at denne Afslutning kunde bero til nærmere Bestemmelse. Ligeledes afslog han Christian Augusts bekjendte Tilbud om at gaa som Ambassadør til Stockholm for at virke for Kongen. Dog korresponderede han endnu med Prinsen om den Konstitution, der skulde gives Sverig, men tog ingen bestemt Stilling, fordi de store evropæiske Begivenheder endnu ikke havde afsat Resultater.

---

[1]) Trykt i „Historisk tafla“ p. p., S. 121.

En lille Tildragelse ved Holstens Grænse fængslede i denne Tid atter hans Opmærksomhed.

Den 16de Maj kom Hamburgs Kommandant Damas til Wenzel Haffner i Altona og underrettede ham om, at Schill havde taget Dömitz og truede med et Tog mod Hamburg. Han meddelte ham, at han vilde opstille alt, hvad han besad af Tropper, for at forsvare Adgangen til Byen, og bad Haffner om at deltage deri.

Sagen forholdt sig rigtig, for saa vidt som Schill havde bemægtiget sig den lille Fæstning Dömitz ved Elben, som han indrettede til et foreløbigt Holdepunkt for sine Operationer, hvornæst han spejdede mod Havet for at finde det Sted, hvor Englænderne vilde lande, eller hvor han kunde komme i Forbindelse med dem. Strejfpartier, han udsendte, sværmede alt i det Mecklenburgske nær ved Hansestæderne [1]).

Haffner, som, efter Altonas Rømning af de fremmede Tropper, for første Gang følte Betydningen af sin militære Post paa Grænsen, gik strax ind paa Damas's Forlangende, og den 17de rykkede den holstenske 2den Husareskadron gjennem Hamburg til Bergedorf, hvor den bivuakerede sammen med, hvad General Damas kunde skrabe sammen af franske og hollandske Tropper, Infanteri, Artillerister, Gendarmer og Toldsoldater mellem hverandre. Tillige samlede Haffner den altonaiske Borgervæbning og efter Anmodning til Landdrosten i Pinneberg, Gehejmeraad A. P. Levetzau, Milicen der paa Egnen, hvorhos han henvendte sig til Generalmajor Bechtholsheim i Glückstadt og Søequipagen dér for at faa baade Tropper og Sømidler til Altona.

Da Haffners Meldinger indløb til den kommanderende General i Holsten og til Kongen, fulgte disse efter i det indledede Spor.

Düring lod de to Kompagnier af holstenske Skarpskytterkorpses 2den Bataillon i Neustadt paa Vogne transportere til Oldeslo og Oberstlieutenant Fries forlægge hele sit Korps, det vil sige ogsaa 6te Husareskadron og 4 Kanoner, der hen. Han befalede Bechtolsheim at lade Major Moltke, som stod ved Krempe, afgaa til Altona med 3dje Bataillon „Holsten“ og to Kanoner og anmodede endelig Landgrev Carl om at afgive Generalmajor Ewald med to Batailloner og 4 Kanoner til Grænsen.

Kongen befalede Landgreven at efterkomme den til ham rettede Opfordring og instruerede Düring derhen, at de Schillske Tropper skulde betragtes som Fjender, saa snart de betraadte hamburgsk, lybsk eller lauenburgsk Grund, og at vore Tropper, uden at besætte Hansestæderne, hvad Kongen ikke ansaa for hensigtsmæssigt, skulde deltage med de Franske i Forsvaret af den hamburgske, lauenburgske

[1]) Se F. L. Bardenfleth, „Stormen paa Stralsund“ pp., S. 80; om Schills Tog end videre Haken: „Ferdinand v. Schill, eine Lebensbeschreibung nach Originalpapieren“, Leipzig 1824, og A. v. Rochow: „Der Schill'sche Zug 1809“, Berlin 1859.

og lybske Grænse, af hvis Sikkerhed ogsaa vort eget Territoriums Sikkerhed var afhængig.

En almindelig Bevægelse frem til Grænsen blev nu Følgen. Ewald, som først rejste til Altona for at sætte sig i Forbindelse med Damas, var den 23de i Arnsburg, hvor de to Batailloner „Oldenborg“ med fire Kanoner indtraf fra Slesvig. Paa højre Fløj i Altona og Bergedorf stod under Haffner 3dje Bataillon „Holsten“, 2den Husareskadron, et Detachement holstenske Ryttere og to Kanoner, paa venstre Fløj Fries's nys nævnte Korps. Til Stabstjeneste havde Ewald medtaget fra Gottorp Prins Vilhelm af Holsten-Beck som Stabschef samt Divisionskvartermester L. Bardenfleth, Kapitajn Gaertner og sin Adjudant, Premierlieutenant Liliencron, til Stabshjælp. Den 24de indrykkede Fries's Korps i Lübek, da Ewald endnu ikke havde modtaget Kongens Bestemmelse om, at Hansestæderne ikke maatte besættes, og højre Fløjkorps rykkede, dog uden Haffner, frem til Kirch-Steinbek.

Imidlertid havde Kongen af Westphalen sendt de hollandske Tropper ud mod Schill; men denne havde den 18de forladt Dömitz med sin Hovedstyrke og bevæget sig mod Wismar og Rostock, hvorpaa han vilde gaa til Stralsund og Rügen. Den dristige Partifører havde nemlig faaet den gode Idé der at indrette sig et uangribeligt Udgangspunkt for senere Operationer, understøttet, som han haabede at blive det, af England. Her var en Ø, en Fæstning som Brohoved, end videre Bestanddele af den tidligere svensk-pommerske Hær, som lod sig nytte, endelig Kanoner og Krudt; thi den danske Major Muck opholdt sig netop i Fæstningen med Kommando for at modtage 300 Kanoner og et Parti Krudt, som Napoleon havde foræret Kongen af Danmark.

Gratien ankom den 23de Maj til Hamburg med 6te og 9de hollandske Regiment, et Kyrasserregiment og et Rytterbatteri og begav sig, ledsaget af Damas, til Altona for at udbede sig hos Ewald, som han troede dér, de danske Troppers Medvirkning til et Tog ind i Mecklenburg mod Schill. Han traf kun Haffner, som viste sig mere vigtig end egentlig imødekommende, men imidlertid rejste til Ewald. Denne, som havde modtaget Kongens nævnte Ordre, indbød Gratien til et Møde i Trittau den 24de, og der bleve de enige om at rykke samlet ind i Lauenburg. Længere tillod nemlig ikke Kongens Ordre Ewald at bevæge sig, men han udbad sig dog hos Düring Bemyndigelse til at gjøre et Slag ind i Mecklenburg til Wismar og Rostock, som Gratien ønskede.

Foreløbig skete den 25de Marchen ind i Lauenburg, hvor Tropperne fra Trittau og Kirch-Steinbek samledes ved Ratzeburg og Hollænderne ved Mölln. Men efter Ankomsten her til besluttede Ewald sig, da han ikke havde modtaget noget Svar paa sit Andragende, der af Düring var sendt til Kongen, af egen Drift til at gjøre et Skridt ind i Mecklenburg med Gratien. Den 26de forenedes Styrken fra Lübek over Schønberg og den fra Ratzeburg over Dechau i Rhena, medens Gratien gik til Gadebusch. Da det imidlertid her erfaredes, at Schill havde fuldført Bevægelsen til Svensk-Pommern, og Ewald, der

én Gang var kommen i Gang, ikke vilde tilbage uden Udbytte, enedes de to Generaler om med deres omtrent lige store Korpser, der tilsammen udgjorde 5000 Mand, at føre et Slag mod Schill.

De udførte da i Forening Toget mod Stralsund, hvor Fæstningen toges ved et rask Anfald, og det Schillske Korps, hvis Fører fandt Døden under Kampen, afvæbnedes [1]).

Efter denne Daad marcherede Ewald, der til Belønning blev gjort til Generallieutenant, tilbage til Holsten, hvor han under Düring kom til at befale Grænsebevogtningen, der nu indrettedes, som den havde været før de Franskes Ankomst til Grænsen i 1806.

Denne Vaabendaad opmuntrede Frederik VI i den Grad, at han meget lidt berørtes ved et Uheld, som indtraf samtidigt, nemlig, at Anholt toges af de Engelske med samt den Krigsstyrke, der fandtes paa Øen [2]). Han skrev i Anledning af Sejren ved Stralsund et Brev til Napoleon, hvilket Bernstorff bad Rist i Hamburg om at besørge gjennem de franske Myndigheder, da Regeringen ikke paa den Tid havde nogen direkte Forbindelse med det franske Hovedkvarter ved Donau.

Ved det forefaldne havde Danmark uden at vakle bevist sin franske Allierede en Tjeneste, og det styrkede dets Stilling paa denne Tid; thi Østerrig var ved at ligge under. Napoleon var atter ovenpaa, og Alliancen mellem ham og Alexander blev bestaaende.

Den politiske Tilstand blev atter den samme, som den havde været før, og, hvad der bidrog dertil, var, at Rusland, kjed af de svenske Forhandlingers Resultatløshed, nu vilde tilbage til den tidligere Politik. Lisakewitz opfordrede i sin Regerings Navn det danske Kabinet til i Forening med Rusland med alle Midler at bekæmpe den Modstand, som den svenske Regering vilde sætte mod de Forbundnes Anskuelser og Forlangender, og lovede, at Rusland i saa Fald ikke vilde slutte Fred uden Danmarks Medvirkning, naar den danske Regering gav et tilsvarende Løfte. Romanzoff bad Blome om at formaa Regeringen i Kjøbenhavn til endelig at gjøre en Erobring, da det vilde være lige saa let at skaffe Danmark eller Norge Anerkjendelse af en Besiddelse, det havde i sin Magt, som vanskeligt eller umuligt at erhverve det en Udvidelse, naar det intet havde i Hænde.

En Følge heraf var det, at Kongen fra Slutningen af Maj indslog en anden Tone i Brevene til Norge [3]), uden dog at give Christian August nogen fyldestgjørende Forklaring om Grunden dertil. I Brevene af 28de Maj og 5te Juni lod han Christian August forstaa, at Sverig nu maatte tvinges til at forandre System, at Vaabenhvilen derfor ikke maatte vare længere, end til Russerne rykkede frem, da

[1]) Om dette Tog findes en lang, omstændelig Beretning i Krigsministeriets Arkiv, men den bliver ikke her offentliggjort, da alle Detailer om dette Tog kunne ses af forannævnte Bog af L. Bardenfleth, der ogsaa er Beretningens Forfatter. [2]) Et Aktstykke om denne Tildragelse findes S. 387 i det følgende. [3]) Forchhammer siger, at vi i Kongens Brev af 22de Maj spore Overgangen. Jfr. „Dansk Maanedsskrift“ 1868, I, S. 290.

saa Gøteborg og Søstæderne nord for maatte besættes, og i Henhold hertil bad han Prinsen om ikke at negociere mere.

Men inden disse Breve kom til Norge, var Christian August avanceret saa vidt frem i sit Forhold til Sverig, at han gjorde sig Haab om at kunne forene den af Kongen attraaede Okkupation af en Del af Sverig med et vedblivende venskabeligt Forhold til den svenske Revolution, eller med andre Ord, at kunne optræde aabenlyst som Ruslands Allierede, uagtet han hemmeligt var i Forstaaelse med Svenskerne. Naar de Svenske havde Tillid til den norske Hær, kunde de jo lade denne besætte det Land, som de frygtede for, at Russerne vilde tage. Selv om det skete under Form af Kooperation med Russerne, vilde det af den norske Hær besatte Land dog faktisk være beskyttet mod russisk Vold. Denne Tanke søgte Prinsen at vinde Oberst Posse for i den Sammenkomst, som han den 29de Maj havde med denne betroede Repræsentant for den svenske Revolution i Svinesund [1]).

Man skulde nu ikke synes, at disse Prinsens Planer egentlig kunde støde Kongen. Den gamle machiavellistiske Sætning, at man, naar man vil erobre et Land, skal søge at blive kaldt der ind af et Parti, have alle Erobrere fulgt. Naar Prinsen troede at kunne vinde Posse for den norske Hærs Indrykning i Sverig som Ven, saaledes at det Land, den besatte, underlagdes Kongens Scepter, hvad Christian August udtrykkeligt fordrede, og naar han endogsaa antog at kunne opnaa, at Svenske indtraadte i hans Hær efter først at have svoret Kongen af Danmark Troskabsed, saa maatte Kongen, forudsat da, at han ikke var forlods overbevist om, at Svenskerne drev Gjæk med hans Feltherre, efter almindeligt Skjøn glæde sig over Udsigten til at kunne komme til sine Ønskers Maal paa en saa lempelig Maade. Ja der var vel endog Monarker, som ikke vilde tage det saa nøje, om deres Feltherre for at opnaa et saadant Maal lovede mere, end de

---

[1]) Christian Augusts Hensigt med Sammenkomsten med Posse fremgaar af hans Breve til Kongen og af hans Apologi, og der er ikke fremkommet noget, som svækker Troværdigheden af hans Beretninger, selv ikke Brevet af 1ste Juni fra Grev Wedel, som Yngvar Nielsen meddeler i sit Skrift om Grev Wedel, I, Side 286. Men begge Parter troede ved denne Sammenkomst at have opnaaet større Indrømmelser af Modparten, end Tilfældet var. Posse havde nemlig af sin Regering tilfældigvis, paa samme Tid han erholdt Prinsens Indbydelse, faaet Ordre til at indhente Prinsens Mening om det Tidspunkt, da de to Nationer efter fælles Beslutning kunde vende sig mod den fælles Fjende, saa at der nok kunde vise sig Enighed baade i Almindelighed om, at en saadan Samvirken burde finde Sted, og om Tidspunktet for den, nemlig naar Russerne angreb, uden at den Hovedforskjel mellem Revolutionspartiets og Prins Christians Opfattelse kom i Forgrunden, at hint forudsatte, at Kooperationen fandt Sted efter en forudgaaet Revolution i Norge, der løsrev Riget fra Danmark og forenede det med Sverig, medens Christian August gik ud fra, hvad han udtrykkeligt tilkjendegav Oberst Posse, at Okkupationen iværksattes i Kongen af Danmarks Navn.

egentlig vare berettigede til; thi de kunde jo desavoueres og afsættes, efter at Erobringen var fuldbyrdet.

Men hvad enten det nu var i den Tro, at Christian August lod sig narre, eller det var af andre Grunde, f. Ex. at Kongen i Virkeligheden mindre brød sig om Landvindinger end om en for Russerne aabenbar, utvivlsom krigersk Adfærd mod Sverig, saa mishagede Rapporten om Sammenkomsten med Posse, som Christian August indsendte den 3dje Juni, før han endnu havde modtaget Kongens Skrivelse af 28de Maj, ham overordentlig. Han bad under 8de Juni i strænge Ord Prinsen om at følge hans Befalinger af 28de og 5te Juni, hvilke dog den Gang endnu ikke vare komne til hans Kundskab, og bad tillige Kaas om at virke for, at de bleve fulgte. Men dette Brev var selvfølgelig ikke kommet til Prinsen, da han endelig modtog Kongens to Befalinger. Han vidste ikke, at det var Kongen imod, at de udførtes paa den Maade, som Erobringer sædvanlig iværksættes paa, nemlig at Angriberen først søger, om han ikke kan blive modtagen som Ven, og svarede derfor, at han haabede at kunne besætte saa meget af Sverig, som muligt, „paa den sidst ommeldte Maade“. Da var det, at Kongen sendte ham de to bekjendte Skrivelser af 17de Juni, der paa en kategorisk Maade kaldte Prinsen til Lydighed og forklarede ham, at Indfaldet i Sverig ikke kunde ske conjunctim med de Svenske, men skulde foretages som Ruslands Allierede.

Disse Bebrejdelser fra Kongens Side vakte stor Opsigt. Man betragtede det i Norge og Sverig, som om der var indtraadt et Brud mellem Kongen og Prinsen. Men det var der ikke. Kongen blev hurtig god igjen, og det uden at Prinsen opgav sine Meninger. Han brugte blot andre Udtryk, som at man burde benytte Svenskernes Frygt for Rusland og deres indbyrdes Uenighed til vor Fordel, og at man kunde haabe, de vilde kaste sig i vore Arme. Men, hvad han bestemt fik ud af Kongens Breve, var, at der nu var indtraadt Forandring i Politikken, og at han maatte tale anderledes om Russerne, end han før havde gjort. Det var egentlig først ved disse Breve, at han fik at vide, at den af Kongen forhen billigede Politik med Hensyn til Sverig var opgiven, at Kongen ikke længere tænkte paa at vinde den Krone, som jo ogsaa nu var bortgiven til Carl XIII, men at han var vendt tilbage til det oprindelige, nemlig Krig mod Sverig i Forening med Rusland.

Han belavede sig altsaa paa at kunne optræde, som Kongen ønskede det, men bad sig blot oplyst om, naar man skulde ansé Russernes Angreb for at finde Sted. Thi disses nordligste Korps havde jo siden Marts Maaned staaet paa svensk Grund; og fra 1ste Juni var det endog efter Affæren ved Skellefteå gaaet frem til Umeå og Støttingsfjældet.

Forstaaelsen mellem Rusland og Danmark blev Dag for Dag tydeligere.

Da den nye svenske Konge udvalgte Feltmarskalk Stedingk og Oberst Skøldebrand til Underhandlere ved en eventuel Fredsfor-

handling og udbad sig Passer for dem, sendte den russiske Regering saadanne til Barclay de Tolly, men med den Bestemmelse, at de ikke maatte udleveres, før Sverig forud var gaaet ind paa: 1) at anerkjende den bottniske Bugt og Kalix Strømmen for den fremtidige Grænse mellem Sverig og Rusland, 2) at tiltræde Fastlandsmagternes System mod Storbritannien, 3) at tilstede Ruslands Allierede Adgang til Forhandlingerne. For at tvinge Sverig til disse Betingelser, besluttede den sig til at give Krigsoperationerne forøget Kraft, hvorfor det erstattede General Schuvaloff med den unge energiske General Kamenski og anmodede Danmark om dets Bistand.

Den danske Regering var villig. Den lovede et Indfald fra Norge, saa snart det russiske Korps var kommet i Højde med Hernøsand, og sluttede sig i politisk Henseende tæt op til sin Allierede, af hvem den nu haabede at faa Erstatning for sine mange Sorger og Bekymringer. Den udnævnte Blome til dansk Befuldmægtiget ved de i Udsigt stillede Fredsforhandlinger og sendte ham den 21de Juni Fuldmagt og Instruxer.

I Instruxen stillede Regeringen sig paa det tidligere Standpunkt om Erstatning for de ydede Ofre ved Landudvidelse, hvorved den — ogsaa ligesom tidligere — gik ud fra, at en isoleret skaansk Provins kun yderligere vilde dele Landets Kræfter, hvorfor kun en Landstrækning, som kunde forbinde Kongens Riger til en kompakt Masse, vilde være af reel Nytte. Det paalagdes derfor først Blome at gjøre Fordring paa den Landstrækning, som laa syd for en Demarkationslinie fra det Sted, hvor Klaraelv træder ud af Norge, tværs igjennem Sverig til Østersøen. Regeringen tvivlede ikke om, at denne Fordring vilde møde en heftig, ja endog fortvivlet Modstand fra Sverigs Side; men den var paa den anden Side overbevist om, at en positiv Erklæring fra de Allieredes Side vilde være tilstrækkelig til at bryde denne Modstand, da Sverig var ude af Stand til at forlænge den Krig, som det for lang Tid siden vilde have bukket under for, dersom blot Omstændighederne havde tilladt at give Angrebene større Kraft. Heller ikke var Regeringen vis paa Ruslands ubetingede Understøttelse. Maaske vilde man overraskes i St. Petersborg; men det skulde ikke bringe Blome ud af Fatningen. Kun Skridt for Skridt maatte han cedere Terrainet. Hvis de Allierede ikke vilde støtte Fordringen i dens hele Udstrækning, maatte vi til sidst indskrænke os til at forlange vore gamle Provinser, skjønt en slig Forøgelse, som alt omtalt, ikke vilde nytte uden som Middel til senere en Gang at opnaa mere reelle Fordele. Bohuslehn vilde f. Ex. først faa sin fulde Værdi, naar Gøteborg var indbefattet deri. Hvis der skulde være Hensyn, som gjorde det ønskeligt for de Allierede ikke at svække Sverig alt for meget, men snarere at yde os Skadeserstatninger i Tyskland, da vilde Kongen saa meget hellere slutte sig et saadant Arrangement, som han, i Fald de Ønsker, der dannede Grundlaget for Danmarks Fordringer lige over for Sverig, ikke kunde tilfredsstilles i deres fulde Omfang, vilde sætte en uendelig langt

større Pris paa en Landudvidelse mod Syd [1]). Og hvis en saadan Ordning kom i Stand, vilde han give den Erstatning Fortrinet, som kunde erholdes fra Landene mellem Elben og Østersøen [2]).

Af denne Instruktion meddelte Bernstorff ogsaa Didelot et Uddrag, fordi man i det Tilfælde, det skulde komme til Gebetsudvidelser i Tyskland, behøvede og regnede ogsaa paa Frankrigs Medvirkning og Understøttelse [3]).

Tilbage stod nu kun at udføre den Aktion, som var Forudsætningen for Belønningen, og det var saa meget mere nødvendigt at sætte den i Værk, som Rygterne om Christian Augusts forestaaende Tronfølgervalg og alt, hvad derom kom til St. Petersborg fra Stockholm, paa ny stillede Danmarks hele Forhold i et tvetydigt Lys. Kongen lod meddele i St. Petersborg, at, hvad der fortaltes om Prinsen, var usandt, at han var for klog til at lade sig fange af de Svenskes Rænker, og at det fortroligste Forhold herskede mellem ham og Kongen, saa han meldte denne alt, hvad han selv hørte eller vidste. Selv om der var nogen Sandhed i, hvad der sagdes i Stockholm, vilde det heller ikke paavirke Begivenhederne. Kongen nærede vel stor Hengivenhed for Prinsen af Augustenborg og hele den Linie af det holstenske Hus, hvortil han hørte, men dog ikke nogen saa stor, at en Resolution, tagen i Favør af ham, vilde berøre Kongens System mod Sverig.

Christian August var i Virkeligheden nu marchefærdig, som han i øvrigt altid havde været, saa snart der var Udsigt til, at Russerne virkelig vilde komme. Han indkaldte Frifolkene, holdt sin Proklamation parat og sørgede, saa godt han kunde, for alle Manglers Afhjælpning. Den største Vanskelighed var Proviant; thi efter at der i Foraaret paa én Gang var kommet en rig Forsyning, saa stor, at Christian August endog for en kort Tid havde opgivet alle Klager [4]), var Tilførslen atter standset, eftersom Englænderne i Sommerens Løb havde spærret vore Farvande saa strængt, som ingen Sinde før. Men han samlede, hvad han kunde, og regnede paa at kunne finde Ressourcer i Gøteborg, i hvilket Øjemed han rekvirerede svenske Penge eller Kredit paa Gøteborg hos Regeringen i Kjøbenhavn, da han endnu stadig ikke paa svensk Grund vilde benytte Rekvisitionssystemet. Endelig aftalte han det fornødne om Operationerne med Krogh, hvem han dernæst anmodede om at gjøre sig færdig; thi dennes nordlige Kolonnne skulde begynde Indrykningen for, efter at have bemægtiget sig Jerpe Skanse i Jemteland, der dannede Sverigs yderste

---

[1]) Jvfr. Forchhammer: „Dansk Maanedsskrift", I, S. 396. [2]) Kongen tænkte her i første Række aabenbart paa Hamburg, Lübek og Lauenburg. [3]) Man antog den Gang, at Napoleon ikke vilde udvide Frankrigs Grænse ud over Elben, og at han derfor ikke vilde være uvillig til et Arrangement, som fritog ham for den Byrde at holde Hamburg og Lübek besatte. Disse Byer og deres Territorium holdtes nemlig, som man mente, okkuperede, fordi Kejseren af Hensyn til Kampen med England ikke turde overlade Hansestæderne til deres Selvstyrelse. [4]) Herom det fornødne i Aktstykkerne.

befæstede Punkt mod det nordenfjældske Norge, at foretage en Svingning mod Sydost og danne Mellemleddet mellem Russerne og det søndenfjældske Korps.

I Begyndelsen af Juli, da der sporedes krigersk Røre ved Umeå — det var paa den Tid, at Fægtningen ved Hörnefors forefaldt —, begyndte Indfaldet. To Kolonner under Majorerne H. og G. T. Coldevin med et lille Forbindelseskorps imellem sig, bestaaende af Infanterister, Skiløbere, uberedne Dragoner, Landeværnsmænd o. s. v., tilsammen udgjørende 2000 Mand, overskrede Grænsen og besatte den 16de Juli Jerpe Skanse, efter at den svenske Besætning havde faaet Tid til forinden at drage bort med Skansens Kanoner [1]).

Men hermed standsede Indfaldet. Thi før andre Afdelinger end de nævnte nordenfjældske vare komne i Bevægelse, erholdt man paalidelig Efterretning om, at den russiske Fremrykning ikke blev til noget. Christian August opgav saa Indfaldet fra det søndenfjældske, og General Krogh gav sin Søn, Divisionsadjudant Krogh, der paa hans Vegne førte Overbefalingen ved Expeditionen til Jemteland, Ordre til at gaa tilbage, hvorefter den bekjendte Kapitulation til Blekaasen den 24de Juli afsluttedes mellem Lieutenant Krogh og Døbeln, som med 2000 Mand var bleven detacheret fra Nordhæren, hvor han var bleven ansat i Kronstedts Plads, for at møde Indfaldet fra det nordenfjældske Norge.

Det var paa denne Tid, at Prinsens Valg var ved at sejre i Stockholm. Der havde i det hemmelige Udvalg været stor Uenighed om, hvorvidt det vilde være klogt at binde sig alt nu, da der under Krigens og Begivenhedernes Forløb kunde fremkomme Udveje, som man ved et overilet Valg vilde afskære sig Mulighed for at kunne benytte. De fleste af Adlersparres Modstandere havde Øjet rettet paa Finland og mente, at man endnu maaske enten ved en russisk Prinses Ophøjelse til Tronfølger eller ved Gustav IV's Søns Adoption af Carl XIII kunde redde denne dyrebare Provins; et meget lille Parti, repræsenteret af Grev Ruuth, havde endnu Tanken henvendt paa en Forening af de tre nordiske Riger. Men Adlersparre sejrede, og i Dagene omkring den 13de Juli sendte han ved Oberstlieutenant Skøldebrand Christian August Underretning derom, i det han tillige sendte ham Sverigs nye Grundlov.

Christian August havde netop fuldført en Rapport til Kongen af 15de Juli om Grundene til, at han ikke var rykket ind, da Adlersparres Brev ankom. Han besvarede det strax afslaaende, dog, som han har forklaret, i ubestemte Udtryk for ikke aldeles at bryde et Forhold, som i paakommende Tilfælde kunde nyttes af Kongen, og sendte saa det fra Adlersparre modtagne tillige med sit Svar som Bilag til et nyt Brev af 16de Juli, samtidigt med det forrige, til Kongen [2]).

---

[1]) Det nærmere om dette Indfalds militære Detailer findes i Ræders III, S. 489 og flg. samt hos Meijer, S. 193 og flg. [2]) Prinsens Svar gjengives af Adlersparre i „Handlingar rörande Sveriges äldre, nyare och nyaste historia", V, Side 74, noget forskjelligt fra den Kopi, der sendtes Kongen og er trykt Side

En fire Dage efter modtog han den Befaling fra Kongen, som fremkaldte hans saakaldte Ulydighed, og som hidførte den Periode, der, efter hvad han beretter i sin Apologi, blev den pinligste i hans Liv og undergravede hans Sundhed. Sammenhænget hermed er følgende.

Kaas havde, opmuntret af det Sving, som de militære Rørelser den Gang gav Livet i Christiania, den 8de Juli i et frejdigt Brev til Kongen, i hvilket han saa' alt i et forhaabningsfuldt Lys, til Slutning udbrudt: „Havde vi fornødne Penge og Forraad — thi Folk skal den kommanderende General ikke mangle —, da vilde jeg meget tilraade en hurtig og rask Marche til Sverig uden Hensyn til Russernes Medoperation. Til disse har jeg tabt al Tillid“.

Om dette Brev nu virkelig har haft den afgjørende Betydning, som Christian August tillægger det, er vel tvivlsomt, men det maa selvfølgelig have bestyrket Kongen i hans Mening om, at nu var Øjeblikket kommet, da en Provins kunde tages, som Russerne havde opfordret til. Med samme Post modtog han nemlig fra General Krogh Underretning om, at Indfaldet i Sverig efter Overlæg med Prins Christian af Augustenborg var begyndt, og sidstnævntes Brev af samme Dag indeholdt ikke noget, som tydede paa, at han ikke vilde understøtte Kroghs Indfald, naar det skete.

Kongen bød da efter Modtagelsen af disse Breve den 14de Juli Christian August at rykke ind i Sverig, hvis ingen fysiske Hindringer gjorde det umuligt, bemestre sig Gøteborg og tage alt det i Besiddelse, som var der af engelsk Ejendom eller af Værdi for Norge. Han betegnede Udførelsen som fornøden for med Fynd at kunne tale med, naar det kom til Negociationer, og for paa samme Tid, man lukkede Havnene paa dette Sted af Sverigs Kyst for Englænderne, at tage Gavn af de derværende Oplag. Han mindede om, at der kun vovedes lidet ved denne Handling, da Svenskerne kun havde faa Tropper der i Egnen, og at man, hvis Russerne trak sig tilbage og hele Sverigs Magt blev disponibel mod Norge, ogsaa let kunde trække sig tilbage og gjøre et svensk Angreb umuligt ved at fjærne alle de Midler, Svenskerne skulde bruge til et Angreb.

Da denne Befaling kom til Christiania, vidste Christian August, som sagt, at Russerne ikke rykkede frem; det nordenfjældske Korps

---

302 i det følgende, og der er ingen Tvivl om, at Adlersparres Gjengivelse er rigtig; thi skjønt Redaktionen ikke har kunnet opspore det paagjældende originale Brev, efter hvilket der har været søgt i Sverig, har den dog ved at sammenligne Adlersparres Gjengivelse af de andre Breve med Originalerne til disse, som findes i Lund, vundet den Erkjendelse, at Adlersparre i det hele citerer Christian Augusts Breve rigtigt. De Forskjelligheder, som paa forskjellige Steder i det nævnte Aktstykke findes mellem Renskriftens og Kopiens Udtryk, ere imidlertid ikke større, end at baade Renskrift og Kopi kunne være udfærdigede efter samme Kladde; thi Darre rettede af sproglige Hensyn lige saa frit i Christian Augusts Koncepter som Jessen i Kongens. I hvert Fald have Forskjellighederne ingen reel Betydning. Indholdet er det samme begge Steder.

var paa Tilbagegang, Bevægelsen ind i Sverig i det hele brudt og Situationen forandret, hvorom Rapport var undervejs til Kjøbenhavn. Han følte sig forpligtet til at udbede sig en ny Ordre. Deri bestod hans saakaldte Ulydighed, at han opsatte Udførelsen af Kongens Ordre, til han havde faaet Svar paa en ny Rapport, som han indsendte om Situationen med Angivelse af de Grunde, hvorfor efter hans Mening intet Indfald burde ske.

Prinsens Standpunkt vil ses af efterfølgende Brevsamling, saa vel som Kaases, der nu begyndte aabenlyst at forfægte Anskuelser, der vare Prinsens modsatte. Nogle ville maaske finde, at Prinsen saa' for mistrøstigt paa sine Midler; men ingen vil kunne nægte, at han var i Overensstemmelse med sig selv, i det han bestandig havde været af den Mening, at alt burde voves fra Norge, naar der samtidigt skete Angreb fra Rusland eller Danmark, men at et isoleret Angreb fra Norge ikke vilde være heldbringende.

Det maa indrømmes, at Chancerne for at vinde noget ved et Angreb paa Sverig vare blevne ringere Maaned for Maaned fra den Tid af, da Frederik VI i Marts opgav Indfaldet i Skaane, uagtet han havde 40 000 Mand imod kun 8000. Den Gang stod 5 Korpser beredte til et samtidigt Angreb fra forskjellige Sider. Nu kunde der ikke ske Angreb fra Finland over Havet eller fra Sjælland, fordi den engelske Flaade var kommen og beherskede Øresund og den bottniske Bugt, den sidste i Forening med den svenske Flaade. Der stod kun et enkelt russisk Korps paa svensk Grund, nemlig Kamenskis, men dette var kun 6000 Mand stærkt og kunde ikke komme syd for Støttingsfjældet.

Naar Christian August nu vilde falde ind i Sverig, var det heller ikke, som det paatænkte Angreb fra Skaane, et Foretagende mod en af det svenske Riges Udkanter, hvor man var vis paa ikke at finde nogen stor Modstand, fordi den svenske Hær i det udstrakte Land ikke ganske kunde opgive Landets centrale Del. Det blev et Angreb ind i Sverigs Centrum, hvor Sverigs nu forfriskede, kampfærdige og i moralsk Henseende hævede Tropper i overlegent Tal kunde samles.

Christian August indrømmede, at Gøteborg saa at sige laa aaben for ham. Men han sagde: Gaa vi til Gøteborg, saa ligger Vejen til Christiania aaben for Adlersparre, som alt er paa Marche fra Stockholm med sit Korps for at erhverve Norge. Vi blive nødte til at opgive vore Erobringer hurtigere, end vi have gjort dem, og naar vi saa, forstemte over det mislykkede Tog, ile tilbage for at forsvare Grænserne uden Magasiner og uden Fornødenheder, da ville vi ikke kunne afværge en Kapitulation, Norges Kapitulation lige over for Sverig.

I hvert Fald handlede Christian August, naar han betragtede Sagen saaledes, som en ærlig Mand ved til det yderste at gjøre, hvad han formaaede, for at afværge et Angreb paa det ulykkeligste Tidspunkt, som tænkes kunde. Havde han været hildet i Wedels eller i det svenske Revolutionspartis Planer, saa havde han ikke tøvet et Øjeblik med at sætte Angrebet i Værk. Norges Erobring vilde da være

foregaaet ved Kapitulation paa en saadan Maade, at ingen i Verden vilde kunde sige andet, end at den var sket som en naturlig Konsekvens af Krigen.

Christian August, som saa', at Norges Kræfter vare udtømte paa Grund af Hungersnøden og de tomme Magasiner, der endog stillede en nødvendig Opløsning af Hæren i nær Udsigt, mente, at han paa en Tid, hvor Sverig begyndte at komme ovenpaa, og hvor dets hele Hu samlede sig om Norges Erhvervelse, reddede Riget for Danmark ved at holde over den Vaabenhvile, der bandt Svenskerne, i det mindste saa længe han, Christian August, ikke havde forspildt den Hensynsfuldhed, de viste ham.

Dette Angreb blev heller ikke senere til noget. Det døde bort af sig selv paa Grund af dets praktiske Uudførlighed, uagtet Kongen fastholdt sin Befaling, saa længe han overhovedet opretholdt sin Politik.

Men dette var rigtignok ikke længe.

I Forhandlingen med Rusland havde Regeringen haft haardt Arbejde med at overvinde den Mistænksomhed, som Kabinettet i St. Petersborg stadig nærede mod Christian August og, hvad der skete i Norge. Da Kongen i Begyndelsen af Juli hørte, at Christian August havde indkaldt sine Frifolk og aftalt det fornødne med Krogh om et Indfald, naar blot Russerne vilde komme, lod han derfor Bernstorff melde, at der nu forberedtes et Indfald, hvilket jo ogsaa begyndte, men rigtignok kun nordenfjælds. Noget efter forhørte det russiske Kabinet sig, om et Rygte, som var kommet fra Sverig, var sandt, at de Norske havde nægtet Lydighed, da de skulde over Grænsen, samt om det var en saadan Stemning, der var Grund til, at der intet skete fra Norge. Der laa en Kjendsgjerning til Grund for dette Rygte, men som var opfattet fejlagtigt i Sverig. Imellem de nordenfjældske Tropper, som rykkede ind i Sverig, var der, som meddelt ovenfor, nogle Landeværnstropper. Disse standsede ganske rigtigt, da de kom til Grænsen, og vilde ikke videre; men det var ikke af politiske Grunde, derimod fordi Reskriptet af 15de Januar 1741 havde lovet Landeværnet kun at blive brugt i Landet selv. Det var kun en Protest, som disse Landeværnsmænd havde nedlagt, af samme Art, som den Landeværnet fra Smaaøerne syd for Sjælland viste i Avgust 1807, da det skulde føres til Sjælland. Da de med Magt vare førte over Grænsen, fulgte de senere med lige saa villigt, som de andre. Bernstorff lod Blome melde, at hine Rygter beroede paa en Fejltagelse, at Stemningen i Norge var udmærket, og at den eneste Grund til, at intet Indfald var sket fra Norge, var den, at Russernes Fremrykning ikke var bleven til noget. Men ved denne Lejlighed — det var den 15de Juli, Dagen efter, at Kongen havde udstedt sin Ordre til Christian August om at rykke ind uden Hensyn til Russerne, — meddelte Bernstorff, at Kongen, ærgerlig over at tabe den gode Aarstid, paa en positiv Maade havde befalet Christian August at gaa frem, og at Prinsen nu vilde tage Gøteborg. Da man i Kjøbenhavn den 19de endnu ikke havde modtaget nogen Beretning fra Norge af nyere Dato end den 8de, uagtet Indfaldet

vitterligt vidstes begyndt den 1ste, antog Bernstorff, at det maaske kunde rejse sig fra, at Krigsoperationerne vare begyndte og Postgangen gjennem Sverig som Følge deraf standset. Ogsaa dette Haab meddelte han Blome.

Men paa samme Tid disse Meddelelser kom til St. Petersborg fra Kjøbenhavn, kom der andre fra Sverig, som meldte, at Christian August ikke havde rørt sig af Pletten, men at han var bleven valgt til svensk Tronarving, og at den kongelige Proposition om hans Valg indeholdt den Begrundelse blandt andre, at han havde víst Sverig en betydelig Tjeneste ved den Vaabenstilstand, som han saa dristigt og paa eget Ansvar havde bevilget og saa ædelmodigen paa sit blotte Ridderord hidtil havde holdt.

Den næste Note, som kom til St. Petersborg fra Kjøbenhavn, og som, grundet paa Christian Augusts Brev til Adlersparre, meddelte, at Prinsen ikke havde laant Øre til den svenske Proposition, hvorfor Kongen, der havde billiget hans Opførsel, havde udnævnt ham til Feltmarskalk og Statholder, viste sig ikke ganske rigtig, da Prinsen egentlig kun havde opsat sit Samtykke til Freden. Heller ikke var det opmuntrende, at Frederik af Hessen nu skulde udføre Indfaldet fra Norge; thi Svenskerne forbød ham Rejsen gjennem Sverig, saa han maatte benytte Søvejen fra Jylland.

Regeringen tabte sin Position og syntes ogsaa i andre Henseender at komme til kort. Dens Fordringer om Landudvidelser vare blevne modtaget med Forfærdelse af Rusland, og nu erfarede den, at Kejser Alexander tvært imod Aftalerne havde ladet Stedingk faa Adgang til Romanzoff. Det var vel ikke Fredsunderhandlinger. Disse skulde finde Sted i Wiborg, og det russiske Kabinet fastholdt endnu officielt de opstillede Betingelser, men det var dog blevet tilladt Stedingk at faa en særskilt Conference med Romanzoff i Frederikshamn som Forberedelse til de egentlige Fredsforhandlinger.

Da der nu hertil kom de sørgelige Beretninger om Nøden i Norge — Englænderne havde opdaget Tilførslen fra Archangel, der hidtil havde været skjult, fordi den gik indenskjærs fra Nordkap af, og sendt en Flotille til det hvide Hav —, da den i Udsigt stillede gode Høst i Norge blev til Misvæxt paa Grund af Tørke, da der endelig ikke var hørt et Ord fra Frankrig, siden Krigen var begyndt med Østerrig, og Napoleon ikke engang havde besvaret Brevet om Sejren ved Stralsund[1]), — da fattede Frederik VI en Beslutning, som maaske er den fornuftigste af dem, han endnu havde grebet siden den politiske Campagnes Begyndelse: han opgav Spillet.

Han satte sig ud over sine Forpligtelser lige over for de Allierede og tilbød Sverig en Separatfred paa Vilkaar, at han afstod Christian August, og at det indrømmede Status quo ante bellum.

Tilbudet gjordes Sverig i Depeche fra Bernstorff til Engestrøm af 3dje Avgust, og, hvad der var sket, meldtes det russiske Kabinet

[1]) Kejserens Svar, der er af 15de Juli, kom først til os i September, hvorom senere.

i en Depeche til Blome at 5te August. Bernstorff udtalte i denne, at Regeringen, ved at fjærne Hindringerne for Ruslands Fred med Sverig og ved at fritage det for at støtte Danmarks Fordringer, mente at gjøre Rusland en Tjeneste og kun ofrede sine egne Interesser. Sverig modtog Tilbudet meget reserveret, fordi det mente at kunne faa baade Christian August og Norge uden Danmarks Samtykke. Men det afviste dog ikke Tilbudet; det behandlede det kun henholdende, saa at en Fredslutning mellem de nordiske Nationer fra nu af, saa at sige, stod paa Dagsordenen[1]).

I det mindste var Krigen med Sverig nu faktisk endt. Kongen betragtede den som forbi, og han satte ogsaa da det strænge Hensyn til Kontinentalsystemet til Side, i det han, som der vil ses i Aktstykkerne, løsnede det Afspærringsforhold, i hvilket Norge hidtil havde staaet til England[2]).

Efter at Kongen saaledes havde kastet den nordiske Politiks Byrde fra sig, befriedes han ogsaa for den Uro, hvori den under Udrustning værende store engelske Expedition havde holdt ham hele Sommeren, i det den skiftevis var sagt rettet mod Sjælland, mod Hamburg, mod Fyn, mod Gøteborg og andre Steder[3]). Den gik til Vliessingen[4]), hvor Bernadotte, hvem Napoleon misfornøjet havde sendt bort fra Hæren i Østerrig, blev dens Modstander som Chef for en i Hast samlet fransk Nordarmé, der dog senere atter fratoges den nu i Unaade faldne Fyrste. Men derfor forskaanedes vi ikke for mindre Angreb. Englænderne havde hele denne Sommer været meget aktive mod os, hvad deres strænge Blokade, Togene til det hvide Hav og til Anholt, samt en Del Fægtninger, som Aktstykkerne ville indeholde Oplysning om, bevidne. Nu viste de sig ogsaa ved Elben, i det de Natten mellem den 8de og 9de Juli gik i Land ved Cuxhaven, erobrede det derværende franske Batteri og gjorde sig til Herre over Omegnen, medens de bortførte alle Kanoner, som forefandtes paa Kysten, og sprængte Værkerne i Luften.

Dette Angreb bragte atter Uro i Holsten, hvor Ewald af Düring sendtes til Glückstadt, og hvor Forsvarsstyrken ved Elben ellers stod,

---

[1]) Herom Forchhammer, „Dansk Maanedskrift, 1868, I. Side 410 o. flg. [2]) Jfr. Aall, 9de Kapitel, S. 206, og Yngvar Nielsen: Grev H. Wedel, I, S. 353 og flg. [3]) Der blev hele denne Periode igjennem taget militære Forholdsregler i Anledning af disse truende Angreb. Hvad der blev foretaget med Angreb paa Elben eller Sydgrænsen for Øje, er omtalt i det foregaaende. Hvad der foretoges for at dække Sjælland og Fyn, vil ses af Aktstykkerne. [4]) Om den franske Flaadeafdeling paa Schelde og de i den indlemmede to dansk bemandede Krigsskibes Forhold ved denne Lejlighed haves Oplysning i Otto Lütken: „De Danske paa Schelden 1809—13“, Kjøbenhavn 1888.

som før forklaret, med Moltkes Reserve ved Krempe. Der forefaldt endog som Følge af dette engelske Angreb en ny lille krigersk Bevægelse ud over Grænsen. Kongen havde nemlig den 23de Juli tilladt, at den engelske Styrke blev angreben, dersom Generallieutenant Ewald efter Conference med Søkapitajnerne Mossin og Holsten kom til den Anskuelse, at det kunde gjøres. Til dette Resultat kom han, og derfor afgik den 1ste Avgust Ewald med de to Batailloner „Oldenborg", et Rytterdetachement og 4 Kanoner, ledsaget af den franske Kystchef, Montcabrié, og franske Søfolk, hørende til sidstnævntes Styrke, fra Glückstadt om Bord i Fartøjer, som Mossin havde sammenbragt, til Freiburg, hvor Ewald gik i Land, og hvor fra han marcherede til Cuxhaven, som Englænderne netop havde forladt.

Efter at have været her i nogle Dage, modtog han fra Haffner en Melding, som bevægede ham til at sætte sig i Marche mod Weser. Den angik Hertugen af Brunsvig-Oels's Korps, som havde revet sig løs fra den østerrigske Hær, da denne sluttede Vaabenstilstand med Frankrig, og kastet sig ind i Tyskland, hvor Hertugen i Halberstadt havde overvældet og sprængt det 5te westphalske Regiment og dernæst havde for en Dag taget Ophold i sin gamle Hovedstad. Meldingen gik ud paa, at Hertugen med hele sit Korps havde forladt Brunsvig den 2den Avgust og, forfulgt af den westphalske General Reubell, vilde naa Bremen for at indskibes. Ewald vilde spærre ham Vejen, og General Düring, som paa en Inspektionsrejse netop den 4de kom til Glückstadt og dér ogsaa modtog Melding fra Haffner, beordrede 3dje Bataillon „Holsten" og de to Husareskadroner over Elben til Ewalds Understøttelse.

Hensigten med Ewalds Bevægelse naaedes dog ikke. Da han kom til Bremerlehe, var Hertugen af Brunsvig-Oels's Korps alt undkommet, saa kun et Par Baade med Hertugens Tjenerskab og Papirer faldt i hans Hænder. Og dermed endte denne lille krigerske Episode, som vil blive berørt i nogle af de efterfølgende Aktstykker, da en Befaling fra Kongen af 8de Avgust kaldte alle Tropperne paa den venstre Elbbred tilbage til Holsten.

Breve fra og til Norge.

Fra Christian August til Kongen[1]).

Christiania, den 11te Marts 1809 [2]).

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg har allerunderdanigst at indmelde til Deres Majestæt Imodtagelsen af Allerhøjstsammes Befaling af 2den d. M. ved Søpremierlieutenant Seidelin. Det er tillige en ubehagelig Pligt for mig at indmelde, at Kongejagten, hvorpaa Kurér Røsler, og sandsynlig ligeledes Lieutenant Riis, med Deres Majestæts Befalinger til Undertegnede skal have været, formodentlig er tagen af Fjenden. Man har vel hverken i Jylland eller her nogen bestemt Efterretning om deres Skæbne; men den samme Dag, da den afsejlede, hørte man en Kanonade, som varede i to Timer, og en Skipper beretter at have set samme Dag, at et Skib efter en Kanonade strøg Sejl for en fjendtlig Fregat og blev taget [3]).

Fra Russerne haves ingen bestemt Efterretning uden den, som Deres Kongl. Majestæts Befaling indeholder, og som i disse Dage ligeledes af en udsendt Underofficer, som kom til Aasele Lapmark, men der maatte retournere, da han næppe slap der fra uden at blive arresteret som fordægtig, har indmeldt. Saaledes er Kommunikationen endnu ej aabnet.

I Gaar blev mig fra General Staffeldt indmeldt, at en Parlementær fra den ved Carlstad staaende fjendtlige Kommanderende, Adlersparre, ansøgte om Tilladelse at tale med mig, at hans Ærende var egentlig, at den almindelige Nød og Kongens Beslutning ej at slutte Fred, saa længe endnu nogen svensk Mand var i Live, havde foranlediget megen

[1]) Brevene meddeles i den Orden, i hvilken de ankom til eller afgik fra Kjøbenhavn (eller Kiel). [2]) Begyndelsen i Bogstavskrift. [3]) Herfra i Sifre.

Misnøje, [at] mange Militære, hvoriblandt Korpset under Adlersparre, en stor Del af den finske og skaanske Armé, havde besluttet at marchere mod Stockholm, hvor alt et Oprør var udbrudt, for at tvinge Kongen til at frasige sig Kronen og give Landet Freden, at Kongen skulde tages fangen o. s. v., at Parlementærer vare sendte i lignende Ærende til Deres Kongl. Majestæt og til den russiske Armé i Finland, at man ej kunde lide, at fremmede Tropper betraadte svensk Grund, og at man derfor ønskede Forsikring for Indfald fra norsk Side. Et Udkast til en Proklamation blev kommuniceret, som allerunderdanigst vedlægges. Da Cederstrøm var af Kongens Parti, havde Parlementæren maattet afsendes til Kongsvinger. Jeg holdt det efter min Stilling for upassende at indlade mig med en Emissær af et revolutionært Parti, hvis Konnexioner vare mig ubekjendte, og hvis Skæbne altsaa var meget uvis, som ej forlangte vores Understøttelse og ej anholdt om Forening. Jeg lod ham altsaa svare, at da jeg ved Generalens Melding tilstrækkelig var underrettet om hans Ærende, saa holdt jeg det for overflødigt at lade ham gjøre en Rejse, som vilde gjøre ufornøden Opsigt, hvilket han i sin Stilling ej kunde ønske, at dersom han havde mere et anbringe, Generalen da var bemyndiget at antage hans Andragende og at meddele ham mit Svar ved en Parlementær, at ingen kunde give et bestemt Løfte i et Anliggende, som alene dependerede af Deres Kongl. Majestæts Befalinger, at saa længe det afhængte af mig, og naar jeg var overbevist om den foregivne Stillings Sandfærdighed, jeg ej agtede at forstyrre et Foretagende, som havde Befordringen af Freden og de nordiske Rigers Lykke til Gjenstand.

Det, at Tanken om, at dette Foregivende ikkun var et Strategem for at vinde Tid og holde os i Inaktivitet, medens man paa en anden Side koncentrerede alle Kræfter for at møde et forventende Angreb, var saa naturligt, at jeg, omendskjønt jeg ej vilde have denne ansét som en Formodning, dog saa' mig nødt til at forlange Overbevisning, som efter det her ommeldte maatte være dem lige saa magtpaaliggende at skaffe mig, at det sikreste Middel hertil var, at man tillod 2 norske Officerer, indestaaende for deres Sikkerhed, at gjøre en Rejse til Stockholm, hvoraf den ene kunde være Retour i 5 à 6 Dage, den anden der fra til Kjøbenhavn for at imodtage Deres Kongl. Majestæts Befalinger, Retour i 10 Dage, at disse Officerers hastige Befordring eller Udebliven vilde være afgjørende, at dersom jeg imod Formodning imidlertid blev underrettet om, at ommeldte havde været et Strategem, eller at nogen fremmede Tropper vare indrykkede i Sverig, jeg da saa' mig nødt til at blive aktiv.

Svaret skal allerunderdanigst blive indsendt.

Nogle Udladelser lade mig formode, at det ej er ganske rigtigt, de tale om et stærkt Korps i Torneå o. s. v. Jeg søger at bringe dem til Modsigelser for at erholde sikre Data og skal vist ej forsømme et Øjeblik. Skulde imidlertid Revolutionen virkelig bryde ud, da er jeg i sand Forlegenhed, uvidende om den Beslutning, Rusland muligen fatter, og det saa meget mere, da Parlementæren efter en i

dette Øjeblik af General Staffeldt erholdt Rapport har ytret, at man vilde overlade Napoleon at disponere over Kronen, men tillige udbede sig at erholde Hertugen af Oldenburg til Konge.

Jeg indsér ej, at jeg kan rykke ind, saa længe Russerne ej ere indfaldne; men den fordelagtige Aarstid forsvinder, og Førefaldet vil snart gjøre Operationer vanskelige, om ej umulige. Nogle Skibe ere ankomne, men langtfra ej tilstrækkelig. Vores Brigger er alle ude; men en overlegen fjendtlig Styrke truer at tilintetgjøre alle Foranstaltninger. Den 27de f. M. blev alle engelske Skibe i Sverig lagt under Embargo, som den 28de blev hævet. Christianssand, som jeg ej kan forsyne med tilstrækkelig Magt, uden at blotte andre lige saa vigtige Punkter, begynder at forurolige mig. De militære Forraad tage af alle Vegne, og med et Land i Revolution er det lige saa umuligt at slutte nogen Forbindelse, som det er farligt for vores Interesse, ved at rykke uopfordret ind, at opirre og at forene Partierne. Det mig tilsendte svenske Skrift [1]) kan jeg her ej lade trykke uden ved Publicitet at forfejle Hensigten, og 10 mig tilsendte Exemplarer ere langtfra ej tilstrækkelige. Svaret af Parlementæren var, at de, ej sikker om den skaanske Armés Sindelag, ej saa' sig i Stand til at sikre en Officers Rejse til Deres Kongl. Majestæt, at han gjærne vilde tage en Officer forklædt med sig til Stockholm, og da dette for Følgernes Skyld af General Staffeldt ej blev indvilget, at han inden 5 à 6 Dage haabede at kunne sende de fangne Lieutenanter Krogh og Paludan tilbage med Beretning. Jeg har svaret, at jeg intet vidste at tilføje det én Gang givne Svar, uden det, at jeg ventede inden 5 à 6 Dage at erholde nye Efterretninger om det ommeldte eller paa anden Maade den nødvendige Overbevisning. Han fortalte, at Landshøvding Grev Rosen og en Oberst Grev Leyonstedt i Carlstad forrige Nat var bleven arresteret, og Tropperne marcherede mod Stockholm, at Oberst Posse havde erholdt Opdrag at arrestere General Cederstrøm og at besætte Gothenborg, men at man herpaa ej var sikker, at den finske Armé paa Åland var i Oprør, og Proklamationen under Pressen, [at] den skaanske Armé og deres højre Fløj [var] forberedet, men ej saa vidt bearbejdet. Her efter maa Tildragelserne med denne højre Fløj inden faa Dage gjøre et sikkert Kjendemærke om Stillingen. Alle Spioner ere i Gang. General Armfelt skulde blive Rigsforstander. I Fald Gesandten, som de agtede at afsende til Napoleon, ej kunde komme over Sundet, da agtede de at afsende ham igjennem Norge, hvorom de ansøgte Tilladelse, hvilket vel ej tør nægtes; han skal i saa Fald anvises til Generalkommandoen i Jylland, hvor han finder Deres Majestæts Ordre.

Jeg formoder en borgerlig Krig, som bringer det aldeles ødelagte Sverig til Deres Kongl. Majestæts Fødder. Meget i det af Deres Kongl. Majestæts Befaling af 2den d. M. bortfalder nu ved det forommeldte. Norges Stilling bliver herved end mere vanskelig, naar det ej erholder klækkelig Tilførsel, hvilket som oven meldt er usand-

---

[1]) Se IV, Side 154.

synlig, naar Armeen ej kan blive aktiv, endelig, naar Landet ej kan benytte de svenske Havne. Hungersnøden er virkelig alt i flere Distrikter. Epidemier tiltage. Jeg maa gjentage min forhen gjorte Bøn om bestemtere Befalinger, som jeg i min Stilling tør haabe paa som et Bevis paa Deres Majestæts Naade. At de ej skal misbruges ved Svaghed eller Mangel paa Standhaftighed, tør jeg tillidsfuld forsikre; men Deres Majestæt tilgiver, naar jeg ytrer, at enhver Virkekreds har sine Grænser, som den bedste Vilje ej ser sig i Stand til at udvide. Er Embedsmanden i den uheldige Stilling, naar intet Offer, han er i Stand til at byde, kan bevirke en Forandring, da er han pligtig at indmelde denne hans Stilling, da er han berettiget til det tillidsfulde Haab, naar han til sidste Blodsdraabe vare sine Pligter og den Ed, han svor Konge og Fædrenelandet, tro, at da Følgerne ej tilregnes ham.

Maatte denne fortvivlede Stilling ej blive min Lod! Men Udsigterne og de Pligter, jeg skylder Deres Kongl. Majestæt, Fædreneland og mig selv, nøde mig til paa ny at andrage om Deres Majestæts allernaadigste Forholdsordre i saa Fald.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Kiel, den 21de Marts 1809.

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg haver rigtig modtaget Deres Durchlauchts Rapporter af 3dje, 10de og 24de Februar samt af 3dje [1]) og 11te d. M.

Jeg beklager meget, at ej alt det, som var bestemt for Norge, er ankommet, men jeg tør haabe, at mine Bestræbelser til at hjælpe mit kjære Rige Norge ej ere frugtesløse, og at jeg snart af Dem erfarer denne trøstelige Efterretning.

I Henseende til det Parti, der viser sig i Sverig, da kan jeg ej andet end takke Dem for ej at have sat for stor Lid til en saa farlig og sandelig slibrig Sag; thi man kan aldrig vide, om det er sket for at bedrage os, eller om det er virkeligt. Derfor raader jeg Dem til at tage Gisler, at forlange Gothenborg eller samtlige Søhavne af vore Tropper besat og i ethvert Tilfælde ej kontrahere, uden at det altid er paa nærmere Approbation. Kommer derimod Russerne frem, bør De ogsaa rykke frem og benytte i ethvert Tilfælde det lykkelige Øjeblik for os, som en mulig Borgerkrig kunde tilvejebringe.

---

[1]) Disse fire Rapporter findes trykte IV, Side 143, 144, 155, 156.

Rusland og Frankrig ere vore Allierede; vi kan derfor ej handle uden disse og med deres Medvirkning.

Skulde Sverig rent afsætte Kongen og erklære sig for Frankrig, saa maa, som naturligt, alt blive in statu quo.

Jeg beklager, at Kongejagten under Lieutenant Fog er tagen. Imidlertid glæder det mig ej lidet, at den haver forsvaret sig saa godt[1], hvilket jeg haver set af Lieutenantens Rapport om Bord paa Hospitalsskibet „St. Georg" i Gothenborg. Da vi endnu have Englændere i Norge, saa ønsker jeg, at de udvexles snarest muligt.

Jeg haver beordret Generalmajorerne Tellequist og Stricker at imodtage enhver Emissær, der maatte komme fra de Svenske.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Norge og med de helligste Løfter at gjøre, hvad jeg kan, for samme.

Jeg har maattet beslutte at lade de til Norge bestemte Brigger[2]) blive i det store Bælt, da kontrær Vind haver afholdt deres Afsejling.

Deres altid meget hengivne
Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Kiel, den 24de Marts 1809.

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten etc.

Feltmarskalk Klingspor haver tilskrevet den højstkommanderende General for den danske Armé og berettet, at Hertugen af Sødermanland havde ad interim overtaget Regeringen i Sverig, og at dette var sket efter enstemmigt Forlangende af Folket, Armeen, de Store og Borgerne, samt at han forlangte en Vaabenstilstand, til hvilken Ende der var afsendt Officerer til samtlige med Sverig krigførende Magter. To svenske Officerer og en Sekretær ere alt passerede Rendsborg i Nat, ledsagede af 2 af mine Officerer, til Hamburg.

Mit Svar er, at jeg ej vil eller kan høre Tale om Vaabenstilstand, forinden at Havnene i Sverig lukkes for de Engelske, Handelen med samme afbrydes, de i disse Havne værende Skibe, som ere danske og af England tagne, udleveres, og at vi faa fri Passage til Norge med Provisioner, samt at de svenske Havne aabnes for os og vore Allierede.

Den ulykkelige Konge skal være paa Drottningholm. Hertugregenten haver sammenkaldt en Rigsdag til den 21de Marts. Aarsagen, der haver paaskyndet denne Tildragelse, skal være, dels at Armeen i 4 Maaneder ej har faaet deres Sold, Gardernes Aftakning og endelig, at Kongen vilde have enten et Laan af 5 000 000 i Landet eller vilde tage Banken, hvor i skal være 2 000 000 Species.

---

[1]) Beretning om Kampen findes hos With, S. 88. [2]) „Samsø", „Alsen" og „the Turbulent".

Til Kjøbenhavn er ankommen de paa Kongejagten tagne Officerer Riis, Fog og Top samt 144 Matroser.

Top har paa en Bankoseddel tilskrevet Dem det nye, han vidste, hvilket en Matros skal levere Dem.

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 17de Marts 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er General Staffeldt bleven meddelt en Afskrift af en Proklamation [1]), og alle i min sidste Melding anførte Efterretninger blevne stadfæstede. En Erklæring, som af Ommeldte [2]) er bleven tilsendt Staffeldt, pantsætter hans Ære, Rygte og alt, hvad helligt er, at han ej har nogen anden Hensigt end den anførte, og jeg begynder at holde mig overbevist, da alle Efterretninger stadfæste, at de første Skridt ere gjorte, som ej tillade nogen Forandring. Et Rygte siger, at Kongen var alt arresteret og Embargo lagt paa engelsk Ejendom, Gothenborg ligeledes besat. Hvad herom stadfæster sig, skal uden Ophold allerunderdanigst blive indmeldt. Min sidste Rapport indeholder det Svar, jeg har ladet give. Maatte mit Forhold altid finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald! [3])

Den Forandring imellem denne og forrige Proklamation, uagtet den indeholder en Indiskretion, har jeg holdt for urigtig at paaanke, for ej at forstyrre dem. Lige saa lidt holder jeg det for passende at blande mig i Sagen, forinden det konsoliderer sig mere, at en borgerlig Krig er udbrudt, at Rigsstænderne sammenkaldes; da agter jeg ved Staffeldt at søge at skaffe en duelig Mand fri Passage til Stockholm, og dertil har jeg valgt P. Anker [4]), som er nøje bekjendt med de fornemste svenske Familier. Nogle af de krigsfangne Officerer haaber jeg ligeledes at kunne benytte ved at give dem Permission paa Æresord. Hovedideen, hvorfra man maa udgaa, er de nordiske Rigers Selvstændighed. Isolerer Sverig sig, da er det altid en dépen-

---

[1]) Adlersparres Proklamation, dat. Carlstad 7de Marts 1809, til hans Tropper forinden Marchen til Stockholm. I denne, som er trykt i „Historisk tafla pp.“, III, S. 121, er det, at følgende Passus findes: „Försvaret på en af Rikets gränsor är för en kort tid försvagad genom vårt aftågande, men om fienden deraf, emot all sannolikhet och gifna löften, begagnar sig, skall han vid vår hastiga återkomst snart af blodiga förluster få erfara skillnaden på ett krig, som föres af personligt hat emellan Styresmän, och ett, som härleder sig från trolöst bruten grannsämja emellan sjelfva folkslagena“. [2]) D. e. Adlersparre. [3]) Herfra i Talskrift. [4]) Peter Anker, Kammerherre, Ejer af Bogstad Gaard og Bærums Jærnværk, Wedel Jarlsbergs Svigerfader.

dance af en af de to Magthavere; deres Selvstændighed en Kimære. De maa ej sende Parlementærer til Petersborg eller Paris, men som et frit Folk vælge og overdrage Deres Majestæt deres Krone. Jeg haaber, at ved den Agtelse, jeg tror, jeg uden Forfængelighed nyder hos de Svenske, at kunne virke paa den ommeldte Maade; men at den hele Forhandling ej kan ske skriftlig, men maa behandles med Forsigtighed, at den udfordrer den største Tavshed, er en Selvfølge. Var jeg saa lykkelig, da ønsker jeg, at Deres Kongelige Majestæt saa' sig i Stand til at give et bestemt Svar. Jeg ansøger end videre om Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Befaling om: 1) I Fald Russerne desuagtet skulde rykke ind for der at spille samme Rolle som i Polen, hvorledes jeg da haver at forholde mig? 2) I Fald Kongen og den kongelige Familie skulde tage deres Tilflugt til Norge eller anmode om at imodtages her, hvilken videre Bestemmelse dem maa gives, og om man skal sende dem med Parlementærskib til England? Det her ommeldte er ikkun Formodninger, som muligen ej opfyldes. Jeg har imidlertid holdt det for Pligt at lede Deres Kongelige Majestæts Opmærksomhed paa samme. I al Fald skal jeg handle efter bedste Overbevisning.

Maatte det lykkes mig at bidrage til at se Skandinavien forenet under Deres Kongelige Majestæts Scepter, at se Fædrelandets Selvstændighed hævdet. Mine inderligste Ønsker vare da opfyldte, og lykkelige vilde mine sidste Dage henløbe ved at have bidraget til mit Fædrelands Lykke og givet Bevis paa min Taknemmelighed og min ubrødelige Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt.

Fra Russerne haves ingen bestemtere Efterretninger. Isen paa Ålandshav skal ved sidste Storm være opbrudt. Rygterne sige, at Cederstrøm skal være arresteret, 27 Skibe med engelske Varer i Gothenborg lagte under Beslag, Armfelt stødt til Adlersparre ved Ørebro, Arsenalet i Stockholm indtaget af Borgerskabet, og alle Stænder have med Jubel sluttet sig til Adlersparre. Resultatet maa erholdes i et Par Dage, som da skal allerunderdanigst blive indmeldt.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 18de Marts 1809 [1]).

Allerunderdanigst Rapport.

I dette Øjeblik modtog jeg de i Afskrift vedlagte Bilager fra General Staffeldt, som jeg iler med at afsende til Deres Majestæt [2]).

---

[1]) Dels i Bogstavskrift, dels i Sifre. [2]) De fremsendte Bilag vare det hos Ræder III, S. 294 trykte Brev fra Adlersparre til Staffeldt, hvormed han oversendte de ligeledes hos Ræder trykte Aktstykker, samt hvori han meddelte, at de to norske Officerer, hvoriblandt Lieutenant Krogh, som han kalder sin specielle Ven, vare paa Retour til Norge.

I Stedet for de ommeldte tvende Officerer agter jeg strax at tilbagesende en Kapitajn Fahnehjelm, som er meget sygelig, og en anden Subaltern, og saa snart jeg har Efterretning, at de har lagt Embargo paa engelske Skibe og Ejendomme, agter jeg at permittere enkelte svenske Officerer paa nogle Uger og paa deres Æresord. Maatte mit Forhold finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Hvorledes dette Parti, Armfelt og Hertug Carl, har kunnet forenes, er en Gaade, som jeg dog haaber snart at kunne opløse. Sverig er formodentlig nu sikker for Russerne. Men hvilken bedrøvelig Udsigt for os! Aldeles ubekjendt med vores politiske Stilling, ser jeg mig, foruden Instruktion, ej i Stand til at udrette noget, naar Omstændighederne ej særdeles maatte favorisere. Med Længsel imødesér jeg Deres Kongelige Majestæts Befalinger. Jeg skal forsøge — dersom det kan ske uden at kompromittere os —, om Kommunikationen er at aabne gjennem Sverig.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 24de Marts 1809.

Allerunderdanigst Rapport [1]).

Den i Afskrift vedlagte Relation om Revolutionen i Sverig [2]) er mig tilkommen ved General Staffeldt, og uagtet jeg maa formode, at ved de Parlementærer, som skal være afsendt til Kjøbenhavn og Paris, Deres Majestæt alt vil være underrettet om dennes Indhold, saa maa jeg dog tilføje, at jeg ej er underrettet, om Oversenderen ønsker, at den bliver publik.

Rigsdagen er udsat til den 2den Maj.

Jeg haaber, det bliver let at overbevise de Svenske om deres eneste og sande Interesse, den at tilbyde Deres Kongelige Majestæt deres Krone. Jeg vover til dette Øjemed at anvende de Midler, jeg har, for indirekte at virke. Jeg tror, at det er vores Interesse at knytte Nationen saa fast til os som muligt, for efterhaanden at amalgamere de tre Nationer. Jeg er pligtig at bemærke, at Stemningen ej for Øjeblikket er fordelagtig for Danmark. Paa disse Ideer grunder sig min Fremgang. Jeg kjender min Stilling og mine Pligter og skal sikkert ej kompromittere os og altid give Bevis paa sand Hengivenhed og Troskab, jeg skylder Deres Kongelige Majestæt og Fædrenelandet. Jeg tillader mig at permittere nogle fangne

---

[1]) Saa godt som helt igjennem skreven med Talskrift. [2]) En Beretning om Begivenhederne i Stockholm den 13de, skreven Dagen efter, men i øvrigt udateret. Den indeholder intet, som ikke er bekjendt nu.

Officerer, som have Indflydelse i de vigtigere Bygder, og som jeg har ladet vinde for vores Parti ved Overbevisning om begge Rigers sande Interesse. Jeg skal bruge et Par fornuftige og paalidelige Mænd, som have mange Konnexioner i Sverig. Jeg indsender senere under Haanden og med Forsigtighed et Sendebrev fra en Nordmand til den svenske Nation, altsaa anonym. Jeg søger for Øjeblikket og under behørig Opsigt under Haanden at lette Kommunikationen med Sverig. Jeg haaber, det skal lykkes mig at vinde de fortrinligste Hoveder af det Parti, hvoraf Adlersparre er Hovedmanden, og disse ere de mest oplyste og agtede Mænd i Sverig. Dog ansøges allerunderdanigst, at det her ommeldte maa holdes hemmelig, og jeg har flere Grunde herom at anholde. At jeg har hemmelige Fjender, er naturligt. Naar disse skade mig, er af liden Betydning, men fejl Anseende kunde i dette Tilfælde let skade Fædrelandet, og dets Fremtid dependerer af det ommeldte Øjemeds heldige Opnaaelse. Jeg er pligtig at indmelde til Deres Majestæt, hvad jeg ellers ej burde anbetro nogen. Skal der virkes, saa maa det ske her fra, — endnu opirrer Ordet Dansk. Jeg taler til Deres Kongelige Majestæt; det er altsaa uden Bekymring. Jeg opfylder min Pligt, med Frimodighed at ytre min Overbevisning. Maatte mig altid værdiges Deres Kongelige Majestæts Tiltro, som jeg fremdeles skal søge at fortjene.

Gothenborg og Marstrand skal være af dem stærk besat. De trække Tropper mod Søkysten, forladende vore Grænser, som aldeles ere blottede. Men hidindtil høres ej, at de have taget en bestemt fjendtlig Mesure imod England. Jeg har i Dag herover udbedet mig en bestemt Erklæring. De engelske Krydsere indfinde sig nu og have ranet flere af vore Skibe. To af vore Orlogsbrigger bleve jagede af 2 Fregatter og 2 Brigger, men undslap lykkeligen til Arendal.

Af de Generalerne og øvrige af Armeen tilsendte Dekorationer er intet ankommen. Det er min Pligt ved Udnævnelsen til Kommandør og Storkors at bringe tre af Deres Majestæts mest udmærkede Mænd her i Landet, som nyde dets almindelige Agtelse, i Deres Majestæts Erindring, nemlig General Harboe, Kammerherre Rosenkrantz og Kammerherre P. Anker. Jeg ansøger paa flere Grunde allerunderdanigst, at det ej maa blive bekjendt, at jeg har forestillet i denne Henseende; men jeg havde forsømt en Pligt, naar jeg ej havde vovet at anføre det. Jeg anbefaler de i denne Krig ved Nidkjærhed, Opofrelse og Patriotisme sig fortrinlig udmærkede, Grosserer Niels Anker og Byfoged Dahl i Frederikshald, til Danebrogsriddere.

Endnu er jeg pligtig at tilføje for at forekomme Misforstaaelse: Den oven ommeldte anonyme Skrivelse kan ej strax indsendes. Om det kan ske, dependerer af Omstændighederne; thi ved den nuværende Stemning vilde denne, som alle lignende, mere skade end nytte os.

Om Russerne høres intet.

Allerunderdanigst

[Christian, Prins til S. Holsten].

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te April 1809.

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten etc.

Jeg haver med al den Opmærksomhed igjennemgaaet Deres Rapporter af 17de[1]), 18de og 24de f. M., som dets vigtige Gjenstande kan fordre. Jeg erkjender til fulde alt, hvad De haver gjort og vil gjøre. Jeg finder ogsaa, at, hvad De kan virke, er bedre, end om jeg selv direkte handlede. Sverigs Forening med Danmark er det store Maal, vi begge ville arbejde for. De af Dem valgte Midler approberer jeg aldeles. Jeg beder Dem ogsaa ej at se paa Udgifter, som maatte være forbundne med Planens Udførelse.

Det haarde Fangenskab, hvori Kongen holdes, synes ej at levne ham Haab til at komme bort. Skulde han komme til Norge, var det altid bedre at være ham med sin Familie løs ved at lade dem rømme til England, end at forvare en saadan Familie, som altid ved sammes Nærværelse vilde levne Haab for deres Parti i Sverig, at de dog en Gang kunde komme igjen.

Den svenske Oberst Suremain er sendt her igjennem Landet til Hamburg, for der [fra] at rejse til Kejser Napoleon. Ligeledes haver jeg faaet to svenske Officerer i Gaar, som have samme Bestemmelse. Grev Løwenhjelm, som var sendt til mig, haver jeg affærdiget med det Svar, at forinden deres Havne lukkedes for de Engelske, og at de tillode fri Passage med Provisioner til Norge, fik de ingen Vaabenstilstand her fra. Ligeledes gjorde jeg ham opmærksom paa, at al Underhandling var vanskelig med en Nation, som aldeles maatte ansés som Insurgenter.

I Henseende til de i Forslag bragte Riddere, da skal jeg vist mindes det; dog er Storkorset blot ved sjældne Lejligheder anvendelig for dem, der indtræde i Ordenen. Kammerherre Rosenkrantzes Fortjenester vare mig ej heller saa bekjendte, at jeg havde troet, han skulde have haft Adgang til strax at faa Storkorset.

Deres altid meget hengivne
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 31te Marts 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at indmelde Imodtagelsen af Deres Majestæts allernaadigste Befalinger af 21de d. M., og jeg tør haabe, at Deres Majestæt nu vil have modtaget mine senere Rapporter.

[1]) I Kongens originale Sifferdepeche staar „11te"; men der kan ikke være Tvivl om, at det skal være „17de", som ogsaa Kopibogen har.

Et Skib, som lykkelig har overbragt til Jylland 130 svenske Krigsfanger, har paa Retouren haft en meget hæderfuld Affære, hvorover den indkomne Rapport i verificeret Afskrift vedlægges [1]). Jeg er pligtig at anbefale den sig saa fortrinlig udmærkede Maanedslieutenant Wahrendorff, Fændrik Saxild af det thelemarkske Regiment med det under dem staaende kjække Mandskab i Deres Majestæts Naade.

Der haves desværre meget grundet Formodning om, at Kutteren „Lykkelig“ er falden i Fjendens Hænder og indbragt til Gothenborg.

Fra Sverig er indmeldt, at Oberstlieutenant Adlersparre med det under ham staaende Corps d'armée er rykket ind i Stockholm den 23de d. M. Siden den Tid haves det Rygte, at Kommunikationen med Englænderne skal være ophævet. En Postsæk af de sidst over Bord kastede, som var dreven i Land i Bohuslehn, er os bleven fra svensk Side overleveret. Vi have et sandsynligt Rygte, at et af vores Kornskibe, som af Fejltagelse var indløbet i en svensk Havn og der besat af svensk Militær, først skulde udlosses, men senere kom Befaling, at det skulde forblive henliggende indtil videre.

De i Fangenskab værende Lieutenanter Krogh og Paludan ere retournerede. Jeg skal i deres Sted sende 2 andre Officerer tilbage.

Jeg har imod deres skriftlig givne Hædersord, ej at tjene mod os éller vore Allierede, [men] at retournere, naar Fjendtlighederne atter skulde begynde, permitteret flere af de fangne svenske Officerer, hvoriblandt Oberst Gahn, Oberstlieutenant Knorring, Major Söderhjelm m. fl.

I disse Dage blive vores i Gothenborg i engelsk Krigsfangenskab værende Søfolk — 118 — udvexlede imod et lige Antal Englændere, hvoriblandt én Officer. Jeg tillader mig ved samme Lejlighed at aflevere to Styrmænd for to paa deres Æresord hjemforlovede norske Skibskapitajner, hvoriblandt den for nylig indmeldte Kapitajn Scheel. Jeg lader dem tillige vide, at de øvrige kan ventes afleverede, naar vi til samme Tid imodtager et lige Antal af vore fangne Søfolk. Jeg tør haabe, at dette vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Den 16de eller 17de skal Ålandsøerne af Russerne være bleven besat, og de svenske Tropper foruden Tab have trukket sig tilbage. Man siger, at Negociationerne imellem Rusland og Sverig vedvare [2]).

Den vedlagte Correspondance er mig som en Hemmelighed bleven tilstillet [3]). Resultatet er det oven meldte, vigtig for dens

---

[1]) Det var det armerede Skib „Birgitte“ af Frederiksværn, ført af Maanedslieutenant Wahrendorff, om hvis Kamp Beretning findes hos With, S. 87. [2]) Hertil i Bogstavskrift; Resten af Brevet er i Sifre. [3]) Denne bestaar i et Brev i Oversættelse fra Hertug Carl af Sødermanland til Adlersparre og dennes Svar til Hertugen, ligeledes i Oversættelse. Hertugens Brev er trykt hos Ræder III, Side 296. Svaret lyder saaledes: „Durchlauchtigste Fyrste, allernaadigste Herre! Rørende er den Tilfredshed, som jeg og mine Kammerater følte, da vi modtoge den første Underretning om Deres Kongl. Højheds ædle Beslutning at redde Fædrelandet, det ulykkeligt lidende Fædreland, og atter modtage Værdien af dets Lykke og Ro! Om noget kunde forøge og i Virkeligheden har forøget denne ubeskrivelig glade Tilfredshed, saa er det Deres Kongl. Højheds af Ømhed og Iver for Fædre-

Følgers Skyld, da Adlersparre, som er i Spidsen, har megen Indflydelse og bestandig var af det revolutionære Parti. Jeg tror, at vi kan haabe alt af dette Parti, naar man indirekte søger at virke paa det, og dermed har jeg gjort en Begyndelse. Imidlertid har jeg i Komplimentbrev til Adlersparre [1]) forlangt en bestemt Erklæring, om og hvorvidt ved denne Revolution Sverigs politiske System var forandret.

Vi have i disse Dage erholdt et ej ubetydelig Antal Kornskibe, og jeg haaber ved lignende lykkelige Transporter aldeles at se os reddede, om saa mere, naar de svenske Havne staa os aabne og en Del af Armeen kan hjempermitteres. Denne Tilførsel var i hver Henseende, men fornemmelig med Hensyn til vores politiske Stilling, saare vigtig. Jeg tog derfor ej i Betænkning at hjempermittere de ommeldte Officerer. Svaret og de i disse Dage indløbende Efterretninger maa oplyse os fuldstændig.

Senere Efterretninger indeholde, at Elfsborg og Marstrand stærk ere besatte, at en Fregat og en Brig vare sendte til Marstrand for at soutenere Fæstningen, at de fleste engelske Skibe vare afsejlede. Ikkun Admiralskibet laa 3 Mile uden for Gothenborg. De svenske Havne skulle være spærrede for Englænderne. Et Opløb af Pøbelen, fordi man ej lagde de engelske Skibe og Varer under Embargo.

Da dette var sluttet, erholder jeg en Melding fra General Staffeldt, hvori han indmelder det Svar af Overadjudant Adlersparre paa en Skrivelse fra Staffeldt, hvori han paa min Befaling anholdt om at sende

---

landet samt Kjærlighed til os Vaabenbrødre luende Skrivelse af 17de dennes. Paa denne Maade, omfattede med Bifald og Godhed af Sverigs Helt, kan vi intet Øjeblik tvivle paa det store, ædle Foretagendes Fremgang. Vi have svoret, at Fædrelandet skal frelses, vi sværge det nu ved Deres Kongl. Højheds store Navn og Egenskaber. Vi vove her at nedlægge for Deres Kongl. Højhed vor Forsikring om klippefast Hengivenhed. Mit underdanige, inderlige Ønske, at nedlægge for Deres Kongl. Højheds Fødder denne vor Tænkemaade, nødes jeg til at tilbageholde, indtil Tropperne ere indrykkede i Hovedstaden. Indbyrdes Tillid, fælles helligt Forsæt, i Liv og Død ej at adskilles, udtrykkelig givne Løfter til dette Øjemed, er Grundvolden for vor Forening, for vort vovelige Foretagende, for vor egen Tryghed. Jeg vil, kan og bør saaledes ej bortfjærne mig fra disse tapre, ædle Vaabenbrødre, førend vores eneste ønskede Formaal er til fulde opnaaet, det, at skaffe Rigets Repræsentation Frihed at komme sammen og Frihed uforstyrret at overlægge og beslutte. Vi skulle aldrig findes at befatte os med noget andet Øjemed, eller at blande os i andre Regeringsanliggender, end dette. Ikkun med Hensyn til vor individuelle Tapperhed og vort Forsæt ej at rygges, maatte jeg bekjende for Deres Kongl. Højhed, at saa længe de fordums Kancellimedlemmer ere i Affærerne, saa længe aabenbare Fjender af den skete Forandring have Frihed at virke, saa længe Politiet er i samme Hænder som forhen, ansé vi os alene ved vor tætte urokkelige Forening at have personlig Tryghed. Jeg vover at ytre dette med den Oprigtighed, hvorpaa jeg tror uophørlig at have givet Beviser i den hele Tid, jeg forhen havde den Naade at være nær Deres Kongl. Højheds Person. Ved urokkelig Ærefrygt og Underdanighed forbliver jeg til mit Livs sidste Øjeblik Deres Kongl. Højheds underdanigte Tjener. Georg Adlersparre. [1]) Dette findes trykt paa Fransk i G. Adlersparres „Handlingar rörande Sveriges äldra, nyare och nyaste historia", V, Side 68, og, oversat derefter, i Aalls Erindringer, 2den Udg., S. 670, samt hos Ræder, III, S. 141.

en Parlementær for at tage Aftale i Henseende til Fangeudvexling, Kommunikation m. m., egentlig for at skaffe sig Indgang. Svaret er et simpelt Komplimentbrev, hvori ej tales om Parlementærer, som alligevel er afsendt for i Vejen og passeret, og indeholdt den Efterretning, at vores i svensk Krigsfangenskab værende Folk ere paa Marchen til Svinesund for at gives fri, hvilket har bestemt mig strax at samle et lige Antal for at sende dem tilbage, naar vore Folk ere imodtagne.

Nogle erholdte svenske Aviser, uagtet jeg maa formode, at Deres Majestæt alt haver erholdt samme, vover jeg at vedlægge formedelst deres Indholds Vigtighed.

Russernes Negociationer forurolige mig, naar Krigen med Østerrig virkelig skulde være udbrudt. Maatte jeg snart erholde Deres Kongl. Majestæts Befalinger! I al Fald kan det ej skade, at jeg, uden at kompromittere os, søger at skaffe os et Parti der i Landet. Maatte det være mig tilladt, naar Kommunikationen var aabnet, igjennem Sverig at gjøre som Kurér og incognito en Rejse til Kjøbenhavn? Jeg skal sørge for, Incognitoen kan holdes, og at ved en Fraværelse af 10 à 12 Dage intet skal risikeres her; men det var meget vigtig, naar jeg i et Par Timer over flere Gjenstande kunde forestille Deres Kongelige Majestæt. Jeg vover at tilføje, at det heldige Udfald af alt i denne og forrige Rapport ommeldte dependerer af, at den strængeste Hemmelighed holdes.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 12te April 1809.

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Rapport af 31te Marts har jeg rigtig imodtaget, og næppe kunde nogen Efterretning have været mig glædeligere end at erfare, at Korn- og Proviantskibe ankomme til Norge. Det glæder at vide med sig selv, at det, man haver udført, lykkes; at de kjække og klippefaste Normænd reddes fra det gyseligste Onde, det kan og maa glæde enhver Nordboer.

Foreningen med Sverig er vist det vigtigste og det eneste, hvorved Staten kan reddes, og for evig sikrer en lykkelig Forfatning for alle 3 Riger. Alt, hvad De dertil kan bidrage, er jeg forvisset om, at De gjør. Jeg haver ligeledes søgt at faa Kanaler, hvorigjennem jeg kan virke til dette Øjemed, nemlig fra adskillige Beboere i Skaane. Det vigtigste og vanskeligste er i Tilfælde af Foreningen Konstitutionen; thi dersom denne skulde være anderledes i ét af Rigerne end i de to andre Riger, vilde Avindsyge gjøre Regeringen meget vanskelig, og alt vilde ej faa den Fasthed, som det burde have. Adelen i Sverig vil vist være imod enhver Forandring af Konstitu-

tionen, som kan svække dens Undertrykkelsessystem og give disse de Byrder, som hvile paa Folket, og for disses Indflydelse frygter jeg. Jeg haver ingen Efterretning om, at de Svenske have lukket deres Havne eller lagt Beslag paa de engelske Ejendomme, men derimod haver jeg den Ærgrelse at se, at vore danske Skibe, som Englænderne have taget, bortslæbes til England fra de svenske Havne.

Saa længe dette System vedvarer, vilde enhver Rejse af Dem være meget lidet at tilraade.

De talte i Deres foregaaende Skrivelse om, at De havde Fjender. Jeg tilstaar Dem aabenhjærtig, at jeg ej tror det, da enhver vist erkjender, hvad De haver gjort, og ansér Dem for den, der alene har reddet Norge, og hvem der baade haver og tilkommer Æren derfor.

Den meget interessante Correspondance imellem Hertugen af Sødermanland og Adlersparre er vigtig, da den baade viser, at han er det store Hjul, der driver det, ligesom at han og i Enden af sit Brev til Hertugen lader ham føle det.

Tvende Svenske, som alt ere komne fra Pontecorvo fra Dresden, fortælle, at la Grange, som er af Pontecorvo imodtagen med megen Glæde, er afrejst til Kejser Napoleon. Pontecorvos Letsindighed er gaaet saa vidt, at han haver ladet indrykke i Leipziger Aviser, at nu vilde alt snart give sig med Sverig. Til de Svenske haver han sagt, at da den ene Mand var udsat af Bestyrelsen, som styrede Sverig, vilde Kejseren gjøre alt for dem. Omendskjønt blot den letsindige Mand har talt, og at man er vant til sligt af ham, er det dog ubehageligt.

Krigen mellem Østerrig og Frankrig er nu aldeles afgjort. Kejser Napoleon er rejst og, som man mener, til Italien. Østerrigs Langsomhed denne Gang vil være dem lige saa skadelig, som dets hurtige Angreb blev det 1805. Men det vigtigste for os er, at Russerne tage Parti med Frankrig. Gud give for Nordens Interesse, at dette Venskab vedvarer, indtil Rolighed i Norden er tilvejebragt og de tre nordiske Riger forenede.

Jeg har udnævnt Stiftamtmand Moltke, som er i Aggershus Stift, til Stiftamtmand over Fyn og til Gehejmekonferensraad; han er en ærlig og værdig Mand. For ad interim at være Stiftamtmand og Medlem af den kongelige Regeringskommission og tillige at tage Sæde i samme efter Dem, har jeg udnævnt Kancellipræsident og Vicekansler for de kongelige Ordener Kaas. Han er en Mand, som kjender Norge, besidder min Fortrolighed, og er en Mand, paa hvis Ærlighed, De kan bygge, og som baade med Glæde arbejder under Dem, og som De kan forlade Dem paa. Omendskjønt maaske Personer, som vi begge kjende, vil søge at beskrive ham anderledes samt vil maaske frembringe Dem Ting om hans Rejse, saa beder jeg Dem dog at sætte Lid til, hvad jeg siger, som er baade Deres og Kaases Ven.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 7de April 1809 [1]).

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at indmelde Erholdelsen af Deres Majestæts Befaling af 25de f. M. med Lieutenant Krogh af 1ste aggershusiske Infanteriregiment.

Paa den i min sidste Rapport ommeldte Skrivelse til Overadjudant Adlersparre erholdt jeg i disse Dage vedlagte besynderlige og tvetydige Svar [2]). Min Skrivelse indeholdt Anmodningen om Stadfæstelse af den Formodning, at ved en Revolution, som havde til Hensigt at gjengive Sverig Freden, endog Motiverne, som havde foranlediget Krigen, vare blevne bortfjærnede, og at i saa Fald sandsynlig ingen Forhindring vilde være for en fri Kommunikation igjennem Sverig imellem Norge og Danmark. Den ommeldte Direktør Bagge [3]), som blev sendt som Parlementær, har mange Liaisons i Sverig, er brugt ved Troldhættekanalen og blev som god Mathematiker dertil forlangt, medens Fjendtlighederne vedvarede, som jeg den Gang nægtede. Dette,

---

[1]) Saa godt som helt igjennem i Sifre.

[2]) Dette Svar, som sendtes Prinsen gjennem Staffeldt, hvem Adlersparre i et Brev (trykt hos Ræder III, S. 412, Note) har anmodet om at lade dette Svar med muligst Skyndsomhed komme Prinsen i Hænde, lyder saaledes:

„Stockholm, le 30 mars 1809.

Monseigneur! J'ai été extrêmement flatté de recevoir une lettre de la main de Votre Altesse Sérénissime, et cette lettre est encore pour moi d'un prix d'autant plus grand, qu'elle m'assure de l'approbation et de la confiance gracieuse de V. A. S. Je regarderai toujours comme un de mes plus chers devoirs de me rendre digne des bontés et des opinions bienveillantes d'un Prince dont les sentiments éclairés, la bienfaisance dans la gestion du gouvernement d'une nation généreuse, antique, valeureuse, qui de tous temps doit voir ses intérêts étroitement liés a ceux de la Suède, lui acquerront une juste célébrité et la reconnaissance des comtemporains et de la postérité. S. A. R. Monseigneur le duc régent a donné avec grand plaisir les ordres nécessaires tant aux généraux commandant en chef les armées sur la frontière de la Norvège qu'en Scanie, que la communication par courriers et voyageurs entre la Sélande et la Norvège sera parfaitement libre aussitôt qu'ils sont munis des passe-ports nécessaires. Mons. Bagge a recu le passeport du grand gouverneur de Stockholm pour aller à Gothembourg, et le commandant des troupes dans le gouvernement de Bohuslehn a eu ordre de le laisser passer et repasser la frontière, quand ses affaires particulières l'exigeront.

Tout porte l'aspect le plus pacifique sur les frontières de la Suède; les efforts de la nation pour sa liberté, pour sa pacification et celle du Nord, paraissent promettre les succès les plus éclatants.

Je connais que c'est un objet des voeux de Votre Altesse Sérénissime. Elle en ressentira sûrement cette satisfaction, qui lui acquerra de nouveaux droits à l'estime et l'approbation de tout bon Suédois.

C'est avec etc. etc.

Georg Adlerspare."

[3]) Samuel Bagge.

hans bekjendte redelige Karaktér, og da han ved Ære og Interesser er knyttet fast til hans herværende Forbindelser, endelig hans Overbevisning om, at de tre nordiske Rigers fælles Interesse ikkun kunde være ét, nemlig det, at forenes under ét Scepter, gjorde ham fornemmelig skikket til det og sidst ommeldte Ærende. Efter den vedlagte Skrivelses Tendens holder jeg det for upassende indtil videre at indlade mig i Correspondance. Den frie Kommunikation holdes hemmelig, indtil Deres Kongelige Majestæts Befaling indløber. Da det i øvrigt er en af de i Deres Kongelige Majestæts Befalinger ommeldte Betingelser, da nogle Kjendemærker lade formode, at Englænderne selv vare i Forventning af et Brud med Sverig, da det altsaa er mulig, at dette er en Følge af det af Deres Kongelige Majestæt givne Svar, da Deres Kongelige Majestæt den Gang ej havde været underrettet om den russiske General Knorrings frivillige Retræte fra Grislehamn og de paa hans Erklæring fulgte Negociationer, saa har jeg besluttet at afsende en Kurér igjennem Sverig, saa snart jeg erholder Efterretning om de for ham fornødne Passer, for at imodtage Deres Kongelige Majestæts Befalinger. Trængende nødvendig og ønskeligt var det paa flere Grunde, men fornemmelig ved Magasinernes Tilstand, naar Jordbrugerne i Armeen kunde undlades, forinden Aarstiden begynder, ja naar den større Del kunde hjempermitteres, Christianssand og Frederiksværn derimod mere sikres for fjendtlig Entreprise.

Da dette var sluttet, erholder jeg ved Parlementær en Skrivelse fra General Armfelt, som paa ny har overtaget Kommandoen over den vestre Armé. Brevet, som for det meste er et Komplimentbrev, indeholder Fornyelsen af de sidst ommeldte Efterretninger. Kureren, som jeg afsender paa Søndag til Kjøbenhavn, skal medbringe Afskrift af samme og Svaret samt min videre allerunderdanigste Rapport.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 9de April 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I Følge min i Gaar og for 8 Dage siden indsendte allerunderdanigste Rapport, hvoraf Duplikatet af den først bemeldte vedlægges, overrækkes Deres Majestæt denne allerunderdanigste Rapport med Major von Darre, som jeg har valgt til Kurér, som nøje bekjendt med Landet og altsaa bedst i Stand til at give de Oplysninger, Deres Majestæt maatte forlange[1]). Ligeledes vedlægges allerunderdanigst

[1]) Prinsen havde medgivet Darre følgende Anbefalingsskrivelse til Kongen: „Det er min Pligt paa det allerunderdanigste at anbefale Overbringeren, Major von Darre, udi Deres Majestæts Naade, hvoraf han alt har været saa lykkelig at

Afskrift af det af General Armfelt erholdte Brev og det derpaa givne Svar [1]).

---

modtage et Bevis ved hans Udnævnelse til Overkvartermester. Da han ved de ham her i Norge anbetroet værende vigtige Forretninger alt er saa lykkelig at være kjendt, saa er jeg dog pligtig at igjentage, at han ved med udmærket Konduite at udføre de ham givne Befalinger bidrog meget væsentlig til forrige Aars Campagnes heldige Udfald".

[1]) Disse Breve lyde saaledes:

„Wenersborg, le 4 avril 1809.

Monseigneur!

Ayant repris le commandement en chef de l'armée de l'ouest, je saisis le premier moment de mon arrivée ici pour présenter à Votre Altesse Sérénissime l'hommage de mon respect, ainsi que l'expression des sentiments qui animent tous mes camarades et toute la nation suédoise, dans l'espoir heureux que l'ordre général et la paix avec nos voisins mettront fin aux maux qui nous ont accablés.

Mr. le capitaine Flach, mon aide-de-camp, qui aura le bonheur de remettre celle-ci à Votre Altesse Sérénissime, a suivi les évènements qui ont eu lieu depuis le commencement de cette révolution, il est donc à même d'en donner tous les détails que Votre Altesse Sérénissime pourra désirer.

Déjà avant de quitter Stockholm, j'ai expedié des ordres à mon aide-de-camp général, le baron de Posse, de faire passer et repasser librement tous les courriers qu'il Vous plaira, Monseigneur, d'envoyer entre Copenhague et la Norvège, et aujourd'hui les gouverneurs de Provinces sont avertis de prendre tous les arrangements qui peuvent accélérer leur voyage. Il dépendra donc de Votre Altesse Sérénissime de regarder à cet égard la communication entre la Suède et la Norvège comme entièrement ouverte.

Le peu de prisonniers danois que nous avons, sont tous en marche pour se rendre par Svinesund en Norvège le plus tôt possible.

J'attends avec impatience les ordres de Votre Altesse Sérénissime pour la conclusion d'un armistice formel (ne fût-ce que sub sperati), d'abord pour inspirer plus de tranquillité au peuple, et puis, pour employer tous les moyens qui me restent pour la défense des côtes en cas que les Anglais voulussent tenter de nous insulter.

Dès cet instant, les relations générales et particulières entre les deux pays, soit commerciales, soit autres, pourraient être rétablies sans délai, et préconiser les heureux fruits de la paix.

C'est avec etc.

Le baron d'Armfelt."

„Christiania, le 7 avril 1809.

Monsieur!

L'aide-de-camp de Votre Excellence, le capitaine de Flach, vient de me rendre la lettre dont Votre Excellence m'a honoré, et dont le contenu poli et flatteur me fait un devoir d'en témoigner ma reconnaissance et le plaisir que toute marque de Votre bienveillance me cause.

Une révolution qui a pour but de rendre la paix à la Suède et au nord de l'Europe, de terminer cette disharmonie malheureuse entre des nations qui devraient être étroitement liées par leurs intérêts communs, éloignant par conséquent le motif de cette guerre, ne peut être regardée qu'avec le plus vif intérêt de tous les bons citoyens de ces royaumes.

Lorsque Votre Excellence, au mois de juillet de l'année passée, s'est plu de me proposer un armistice, Elle me fit l'honneur d'être d'accord avec moi que deux nations remplies d'énergie, de valeur et de patriotisme, n'accepteraient jamais les lois d'un conquérant, prêtes à défendre leur patrie jusqu' à la

Parlementærens egentlige Hensigt var at negociere en formel Vaabenstilstand paa 14 Dages Opsigelse, for at kunne anvende alle Tropper mod Kysten o. s. v., hvorpaa jeg ej har kunnet indlade mig, men svaret, at jeg herpaa skulde indberette til Deres Majestæt [1]). Dernæst lod han sig mærke med, at General Armfelt ønskede en mundtlig Samtale med mig, som jeg, da det ej var ganske tydeligt sagt, syntes ej at forstaa og undgik Svaret, ligesom jeg haaber at kunne evitere Konversationen. Til Aarsag, hvorfor de ej endnu havde kunnet erklære dem mod England, blev de ubetydelige Forraad, Englænderne havde i Sverig, og den betydelige Mængde svenske Skibe, som var i England, og som man først maatte søge at redde, forinden man kunde erklære sig, angivet. I øvrigt formoder jeg, at denne Armfelt ej har nogen Indflydelse i Revolutionen, at Adlersparre, for at bortfjærne denne bekjendte Intrigant, har givet ham denne Ærespost, at Armfelt nu søger at gjøre sig vigtig, til Dels af den hos ham bekjendte Forfængelighed, til Dels maaske for at hverve sig et Parti, da han virkelig skal have mange Tilhængere og være elsket i Armeen, at han agter at anvende denne Armé til Rigsdagen og derfor ønsker at have Armene fri. At Russerne virkelig have trukket sig tilbage, og altsaa denne hele Operation ej mere er at bygge paa, er ingen Tvivl underkastet. Vi, det er at sige, Norge, staa altsaa i dette Øjeblik alene mod Sverig, og unægtelig kan det i den nuværende Stilling ej være andet end til Norges Fordel, ja muligen til sammes Redning, naar jeg kunde enten direkte eller indirekte bemyndiges at afslutte en militær Vaabenstilstand paa nogle Maaneder og med 4 Ugers Opsigelse. Aandetiden er for Haanden, og den betydelige Del af Jordbrugere i Armeen savnes højligen. I mange Bygder mangler Sædekornet, og Hungersnød er uundgaaelig,

---

dernière goutte de leur sang, mais qu'en conséquence aucune de ces nations ennemies ne sauraient faire des conquêtes réciproques. La situation étant la même, je présume que Votre Excellence aussi bien que moi n'a pas changé de sentiment à cet égard. C'est en conséquence qu' Elle me permettra de remarquer que l'armistice subsistant me paraît être suffisant. Dès que le motif qui a produit cette guerre est éloigné, je suis en droit d'ailleurs de la regarder [comme] terminée, et je crois même, en cas que la Suède fût insultée ou attaquée par les Anglais, de pouvoir regarder la Suède en puissance alliée.

Aussitôt qu'il me sera possible, étant fort tard instruit, un pareil nombre de Suédois, prisonniers de guerre dans ce pays-ci, seront renvoyés, tant par Svinesund que par Magnor.

Je profiterai de la nouvelle que Votre Excellence m'a fait l'honneur de me communiquer, pour envoyer dans deux ou trois jours Mr. de Darre à Copenhague, demandant les ordres ultérieurs du roi, mon maître, et d'où j'espère qu'il sera de retour en 10 à 12 jours.

Je finis avec le souhait sincère que le but de la révolution, de rendre la paix aux nations du nord, soit rempli.

C'est avec ces sentiments et ceux d'une considération très-distinguée, que j'ai l'honneur d'être etc.

[Christian August.]"

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten af Rapporten i Sifre.

naar man ej af Magasinerne kan komme til Hjælp. Dette er aldeles umuligt, naar Armeen skal holdes samlet til Landets Forsvar, og da er denne endog ej sikret indtil Høsten, en Armé, som ej kan blive aktiv, da den er aldeles isoleret, uden at trække sig hele Sverigs Magt paa Halsen, og da den ej kan forvente Hjælp af sammes Allierede, altsaa vilde sætte alt i Vove. Jeg beder ved den saa avancerede Aarstid, at Major Darre snarest muligt maatte expederes med Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution. Muligen vilde det meget bidrage til at forøge vores Indflydelse i Sverig, naar Vaabenstilstanden kunde afsluttes, førend at Rigsdagen blev aabnet, og ikkun opsagt med 4 Ugers Varsel, efter at den var sluttet. Denne Tid vilde i saa Fald tillige af mig kunne benyttes til den ansøgte Rejse, hvilket ved en plausibel Grund kan skjules, om det tillades. Ruslands Adfærd har forandret min Stilling. Maatte min Fremgang finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Øjensynlig vil man i Sverig oppebie Napoleons Bestemmelse, forinden man tager en endelig Beslutning.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 10de April 1809.

Allerunderdanigst Rapport [1]).

I det Major von Darre var færdig til at afgaa, imodtog jeg Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. ved Divisionsadjudant Brock [2]). Jeg opholder ham for at tilføje det af samme foranledigede og i min Rapport manglende.

Jeg beder Deres Kongelige Majestæt for alting, at alt maatte undgaas, som kan opirre de Svenske. Jeg kunde maaske benytte Konversationen med Armfelt, naar der gives noget Haab til længere Vaabenstilstand for de Svenske, og det af Darre tør ytres paa Retouren. Men denne Konversation maa finde Sted, forinden han afgaar til Rigsdagen, og jeg ønsker derfor, at Major Darre i 1 à 2 Dage maatte expederes. Man maa give dem Ro at raadslaa. Pengenød, Mangel paa de fleste Ressourcer og Had mod Russerne lader alt forvente. Adlersparre er en almindelig agtet Mand af Hoved, Kundskaber, og som har meget Tilhæng blandt de bedre Hoveder; Armfelt er en Fanfaron og et umoralsk Menneske. Han maa gives Udsigt under Haanden til, at hans personlige Interesse befordres. At Kammerherre Rosenkrantz er en af Deres Kongelige Majestæts dueligste, aktiveste

---

[1]) Første Stykke af Rapporten i Bogstavskrift, Resten i Sifre. [2]) F. L. Brock, Kapitajn og Adjudant i Hovedkvarteret.

og tjenstivrigste Embedsmænd, at dette, hans Karakter, som ej kjender Egennytte, Samvittighedsfuldhed indtil Ængstelighed, retfærdig, bestemt og følsom, har erhvervet ham en almindelig Agtelse og Kjærlighed, at han er en af de virksomste Medlemmer af Deres Kongelige Majestæts Regeringskommission, er jeg pligtig at forsikre, for at en Mand, som, ligesom enhver Embedsmand, har Fjender, ej af Deres Kongl. Majestæt maatte miskjendes. Han er Kjøbmand; dette giver let Anledning til at skade ham, men i hver Henseende fortjener han ej Mistro, men Deres Kongelige Majestæts fulde Tillid. Deres Kongl. Majestæt tilgiver, at jeg med Frimodighed ytrer mig for at forekomme, at en af Deres Kongelige Majestæts agtværdige Embedsmænd ej maatte blive miskjendt. Maatte det ligeledes tilgives mig, naar jeg med samme Frimodighed vover at ytre, at Udmærkelsen af en saa almindelig agtet Mand og af et Medlem af Deres Kongelige Majestæts Regeringskommission vilde være et Bevis paa Deres Kongelige Majestæts Naade for denne Kommission og smigrende for den norske Nation.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de April 1809 [1]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Durchlauchtigheds Rapporter af 7de, 9de og 10de d. M. modtog jeg den 16de hujus med Overkvartermester Darre.

Jeg takker Dem meget for Deres Iver, De viser for Foreningen af de tre nordiske Riger.

Jeg kan ej virke aabenlyst i denne Sag; thi ubekjendt med den virkelige Mening af mine Allierede, bør jeg være saare forsigtig, for ej at kompromitteres.

Grev Ruuth er saa godt vunden, at han haver ladet mig forsikre, at han vilde gjøre alt, hvad der stod i hans Magt, for at jeg skulde blive valgt.

De to vigtigste Ting, hvorpaa det kommer an, er, at samme Succession antages, som i Danmark, for det andet, at Konstitutionen indrettes saaledes, at en tilsyneladende Frihed gives Nationen, og i Særdeleshed, at denne Konstitution ej bliver stødende for de Danske og Norske, hvor det absolute suveræne Dominium er indført.

Jeg finder, at De bør forlænge Vaabenstilstanden saaledes, at den kan opsiges, i Stedet for nu med 2 Dages Varsel, da med 4 Ugers Varsel, at De forstærker Kysterne og tillige permitterer saa mange,

---

[1]) **Afgaaet med Sorenskriver Thaulow.**

Tjenesten vil tillade i Pløje- og Saatiden. Det er en Selvfølge, at dette gjøres af, uden at De nævner mig, som bør være udenfor i denne Sag.

Overkvartermester Darre beholder jeg her for at kunne afbenytte ham, saa snart jeg erholder Efterretningerne fra Petersborg og Paris; thi da kan han mundtlig sige Dem meget og paa hans Rejse virke til Maalet. Da han meget haver udmærket sig ved Armeen, saa vil jeg give ham Ordenen, forinden han afrejser.

I dette Øjeblik imodtager jeg Deres Depeche af 12te d. M.[1]) ved Divisionsadjudant Brock. Jeg finder de af Dem anførte Sætninger aldeles rigtige; Vanskeligheden ligger blot i at faa sligt afgjort inden Rigsdagen, og dette synes mig meget vanskeligt. Kan vi blot faa en Gesandt til Rigsdagen, som jeg aldeles ej paatvivler, saa vil det nok kunne hjælpe. Blot vi i dette Punkt maatte være sikre for vore Allierede. Imidlertid overlader jeg til Dem, om De tror Sagen mulig, da at indlede alt til et frivilligt Tilbud.

Deres meget hengivne
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 12te April 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Nærmere Overvejelse af Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. haver foranlediget følgende Bemærkninger[2]):

Ej tilstrækkelig orienteret, har det været mig hidindtil umuligt at anvende Penge til det ommeldte Øjemed, og jeg tvivler paa, at jeg vil se mig i Stand til med Nytte at anvende dette Middel. Ved de Mænd, som jeg hidtil har søgt at virke paa, vilde dette være uhensigtsmæssig og skadelig. Indskrænkede Hoveder, penge- og ærgjerrige Mennesker ere utilforladelige, og vi vinder dem ej let for vores Interesse. Den mere oplyste og bedre Del af Nationen, som er i Stand til at hæve sig over nedrig Interesse, er den, som maa virke for os. Hvor lidet det hidindtil har lykkedes mig at erholde nogen væsentlig Indflydelse, derom vil Major Darre have indberettet til Deres Kongelige Majestæt. Jeg maa derfor allerunderdanigst igjentage min Begjæring, at alt, indtil Udtrykkene i Aviserne, muligen maatte undgaas, som kunde opirre den svenske Nation eller forøge dens Utilbøjelighed til de Danske. Sverig, sandsynligvis indtil næste Vinter sikret for en Invasion, saa vel fra Finland, som fra Skaane, vel i Stand til at opbyde saa mange Kræfter, som udfordres til i den Tid at sikre deres Grænser, aldeles intet vovende, men muligen reddet, naar Rusland inden den Tid forandrer sit politiske

[1]) Følger efter. [2]) Herfra er Rapporten i Sifre.

System, Sverig underkaster sig ej ubetinget. Sverig kan altsaa have Planen at isolere sig. Deres gamle Haab, at Norge kunde rive sig løs fra Danmark, naar om en kortere eller længere Tid den yderste Nød gjør det umulig for Nationen at subsistere og udholde Krigens Byrder, kunde være et af Hovedmotiverne til Sverigs Beslutning. Det bliver under de herefter anførende Betingelser efter min Indsigt let at overbevise de Svenske om det urigtige i dette Raisonnement og om deres sande Interesse, men dertil er det nødvendigt, at man sætter sig i Relation til dem. Det her ommeldte, den sikre Formodning, at der gives flere Aspiranter til den svenske Trone, at det muligen kunde være Ruslands og Frankrigs Interesse at understøtte saadant Valg, gjør mig til Pligt at indstille til Deres Kongl. Majestæt, da det efter min Overbevisning er det eneste Middel med nogen Sandsynlighed at naa Maalet, om et officielt Skridt ej kunde og burde gjøres enten direkte fra Deres Kongl. Majestæt eller indirekte ved at tillægge mig den fornødne Befaling, hvorved til de Svenske sikkert Løfte blev givet, at naar de, erkjendende de nordiske Rigers fælles og eneste Interesse, tilbøde Deres Kongelige Majestæt deres Krone med en deres forrige lignende Konstitution, denne af Deres Kongl. Majestæt vilde antages. For at sikre sig deres Tiltro, for at vinde de undre Stænder, altsaa den større Del af Nationen, maatte efter min Overbevisning bemærkes, og de overtydes om, at ingen Stænder kunde antages, men den svenske Nation repræsenteres af Provinsernes Deputerede, valgte efter Folketallet og uden Hensyn til Stænder.

Jeg indstiller disse løselig henkastede Ideer til Deres Kongelige Majestæts vise Dom. Unægtelig behøve de nærmere Udvikling. Ved Deres Kongl. Majestæts Resolution i denne Henseende vil det forandres eller tilføjes, som Fædrenelandets Vel kræver. Hengivenhed og Pligtfølelse mod Deres Kongl. Majestæt og Fædrenelandet skal stedse lede min Fremgang! Maatte det for os store Maal opnaas som det sikreste, muligen eneste Middel til for Fremtiden at hævde Fædrenelandets Selvstændighed og Existence! Det tillades mig endnu at tilføje, at dersom et officielt Skridt til dette Øjemed skal gjøres, det efter min ringe Formening bør ske, forinden Rigsdagen aabnes. Med Tillid til Deres Kongl. Majestæts Overbærelse vover jeg endnu at bemærke, at dette Skridts Liberalitet og den ubetingede Tiltro, Deres Kongl. Majestæt sikkert vil vise denne Nation, vil alene kunne sikre os dette Land uden uforholdsmæssige Anstrængelser af vore Kræfter. Deres Kongelige Majestæts Trone vil staa paa en urokkelig Grund i Deres Kongl. Majestæts Undersaatters Hjærter, og det større Maal at amalgamere disse Nationer, at forene dem til én Nation, uafhængig af hver fremmed Magthavers Bydende, vil befordres for mere end et Aarhundrede.

Nogle Skibe ere senere her ankomne. Klagerne over total Mangel, og jeg forsikrer, disse ej ere overdrevne, som man i Fredens Tid var vant til, forøges daglig. Vel falde de i den senere Tid opkomne Skibe i Øjnene, og det er for Rygtets Skyld godt med Hensyn til

vores Forhold med Sverig; men vi, som ere nøjere underrettede, ere overbeviste om, at den største Del af Militærmagasinerne maa anvendes for Almuen og endda ej vil være tilstrækkelig for at forskaffe det fornødneste Sædekorn og forekomme Hungersnøden indtil Sommerens sidste Halvdel. Jeg holder det for Pligt frimodig at ytre min Overbevisning, tillidsfuld forsikret, derved at erhverve mig Deres Kongelige Majestæts Naade, da min Skrivelse alene kommer og bør komme i Deres Kongl. Majestæts Hænder.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de April 1809 [1]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten etc.

Da Stiftamtmand Thygeson rejser til Norge, saa benytter jeg denne Lejlighed for at tilskrive Dem. Overkvartermester Darre beholder jeg her, indtil at jeg kan erholde bestemte Efterretninger fra Rusland om, hvad de agte at gjøre i Henseende til Sverig. Den lange Tid, det varer, forinden man hører noget derover, synes nok at bevise den forskjellige Interesse, Rusland haver med Danmark i Henseende til Foreningen af alle tre nordiske Riger.

Imidlertid ønske de Svenske aldrig en Prins paa deres Trone, som var afhængig af Rusland, særdeles nu, da Russerne ere saa forhadte i Sverig, og desuden da Finland, Sverigs fornemste Spisekammer, er ved Rusland for evig adskilt.

Fra Frankrig vide vi intet andet end det, den for de udenlandske Sager værende Minister Champagny haver sagt til vores Minister, Gehejmekonferensraad Dreyer, nemlig, at Kejseren altid vilde gjøre alt for sine Allierede. Men da Kejser Napoleon er meget forviklet i Henseende til den udbrudte Krig med Østerrig, samt da han maa smigre Rusland i denne Tid, gjør, at man næppe kan vente en virksom Del af ham i dette Øjeblik, omendskjønt hans Ønske vist maa være det samme som mit. Saa er altsaa intet vigtigere, end igjennem den svenske Nation at virke til Øjemedet.

Jeg er overbevist, at naar jeg blot bliver valgt, saa er det fornemste overvundet, og naar blot de Svenske faa den Frygt, at dersom vi ikke faa det hele Sverig, bliver dog nogle Provinser, som Skaane, Halland, Bleking og Bohus, os tildelte, og derhos, at enten maatte de vælge mig eller imodtage en Konge af Rusland, da vil de vist hellere vælge mig.

---

[1]) Afsendt s. D. med Stiftamtmand Thygeson.

Ønskeligt var det, om de Svenske vilde lukke deres Havne for de Engelske. Dels vil det lette Danmark Krigens Byrder, dels vil det gjøre mig det muligt, at jeg kan faa en Gesandt der hen for at være ved Rigsdagen og bruge de Grunde, som for saa mange ere uimodstaaelige.

Krigen er udbrudt i Tyskland, og England bereder en stor Expedition. Mange mene, at det gjælder Holsten. Omendskjønt jeg ej tror dette, haver jeg beordret alt til at imodtage dem. Min Mening er, at de vil søge at angribe Bornholm og Christiansø og desuden søge ved en betydelig Magt at lande paa Weseren eller Hollandskysten. Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem, og anbefalende Dem den svenske Sag, hvis Vigtighed er stor for Norden, og den eneste Maade at sikre samme er Foreningen af de tre nordiske Riger.

Endnu maa jeg tilføje, at De vilde tilkjendegive General Krogh, at jeg har ladet opkjøbe i Archangel 60 000 Tønder Rug, som paa russiske Skibe vil blive ført til de trondhjemske Havne.

Desuden er oplagt i Archangel 10 000 Tschetwert Rug og bestemt til Ladninger for norske, didsendende Skibe.

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 22de April 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Ved svensk Oberst Platen, som overleverede de i svensk Krigsfangenskab værende Nordmænd, som bestod af 1 Kjøbmand, 10 Skippere, 12 Styrmænd, 124 Matroser og af Landetaten 8 Underofficerer og 110 Gemene, hvorfor et lige Antal bliver tilbagesendt, imodtog jeg en Skrivelse fra den svenske General Armfelt, og hvorpaa jeg gav det Svar, som begge allerunderdanigst udi Afskrift vedlægges[1]).

---

[1]) Disse to Skrivelser lyde saaledes:

„Gothembourg, le 11 avril 1809.

Monseigneur!

Mon aide-de-camp m'a remis hier la gracieuse lettre du 7 de ce mois dont Votre Altesse Sérénissime a daigné m'honorer.

J'y ai retrouvé tous les sentiments auxquels je m'étais toujours attendu de Votre part, Monseigneur, et qui sont faits pour assurer l'harmonie et le bonheur de deux nations limitrophes et distinguées par les mêmes moeurs et les mêmes qualités.

Je suis très-persuadé que l'armistice qui subsiste est suffisant, et ce n'était que pour la tranquillité que la forme donne au commun du public, que j'osais en proposer un, qui pouvait être publié — en attendant, je viens de donner ordre à tous ceux qui ont des lettres de marque, vaisseaux de guerre, corsaires etc. etc. de ne molester en rien tout bâtiment destiné pour la Norvège, jusqu' à nouvel ordre par la voie de la cour.

I Følge af denne Skrivelse har Regeringskommissionen, forud forsikret om Deres Majestæts allernaadigste Bifald, befalet, at Prisretsdommene over de herefter indbringende svenske Skibe udsættes, og for Skibets og Ladningernes Bevaring bæres fornøden Omsorg. 50 engelske Fanger blive end videre i disse Dage udvexlede imod et lige Antal af vore [1]).

Platens Mission havde egentlig til Hensigt at erfare vores Sindelag om deres Revolution. Det tilgives mig at ytre, at Deres Majestæts Svar har stødt dem meget. De tvende Hovedideer, at Isoleringen af Sverig vilde være de trende nordiske Rigers Undergang, at der kun havdes ét Middel, nemlig Foreningen under Deres Majestæt, vare vi saa lykkelige at overtyde ham om. De give mig Beviser paa sand Tiltro, og de Komplimenter, man gjorde mig, bevægede mig at forsikre dem,

---

Les prisonniers norvégiens doivent à l'heure qu'il est se trouver près de Svinesund; j'envoie tous les matelots danois par terre à Helsingborg pour éviter tous les inconvénients du passage par mer.

Le colonel baron de Platen, chargé de celle-ci, en a la liste.

En chargeant le baron de Platen d'une commission qui lui donne le moyen de faire sa cour à Votre Altesse Sérénissime, je crois avoir rempli un de mes voeux les plus chers, en mettant sous Vos yeux, Monseigneur, par la voix d'un homme, connu par sa probité, ses talents et son patriotisme, le système politique que nous désirons suivre, également convenable à nos moyens qu'à notre caractère national.

La guerre nous a mis à deux doigts de notre perte; ce n'est que par la paix que nous pouvons remédier aux maux qu'elle nous a faits, et tout cela sous les auspices d'un gouvernement sage et paternel, également éloigné de caprice et d'ambition.

Il parait que la Russie se hâte de conclure la paix avec nous, pour recommencer une lutte d'un genre tout opposé; cela rend notre position encore plus critique et éloigne la tranquillité du Nord, à moins que les nations capables d'être indépendantes ne songent pas aux moyens de rester neutres, en jouissant des avantages de leurs positions topographiques.

C'est avec etc.“

[Armfelt.]

„Christiania, le 17 avril 1809.

Monsieur.

Monsieur de Platen m'a rendu la lettre dont Votre Excellence m'a honoré. Votre Excellence me permettra d'exprimer le plaisir et la satisfaction que les expressions flatteuses pour mon individu, comme toute marque de Sa bienveillance, me causent.

Un pareil nombre de prisonniers suédois est en marche pour se rendre en Suède, dont près de soixante hommes seront rendus à Edda, passant le chemin de Kongsvinger, quelques individus, 6 à 8, passeront à Svinesund, et le reste, d'après le consentement du baron de Platen, seront envoyés par mer à Strømstad avec un vaisseau parlementaire.

J'ai ordonné de choisir préférablement les pères de famille, autant que les circonstances le permettront. J'oserai demander à Votre Excellence de vouloir donner les ordres nécessaires pour la réception de ces prisonniers.

C'est avec etc.

[Christian August.]

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

at jeg, saa længe jeg levede, skulde vise mig mine Grundsætninger tro, at saa længe jeg stod i Spidsen for den norske Armé, der ej var at tænke paa Foreningen med Norge alene, hverken ved Erobring eller Revolution. Jeg troede at burde ytre dette, uagtet jeg ej kan sige, at nogen indelikat eller ærefornærmende Udladelser hertil gav Anledning, men jeg ønskede at forekomme dette og at orientere dem.

Alt kommer an paa Napoleons Beslutning. Foreningen med Fastlandet af Danmark ønsker de egentlig ikke, men det finder sig. Repræsentationssystemets Forandring er en af de første Gjenstande for Rigsdagen. Besynderligt er det, at de have vedtaget samme Idé, som den sidst af mig ytrede. De bevise mig Tiltro; maatte mit Ønske opfyldes! Men jeg igjentager min Bøn, at alt maa undgaas, som kan opirre dem, og at det her ommeldte maa holdes yderst hemmelig, hvadforuden jeg vilde se mig kompromitteret, og den gode Sag sættes paa Spil. Deres Kongelige Majestæts Tiltro skal jeg vise mig værdig. Jeg skal leve og dø som en retskaffen Mand, tro de Pligter, jeg skylder Deres Majestæt og Fædrenelandet! Jeg har vovet i Følge Deres Majestæts sidste Befaling indirekte at ytre, at jeg formodede, at Højstsamme ej var utilbøjelig at antage Kronen under en modereret Konstitution, hvorved ingen Rigsstand havde Fortrinet. De ere i højeste Grad opbragte mod Russerne; de trænge til Fred. Dette fører til Maalet, naar Napoleon ej har andre Planer, og om disse haaber jeg at blive underrettet, endog af dem. At spærre deres Havne for England synes de ej at være utilbøjelige til, de have ej vundet meget ved deres Handel. Almuen er meget forbitret mod disse Voldsmænd. De haabe, formodentlig uden Grund, at redde deres Handelsskibe, og overalt vil de vinde Tid, til Napoleons Svar indløber. Der var egentlig ingen Grund til Revolutionen. Omstændighederne befordrede den; men de, som staa i' Spidsen, deres Sindelag og Stilling mod det royalistiske Parti sikrer os for Svig. Maatte jeg snart være saa lykkelig mundtlig at melde det videre.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 25de April 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at anmelde Modtagelsen af Deres Majestæts allernaadigste Befalinger af 12te og 16de d. M. Jeg tilskriver Major Darre med denne Kurér, som jeg haaber vil træffe ham i eller paa den anden Side af Gothenborg [1]). Siden min sidste Rapport er endnu

[1]) End videre bragte denne Kurér (Røsler) paa Rejsen igjennem Sverig General Armfelt følgende Skrivelse, hvoraf en Afskrift fulgte med Rapporten til Kongen:

30 til 40 i svensk Krigsfangenskab værende Nordmænd ankomne. Ligeledes til Christianssand ved Parlementærskib fra England til de ydre Havne for Christianssand 9 af vore vestindiske Officerer, hvoriblandt 2 alt udvexlede i England, og 180 norske og danske Skippere og Matroser. Ligeledes blive i disse Dage afleverede 102 Mand af de i engelsk Fangenskab værende norske Matroser, hvorimod det hele Antal ej kan strax tilbagegives, men Resten maa afleveres til det nærmeste Krigsskib, naar de i Trondhjem værende engelske Krigsfanger her til ere ankomne. Jeg tillader mig at lade tilbagefølge de i Christianssand værende Englændere imod Kvittering, for saa vidt de ej kan give Oplysning om vor militære Stilling. En af ommeldte udvexlede Officerer, Kapitajn Motzfeldt, som har sin Familie her i Landet ønsker at forblive her og her ansættes til Tjeneste. Jeg vover at opfylde dette Ønske. Jeg haaber tillidsfuldt, at det her ommeldte finder Deres Majestæts allerhøjeste Bifald. Extrakten af et indkommet Forhør, bekræftet ved flere Vidner, vedlægges allerunderdanigst; den brave Skibskapitajn er jeg pligtig at anbefale til Deres Majestæts Naade [1]).

Med Hensyn til det lokale vover jeg at afslutte Vaabenstilstanden paa 5 Uger og derefter med 5 Ugers Opsigelse. Desforuden vilde begge Øjemed, Soulagement og Sikkerhed for Landet, ej kunne forenes. Armfelt maa tilføje, at han er avtoriseret fra hans Regering, og dette indføres i de svenske og norske Aviser; den sluttes til Lands og til Vands. Kaperierne ophøre fra den Tid. Af den sidst ommeldte Regeringskommissions-Plakat vedlægges allerunderdanigst et Exemplar. Alt dette lider imidlertid den Forandring, som Deres Kongl. Majestæts nærmere

---

„Christiania, le 25 avril 1809.

Monsieur.

Selon le souhait de Votre Excellence, Mr. de Darre a reçu mon instruction pour à retour à Gothenbourg ou à Wenersbourg d'entrer en négociation par rapport à l'armistice projeté, avec Mr. le colonel de Posse ou tel officier à qui il plaira à Votre Excellence de donner des ordres à cet égard. En envoyant à Mr. de Darre le plein-pouvoir d'usage, dans lequel je m'engage de ratifier la convention, pourvu qu'elle soit conforme aux instructions données de ma part à Mr. de Darre, j'oserai demander à Votre Excellence de vouloir munir Mr. le colonel de Posse d'un pareil.

J'espère que Votre Excellence ne verra dans mon procédé que le désir sincère de rétablir la bonne intelligence et de contribuer, autant que mon devoir le permet, au bonheur de deux nations valeureuses et dignes d'une estime réciproque.

Ne pouvant espérer que cette lettre trouve Votre Excellence encore à Son quartier général, j'ai adressé une à Mr. de Posse en profitant de la permission de Votre Excellence d'y inclure une pour Mr. de Darre, et que je désire lui être rendue à son arrivée.

Que Votre Excellence soit persuadée que je me ferai un devoir de donner des preuves des sentiments susmentionnés, de l'estime sincère que je porte pour la brave nation suédoise et de la considération distinguée avec laquelle j'ai l'honneur d'être etc.

[Christian August]."

[1]) Det omhandlede Bilag findes ikke. — Hertil er Rapporten i Bogstavskrift, medens Resten er i Sifre.

Befaling til Major Darre har gjort nødvendig. Ønskeligt var det, om man imidlertid kunde anvende de svenske Skibe til Dannemarks-Farten. Herover ansøger jeg om Deres Kongl. Majestæts nærmere Befaling, ligesom, om ej begge Nationers ubevæbnede Skibe gjensidig kunde gives Adgang til de ubefæstede Havne med de Indskrænkninger, Forbud af al Handel og Samkvem med England maatte gjøre nødvendig.

Adlersparre, Adlerkreutz, Silfversparre, Platen, Posse ere intimt lierede og det egentlig dirigerende Parti. Armfelt har, som jeg formodede, ingen Indflydelse. Alt vil dependere af Napoleons Beslutning. Tillades dem frit Valg, under hvilke Betingelser det end maatte være, saa vil hans Ønske dog om mulig opfyldes, naar de ej skal vælge en russisk Prins, eller det forlanges, at de skal opofre deres Frihed; thi i disse Tilfælde vilde de sikkert forinden vove det yderste. Indtræffer dette mest usandsynlige Tilfælde, at Frankrig og Rusland overlader til Sverig at afgjøre dets Skæbne ved frit Valg — at de forinden slutte deres Havne for Englænderne, er en Selvfølge —, da haaber jeg at have virket og skal end mere gjøre, hvad jeg kan. Men de ere næsten almindelig overbeviste, at det vilde være lige saa skadelig for Sverig som for Danmark, naar det første isolerede sig. Bliver Sverig tvunget til at vove det yderste, da vinder Norge ved Vaabenstilstanden Tid, og er, ved at trænere Sagen til den fordelagtige Aarstid, reddet. Indtræffer det oven meldte Tilfælde, da var det godt: 1) Naar paa en indirekte Maade det kunde blive bekjendt, at Deres Kongl. Majestæt var villig til under en modereret Konstitution at antage Kronen, hvorved alle Svenske saa vidt muligt gives lige Rettigheder uden Hensyn til Stænder. Jeg vover hertil at anvende de Midler, jeg har, saa snart jeg er orienteret eller underrettet om vores Allieredes Sindelag. At Successionen bestemmes efter de samme Regler, Kongeloven foreskriver, tvivler jeg ej paa, at de findes villige til; men jeg er pligtig at gjentage min fulde Overbevisning, at de ej ubetinget underkaste dem og før vove det yderste, at de ved den Mistro, de have mod de Danske, før vil overdrive deres Fordringer. Det fornemste er sket, de have selv overbevist dem, sandsynlig med Hensyn til Norge, som de nu indsé ej at kunne vinde ved Erobring, at deres Repræsentanter maa vælges efter andre og oven anførte Grundsætninger. Jeg har været meget glad over denne Beslutning, som sandsynlig vil være den fornemste, muligen eneste Gjenstand for første Rigsdag, da det befriede mig for Udladelser af en meget delikat Natur, og, lad dem tænke hvad de vil, sikrest føre til Maalet efter Deres Kongl. Majestæts Ønske. Vindes dette, da vil til næste Rigsdag, valgt efter ommeldte Grundsætninger, afgjøres Valget og det øvrige. De vinde herved Tid, men dette er efter oven meldte deres Overbevisning ej til væsentlig Skade for os. Forbitrelsen mod Rusland hjælper os da til Maalet, hvorledes den politiske Stilling end er. 2) Dersom vores Allierede sendte Gesandter til Rigsdagen og Deres Kongl. Majestæt derved blev sat i Stand til at bruge samme Middel; — jeg vover herved at ytre det Ønske, at Valget maatte falde paa en Mand,

som har Popularitet i Sverig, har Konduite, er tavs og, Deres Kongl. Majestæt tilgiver mig min Frimodighed, ej har bekjendt og direkte Indflydelse ved Deres Kongl. Majestæts Hof. Jeg indstiller til Deres Majestæts vise Dom, om De maatte ansé det for passende at hensende mig som Ambassadør til første eller anden Rigsdag, tildelende mig 2 Diplomatiker. Det vilde være smigrende for de Svenske og, jeg tør uden Forfængelighed ytre, nyttig for Deres Kongl. Majestæts Interesse. Jeg véd, at jeg taler til Deres Kongl. Majestæt, at det af mig meldte ej bliver røbet eller nogen bekjendt. Jeg vover altsaa, ved med Frimodighed at ytre min Overbevisning, at opfylde en Pligt, jeg skylder Deres Kongl. Majestæt og Fædrelandet.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Da Deres Majestæts allerhøjeste Befaling indeholdt, at Grev Molkte var bleven udnævnt til Stiftamtmand i Fyn og til Gehejmekonferensraad, gratulerede jeg Greven, ej formodende andet, end at han alt herom maatte være [underrettet], da han havde erholdt Breve. Men mod Formodning havde han ej erholdt nogen officiel Kommunikation og aldeles ingen Underretning om det sidste. Imidlertid blev dette herved bekjendt. Uagtet jeg nu ej holder for, at denne Sag burde holdes hemmelig, saa holder jeg mig dog for pligtig at indmelde denne min Overilelse til Deres Majestæt, anholdende om Tilgivelse [1]).

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de Maj 1809 [2]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Durchl.s Depecher af 22de og 25de April haver jeg rigtig imodtaget ved Kjøbmand Neuman og Kurér Røsler. De ytrede, at det nu herskende Parti ej var tilfreds med mit Svar. Det kan gjærne være muligt, men det, jeg gav, var saaledes, som det burde være; thi at jeg ej vilde indlade mig over, at en Suveræn detroniseres, og frabad mig alle Ytringer herover, tror jeg fornødent og aldeles hensigtspassende med min Stilling i hver Henseende. I øvrigt kunde jeg intet bevilge uden med mine Allierede, særdeles ej Sverigs Nevtralitet, hvilket sidste de bestemt ej uden med alvorlige Midler og Kejser Napoleons bestemte Svar vil aflade fra. Jeg havde derfor saa meget

[1]) Dette Postskriptum er skrevet i Bogstavskrift med Prinsens egen Haand.
[2]) Afsendt s. D. med Maanedslieutenant Knap.

ønsket, at den af Regeringskommissionen udgivne Plakat havde været udsat, indtil Omstændighederne havde vist sig mere gunstige for mig selv, at gjøre det.

At i øvrigt Vaabenstilstanden forlænges med 5 Ugers Opsigelsestid, tror jeg, kan være godt. Dog, da den endnu ej er sluttet, saa kan det bero indtil nærmere Bestemmelse. I øvrigt bør Pløje- og Saatiden nyttes, thi dette er det vigtigste.

De seneste Efterretninger fra Kejser Napoleon ere, at han for Tiden intet vil indlade sig i direkte med Sverig. Grev Rosen, som i disse Dage kommer der fra, har ej heller faaet et bestemt, langt mindre fyldestgjørende, Svar til Rigsforstanderen; men alt udsættes, indtil at Krigen er til Ende med Østerrig, hvilket snart vil være Tilfældet; thi ved Rohr mellem Regensburg og Landshut er forefaldet et betydeligt Slag, hvori 30 000 Mand Østerrigere skal være fangen, formodentlig har det under Bellegarde værende Fløjkorpses Bortfjærning, ligesom de mange detacherede Korpser, været Hovedsagen i dette Uheld for de kejserlig østerrigske Tropper.

I Rusland finder man, at vi ej haver gjort nok mod Sverig, og opfordrer os til den kraftigste Medvirkning. Uden at afslaa denne Begjæring har jeg med faa Ord bevist, at blot Vinterens Ustadighed fra min Side og virkelig Mangel af Magasin- og Brødkorn i Norge har hindret vore Vinteroperationer; men det latterligste af alt er, at de søge at bevise, at England var Skyld i den svenske Revolution, og det derved, at Kongen en Gang havde à propos de bottes givet Befaling til Embargo paa de engelske Skibe, samt at den engelske Minister endnu vedblev at residere i Stockholm.

Jeg venter med Længsel paa Efterretninger fra Petersborg, naar Alopæus er kommen der til igjen efter sin Rejse til Stockholm, og dette vil give det sande Lys i Tingene, hvorledes man tænker i alle Dele.

Overkvartermester Darre beholder jeg her, indtil dette Svar er kommet.

Det nye Bevis paa Deres Venskab og Hengivenhed for min Tjeneste, De haver givet mig i at tilbyde, at De selv vilde rejse som Ambassadør til Stockholm, erkjender jeg med den største Taknemmelighed; men da for det første ingen kan sendes, forinden man véd, hvad de øvrige Magter ville gjøre, og da Deres Rang og Fortrin i Verden næppe vil tillade, at De imellem andre Ministre af anden Rang kan optræde, og da jeg desuden alt havde bestemt en Gesandt til Stockholm, som blot venter paa min sidste Ordre at rejse, saa kan dette nu for Tiden ej ske. Denne Mand er Kammerherre Baron Rosenkrantz, forhen Gesandt ved forskjellige Hoffer, som i alle Henseender er skikket til en saadan Post. Jeg slutter med de varmeste og bedste Ønsker for Dem.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 1ste Maj 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Kancellipræsident Kaas vil under ét indmelde til Deres Majestæt hans Ankomst [1]). Han har givet mig nogle Opdrag, som, naar han ej direkte skulde indmelde samme, følge.

Den Overbevisning om Deres Kongelige Majestæts Tiltro, og at jeg er og skal bevise mig samme værdig, gjør det mig til Pligt, for at forekomme al Misforstaaelse, at ytre med Frimodighed mine Tanker. Kaases Ankomst har og maa foranledige Opsyn. For hans Person er det os, og speciel mig, velkommen at have en Mand af Talent, kjendt i Landet og af en blid Karakter til at raadføre; men Forsættelsen i hans Stilling giver grundet Anledning til den almindelige Mening om Deres Kongelige Majestæts Mistro til Deres Regeringskommission. Har denne fejlet, da er det sket af fejl Ansigt, ej af Mangel paa Overlæg og Aktivitet. Deres Kongelige Majestæt tilgiver min Frimodighed, naar jeg allerunderdanigst ansøger om at blive underrettet om de Grunde, som hertil have givet Anledning; thi jeg bør forsikre, at det bliver let at anføre Grunde, som, stolende paa Deres Kongelige Majestæts sædvanlige Overbærelse, vil retfærdiggjøre

---

[1]) Kaases første Brev til Kongen er af samme Dag som denne Rapport, den 1ste Maj, og indeholder de Betragtninger, som han har haft Anledning til at gjøre paa sin Rejse gjennem Sverig, paa hvilken han ledsagedes af en Ritmester Geijer fra Helsingborg til Gøteborg, hvor han talte tre Gange med Armfelt. Særlig omtaler han en Samtale, han havde med Faderen til den tidligere nævnte Samuel Bagge, Overdirektør Bagge, der var en varm Ven af Grev Ruuth, hvis Parti ønskede den svenske Krone given til Frederik VI. Bagge udtalte for Kaas, at der var to Grunde, som afholdt mange fra at tiltræde dette Parti: 1) at Frederik VI ingen mandlige Descendenter havde, og at man frygtede for at faa Prins Christian Frederiks Gemalinde paa den svenske Trone, 2) at man frygtede for, at Frederik VI ikke vilde modtage Kronen uden paa de Vilkaar, hvormed den danske besades af ham, og at han derfor ikke vilde erkjende Sverigs Konstitution. I den Anledning forsikrede Kaas, at hvis Frederik VI antog den svenske Krone, vilde han ikke gjøre det for at tiltvinge sig Magt og Rettigheder, som stred mod en agtværdig Nations medfødte Ideer. Der var kun ét Vilkaar, der var nødvendigt at stille ved Konstitutionen, nemlig at Arvefølgen blev nøjagtig den samme som i Danmark, for at Landet kunde betrygges mod de Friktioner, som ellers vilde opstaa, hver Gang den regerende Linie uddøde. Bagge ønskede, at det gjordes bekjendt i Sverig, at Frederik VI ikke var imod Konstitutionen, da vilde efter hans Mening mange retskafne Mænd, som nu tie, løfte deres Stemme for ham. Kaas mente, at Ritmester Geijer talte i samme Tone, og Armfelt ogsaa, skjønt med mere Varsomhed. Ellers er der af Kaases Brev kun at bemærke, at Armfelt i øvrigt eftertragtede en hemmelig Forbindelse med Norge til de gjensidige Manglers Afhjælpning, for hvilket Kaas gjorde sig til Armfelts Talsmand hos Christian August, og at Armfelt lovede paa alle Maader at understøtte Posternes Gang gjennem Sverig.

vores Fremgang som Embedsmænd. Kaas skal betragtes af mig som en Mand, der har Deres Kongelige Majestæts Tiltro, og vi alle skal som Mænd raadføre og beslutte efter bedste Overbevisning. Af en til Oberst Posse afsendt Skrivelse vedlægges en Afskrift. De erholdte Efterretninger, til Dels af de svenske Aviser, have foranlediget samme. Jeg ønsker inderlig, at Darre snart maatte komme til Gothenborg for at afslutte Vaabenstilstanden, eller jeg erholdt anden Instruktion. Jeg tror ej at kunne tilstaa Vaabenstilstanden, naar Rusland atter har begyndt Fjendtlighederne. Disse Venner har jeg i alle Tilfælde ej gjærne for nær ved vores Grænser. Jeg sender atter en Emissær til Stockholm til Armfelt. Maatte ikkun Frankrig ej have Rusland alt for meget nødig![1])

Efter at dette var sluttet, havde jeg en Konversation med Kaas. Jeg er pligtig at tilføje. Deres Kongelige Majestæts Tiltro stoler jeg paa, fordi jeg er overbevist ej at være samme uværdig. Det er mig kjært at have en Mand af Talent, og som er orienteret, at arbejde med. Har hans Forsættelse gjort Opsyn, da skal jeg vist gjøre alt muligt for at bortrydde alle overdrevne og fejlagtige Betragtninger. Deres Kongelige Majestæt haver redelige og aktive Mænd i Deres Regeringskommission. Sikkert vil de som Mænd altid handle til ét Maal efter Pligt uden Bihensigter! Jeg kjender ikkun det Ønske, at kunne opfylde min Pligt. Dette og min Handlemaade, ledet ved Overbevisning og Ære, vil erhverve mig Deres Kongelige Majestæts Tiltro! I Henseende til de svenske Skibe har jeg alt vovet at udbede mig Deres Kongelige Majestæts Bestemmelse. At nevtrale Skibe maatte tilstaas nogen Lettelse i Henseende til den paabudne Kavtion, er unægtelig ønskeligt, ja nødvendigt. Jeg indstiller, om Deres Kongelige Majestæt maatte behage at overlade til Deres Regeringskommission at bestemme en Afgift efter visse Grundsætninger, hvorved Kommissionen ej maatte blive bunden Hænderne for meget. Norges Vel kræver det.

Posten kan vel afgaa ugentlig igjennem Sverig ved den afsendende Kurér? Herover udbedes Deres Kongelige Majestæts Resolution. Darre imødesér jeg med Længsel. Ikkun han, tilstrækkelig orienteret, kan afslutte Vaabenstilstanden, hvis Paaskyndelse er vigtig. Ved Direktør Bagge, som gaar til Stockholm, skal jeg tilskrive Adlersparre eller Platen under Haanden og ytre bestemt den af mig ofte ommeldte Idé, at Deres Kongelige Majestæt efter min Formodning antager Kronen under den ommeldte modererede Konstitution.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Denne Ytring refererer sig til en Udtalelse af Armfelt til Kaas om, at den franske Ambassadør i St. Petersborg drev Rusland til en krigersk Politik mod Sverig.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 12te Maj 1809 [1]).

Til Prins Christian August.

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 1ste Maj haver jeg rigtig imodtaget. Det glæder mig, at De er overbevist om min Tillid og sande Agtelse, som De saa aldeles fortjener, men jeg tror ej at have kunnet give Dem et større Bevis paa mit Ønske at lette Dem Deres saa utallige Byrder, end ved det jeg haver sendt Dem en Mand, som haver alles Agtelse, som kjender Forretningerne, og som med Glæde arbejder under Dem, og som De med Tryghed kan stole paa i alle civile Forretninger. Den afgangne Stiftamtmand kan vist nytte i ethvert Embede, hvor ej øjeblikkelig Beslutning eller Frygt for Ansvar trykker ham; thi han er en redelig, duelig og virksom Mand i alle andre Begivenheder.

Dersom Vaabenstilstanden ej alt ved Imodtagelsen af denne Depeche paa ny er sluttet, da er det bedst, at lade denne Sag bero ved den gamle Vaabenstilstand og blot udsætte Fjendtlighederne indtil videre. At hjælpe Bonden ved at lade hjempermittere en Del af Mandskabet i Pløje- og Saatiden, er meget fornødent.

De fra Rusland komne Efterretninger gaa ud paa, dels at Rusland ingen Fred vil gjøre med Sverig, dels at de finde, at vi ej have medvirket nok mod Sverige. Armeen i Finland er med 5 Bataillоner forstærket, og de forlange vores Medvirkning.

Fra Paris skriver man, at enhver føler det nyttige af Foreningen med en Stat, som bestod af et helt, nemlig de 3 nordiske Riger; men Kejser Napoleon vil vinde Rusland og derfore ej blande sig nu i de nordiske Anliggender; kanske kan jeg bevæge Napoleon efter det lykkelige Udfald, Krigen synes at tage i Tyskland, til at tale et mere bestemt Sprog.

Imidlertid er det besynderligt, de Svenske tale i Petersborg ej om andet, end at vi ville gjøre alt for dem, ja at de haver Fred med os; det samme Sprog fører de her om Rusland.

Russerne have aldrig udladt sig med, paa hvad Fod de ville have Sverig efter Freden, omendskjønt de i Stockholm have talt anderledes og temmelig bestemt foreslaaet Hertugen af Oldenburg til at blive Konge i Sverig.

Private Breve maa gjærne afsendes med Kurererne, men ordentlige Posters Gang kan for Tiden og efter de anførte Omstændigheder ej begyndes paa.

---

[1]) Afsendt s. D. med Overkvartermester Darre.

Skade er det, at vi ingen Gesandt kan sende til Rigsdagen, da hverken Rusland eller Frankrig gjør det, men man maa vente paa, hvad Del Napoleon tager, naar han er færdig i Tyskland.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 7de Maj 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

En svensk Parlementær overbragte mig i Gaar den i Afskrift vedlagte Skrivelse fra Oberstlieutenant Adlersparre med det tillige i samme ommeldte og i Gjenpart følgende Bilag [1]).

[1]) Brevet fra Adlersparre, hvis Bilag var en af M. Rosenblad bekræftet Bemyndigelse fra Hertug Carl af Sødermanland, saalydende: „I Följe af Hans konglige Höghet Hertigen, Riks-Föreståndarens oafbrutna Omsorg at återskaffa Riket hugnlig Fred och i anseende till Hans kongl. Höghets särskilta benägenhet för grannsämjans återställande med Norriges Inbyggare, hvilke alt sedan den i Regiments-Styrelsen timade förändring ådagalagt lika fredsamma tankesätt, fann Hans kongl. Höghet i Nåder godt besluta, at låta göra vederbörande Befälhafvare i Norrige proposition, at gränshandeln och communication emellan Sverige och Norrige genast må återställas i samma skick och ordning, hvaruti den var, innan kriget emellan Sverige och Danmarck utbröt. Och anbefalde Hans kongl. Höghet i Nåder Öfver-Adjutanten, Öfverste-Lieutenanten Adlersparre, at genom några därtil tjenlige Officerare vid Västra Armeen denna proposition för Vederbörande Norske Befälhafvaren framställa och det Svar at erfara; hvarefter, och i fall det invilja propositionens antagende, H. k. Höghet genast ville låta afgå nådige Ordres til Vederbörande Befälhafvare och Landshöfdingar på Gränsen“, lyder saaledes:

„Stockholm, den 28de April 1809.

Durchlauchtigste Furste!

Allt annalkande till fredstillstånda, till förtrolighet och näringsgemenskap emellan Sveriges och Norriges inbyggare äro i allmänhet föremål för Svenska mäns sammanstämda önskan och lifliga deltagande: de äro det enskildt för mig, som under ett långe fortfarande befäl på Norjes gräns lärt högakta den tappra og ädla Norrska Nationen, dess infödda Regering, dess Anförare, dess innevånare af alla medborgareklasser.

När allt det rysliga, det förtryckande och ödeläggande af kriget försvunnit för ömsesidig national-dygd och national-uplysning, hvarföre då låta handelsgemenskapen vara afbruten emellan innebyggare, som nödgas ännu vara fiender til namnet, men hvilka i sjelfva verket äro, hvad de i god grannsämja böra vara — Vänner? Jag vågar lägga dessa allmänna reflexioner under Eders Durchlauchtighets skarpsynta ögon, jag är upmuntrad dertill af medvetenheten, att jag talar till en vis, ädelmodig och välgörande Prins.

Herpaa gav jeg det Svar, som ligeledes allerunderdanigst vedlægges [1]).

I øvrigt har jeg herved skullet indmelde følgende og indstille sammes Indhold til Deres Majestæts allerhøjeste Resolution: [2])

1) Fra Kommandør Fisker er bleven foreslaaet i næstkommende September Maaned ved Hjælp af de fra Danmark forventende eller, i Mangel heraf, med de herværende 3 Brigger og med 2 à 300 Jægere og Soldater her fra at forsøge en Entreprise til en Overrumpling af Helgoland. Jeg holder denne Idé i den ommeldte Tid af Aaret, fornemlig naar vi have Vaabenstilstand med Sverig, og naar Øen strax kan provianteres for et Aar, for intet mindre end uudførlig, et Foretagende, som vilde gjøre England ubodelig Skade; men dertil udfordres: a) at hele Hensigten holdes yderst hemmelig, b) at kort før den ommeldte Tid duelige Lodser og Folk, som nøje ere bekjendte med det daværende lokale, under et eller andet Paaskud opsendes, c) at i en af de Havne ved Elben eller Ejderen, Glückstadt, Tønningen, den fornødne Proviant altid var færdig, til den ommeldte Tid indlosset, for at afgaa paa første Vink. Norges Providering giver

---

Ledd af desse grundsattser har jag här i Sveriges Hufvudstad yrkat den sattsen, att det handelstvång på hela den vidsträckta gränsen emellan Sverige og Norrige, som kriget tillvägabragt, kunde med ömsesidig och gemensam fördel upphöra. Denna mening har vunnit styrelsemagtens oinskränkta bifall: alla Kaperier på Norrska fartyg äro inställda: det beror af Eders Durchlauchtighet, att antaga eller förkasta en proposition från svenska styrelsen, om handelns reciproqua frigifvande på hela gränsen emellan dessa Riken, och detta när som hälst.

Hans kongl. Höghet Sveriges Riksföreståndare har authoriserat mig, att låta denna proposition till Eders Durchlauchtighet framkomma; jag fullgör nu denna Befallning med största tillfredsställelse, då den möjligtvis kan leda till fördel för tvänne Rikens innevånare.

Dette är, hvad jag i följe af erhållen befallning och föreskrift nu vågat inför Eders Durchlauchtighet framställa. Tillåt, allernådigste Prins, att jag dertill lägger en egen enskild reflexion: Skulle ej Norjes inbyggare genom denna öfverenskommelse kunna i Svenska hamnar och öfver Svenska landet erhålla åtskilliga varor, då Sverige ännu är och troligen förblifver i godt forstånd med England? Det lär väl vara tydligt, att jag till denna framställning ej har mera än ett motif: en sann nitälskan för Norrmännens befrielse från nöd och svårigheter, för återvunnen förtrolighet emellan två tappra och nära beslägtade folkslag.

Till dagens stora märkvärdigheter i Sverige hör det utarbetade projectet till en ny grundlag, som innom några få dagar skall föreläggas Rikets Ständer. Jag vågar hoppas, att vårt lands angelägenheter intressera Eders Durchlauchtighet, och derföre bilägger jag en afskrift af detta nya arbete.

Med djupaste underdanig vördnad och den sannaste personliga tillgifvenhet framhärdar jag etc. etc.

Georg Adlersparre,
Öfver-Befälhafvare öfver trouppperna i Wermland."

[1] Christian Augusts Svar af 6te Maj, som medfulgte i Kopi, er trykt i „Handlingar rörande Sveriges äldre, nyare och nyaste historia", V, S. 70, og hos Ræder III, S. 427. [2]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

Anledning til at skjule dette, naar altid et bestemt Forraad maatte til den Ende findes færdig og bestandig kompletteres i ommeldte Havn, men til den Tid pludselig lægges Embargo paa de dertil bestemte tilladte Skibe. Saaledes indstilles denne Kommandør Fiskers interessante Idé til Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution.

2) Kaas's Rapport vil overbevise Deres Kongelige Majestæt om, at her ingen Intriguer finde Sted, og at her i det mindste ej er fejlet af Mangel paa Energi og Aktivitet! Nationen er trofast, som jeg ofte har forsikret! Ideen af Oprør er latterlig, naar man kjender Nationens Karakter. Foruden at bruge Bajonet indestaar jeg Deres Kongelige Majestæt for at ville dæmpe ethvert saadant Opløb ved at tale med Folkene, saa længe ej den yderste Hungersnød bringer til Fortvivlelse, og derfor ere vi for det første sikret. Der har intet Spor været af Insurrektion her i Landet, og jeg maa frimodig ytre, at jeg holder dette almindelig i Kjøbenhavn udspredte Rygte ikkun for en Intrigue! Deres Kongelige Majestæts norske Nation fortjener Deres Tillid i hver Henseende, og jeg vover at haabe, at Deres Majestæt er forsikret, at det ej skal fejle fra min Side paa Standhaftighed og Konduite til mine Pligters Opfyldelse. Denne Ytring er foranlediget ved flere fra Kjøbenhavn komne Beretninger. Regeringskommissionens Medlemmer skal altid som Mænd fremgaa til ét Øjemed i deres Pligters Opfyldelse i Deres Kongelige Majestæts og Landets Tjeneste, og derfor ere vi fornøjede at have en Mand af Talent, og som er orienteret, til Medarbejder; han føler dette med os. Intriguer skal sikkert her ej skade Deres Majestæts Interesse.

3) Jeg har imodtaget i Gaar Deres Kongelige Majestæts Befalinger med Thygeson. Jeg indsér, at her ingen Tid er at tabe, naar vi skal reddes. Jeg har til den Ende givet tydelige Vink, som Deres Majestæt vil finde i min Skrivelse til Adlersparre. Skriftlig kunde jeg intet mere gjøre foruden at kompromitteres. Jeg afsender altsaa i Morgen en Emissær til Stockholm for mundtlig og indirekte at lade nogen af Hovedmændene, som er tilforladelig, for saa vidt orientere, at de indsé, at deres Selvstændighed og Frihed, ja Hovedmændenes egen Existens og Indflydelse alene dependerer af den raske Beslutning at vælge Deres Majestæt, forinden de imodtager Ruslands Bydende, indirekte at give dem at forstaa, at dersom Rusland først har afgivet dets Beslutning, Deres Kongelige Majestæt da ej mere vilde kunne handle imod Deres Allieredes Beslutning, alt som min Formening, foruden dertil af Deres Majestæt at være bemyndiget. Had mod Rusland, Frygt for at tabe deres Existens og deres Rettigheder, egen Æresfølelse, haaber jeg, skal, naar vi ej komme for sildig, føre til Maalet. Jeg har med Kaas gjennemgaaet det vedlagte Project; vi ere enige i, at 2den, 9de og 30te § i første Afdeling maa forandres, naar de ere overbeviste og overtydes om Nødvendigheden deraf. Vi ere enige, at flere andre §§ burde være anderledes; men man tør ej gaa altfor nær. Vi lade dem mærke nogen Tendens til Enevoldsmagt, vi opirre dem, naar man ej vil risikere alt; thi jeg er pligtig

frimodig at ytre, Deres Majestæt har, saa ønskelig det end var, intet Parti af Vigtighed i Sverig. Der vil være flere, der forsikre Deres Majestæt det modsatte; men jeg frygter, ja er næsten forvisset, at deres Angivende er falsk. Der er ingen Tid at tabe, Deres Majestæt, naar vi, om det endnu er muligt, skal reddes! Det meste er Form; i øvrigt er det let for en Regent af Energi, som har gjort sig elsket, efterhaanden at bevirke Forandringer, som successive føre til Maalet. Foruden Foreningen er vi tabt, Deres Majestæt, og vi maa have alt, naar vi ej skal være indviklet i de øvrige Krige, som forestaa imellem Rusland og Frankrig, naar vi skal blive reddet fra hine Magthaveres Lænker og ej efterhaanden af dem skal underkues, naar vores Fædrenelands Selvstændighed og Existens skal erholdes. Maatte de Motiver, som lede min Fremgang, vinde Deres Majestæts Bifald. Særdeles nyttigt vilde det være, naar jeg, om endog incognito, havde kunnet komme til Stockholm. Maatte Darre endelig have Vaabenstilstanden afsluttet, og maatte jeg endnu i disse Dage kunne erholde den hos Deres Majestæt ansøgte Tilladelse.

4) De ved Kaas anførte Bemærkninger ere for det meste anførte i det oven meldte. Hvad Rigsretten angaar, da maa dette modificeres, hvilket maa og vil betydes dem, det øvrige er for det meste Form eller tør virkelig paa de anførte Grunde ej røres ved. Naar Hensigten først er opnaaet, finder sig det øvrige let. Maatte jeg i disse Dage kunne komme til Stockholm. Tillade Omstændighederne det, at Darre er tilbage, da vover jeg det incognito. Darre maa tilbage; thi han har maattet ankyndige, at han skulde afslutte Vaabenstilstanden; jeg kan altsaa ej afsende en anden Officer. Jeg skal imidlertid her fra til vores Fædrenelands Redning, det ommeldte Øjemed, gjøre, hvad jeg kan.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de Maj 1809[1]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 7de Maj haver jeg rigtig imodtaget, men det, som angaar den i Forslag bragte Konstitution, er mig mest paafaldende.

1) At naar Kongen rejser, er Statsraadet ej alene den Regerende, men det affatter ingen Rapport til Kongen, og denne er,

---

[1]) Afsendt s. D. med Underlieutenant P. Torstenson.

som han ej mere var Konge. Dette var en Ting, jeg aldrig kunde paa en ubetinget Maade indgaa.

2) Er det mærkeligt, at Sverig vedbliver at være et Valgrige, om ej paa enkelt Person, saa dog paa visse Familielinier; hvilket ligeledes er for ej at forene paa evig Tid de 3 nordiske Riger tilsammen.

Men med alt det kan og bør jeg modtage den svenske Krone, naar blot Kejser Napoleon virkelig vilde tale for denne Sag, og ikke, som nu er Tilfældet, ej indlade sig i denne Materie, og at jeg ved Antagelsen af Kronen kunde gjøre den Betingelse, at jeg vilde opfylde denne Konstitution, for saa vidt at jeg som Konge til Danmark og Norge kunde vedblive Opfyldelsen af mine nuhavende Pligter. Om denne sidste Betingelse var fornøden at ytre, forinden det virkelig kom til, at jeg skulde imodtage Kronen, tror jeg hverken godt eller fornødent at gjøre.

Hvad i øvrigt Konstitutionen betræffer, da finder jeg meget godt deri, omendskjønt blot Pligt kan bringe mig til at imodtage et Rige som Sverig, med en anden Konstitution end den danske, med et nyt Folk, som har andre Sæder, andre Love og Vedtægter, en aldeles anden Militærindretning, saa vel til Søs som til Lands, og blot det Haab, at det kunde være nyttigt for de 3 Riger; thi i Sandhed ingen anden Drivfjeder har jeg, da mine 25 Aars Erfaring i Regeringssager har til fulde lært mig alle de Vanskeligheder, der ved en saadan Stilling i Staten er forbunden.

Jeg haver vist aldrig troet de skammelige Rygter om mine tro Nordmænd, thi dels kjendte jeg Nationen for godt til at tro det, desuden var jeg vis paa, ej at have fortjent at tabe deres Tillid.

At borttage Helgoland haver altid været mit Ønske, og jeg haver et Par Gange alt saa godt som bestemt det, da der indtraf Omstændigheder, der hindrede dette Foretagende. De i Norge værende Brigger ere altfor fornødne for Norge, til at disse kunde bruges dertil. Jeg haver desuden Force nok, til at kunne udføre det.

Saa længe Sverig altid vil være nevtral, kan ingen Fred gjøres med dem, langt mindre tillades dem at handle med mine norske Undersaatter. Skulde slige Forslag komme fra Overadjudant Adlersparre, da er det bedst, uden at afslaa det, dog at sige, at sligt maatte de alene forlange af mig selv, da ellers ingen kunde indgaa sligt, som stred saa aldeles imod de hos os gjældende Befalinger.

Østerrigerne ere nu dels i Bøhmen under Erkehertug Carl, hvilken Armé vist endnu er stærk, men da Kejser Napoleon alt er i Linz og haver helt Innen i sin Magt, samt skilt de østerrigske Armékorpser, saa tror jeg, at Erkehertugen kun først søger at slaa Marechal Pontecorvo og Marechal Auerstädt og da om muligt søge Donauen for at vinde den franske venstre Flanke. Hvorvidt dette er muligt, vil Tiden lære.

Insurrektionerne i Tyskland ere ej dæmpede, men kan næppe tjene til andet end at udbrede ulykkelige Mennesker.

Den berømte Major Schill, som er deserteret med sit Regiment Husarer fra Berlin, agerer en ordentlig Partigænger i Kongeriget Westphalen.

Jeg slutter med min varmeste Tak for den Iver, De viser for Landets Vel.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 7de Maj 1809.

Allernaadigste Konge!

Jeg tillader mig ved disse Linjer at berøre en Gjenstand, som er min Embedsstilling aldeles uvedkommende, men som saa højligen interesserer mit Hjærte, min grænseløse Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person og min Fædrelandskjærlighed, og jeg véd, allernaadigste Konge, at ingen Undersaat vover noget ved at føre et Sprog, som flyder fra disse Kilder, for Deres Majestæts Trone, om han end fejlede i sin Anskuelse og Bedømmelsen af Sagen.

Det var altid mit kjæreste, mit højeste Ønske at se de trende nordiske Riger forenes under Deres Majestæts Scepter, fordi jeg stedse ansaa denne Forening som det eneste virksomme Middel til at forskaffe Deres Majestæts Trone den Fasthed, den Kraft og den Selvstændighed, uden hvilken en lykkelig Uafhængighed næsten ikke er tænkelig.

Muligheden af dette store Værks Udførelse syntes indtil de sildigere Dage utænkelig, og den vaagnede først med al sin Kraft hos mig, efter at de senere Begivenheder i Sverig fandt Sted. Dog følte jeg den aldrig saaledes i sin hele Fylde, som nu, efter min Ankomst til Norge, hvor jeg finder hver Mand elektriseret ikke blot af Ønsket, men og af Muligheden og Sandsynligheden, at se den realiseret.

Her er ingen Mand, som jo taler om denne Forening som om en afgjort Sag, som ikke frydes ved den lykkelige Fremtid, den spaar for Deres Majestæts Regering. Var det mig tilladt at nære et Ønske i den Anledning, saa blev det det, at Deres Majestæt selv kunde være Vidne til den her herskende Stemning og Tale. Deres Majestæt vilde da bedst lære at kjende, hvor stor dette Folks Kjærlighed og Hengivenhed er for sin Konge.

Hans Durchlauchtighed Prinsen af Augustenborg beskæftiger sig uafbrudt med alt, som paa nogen Maade kan føre til dette store Maal, og vore Ideer forene sig i saa Henseende ganske og aldeles.

Er det end en Drøm, saa er det dog en stolt og behagelig Drøm at tænke sig Deres Majestæts Scepter udstrakt over en Søkyst fra Torneå til Nordkap, og end videre med Sikkerhed over Danmarks

større Sø. Hvilken indvortes Kraft, hvilken udvortes — formedelst de betydelige Søkræfter — tilbyder ikke denne Beliggenhed? Hvem uden Deres Majestæt kan derved beherske Sundet, Bæltet og Østersøen? Hvem tør vove et Angreb paa det Land, som er beskyttet ved en saadan Grænse og ved den indvortes Styrke, som Landets Ressourcer og Folkets Kjærlighed for sin Konge giver det? Mon Rusland, England og Frankrig skulde være synderlig at frygte for det Folk, som bor inden for disse trygge Grænser, som havde alle Livets Fornødenheder og alle Forsvarsmidler hos sig selv? Dog min Enthusiasmus kunde lede mig for vidt, og bringe mig til at glemme, at jeg skriver til min Konge[1]).

Midt under Løbet af disse sværmeriske Ideer, som end mere dagligen opflammes ved Samtale med Hans Durchlauchtighed Prinsen, der af alle føler varmest for denne store Begivenheds lykkelige Udførelse, modtager jeg fra Hans Durchlauchtighed et Project til en ny Konstitution for Sverig. Man behøver kun at læse det løseligen for at se, at det er et Værk, sammensat af visse ærgjerrige Adelsmænd. Jeg har gjort Hans Durchlauchtighed Prinsen opmærksom paa flere Bestemmelser, som indskrænke den kongelige Magt saaledes, at jeg maa tro, de stride lige saa meget mod Deres Kongelige Majestæts Følelse og høje Begreber om Kronens Værd, naar den skal have en gavnlig Indflydelse paa Folkets Lykke og Vel, som mod de Følelser, der bør hvile i enhver god og retskaffen Undersaats Bryst. Men, allernaadigste Konge! jeg har derhos formént, at Hans Durchlauchtighed lige fuldt burde fremsende det, da Deres Kongelige Majestæts vise Dom, Deres Kjærlighed og Omsorg for Deres eget Land vilde bedst bestemme, hvor vidt man for at naa det store Maal, der giver Deres Kongelige Majestæts Trone saa megen Fasthed og Beskyttelse mod udvortes Vold og Indflydelse, burde eftergive de mindre Interesser, som dog efterhaanden ved Deres Kongelige Majestæts kloge og retfærdige Styrelse saa let tilbagevindes Tid efter anden. Hans Durchlauchtighed Prinsen, som i Henseende til mine Bemærkninger over Projectet er aldeles enig, vil nærmere indlade sig i Detailet af den, og jeg bør derfor ikke kjede Deres Kongelige Majestæt ved Igjentagelsen, men slutte med den allerunderdanigste Bøn, at Deres Kongelige Majestæt, som allernaadigst kjender min ubegrænsede Hengivenhed for Deres Allerhøjeste Person og vil tilgive de frimodige Ytringer, som den har fremkaldet i dette for Deres Kongelige Majestæt og Deres Riger saa højst vigtige Øjeblik. Gud give, at Deres Kongelige Majestæt kunde i dette Øjeblik høre Prinsen af Augustenborg tale om denne Sag og se den Iver, der besjæler ham, saaledes som jeg daglig er Vidne dertil, samt at Deres Kongelige Majestæt tillige havde i Stockholm en Mand, der kunde tale i samme Aand; og det store Værk, Nordens trende Rigers Forening under Deres Kongelige Majestæts Scepter, var sikkerligen til Glæde for Deres

---

[1]) Hertil i Bogstavsskrift; Resten Sifre.

Kongelige Majestæt og til Lykke for Deres Undersaatter fuldbragt inden kort Tid. Enhver fremmed Magt kunde man da trodse ved den Aand, som besjæler enhver af Deres Kongelige Majestæts hengivne Undersaatter.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de Maj 1809 [1]).

Til Kancellipræsident Kaas.

Min kjære Kaas! Omendskjønt den foreslagne Konstitution aldeles ej behager mig, saa tror jeg dog at burde bringe Staten dette Offer at imodtage den, dog altid med den Betingelse, at jeg blot antager den for saa vidt, at den ej hindrer mig i min Pligters Opfyldelse som Konge til Danmark og Norge. Denne Deklaration er tids nok at gjøre, naar Sagen kom saa vidt, at Kronen blev mig tilbudt.

Maatte nu blot Kejser Napoleon, af Skaansel for Rusland, ej udsætte at bestemme sig; thi da vil det indtræffe, enten at Kronprinsen bliver valgt til Konge og Hertugen af Sødermanland til Regent, og det med den allerindskrænketste Myndighed, der kun lader sig tænke, eller og at Rusland faar sit Yndlingsproject udført, at sætte en Konge af det holstenske Hus paa den svenske Trone, og det med en Konstitution, hvorved Hænderne bindes paa ham, og at Rusland bliver Sverigs Leder i alt; og da tænke man sig det Tilfælde, at Rusland og Frankrig komme i Krig mod hinanden; hvilken Stilling komme vi da i? Den skrækkeligste, der lod sig tænke!

Det har glædet mig at se den Maade, De er bleven modtagen paa, og jeg er vis paa, at umulige Ting ved Deres Iver kan gjøres mulige.

Jeg er nu i Begreb med at træffe en Indretning. hvorved Norge paa en mere systematisk Maade kan forsynes med alt, det behøver. saa vel for Sø- som Landmagten, som og til Stædernes Forsyning [2]); thi der er sket meget, og Anstrængelserne have været store, men en Fejl er indtruffen, den nemlig: hver Gren har sørget for sig, og derved ere forskjellige Grene af andre blevne tilsidesatte. Skibene ere blevne brugte til en Ting, som i det Øjeblik var mindre fornøden end en anden, etc. Rentekammeret og Feltkommissariatet have ofte krydset sig.

---

[1]) Afsendt s. D. med Underlieutenant P. Torstenson. [2]) Der nedsattes med denne Opgave for Øje, den 16de Maj en Kommission under Præsidio af Grev Christian Reventlow. (Se i øvrigt „Andre Breve“ fra denne Periode i det følgende.)

Jeg ønsker meget, at de Forslag, Regeringskommissionen maatte have i den Anledning, blive mig direkte sendt, for at jeg kunde ordne det hele. Særdeles maa jeg bede Dem, ej at tænke sig andet, end at Krigen med Sverig blev fortsat, thi ellers bliver vore Planer ej sikre, og kanske gjøre to Planer, én, naar Sverig er forbunden med Norge, og én, naar det er afskilt fra samme; thi da tør man haabe at gaa sikkert.

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 14de Maj 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Deres Majestæts Befaling af 4de d. M. har jeg modtaget ved Maanedslieutenant Knap. I Bilaget tager jeg mig den allerunderdanigste Frihed at oversende det fra den svenske Oberst Posse i disse Dage modtagne Svar[1]). Ved Vaabenstilstands-Konventionen vil hans

---

[1]) Dette lyder saaledes:

„Wenersbourg, le 7 Mai 1809.

Monseigneur!

Hier au soir j'ai eu l'honneur de recevoir la lettre de Votre Altesse Sérénissime du 30 du mois passé. Le général baron d'Armfelt, ayant reçu des avis que les corsaires danois inquiétaient nos côtes, se croyait obligé de prendre des mesures en conséquence pour protéger le commerce entre les villes situées sur ces côtes; ainsi il a permis à quelques-uns des corsaires de sortir, mais avec des conditions préscrites que tous les bâtiments et leurs cargaisons qui pourront être pris par eux, devraient être conservés et non condamnés jusqu' à un autre ordre. Je sais que le dit général s'est expliqué avec son Excellence le président de Kaas sur ce point, et j'étais bien persuadé que Son Altesse Sérénissime devrait être instruite par lui de cet arrangement.

Ayant eu part non seulement par la lettre de Votre Altesse Sérénissime, mais encore par la résolution de la commission regnant qui m'est envoyée, qu'elle fonde sur ce que les croisades hostiles des vaisseaux de guerre et ceux des corsaires suédois seront interdites, j'ai donné ordre non seulement aux tous les corsaires de rester dans les ports, mais aussi que tous les bâtiments qui pourraient être pris depuis que la permission susmentionnée est donnée, avec leurs cargaisons seront mis sous garde militaire, jusqu' à ce qu'un ordre positif de Son Altesse Royale le régent ou des conventions dans les traités d'un armistice peuvent mettre fin à tous les mésentendus.

J'espère que Votre Altesse Sérénissime trouvera par ceci que j'ai fait tout ce qui est en mon pouvoir pour aliéner le sujet présent de mésintelligence entre deux nations par leur caractère et leur valeur nationale si dignes d'être étroitement alliées.

Instruit dans ce moment que des bateaux armés inquiètent les petits bâtiments et les bateaux qui ne s'éloignent des côtes, et qui ne portent que des munitions de bouche et des marchandises nécessaires pour les habitants

Ønske vel kunne opfyldes, og i al Fald skal de smaa Skibe og aabne Fartøjer, som blive tagne, frigives, saa længe Vaabenstilstanden bestaar og fra svensk Side ingen Fjendtlighed udøves.

Jeg holder dette, som alt, der kan tjene til at forekomme Mistro og at opirre dem, nødvendig for vores Interesse. Vi maa søge, for saa vidt Æren tillader det, at attachere dem til os, og Østerrigernes Uheld vil, som jeg haaber, befordre dette Øjemed. Nationen ønsker Fred, og, Deres Kongelige Majestæt tilgive min mulig fejlagtige Anskuelse, vi bør og kan ej angribe Sverig. Skal vi række Russerne Haanden til at forberede vores Undergang? Vi kan ikke; thi Deres Majestæt er paa denne Tid af Aaret ej i Stand til at operere, og her ere vi vel forsynede for nogle Maaneder, men ej naar Armeen skal forblive samlet; thi i saa Fald behøves den største Del af Magasinerne for Armeen. Jordbrugerne kan ej permitteres; thi disses Antal er saa betydelig i Følge de indkomne Lister, at de ej kan afsés, og da de fleste ej i mindre Tid end 4—5 Uger kan samles. Landets Sikkerhed tillader det ej i nuværende Stilling. De nærmeste, som i nogle Dage kan samles, ere alt for længe siden permitterede.

Deres Kongelige Majestæt sætter altsaa Norge i Vove og med dette Fædrelandet, opirrer de Svenske, og i det heldigste Tilfælde, at Sverig blev undertvunget og af Rusland afstaaet, hvilket jeg holder for meget usandsynlig, er vores Kræfter da tilstrækkelige at erholde os et Land, som bebos af en oprørsk Nation, naar vi desuden skal bevogte vores Kyster? Kan Deres Majestæt ej, ved at, uagtet alt hvad Statstidende har opgivet, overbevise Rusland om Umuligheden at operere her fra, undgaa dette fortvivlede Skridt, da kast Deres Kongelige Majestæt hellere Skylden paa mig, eller, naar det desuagtet ej kan undgaas, da tillad, Deres Kongelige Majestæt, at jeg under et

---

de ces côtes et des petites villes, j'ose me flatter que Votre Altesse Sérénissime permet que celles-ci peuvent librement passer.

Pour les bruits vagues que l'armistice entre la Suède et la Russie serait bientôt interrompu, j'ose assurer qu'ils ne sont pas du tout fondés — il y a des têtes inquiètes et malveillantes qui, dans les circonstances présentes, font répandre des bruits d'une telle valeur, les seuls maux qu'elles peuvent produire.

J'ose assurer à Son Altesse Sérénissime que j'attends Mr. Darre avec grande impatience, puisqu'il me promet la satisfaction de pouvoir traiter avec lui d'un armistice, qui selon mes voeux sera l'avant-coureur d'une paix, d'autant plus à désirer qu'elle aura pour but l'union et le bonheur des deux nations; et pour ce qui me regarde personnellement, je me trouverai infiniment flatté.

Si Votre Altesse Sérénissime voulait bien m'accorder la continuation de Sa confiance et de ces bonnes grâces qu'il a plu à Son Altesse Sérénissime de me témoigner dans ces deux lettres! Monsieur de Platen étant parti pour Stockholm, j'ai lui communiqué ce que Votre Altesse Sérénissime m'a ordonné de lui faire savoir, et je connais trop bien les sentiments de mon ami pour ne pas être persuadé qu'il recevra cette marque de Votre bonté pour lui avec la plus vive reconnaissance.

C'est avec etc.

[Posse]."

eller andet Paaskud fordrer min Afsked. Deres Majestæt beholder dog i saa Fald i sin Tid et Middel til med Fordel at virke paa den svenske Nation. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt ej at agte mit Individuum, naar det gjælder Fædrelandets Sag, og at tiltro mig ethvert Offer! Et Vink fra Deres Kongelige Majestæt skal være tilstrækkelig for mig, og enhver Lejlighed at kunne virke [for] Deres Kongelige Majestæts og Fædrelandets Sag, for saa vidt mine ringe Evner tillader det, benyttes! Endog paa denne Grund maa jeg bringe mit Ønske i Erindring, snarest muligt at kunne komme til Stockholm. Jeg tør uden Forfængelighed forsikre, at jeg sandsynlig vilde kunne virke meget.

I Sverig er alt meget roligt. Napoleon har givet Sverig et meget høfligt, men evasivt Svar. Rusland komplimenterer, England ligeledes; [om] Norge tros, at det vil forene sig med Sverig, men de er vel nu overbeviste om det modsatte. Saaledes lyde Efterretningerne, de ere vanskelige at erholde tilforladelig; disse ere det!

En engelsk Eskadre af 6—7 Linieskibe, lige saa mange Fregatter, nogle og 70 Transportskibe — hidtil har ej kunnet erfares, at disse have Tropper om Bord — ligge ved Gothenborg. Den engelske Expedition angives til 600 Transportskibe, og dens Bestemmelse Sjælland. Jeg tvivler imidlertid herpaa, men formoder Objektet at være Kronstadt for at tvinge Rusland, naar ingen hemmelige Underhandlinger mellem disse Magter finde Sted. Er dette [Tilfældet], da var vel Deres Kongelige Majestæt ej sikker for et Besøg.

Jeg frygter end mere efter de sidste Efterretninger om Østerrigs Skæbne, at Alliancen imellem Rusland og Frankrig ej vil vare længe, at Rusland anvender alt for ved tilstaaet Nevtralitet at vinde Sverig. Men de Svenske ere saa forbitrede mod Russerne, at jeg tror det ej umuligt ved deres Sindelag mod os at benytte dette i sin Tid til Forening. Vi have jo da saa én Interesse, enten Nevtralitet eller, naar denne ej kan erholdes, Alliance med Frankrig. Deres Kongelige Majestæt tilgiver mine muligen fejlagtige Betragtninger. Foruden Forening ere vi altid afhængige af Frankrig, maa tage Del i alle dets evige Krige; forenede sættes vel det faste Land af Danmark i Vove, men Skandinaviens Halvø og Øerne skal ingen Magt kunne frarive os, og dér lægges Grundvolden til en Magt, som kan bringe i sin Tid Ruslands Trone til at vakle. Dér lægges Grundvolden til Nordens Lykke og Frihed, da det er selvstændig ved sammes heldige Beliggenhed, ved Nationens Energi og ved sammes betydelige Ressourcer.

Da Manglen paa Salt gaar til det yderste, vove vi at give nogle svenske Skibe Licencer, som bringe denne Artikel til Udhavnene. Da lignende Foranstaltninger have funden Sted for Stenkuls Tilførsel til Kjøbenhavn, saa tør vi haabe, at dette finder Deres Kongelige Majestæts Bifald; er dette ikke Tilfældet, da vil Deres Majestæt sætte det paa min Regning. Flere Ansøgninger ere til mig indkomne for at reklamere nogle ved Krigens Udbrud i svenske Havne værende

og der under Embargo lagte Skibe og Ladninger. De Svenske ville naturligvis fordre Gjengjæld. Her i Landet findes intet svensk Skib i lignende Stilling. Jeg udbeder mig Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Resolution over denne Gjenstand. En af de første Supplikanter er Carsten Anker i Kjøbenhavn.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 17de Maj 1809.

Allerunderdanigst Rapport![1])

Et fra Oberstlieutenant Adlersparre til General Staffeldt indløbet Brev maatte jeg i nedenstaaende Oversættelse allerunderdanigst indsende til Deres Kongelige Majestæt:

„Stockholm, den 10de Maj 1809. Til Hr. Generalen m. m. „Staffeldt har jeg den Ære at oversende alle de Underretninger „og Afhandlinger, jeg selv har om vores vigtigste Hændelser, om „de vigtigste, vores Historie har at opvise, Kongens og Kron-„prinsens Afsætning nu for en Time siden, de nye franske Sejre, „vort Forhold med Napoleon, vor Rigsdags Gang m. m. Jeg „haaber, at Hr. Generalen, som vor Nabo, finder Fornøjelse i „disse Efterretninger. Forhandlingerne vil vist i sig selv bevise, „at de ej er i diplomatisk, men i venskabelig Stilling. Jeg „haaber, Hs. Durchlauchtighed Prinsen skal finde Fornøjelse i „deres Gjennemlæsning. Originalbrevet fra Bjørnstjerna udbeder „jeg mig ej maa komme for nogen andens Øjne end Hr. General „Staffeldts og Prinsens. Om jeg ved denne oprigtige Meddelelse „kan gjøre min agtværdige Modstander, General Staffeldt, nogen „Fornøjelse, er det for mig en sand Tilfredsstillelse. Georg „Adlersparre.“

„Jeg kommer tilbage til Vermeland, saa snart Sverig i „disse Dage har igjen faaet en Konge ved Navn Carl den „13de. Napoleon har bedet ham og Stænderne vælge en adop-„teret Kronprins uden at ville influere paa deres Valg. Han „har ej engang nævnet nogen i Forslag, ingen Pretension [gjort] „paa Havnenes Lukning for England. Han har i øvrigt kaldet „sig Sverigs loyale Ven og modtaget den udsendte Grev Rosen „med en Godhed, som ej kan overtræffes. Han har i Henseende „til Rusland sagt: „Jeg kan ej forsvare Eder mod denne Magt nu“,

[1]) Helt igjennem i Sifre.

„men dette „nu“ sagdes førend de vundne Batailler. Tilstaa, „jeg ej skriver som forbeholden fin Diplomatiker, men som rede„lig oprigtig Mand. Jeg beder, at Prinsen bliver meddelt disse „i Galop sammenrapsede Linjer. Det turde være tilgiveligt, om „man skriver skjødesløst en Time efter, at man lovligen og „unanimt har afsat en Konge med sin Søn og hele Familie. „Dette stærke Skridt har været en Nødvendighed, uden hvilken „vores ulykkelige Fædreland aldrig havde kunnet vinde Ro og „Velstand. Det mod sine Konger særdeles tro svenske Folk gik „ej til saa haarde Beslutninger, naar en Gnist af Haab om „Fremtids Tryghed fandtes. Georg Adlersparre.“

Det omtalte Brev[1]) indeholdt foruden nogle til Dels upassende Udtryk ikkun Stadfæstelsen af oven meldte, nemlig at Napoleon havde erklæret, at han nu ej kunde forsvare dem, at han var deres loyale Ven, at han ej interesserede sig for Dronningen og Kronprinsen, at de maatte tage Hertugen til Konge, og denne vælge sig en adopteret Kronprins, at paa Forlangende at vælge en dansk eller fransk Prins, men aldrig en russisk, han ej havde villet indlade sig m. m. Det hele Brev var skreven i en meget gemen Stil og fortjener ingen Opmærksomhed. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt ej at benytte disse Bilage. Jeg har sendt Staffeldt det strax tilbage, har troet det ej at være passende at svare, men bedet Staffeldt ved Lejlighed at sende det med en simpel Recipisse fra hans Side tilbage. Jeg imødesér det videre med Længsel. Jeg haaber endnu at kunne virke, og Deres Kongelige Majestæt kan være forsikret, at jeg som Mand af Ære skal handle efter Overbevisning og vise mig Deres Tiltro værdig. For Øjeblikket maa man temporisere, naar man ej vil kompromittere sig. Hertugen er efter Rygtet alt udraabt som Carl den 13de, desuagtet han ej kan leve længe; han repræsenterer. I højeste Grad uventet var for mig dette Skridt. Jeg haaber imidlertid, at vores Allierede endda skal gjøre fejl Regning. Alt haves det Rygte, at den oldenborgske Stamme skal følge. Jeg venter bestemtere Efterretninger. Jeg kan komme i en vanskelig Stilling, men jeg tør forsikre, at, saa længe jeg lever, jeg ej skal vise mig min Karakter uværdig og uværdig Deres Kongelige Majestæts Tiltro og det, jeg skylder Dem og Fædrelandet. Frankrigs Tone vil nu forandre sig. Foruden Napoleons Samtykke kan Sverig ej gjøre et bestemtere Skridt; thi det vilde, ved at isolere sig, udsætte sig for at blive en dépendance af Rusland. Dette attraar de sikkert ej. Danmarks og Sverigs Interesse kan kun være én, og dette staar i nøjeste Forbindelse med Frankrigs, hvoraf vi alle, naar det kraftløse Sverig isolerer sig, er end mere afhængige. Ulykkelig, at de Mænd, som staa i Spidsen i Sverig, ej have villet indsé Nødvendigheden af Foreningen og ej havde Energi til at handle. Privates Interesser og Lidenskaber vare altid den største Forhindring, naar det gjaldt det

[1]) D. e. Bjørnstjernas.

almindelige. At de gjorde dem ansvarlig ved at lægge Grund til evige Krige foruden Hensigt og Nytte, er dem bleven sagt. Maatte de overlægge dette! Man maa oppebie Resultatet! Hvad jeg kan gjøre, skal ske. Deres Kongelige Majestæt kjender min Overbevisning og Tænkemaade. Rygtet om Englændernes Adfærd i Sverig vil Deres Kongelige Majestæt have erholdt. Tendensen af alle deres offentlige Blade m. m. bebuder et nær forestaaende Brud med England. Jeg venter hvert Øjeblik at høre denne Efterretning. Alt, hvad jeg erfarer, skal uopholdelig blive Deres Majestæt indmeldt, og naar jeg af fejl Anskuelse, med Overbevisning efter min Indsigt at have gjort, hvad jeg kunde, skulde have fejlet, da bygger jeg paa Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Overbærelse.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de Maj 1809 [1]).

Til General, Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg takker Dem meget for Deres Depecher af 14de og 17de Maj. Den Varme, De deri ytrer for den gode Sag, kan ej andet end være mig en ny Forsikring om Deres ubrødelige Venskab for mig og sande Hengivenhed for min Tjeneste. Altid skal jeg erkjende det, som jeg bør.

Omendskjønt jeg efter Kongens Afsættelse med flere Omstændigheder ej tvivler mere om det, jeg længe ventede, nemlig, at de Svenske ej mente det ærligt, saa er det dog muligt i Tilfælde, at Napoleon taler, at Sagen kan faa en bedre Vending for Fædrelandet. Rusland haver forsikret os ej at ville have andet af Sverig end Finland, og at de skulle afbryde fra England og lukke deres Havne for disse Sørøvere, at de vilde, at vi ingen Fred gjorde med Sverig uden dem, ligesom de helligen forsikrede det samme, nemlig ej uden vores Vilje at gjøre Fred. End videre, at Lagerbjelke haver sagt til Alopæus, at de Svenske kanske tager Hertugen af Oldenburg til Konge i Tilfælde, at Rusland vilde afsige Prætensionen paa Finland; men det vilde Russerne paa ingen Maade.

De Svenske have søgt at stifte Splid imellem mig og mine Allierede ved at fortælle dem, at med mig havde de Fred. Selv Oberst Posses Brev til Dem viser tydelig, med hvor megen Loyalitet de handle, da han giver sit Æresord paa, at han véd, at Russerne

---

[1]) Afsendt ved Premierlieutenant P. O. Rosenørn Grüner af nordenfjældske Infanteriregiment den 23de Maj 1809.

vil have Fred med de Svenske. Adlersparres Ærlighed er lige saa lidt at bygge paa, og indstændig beder jeg Dem, ej at tro disse falske Mennesker. Ligeledes er det Usandhed, at Napoleon havde fritaget dem for at lukke deres Havne, hvilket jeg fra mere end én Kanal véd.

Med de Svenske skal handles med Bestemthed og Høflighed, men deres foragtelige og nedrige Handlinger kan og vil jeg ej rose; vi ere endnu deres Fjender, og dette skal og maa vedblive, indtil de lukke deres Havne. Opirrer dette dem, saa faar det være, men Statens Tarv fordrer det; deres Sammenhæng med England vedbliver i ét og alt, og dette er dog en Nødvendighed, at de ophører med. De maa aldeles og bestemt tale til dem i denne Tone, som er det eneste og første Skridt, de Svenske kan gjøre for at vinde dem Allierede, nemlig ved at lukke deres Havne for England og aldeles bryde med England.

I Spanien balancerer det; men kommer England ej snart med betydelig Forstærkning til Lissabon, er det med Portugal forbi.

Østerrigernes Tab er betydeligt, og snart ere de Franske for anden Gang i Wien.

Efterretningerne om Schill ere, at han med 16 à 1800 Mand er paa Marchen til Hamburg; de Hollandskes Antal er ubetydeligt; men jeg haver truffet saadanne Foranstaltninger, at det vil bekomme ham ilde, i Fald det lykkes vore Tropper, som jeg haaber.

Paa Romsø ved Fyen ere 93 Fanger blevne gjorte; de Engelske mistede desuden 20 Mand; samtlige Fanger ere alt i Fyn.[1])

Deres Forslag, at lade ved svenske Skibe bringe Salt til Norge, bifaldes aldeles.

Deres altid hengivne

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Maj 1809 [2]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

I Sverig er da Aristokratiet paa sin højeste Spidse, og den hele Tendens synes at være, hellere at opofre deres Fædrelands Vel, end at give efter i et System, som Erfarenhed haver lært at være af det farligste Slags. At dette kan have Bestand, derpaa tvivler jeg meget; imidlertid ere Følgerne de samme. Sverig maa da med Nødvendig-

---

[1]) Om denne Tildragelse se With, S. 95. [2]) Afsendt s. D. med Kapitajn Dødderlein.

hed lære det, som samme burde have vidst længe, nemlig at et forandret System er Hovedsagen. Til den Ende bør den sluttede Vaabenstilstand med den svenske Armé ej vare længere, end at Russerne indrykke i Sverig; thi da er det vigtigt at tage Gothenborg, og de dertil grænsende Søstæder til Wenersøen besættes, hvilket da strax og uden Ophold maa ske. Rusland forlanger blot, at de Svenske skulle bryde med England og afstaa Finland; det vil ej have Sverig, men lover helligen, at Danmark skal i det mindste beholde de Provinser, det besætter.

Kejser Napoleon har taget Wien med Kapitulation og gjort deri 10 000 Mand til Fanger. I Italien synes det og, at de Franske sejre. Erkehertug Carl har ej hindret Pontecorvos og Davouts Forening; dette vil vist skade hans videre Operationer.

Det Schillske Korps, bestaaende af 2000 Mand, som til Dels ere væbnede med Piker og Geværer, men har 500 gode Husarer og 14 Kanoner, truede for nogle Dage Holsten med et Indfald; nu skal han være i Nærheden af Wismar, og med det Korps, jeg haver i Holsten, haver jeg ladet besætte Lübek og Ratzeburg. Hollænderne have koncentreret sig med 2600 Mand ved Mölln; kanske kan vore Tropper endnu ved en rask Fremmarche faa dette Korps fangen.

De Engelske konvojere meget stærkt i Aar. Igjennem Bæltet er alt passeret en Konvoj af 100 Koffardiskibe; her er 64, som endnu vente paa god Vind. De Svenske ere forenede her med Englænderne; disse sidste have faaet en Fregat meget ilde tilredt i Bæltet af vore Kanonbaade, og den Landgang, de vilde gjøre paa Øerne Omø og Egholm, er tilbagedreven. I øvrigt haver jeg intet at melde Dem og slutter med de bedste Ønsker for Dem.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 24de Maj 1809.

Allerunderdanigst Rapport! [1])

At jeg har imodtaget Deres Majestæts allernaadigste Befalinger af 12te, 15de denne Maaned, er jeg pligtig allerunderdanigst at indmelde.

Den sidst indsendte svenske Konstitution er ej bleven antagen, men en Kommission, bestaaende af 6 Deputerede af Adelen og 3 af hver af de øvrige Stænder, bleven nedsat for at udarbejde en ny Kon-

[1]) Med Undtagelse af de første Linier helt igjennem i Sifre.

stitution. Mannerhjelm[1]) staar i Spidsen. Efter at den forrige Konge var afsat, og der skete Andrag til at vælge en anden, blev almindelig raabt: „Først Konstitutionen, siden Konungen!“ Carl den 13de er altsaa endnu ej udraabt, men dette vil unægtelig blive Tilfældet om faa Dage. Jeg vedlægger et Fragment af en Melding af den svenske Mission til Napoleon over hans Svar, som saaledes er bleven mig ved anden Haand meddelt, som er authentisk, men som jeg ansøger Deres Majestæt om ej at benytte.[2]) De stole paa disse Løfter, og alle Overtalelser til vores Fordel have været forgjæves. Efter Posses Udladelser imod Darre og de af min Emissær begge mig meddelte Underretninger, er hertil næsten intet Haab. Had mod Rusland, Frygt for at blive underkuet af disse Barbarer kaster dem i Napoleons Arme, som ej bestemt har forlangt, at de skulde slutte deres Havne eller opgive deres Nevtralitet. Jeg er pligtig at igjentage, Deres Majestæt har desværre intet betydeligt Parti i Sverig. Skulde Napoleon ej gjøre bestemt Erklæring, at han vil, at Deres Majestæt skal vælges til Successor, da er intet Haab. Var dette Tilfældet, da, thi ikkun i saa Fald kan det være passende, er efter min ringe Indsigt intet [andet] Middel til at reussere ved at vinde Nationen for Deres Majestæt, end at De direkte lader give de Mænd, som staa i Spidsen, Allerhøjstsammes Hensigt til Kjende.

Haabet, at se Residensen forlagt til Centrummet af Foreningen, at se deres Rettigheder sikrede, og Haabet af forandret og ensformig Konstitution for det hele Skandinavien vilde bortfjærne al Mistro og vinde den svenske Nation for Deres Majestæt. Jeg skylder Deres Majestæt denne Frimodighed, jeg taler til Deres Majestæt, som ofrer Deres Liv og al Deres Tid Fædrelandet og Deres Pligter, jeg taler disse Ord, som fremkommer af et taknemmeligt, Deres Majestæt og Fædrelandet inderlig hengivent Hjærte; jeg tør altsaa vove at ytre dem. Jeg har ovenfor anført det Tilfælde, hvor dette sikreste, ja eneste Middel kan anvendes, thi Deres Majestæt kan og bør ej udsætte sig for en Refus. Men jeg maa tillige ytre, at jeg tvivler paa, at dette er Napoleons Hensigt. Divide & impera! I øvrigt forsikrer jeg paa min Ære, at det her ytrede ikkun er min individuelle Overbevisning, ingen anden bekjendt. Rusland er i højeste Grad forbitret, og Russerne, som mig er bleven meldt, trænge frem. Jeg søger at ignorere det, for af de sidst ommeldte Grunde, og som jeg af Deres Majestæts Ytring er formodede at bifaldes, at undgaa at rykke ind, saa længe det er muligt. Ikkun i Fald de Svenske maatte være ulykkelige, kan og maa jeg rykke ind for at besætte saa meget som muligt, og

---

[1]) Skal være: Mannerheim. [2]) Dette Fragment, som hører til Beretningen om Rosens Mission (se Side 193), findes trykt hos Ræder, III, S. 432, og indeholder følgende Ord af Kejseren: „Tag Hertugen til Konge og vælg en Efterfølger, der er en Mand og en saadan, som egner sig for en kraftig Nation. Jeg kjender ingen tysk Prins, som jeg kan anbefale Eder; men søg den, der i enhver Henseende er passende for Eder.“

i saa Fald er jeg overbevist om, at de selv vil være os muligst behjælpelig.

Den engelske Expedition ved Gothenborg er bleven forøget indtil henved 100 armerede Skibe fra Linieskibe til Brigger, foruden Kanonbaade og Transportfartøjer, indehavende efter Sigende 14 000 Mand Tropper. Dette giver et godt Paaskud, og man kan virkelig ej i dette Øjeblik vide, ihvorvidt deres første Bestemmelse kunde forandres. Jeg trækker altsaa Batailloner tilbage mod Kysten; det bliver mig derved tillige muligt, ubemærket at permittere de fleste af vores Jordbrugere, hvilket er i hver Henseende, men fortrinlig af den Grund yderst nødvendig, at Armeen, naar den skal holdes samlet, ikkun er forsynet til Ende Juli Maaned. Den almindelige Mangel er mod Enden af Sommeren uundgaaelig, naar ingen Tilførsel erholdes. Maatte mit eneste Haab, ved nevtrale Skibe at se denne Mangel afhjulpen, opfyldes. Jeg skal anvende alt, for at den engelske Expedition ej bruges til at soutenere de Svenske, jeg haaber heri at reussere. Maatte Napoleons Hensigt ikkun ej være, at en fransk General skulde succedere. Min Stilling er og kan blive meget slibrig og vanskelig; men jeg tør forsikre Deres Majestæt, at i enhver Henseende skal jeg bevise Karakter og de Pligter tro, jeg skylder Fædrelandet. Jeg afrejser om et Par Timer for at uddele de af Deres Majestæt mig oversendte Hæderstegn.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Frederikshald, den 28de Maj 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Efter at min Rapport var sluttet, erholdt jeg Deres Majestæts Befaling af 22de d. M. med Lieutenant Grüner. Tvende Breve, denne Officer erholdt i Sverig af de paa Anholt fangne Officerer, vover jeg at vedlægge, da de formodentlig indeholder en Relation over denne uheldige Affære. Her fra er intet nyt at melde, end at efter Lieutenant Grüners Melding Rygtet gik, at Hertugen af Södermanland var udraabt den 12te d. M. til Konge, og at den engelske Expedition var afgaaet til Bæltet [1]).

Af min forrige Melding vil Deres Majestæt se Sagens rigtige Sammenhæng, som end mere gjøres sandsynlig ved det før ommeldte Rygte. Stadfæster sig dette, saa vil det komme an paa, hvem der vælges til Successor. Jeg skal endnu gjøre et Forsøg, og det er der-

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

for, jeg har bevilget en Entrevue med Oberst Posse i Svinesund, som han har ønsket, da han er intim lieret med dem, som ere i Spidsen af den svenske Revolution, og det altsaa er den korteste og, som nu er meget vigtig, den mindst tidsspildende Maade at virke. Dette og det i min forrige Melding anførte er Hovedgrundene, som have bevæget mig til dette Skridt. Deres Majestæt kan være forsikret, at jeg ej skal kompromittere os og ej lade mig føre bag Lyset. Resultatet skal uden Ophold blive indmeldt.

Jeg beder Deres Majestæt for alting ej at sætte Lid til Alexanders Løfter. Hans Betingelse, at ikkun Havnene i Østersøen skulde spærres, viser ej det venskabeligske Sindelag mod os. Han er svag og lader sig altsaa lede.

Jeg tror vel, at Rusland ej vil beholde Sverig, men de vil sætte en russisk Prins paa den svenske Trone, forhadt af den svenske Nation, der bruger russiske Tropper for at erholde sig. Sverig bliver altsaa russisk Provins eller dependeret af Rusland. Og Norge, for svag at modstaa en saa mægtig Fjende, vil om kort eller længere Tid have samme Skæbne. Conferencen i Erfurt og Napoleons Raad er intet mindre end usandsynlig.

For at forekomme Misforstaaelse maa jeg endnu indmelde et i Sverig temmelig almindelig Rygte, nemlig det, at naar Hertugen var udvalgt til Konge, jeg da skulde vælges til Successor. Jeg tror ej derpaa og véd sandelig ej, hvorledes jeg kommer til den Ære; thi jeg har bestemt erklæret til flere af de svenske Parlementærer, da der taltes om deres politiske Stilling, at jeg ej indsaa, hvorledes Sverig isoleret kunde bestaa foruden at blive en russisk Provins, at jeg ej indsaa, hvorledes en Mand af Æresfølelse kunde antage deres Trone, da han vilde have Udsigt til at blive Vasal.

Skulde et saadant Andragende imod Formodning ske, da skal jeg svare, at jeg forinden maatte indhente Deres Majestæts Resolution, men at jeg paa ingen Maade vilde antage saadant Tilbud, foruden i Forvejen at være forsikret om en meget fast Forening med mit Fædreland; thi aldrig vilde og kunde jeg stride mod samme eller blive dets Fjende. Ansér Deres Majestæt det i saa Fald for fordelagtigt, at jeg antager det som en Forberedelse til Forening, da skal jeg endog, saa længe jeg lever, være beredt til hvert Offer til dette store Øjemeds Opnaaelse. Jeg holder for Pligt at indmelde dette Rygte til Deres Majestæt, da, naar det ej var sandt, jeg i saa Fald meget vilde kompromitteres, og ansøger derfor allerunderdanigst, at det maa holdes hemmeligt.

Ansøgende Deres Kongelige Majestæt om allernaadigst Resolution, slutter jeg med den Forsikring, at jeg altid skal vise mig Deres Majestæts Tiltro værdig, altid værdig min Karakter og tro de Pligter, jeg skylder Fædrelandet.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Juni 1809 [1]).

Til Vor General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg haver rigtig modtaget Deres Rapporter, daterede den 24de og 28de Maj. De ere mig et nyt Bevis paa Deres Venskab for mig personlig og paa Deres Hengivenhed for Fædrelandet; men paa de svenske Fortællinger haver jeg aldrig bygget. De Mænd, som De er i Forbindelse med, ere sleske. Den gamle Armfeltske Plan, at rive Norge fra Danmark og forene det med Sverig, er Planen, og, for nu at gjøre Sagen fuldkommen, sætte Hertugen af Sødermanland paa Tronen og give ham en engelsk Prins til Successor. Dette er Spillet af den svenske Adels Underfundighed.

Jeg beder Dem ej mere at negociere; det er til ingen Nytte, men strængt at følge mine Instruktioner, være beredt at angribe, enten naar jeg sender Dem Befalingen, eller naar De erfarer, at Russerne angribe, holde dem op uden at negociere, give dem høflige Svar, søge at sikre dem fra Norge, imedens jeg behandler dem koldt, ere de bedste Midler; thi da faar man Tid at tvinge dem, eller og at virke hos Napoleon. Naar dette følges, saa er jeg vis paa et lykkeligt Udfald. Opfyldes dette ikke, da er alt umuligt, og haaber jeg dog at hjælpe mig, omendskjønt min Stilling bliver vanskelig, ja saare prekær.

Endnu kjender jeg intet andet til Expeditionen fra England imod os, end at Anholt er taget, hvilket er ubehageligt, men dog ej af megen Vigtighed. Tropper bemærkes ej hos Englænderne. De konvojere Koffardiskibe, og det med overdreven Forsigtighed, aldrig mere end 60 til 70 ad Gangen. Igjennem Bæltet er 2 Konvojer passeret, og én igjennem Øresund. Mere end 134 Skibe, nemlig Koffardimænd, ere ej passerede.

Deres altid hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Juni 1809 [2]).

Til Kancellipræsident Kaas, Medlem af den interimistiske Regeringskommission for Vort Rige Norge.

Min kjære Kaas! Jeg takker Dem meget for Deres Skrivelse af 26de Maj [3]); jeg beklager meget, at Tilførslen til Norge næppe i

[1]) Afsendt s. D. med Kurér Røsler. [2]) Afsendt s. D. med Kurér Røsler.
[3]) Denne Skrivelse af 26de Maj mangler; men dens Indhold er af Jessen i den af ham førte hemmelige Extraktprotokol angivet saaledes:

Sommer bliver mulig; men saa snart det blot er muligt at faa noget afsendt, skal det ske. Jeg indsér ej, at Handelen i disse krigerske Konjunkturer kan mere understøttes eller gives Friheder, den ikke alt haver.

Vores Stilling med Sverig er ubehagelig; men den Sleskhed, hvormed de Svenske udmærke sig, er saare ubehagelig. Jeg vil blot ønske, at man i Norge følger, betræffende Sverig, blindt mine Bud. Det er et polisk og vanskeligt Folk. De give alle Haab til deres Trone og disponere dog derover efter eget Tykke.

Dersom Russerne indrykke, da maa Gothenborg og Strømstad snarest mulig af os tages. Man bør ej fra Norge gjøre andet end henholde dem fra norsk Side for, naar Øjeblikket kommer, at anfalde dem med Kraft.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 8dje Juni 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste Rapport er intet at indmelde. Maatte et Rygte, at en fjendtlig Landgang paa Sjælland er afslaaet med betydelig Tab for Fjenden, blive stadfæstet [1]); thi det vilde være af den heldigste

1) Kancellipræsident Kaas ytrer sin Glæde over de Følger, han lover sig af den Plan, Deres Majestæt har i Arbejde for paa en mere systematisk Maade at forsyne Norge med, hvad det behøver.

2) Han skildrer de Fordele, som kunde flyde af den nevtrale Skibsfart for Norges Providering, og ønsker, at den desaarsag kunde opmuntres.

3) Kancellipræsidenten sender en Afskrift af et svensk Brev fra Gothenborg, i Følge hvilket at 20 Fartøjer kunde meddeles danske Licencer og befragtes med Korn fra Danmark til Norge, men da 20 Skibe ikke er et [u]betydeligt Objekt, saa tror Præsidenten ikke, at et saa betænkeligt Skridt turde voves uden Deres Majestæts foregaaende Befaling.

4) Da Hans Durchlauchtighed den kommanderende General er fraværende, saa véd Præsidenten intet at kunne melde om de svenske Anliggender, uden at Partiaand og Interesse leder Hovedmændenes Skridt, og at man desaarsag ikke bestemmer sig for nogen stor og Norden velgjørende Plan.

5) Indstilles, at en Hr. Steen maatte beskikkes til Vejmester for Aggershus Amt."

Beklagelig er i øvrigt Manglen af denne Skrivelse, eftersom det er paa Margenen af denne, at Kaas efter Ræders Udsagn (III, S. 438) skal have skrevet, at han har brugt og herefter vilde bruge sit eget Siffer, da han var bleven mistænksom mod Prinsen. Hvis der ikke her er nogen Misforstaaelse med i Spillet, kan Kaas i hvert Fald kun have ment, at han selv vilde sætte sit Brev i Siffer, eftersom han ogsaa efter den Tid brugte samme Siffer som Prinsen.

[1]) Herfra er Rapporten i Sifre.

Indflydelse paa den gode Sag og forandre Stemningen. Oberst Posses Andrag var at høre mine Tanker om deres Stilling, som jeg gjorde ved at igjentage det, jeg mangfoldige Gange har sagt og skrevet om denne Gjenstand. Om Russerne trænge frem, kunde jeg hidindtil ej bestemt erfare, men de frygte det og vilde være sikrede fra vores Side. Jeg svarede, at jeg hidindtil ej havde Befaling at begynde Fjendtligheder, men at, i Fald Russerne skulde gjøre heldige Fremskridt og Sverig trues med at blive underkuet af dem, det var min Pligt og endog Sverigs Interesse at besætte en saa stor Del af Landet, som muligt, da jeg indestod dem for, at den Del af Landet, som underkastede sig Deres Majestæts Scepter, ej vilde berøves deres Frihed og deres Rettigheder. Efter min Overbevisning om vores Interesse tror jeg ved den almindelig herskende Frygt at have gjort et stort Skridt til den gode Sags Fremme. Det kan ej være vores Interesse, at Russerne besætte Sverig. Armeens og Magasinernes Tilstand tillader det ej heller fra vores Side at operere, som jeg alt forud har indmeldt, naar vi ej, understøttede af de Svenske selv, kan se det manglende suppleret og Armeen forøget ved selve svenske Tropper. efter at de har aflagt Troskabseden til Deres Majestæt. Nationen maa ej opirres, den maa kaste sig i vore Arme, og enhver Idé af Erobring med Omhu forekommes. Derfor kan og bør Deres Majestæts norske Tropper alene anvendes. Maatte dette lykkes! Jeg haaber at have overbevist ham, og jeg farer fort at virke til dette Øjemed.

Paa disse Grunde, og naar jeg fremdeles skal virke, maa jeg igjentage mit én Gang ytrede Ønske, at naar en Erobringskrig til fælles med Russerne skulde befales, det da maatte være mig tilladt af et eller andet Paaskud at søge Afsked. Gud forbyde en saadan Krig, som upaatvivlelig om kort eller længere Tid vilde have Norges Underkuelse under dette barbariske Aag, og altsaa Fædrelandets Opløsning, til Følge. Om deres Forhold med England ytrede han bestemt, at de vel indsaa, at de maatte lukke Havnene, dersom de vilde have Fred med Frankrig og dets Allierede, og at de dertil vare villige; men at de søgte at benytte Napoleons ubestemte Svar for at redde saa mange af deres Skibe og at skaffe sig saa meget af deres Behøvende som muligt, inden de ved hans bestemte Opfordring blive nødte dertil. Jeg gjorde ham opmærksom paa, hvor meget vi, men fornemlig Norge, maatte opbringes ved det, at de understøttede disse Røvere ved at give dem Tilflugtssteder og at dele Rovet. Jeg igjentog, at det var det eneste Middel til at erholde Fred, hvortil, som jeg formodede, Sverig trængte. I Henseende til Rusland forklarede han, at de vel indsaa, at de ikke for Øjeblikket kunde gjenvinde Finland, at de indsaa, at de maatte lukke Havnene for England, men at Rusland havde paastaaet at ville bestemme eller give dem deres Konstitution, og førend at taale dette, maatte de hellere stride til sidste Mand. Deres Forhold med Frankrig ansés som vaklende, et tydeligt Bevis, at Napoleon har forandret Sproget. Deres Forhold med England var aldeles ikke det venskabeligste. Han forsikrede

paa sin Ære, at de aldrig vilde benytte dem af de paa Expeditionen værende engelske Tropper, at de selv skulde have frabedet Englændernes Medvirkning i bottnisk Havbugt, at Carlskrona var spærret og sat i Forsvarsstand. I øvrigt gjentog han det forommeldte. Disse Ideer og det saa ofte igjentagne, at Sverig isoleret ej kunde bestaa, at Nordens Selvstændighed og Frihed dependerede af Foreningen o. s. v., udfyldte Konversationen for det meste.

Det sidst ommeldte Rygte udbreder sig mere og mere; endog Posse lod sig mærke noget derom. Jeg gav ham det at forstaa, jeg sidst ommeldte. Skulde Andragendet virkelig ske, da skal mit Svar blive, som jeg har indmeldt. Er intet andet Middel til nøje Forbindelse imellem de nordiske Riger, da véd Deres Kongelige Majestæt mit Øjemed. Nu og altid skal jeg være beredt til hvert Offer, Fædrelandets Vel krævede. Jeg ansøger Deres Majestæt aldrig at tage Hensyn paa mit Individuum i saa Henseende; men skulde dette Tilfælde indtræffe, da vover jeg at foreslaa, at Deres Majestæt Selv besøger Deres sandelig tro Rige Norge, at De ansætter i mit Sted, om begge Stillinger ej kunde forenes, en Mand udmærket ved hans Fødsel, og som har Energi, af Karakter eller vinder ved sit Udvortes, og for alting ej Haxthausen, som sandelig her i Landet ej er elsket, og hvorunder de ældre brave Officerer ikkun med Misfornøjelse vilde tjene. Denne Prinses Generalstab maatte bestaa af norske, dertil udvalgte Officerer.

Deres Majestæt tilgiver min Frimodighed! Jeg er forsikret, at denne Forestilling ej bliver bekjendt for Uvedkommende! Endnu er jeg pligtig at tilføje, at jeg ansøger allerunderdanigst at tage Hensyn paa mit oven meldte Ønske, i Fald der skulde handles i Ensforstaaelse med Russerne; thi jeg maa aabenhjærtig tilstaa, at virke efter min Overbevisning til Fædrelandets Undergang, dertil jeg ej ser mig i Stand foruden at tabe al Sindsro for den øvrige Tid af mit Liv.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 8de Juni 1809.[1])

Til Vor General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Depeche af 3dje Juni haver jeg rigtig imodtaget. Jeg frygter, at mine foregaaende Befalinger enten ej maa have været tydelige, eller i det mindste ej have kunnet indflyde Dem den Tiltro, som

---

[1]) Afsendt s. D. med Major Hommel.

er mig som Fyrste og Chef af mine Armeer mere vigtig end den blinde Lydighed, jeg fordrer af mine Undergivne.

Deres Samtale med Oberst Posse havde jeg ønsket at have været mindre bestemt. Norge og Danmark ere ét. Disse Riger regeres af én Konge, men dette fordrer Unitet i Handlingerne, og hvorledes kan dette tænkes, naar forskjellige Avtoriteter have en anden Maade at handle paa, end den, Regeringen bruger? Jeg maa endnu en Gang bede Dem at følge mine Befalinger af 28de Maj og 5te Juni dette Aar og ej deri at gjøre nogen Forandring. Som den, der i mange Aar haver kjendt Dem, som den, De altid ansaa, da vi begge vare indtraadte i Verden for at handle og fra vores Ynglingsalder, for at være Deres Ven, og som aldrig skuffede Dem, siger jeg Dem, at de Svenske ville bedrage Dem. De vil holde Dem til at sidde stille, imedens Russerne angribe. De sige til Russerne: „Med Prins Christian August ere vi enige", og Ruslands og Frankrigs Fjendskab er ej at undgaa. Jeg venter strax en Kurér fra Dem igjen for ej alene at tilkjendegive mig denne Depeches, men ogsaa den af 28de Majs og 3dje Junis rigtige Imodtagelse.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 8de Juni 1809.[1])

Til Vor Kancellipræsident v. Kaas, Storkors af Danebroge p. p.

Min kjære Kaas!

Alt viser mig mere og mere de Svenskes Falskhed. Den Maade, de ytrer paa, er alt for indlysende, til at jeg skulde sætte deres Sleskhed i Tvivl.

Deres Ønske er at forene sig enten med Norge og blive ét Rige eller en selvstændig Stat. Der er intet andet Middel end Tvang for at bringe dem paa andre Tanker. Naar Russerne rykke frem, bør vi gjøre det samme. At faa noget er dog vel bedre end slet intet. Gothenborgs Besætning er i dette Tilfælde vigtig.

Jeg er vis paa, at De søger at vinde dem, hvorpaa dette beror. Jeg gyser ved den Tanke, om jeg for min Ære og Landets Tarv var nødsaget at tage Mesurer imod dem, jeg agter, for at bevæge disse til Ensformighed i Handlingerne med mig. Dette maa De ej vise til nogen; det er for Dem alene. Jeg stoler paa Deres Iver for Staten og for mig personligen.

Frederik R.

---

[1]) Afsendt s. D. med Major Hommel.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 10de Juni 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg er pligtig at erkjende Modtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. ved Kurér Røsler. Med stor Glæde har jeg ved samme Lejlighed erfaret det heldige Udfald af Expeditionen mod Stralsund under den brave General Ewald.[1])

Jeg haaber, at dette vil befordre Alexanders bestemte Erklæring i Henseende til Sverig. Jeg har siden min sidste Rapport ej erholdt nogen interessant Efterretning fra Sverig. Om Russerne virkelig fremtrænge, vides hidindtil ej bestemt. Alle vore Kundskabere ere imidlertid alt for en Uge siden sat i Gang. Jeg har flere Gange efter Pligt indmeldt til Deres Majestæt, at efter den norske Armés Styrke, Magasinernes Tilstand, Manglen paa flere Hovedgjenstande, som Heste m. m., de svenske Provinser kæmpende med Mangel, det er fysisk umulig at gjøre raske Fremskridt, naar de Svenske ej selv række os Haanden. Jeg holder det for yderst vigtigt, i Fald Russerne rykke frem, da at besætte saa meget af Sverig som muligt. Jeg haaber at opnaa dette paa den sidst ommeldte Maade og lader ved en til Røros afsendt Officer i disse Dage tage nærmere Aftale med Kapitajn Lyng, som der hen afsendes fra General Krogh, samt instruere Oberst Bang i Røros.

Jeg maa og skal handle efter Overbevisning af det, som jeg holder for nyttig for Deres Kongelige Majestæts Tjeneste og for Fædrenelandet. Min Stilling udfordrer, som Deres Majestæt har bemærket, at det meste maa overlades til min Konduite, og det er derfor, at jeg bør ansøge om altid at blive underrettet om den politiske Stilling, og at dersom noget skulde møde, som forringede Deres Majestæts Tiltro, dette da maatte meddeles mig for at kunne retfærdiggjøre min Fremgang. Andre Mænd kan have andre, muligen endog ej aldeles rigtige, Ansichten, de kan have andre Hensigter, men deres Meldinger tør ej svække Deres Kongelige Majestæts Tiltro til mig; thi uansét, at jeg er mig bevidst ej at have fortjent det, lider Deres Kongelige Majestæts Tjeneste. Jeg tør tillidsfuld forsikre, at jeg som Soldat og Undersaat skal vise mig samme værdig, at jeg altid skal vide at hævde min Karakter, min Ære og mit Navn. Napoleons Ytringer bestemme vores Skæbne. Alexander forbereder vores Undergang. At forekomme dette — mit eneste Øjemed.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 17de Juni 1809 [1])

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten, Augustenborg p. p.

Nr. 1.

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 10de Juni modtog jeg den 15de hujus. Jeg maa befrygte, at De aldeles ej forstaar de af mig givne Befalinger. Til den Ende giver jeg Dem følgende Forskrift:

a) Saa snart De erfarer, at Russerne ere indrykkede, tager De følgende af Sverigs Grænser og Provinser i Besiddelse, nemlig: Bohuslehn, Gothenborg, Wenersborg, Carlstad og Klaraelven.

b) De kan stole paa min Bistand, dersom det blot er mig muligt.

c) Dette gjøres efter min Befaling og som Allieret af Rusland. Conjunctim med de Svenske kan dette aldrig ske, da det involverer en Urimelighed, siden de ere vore Fjender.

Dersom Deres Durchlauchtighed endnu ej forstaar min Mening eller kan udføre den, saa haver De uopholdeligen at rejse her hid, paa det at jeg kan afgjøre det mundtlig med Dem, som min Pen har været for svag til at tydeliggjøre for Dem.

Som Statsbestyrer og øverste Feltherre bør altid arbejdes efter mine Grundsætninger. Disse og ingen andre bør være Rettesnor for Deres Handlinger. Enhed i Statsbestyrelsen er det, hvorpaa det kommer an, og alt andet er unyttigt. Dersom dette ej var Tilfældet, behøvedes næppe nogen Konge. Men denne Enhed, og at ingen kan eller tør handle anderledes end efter Kongens Vilje, dette er det, der gjør en Statsbestyrelse lykkelig.

De ytrer Dem end videre med, at Kejser Alexander skal bestemt erklære sig. Mig synes, at han ej bestemtere kan erklære sig for nogen, end han gjør det for os. Saa længe Alexander har Romanzoff, saa kan man være rolig. Lad os dog benytte dette Øjeblik, hvor vi kan forlade os paa Rusland, hvor vi ej kan støde Kejseren, og hvor vi maa handle i Forening med ham for at erholde noget.

Sverig har foreslaaet Rusland at begynde Negociationerne om Freden! men disse ere af Rusland afslaaede, indtil at Sverig først bestemt erklærede sine Havne lukkede for England og lover at erklære sig imod England.

Jeg er af Kejseren indbuden at tage Del i Negociationerne og bestemt at gjøre de Prætensioner, jeg maatte ville gjøre, hvilket Rusland lover at soutenere, da Kejseren ingen partiel Fred vil slutte.

End videre, at Rusland haver gjort et Korps af 800 Mand til Fanger og taget 22 Kanoner fra de Svenske, vores fælles Fjende.

---

[1]) Afsendt s. D. med Sekretær Juel.

Disse Efterretninger haver jeg faaet ved en Kurér fra vores Minister Kammerherre Blome, til hvem jeg afsender strax Fuldmagten tillige med Instruktionen til at indlade sig i Negociationerne, naar disse begynde.

Deres hengivne
Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 17de Juni 1809.[1])

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Nr. 2.

Deres Durchlauchtighed vil have modtaget et Brev fra Os af Dags Dato, mærket Nr. 1, og hvis De, efter at have gjort sig bekjendt med dets Indhold, finder det fornødent at rejse her ned for at tale med Os, saa er det Vor Vilje, at De forinden Deres Afrejse overdrager Kommandoen udi Deres Fraværelse til Generalmajor v. Lowzow, som den ældste General ved den aktive Armé, og beordrer Deres Stab at gjøre Tjeneste ved ham samt instruerer ham selv om det nødvendige af Vore Befalinger, som der i Deres korte Fraværelse kunde være nødvendige for ham at vide.

Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 14de Juni 1809.

Allernaadigste Konge![2])

Den under 9de Juni ankomne Kurér bragte mig Deres Majestæts allernaadigste Skrivelse af 5te d. M.

Fra Sverig modtager man ingen paalidelig Efterretning, og de, som jeg efter min Stilling og med mine Hjælpemidler kan erholde, ere saare ufuldstændige og modsigende. At der gives et ikke uvigtigt Parti i Sverige, som ønsker oprigtigen dette Riges Forening med Danmark og Norge, ja, som indsér, at Nordens Held og Selvstændighed ene dependerer deraf, derom tvivler jeg aldeles ikke. Men disse Mænd maa man ikke søge blandt de privilegerede Klasser, som alene tage Hensyn til deres egen individuelle Interesse og oftest følge deres Meninger. Det værste er, at Armeens hele Korps af Officerer henhører til disse Klasser og derfor stemmes af Hovederne for dem. Ved

---

[1]) Afsendt s. D. med Lieutenant Sigvard Schiøtz af 2det trondhjemske Infanteriregiment. [2]) Saa godt som helt igjennem i Sifre.

frit Valg, ved Samstemning af alle Meninger, vil Deres Kongelige Majestæt næppe erholde Sverigs Krone; thi Deres Majestæt foragter saa ganske de Midler, hvorved den paa saadan Maade alene kunde erholdes, nemlig ved Intriger og Bestikkelser. Erholdes den kun, sent eller tidlig, skulde og ethvert andet Middel være for mig det kjæreste, da det ej vil stemme med mine Følelser at modtage Betingelser af Mænd, som man i sit Hjærte maa foragte. Derfor skulde det inderligen glæde mig, om Omstændighederne tilbød sig, der gjorde en Indmarche i Sverig passende og nødvendig. Da kunde en klog Anfører byde over Begivenhederne og lempe dem til et vigtigt Maal. Men Deres Kongelige Majestæt tilgive mig allernaadigst den Bemærkning: jeg tror ikke, at man i dette Tilfælde bør standse ved Gothenborg. Landskrona og Carlskrona ere Punkter af altfor megen Vigtighed for at tabes af Sigte, og Nordmændene under Prins Christians Anførsel udfører sikkert, hvad der er muligt for en Armé af lige om ikke af større Styrke. Næppe gives der ogsaa nogen Mand i Landet, som jo med den største Velvilje og Anstrængelse stillede sig under hans Kommando, saa det vel ikke blev saa vanskelig at tilvejebringe den fornødne Styrke for en Expedition til Sverig. Kunde oprigtige Ønsker og Opofrelser af alt det, jeg ejer og formaar og besidder, virke noget til Øjemedets Opnaaelse, hvor glad skulde jeg da ikke føle mig!

Norges Forsyning er det andet Hovedobjekt, som paa denne Tid beskæftiger mig. Skulde det ikke være muligt at træffe en eller anden Foranstaltning til at betrygge Transporten fra Jylland til Norge? Det er et Spørgsmaal, som dagligen er Gjenstand for min Pønsen. Jeg kan i saa Henseende kun ytre Meninger, som maa være og blive problematiske for enhver, som er ukyndig om Søvæsen og Sømandskab; men endog disse vover jeg allerunderdanigst at nedlægge for Deres Majestæt. Transporten er til denne Tid fra flere Punkter paa Øst- og Vestsiden af Jylland. Skibene ere successive afsejlede paa blotte Formodninger om, at Farvandet var sikkert, og ved det Haab for med gunstig Vind at kunne om Natten liste sig over til Norge. Stort Tab af Skibe, Folk, af alle Slags Fornødenheder har været Følgen. Man berigede Fjenden. Man afhjalp hans Mangler for Regning af Deres Kongelige Majestæts Kasse. Der spørges altsaa, om dette ikke paa nogen Maade blev muligt at forvisse sig, at Farvandet var frit, og, om det blev muligt, om da ikke Afsejlingsstederne skulde inskrænkes til to, nemlig et for Østsiden og et for Vestsiden, hvor alle tilladte Skibe maatte forsamles, naar de ikke vilde staa egen Risiko, og hvor fra de paa givet Signal skulde afsejle. Midlet hertil kunde efter min Skjønsomhed muligen erholdes ved at anskaffe 12 smaa meget skarpt sejlende Fartøjer, kommanderede af duelige Sømænd og besatte med raskt, kjækt Mandskab. De Søllingske Lodsbaade skal, ved deres ellers gode Indretninger for saadant Brug, ikke sejle godt nok. Af disse maatte 6 ligge ved hvert Afsejlingssted, og naar Omstændighederne viste sig nogenlunde favorable, skulde de efter en nøje Instruktion løbe ud i visse Distancer

fra hinanden, rekognoscere Farvandet, signalere mellem sig indbyrdes og med Landet. Befandtes Farvandet frit, udsejlede Flaaden under bestandig Ledsagelse af disse Observatører, som, da de ligge lavt paa Vandet, observere et stort Skib, længe før de af det observeres. De svenske Skjær tilbyde under Sagernes nærværende Stilling en Art Tilflugt, hvilket ligeledes faciliterer noget denne Operation. Mangt et Skib vilde muligen paa denne Maade kunne reddes, og Bekostningerne saaledes tilbagevindes for Deres Majestæts Kasse. Disse Betragtninger vover jeg derfor allerunderdanigst at forelægge Deres Kongelige Majestæt.

Denne Depeche laa alt færdig, da Major Hommel overbragte mig Deres Majestæts allernaadigste Skrivelse af 8de d. M., og jeg tillader mig derfor i den Anledning allerunderdanigst at tilføje følgende.

Iver for at fremme Deres Kongelige Majestæts Ønske og Landets med hele Nordens Tarv kan muligen forlede en Mand, der føler varmt for Ære og Pligter, til Skridt, som faa Skin af Tvetydighed, fordi man mere tager Hensyn til Sagen end til Midlerne, ved hvilke den bør befordres. For god Vilje, for visses hele Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt og for Danmarks Vel tør jeg borge, for saa vidt det er muligt at skue i Menneskets Hjærte og bedømme hele Hensigten af det, man ser og hører. Mennesket bliver dog altid Menneske, og det vilde derfor være alt for voveligt at sige god for nogen, naar Ære og Pligt komme i Kollision med saa tillokkende Tilbud som en Trone. Samtalerne paa Grænsen behage mig ikke. Jeg har ingen Tillid til Posse og Adlersparre. Sikre Efterretninger fra Sverig og Stockholm kan jeg ikke faa, da jeg savner Midlerne dertil. Intet skal blive forsømt fra min Side. Om Russernes Marche maa jeg have sikre Efterretninger, skal jeg kunne virke. De, man har, ere modsigende. Paa min ubrødelige Troskab og ubegrænsede Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt beder jeg at stole i alle Begivenheder.

Kunde Deres Kongelige Majestæt ikke finde det tilraadeligt, at jeg, om Armeen marcherer, følger samme for som civil Administrator at tage den Del, som okkuperes, under Bestyrelse? Kan dette ikke gavne, skal det vist ikke skade den gode Sag, for hvilken Deres Majestæt saa ivrigen anstrænger sig. Mere tør jeg ikke sige om denne Materie. Kammerherre Rosenkrantz kan Deres Kongelige Majestæt i saa Fald trygt betro dette Stift. En duelig Officer, som besad Deres Majestæts Fortrolighed, vilde i Forening med mig stifte megen Nytte, da jeg ikke kan alene komme i Erfaring om de militære Operationer og derfra slutte til Hensigten. Her tør jeg ikke betro mig til nogen.

Til Slutning bør jeg tilføje: Paa Nordmanden kan og bør Deres Kongelige Majestæt stole trygt. Det er ikke tænkeligt at rive ham fra Danmark og forene ham med Sverig; derfor borger jeg med mit Hoved.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 14de Juni 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg er pligtig at erkjende Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling ved Major Hommel og tillige at igjentage min allerunderdanigste Melding om at have imodtaget Deres Majestæts Befalinger af 28de f. M. og 5te d. M., men begge senere, end den af mig under 3dje d. M. indgivne Rapport blev afsendt.[1])

Om Russerne haves ingen bestemt Efterretning hidindtil, og det kan ej fejle, at saa snart den russiske General er kommen paa Højden af Hernøsand, han da, hvis intet er [i] Vejen, giver os Underretning. Ligesom sidst anmeldt, gjentages, at vores Kundskabere ere i Gang, at i disse Dage tages nærmere Aftale i Henseende til det Korps, som maa besætte Jemteland og Herjedalen for at tage disse Provinser i saa Fald i Besiddelse og saaledes sikre Russerne fra den Side, for at instruere Oberst Bang, som er bestemt mod Dalarne for om muligt at besætte denne Provins før Russerne, der indtrænge, ladende et Korps tilbage til at besætte Klara-Elven. Forinden Russerne ere paa den Højde, kan det efter min Indsigt ej være hensigtsmæssig at indrykke, og det paa flere herefter anførte Grunde.

Jeg iler til Besvarelsen af Deres Majestæts Befaling af 5te d. M. Mit Svar til Oberst Posse var af mig udtrykkelig angivet som min individuelle Formening, tilføjende efter Pligt, hvilket jeg paa den Grund holdt for overflødig at anføre i de sidste Rapporter, at min hele Fremgang maatte dependere af Deres Kongelige Majestæts Befalinger. Heraf vil Deres Majestæt allernaadigst bemærke, at dette Svar ej var altfor bestemt. Jeg har anført Tendensen af min hele Fremgang, nemlig den at bringe dem til at underkaste sig Deres Majestæts Scepter. Jeg har anført de Grunde til Deres Majestæt, som gjorde dette endnu mere nødvendig, naar Deres Majestæts norske Armé skulde kunne gjøre raske Fremskridt, naar vi foruden fremmed Hjælp skulde tilvinde os Sverig. Dette og Deres Kongelige Majestæts egen Ytring har bevæget mig til at ytre som hensigtsmæssig, at den Del af Sverig, som blev besat af Deres Majestæts Tropper og underkastede sig Deres Majestæts Scepter, ej havde at frygte for at tabe deres Frihed og Nationens Rettighed. Jeg har uopfordret og bestemt erklæret mig, som min Pligt som Deres Majestæts Undersaat mig bød, i Henseende til Norge; dog, i Henseende til dette maa jeg referere mig paa mine forrige Meldinger. Jeg kan altsaa ej indsé, at jeg har handlet imod Deres Majestæts Befalinger, og skulde dette end være Tilfældet, da er det sket uafvidende.

Alle de Svenskes Løgne i Henseende til min Person skal sikkerlig ej af dem kunne bevises. Jeg begynder selv at formode Svig hos

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

dem, og jeg forventer kun nogle Efterretninger fra Sverig i disse Dage eller bestemte Efterretninger af Russerne enten direkte eller indirekte for at handle. Jeg har imidlertid et Glimt af Haab, at Frygten bestemmer dem til at kaste sig i vores Arme paa den ommeldte Kondition, som Deres Kongelige Majestæt selv her tilladt at antage. Sverigs isolerede Krone kan vist intet fornuftigt Menneske ønske at antage foruden Napoleons Vilje, uden selv at ofre sig til et større Øjemed. Jeg har flere Gange ytret for Deres Majestæt ej at agte mit Individuum, at tiltro mig ethvert Offer, naar det gjælder Fædrelandets Sag. Saaledes indstillede jeg Sagen til Deres Majestæts allernaadigste Resolution. Efter disse Grundsætninger har hidindtil min Fremgang været i et Land, som ej har de fornødne Ressourcer. Efter disse Grundsætninger vare alle mine Ytringer over denne Gjenstand, stolende paa Deres Majestæts Tiltro til min Æresfølelse, til min Energi og til min Karakter.

Der er ikkun ét Udtryk i min Rapport af 3dje d. M., som (sandsynlig ej bestemt nok) er blevet misforstaaet. Jeg kan ej holde Russernes Naboskab for andet end en Forberedelse til Fordringer, som Deres Majestæt ej vil kunne møde, og som vilde i saa Fald gjøre Deres tro Nordmænd til Russernes Slaver. Jeg appellerer til Deres Kongelige Majestæts Hjærte, for at være forvisset om at blive undskyldt. Naar dette Udtryk er det eneste, hvorved jeg i Deres Majestæts Tjeneste tror min Tænkemaade kunde misforstaas, da haaber jeg tillidsfuldt, at Deres Kongelige Majestæt ej heri vil miskjende et for Dem og Fædrelandet varmt slaaende tro Hjærtes Følelser, som muligen har foranlediget hos mig en ved uforudseende forandrede politiske Konjunkturer fejlagtig Anskuelse. Deres Majestæt kan forlade Dem paa, at fra min Side skal ske, hvad som muligt er for at fremme den gode Sag. Imidlertid ansøges om Deres Kongelige Majestæts Resolution paa følgende Spørgsmaal:

1) Naar skal det ansés for, at Russerne angribe Sverig? De egentlige Efterretninger indeholde intet, som tale herom, og paa Rygter kan man ikke bygge. Om deres Bevægelse har til Hensigt at bemægtige sig de dem i den Gripenbergske Kapitulation overladte Magasiner eller at angribe, er hidindtil ubekjendt. Et Rygte siger, at Fjendtlighederne atter paa fransk Anmodning ere indstillede; men dette kan være Svig. Forinden vi kan komme til at sikre Russernes Flanker, indsér jeg ej, at vi bør indrykke.

2) I Fald det, som jeg ej tror, bliver nødvendigt at rykke ind, da holder jeg mig bemyndiget i Deres Kongelige Majestæts Navn at give Nationen det ommeldte Løfte, da uden dette næsten ingen Fremskridt er mulig. Til Deres Majestæts Tropper, bestemte til at indrykke, bruges for ikkun at transportere 10 Dages Proviant og Fourage imellem 3—400 Heste. I de svenske Grænseprovinser findes næppe de for Rejsende fornødne Skydsheste, altsaa maa Vandtransporten benyttes paa de indenlandske Søer; dertil er Indvaanernes Hjælp uomgængelig fornøden. De efter Deres Majestæts Befaling permitterede Jordbrugere blive da indkaldte, formerede til en Reserve, til

et disponibelt Korps her i Landet, endog til at besætte de faste Punkter, vi erholde i Sverig, til Konvojering m. m. Denne Mangel, og den i Magasinerne — og af Rekvisitioner er lidet at forvente i dette udsugede Land — er vores værste Fjende; thi megen Modstand vil vi ej finde, da de mod os staaende Tropper, hvoraf endnu efter Rygtet Regimentet Kalmar for nylig skal være detacheret mod Stockholm, er ubetydelig. Denne Grund gjør det end mere nødvendig ej at indrykke, forinden det afgjørende Slag skal ske. Deres Kongelige Majestæts Befaling imødesés.

3) Jeg har indmeldt til Deres Majestæt, at Oberstlieutenant Adlersparre har ønsket en Samtale med Staffeldt og med mig. Denne formoder jeg at blive anmodet om i disse Dage, og jeg kan og bør ikke afslaa den. Hos mig kan ej være Spørgsmaal om at negociere. Ikkun skal jeg forlange Svar paa disse: Om de har afbrudt al Forbindelse med vore Fjender? Om de indsér deres Interesse at underkaste sig Deres Majestæts Scepter og dertil ere villige, som vil og maa blive afgjørende? Skulde dette ej svare til min Forventning, erholder jeg forinden Efterretning om Russernes Fremskridt, da skal jeg ikke tabe et Øjeblik for at handle.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Efter at have sluttet forommeldte Rapport, imodtager jeg vedlagde tvende svenske Aviser[1]) og ligeledes i Dag General Kroghs Kommunikation, at Grænserne mod Jemteland og Herjedalen er impassabel. Disse Vanskeligheder haaber jeg imidlertid skal bortryddes. Jeg skal anvende alt for at erholde sikre Efterretninger om Russerne og skal handle, naar jeg sér, at de ere fremrykkede saa langt, at min Operation ej er isoleret. Det hele ser mig meget ud efter Svig; dette vil og maa oplyses snart; imidlertid gives nu ikkun én Handlemaade til den gode Sags Fremme. At jeg i øvrigt med alt, hvad jeg ejer og kan byde, ønsker og er beredt at kunne bevidne den Tænkemaade, jeg skylder Fædrelandet og Deres Kongelige Majestæt, som har givet mig saa mange Beviser paa Tiltro, Agtelse og Venskab som Undersaat og Statsborger, dette haaber jeg at være berettiget til at haabe, at Deres Majestæt ved min svage, men med god Vilje forrettede Tjeneste vil være overbevist om! Jeg igjentager, da jeg skylder det mig selv, den Forsikring, at jeg stedse skal søge at vise mig Deres Kongelige Majestæt og Fædrelandets Tiltro værdig, altid vide at hævde min Ære og mit Navn!

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

---

[1]) Disse findes ikke vedlagte Aktstykket.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de Juni 1809.[1])

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg haver med megen Glæde imodtaget Deres Durchlauchtigheds Rapport, dateret den 14de d. M. Det glæder mig, at blot Udtryk havde kunnet et Øjeblik tilvejebringe en Uoverensstemmelse imellem Deres og min Maade at ansé Tingene paa.

Jeg approberer aldeles, at De handler i Forening med det Nordenfjældske. Dette Korpses Bevægelse til Jemteland og Herjedalen er derfor saare vigtig, da De bringer Deres Armékorps i Forbindelse med Russerne. Alle Rygter fra Sverig vidne om, at Russerne ere fra Torneå og Umeå rykkede frem. Kommandørkapitajn Sølling har hørt det samme hos Gjæstgiveren i Helsingborg. Imidlertid ere de Efterretninger, De kan faa fra selve Sverig, nu sikrere end de, man kan give Dem her fra betræffende Russernes Fremmarche.

Jeg skrider nu til Besvarelsen af de gjorte Spørgsmaal.

1) Naar De skal ansé Sverig for angreben? Dette maa De gjøre, saa snart De erfarer, at Russerne rykke frem fra Umeå og Torneå, og at disse Kolonner nærme sig hinanden.

2) Hvad der skal loves de Svenske? Mig synes ej, at man kan love dem noget bestemt; thi havde de underkastet sig, da havde der kunnet været talt om, paa hvad Maade og efter hvilke Grundsætninger de vilde vælge mig; men nu synes Sagen forandret.

Om end hoslagte Papir[2]) ej aldeles kan anvendes i dette Tilfælde, saa dog, da det var bestemt at bruges af mig forrige Vinter, i Fald jeg var kommen til Sverig, vil det dog interessere Dem og vejlede i denne Henseende.

3) Ved alle de Efterretninger, jeg haver kunnet indsamle betræffende Napoleon, da har han aldeles udsat alt, hvad de nordiske Anliggender betræffer, indtil at den store Krisis i Evropa imellem ham selv og Østerrig er endt. Alt 14 Dage staa begge Hære imod hinanden. Napoleon har Donauen i sin Magt fra Regensburg til Presburg, er forenet med den italienske Armé og haver en Armé, som marcherer fra Leipzig paa Dresden og Bøhmen.

Erkehertug Carl staar nordost for Wien og har samlet sig meget stærk; ligeledes er Erkehertug Johan i Ungarn.

Tyrol er i Insurrektion, og disse strejfe til imod München.

---

[1]) Afsendt s. D. med Borgerkapitajn Mariboe. [2]) Proklamationen, trykt IV, S. 110.

4) Ved Indrykningen i Sverig vil det være godt strax at have Mænd, der kan handle med de civile Embedsmænd i Sverig, og som kan føre den hele civile Administration. Dertil avtoriserer jeg Dem at bruge Præsident Kaas, som kjender begge Lande, er redelig, klog og rask Embedsmand.

Kammerherre Rosenkrantz, som besidder Deres Tillid, kunde De ved Regeringskommissionen tillige konstituere til Stiftamtmand i Kaases Fraværelse.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og beder Dem at være forvisset om mit Venskab for Dem.

Deres altid hengivne

Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 22de Juni 1809.[1])

Til Vor Kancellipræsident, Storkors af Danebroge, v. Kaas.

Min kjære Kaas! Efter at have udtrykt mig med al den Bestemthed, som jeg i Kraft af min Stilling burde det, er jeg bleven tilfreds nu; thi enten føler man sig selv af Vedkommende skuffet, eller man har fundet, at Lydighed er bedre end Offer. Imidlertid er jeg vis paa, at en falsk Anskuelse af Sagen i sit hele Omfang med Iver til at gavne har misledet den duelige og ædle Mand.

Jeg skal nok gjøre, hvad jeg kan, for Norge. Deres Forslag i Anledning af Provianteringen fortjener megen Overvejelse. Jeg vil derfor strax høre de i Jylland kommanderende Søofficerer. Men jeg maa ej dølge for Dem, at det vil være vanskeligt at samle i dette Øjeblik store Transportflaader paa de jyske Kyster, hvor Havnene ej ere de bedste, og hvor Blokade saa let lader sig udføre. Ligeledes forekommer det mig vanskeligt ved Rekognoscerfartøjer at bestemme Farten paa Norge; thi den Vind, der ofte gjør Krydsning af Fjenden vanskelig, gjør det ogsaa vanskeligt at afgaa fra Jylland; desuden kan Rekognoscerfartøjerne ofte finde Søen fri og melde det, naar man dog kanske paa Transporten forefandt Krydsere, som ved Forandring af Vinden atter kunde være ankomne. Jeg har tilskrevet Prins Christian August, at ved Indmarchen til Sverig er han avtoriseret at bruge Dem for den civile Administration i Landet, ligeledes, at Kammerherre Rosenkrantz i dette Tilfælde er konstitueret som Stiftamtmand, hvilket da af Regeringskommissionen maa udføres.

Jeg slutter med Forsikring om min Hengivenhed for Dem.

Frederik R.

---

[1]) Afsendt s. D. med Borgerkapitajn Mariboe.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 20de Juni 1809.

Allernaadigste Konge!

Fra den kongelige interimistiske Regeringskommission vil Deres Majestæt allernaadigst modtage en Forestilling angaaende et Forslag fra en nordamerikansk Kjøbmand, som befandt sig om Bord paa et af denne Nations til Norge opbragte Skibe, hvorved han tilpligter sig at tilbringe Norge Korn med flere Fornødenheder fra Nordamerika, naar han maatte forsynes med Lejdebrev, som sikrede Skibene for Opbringelse af danske og norske Kapere med mere.

Sagen forekom Regeringskommissionen af den Vigtighed for Norges Forsyning, at den formente at burde desangaaende indhente Deres Majestæts allerhøjeste Befalinger, og det Motiv, som i Særdeleshed har bevæget mig til ogsaa at give min Stemme, endskjønt det ikke ganske har vundet mine Kollegers Bifald, er om muligen at faa Reglerne for den nevtrale Skibsfart nærmere og mere positivt bestemte med Hensyn til den Forskjel, der bør gjøres mellem de Skibe, som gavne os ved at tilføre Landet sine første Nødvendigheder, og de, som blot tænke paa at gavne sig selv ved at søge de Produkter, som de tiltrænge. Den nevtrale og fornemmelig den amerikanske Skibsfart kan, saaledes som den nu føres, ikke betragtes som noget saa godt for dette Land, men kunde muligen blive det, naar man formaaede at gjøre vor Interesse til uadskillelig fra deres; de fleste af deslige Skibe, endog franske fra Ostende, komme enten baglastede eller tilladede med Ting, som Landet, ved vor nærværende Pengekurs, kan og bør undvære. Deres Hovedformaal er blot at erholde Norges vigtige Trælast, og hvem begriber ikke, at denne, endog af de fra Ostende kommende, tilføres England paa direkte eller indirekte Vej. Saaledes trækker da vor Fjende Fordele for sig, i det han arbejder for sin Plan, om muligt, at udhungre Norge.

Jeg skulde derfor være af den allerunderdanigste Formening, at man bør saa meget muligt facilitere, ja favorisere, de nevtrale Skibes Handel, som tilføre Landet, hvad det højligen tiltrænger, men derimod tage strænge Mesurer mod dem, som alene søge vore Produkter uden at tilføre os noget, og det vilde efter min Formening ske, naar det blev allernaadigst befalet, at alle Skibe under nevtralt Flag, som søgte Norge med Korn, Fede- og simple Klædevarer, — en Artikel, hvorpaa der er stor Mangel, og som under vor haarde Himmelegn er lige saa vigtig som Korn, — skulde respekteres af vore Kapere, som, naar de ledsagede dem til nærmeste Toldsted, hvor deres Papirer med videre paa det strængeste bør undersøges, bleve at ansé som Capteurer i det Tilfælde, at der var lovlig Grund til Kondemnation, men i andet Fald forholdes efter Kaperreglementets Bydende, hvor Skibe uden Aarsag opbringes. Det staar saaledes Kaperne frit at ledsage dem eller ej, men deres Interesse vilde derfor tilsige dem, at de ikke tabte deslige Skibe af Sigte, før de saa' dem anløbe nogen norsk

Havn. Deslige Skibe skulde da forefinde al mulig Velvilje og Understøttelse fra den kongelige interimistiske Regeringskommission og alle offentlige Avtoriteter mod ethvert Ophold og enhver Fortrædigelse enten fra Capteurer eller andres Side; det maatte tillades dem at indkjøbe og indskibe uden nogen Betingelse alle de Norskes Produkter, som efter Toldanordningerne maa udføres og udklareres til nevtrale Havne, og at Regeringskommissionen, om det attraas, blev bemyndiget til at meddele deslige Skibe, hvis Nevtralitet var undersøgt og bevist, Lejdebreve mod danske og norske Kapere for at sikre saa vel deres Afsejlinger som Retour, under lige Vilkaar. Derimod kan der, saa vidt jeg skjønner, ikke være noget at erindre. Derimod tror jeg, at intet ankommende baglastet Skib maatte tillades at kjøbe eller indtage Ladning, uden at stille en sikker Borgen for at ville inden en vis Tid tilbagebringe en Ladning af forbenævnte Fornødenhedsvarer, hvortil vel endnu kunde regnes Salt og Tobak og Brændevin, til Beløb i det mindste af den indtagne Ladnings Værd. Kavtionen burde af Regeringskommissionen ansættes efter Omstændighederne til 50 à 100 Rigsdaler pr. Kommercelæst. Saaledes tillader jeg mig allerunderdanigst at indstille disse mine Betragtninger til Deres Majestæts allernaadigste Bedømmelse og Befaling [1]).

Jeg véd ikke, hvad jeg skal sige om de Svenskes Anliggender. Alle Efterretninger og alle Rejsende berette, at Russerne staa kun 14 à 20 Mil fra Stockholm, at der forefaldt smaa Træfninger til Tab for de Svenske, at der er gjort Vaabenstilstand paa ubestemt Tid, og at vor kommanderende General vil blive valgt til Eftermand for Hertugregenten. At Prinsen skulde medvirke dertil eller antage Tilbudet, det tror jeg ikke, det kan jeg ikke tro; hans Erklæringer til mig ere altfor positive, og han er altfor retskaffen og ædeltænkende Mand til at svige sit Ord, sin Konge, sin Ed, sin Pligt! Det, som alene inkvieterer mig, er, at der ikke gjøres nogen Tilberedelse til Marche især med Hensyn paa Transportvæsenet, som er vanskeligt at regulere i Norge af Mangel pea Heste søndenfjælds.

Efter at denne Depeche var færdig, modtager jeg fra Prinsen Efterretning om Russernes Stilling og den indgaaede Vaabenstilstand samt hans Beslutning at udskrive Heste med mere, som han selv allerunderdanigst berretter.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Regeringskommissionen til Kongen.

Christiania, den 20de Juni 1809 [2]).

Allerunderdanigst Forestilling.

Handelshuset Mathiesen & Schmidt i Christianssand har andraget for Regeringskommissionen, at en amerikansk Kjøbmand, som er

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre. [2]) Er helt igjennem skreven i Sifre.

ankommen til Christianssand med et af de mange til norske Havne opbragte amerikanske Skibe, var villig til at indføre til Norge betydelige Kvantiteter Levnedsmidler og andre Fornødenhedsartikler fra Amerika, ja endog at forbinde sig til bestemte Leverancer af Rug, Hvede, Mel, Kjød, Smør med videre, og at modtage i Betaling norske Produkter, naar han kunde sikres mod det langvarige Ophold, de Omkostninger og de Ubehageligheder, som han befrygter af danske og norske Kapere, som have opbragt en Mængde af hans Landsmænd. Han ansøger derfor om, at der maatte meddeles ham saadanne Lejdebreve for bemeldte fra Amerika kommende Skibe, at de kunde være sikrede mod danske og norske Kapere; dog at de underkaste sig ved Ankomsten til Norge enhver Undersøgelse, som Regeringen maatte finde passende. Da enhver Sag af denne Natur er af yderste Vigtighed under Norges nuværende Stilling, saa har Regeringskommissionen strax svaret Handelshuset Mathiesen & Schmidt, at der efter de bekjendtgjorte Anordninger intet kunde være imod, at amerikanske Skibe indførte til Norge fra venskabelige eller nevtrale Havne Nødvendighedsartikler og igjen udførte norske Produkter, og at man i Henseende til de attraaede Lejdebreve vilde indgaa til Deres Kongelige Majestæt med allerunderdanigst Forestilling, da Kommissionen ej vovede at afgjøre denne Sag paa sin egen Haand. Norges nuværende kritiske Stilling gjør det os til Pligt allerunderdanigst og paa det indstændigste at anbefale denne Sag til Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Opmærksomhed. Under 25de forrige Maaned toge vi os den allerunderdanigste Frihed at fremlægge for Deres Kongelige Majestæt en Skildring af Norges Tilstand i Henseende til Provideringsvæsenet. Da nyere Kurser siden den Tid ikke ere tilvejebragte og Forraadene dagligen fortæres, er Tilstanden naturligvis, langt fra at forbedres, tvært imod forværret. De kraftigste, virksomste og sikreste Midler maa derfor nødvendigen uden Ophold anvendes for at skaffe Norge Tilførsel af Livets første Fornødenheder, Korn, Fødevarer, Salt, al Slags Klædevarer med videre, af hvilke Artikler adskilligt endog ej fra Danmark kunde skaffes. Under Rigets nærværende Omstændigheder maa vi ansé den nevtrale Skibsfart som det sikreste Middel til Norges Redning. Hidtil har det været muligt ved uhyre Opofrelser og Anstrængelser at forebygge i Norge den højeste Grad af Elendighed; men om saadant vil være muligt fremdeles, er unægteligen meget uvist, for ej at sige usandsynligt. Kreditvæsenet har især hidindtil understøttet Statens og Privates Anstrængelser, men under Rigets nuværende Stilling har Kreditvæsenet visse snævre Mulighedsgrænser, som ikke kunne overskrides. Bankosedlernes frygtelige Synken i Værdien viser tydeligen Sandheden heraf; med den allerstørste Vanskelighed kan Kommissionen faa betalt i Gothenborg ubetydelige Summer for indkjøbte Munderingssager, Medicinalvarer, Salt m. v. Bankosedlerne er dér næsten til ingen Pris anvendelige. Skal altsaa Norge med Sikkerhed reddes, saa maa Skibsfarten paa alle mulige Maader favoriseres. Vel er i dette Øjeblik alle positive Forbud, som vare til Hinder for nevtrale Skibes Udklarering, hævede;

men dette, kunne vi efter indhentede paalidelige Efterretninger allerunderdanigst forsikre, vil med Hensyn til Handelsforhold i Evropa paa dette Tidspunkt virke saare lidet til at skaffe Norge den Tilførsel af Fornødenhedsvarer, uden hvilke det ikke kan bestaa, og den Afsætning af Produkter, uden hvilken det ikke kan betale disse Varer. Sikres de virkelige eller saakaldte nevtrale Skibe ikke paa en bestemt Maade mod Opbringelse af Rigets Kapere, vil formodentlig yderst faa fremmede Skibe søge Norges Kyster, hvor Kapere sværme.

De vilkaarlige Indskrænkninger, som England og andre Magter have gjort i Skibsfarten, nøde som oftest Skipperne til saadanne Omveje, som letteligen give Kaperne Aarsag til Opbringelse og Priseretterne Grund til Kondemnation eller Omkostningers Idømmelse. Som det sikreste og under nuværende Omstændigheder maaske eneste Middel til Norges Redning vove vi allerunderdanigst at foreslaa, at Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vil avtorisere Regeringskommissionen til at udstede saadanne Lejdebreve eller Passer, som kunne bestemt befri de Skibe, som bragte Fornødenhedsvarer til Norge og udførte norske Produkter til venskabelige eller nevtrale Havne, for Anholdelse og Opbringelse ved Rigets Kapere, [samt] at Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vil udfærdige Befaling til de danske Øvrigheder, tilbørligen at agte bemeldte Lejdebreve eller Passer.

I den Kongelige interimistiske Regeringskommission for Norge,

allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Kaas. Rosenkrantz. Wedel Jarlsberg.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 21de Juni 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

En i Gaar erholdt svensk Avis vedlægges allerunderdanigst [1]). Desuden har jeg følgende at melde [2]):

1) Efter indkomne Efterretninger skal en Del af den svenske Skjærgaardsflaade, omtrent 20 Slupper, ligge ved Carlsund imellem Gothenborg og Strømstad. 2) Alle Landeværn ere indkaldte for at exercere; ligeledes siges Frimændene eller det i Lægderne værende Mandskab af Vestgøtadals Regiment; „Kalmar“ er marcheret til Upsala; „Skaraborg“ og „Bohus“, for saa vidt mig bekjendt, for det meste permitteret i Lægderne; Resten og „Elfsborg“ i Gothenborg og Wenersborg. Tropperne ere i øvrigt der i Bevægelse, men om alt dette, som om den ved Gothenborg liggende engelske Flaade vil

[1]) Findes ikke vedlagt. [2]) Herfra i Sifre.

Kommandør Sølling have rapporteret. I øvrigt haves fra Sverig intet [andet] nyt, end at Adelen, som man siger, ej vil opofre sine Privilegier, hvorom der skal være Uenighed imellem Stænderne, og hvilket kan benyttes, naar dem tør loves, at de skal beholde den lovgivende Ret og den at beskatte sig selv ved Nationens Repræsentanter uden Hensyn til Stænder, da alle Statens Borgere burde have lige Rettigheder og lige Pligter. Jeg har uden Ophold tilsendt General Krogh oven meldte Avis; thi naar Efterretningen stadfæster sig, tror jeg, at der er ingen Tid at spilde for ham at rykke ind i Jemteland og Herjedalen. Saa snart jeg herom erholder Underretning, sættes Brigaden Bang i Marche, og naar denne nærmer sig, da opsiges Vaabenstilstanden; men det er yderst vigtig ej for tidlig at gjøre Alarm, for saa hastig som mulig at kunne erholde Gothenborg som det eneste Middel til at skaffe sig Subsistance. Det vil endnu være Tid enten at erholde Deres Majestæts Befaling eller at didsende min Melding, for at de Rejsende kan stoppes i Helsingør og her. Gjærne ønskede jeg, at vi forinden erholde det forventende Salt.

Regeringskommissionen har i Dag indsendt en fornyet allerunderdanigst Forestilling, som jeg er pligtig trængende at anbefale Deres Majestæts allernaadigste Opmærksomhed. Flere af de første Fornødenheder vil om kort Tid aldeles mangle, hvilket Danmark til Dels ej kan levere, saasom Salt, hvadforuden Oplændingen aldeles ej kan existere, og hvoraf i hans Økonomi udfordres betydelige Kvanta, Klædesorter af alle Slags, Lærred m. m., som her ej kan produceres i tilstrækkelig Mængde af Mangel paa Raamateriel og Industriindretninger, og hvoraf de fleste Beholdninger ere eller vil snart blive aldeles udtømte. Det er højligen at tvivle paa, at vores Skibe, naar det endda bliver mulig fremdeles med Kornvarer m. m. fra Jylland at forsyne Norge, vil være tilstrækkelig til dette Øjemed i de faa Uger, dette kan bevirkes, og af disse vil endda sikkert en Tredjedel gaa tabt. Det eneste Middel at redde Norge bliver efter min ringe Indsigt, at gjøre det mulig for nevtrale og venskabelige Skibe at tilføre os de første Fornødenheder for at supplere det manglende. Ved nuværende Kurs kan de ikkun betales med norske Produkter, og dette Norges sikreste Redningsmiddel bliver altsaa ikkun anvendelig ved ej at være alt for stræng i Henseende til Kontrol, ved at forekomme al skadelig og afskrækkende Ophold ved Opbringelse af de med vores Lejdebreve forsynede Skibe ved vores Kapere. Hollandske Skibe vilde muligen for os være de nyttigste, da de som bekjendt trænge til vores Trælast.

Deres Kongelige Majestæt tilgiver mine frimodige Ytringer, men vores Mangel trænger til hastig Afhjælp, og de Ressourcer til dette Øjemed, som vi finde ved vores Indmarche i Sverig, ere uvisse, da vores Fremskridt aldeles dependerer, om og hvorvidt Subsistancer kan tilvejebringes. Imidlertid tør jeg forsikre, at alt skal ske, hvad som er fysisk muligt.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Regeringskommissionen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juni 1809 [1]).

Til den interimistiske Regeringskommission for Vort Rige Norge.

Regeringskommissionens Forslag bevilges saaledes, at samme herved berettiges til at udstede for nevtrale og med Os allierede Magters Skibe Lejdebreve for at bringe Korn, Fedevarer, Medikamenter, Salt og Klædevarer til Norge, imod at disse betales med norske Produkter, samt at Lejdebrevene ej gjælde længere end paa én Rejse og i øvrigt ej udstedes til at gjælde længere end til den 1ste December d. A. Alle andre Varers Indførsel skal paa det strængeste holdes over, at de ej indføres.

Ligeledes skal samtlige Øvrigheder i Vort Rige Danmark af Os instrueres at respektere disse Lejdebreve, alt paa den foreskrevne Maade.

Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Til Vor Kancellipræsident, Storkors af Danebroge, v. Kaas.[2])

Jeg takker Dem meget for Deres Opmærksomhed og Iver. Jeg haaber, at min i Dag afgivne Resolution vil skaffe gode Frugter for mine brave tro Nordmænd.

Den kommanderende General er vist klog og ivrig. Maatte hans Efterretninger blot altid være paalidelige; det er saa yderst vigtigt, naar man skal handle med en Armé. De Svenske maa tvinges til det, de ej godvillig vil gjøre, og som er deres sande Vel. Energi fra vor Side samt gode Efterretninger er for et Angreb uadskillelige Ting.

Deres hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juni 1809 [3]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg takker Dem meget for Deres Rapport af 21de d. M., som jeg imodtog med Artillerimajor, Ridder af Danebroge, Hommel.

---

[1]) Afsendt s. D. med Kommandørkapitajn Sølling. [2]) Brevet er ikke i Kopibogen opført med Dato, men den skal utvivlsomt være 28de Juni, paa hvilken Dag det er afsendt til Norge med Kommandørkapitajn Sølling. [3]) Afsendt s. D. med Kommandørkapitajn Sølling.

Det er saare vigtigt at erfare med Sikkerhed, hvor vidt Russerne ere; thi alt Ophold vilde være skadelig for Sagen. Det er bedrøveligt, at det, de Svenske havde kunnet gjøre med god Vilje til deres eget Bedste, vil Omstændighederne nøde dem til; og naar Finland kommer til Rusland og en Del af det søndre Sverig falder til Danmark, saa bliver Carl den 13des Rige meget lidet og næppe muligt at soutenere for ham i Tiden.

I det politiske véd jeg intet at melde Dem. Den afsatte Kong Gustav med sin Familie skal snart forlade Sverig og rejse til Schweiz. Af mit Brev til Regeringskommissionen vil De se, at jeg næsten aldeles har approberet sammes Forslag betræffende Lejdebreve til de nevtrale Skibe.

Deres altid hengivne

Frederik R.

Da jeg i dette Øjeblik erfarer af Brev fra Minister Engeström i Stockholm til den herværende franske Minister Didelot det afgivne svenske Svar paa Ruslands Fordring, saa iler jeg at tilmelde Dem samme:

Kongen af Sverig vil ved Negociationer nærmere komme overens om, hvad han vil give for Finland, da han nødig skiller sig fra dette tro Folk. Han kan ej endnu lukke sine Havne for sin Allierede. Han vil gjærne kontrahere efter Ruslands Forlangende med de Allierede af Rusland og afgjøre Sagen med ét og ej partielt. Skulde dette ej antages, henskyder Sverig sig til dets Allierede England, med hvem det da vil staa og falde.

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 27de Juni 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Majestæts Befaling af 17de d. M. har jeg imodtaget i Gaar ved Kureren. Jeg tør haabe, at mine med Kommandør Sølling og Major Hommel afsendte Rapporter nu vil være indløbne, og at disse vil give de af Deres Majestæt befalede Oplysninger. Jeg bør tilføje følgende [1]).

Naar jeg har ytret, at jeg haabede, at de Svenske vilde række os Haanden, da har jeg grundet denne min Formodning paa den sikre Formening, at Frygt for Russerne, Uenighed indbyrdes, Misfornøjelse

[1]) Herfra i Sifre.

med Adelen med mere maatte og kunde benyttes til vores Interesse og til det ommeldte Øjemed. Jeg refererer mig i denne Henseende til mine forrige Meldinger og ansøger Deres Majestæt, at disse maatte komme i Betragtning. Med fast Overbevisning hidindtil aldrig at have tabt de Pligter ud af Øjñe, jeg skylder Deres Majestæt som Undersaat og Soldat, — men i denne Overbevisning, og kjendende Deres Majestæts Karakter, holder jeg mig ligeledes pligtig altid med Frimodighed at ytre min Formening over enhver Gjenstand, for saa vidt min Stilling opfordrer mig dertil, — tør jeg tillidsfuld haabe, at Deres Kongelige Majestæt endog fremdeles vil finde mig denne Deres Tiltro værdig, som De hidindtil gav flere Beviser paa Deres Tilfredshed med min ringe, men med den bedste Vilje forrettede Tjeneste, som i 40 Aars Alder vist ej skal forandre min Tænkemaade, men altid vise mig tro min Karakter, grundet paa Ære og Pligtfølelse! I Følge den i mine forrige Meldinger ommeldte Sagernes Stilling og paa flere Grunde tør jeg — saa gjærne jeg end ønskede at kunne benytte Deres Kongelige Majestæts Tilladelse — ej vove at bortfjærne mig fra min Post. Skulde Negociationer begyndes eller Vaabenstilstand afsluttes, da vover jeg at benytte samme. Norges Stilling er for Øjeblikket meget kritisk. Kancellipræsidenten er nu nøje bekjendt med samme. Kunde han eller et andet Medlem af Kommissionen ej paa kort Tid incognito gjøre denne Rejse for mundtlig at referere til Deres Majestæt?

Alt i min sidste Rapport er indmeldt, at Manglen paa Salt er en af de væsentligste, som hverken fra Danmark eller ved indvortes Industri kan tilvejebringes i tilstrækkelig Mængde. I Sverig er det nu at erholde; men dette saa vel som alt andet, altsaa endog de os fratagne Skibe, ere ej at faa kjøbte, foruden at det tillades der hen at udføre Produkter. Vore Bankosedler antages ej i Betaling, fordi de ej kan bruge dem i deres Handel, og formedelst den bestandig synkende Kurs. Fragterne ere uhyre, og det er næsten umuligt at erholde svenske eller nevtrale Skibe til dette Øjemed. Sagen er saa vigtig for Norges Redning, at jeg bør ansøge om Deres Majestæts Resolution, om det er tilladt at lade norske Skibe afgaa til Sverig til dette Øjemed, forsynede med Licence, [og] om det er tilladt at betale det ommeldte Kjøb med norske Produkter, alt under behørig Kontrol af Provideringskommissionen og for sammes Regning?

Efterretningerne fra Sverig og om Russernes Forhold ere modsigende. Bestemte haves ikke, og disse ere vanskelige at erholde i Tide. Vestgøtadals Regiment har været samlet i Wenersborg, men ikkun Rekrutterne ere forblevne samlede for at exercere. Det øvrige Mandskab er gaaet ud af hverandre til Lægderne. „Bohus“ og, for saa vidt jeg tror, „Skaraborg“ ere ligeledes permitterede i Distriktet. Et Kompagni Jægere ved Jemteland er ved Ilmarche beordret til Gefle og Angermanland. Jeg har ladet Frimændene indkalde. General Krogh vil være færdig at rykke ind til den 4de eller 5te Juli. Hovedvanskelighederne, vi have at overvinde, ere: 1) Mangel paa Heste, som til Dels maatte gjøre Marcher af 6—8 Dage igjennem næsten ube-

boede Egne, og Fouragen transporteres paa Kløv. Dette gjør den første Idé mod Dalarne med et nogenledes stærkt Korps uudførlig, naar vi ej skulde finde uventede Ressourcer eller andre Udveje. 2) Mangel paa Penge. Vores Bankosedler gjælder eller antages ej udi Betaling i Sverig. Af Skillemynt, som forsvinder, lige som den gives ud, kan fra Kongsberg ikkun frembringes ugentlig den ubetydelige Sum af 2500 til 4000 Rigsdaler, som ej endda er tilstrækkelig til de løbende Udgifter her i Landet og altsaa næsten altid strax maa udgives, som de tages ind. Naar ingen Produkter udføres, findes ogsaa ingen tilstrækkelig Kredit, og det bliver umuligt at faa svenske Penge eller Sølvmønt opkjøbt. Det er ej alene til Soldatens Lønning, men endog til at benytte de i Gothenborg befindende betydelige Beholdninger, hvadforuden Armeen ej vil kunne subsistere, at disse Penge vil behøves, naar man vil undgaa Rekvisitionssystemet, hvilket er imod Deres Majestæts Vilje og imod Deres Interesse. I det Undertegnede indmelder denne særdeles vigtige Gjenstand, maa han allerunderdanigst ansøge om at blive forsynet med en tilstrækkelig Mængde svenske Penge og en tilstrækkelig Kredit paa Gothenborg paa de nyere Kjøbmandshuse i Kjøbenhavn, da denne sidste, som ommeldt, her næppe vil være at erholde. Imidlertid skal i hver Henseende forsøges, hvad som er muligt.

I dette Øjeblik modtager jeg Deres Majestæts Befaling af 22de d. M. ved Kurér Mariboe, i hvilken Anledning jeg er pligtig at tilføje: 1) Rygterne ere endnu modsigende, og det vil blive vanskeligt, om ej umuligt, at erholde fornødne Efterretninger til rette Tid. Imidlertid har jeg herom paa ny anmodet General Krogh snart at paaskynde hans Operation, hvoraf min dependerer. 2) Udkast til min Proklamation skal med næste Kurér allerunderdanigst oversendes. Den af Feltkommissariatet i Gothenborg afsluttede Kontrakt er overleveret Provideringskommissionen. Priserne ere vel høje, Kvantiteten af Salt, som næsten udgaaet, aldeles ej tilstrækkelig, da der, nøje regnet, udfordres mere end ti Fold saa meget, og Betalingen, som ommeldt, umulig, naar den ej kan ske med Landets Produkter. Jeg haaber endnu nogle Gange at kunne modtage Deres Kongelige Majestæts Befalinger gjennem Sverig.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de Juli 1809 [1]).

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Depeche af 27de Juni imodtog jeg med Kurér Røsler. Jeg er Dem meget erkjendtlig for at lade komme nogen fra Norge i

---

[1]) Afsendt s. D. med Kapitajn Fleischer.

dette Øjeblik. Hvor interessant det end var, tror jeg det ej passende. Jeg tror ogsaa at kjende alt. Jeg haaber, at de seneste Foranstaltninger vil afhjælpe Manglen saa vel paa Penge, som paa Korn. Skulde Trangen til Salt endnu kræve et overordentlig Middel, saa haver jeg intet imod, at man lader indkjøbe Salt i Gothenborg. Imidlertid tror jeg, at man ved at tage dette Sted vil faa mange Ressourcer og særdeles mange engelske Varer. Manglen paa Heste er et slemt Onde, men jeg er vis paa, at De ved alle mulige Indskrænkninger vil søge at raade Bod paa meget.

I Henseende til Pengene, som mangle, da har jeg beordret Grev Schimmelmann at anskaffe svenske Penge for Armeens første Fornødenhed; han tilskriver Regeringskommissionen denne Sag betræffende. I øvrigt haaber jeg, at Norges Stilling ej bliver saa kritisk, som den maaske i andre Øjeblikke haver været.

Jeg véd nu intet at tilføje uden de varmeste Ønsker for Sagen og for Dem selv.

Deres altid hengivne

Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 2den Juli 1809.

Allernaadigste Konge!

Ved den Anledning, som jeg daglig har til at kjende og bedømme en vis Mands Anskuelse af Tingenes Forfatning og Gang i Sverig samt hans derpaa grundede Fremgangsmaade, tror jeg aldeles at kunne bestyrke den Mening, som Deres Kongelige Majestæt ytrer i Depeche af 22de Juni. Han har sat alt for megen Tillid til tre Mænd, Platen, Adlersparre og Posse. Den første mente det uden Tvivl redelig, men var selv skuffet af Adlersparre; denne og Posse lærer man tilstrækkelig at kjende ved at høre deres Samtale med Prinsen og flere samt ved overtænke deres hele Forhold. Prinsens Bekjendtskab med Adlersparre er fornemmelig gjort ved Generalmajor Staffeldt. Adlersparre maatte være sikker for den norske Armé for at kunne udføre sin store Plan mod Stockholm og den ulykkelige Konge. Dette troede han at opnaa og opnaaede virkelig, ved at forestille Muligheden af de tre nordiske Rigers Forening. At Prinsen da hæftede ganske sine Tanker til den Idé, hørte gjærne og modtog villig ethvert sandsynligt Forslag dertil, det kan jeg begribe, fordi han følte varmt for sin Konge og sit Fødeland, og fordi den Mand, i hvis Sjæl ikke bor mindste Grad af Falskhed, sætter gjærne Tillid til andre. Hvem nærede ikke det samme Haab? Men jeg begriber ikke, at Prinsen ej snart indsaa, at den Forening ikke laa i Adlersparres Plan. Da nu Adlersparre havde opnaaet sit første Øjemed, kommer det andet for Dagen, Foreningen af Norge med Sverig. For at undersøge Stemningen sendes Platen

her til, en loyal Mand, og nu blev en ny Snare lagt for Prinsen, den at give ham Haab om Sverigs Krone. Rygtet blev tillige ombragt i Sverig og understøttet af Posse under Samtalen i Svinesund. Prinsen, som fra alle Kanter hørte, at den første Plan af Foreningen af de tre Riger fandt saa megen Modsætning, fordi Partierne nu maatte destruere den, da den stred mod deres Hovedplan om Norge, Prinsen faldt nu i Hast fra det største Haab om en lykkelig Forening, hvorom alle hans Depecher til Deres Majestæt en Tid vidnede, tilbage til aldeles Mishaab, som man maa opdage af hans senere Depecher. Han troede nu at gavne Deres Kongelige Majestæt ved at gribe efter den nye Idé som et Middel til at befordre sit højeste Ønske. Jeg betragter Tingene fra et andet Synspunkt og formente, at man gav Ideen at vælge ham til Konge alt for megen Publicitet, hvilket forekom mig ej alene unødvendig, men og megen mistænkelig, og jeg dømmer deraf, at man kun maa have til Hensigt at isolere Prinsen og svække hans Midler til at handle mod Sverig ved at betage ham Deres Kongelige Majestæts og Nordmændenes Tillid. Prinsen synes nu ganske at have forandret sin Mening om Sverigs Anliggender. De ordnes næppe til Gavn for Norden uden ved Magt; thi det Parti, som ledes af sand Patriotisme, er for svagt til at udrette noget, og at Frygten for russisk Herredømme og for at tabe derunder de ved seneste Revolution vundne Fordele skulde, som Prinsen tror, bevæge Hovedmændene for samme til at forene sig med ham for Deres Kongelige Majestæt, det tvivler jeg meget om.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 3dje Juli 1809.

Allerunderdanigst Rapport [1]).

Over vedlagte Skrivelse fra den svenske Oberst Posse, som jeg modtog i disse Dage [2]), har Regeringskommissionen, formedelst sammes

---

[1]) Er dels i Bogstavskrift, dels i Sifre.
[2]) Skrivelsen lyder saaledes:

Högqvarteret Wenersborg, den 26de Juni 1809.

Sedan flere priser blifvit gjorde utaf svenska Capare efter den tid, Caperierna först instäldes, [och] hos Konungen i underdånighet blifvit anhållen gjord at få afgjordt, hvad till pris-domstolen borde aflämnas, har Konungen, min Herre, befalt, att all dansk egendom skulle lämnas till pris-domstolens afdömmande, och all norsk tillhörighet aflämnas till ägarens fria disposition. Jag vågar derföre i underdånighet öfversända bilagde förteckning å sådan uppbragt norsk egendom med anhållen, att Eders Durchlaucht täcktes tillåta, att ägarne sjelf

besynderlige Stil, ej holdt sig beføjet at indlade sig, men indstiller samme herved til Deres Majestæts allernaadigste Resolution. Det maa være Undertegnede tilladt at bemærke: 1) At, som allerunderdanigst er bleven indmeldt, Kaperierne imod de norske Skibe i Sverig alt for flere Uger er ophævet, hvilket gav Regeringskommissionen Anledning til et lignende Forbud til vores Kapere; at senere nogle af vores Skibe er bleven opbragt, som allerunderdanigst er bleven indmeldt, blev foranlediget ved en Misforstaaelse, som siden er bleven undskyldt. 2) Dersom Deres Majestæt maatte befale at antage dette Tilbud, ihvorvidt Regeringskommissionen burde iagttage lignende Forhold imod de senere opbragte Skibe? Om Deres Majestæts allernaadigste Resolution ansøges allerunderdanigst snarest mulig, da Kommunikationen vel ej længe bliver aaben, og de Svenske snart vil søge at underrette de Rejsende om denne Mesure eller publicere den, fordi det passer i deres Plan. Fra Sverig haves hidindtil intet uden modsigende Rygter. Indtil medio forrige Maaned var intet forefaldet ved Russerne. Flere Tropper eller Afdelinger af Flotillen ere ej rykkede her fra Grænsen. De vigtigste af disse ej stadfæstede Rygter ere, at en Vaabenstilstand var afsluttet paa 6 Maaneder, at Kejser Alexander var myrdet m. v.

General Krogh har kommuniceret mig, at Grænsen mod Jemteland og Herjedalen endnu er impassabel. Naar han rykker frem, bliver jeg averteret og skal i saa Fald, eller naar jeg erholder Efterretning om Russernes Fremskridt og da kan blive aktiv, uden Ophold indmelde det til Deres Majestæt.

Vedlagt har jeg den Ære allerunderdanigst at oversende Deres Majestæt den udi min sidste allerunderdanigste Rapport ommeldte Proklamation [1]), hvilken jeg ønsker maa finde Deres Majestæts aller-

---

eller genom ombud erhöllo tillstånd att till Marstrand sig begifva för att der taga den författning med laster och fartyg, som de i närvarande omständigheter bäst finna. Jag får tillika framföra den önskan, att ägarne ville emot denna fria dispositionsrättigheten med Redarne för Caparne öfverenskomma, om någon billig och måttlig ersättning för den kostnad, förvarandet utaf lasten kunnat förorsaka.

För några dagar sedan är jag återkommen från Stockholm, der jag varit vittne till den förnöjelse, et folk äger, då det med full frihet antager en ny Constitution och en Kung.

Ännu är Vermländska Corpsen qvar i Stockholm, men dess Chef, Öfverstelieutenant Adlersparre, torde snart göra en resa åt gränsen.

Det är med den fullkomligaste vördnad och undergifvenhet, jag utbeder att få den nåden i all min tid framhärda etc.

Carl Henr. Posse.

[1]) Denne lyder saaledes:

Svenske Folk!

Da en ulykkelig Konges Egensind og Fordomme, det britiske Ministeriums Underfundighed, efter at have bragt Krigens Ulykker over det dansk-norske

naadigste Bifald. Da den Vaabenstilstand med Russerne paa 6 Maaneder, hvorom Rygtet taler, endnu ikke har hverken stadfæstet

---

Rige, gjorde Sverig til Briternes Allierede, da Danmarks Sikkerhed nødte det at gribe til Vaaben imod Eder, da vidste vi at skjelne Regeringen fra Nationen, da vidste vi, at de brave Mænd ikkuns med Uvilje kunde laane deres Arm til Briternes uretfærdige Sag, at de med Uvilje maatte se sig henførte i en uhensigtsmæssig, ulykkelig Kamp, hvorved intet kunde vindes, alt tabes, hvori svenske Mænd udgød deres Blod for en fremmed, for en Allierets Interesse, som gav Eder flere Beviser paa Troløshed, paa Ligegyldighed, i en Kamp, som bragte Eders Fædreneland paa Undergangens Bredde, i en Kamp imod en uforskyldt og uretfærdig fornærmet Nation, som er den svenske saa nær beslægtet ved Religion, Sæder, Karakter, Sprog, Nationer, som efter deres Beliggenhed ikkun kan og burde have ét Interesse. Saaledes var og maatte Tænkemaaden være af svenske Mænd, som havde víst og vise sig deres Forfædre værdig, thi den Brave kan ikkun med fortjent Foragt og Uvilje ansé Uretfærdighed, Troløshed og den Fremgang, som ikkun ledes af Egoisme og nedrig Interesse. Den for nylig i Sverig stedfundne Regeringsforandrings Øjemed kunde og burde altsaa ikkuns være det, at opfylde Nationens Ønske, at tilbagegive det nordlige Evropa Freden — en saa længe savnet Lykke — ved modent Overlæg med Hensyn til den politiske Stilling og Staternes Kræfter, ej at sætte Fædrenelandets Frihed i Vove ved kimæriske Planer, men at vælge det eneste Middel, uden hvilket ingen Fred er mulig, nemlig det at afbryde al Forbindelse med Kontinentets Fjende. Denne sikre Formodning, denne vores billige Fordring er ej bleven opfyldt; endnu maa Normanden se med bitter Harme, at Briterne, som frarøver ham hans Ejendom, de Livets første Fornødenheder, som bliver ham tilført, finder sikre Tilflugtssteder og Afsætning for deres Ran i Sverigs Havne. Saaledes tvungen, er det efter Kongen, min Herres Bud og i Følge de Pligter, jeg skylder mit Fædreneland, at jeg indrykker i Eders Land, brave Svenske, ej som Fjende, men for at tilbagegive os den Fred, vi saa længe savner, vi saa højligen trænge til; ej for at berøve Sverig sammes Frihed, men for uopløselig at knytte det Baand, som efter Naturens og Fornuftens Bud bør forene Sverig med mit Fædreneland, et Baand, som alene kan sikre de tvende Nationers Fremtid og Lykke, som fortjener det og, ved nærmere at have lært at kjende hverandre, nu have funden end mere Grund til gjensidig Højagtelse, et Baand, uopløseligt ved Nordboens kraftfulde Arm og ved hans for Fædreneland og Ret højt og rent slaaende Hjærte.

Saaledes kan jeg med fuld Overbevisning opfordre enhver brav svensk Mand, hvis Hjærte slaar varmt for hans Fædreneland, at række mig Haanden; men skulde, imod Formodning, en Uberettiget, ej hørende til Armeen, miskjendende sit Fædrenelands sande Interesse, blive greben med Vaaben i Hænderne, da vilde jeg se mig nødt til at behandle ham efter Krigsbrug, en Pligt, jeg ikkuns med Vemod vilde opfylde.

Saaledes opfordrer jeg herved alle civile Avtoriteter, offentlige Embedsmænd og Kommuner at række mig Haanden med de Foranstaltninger, som blive nødvendige til det mig anbetroede Armékorpses Underholdning, Sikkerhed, til Ordens Vedligeholdelse og Byrdernes billige Fordeling, en Pligt, de skylder deres Medborgere, og for hvis Opfyldelse de blive mig og deres Fædreneland ansvarlige.

Det er Hans Majestæt Kongen af Danmark og Norges allerhøjeste Vilje og Befaling, at al privat Ejendom skal respekteres og beskjærmes. Alle Individer af den svenske Armé, som ej fører Vaaben imod den danske Armé eller dens Allierede, alle de, som inden 3 Uger efter, at det Distrikt, hvori deres Bosteller ere beliggende, er besat af Hans Majestæts Tropper, nedlægger Vaaben og giver deres Æresord ej at tjene imod de danske Tropper

sig eller er bleven modsagt, saa er der endnu en Mulighed tilbage, at Proklamationen ej bliver brugt, og altsaa vover jeg allerunderdanigst at ansøge Deres Majestæt, at den indtil den Tid maatte blive holdt hemmelig.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 9de Juli 1809 [1]).

Til Vor Kancellipræsident, Storkors af Danebroge, Kaas.

Min kjære Kaas! Jeg haver modtaget med megen Fornøjelse Deres Depeche af 2den Juli. Det er en stor Lykke, at Tænkemaaden saaledes har forandret sig hos Prinsen. I Sandhed havde intet mere bedrøvet mig end at se ham selv styrte sig i en Afgrund, og det til Skade for det Offentlige. Nu haaber jeg, at han kjender de Snarer, man havde lagt for ham, og at Sagen for Fædrelandets Vel er reddet.

Der staar nu blot tilbage, at Prins Christian August kan blive betids underrettet om Russernes Stilling for at kunne angribe og besætte den muligste Del af Sverig og dertil særdeles Søhavnene. Jeg kan ej skaffe andre Efterretninger end dem, jeg kan erholde fra Petersborg og ved de Rejsende, der tage her fra igjennem Sverig til Norge. Men da dette langt fra ikke er nok, bør man fra Sverig selv søge Kanaler, hvorfra man erfarer alt.

Hvad Norges Providering angaar, da skal intet af mig blive udsat, der kan bidrage til dette Maal, og jeg haaber, at De vil indsé, at alt sker for at opnaa denne Hensigt.

Deres hengivne

Frederik R.

---

eller deres Allierede, skal sættes i Besiddelse og fremdeles beholde disse deres Bosteller under samme Rettigheder og Adkomster som hidindtil.

Den dansk-norske Kriger fremledes af Æren, Pligtfølelse og Troskab. Han ansér ingen ubevæbnet fredelig Mand som Fjende, han er ej i Stand til at krænke noget Individs Rettigheder. Men skulde imod Formodning nogen uberettiget Rekvisition eller anden Exces finde Sted, da skal den Skyldige — mit Æresord er herfor Borgen — blive straffet efter Krigslovene, naar Gjerningen kan overbevises ham.

Længe har jeg søgt at afværge Krigens Onder fra Sverig og Norge. At gjøre en Ende paa disse Onder, er Formaalet for denne min Opfordring til Eder, brave svenske Mænd! Maatte dette opnaas, da vil Nordens Lykke være sikret, og Efterslægtens Taknemmelighed blive vores hæderfulde Belønning!

[1]) Afsendt den 10de Juli med Amtmand, Kammerjunker Løvenskjold.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 9de Juli 1809 [1].

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Rapport af 3dje Juli haver jeg imodtaget med Kureren, Lieutenant Frost. Oberst Posses Forslag tror jeg ej, at man bør indlade sig videre paa, end at forsikre ham, at saa længe Vaabenstilstanden varede, vilde man vise den nøjagtigste Reciprocitet imod de Svenske, saaledes at enhver Ting, de gjorde os til Villighed, skulde blive med lignende Velvilje gjengjældet. Dog undtages derfra, at rejsende Svenske eller fremmede fra Sverig kommende Rejsende ej kan tillades uden Overenskommelse at betræde den norske Grænse, ligesom ej heller regelmæssig Postgang kan bevilges. Efterretningerne fra Rusland ere følgende: General Stedingk er ej, som mange formodede, ankommen til Åbo, da han formodentlig ej har faaet Passerne; thi Vilkaarene, paa hvilke disse skulde kunne gives ham, vare: først Havnenes Lukning for de Engelske, for det andet Finlands Afstaaelse til Rusland, samt at Ruslands Allierede skulde tiltræde ved Negociationerne.

Sverig har, hvad Havnenes Lukning betræffer, aldeles afslaaet dette Forlangende, hvilket jeg alt i mine tidligere Depecher har underrettet Dem om. End videre beretter Kammerherre Blome, min Minister i Petersborg, at Systemet er uforandret, at det fast er besluttet, at om end Negociationer blive besluttede, skal Operationerne ved Armeen imod Sverig vedblive, indtil at de svenske Havne ere lukkede for vore Fjender.

Maatte De dog have gode Spioner i Sverig! Jeg kan ingen andre Midler bruge at forskaffe Dem nyt fra Sverig uden fra Rusland eller ved de Personer, jeg sender Dem, som jeg hver Gang befaler at erkyndige sig om alt, hvad jeg finder fornødent at underrette Dem om. Gud give, at mine Tropper snart kunde være i Besiddelse af Gothenborg, og at alle Havne maatte være lukkede for de Engelske; thi da først kan jeg sige mine kjære Nordmænd sikrede for al mulig Mangel og Fjenden sket det vigtigste Afbræk.

Deres Bekjendtgjørelse finder jeg meget god og hensigtspassende.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

---

[1]) Afsendt 10de Juli med Amtmand, Kammerjunker Løvenskjold.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania den 8de Juli 1809.

Allernaadigste Konge!

Deres Kongelige Majestæts seneste allernaadigste Resolution, den nevtrale Skibsfart betræffende, har opvakt og kan ikke andet end frembringe taknemmelige Glædesfølelser hos et Folk, som paaskjønner Deres Majestæts faderlige Omsorg for dets Vel. Jeg gjør mig ogsaa forvisset om, at den, naar den ikke vorder misforstaaet eller misbrugt af egennyttige Spekulanter, samt naar den vorder retteligen overholdt af alle vedkommende Avtoriteter, da vil stifte megen Gavn for dette Rige.

Fra alle Kanter modtager den kongelige interimistiske Regeringskommission dagligen de i skematisk Form forlangte Efterretninger om Udsæden i dette Aar og om Tilstanden i hvert Kirkesogn; de samles nu amtsvis under en Generaltabel, som skal vorde Deres Majestæt allerunderdanigst forelagt, saa snart dette ikke ubetydelige Arbejde kan blive tilendebragt. Min Idé dermed indskrænker sig ikke blot til det nærværende Tidspunkt, men jeg har ogsaa taget derved Hensyn til Fremtiden; thi, ved aarligen at fortsætte denne Undersøgelse, ved efterhaanden at udvide Skemata og ved at sætte det hele under behørig Kontrol af det kongelige Rentekammer (hvorom jeg alt har tilskrevet Præsidenten, Grev Reventlow), tror jeg, at man samler økonomiske og statistiske Efterretninger om dette Rige, som kunde lede til en mere nøjagtig Kundskab om samme og til en mere rigtig Bedømmelse af dets saa ofte foregivne Trang til Korn og Fødevarer, end den, som man til denne Tid har haft. De indkomne Efterretninger ere i det hele taget gode og meget beroligende, thi gives der end Kirkesogne, som ikke have haft sædvanlig fuld Udsæd formedelst Mangel paa Folk, Heste og Sædekorn, saa gives der næsten lige saa mange, som have tilsaaet $^1/_3$ ja $^1/_2$ Gang saa megen Jord, som hvad i sædvanlige Aar tilsaas. Overhovedet er det nok en paa Erfaring grundet Sætning, at Nøden vækker Mennesket af sin Dvale. Nordmanden har stedse behandlet Jordbruget med altfor megen Ligegyldighed og aldrig víst ret Lyst til flere nyttige og nødvendige Næringsgrene, fordi han fandt saa let sine Fornødenheder fra Fremmede, til hvilke han bragte sine Skoves og Bjærges Produktioner. Nu lærer han, at Tilfælde kunne møde, hvor disse ikke forskaffe ham Brødet, og mange virksomme, mange gavnlige Mænd, blandt hvilke jeg tør nævne i denne Egn John Collet, Kammerherre Anker, en Glad paa Gaarden Grefsen, som er en af Norges mest oplyste Jordbrugere og for Almenvellet mest virkende Mænd, den unge Morten Anker, en Søn af afdøde Jess Anker, en Grauer paa Gaarden Kjørbo, — de have, dels ved Exempler, dels ved at stifte smaa Selskaber til Befordring af Jorddyrkning m. m., dels ved Opmuntringer, virket overordentlig og næsten over min Forventning meget for Norges Vel ved at fremme Virksomhed og Industri. I næsten alle Sogne, hvor

fra Efterretninger ere indkomne, forefindes nogen Beholdning af Mel, af Korn og andre Fødemidler, og da jeg efter Overlæg med den nedsatte Provideringskommission for Norge har gjort den Foranstaltning, at ingen enkelt Bonde meddeles af sin Præst eller Foged Attest om Trang for dermed, ligesom i de foregaaende Aaringer, at vandre til Byerne om Hjælp, hvor man ser dem ligge hobevis paa Gaderne for at anraabe den offentlige Medlidenhed, men at derimod Magasinbeholdningerne fordeles i et vist Forhold paa Kirkesognene og overlades Sognekommissionerne (som overalt ere etablerede, i Aggershus Stift ved Biskop Bechs virksomme Foranstaltninger) til bedste Anvendelse og en husholderisk Disposition, saa tør jeg forvente, at den Hjælp, vi kunne give Almuen, skal blive hensigtsmæssigere fordelt, samt at Klager over Mangel og deraf flydende Fordringer om Understøttelse, om ej snart sker Tilførsel, skal vorde mindre almindelige, mindre paafaldende og anstødelige end forhen.

Til denne Tid har Sæden overalt staaet fortræffeligt og spaaet en overmaade rig Høst; men vi have desværre næsten i 3 Uger haft en vestindisk Hede af 24 Grader og derover, hvilken tillige med den Blæst, som stedse gjennemstryger Norges Dale, snart vil borttørre alt, naar der ikke kommer en velgjørende Regn. Af Hø, som er en saare vigtig Artikel for den norske Almue med Hensyn til hans Drifter, bliver der stor Overflødighed, og Græsgangene have til denne Tid, hvor Trangen dertil er størst, været særdeles gode, saa jeg tør haabe, at Bondens Heste og Kreaturer igjen har samlet de Kræfter, som ved Fodermanglen i Foraaret og ved stærke Kjørseler vare tabte. Det er et frydeligt Syn at se, hvorledes alt vinder nyt Liv i dette Tidspunkt, og da dertil komme Haabet om Tilførsel af Fornødenheder og om Afsætning paa de mange sammendyngede Naturalproduktioner, saa tænker man ikke saa meget paa de overstandne Gjenvordigheder, men har Tanken mere henvendt paa en bedre og lykkeligere Fremtid.[1])

Var blot de Svenskes Anliggender ordnede til Gavn for Norden! Saa blev ogsaa Norges Vel sikret. Russernes Langsomhed og Nølen er for mig ubegribelig. Jeg frygter for, at de opsætte Udførelsen af deres Forehavende, til de Svenske har samlet Kræfter til at jage dem tilbage. Og hvad da? Den bedste Tid af Aaret for Operationer gaar tabt. Om Høsten blive de dobbelt vanskelige. Havde vi fornødne Penge og Forraad — thi Folk skal den kommanderende General ikke mangle —, da vilde jeg meget tilraade en hurtig og rask Marche til Sverig, uden Hensyn til Russernes Medoperation. Til disse har jeg tabt al Tillid. Tvinges Sverig ikke til at ville sit eget og Nordens Vel, saa kan det længe forurolige Deres Majestæts Stater med en saa pinagtig Krig som den, der føres med hint Land, [og] svække deres indvortes Kraft.

Allerunderdanigst
Kaas.

---

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten i Sifre.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 8de Juli 1809.[1])

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefalden, som var at indmelde. Jeg er pligtig at erkjende Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling ved Kommandør Sølling. Et Exemplar af de svenske Aviser, som indeholder en Rapport af den svenske General Wrede, vedlægges.[2]) Af samme og de sig evig modsigende Rygter lader sig formode, at Russerne ej ere rykkede videre frem. Ved deres Langsomhed og nu, da Kommunikationen over den bottniske Havbugt ved Englænderne og den svenske Skjærgaardsflaade er bleven vanskelig, ere ingen betydelige Fremskridt fra deres Side at formode. De Svenskes Svar til Rusland, som ellers var afsindigt, de umiskjendelige Kjendetegn, at den franske Armé er i Knibe, lader mig frygte, at Rusland forandrer Parti, og at deres Armé trækker sig tilbage. Om og naar det bliver muligt for General Krogh at indrykke, kan jeg ej bestemt indmelde; der sker sikkert, hvad som er muligt. Med Længsel imødesér jeg Deres Kongelige Majestæts Befalinger med næste Kurér. Jeg haaber ved disse tillige Afhjælp af de sidst ommeldte væsentligste Mangler. Deres Majestæt tilgiver, at jeg paa ny bringer dette i Erindring. Maatte denne uvisse Stilling snart naa en Ende!

Af Kommandørkapitajn Sølling er mig bleven meddelt Fortegnelsen paa de, som under 28de Juni ere af Deres Majestæt blevne benaadede med Danebrogsordenen, og hvorfor jeg vover at bevidne min allerunderdanigste Taknemmelighed. Da Deres Majestæt allernaadigst har lovet, at de, som for at have udmærket sig ere blevne befordrede, skulle erholde Ordenen, saa er det min Pligt at bringe Major Arntzen af den søndenfjældske Skiløberbataillon, Major Arild Huitfeldt, Kapitajnerne Spørck og Magnussen af det søndenfjældske Infanteriregiment i Erindring, anbefalende dem allerunderdanigst til Deres Majestæts Naade.

Enroleringschefen, Kapitajn Lassen, har anmodet mig om at indrække vedlagte allerunderdanigste Ansøgning og at anbefale samme

---

[1]) Dels i Bogstavskrift, dels i Sifre. [2]) Inrikes-Tidningar for 28de Juni 1809. Den deri trykte Rapport fra Wrede, Generalbefälhafvere för Kongl. norra armeen, indeholder: „Att Fregatterna „Euridice" och „Chapman" jemte Orlogsbriggen „Delphine" hit ankommit och nu vidare uppsegla till Qvarken, får jag härmedelst den nåden att rapportera. „Fröja" och „Bellona" kryssa der förut, så att nu inalles 4 Fregatter och en Orlogs-Brigg, jemte et annat litet Fartyg med Caronader, äro till min disposition. Idag flyttar jag mit Högqvarter till Nordmaling, hvarest min mesta styrka är concentrerad, och hoppas jag med den Högstes bistånd att nu mera kunna ansvara Eders Kongl. Majestät för säkerhet på denna siden!"

til allernaadigst Bønhørelse. Jeg holder dette for Pligt, da jeg skylder Kapitajnen det Vidnesbyrd, at han siden Krigens Begyndelse har udmærket sig ved Aktivitet og Iver i Opfyldelsen af de ham paaliggende Pligter, men fortrinlig ved Organisationen af Kystværnet m. m. i det ham anbetroede Distrikt. Jeg vover herved at forny min til Deres Majestæt for ham og Kapitajn Fabricius, som er iblandt de ældste i denne Klasse i Deres Majestæts Søetat, som begge ere Deres Majestæts Naade fortrinlig værdig, indgivne allerunderdanigste Forestilling.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra General Krogh til Kongen.

Trondhjem, den 1ste Juli 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg fordrister mig allerunderdanigst at tilmelde Deres Kongelige Majestæt, at efter Overlæg med Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christian til Slesvig-Holsten, kommanderende General i den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt, indrykker udi Jemteland de i vedlagte Marcheroute bestemte smaa Troppekorpser under Anførsel af min Divisions-Adjudant, som til den Ende har min fuldstændige Instrux.

Jeg har været nødsaget at vælge ham, som baade kyndig og talentfuld, sindig og tjenstivrig Officer, der ved tilstødende Vanskeligheder véd at fatte sig, og naar han erholder Lejlighed, da som Parlementær at overlevere det ham leverede Brev til den russiske General, da han ene af de til Korpset henhørende Officerer kan tale Fransk, som vel [er] det eneste Sprog, hvorved man for Russerne kan gjøre sig forstaaelig.

Allerunderdanigst vedlægges en Gjenpart af nævnte Brev[1]), ligesaa et Exemplar af min Proklamation til det svenske Folk, hvoraf enhver Kolonnes Anfører medgives en Del Exemplarer til Uddeling. Naar samtlige Kolonner ved Jerpen Skanse forenes, overtager Major G. F. v. Coldevin af 1ste Regiment, som ældste Officer, Kommandoen.

[1]) Det var et af General Krogh paa Fransk skrevet Brev, som meldte den russiske Hærfører, at Generalen paa Efterretningen om, at Russerne vare komne nær hen til Hernøsand, havde ansét det for sin Pligt at kooperere med dem mod den fælles Fjende, og at han derfor med to smaa Korpser — som vare de eneste, han raadede over, eftersom Hovedmassen af hans Tropper var sendt til Christian August som Forstærkning — havde okkuperet Jemteland og Herjedalen.

Allerunderdanigst lader jeg følge en Gjenpart af mit nu afsendende Brev til Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christian[1]) af hvis Indhold Deres Kongelige Majestæt allernaadigst vil erfare det fornødne om Major von Krabbes Korps, som den 6te d. M. indrykker over Græmsen til Herjedalen. Usigelig lykkelig vilde jeg skatte mig, i Fald det hele maatte finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst
Krogh.

Fra Kongen til Krogh.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Juli 1809.[2])

Til General Krogh, kommanderende General
i den norske Armés 2det Divisionsdistrikt.

Jeg takker Dem meget for Deres Rapport af 1ste d. M., hvoraf jeg ser de gode Foranstaltninger, De haver truffet til den vigtige Plans Udførelse. Maatte blot alt saaledes føje sig, at den vigtigste Forbindelse i alt kunde tilvejebringes, da vil det lykkeligste Udfald krone Deres Bestræbelser for det almindelige Vel og Statens Ære.

Dersom det er Dem muligt at komme i Correspondance med vores Gesandt i Petersborg, Kammerherre, Storkors af Danebroge, Baron Blome, da vil det være i mere end én Henseende nyttigt; thi De kan da underrette Prins Christian August om det politiske, han ellers næppe fra mig kan faa at vide.

Deres hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Juli 1809.[3])

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Rapport, som jeg modtog ved Kureren, Lieutenant Klee, dateret den 8de d. M., har jeg modtaget den 12te hujus.

Det er saare ubehageligt, at man ingen sikre Efterretninger haver fra Russerne, samt at deres Planløshed i Operationer gjør alt

---

[1]) Dette Brev viser, at Indmarchen er sket i Henhold til Christian Augusts Brev til Krogh af 26de Juni, trykt i „Norske Samlinger", II, S. 445. [2]) Afsendt s. D. med Ritmester Baron Wedel Jarlsberg til Christian August, der skulde dechiffrere det og derpaa sende det til General Krogh (se næste Brev). [3]) Afsendt s. D. med Ritmester Baron Wedel Jarlsberg.

fra den Side mulig. Gud give, at det maatte lykkes General Krogh at sætte sig i Forbindelse med dem.

Dersom nu ingen fysiske Hindringer gjør det umuligt, maa De indrykke, bemestre sig Gothenborg og alt, hvad dér er af engelsk Ejendom, samt bortføre særdeles det, der er fornødent for Norge, og alle de Skibe, der maatte kunne erobres, og saa bortføre til Norge. Wenersborg og Klaraelven besættes, i det mindste med Observationsposter; thi her kan man vel ej have andet Princip, end: Lykkelig er Besidderen!

Dette er fornødent, først for at, naar det kommer til Negociationer, da at kunne med Fynd tale med, for det andet [for] at lukke disse vigtige Havne for Fjenden, for det tredje for at faa de Fordele, disse Havne have haft ved de derværende Oplag, som bør tages, og endelig, at derved lidet eller intet voves, da Besætningen er liden, som i disse svenske Egne kan gjøre Modstand, og at man, i Tilfælde at Russerne skulde begaa den Dumhed at trække sig tilbage, og de Svenskes hele Magt blive brugt mod Norge, let kan trække sig tilbage og gjøre al Bevægelse mod Norge umulig, først fordi, at intet maa og kan blive tilbage i Sverig for at operere med, da alle Magasiner borttages af vore Tropper, for det andet, at Aarstiden bliver vanskeligere for alle militære Bevægelser fra svensk Side.

Det forstaar sig, at General Krogh maa paa samme Tid og efter den meget gode Plan gjøre Bevægelsen mod Jemteland og Herjedalen samt sætte sig efter Planen ved Jerpe, hvilket vil gjøre Foreningen med Russerne lettere og give den fornødne Jalousie til den svenske Armés venstre Flanke, som er vendt imod Russerne, hvor det nordenfjældske med Strejfkorps vil kunne skade den svenske Armé. Overalt — nytter den hele Expedition ej andet end at bortføre Skibe og Varer, er dette allerede meget vundet.

Fra Rusland ere Efterretningerne endnu de samme; men jeg nægter ikke, at jo før Sagen med Sverige er endt, desto roligere kunde man imødesé Evropas Begivenheder og den Krig, hvorudi vi ere indviklede; thi Kejseren af Ruslands liden Energi kan let fordærve alt i Norden. Man maa derfor smede, medens Kullene endnu ere varme.

Jeg véd meget vel, at mange ansé Napoleon i Knibe. Jeg er ej af denne Mening; han er først aldeles Herre af Donauen, som jeg tror Erkehertugen havde kunnet forhindre. Napoleon venter vist blot paa Russernes Ankomst til Mähren for at angribe den svækkede østerrigske Hær, som haver saa mange detacherede Korpser og derfor næppe kan gjøre koncentriske Bevægelser.

Fra Elben meldes, at nogle engelske Brigger ere ankomne, og at de med 350 Mand haver taget de ubetydelige Batterier ved Cuxhaven samt bortført, hvad der var af Artilleri og andre Ting. End videre synes det rimeligt, at den større Expedition er rettet til Weseren, og at denne udgives for at bestaa af 20—30000 Mand. Denne vil formodentlig, som sædvanlig, komme for sildig.

De af Dem i Forslag bragte Riddere skal erholde Hæderstegnet, ligesom og Kapitajnerne Lassen og Fabricius skal forfremmes til Kommandørkapitajner.

Hosfølgende Brev til General Krogh vilde Deres Durchlauchtighed dechiffrere og derefter tilsende ham samme in originali.

Deres altid hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 14de Juli 1809.[1])

Til Kancellipræsident, Storkors af Danebroge, v. Kaas.

Det glæder mig altid at blive forsikret om den herlige Stemning i den norske Nation; den Arbejdsomhed og de Fremskridt, Agerbruget alt haver gjort, vil betydelig bidrage til Norges sande Vel i Fremtiden. Maatte alle de Foranstaltninger, som ere trufne til Norges Providering for i Aar, aldeles opfylde mine Hensigter, da tør jeg forsikre, at ingen Mangel vil blive. Den tabellariske Oversigt, De gjør over Norges Agerbrug, vil vist være af yderste Nytte, naar det aarligen iværksættes; thi deraf kan man bedst se Norges Ressourcer, og hvad der i denne Gren endnu kan virkes til dette Riges Gavn.

Min i Dag afgivne Befaling til Prins Christian August er følgende: at indrykke i Sverig, saafremt ej fysiske Umuligheder viser sig derfor. Dette er saare fornødent, thi naar Gothenborg er tagen, har vi sat os i Besiddelse af en vigtig Havn; vi kommandere denne hele Kyst, og vi tage den anden Linie fra Gothenborg, Wenersborg, Wenersøen, langs Klaraelven. I Jemteland og Herjedalen indrykke de nordenfjældske Tropper. Skulde vi dog nødes at gaa tilbage, da bør alt indrettes saaledes, at al Forfølgelse saa vel sø- som landværts bliver umulig, da alle de Remedier, de Svenske have, bør bortfjærnes til Norges Grænser. Lev vel og fornøjet.

Deres hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de Juli 1809.[2])

Til General Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Omendskjønt jeg intet har at underrette Dem om, som angaar Tjenestesager, saa ansér jeg det dog for fornødent at holde Dem i Løbet af de store Begivenheder.

---

[1]) Afsendt s. D. med Ritmester Baron Wedel Jarlsberg. [2]) Afsendt s. D. med Lieutenant Klee af nordenfjældske Infanteriregiment.

Baron Stedingk skal have erholdt Pas[1]) for at rejse til Petersborg, men Kejseren, herover fortrydelig, kontramanderede det og befalede, at om han ankom til Frederikshamn, skulde han forbydes at rejse længere. Russerne ønske at ende Sagen med Sverig, men til Lykke hindrer de Svenske selv heri mere, end man havde haft Grund at formode, da de idelig svare i en næsten persiflerende Tone til Russerne. De vil ej aflade med England; vi have endnu i disse Dage haft det Syn, at tre Orlogsskibe, 1 Fregat og 1 Brig laa ved Malmø for at proviantere og fylde Vand. Det er blot Tvang, der kan bringe disse Herrer til at forlade det engelske Parti.

Ved Egersdorf ere de østerrigske Hære slaaede. Napoleon, som var Mester af Donauen, passerede denne paa 4 Steder og slog dem. Denne Krig nærmer sig sin Ende, hvis Følger ere usigelig større, end Freden ved Tilsit var det.

Ved Cuxhaven have de Engelske med 3 à 400 Matroser forstyrret de derværende franske Batterier, men strax derpaa forladt Stedet. Rygtet gik, at 180 engelske Skibe laa den 12te d. M. ved Helgoland, men siden har man intet hørt derom; formodentlig er Landgangen, som man taler saa meget om, bestemt for Holland.

Deres altid hengivne
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 15de Juli 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste Rapport er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt.[2])

Fra Sverig haves des værre ingen anden Efterretning, end de sidst ommeldte, og den, at deres Flotille var her fra detacheret efter Englands Forlangende til Sundet for at beskytte deres Skibe mod de danske Kapere; men dette er ej stadfæstet. For at erholde nøjere Efterretning har jeg skrevet det vedlagte Brev til Oberst Posse.[3])

---

[1]) Det er: fra den russiske Overanfører. [2]) Herfra i Sifre.
[3]) Brevet, der var dateret den 8de Juli, lød efter Christian August Gjenpart saaledes:

Monsieur!

Des voyageurs m'ont porté la nouvelle que Mr. le Lieutenant-Colonel Baron de Knorring vient d'être mis à un conseil de guerre pour juger sa conduite à l'affaire de Prestebakke du 10 de Juin de l'année passée, nouvelle, qui m'a étonné, quoique je n'aie nulle raison de douter que cet officier ne soit acquitté. Comme Monsieur le Baron de Knorring est prisonnier de guerre, et qu'il a engagé sa parole d'honneur comme officier de retourner dans le cas inattendu que les hostilités recommenceraient, c'est donc à ce

Jeg troede nu paa mere end én Grund at burde gjøre det og haaber, at dette vil finde Deres Kongelige Majestæts Bifald.[1]) Ligeledes vedlægges en Afskrift af en engelsk Avis om de til den nyeste Expedition bestemte Regimenter.[2]) Efter min Formening er denne bestemt til Spanien. Stillingen med Sverig, som sidst ommeldt, sætter mig i yderste Forlegenhed; thi ugjærne vilde jeg gjøre et Skridt, som jeg var nødt til at gjøre tilbage, sættende Norge i Vove. General Krogh havde besluttet at rykke ind; han kan ikkun gjøre det til et vist Punkt og med hans Styrke foruden Replis ej komme saa langt frem, at han kommer den fjendtlige Armé i Ryggen. Bliver han slaaet, efter at Russerne ere tilbagedrevne, risikerer det Nordenfjældske meget. Efter nøje Beregning er det umuligt at soutenere ham direkte. Korpset, bestemt til Dalarne, vilde have 10 à 12 Dages Marche Kløv-Vej og igjennem ubeboede Egne. Altsaa vilde Hestene næppe have den fornødne Fourage, da Græsningen ej skaffer tilstrækkelig Udvej.

At detachere flere Tropper nordenfjælds her fra, vilde gjøre det umuligt at handle med Kraft, naar Russerne vare rykkede frem, og Øjeblikket altsaa var kommet, hvor man her fra skulde handle. At soutenere dem, naar det Nordenfjældske var sprængt, var vanskeligt formedelst Distancen. Jeg har for 8 à 10 Dage meddelt General Krogh Afskrift af oven meldte svenske Avisberetning. Jeg forventer hans Beslutning. Ved her fra at rykke ind og at besætte Gothenborg vilde den fortrinligste Vanskelighed at overvinde være den af Provianteringen. For meget beskæftiget med Russerne, for langt bortfjærnet, vil det mod os staaende Troppekorps for Øjeblikket ej være af Betydenhed. Men saa vigtig Gothenborg end er, saa har Fjenden dog nu en større Interesse, nemlig den, at drive Russerne tilbage fra svensk Grund og derved at vinde Tid til Vinteren. Dersom det end her fra bliver mulig at rykke saa langt frem, saa kan jeg, ej nøje underrettet om de forefindende Vanskeligheder og Ressourcer, ej bestemme, hvorvidt det bliver fysisk muligt at operere. Saaledes vilde altsaa Fjenden muligen finde Tid at koncentrere sig og med overlegen Magt tilbagedrive det mig anbetroede Korps, som, uagtet efter min ringe Indsigt, som oven meldt, det Nordenfjældske

---

sujet, que j'ose Vous demander, Monsieur, les éclaircissements nécessaires, ne doutant nullement que les engagements de Monsieur de Knorring ne soient respectés dan toute leur étendue.

D'après la lettre que Vous m'avez fait l'honneur de m'adresser nouvellement, j'ai espéré d'un jour à l'autre de recevoir la nouvelle, que le premier motif de cette guerre malheureuse fût aliéné. Le seul ou principal empêchement à un armistice général, et le seul moyen d'assurer notre indépendance et notre bonheur. Malheureuse alliance, qui sacrifie à l'intérêt de quelques individus le repos et le bonheur des nations. Souhaitant de recevoir sous peu cette nouvelle désirée, je profite de cette occasion pour etc.

[1]) Kongen skrev paa Bilaget: „et uforstaaeligt Brev". [2]) Indeholder Navne paa de Regimenter, hvortil de Tropper, som udrustedes i England til en Styrke af 40000 Mand, hørte.

end mere er udsat, dog, naar Gothenborgs Vigtighed hertil skulde give Anledning, paa flere herefter anførende Grunde, men fortrinlig med Hensyn til Stemningen, vilde have de bedrøveligste Følger og muligen sætte alt i Vove. Det er min Pligt her at anføre:

1. Til Deres Kongelige Majestæt er Troppernes Dislokation og Styrke allerunderdanigst bleven indmeldt. Heraf vil Deres Kongelige Majestæt allernaadigst indsé, at da Trondhjem, Bergen, Christianssand og Frederiksværn ej kan og bør blottes, da de øvrige Fæstninger bør have den nødvendige Garnison, det aktive Corps d'armée ej betydelig kan forstærkes uden med nogle Dragoner.

2. Dette Korps bestaar altsaa af 8 à 9000 Mand, hvormed Klara- og Gøtaelven, en Strækning af henimod 60 Mile, skal besættes, ved Søer m. m. delt i isolerede Korpser.

3. Naar Vandtransporten kan benyttes for de fra Wenersborg til Gothenborg staaende Tropper, saa er det ej Tilfældet for dem, som skal besætte Klaraelven og muligen rykke mod Dalarne.

4. Sidst er det behøvende Antal Heste bleven indmeldt, alene bestemt til Proviant-, Fourage-, Ammunition- og Penge-Transport. Officererne have næsten ingen Bagage; til 2 Subalterne er reglementeret 1, til hver Kapitajn 1 Hest.

5. Naar man endog til ommeldte Transport tager den tredje Hest i Gjennemsnit, maatte man gaa til hele Christianssands, Hedemarkens, Aggershuses og Smaalehnenes, samt en Del af Buskeruds Amt med Grevskaberne, og de øvrige vilde da næppe kunne præstere det til Depoternes Forsyning, naar Tropperne vare indrykkede, da fornødne Skyds, og saa længe i det fjendtlige ingen Ressourcer kan forventes.

6. Det har des værre, som indmeldt, været nødvendigt at indkalde Frimændene, men deres Savn, omendskjønt smerteligt, vil i den forestaaende Høslæt og Høst være nogenledes at bære, naar derimod ommeldte Hestes Savn i denne Tid aldeles vilde ruinere Landet, som alt paa flere Steder lider Hungersnød.

7. Armeen er, som ommeldt, ikke forsynet til September Maaneds Udgang. De af Deres Kongelige Majestæt befalede Skibe fra Østersøen ere hidtil ej ankomne, og Kommunikationen med Jylland, som nødvendig, for det meste ophævet. Mangelen ved Almuen tiltager daglig, hvilket de indsendende Rapporter vil bevise.

8. Ihvorvidt den i Gothenborg aabnede Kredit kan benyttes, kan endnu ej indmeldes. Svenske Penge ere saa lidet som Skillemønt eller Vexler i tilstrækkelig Mængde at erholde, som sidst er ommeldt.

Rekvisitionssystemet, naar det, som det sikkert ej er Tilfældet, endog skaffede den mindre Del af det manglende, er efter min ringe Indsigt stridende mod vores Interesse og paa flere end én Grund af skadelige Følger. Da Russerne ej vides at være rykket frem, er jeg i Følge Deres Kongelige Majestæts Befaling hidindtil ej rykket ind. Russernes Indolence og Generalernes Ulydighed lade ikke formode noget Fremskridt, da de atter have forsømt Øjeblikket, og de Svenskes

Stilling, derved forbedret, lader intet raskt Fremskridt formode. Som ommeldt, er ikkun to Midler til at Armeen bliver aktiv, enten at den oppebier, at Høsten er forbi, og denne skaffer Ressourcer, eller Vinteren, hvor Englænderne ere ude af Vejen og Operationerne kan kombineres, eller at den strax rykker ind, hvilket paa de ommeldte Grunde er saa vanskeligt som voveligt med vores liden Styrke og faa Ressourcer, naar vores Allierede ej kan række os Haanden. Meget var det derfor at ønske, at Frimændene kunde permitteres og Angrebet saa længe udsættes. Deres Kongelige Majestæts Ordre modsés og ombedes snarest muligt, til hvis Opfyldelse sikkert altid alt skal anvendes, hvad som er fysisk mulig. Min Stilling er yderst vanskelig. Maatte Evnerne altid svare til den gode Vilje!

Allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 16de Juli 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Kort forinden Kureren, Lieutenant Friis, skulde afgaa, erholdt jeg følgende Efterretninger, hvorved han er bleven opholdt.[1])

1. En Oberstlieutenant Skøldebrand, som ankom med Depecher fra Statsraad Adlersparre nogle Timer efter, at han var anmeldt, havde ikke flere Opdrag end de Depecher, hvoraf der herhos følger Gjenpart, men som jeg, da de ere blevne mig som hemmelige anfortroede, maa søge om ej at blive benyttede eller publiques, og af mit Svar, hvilket jeg ønsker maa finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.[2]) Det er affattet efter min Overbevisning og den, at man ej

---

[1]) Herfra i Sifre. [2]) Af disse Gjenparter behøve kun to her at anføres, nemlig Adlersparres Brev til Prinsen og dennes Svar, eftersom Kong Carl XIII's Tale i det hemmelige Udvalg til Fordel for Christian Augusts Valg, hvilket fulgte som 3dje Gjenpart, er bekjendt nok.

Adlersparres Brev til Prinsen gjengives paa Dansk saaledes i Sifferskrift:

„Durchlauchtigste Fyrste, naadigste Herre!

Jeg vover underdanigst at opvarte Deres Durchlauchtighed med to Afhandlinger: Sverigs nye Grundlov og Kongens Proposition i Rigsstændernes hemmelige Udskud betræffende den svenske Tronfølge. Disse Afhandlingers hastige Oversendelse til Deres Durchlauchtighed bevise min vedvarende urokkelige Overbevisning, at Deres Durchlauchtighed interesserer sig for en Nation, som skatter og elsker Dem. Enhver oplyst og retsindig Mand i Sverig har ikke mere end ét bestemt Ønske for sit Fædrelands Vel. Skulde dette Ønske i en bedrøvelig Time møde Vanskeligheder hos Dem, Prins, paa hvilke alle Patrioter have rettet deres Øjne, saa er først Sverig og siden Norge et sikkert Rov for den russiske Magts Herskelyst. Strømme af Blod skulle alligevel først flyde. Saa snart det hemmelige Udskud har afgivet sit

aldeles maa bryde, for at kunne benytte det i paakommende Tilfælde. Mit Forhold bestemmes af Deres Majestæt, men skulde Deres politiske Stilling gjøre det nødvendigt pro tempore at forafskedige mig for Sygelighed med mere, da skal jeg altid vise mig Deres Majestæts Tillid værdig og tro de Pligter, jeg skylder mit Fædreneland. Mine Hensigter er Deres Majestæt bekjendte. Saa ugjærne jeg vilde antage denne Rolle, som gjør mig sikkert og mit Rygte muligen til et Offer, saa er dog intet mig saa dyrebart, som jeg ej var villig at ofre Fædrenelandets Sag.

2. General Kroghs ene Kolonne er rykket til Jerpeskansen i Jemteland, de øvrige ere kontramanderede. Efterretningen om Russernes Inaktivitet og Tilbagemarche indløb for sent. I alt Fald erholder man herved sikre Efterretninger, og disse maa bestemme vort Forhold. Detachementet ansés som et Strejfkorps eller souteneres, naar Russerne rykke frem. Jeg skal søge i denne Henseende at be-

---

Yttrende til Kongen, hvilket formodentlig sker om et Par Dage, gjør Kongen sin Proposition til Rigsstænderne. Hele Bondestanden er enthusiastisk og énstemmig hengiven til den Tronfølger, som bliver foreslaaet. Dette rejser sig af Tonen i de svenske Landskaber, som grænser til Norge. Hos Præstestanden og Borgerne møde efter alle de Underretninger, man i Forvejen kan have, ingen Vanskelighed. Imellem Adelen findes et russisk Parti. Man har alligevel al Anledning til at tro, at det endnu er svagt. De populæreste og efter alt, hvad man kan mærke, de fleste af denne Stand, ere enthusiastisk hengivne til den Prins, som er Formaalet for Kongens Kjærlighed og Tillid. Skulde den Beslutning, ej i Forvejen at underrette den elskede og ønskede Tronfølger om Kongens Proposition i det hemmelige Udskud, være en urigtig og manqueret Delikatesse, saa ligger Fejlen hos Baron Platen og mig. Vi have efter det nøjeste Overlæg troet, at en foregaaende Forespørgsel var aldeles utjenlig. Jeg vover endnu en Gang med min medfødte Oprigtighed at sige, at om Sverigs Krone forskydes af den Prins, som er Formaalet for svenske Mænds uindskrænkede Kjærlighed og Agtelse og Tillid, saa er russisk Vasselage for de to ældgamle Brødrenationer ej særdeles langt borte. Skal ej denne Tanke være en evig plagende Følelse for Deres Durchlauchtigheds Hjærte? Oberstlieutenant og Overadjudant Sköldebrand, som har den Naade at aflevere dette Brev til Deres Durchlauchtighed, er en ung Mand af de mest udmærkede Talenter. Han har alligevel ej paadraget sig mundtlig at anmelde det allermindste. Han har ingen Kundskab om dette Breys Indhold. Han kjender lige saa lidet som nogen anden Kongens ordlydende Proposition i det hemmelige Udskud. Men han og hele Hovedstaden kjende den Prins, paa hvilken Kongens og Rigsstændernes Øjne ere fæstede".

Sit Svar meddeler Prinsen, ligeledes i Sifre, saaledes:

Undertegnedes Svar.

„Højvelbaarne Hr. Statsraad, Oberst og Baron!

Min Stilling og den Agtelse, jeg føler for Deres Højvelbaarenhed, gjøre mig det til Pligt, med den mig naturlige Aabenhjærtighed at besvare Deres mig ved Oberst Sköldebrand tilstillede Skrivelse. Jeg maa forud bede at blive undskyldt, naar jeg til Dels maa gjentage, til Dels referere mig til, hvad jeg ved flere Lejligheder har ytret over den omhandlede Gjenstand. At den i Sverig for nylig stedfundne Regeringsforandrings Øjemed vilde og burde være det at tilbagegive Sverig Fred, dette var min, ja, den almindelige For-

rolige de Svenske. Ved at referere mig til min anden med Dagsposten afsendt Rapport, maa jeg end mere ansøge om Deres Majestæts Befaling snarest muligt. Høslætten er begyndt, Høsten følger umiddelbar. Magasinerne ere udtømte inden September og Tilførsel inden den Tid usikker, om ej ved Fjendens strænge Blokade og Røverier usandsynlig for de væsentligste Artikler. Russernes Fremskridt ere ej at formode forinden Vinteren, fordi hverken Subsidier eller Forstærkning kan tilføres. Deres Indolens, Uvidenhed og Egensind fordærver alt. Sikkert forene de dem ikke med de Norske ved Støttingfjældet.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 16de Juli 1809.[1])

Allernaadigste Konge!

Jeg er bleven særdeles overrasket ved at læse de Depecher, som ere ankomne fra Stockholm, og som Prinsen meddeler mig. Jeg tror det min allerunderdanigste Pligt at nedlægge for Deres Majestæts Trone de Bemærkninger, som jeg i denne Anledning har gjort Hans Durchlauchtighed. Det ham gjorte Tilbud forekommer mig lige saa besynderligt som mistænkeligt med Hensyn til Maaden, hvorpaa det

---

mening, og vi glædede os ved det Haab at se Ende paa en ødelæggende og uhensigtsmæssig Krig. Ingen tvivlede altsaa paa, at Sverig hertil vilde gjøre det første Skridt og vælge et Middel, hvorforuden, naar man tager Hensyn til Sverigs og de øvrige Staters Stilling, ellers ingen Fred var mulig. Denne Forventning er ej bleven opfyldt. Nordens Stilling er uforandret, og mig bliver ikkun den Trøst for mit Vedkommende, og for saa vidt det med min Stilling og Karakter lod sig forene, at have søgt at fremme det omtalte Øjemed. Sagernes vedvarende Stilling gjør det mig, hvilket jeg er pligtig her at igjentage, umuligt, saa længe den vedvarer, og uden Hans Majestæt Kongens, min Herres, Tilladelse at antage noget, endog det mest hæderfulde og mig smigrende Andrag. Naar jeg holder det for Pligt her at ytre mine uforanderlige Grundsætninger og min faste Bestemmelse, da beder jeg Deres Højvelbaarenhed at være overbevist, at jeg med varm Følelse erkjender den mig beviste Tiltro og det hædrende, som ligger for mig i dette Bevis paa en ædel og brav Nations Agtelse, en Følelse, hvorom jeg, naar Konjunkturerne skulde forandre sig, altid skal søge at give Beviser. I Medfør af Deres Højvelbaarenheds ærede Skrivelse, og for at forebygge ubehagelige og uhensigtsmæssige Kollisioner, har jeg troet aabenhjærtig at burde anføre det forommeldte. Forsikret, at Deres Højvelbaarenhed og enhver Retskaffen vil agte den Mand, som vil blive sin Karakter og sine Grundsætninger tro, som ej kjender nogen Interesse, naar den kolliderer med de Pligter, han skylder sit Fædreneland, er det med den mest udmærkede Højagtelse, at jeg o. s. v."
Christiania, den 16de Juli 1809.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

[1]) Helt igjennem i Sifre.

frembæres og hans Erklæring søges, nemlig ved en ikke officiel Skrivelse fra en Undersaat. Man tør anmode en dansk General, Anfører for en Armé, som staar paa Sverigs Grænse, færdig at agere, og derved erklære ham, at Krigen imellem Danmark og Sverig maa vedvare, fordi Sverig ikke vil forklare Aarsagen. Hvilken Rolle vil man da i Sverig give Hans Durchlauchtighed, naar han antages, og hvad venter man sig af ham, naar han ikke antages? Siger han ja, da maa han enten forlade Deres Majestæts Tjeneste, sin Armé og sit Fødeland, eller føre Vaaben imod det Land, hvis Konge og Forsvar han har erklæret sig at ville være. Mon Adlersparre har oversét disse Betragtninger? Mon han ikke kjender Hans Durchlauchtighed saa vel af hans forrige Ytringer, at han føler sig overbevist, at Prinsen efter sin Tænkemaade aldrig kan eller vil antage Sverigs Krone under de Omstændigheder, under hvilke den tilbydes? Men hvad kan da Adlersparre ville? Formodentlig svække en Fjende, som han frygter, ved at opvække hos Deres Majestæt og Nordmanden Mistillid til ham, gjøre ham saaledes vaklende i sine Beslutninger og derved tillige kraftløs ved Førelsen af de Befalinger, som Deres Majestæt gav ham. I denne Formening bestyrkes jeg derved, at man paa den ene Side stræber at decidere Prinsen ved en glimrende Skildring af Sverigs nærværende politiske og militære Stilling, samt paa den anden Side reserverer sig en Retræte, naar Prinsen indlod sig med Adlersparre, i det der erklæres, at Adelen for en stor Del er i det russiske Parti. Prinsen beklager jeg i dette Øjeblik. Hans varme Hengivenhed for Deres Majestæt og hans Følelse for Ære og Pligt kan ikke andet end gjøre ham det skete Tilbud modbydeligt, og paa den anden Side leder hans gode Hjærte ham til Skaansel mod de Mænd, som tilbyde ham en Krone. Derfra udleder jeg det Svar, som han gav Adlersparre, hvilket vel fortjente at være forfattet i en anden Tone. Men jeg respekterer denne sjældne Mands Følelser, overbevist om, at de flyde af en ædel og skyldfri Sjæl.

Deres Majestæt kan i dette Øjeblik lige saa trygt betro ham Norges Vel som forhen, og jeg skulde derfor allerunderdanigst ytre det Ønske, at Deres Majestæt allernaadigst vilde opmuntre og befæste hans muligt noget vaklende Ideer ved at vise ham Deres mest uindskrænkede Tillid. Gid det var paa nogen Maade muligt at gjøre snart et decisivt Skridt mod Sverig!

Russernes Forhold er mig ubegribeligt. De lider vist af slette politiske Syner eller egennyttige Planer.

Deres Kongelige Majestæts allernaadigst Skrivelse af 9de Juli ankom her til i Gaar den 15de Juli. Den brændende Hede, som truede med at fortære al Afgrøde, har nu aftaget noget; men Regnen udebliver i disse Egne til stor Skade for Landmanden. Dog er endnu ikke alt Haab tabt om en lykkelig Høst. Fra Vestlandet og fra Oplandet har man bedre Efterretninger, da dér er falden jævnlig Regn. Vore Magasinbeholdninger af Korn formindskes daglig, fordi Armeen fordrer meget, og Almuen trænger paa denne Aarets Tid altid mest til Understøttelse, — men vi ere derimod vel forsynede med tør

Fisk og have føjet Foranstaltning, at ingen faar Korn af de kongelige Magasiner uden at tage tillige et Parti deraf. Nordmandens Tillid til Deres Majestæts Vilje og Iver for at tilvejebringe hans Fornødenheder, og den deraf flydende Rolighed og stille Hengivenhed under sine ofte særdeles trykkende Kaar, er virkelig beundringsværdig.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de Juli 1809 [1]).

Til Vor Statholder i Vort Rige Norge, Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten, Augustenborg p. p.

Jeg haver rigtig modtaget Deres Rapporter af 15de og 16de Juli ved Kureren, Lieutenant Friis.

Atter haver De givet mig et nyt Bevis paa Deres Venskab og Hengivenhed for Staten ved at afslaa et lige saa ærefuldt som i Sandhed aldeles efter Fortjeneste gjort Tilbud. Aldrig skal jeg glemme det, aldrig skal jeg aflade at vise Dem min Taknemmelighed i, at De vil ofre mig og Staten Deres Talenter. Ja, De skal aldrig fortryde det. De tænker som ædel Mand, som Ven af den Stat, De tjener, og hvad er ogsaa Purpuret imod denne høje og i Sandhed i vore Tider ej almindelige Følelse? Jeg haver under Dags Dato, som et Bevis paa min Tillid og sande Følelse for det Retskafne og Ophøjede, udnævnt Dem til Statholder i Norge og til Feltmarskalk og min Svoger, General Prins Frederik til Hessen, vores fælles Ven, [til] at kommandere under Dem; thi da min Befaling af 14de Juli skal udføres, saa synes det passeligere, at De giver ham Kommandoen af den bevægelige Armé for ej at stride personligen imod Mænd, der have vist Dem den Tiltro, som enhver veltænkende altid viser Manden af sande Fortjenester.

De beholder Overkommandoen over det 1ste Divisionsdistrikt og afgiver først den immediate Kommando af 1ste Divisionsdistrikt, naar General Prins Frederik af Hessen ankommer. Inspektionen beholder De fremdeles over Tropperne, og Forslagene gaa igjennem Dem [2]).

---

[1]) Afsendt s. D. i 2 Exemplarer: Originalen med Lieutenant Mansbach af Livgarden til Fods, som rejste igjennem Sverig, Duplikatet med Sekondlieutenant Bull, som rejste gjennem Jylland.

[2]) Prins Frederik af Hessen fik strax sin Udnævnelse og nogle Dage senere, den 31te Juli, sin Gehejmeinstruktion som kommanderende General for den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt, saalydende:

„At give Deres Durchlauchtighed en aldeles detaileret Instruktion, hvilken skulde passe paa alle Tilfælde, vilde være lige saa vanskelig for mig, som

Indmarchen fra det Nordenfjældske kunde have været udsat, indtil Attaken søndenfjælds var sket. Jeg er ej uden Uro, forinden jeg véd, hvorledes det er afløben.

---

ufornødent i det hele. Det kommer derfor blot an paa at give Dem et Lys over Deres Bestemmelse uden for den Instruktion, som De desuden erholder.

Ruslands Kejsers sjældne Egenskaber som Menneske staa ej i den Forbindelse med den kraftfulde Aand, som burde udmærke Regenten. Dette har vist sig ved mange Lejligheder, men næppe har nogen haft mere Lejlighed, end jeg, til at prøve dette; thi hans Hjærte var dybt saaret over Tabet af vor Flaade og over Englands nedrige og lumske Overfald. Ja han følte dette som en sand Ven. Hans den Gang udgivne mærkelige Deklaration viste det tydelig og var i Sandhed en Retfærdiggjørelse for vore Handlinger, da det ikke alene viste for hele Europa, hvor uforskyldt dette Overfald var, men tillige satte for Lyset vore Handlingers Renhed imod hele Evropa.

Angrebet af Rusland skete imod Sverig, og ej alene dette, men Sverigs underfundige Handlinger og deres Alliance med England nødte os til at erklære Sverig Krig, hvilket særdeles maatte iles med, da ingen Forestilling, ingen Overtalelse kunde bevæge Kong Gustav Adolph til at tiltræde Koalitionen mod England.

Rusland havde kunnet forrige Sommer baade have været i Besiddelse af Finland og Sverig, særdeles da 16 à 18000 Svenske vare beskæftigede med den brave Prins Christian August i Spidsen af de kjække og tro Nordmænd. Men desværre — de russiske Generalers Dumhed og Ulydighed foraarsagede, at Finland først i Vinter blev aldeles erobret, og Norges uheldige Forfatning, betræffende Levnedsmidler og Munderingsstykker, nødte Prins Christian August at indgaa en Vaabenstilstand for den ham underliggende Armé. Endnu saas Vinterens Komme med Glæde i Møde, da dette baade vilde lette Russernes Overgang over det bottniske Hav og vores Overgang over Sundet samt Indfaldet fra Norge.

I Januar Maaned vare de gladeste Udsigter til dette, som for enhver Soldat saa hæderfulde som bestemte Slag i Stillingen. Men Tøvejret gjorde pludselig en Ende derpaa, og vi bleve af Naturen henkastede til den ubehagelige Forsvarsstilling, hvori vi endnu befinde os.

Russerne vare lykkeligere, en Kulde af 24 Grader i Marts Maaned gjorde deres Overfart let, men næppe havde de faaet Fod i Sverig, førend Revolutionen skete, og Vaabenstilstanden blev sluttet. Tropperne gik tilbage, og man lod de Svenske handle med al den Rolighed, som mulig var. Kejseren approberede ej dette, men Tingen var sket, og en ny Campagne maatte nu aabnes igjen for at komme paa det Punkt, man alt havde været.

En Ting, som meget bidrog til at fordærve de svenske Sager for os, var, at Adlersparre tilmeldte Prins Christian August, at en Revolution var i Gjærde, at han, naar Prinsen ej vilde angribe, vilde udføre alt, og at denne Sag skulde blive Norges, ja hele Nordens Lykke; thi da vilde man let kunne faa de 3 nordiske Riger forenede. Saa snart jeg erholdt Efterretning derom, svarede jeg Prins Christian August, at han paa ingen Maade maatte indlade sig i sligt, med mindre han fik Pant paa de Svenskes Ærlighed, hvorpaa, for saa vidt politiske Ting og Løfter ankom, ej maatte bygges. Jeg vilde derfor, at man skulde forlange af Adlersparre Tilladelse at besætte de svenske Havne fra Norges Kyst indtil Gothenborg, og da først indvilge, men formodentlig maa Befalingen enten være kommen for sildig, eller at Prinsen maa ved sit nøje Bekjendtskab med de Svenske have forladt sig aldeles paa Adlersparres Løfter; thi intet af alt dette skete, uden Revolutionen.

Krigen, som udbrød i April imellem Frankrig og Østerrig, foraarsagede, at Kejser Napoleon ingen Del tog i de nordiske Anliggender. Hvad han nu vil tage, kan alene Tiden lære; thi de spanske Sager vil nu vist have mere Interesse for ham, end alt andet. Franskmændenes Tab i dette Land er be-

Imidlertid, jeg frygter mindre et Angreb af de Svenske nordenfjælds, end at den indmarcherende Kolonne kunde afskæres, naar den ej er souteneret efter den lagte Plan.

Min Ordre af 14de Juli derimod finder jeg ingen Vanskelighed ved at udføre; thi hvad er det uheldigste, der kan ske? Det nemlig, at Passagen ved Åmål og Wenersborg forceres, og da haves den lige Vej hen paa selve det Korps, som alt maatte have besat Gothenborg og kan gaa lige til Norge. Gøtaelven er i Sandhed ej let at passere; jeg kjender den; og dertil hører ej almindelige Midler for at passere samme. General Prins Frederik faar samme Instruktioner, som De haver; det videre haver De at tillægge ham Befaling om.

Fra Donauen have vi de vigtige Efterretninger, at Napoleon har slaaet Erkehertug Carl, og at Vaabenstilstand er sluttet. Erkehertugen er ved Brünn, og Napoleon har besat den sydligste Del af Mähren.

Den engelske Expedition høres intet om. Den skal, omendskjønt Rygterne vidste den alt ved Helgoland, ej endnu efter mine Efterretninger have forladt England den 13de Juli. Om den gaar til Weseren eller til Holland, Vliessingen eller Portugal, vil Tiden lære. Vigtigst for deres Interesse var det at gaa til Portugal.

Jeg har forlangt General Prins Frederik af Hessens Igjennemrejse over Sverig til Norge. Skulde dette mod Formodning ej ske, saa er jeg vis paa, at De opfylder alt, som hidindtil, og ser, at mit Ønske at befri Dem fra personlig at stride mod de Svenske ej har kunnet opfyldes, og at De da handler aldeles efter Befalingen af 14de Juli.

Endelig maa jeg gjøre Dem opmærksom paa, at dersom Russerne imod min Formodning forlade Sverig, De da udsætter Angrebet, indtil De enten kan handle paa én Gang med mig eller med Russerne, hvilket da næppe forinden Vinteren bliver muligt. Men De maa have mathematisk Vished om, at Russerne forlade Sverig, forinden De opgiver Angrebet.

Endelig tilføjes, at i det Tilfælde, at General Prins Frederik af Hessen marcherer over Grænsen ind i Sverig, staar han, saa længe Kommunikation kan haves med mig, under min immediate Kommando, hvilket derimod ej kan være Tilfældet, i Fald denne Kommunikation ej kan finde Sted; thi i dette sidste Tilfælde rapporterer han til Deres

---

tydeligt, og næppe kan de uden Forstærkning beholde anden Linie end Ebrofloden.

For nu at tale om Deres egentlige Bestemmelse, som er at kommandere den norske Armé mod Sverig, da bør jeg blot henvise Dem til mine Depecher af 14de Juli og til den 28de Juli inklusive saa vel til Prins Christian August som til Kancellipræsident Kaas, hvilke alle følge i Kopi med attesteret Overensstemmelse med mine egenhændige Depecher.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem, og at De maa finde alt i den Stand, at De til Statens og Armeens Hæder kan udføre alt.

Deres altid hengivne Ven og Svoger

Frederik R."

Durchlauchtighed, som da fører som sædvanlig Correspondancen med mig.

Deres altid hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de Juli 1809[1]).

Til Kancellipræsident, Storkors af Danebroge, v. Kaas.

Min kjære Kaas! De bedømmer alt aldeles efter min Maade at bedømme Sagen paa. Dersom det lykkes mig at give de Svenske en Kontralektion, da skal jeg inderlig glæde mig derover for mit kjære Fædreland. Jeg haver udnævnt Prins Christian August til Statholder i Norge og til Feltmarskalk, ansat min Svoger, General Prins Frederik af Hessen, til Kommandant over den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt, alt under Prins Christian August. Derved vindes: 1) at han ej kan antage det gjorte Tilbud, for det andet: hans Følelse ej at handle mod Mænd, som ere saa aldeles for ham og vilde have ham i deres Midte, [skaanes].

Sig mig dog, hvad Stemningen er i Byerne. Er det sandt, at Kjøbmændene ønske at forenes med Sverig, uansét om Norge blev forenet med Danmark. Nationen kan ej mene, langt mindre ønske det, men, hvad Byerne sige, er ej Folkets Stemme, naar disse ej misledes af Kjøbmandsstanden. Endnu maa jeg tilføje, at Russernes Tilbagemarche fra Sverig eller fysisk Umulighed ere de eneste Bevæggrunde, der kunde afholde Angrebet imod Sverig fra norsk Side.

Deres altid hengivne
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 21de Juli 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Fra General Krogh er indløben vedlagte Melding[2]) i det samme, jeg erholdt Deres Kongelige Majestæts Befaling til ham af 14de d. M.,

---

[1]) Afsendt i Original og Duplikat med de samme 2 Kurerer, som bragte foranstaaende Brev til Christian August. [2]) De vedlagte Aktstykker ere en Skrivelse fra General Krogh til Prinsen af 14de Juli, hvori meldes en Del om Indfaldet i Jemteland, og hvori han udbeder sig Underretning om, hvorvidt Korpset skal rykke længere end til Jerpeskansen, eller om han paa

som blev ham tilsendt tillige med det vedlagte Svar [1]). Min faste Beslutning er, at [vi] maa og bør vove alt, naar Russerne rykke saa langt med Magt frem, at man kan forene sig med dem. Da vil Sagen inden kort Tid være afgjort, altsaa mulig. I andet Fald, hvilket desværre er det sandsynligste, tror jeg at være pligtig til at oppebie Deres Kongelige Majestæts Resolution paa denne Rapport, som bestyrker de i mit foregaaende anførte Grunde.

1) Efterretninger fra Rejsende, som har i disse Dage læst Breve fra Stockholm i Gothenborg, er, at Russerne, afskaarne ved de engelske Krydsere, havde trukket dem tilbage fra Umeå af Mangel paa Subsistance, at de imidlertid havde en overlegen Flotille af 250 Fartøjer i Bottniske Viken, at de frygtede for, at Russerne vilde benytte det første stille Vejr for at angribe de Engelske; men at den svenske Flotille var over 100 Fartøjer, at Stedingk havde erholdt Pas, hvilket stemmer med en anden Ytring af den ommeldte Oberstlieutenant Skøldebrand til General Staffeldt, at de vilde gjøre Fred med Rusland, til hvilken Pris det end maatte være, at Napoleon havde erklæret sig meget venskabelig, saa at alle svenske Skibe fandt Beskyttelse i de af Frankrig besatte Havne, m. m. Om Russerne nu kan fortsætte deres Operationer, er næppe at forvente og endnu mindre ved den i deres Armé herskende Indolence, Uvidenhed og Ulydighed, som hengaar ustraffet. Kornet var overmaade dyrt og sjælden i Gothenborg, en Tønde Rug gjaldt 18 à 19 Rigsdaler af vore Penge. Den engelske Expedition skulde være afgaaet til Weseren. Videre Efterretninger haves ingen.

2) Af vedfølgende Fortegnelse [2]) vil Deres Kongelige Majestæt erfare Magasinernes Tilstand; det, som behøves for Armeen, er anført [3]). Heraf vil erfares, at ved Enden af næste Maaned alt er udtømt. Det samme er Tilfældet med Flotillen, som ikkun er forsynet nogle

---

Grund af forandrede Omstændigheder maa trække Korpset tilbage over Grænsen. Prinsens Skrivelse, med hvilken han fremsender Kongens Brev til Krogh af 14de, udtaler som Svar paa Generalens Forespørgsel: „Min Ordre lyder derhen, at jeg bør rykke ind, naar det er muligt; men da jeg har indmeldt flere betydelige Vanskeligheder, som grænse til Umulighed, saa maa jeg oppebie Hs. Majestæt Kongens Resolution paa denne Melding forinden, med mindre jeg skulde erholde sikker Efterretning fra Deres Excellence, den eneste mulige Vej, om, at Russerne ere rykkede frem“ o. s. v. [1]) Herfra i Sifre. [2]) Den 20de Juli var Beholdningen i Frederikshald: 400 Tdr. Rug, 400 Tdr. Byg, 200 Tdr. Havre; i Frederiksstad: 1300 Tdr. Rug, 500 Tdr. Havre, 450 Tdr. Malt; i Aggershus: 10000 Tdr. Rug, 1000 Tdr. Byg, 1000 Tdr. Havre, 1700 Tdr. Malt, 150 Tdr. Gryn, 400 Tdr. Ærter; i Drammen: 800 Tdr. Rug; i Kongsberg: 1000 Tdr. Rug, 100 Tdr. Byg, 200 Tdr. Havre; i Laurvig og Frederiksværn: 600 Tdr. Rug, 500 Tdr. Byg; i Christianssand: 1000 Tdr. Rug, 400 Tdr. Byg. Summa: 15100 Tdr. Rug, 2400 Tdr. Byg, 1900 Tdr. Havre, 2150 Tdr. Malt, 150 Tdr. Gryn, 400 Tdr. Ærter. [3]) Til Armeen var tilbageholdt 10000 Tdr. Rug samt det ovenfor anførte Kvantum Byg, Havre, Malt, Gryn og Ærter, dog saaledes, at Byggen kunde udleveres mod Ækvivalent i andet, f. Ex. Risengryn. Til Hæren i det Søndenfjældske, inklusive Fæstningerne, men exklusive Tropperne i Bergens Stift, behøvedes maanedlig 500 Tdr. Rug.

Uger længere. Byerne maa gives det anførte, naar Indvaanerne ej skal dø af Sult. I flere Bygder spises nu ikkun Bark; Stillingen er sandelig fortvivlende.

3) Maa jeg allerunderdanigst referere mig til de i min Melding af 15de Juli anførte Grunde, som jeg ansøger om at blive gjennemgaaet, og altsaa ej her igjentager. Jeg igjentager, at jeg skal vove alt, naar jeg erfarer, at Russerne ere rykkede frem. Forinden holder jeg det for saa vanskeligt, ja nær umuligt, som i Hensigten til Følgerne voveligt, thi: 1) Af ovenmeldte ses, at der er ingen Overflødighed af Korn i Gothenborg, ja i hele Sverig. Da ikkun faa Tropper staa der i Egnen, saa vil og maa ved den lette Vandtransport den største Del af de dér etableret værende kongelige Magasiner være anvendt til at supplere dem for deres i Vesterbotten og ved Stockholm staaende Armé. Der findes altsaa i Gothenborg vel Kolonialvarer i Mængde, men sandsynlig lidet eller intet, som kan tjene til Subsistance for Tropperne. De engelske Skibe vilde vel have bortfjærnet sig, forinden vi ankomme. Grænseprovinserne, hvori den fjendtlige Armé saa længe har staaet, ere udsugede og i samme Stilling som Norge. Vandtransporterne ere for os ved de mange indløbende Fjorde og Fjendens Overmagt paa Søen saa vanskelig, og det om saa mere, da vi ved regulær Belejring af Mangel paa Midler næppe erholde Marstrand og Elfsborg. 2) Naar Rekvisitionssystemet end, som da nødvendig, maa anvendes, saa kan det forinden Høstens Ende ej love noget Resultat, og det vilde, Deres Kongelige Majestæt tilgiver min Frimodighed, ved det ommeldte Andrag forøge den almindelige Forbitrelse, og Haabet, som er saa vigtig, at erholde et Parti for Fædrelandet i Sverig, aldeles bortfalde, saa længe jeg staar i Spidsen for det indrykkede Armékorps. 3) Naar end alle de i min forrige Melding anførte Vanskeligheder, uden at tage Hensyn paa mere end nuværende Øjeblik, bortfjærnes, da maa efter det forommeldte Muligheden om at erholde os i den ommeldte Station aldeles dependere af tilvejebringende Subsistance. Vores Forraad vil imidlertid være optæret, og vi, ved at være nødt til at trække os tilbage, ej finde mindste Ressource, forsikret, at de Svenske vil søge at hævne sig, saa snart de hertil finder Anledning, i det samme Øjeblik, hvor vi af aldeles Mangel vilde se os nødt til at opløse Armeen, som vi ej kunde føde. End mere fortvivlende vilde denne Stilling blive, naar vi 4) ved fjendtlig Overmagt hertil blive nødt, hvilket ej er umuligt, da den største Del af den svenske Armé, Reserven, staar ved Stockholm. To Planer kan Fjenden i saa Fald efter min ringe Formening have, nemlig enten den, at trænge frem mod Trondhjem (Deres Kongelige Majestæt kjender de derværende Troppers Styrke og Manglen paa Reserve), eller den at afskære os vores Retræte ved at falde med deres hele Magt paa Staffeldt for at vinde Carlstad og Åmål. I det første Tilfælde blev da ingen anden Vej, end, coûte que coûte, at marchere lige til Stockholm ved forud at have sendt et lidet Korps mod Røros. I det andet er vi nødt at trække os tilbage for at angribe dem. De Forraad, vi finde forinden Høsten, er, som ommeldt, langt fra ej tilstrækkelig. Saaledes vilde

vi altsaa være nødt til at trække os tilbage til vores Grænse, hvor vi ej finde Ressourcer, men et ved Modgang og Mangel da nedslaaet Folk, hvor det, naar vi endog ødelægge vores egne Provinser, ej bliver muligt at tilvejebringe Subsistancen. Naar Deres Kongelige Majestæt allernaadigst tager Hensyn paa, at vi var epuiserede, at Fjenden derimod ved hans Overmagt paa Søen og Trolhættekanalen inden faa Uger vil kunne fylde sine Magasiner og altsaa afhjælpe Manglen, da vil De selv allernaadigst indsé, at der intet vilde blive tilovers uden Negociation, og at denne vilde og maatte blive en Kapitulation lignende, da han, yderst opirret, vilde søge at hævne sig. Efter disse Forudsætninger, grundet paa den sikre Formodning, at det bliver gjort umuligt for Russerne at agere offensiv i denne Sommer, at det bliver umulig for Deres Kongelige Majestæt at sætte et tilstrækkeligt Korps over til vores Soutien, at vi altsaa var aldeles isoleret, kan jeg ej holde for andet, end at alt vilde være sat paa Spil, uden at andet herved vindes end nogle Kolonialvarer og nogle Munderingssorter, hvis Transport endda paa oven anførte Grunde vilde finde store, om ej umuligt overvindende, Vanskeligheder. 5) Naar det endda bliver muligt at erholde os den ommeldte Station, da er det umuligt efter vores Styrke at besætte alle, men fornemmelig Gothenborg, beliggende Havne, altsaa at berøve Englænderne alle deres Tilflugtssteder. 6) Deres Kongelige Majestæts Formening kan det sikkert ikke være, at svensk privat Ejendom og fornemmelig i Provinser, som underkastes Deres Kongelige Majestæts Scepter, sættes under Rekvisition. Og herved er jeg pligtig 7) allerunderdanigst at gjøre Deres Konglige Majestæt opmærksom paa den af denne Operation, i Fald af uheldigt Tilfælde, følgende skadelige Stemning. Havde det under min Kommando staaende Corps d'armée Tropper at kæmpe med, da vilde deres Tapperhed oplive Nationens Mod og formindske det ufordelagtige Indtryk hos Fjenden, men da vi foruden betydelig Modstand vil erholde Gothenborg, for at bemægtige os de fjendtlige Beholdninger, vil, naar vi nødes til at gaa tilbage, men fornemmelig, naar vi nødes til at rekvirere til vores Subsistance, dette efterlade en Grund til Forbitrelse og Had hos en Nation, som vi bør vinde, da vi vil forene dem under Deres Kongelige Majestæts Scepter. Denne uheldige Retræte vil berøve den norske Armé dens Mod, dens fordelagtige Stemning og dens Anfører sammes og en Nations Tillid, som da, lidende ved det gyseligste Onde, Hungersnød, ser det end mere forøget ved fjendtlig Indfald og Underkuelse.

Naar jeg forestiller Deres Kongelige Majestæt disse Grunde, tror jeg at burde igjentage Forsikringen, at jeg hverken ønsker eller attraar den svenske Krone, uden at Deres Kongelige Majestæts og mit Fædrenelands Interesse dertil opfordrede mig, at intet Offer er mig for dyrt til dette Øjemed, men at jeg herved ogsaa maatte ansé mig som et sikkert Offer i Sagernes nuværende Stilling. Efter Magasinernes nuværende Beholdning maa imidlertid tages en rask Beslutning, i Fald Russerne ej rykke frem forinden; thi da bør alting voves, og jeg vover at foreslaa, 1) om enten en Vaabenstilstand paa nogle Maaneder kan

afsluttes, da Russerne, om tilbagedrevne, temmelig sikker ej kan rykke frem forinden Vinteren, eller 2) i Fald politiske Konjunkturer desuagtet skulde nøde Deres Kongelige Majestæt at lade det norske Korps rykke ind, om Deres Kongelige Majestæt da allernaadigst vilde tillade mig at holde mig tilbage for Sygdom og ansætte en anden General, som let vil kunde ersætte mine faa Talenter, at anføre samme. Min fornemste Hensigt ved at vove dette Forslag er denne: i uheldig Tilfælde, ved den for mig fordelagtige Stemning og den Tillid, Nationen og Armeen beviser mig, at kunne virke som tro Undersaat og den Hengivenhed, jeg skylder og føler for Deres Kongelige Majestæt med et taknemmelig og tro Hjærte for Deres Kongelige Majestæts Interesse og Fædrelandets Redning, — en Stemning, som aldeles vilde og maatte tabe sig, naar jeg havde været Anfører ved det ommeldte Tog. De Svenskes og muligen flere privates Plan kan det være at bortfjærne en Mand, som staar deres ærgjerrige Projecter i Vejen. Det er paa denne Grund, at Deres Kongelige Majestæt vil end mere undskylde den Frimodighed, hvortil de Pligter, jeg skylder Fædrenelandet, og den Ærefrygt og Taknemmelighed jeg føler for Deres Kongelige Majestæt, og som jeg skal bevise indtil mit sidste Aandedræt, opfordrer mig.

Jeg er overbevist at fortjene Deres Kongelige Majestæts Tillid saa fuldt, som nogen anden af Deres Undersaatter. Dette er den eneste Belønning, som jeg attraar for mine svage Bestræbelser, som sikrer mig, at alt, hvad som kunde kaste mindste Tvivl paa mig, bliver mig tilladt at forklare. Men denne Stilling holder jeg ikke længe ud ved de jævnlig erholdende Meldinger af en total Mangel, ved Uvished om sammes Afhjælp i Tide, ved den mørke, ja fortvivlende Udsigt i Fremtiden, da alle Ressourcer [ere] epuiserede. Sindsbevægelse røver mig mine fysiske Kræfter. Jeg skal stræbe, saa længe jeg kan, og dø, som jeg har levet, opofret til Deres Kongelige Majestæts og Fædrenelandets Tjeneste.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juli 1809 [1]).

Til Statholder i Norge, Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Rapporter af 21de Juli haver jeg rigtig modtaget. Det er unægteligt, at Beholdningerne ej ere store, men naar man har Hensyn

---

[1]) Afsendt Dagen efter, den 29de, i 2 Exemplarer, Originalen med Lieutenant Frost, Duplikatet med Feltposten gjennem Jylland.

paa, at Juli og Avgust Maaneder næsten altid maa være de vanskeligste, og desuden tages Hensyn paa de gjorte Foranstaltninger til Norges Providering, tror jeg, at man kan berolige sig for Mangel. Disse Foranstaltninger ere følgende:

Regeringskommissionen er avtoriseret at udstede Lejdebreve for nevtrale Skibe; jeg selv har udstedt Lejdebreve. Korn er indkjøbt saa vel i Østersøen som [i] Archangel. Kjøbmændene ere under Haanden tilladt at overlade deres Skibe til Fremmede, hvorved Farten fortsættes, etc. etc. Desuden ligger betydelige Forraad i Jylland færdig til Udskibning, saa snart man ved Hjælp af mørke Nætter kan begynde Farten til Norge. End videre bruges nevtrale Skibe og hjemmehørende norske Skibe til at proviantere Norge, hvilket sidste dog maa hjælpe, omendskjønt særdeles norske Skibe ej kan ventes at komme alle til Norge igjen. Jeg beklager meget den skete Marche til Jemteland, som, uden at den souteneres, eller at Indmarchen var sket fra det Søndenfjældske, aldrig var nyttig eller hensigtssvarende.

Indmarchen til Sverig er, som jeg alt saa ofte haver igjentaget, fornøden, naar enten Russerne ej aldeles forlade Sverig eller [ej] fysiske Umuligheder indtræffe.

En Sag tror jeg endnu at burde bemærke, nemlig: Dersom den engelske Expedition, hvorom endnu intet vides, end at den præpareres og skulde være færdig den 15de Juli, virkelig skulde være bestemt til at angribe Sjælland, saa haaber jeg at kunne med mine Tropper maale mig med de Engelske. Skulde derimod de Svenske forene sig med dem, hvad vilde da Kampen ikke blive forskjellig, omendskjønt de dog skulde finde den kjækkeste Modstand? Disse Bemærkninger tror jeg dog at burde gjøre Dem som ej uvigtige, for at føle Nødvendigheden af et Angreb imod de Svenske fra norsk Side.

Generalmajor Tawast, som fører Kommandoen i Skaane, har paa mit Forlangende, om General Prins Frederik af Hessen kunde rejse igjennem Sverig til Norge, svaret, at han strax ved Modtagelsen af Brevet havde tilmeldt det sin Konge for at faa de fornødne Forholdsregler.

Deres hengivne
Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 21de Juli 1809.

Allernaadigste Konge[1]).

Prinsen er ikke at bevæge til at rykke ind i Sverig. Hans Grunde overtyde mig ikke, og mine virke ikke paa ham. Han øjner Vanske-

---

[1]) Helt igjennem i Sifre.

ligheder og Farer, som jeg ikke finder; men jeg tror derimod, at meget taler for denne Marche, ikkun den sker med Raskhed og Klogskab. Gothenborg tilbyder flere Ressourcer til at afhjælpe vor Mangel, end man venter.

Jeg har til det sidste Øjeblik for Kurerens Afgang haabet at kunne bringe Prinsen paa andre Tanker og derfor udsat min allerunderdanigste Skrivelse til Deres Kongelige Majestæt. Prinsens Grunde erfarer Deres Kongelige Majestæt af hans Depeche. Mine Modgrunde tillader Tiden mig nu ikke at anføre; men da jeg har meddelt Prinsen dem skriftlig og udførligen, saa skal jeg allerunderdanigst fremsende Kopi deraf med Baron Wedel [1]). Jeg har saa megen Tillid til Prinsens

---

[1]) I Følge denne Kopi lød Kaases Brev til Christian August saaledes:

Ladegaardsøen, den 20de Juli 1809.

Durchlauchtigste Prins! Tillad en Mand, som ikke blot højagter i Dem, Durchl. Prins, den sjældne Fyrste, men som tillige ærer i Dem den udmærkede, fortjenstfulde og sjældne Mand, og som maaske af alle, som omgiver Deres Person, er den med hans Sjæls hele varme Følelse for store og sande Fortjenester mest hengivne, — tillad ham med den Aabenhjærtighed, som en retskaffen Mand skylder den anden, at ytre frimodigen sine Tanker om det, som i Gaar var Gjenstand for den Samtale, som Deres Durchl. forundte mig.

Ingen kan bedre, end som jeg, sætte sig ind i den kritiske Stilling, hvori Deres Durchlauchtighed maa befinde Dem fra det Øjeblik af, da De modtog Adlersparres Skrivelse, og denne Stilling vil for manges Øjne — for mine ikke — synes endnu mere forviklet fra det Øjeblik, da De modtog Hans Majestæt Kongens seneste Befaling. Jeg har i disse Dage ikke haft Tanke eller Sans for andet end for disse senere Begivenheder, og Resultatet af mine Betragtninger derover er det, som jeg tillader mig herved at forelægge Deres Durchlauchtighed.

Dersom de i Sverig styrende Personer havde valgt en mere passende, ja jeg tør sige, en Deres Durchl.s Stilling og Tænkemaade og Dem selv mere værdig Fremgangsmaade ved at tilbyde Dem Successionen til Sverigs Trone, da kunde jeg sætte Lid til deres gode Vilje og til deres Hensigters Renhed. Jeg kan ikke tænke mig nogen anden Maade, paa hvilken et saadant Tilbud kunde gjøres den kommanderende General for en fjendtlig Armé, som staar færdig paa Sverigs Grænser at rykke ind i et aabent og for Tropper blottet Land, paa den Tid samme kues af en anden fjendtlig Magt, end følgende:

„Kongen af Sverig har for sin Nation foreslaaet Deres Durchl. til sin Successor. Det er Nationens Ønske at se den svenske Krone paa Deres Durchl.s Hoved; men man kan ikke andet end føle, at Øjeblikket kan ikke passende vælges for et saadant Tilbud. Vedbliv De derfor at udføre det Kald, som er Dem overdraget af Deres Konge, og vi skal endog ved at se Dem kæmpende mod den Nation, som ønsker Dem en Gang til sin Styrer og Forsvarer, agte i Dem Manden, som opfylder sine Pligter mod sin Konge og sit Fødeland, og først, naar en forønsket Fred mellem Dannemark og Sverig tillader Deres Durchl. at overveje vort Tilbud og vore Ønsker, da skulle vi anholde om Deres Beslutning".

Men hvorledes er nu Fremgangsmaaden? Et Brev fra en Undersaat, fra Anføreren for en oprørsk Armé mod sin retmæssige Konge, melder Deres Durchl., at man er sindet at foreslaa Dem for Nationen til Successor for den nuværende, ved en dristig Revolution indsatte, Konge. Man forlanger Deres Beslutning og taler i det samme Brev om mulige Vanskeligheder for Udførelsen, da man kun er sikker paa en af de fire Stænders Stemme. Naar

Retskaffenhed og rigtige Omdømme, at jeg bør tro, hans Mening er den rette og sande. Deres Kongelige Majestæt har i ham en redelig

---

man hermed sammenholder den svenske Konges Tale til Stænderne, saa kan man næppe — i det mindste kan jeg det ikke — fatte Tillid enten til det gjorte Tilbud eller til de Mænd, som gjøre det.

Hvorledes jeg betragter denne hele Begivenhed, det har jeg givet mig den Frihed at ytre for Deres Durchl., og jeg kan ingenlunde fravige min Mening, men tror stadigen: at den Il, hvormed alt dette sker, at Øjeblikket, som vælges, da man frygter Russerne paa ene Side og de Norskes Indfald paa den anden, samt at Maaden, paa hvilken Tilbudet gjøres Deres Durchl., indigiterer tydeligen, at det hele ikke er andet end en af de politiske Farcer, som den svenske Regerings Historie er saa rig paa. Og skulde Deres Durchl., den Mand, som i saa høj Grad besidder sin Konges og sin Nations Tillid og Agtelse, — skulde han blive et Offer for en saa elendig Kabale (thi ingen kan vel tro, at en saa svag Krone, som den svenske for Øjeblikket er det, kunde friste en Mand af D. Durchl.'s ophøjede Tænkemaade), da vilde det smerte og krænke mig til det yderste.

Under disse Betragtninger fremstilles Hans Majestæt Kongens seneste bestemte Befaling, at rykke ind i Sverig, for mig som et lykkeligt, ja som det heldigste Middel for Deres Durchl. til at vise Kongen, Deres Fødeland og hele Evropa, hvor lidet De agter paa et Forslag, som ikke passer for Deres nærværende Stilling, og paa hvilket De ikke kan i mindste Maade indlade Dem uden at svække de Midler, ved hvilke vor Konges Hensigter samt den Kommando og de Befalinger, hvis Udførelse han allernaadigst har anfortroet Deres Durchl., ene kunne fremmes. Efter mine Følelser greb jeg i Øjeblikket denne forønskte Lejlighed for at afbryde alle Underhandlinger med de svenske Magthavere.

Her staar altsaa blot tilbage at undersøge, om virkelige fysiske Umuligheder existere, og da tilstaar jeg aabenhjærtigen, at jeg finder dem ikke, men tror derimod, at alt indbyder til en hurtig Udførelse af Hans Majestæt Kongens Befalinger.

Fysiske Umuligheder kunde kun søges:

1mo. Hos en overlegen Armé paa Sverigs Grænse; men den findes ikke. Modstand er ikke at vente. Med en ubegribelig Tillid og Rolighed ser de Svenske den norske Armé paa sine Grænser og trækker alle Tropper og sin hele Skjærgaardsflaade der fra. Den svenske Armé staar 40 à 50 Mile norden for Stockholm, har en Fjende for sig, som den ikke kan tabe af Sigte. Skulde de end være heldige nok til at drive Russerne tilbage saaledes, at der kunde detacheres et Korps mod Gothenborg og Norges Grænser, saa bliver det ikke faa Dages Arbejde. Man bliver altsaa underrettet derom, og ved at have 2 à 3 Dages Marche forud kan den norske Armé roligen trække sig tilbage til sine egne Grænser. Og mon den da skulde blive svagere end forhen til samme Forsvar? Men de Svenske kunne angribe Norge fra deres Armés nærværende Stillinger ad en kortere Vej, attakere General Krogh, marchere til Røros og Trondhjem, — ja, det kunne de, dog ikke uden store Vanskeligheder. Men kunne de det ikke lige saa vel, naar den søndenfjældske Armé beholder sin nuhavende Stilling? Og skulde Positionen fra Gothenborg langs Gøtaelv, Wenersø og Klaraelv tilbyde betydelig større Vanskeligheder for at komme den nordre Del af Norge til Undsætning, om det behøves, end den nærværende Position af Deres Durchlautigheds Armékorps? Det tror jeg ikke.

2do. Mangel paa Penge. Dertil svarer jeg: Nogle haves, og denne Mangel afhjælpes let ved tvungent Laan i Gothenborg. Det har til alle Tider været Krigsbrug at foretage det, som endnu er værre, nemlig at brandskatte. Sverig fortjener næppe at skaanes mere, end nogen anden Fjende af Danmark. Jeg tvivler meget om, at England har vist sig mere fjendsk sindet mod Danmark end Sverigs Magthavere, fordi det ved kraftigere Midler var i Stand

og tro Tjener med den bedste Vilje. Fejler han, saa er det, fordi han uheldigvis har truffet paa et urigtigt Synspunkt. For mig er denne Prinsens Vægring højst ubehagelig; thi jeg er vant til at adlyde. Jeg kjender Deres Kongelige Majestæts Befaling og bør derfor tale et alvorligt Sprog. Det er kun Deres Majestæts Tilfredshed med

---

til at udføre sine og Sverigs Planer til Danmarks Ødelæggelse, om muligt. Der gives vel ikke mange, som tvivle om, at Planen til Kjøbenhavns Bombardement og Flaadens Bortranelse er lagt i Forening af det engelske og svenske Kabinet. Hvorledes forholdt de Svenske sig, da de i forrige Aar gjorde et Indfald i Norge? De skaanede sandelig ikke hverken Landet eller den rolige, ubevæbnede Indvaaner paa Grænsen. Ingen kan vide det bedre end Deres Durchlauchtighed. Politiske Grunde for at skaane Sverig og dets nye Beherskere kjender jeg ikke. De existere næppe, og det vilde være den højeste Grad af Daarlighed at sætte Tillid til disse Mænds skjønne Ord, da deres Handlinger og Fremfærd offentligen og hemmeligen vidne om det modsatte. Et tvungent Laan, adækvat til de store Rigdomme, som findes opdyngede i Gothenborg, til Dels paa Danmarks og Norges Bekostning, bliver under saadanne Omstændigheder ingen Uretfærdighed, men den billigste Mesure til Selvophold. Jeg tør end videre garantere, at vor retelskende og billigtænkende Konge vil opfylde ethvert Løfte, som Deres Durchlauchtighed efter den bedste Overbevisning i saa Henseende giver.

3tio. Mangel paa Subsistance for Armeen. Deres Durchlauchtighed maa efter dette Lands nærværende Tilstand upaatvivleligen indrømme, at, naar ingen Tilførsel sker, maa Armeen opløses af Mangel paa Subsistance om 5 à 6 Uger. Hvad Forsvar have vi da paa vore Grænser? Bliver vor Stilling da ikke langt farligere, end om vi nu rykke ind, tage hvad vi finde, som dog altid bliver noget, spare derved paa vore egne Beholdninger, og, i det vi saaledes udsætte vor Armés Opløsningstime, berøve vi tillige Fjenden de Midler, hvormed han kunde angribe os? Sverigs haardnakkede Forening med England frembringer Mangel paa alt i Norge og gjør al Tilførsel yderst vanskelig, og vi skulde skaane Kilden til vor Ødelæggelse? Vi skulde ikke af alle mulige Kræfter søge at bortfjærne de Elendigheder, som plage os, ved at anvende alt paa at naa Kilden og bemægtige os den? Jo! Vort Selvophold tilraader at vove det yderste, for at bemægtige os Gothenborg, lukke dets Havne for de Engelske, betage dem saaledes deres sidste Tilflugtssted i Nordsøen og tillige søge de Fornødenheder, som vi savne og dér kunde finde. Og at forsømme det, naar Deres Durchlauchtighed har Hans Majestæt Kongens bestemte Befaling dertil, og naar vi kunne gjøre det uden nogen Fare eller Hindring, er i mine Tanker at paadrage sig et meget stort Ansvar.

4to. Mangel paa Klæder for Armeen. Disse finde vi i Gothenborg og vil vanskeligen erholde dem i Norge, saa længe Krigen varer med Sverig, — altsaa et nyt og vigtigt Motiv for at indrykke.

5to. Mangel paa Heste. Det er vel en væsentlig Mangel, men ikke nogen absolut Hindring for Marchen. Nogle samles i Norge, andre udskrives og tages i Sverig, ligesom man rykker frem. Der gives dog vel ingen Grund for at skaane Fjendens Land mere end vort eget?

At Deres Durchlauchtighed tager alene en Beslutning i en Sag af denne Vigtighed, — det bør jeg som ærlig Mand og som den Mand, der er Deres Durchlauchtighed saa ganske hengiven, under alle Omstændigheder fraraade, men under de nærværende allermest. Da det her blandt andet fornemmelig gjælder om at bedømme, om der existerer fysiske Umuligheder for den bestemt befalede Marche, samt da hvilke, saa tillader jeg mig det Forslag, at sammenkalde Regeringskommissionens Lemmer og forlange deres Formening derom.

[Kaas.]

mig, som har givet mig Mod og Kraft til at udholde min nuhavende Stilling.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 28de Juli 1809 [1]).

Til Kancellipræsident Kaas.

Deres Depeche af 21de Juli haver jeg rigtig modtaget. Jeg beklager meget den Frygt, Prins Christian August har for at udføre den ham befalede Marche til Sverig, hvori jeg ej kan finde Vanskeligheder. Provisioner med videre maa kunne findes før i Fjendens Land, end i vores eget. Tillagt, at Armeen er forsynet til September Maaned, da tør man haabe, at ingen Mangel mere er mulig, og at Overflod vil haves; thi først er Regeringskommissionen avtoriseret at udstede Lejdebreve for nevtrale Skibe, for det andet haver jeg udstedt Lejdebreve. Korn opkjøbes saa vel i de østersøiske Havne som i Archangel. Jeg haver søgt, ved at lette de danske Kjøbmænd Lejlighed at sælge deres Skibe, at befordre Farten. Store Oplag ere gjorte i Jylland, og som ligger færdige til Udskibning, saa snart Aarsens Tiden tillader det, nemlig naar de mørke Nætter indtræffe; thi før tør man næppe haabe med Kraft at proviantere Norge. De mange andre Betragtninger, som endnu fremstille sig for at paadrive dette, ere dels for at retfærdiggjøre os for vore Allierede, som alt ere meget opmærksomme paa os og vist vil beskylde os for ej at have virket, dersom Russerne anden Gang skulde gaa tilbage, dels den vigtige Fordel for os at have virket i denne Sag, ja maaske endog have faaet nogle Provinser, som kunde tjene paa en eller anden Maade til Skadesløsholdelse enten nu eller ved mulige Negociationer.

Skulde den store engelske Expedition, som ej endnu vides, hvor hen den skal, komme til Sjællands Kyster, da haaber jeg i Spidsen af mine af Begjærlighed brændende Tropper at turde maale mig med samme. Men skulde den forene sig med de Svenske, som mulig kunde afgive Tropper med Fornødenheder til de Engelske, da bliver Kampen ej lige, men Sejr eller Død vil da være vores Løsen. Hvem jeg da haver at takke for denne Kamp, er ej vanskeligt at gætte. Alt dette er Følgerne af de falske Anskuelser, der haver været, hvis Bevæggrund jeg ej hverken vil eller bør for Statens Vel undersøge. Jeg er overbevist om Deres Venskab for mig personlig, om Deres Klogskab i at handle og om Deres inderlige Fædrelandskjærlighed. Jeg haaber nu at have hævet alle Vanskeligheder. Jeg haaber, at

---

[1]) Afsendt Dagen efter, den 29de Juli, paa samme Maade i 2 Exemplarer som foranstaaende Brev til Prinsen.

De vil hjælpe i alt, hvad det er muligt, og bidrage til den Harmoni, der bør være imellem Prins Christian August og min Svoger Prins Frederik af Hessen. Jeg har ogsaa Grund til at haabe det; thi først har Prins Christian August ønsket en General til Norge, da han ej skjøtter om at anføre Tropperne, hvilket han selv er saa god at berette mig; for det andet er Prins Frederik af Hessen saa vel Ven af mig som [af] Prins Christian August, og denne har endog for 20 Aar siden vist sig som Ven af min Svoger.

Deres altid meget hengivne
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 24de Juli 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Efter at det sidst ommeldte Svar var givet, meldte sig Oberst Grev Mørner som Kurér med den i Afskrift vedlagte Skrivelse af Hans svenske Majestæt [1]). Uagtet jeg til Deres Majestæt alt har indmeldt min Formening om den hele Stilling, har jeg dog troet at burde oppebie Deres Majestæts Resolution, forinden jeg kunde afgive et afgjørende Svar Jeg har altsaa tilladt Grev Mørner paa en otte Dages Tid at rejse til Skien, hvor han som Fange har Bekjendtskab, og dér at oppebie min videre Bestemmelse, da jeg tør haabe inden den Tid at erholde Deres Majestæts allernaadigste Resolution.

Vedlagte Melding fra General Krogh [2]) overrækker jeg Deres Kongelige Majestæt med blødende Hjærte. Jeg lader Regeringskommissionen samle. Sammes Forestilling vil sandsynlig indsendes tillige.

Mindre foruroligende er følgende Efterretninger fra Sverig, og fordi de komme der fra, og som jeg erholdt i Anledning af, at jeg for at erholde sikre Efterretninger havde benyttet nogle fra private Folk indkomne Breve for at sende en Parlementær alt 8 à 10 Dage, forinden jeg havde erholdt Statsraad Adlersparres sidst ommeldte Skrivelse. Staffeldt havde medgivet et intetsigende Kompliment[brev]. Disse ere: 1) at den vestre Armé er paa Tilbagemarche til Edda, at alt dette Korps er temmelig lig vores Styrke, 2) at den sidste store Expedition var bestemt til Sjælland, hvor de, uagtet overmægtig, sikkert godt vil blive modtaget.

Maatte Deres Kongelige Majestæt altid være forsikret, at intet kan udslette den Taknemmelighed, jeg skylder Dem, at i min

---

[1]) Denne Skrivelse er i Oversættelse trykt hos Ræder III, S. 525. Resten af Brevet er i Sifre. [2]) Denne Melding har ikke kunnet skaffes til Veje; men den har upaatvivlelig angaaet Nøden i Trondhjems Stift, forøget ved Englændernes Blokade, der nu strakte sig op til det hvide Hav og gjorde Tilførslerne fra Archangel umulige. Det var paa denne Tid, at det engelske Angreb paa Kola ved Indløbet til det hvide Hav blev meldt.

Alder og ved mit Temperament Forfængelighed og Æresyge ej er min Skjødesynd, at mit eneste Ønske, det eneste, jeg ofrer alt, er at hævde min Karakter, da vil min Fremgang aldrig miskjendes, og Deres Kongelige Majestæt hos mig endog finde en Undtagelse, for saa vidt de fleste lade sig lede ved Egoisme. Jeg tør med Overbevisning forsikre dette, jeg tør vove at ytre dette for en Konge, som selv ofrer sig for Fædrenelandet, som elsker sit Folk, som agter og beskytter sine tro Embedsmænd, og naar han har Prøver paa deres gode Vilje, Iver og Troskab, ej ved enkelte Menneskers Indflydelse lader sig bevæge til Mistillid. Da vores nuværende Stilling udfordrer Deres Majestæts hastigst mulige Resolution, forsikret, at Deres Kongelige Majestæts Allierede ere underrettede om Norges Trang, at disse kan bedømme dets Kræfter, have vi anmodet Præsident Kaas at indhente Deres Kongelige Majestæts Resolution personlig. Han rejser i Morgen, og skal ham medgives en mere detaileret Beretning efter de Grundsætninger, hvorom vi i Kommissionen ere overenskomne. At alle Ressourcer ere stoppede, har tillige med Øjeblikkets Trang foranlediget os at vove dette Skridt, anseende det for en hellig Pligt at give Deres Kongelige Majestæt en nøjagtig Underretning om Landets kritiske, ja fortvivlende Stilling.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til Holsten.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 24de Juli 1809.

Allernaadigste Konge [1]).

Norges Stilling bliver hver Dag mere og mere betænkelig. Det er nødvendigt, at Deres Kongelige Majestæt erholder snart en sand og nøjagtig Skildring deraf, og da jeg tror at kunne nogenlunde opfylde dette vigtige Ærende, saa har jeg ikke taget i Betænkning at efterkomme Hans Durchlauchtighed Prins Christian af Augustenborgs og den kongelige interimistiske Regeringskommissions Anmodning, at rejse til Kjøbenhavn for allerunderdanigst at forestille samme og indhente Deres Majestæts allerhøjeste Befalinger.

Jeg opnaar derved mit kjæreste, mit højeste Ønske paa denne Tid, det at erholde en allernaadigst Samtale med Deres Majestæt, og skulde jeg fejle ved at foretage denne Rejse uden Deres Majestæts allerhøjeste Tilladelse, saa tør jeg dog vente af Deres Majestæts Mildhed og Naade at finde Tilgivelse derfor i Betragtning af mine Hensigter, som ikke ere eller nogen Tid kunde være andre, end de af alle Kræfter at befordre alt, hvad som efter min ringe Skjønsomhed kan fremme Deres Majestæts Vilje og mit Fædrelands Vel.

---

[1]) Er skrevet med Bogstavskrift og paa almindeligt Brevpapir i Kvart.

Ved denne Overbevisning tiltræder jeg da rolig min Rejse i Morgen Eftermiddag den 25de Juli og haaber at kunne allerunderdanigst fremstille mig for Deres Majestæt om Lørdagen den 29de Juli.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Regeringskommissionen til Kongen.

Christiania, den 25de Juli 1809.

Til Kongen.

Alt ofte har det været en tung Pligt for os at saare Deres Majestæts landsfaderlige Følelser med allerunderdanigste Forestillinger om den Nød, som siden Krigens Begyndelse har trykket det norske Folk, og om de Ulykker, som dagligen haver truet at ville knuse det.

Men aldrig har en mere bydende Nødvendighed aftvunget os disse Forestillinger end nu, da Kornmangel hersker i næsten alle Norges Distrikter, da Hungersnød alt har indfundet sig i nogle, da Magasinernes Tilstand gjør klækkelig Hjælp umulig, da Armeen meget snart maa opløses af Mangel paa Levnedsmidler, da en afgjort Misvæxt berøver alt Haab om den Undsætning, som en god Høst kunde skaffe, da Englænderne gjøre betydelig Tilførsel fra Archangel til Trondhjem og Bergen umulig, da den fjendtlige Blokade paa de sydlige Kyster er stræengere end nogen Sinde.

Alle disse ulykkelige sammenstødende Omstændigheder, tillagte de ødelæggende Følger, som Krig, Dyrtid, de vigtigste Næringskilders Tilstopning og Pengevæsenets Forfald medføre (hvis Skildring vi ej ansé for passende at igjentage), gjøre Norges Forfatning saa fortvivlet, at vi ej kunne andet end være af den allerunderdanigste Formening, at et bestemt og raskt Skridt maa ufortøvet gjøres for at redde Deres Majestæts norske Rige.

Det eneste Skridt, hvorved Norge endnu kan reddes, er efter vor bestemte Overbevisning en Vaabenstilstand til Lands og til Vands, forenet med saa fri Handel som muligt. Uden at dette Skridt uophøldeligen iværksættes, indsé vi ikke, at vi med den bedste Vilje og den største Iver kunne virke noget til Norges Redning; thi naar Hungersnød, Elendighed og Fortvivlelse, som ikke kunne afværges, dersom nærværende Stilling skal vedvare, tage Overhaand, formaa Lovene kuns lidet endog hos det bedste og troeste af alle Folk.

Jeg, Præsident Kaas, som har den Lykke personligen at overlevere Deres Majestæt denne allerunderdanigste Forestilling, vil mundtligen meddele de Oplysninger, hvormed vi ej vove her at trætte Deres Majestæt.

I den kongelige interimistiske Regeringskommission for Norge.

Allerunderdanigst
Christian,
Prins til S. Holsten.

Kaas. Rosenkrantz. Wedel Jarlsberg.

Fra Kaas til Kongen.

Kjøbenhavn, den 31te Juli 1809.

Til Kongen.

Adskillige sammenstødende Omstændigheder og Tildragelser, hvilke fulgte saare hastig paa hinanden og forekom mig at staa i nøje Forbindelse med hinanden, gjorde Norges Stilling i mine Tanker meget betænkelig og hurtige Beslutninger nødvendige. Det er muligt, at jeg har ansét alt igjennem et Forstørrelsesglas og betragtet Faren større og mere overhængende, end den virkelig er; men jeg haaber, at Deres Majestæt vil allernaadigst tilgive mig, da Aarsagen alene maa tilskrives min ubegrænsede Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person, som leder ethvert af mine Skridt og ofte kunde give dem Skin af Ubesindighed, fordi jeg ikke kan dømme rigtig om vore politiske Forhold af Mangel paa Kundskab derom, og fordi min indskrænkede Stilling sætter snævre Grænser for min Virksomhed dér, hvor mine Meninger ere afvigende fra de Øverstbefalendes.

Da mit Hoved i dette Øjeblik er opfyldt med saa mange Ideer som vanskeligere ordnes og frembringes under en Samtale, saa vilde Deres Majestæt allernaadigst tillade mig skriftlig at fremsætte dem i al Korthed. Deres Majestæt bliver derved i Stand til at forelægge mig Spørgsmaal til nærmere Oplysning, og saaledes haaber jeg allerunderdanigst at kunne opfylde det vigtige Kald, som jeg ved min Rejse har foresat mig, det nemlig: at meddele Deres Majestæt en allerunderdanigst Skildring af Norges Forfatning og af de Farer, som muligen true det.

Norges Stilling bliver, i mine Tanker, betænkelig:

1mo, ved den Mangel, som dér hersker af alt, som udfordres til Livets Ophold. Af de Beregninger, som Deres Majestæt allernaadigst har modtaget fra Prinsen af Augustenborg, vil det være klart, at Armeen ikke kan holdes samlet længer end til Avgust Maaneds Udgang. Da ere Magasinerne udtømmede, og de fleste af Kirkesognene har man til denne Tid og maa endnu fremdeles indtil Høsten sparsommeligen understøtte med Levnedsmidler, saasom lidet Korn og tør Fisk. Høsten, som syntes at love saa meget, er næsten ødelagt, paa mange Steder faar Bonden næppe sit Sædekorn tilbage, formedelst en vedvarende brændende Hede fra 20 til 24 Grader, som i fire Uger uden mindste Afvexling med Regn har opbrændt alt paa Marken. Den Ressource af Udskrivning, som kom Armeen til Nytte i forrige Aars Høst- og Vinter-Maaneder, bortfalder aldeles, og derimod maa Bonden nu understøttes. Men foruden Korn, denne Livets første Nødvendighed, savnes endnu tvende for Norge lige vigtige, nemlig Klædevarer og Salt. Den norske Bonde lever meget af tørret Fisk, som er fed, og af sur Mælk. Skal denne Føde ikke blive dræbende for ham, maa den forbedres ved Salt og ved Brændevin. Denne sidste Artikel bliver derfor næsten lige saa nødvendig, som

Saltet. Til denne Tid har man beroliget sig ved Haabet om Tilførsel og om en god Høst. Dette Haab forsvinder daglig mere og mere, og de sidste Efterretninger fra Trondhjem, angaaende Handelen med Archangel, har frembragt næsten en terreur panique overalt, fordi hermed forbindes

2do, de engelske Anstrængelser for at afskære Norge al Forbindelse med Danmark. Saaledes er det berettet fra Jylland, fra Lieutenant Henne i Fladstrand, samt fra flere Steder, at Manø er tagen, og at Fanø trues. At disse Begivenheder, at de Engelskes særdeles Opmærksomhed nu henvendes paa Norge, just indtræffer paa denne Tid, da

3tio, Sverigs Magthavere søge at paralysere den kommanderende General i Norge og i det samme lade Tropper marchere mod Grænsen, udbrede Rygter, som forurolige Nordmændene m. m., derimod flattere stedse Norge og, hvor de kunne, endog i Kongen af Sverigs Taler, tale haant og bittert om Danmark.

Dette alt forekommer mig at indigitere en fast Plan, at bringe Norge til det yderste, for da at kunne fremstaa med væbnet Haand, tilbyde Hjælp eller Ødelæggelse og saaledes opnaa, hvad de ville, Norges Sønderrivelse fra Danmark og Forbindelse med Sverig under engelsk Garanti. At saadanne Forestillinger forurolige mig, at de beskæftige mig Nat og Dag, det vil Deres Majestæt allernaadigst indsé. Den Tanke, at foretage et saa vigtigt Skridt som det at forlade min Post uden Deres Majestæts allerhøjeste Tilladelse, faldt mig dog ikke ind, før jeg blev kaldet til en extraordinær Forsamling af Regeringskommissionen i Anledning af Grev Mørners Sendelse og af de senere fra Trondhjem indløbne Efterretninger. Prinsens temmelig bestemte Ytring, ikke at kunne for sin Person føre nogen offensiv Krig mod Sverig, ikke at kunne benytte det almindelige Rekvisitionssystem i dette Land for at afhjælpe den Armés Trang, hvormed han skulde marchere, hans Gjendrivelse af alle de Grunde, jeg i min Forestilling til ham havde anført, det Medhold, han fandt hos Regeringskommissionens øvrige Lemmer, min aldeles isolerede Stilling herved, samt endelig det énstemmige Forslag at ville anholde hos Deres Majestæt om Tilladelse at afslutte en Vaabenstilstand, først med Sverig og dernæst, om muligt, med England ved svensk Mediation — Foretagender, som jeg paa ingen Maade kunde indlade mig i, og som jeg af al Kraft modsatte mig —; dette alt indskød mig den Idé at ville selv rejse og foredrage Deres Majestæt allerunderdanigst Norges og vor Forfatning, og da mit Forslag blev med Enthusiasme modtaget, faldt ogsaa alle videre Betænkeligheder bort.

Min Beslutning blev endnu fastere ved at eftertænke alle de Rygter, som bleve satte i Omløb i Norge, og som alle kom paa indirekte Veje fra Sverig.

Derved skildredes dette Riges Forfatning som meget glimrende: de Engelskes Sejr over Russerne i den bottniske Bugt, hvorved de havde afskaaret dem al Kommunikation søværts med Finland, bort-

taget Transporterne af alle Nødvendigheder for det Korps, som stod ved Umeå, tvunget Russerne til at trække sig tilbage og sikret Stockholm i det mindste til Februari og Martii Maaned næste Aar, — de svenske Troppers Marche til Norges Grænser m. m.

Prinsen af Augustenborg satte ikke alene megen Tillid til disse Rygter, som for ham bleve bekræftede dels ved hans Spioner, dels ved Skøldebrand og Mørner, samt ved Adlersparres Skrivelser, men han føler sig ogsaa overbevist om, at den svenske Regering handler i alle Dele overensstemmende med Kejser Napoleons Ønsker og Vilje samt understøttes af ham, noget, som Adlersparre ligeledes har vidst at gjøre ham troværdigt.

Det maatte naturligvis være mig magtpaaliggende, selv i Sverig at erkyndige mig om, hvorledes man der tænkte om dette alt samt om Prinsens Valg til Tronfølger, og da jeg haabede ved mine Bekjendtskaber der at opdage noget, fik Rejsen endnu mere Interesse for mig. I Sverig gaar de samme Rygter, og der finde de mere og mindre Troværdighed, alt som de Personer, med hvilke man taler, er for eller imod det herskende Parti. Prinsens Valg finder ikke Nationens Bifald i det hele, og endnu mindre billiger man Tiden, paa hvilken det er sket; der synes at være flest Stemmer for Gustav Adolphs Søn, den nærværende Kronprins; imidlertid taler man temmelig uforbeholden om Adlersparres Plan at bemægtige sig Norge, som Hovedmotivet for alt, hvad der er sket til denne Tid. Man søger enten at tilbageerobre Finland ved Norge, eller i dette Rige at faa Erstatning for sit Tab.

Planen er lagt med Klogskab; Midlerne til Udførelsen maa ikke betragtes som ubetydelige, formedelst Norges nærværende Forfatning og Russernes ubegribelige Indolence. Gud give, at jeg maatte fejle i min Anskuelse af Tingene, men jeg kan ikke andet end være bekymret for Norge, og jeg frygter for, at de Svenske ved deres altfor bekjendte Træskhed have endnu flere, hidtil ubekjendte, Midler, at sætte i Bevægelse.

Det er upaatvivleligt, at Sverig handler aldeles i Forening med England og venter der fra sin Redning og sin Opkomst, og lige saa upaatvivleligt er det, at England opbyder meget af sine Kræfter for at understøtte dette Land. Jeg har megen Grund til at tro, at Expeditionen mod Kola og Archangel er et Værk af de Svenske, som ikke kunde være uvidende om de store Anstrængelser, der ere gjorte af Deres Majestæt for at skaffe Norge Tilførsel der fra, den engelske Admirals Brev til Konsul Smith i Gothenborg bestyrkede denne min Formening — i det han kalder denne Expedition: vor partikulære Expedition til Kola og Archangel —; thi det vidner om, at den ikke var befalet af den engelske Regering.

Var Prinsen marcheret for 4 Uger til Gothenborg, som jeg ønskede og tilraadede, da var vor Stilling i mine Tanker langt fordelagtigere. Vi havde haft Korn, vi havde sparet vore egne Beholdninger. Vi havde haft Klæder for Armeen, Penge og alle de Forraad, enten in natura eller i Valuta, som de Engelske have opdynget

21*

paa dette Sted, og som langt fra ikke indskrænker sig til blotte Kolonialvarer, thi en Kommerceraad Bjørnberg, den rigeste Particulier i Sverig og den største Kornhandler i Norden, sagde til mig i Gothenborg: „De skal faa hos mig saa meget Korn, som De vil have, naar De vil skaffe mig Kongen af Sverigs Tilladelse at udføre det, hvilket nu er aldeles forbudt“.

Nu er Øjeblikket tabt, nu vindes det ikke mere tilbage.

Jeg vedlægger allerunderdanigst en Skrivelse, hvoraf Deres Majestæt allernaadigst vil erfare, hvorledes andre Nationer opfylde deres Forpligtelser mod England, at Kejseren af Frankrig har tilladt Udførsel af alle franske Havne og ophævet Befalingen om Losningsattest, at alle franske Produkter, fornemmelig Korn og Vin, derved gaa til England, hvor de oplægges og under visse Betingelser igjen udføres til alle Lande; det er mig desuden bekjendt af en fransk Kjøbmand Cherchy fra Morlaix, som er kongelig dansk Konsul der paa Stedet og opholder sig i Norge for at reklamere et der anholdt Skib, som drev saadan Handel under dansk Flag, hvorfor Skipperen nu for 4 Uger siden ved Overkriminalretten er dømt til at arbejde i Fæstningen 6 Maaneder.

Om denne min allerunderdanigste Skrivelse er noget flygtig og uordentlig sammensat, beder jeg allerunderdanigst, at Deres Majestæt vilde allernaadigst tilgive det, da jeg, træt af Rejsen, har anvendt en Del af Natten derpaa.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania. den 1ste Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport[1]).

Lieutenant Mansbach har overbragt mig Deres Majestæts Befaling af 25de f. M., hvis Indhold er for mig et trøstende Bevis paa Deres Majestæts Tillid, som jeg sikkert skal søge altid at bevise mig værdig. Denne Overbevisning og det herefter anførende lader mig imidlertid ønske og haabe, at Deres Majestæts Hensigt er, at det maa tillades, at Forretningernes Gang, saa vel i Henseende til det civile, som til det militære, maa vedblive som hidindtil, for det første fordi mine Evner, min individuelle og økonomiske Stilling ej tillader mig at overtage et Æmne, som vilde overstige mine Kræfter til Skade for Deres Majestæts Tjeneste, for det sidste burde jeg ej have fortjent en Befordring, som satte mig over en værdig Kammerat og en af Hjærtet elsket Ven. Deres Majestæt tilgiver, at jeg vover her at ytre Følelser,

---

[1]) Helt igjennem i Sifre.

som har Indflydelse paa min Sindsro; men jeg vover det, da jeg har erholdt saa mange Beviser paa Deres Majestæts ømme og landsfaderlige Tænkemaade.

Jeg frygter, at de Svenske ej vil tillade Prins Frederiks Rejse, da Tilladelsen for samme er ansøgt. Jeg har imidlertid gjort alt, for at dette her holdes hemmeligt. Hvad det andet betræffer, da har dette ej været mulig formedelst Adressen, for sildig bemærket af mig, og som altsaa alt var i Fruentimmernes Mund. Imidlertid lader jeg Sagen hengaa, og jeg haaber paa denne Maade endnu at kunne oppebie Deres Majestæts Befalinger paa mine senere og med Præsident Kaas afsendte Meldinger. Denne til Deres Majestæt opofrende Mand maa indstille Landets fortvivlede Stilling for Deres Majestæt, da han kjender den nøje, og da han nyder Tiltro. Med Længsel imødesér jeg hans Tilbagekomst. At der findes Korn i Gothenborg, er vel ingen Tvivl underkastet; men at der skulde findes saa klækkelige Magasiner, som ej med den saa lettede Vandtransport inden faa Dage kunde tømmes, derom har jeg megen Grund til at tvivle. Mit Brev til Adlersparre var Svaret paa en af ham mig under Haanden kommuniceret Meddelelse for at forekomme et offentligt Skridt, som kunde tilintetgjøre et ved andre Konjunkturer muligen for Deres Kongelige Majestæt og Fædrenelandets Interesse meget gavnligt Tilbud. Deres Kongelige Majestæt kjender mine Hensigter og min Tænkemaade. Det var altsaa intet direkte, men et konditionelt Afslag, fordi jeg, uagtet min faste Bestemmelse, hellere at falde end at svige mine Pligter, tillige troede ej at burde give et ganske bestemt Afslag, forinden jeg erholdt Deres Kongelige Majestæts Resolution, og det om saa mere, da efter min ringe Indsigt de Svenske vel ej kunde gjøre et i andet Fald saa ubesindigt Skridt foruden at være i hemmelig Ensforstaaelse med Napoleon. Dette Svar og det russiske Parti i Stockholm, Stedingk, Adlerkreutz m. fl., have imidlertid bevirket den uventede og af Kaas til Deres Majestæt indmeldte Anmarche af de svenske Tropper mod Norges Grænser. 18000 Mand opstille de ej mod os, men efter mit Skjønnende vel 8—10000. At disse angribe Norge, derpaa har jeg Grund at tvivle, naar dette ej staar i Forbindelse med den store engelske Expedition, som i dette Øjeblik bliver mig meldt at være set fra Christianssand, sejlende øster efter med 30 Linieskibe og Fregatter og 500 Transportskibe med Tropper. Skulde disse lande her, da maa jeg søge først at skaffe mig de Svenske paa en eller anden Maade fra Halsen, men dette er vel næppe Englændernes Plan for Øjeblikket, og naar de endog anløbe Gothenborg, vil de Svenske vel næppe bevæge dem til en Plan, hvorved de Engelske selv ej vinde noget. Da de ej elske at risikere meget, tvivler jeg ligeledes paa Sandheden af det sidste Opgivende, at de vare bestemte til Sjælland eller Kronstadt; men skulde Fyn ej blive et Objekt for dem? Alt det her ommeldte var af mindre Betydenhed og let at overvinde, naar ikkun den trykkende Mangel ej fandt Sted, naar Tilførsel fra Archangel og Jylland ej var spærret,

naar almindelig Misvæxt des værre ej var sikker, og naar Militærmagasinerne for det mindste vare forsynede til November Maaneds Udgang.

Af den vedlagte svenske Avis og de fra General Krogh indkomne Meldinger, som alle herved følge, vil Deres Majestæt indsé, at af de i Vesterbotten staaende 4000 Russere ej er at vente betydelige Fremskridt, at de paa Åland næppe ville kunde komme over, at altsaa næppe før Vinteren der fra noget vil foretages. Korpset ved Jerpen risikerede aldeles intet, naar det ej avanturerede sig for langt. Det blev nødvendigt for at erholde de sikreste og hastigste Efterretninger om Russerne. Da den nordenfjældske Grænse var blottet for en Rerserve, saa var det paa alt forhen anførte Grunde nødvendigt at erholde det i Røros staaende Korps nogenledes koncentreret. Kommunikationen imellem Jemteland og Herjedalen, dette og Dalarne, de sidste og Vermeland er formedelst Distancen og Fjældstrækningerne vanskelig, direkt Soutien umulig. Saaledes adsplittet, lider man al Risiko af Cordonsystemet. Foruden vedvarende Offensive lader sig intet udrette i Bjærgegne. Dette og vores Stilling har foranlediget mig til at tro, at vi ej burde agere, forinden vi kunde række Russerne Haanden, fordi da den os aldeles tilintetgjørende Tidsspilde vilde undgaas, Operationen saaledes blive mulig. Jeg frygter ej for Korpset ved Jerpen; det vilde have [trukket] og maa trække sig tilbage. Havde Russerne i forrige Aar og nu vist Energi, da vare vi ej i denne fortvivlede Stilling. Aldrig skal mere end 12000 Mand have været imod dem, naar 30 000 stod mod Norge. Deres Kongelige Majestæt tilgiver, jeg kan umulig agte eller tro, at man kan forlade sig paa denne svage Kejser. Efter det her ommeldte indsér jeg ingen anden Redning for Norge end Vaabenstilstand. Der kan sandelig intet mere forlanges af Deres Majestæt, end Deres Kræfter formaa! Jeg imødesér over denne Gjenstand, saa vel som over det, jeg har at svare paa den svenske Konges Skrivelse, Deres Majestæts Resolution med Længsel. De Svenskes indiskrete, løgnagtige og for mig fornærmelige pourparlers kan ej gjøre Sagen meget lokkende. Ikkun én Gjenstand herved er smigrende for mig, nemlig Bondestandens Valg foruden Votering; thi ved denne Stand, som har udmærket sig paa Rigsdagen med Energi, fandt altid mindre Kabale Sted. Maatte denne Stilling, som røver mig mine Kræfter, snart forandres! Imidlertid forsikrer jeg paa min Ære, at jeg skal forblive mine Grundsætninger tro og Deres Majestæts Tillid værdig, at jeg er beredt til hvert Offer, Fædrenelandet kræver.

Med Længsel imødesér jeg Deres Kongelige Majestæts Resolution paa de her ommeldte Gjenstande.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Nylig erholder jeg Melding om den engelske Expedition, som før ommeldt. Der tilføjes, at de holdt dem fjærnet fra Norges Kyster ved til den Ende stationerede Signalfregatter for ej at opdages.

Imidlertid høres efter 5 Dage intet om Landgang. De Svenske ere saa uforskammede at bevise mig den Ære, offentlig at bekjendtgjøre, at Foreningen imellem Norge og Sverig nu var sikker. Maatte jeg dog snart erholde nærmere Bestemmelse af Deres Majestæt.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te Avgust 1809 [1]).

Til Vor Statholder i Vort Rige Norge, Feltmarskalk
Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg haver rigtig modtaget saa vel Deres Depecher af 24de Juli med Præsident Kaas som den af 1ste Avgust med Kureren, Kapitajn Fleischer. Forfatningen, hvori Norge befinder sig, er beklagelig, men jeg indsér ej, at der af mig kan gjøres mere, end at lette Skibsfarten ved de saakaldte Nevtrale paa Norge. Kaperfartens Afskaffelse for Tiden vil heri hjælpe bedst.

Paa Vaabenstilstandens Udvidelse kan jeg aldeles ej indlade mig. Havde den norske Armé for 4 Uger siden gjort den befalede Indmarche, havde meget været forebygget. Det gjør mig ondt, at de Svenske haver ytret sig i den Tone over Dem i deres Tidender; at De mener det redeligt for mig og Staten, det tvivler jeg aldeles ej paa. Jeg tror ogsaa, at Deres Forfremmelse bør være Dem Borgen for min personlige Mening om Dem. Det vilde næppe være mere passende at holde Deres Udnævnelse hemmelig. Det var blot fornødent, saa længe Prins Frederik af Hessen skulde rejse til Norge gjennem Sverig. Nu derimod, da dette er afslaaet, saa bør enhver vide Deres Forfremmelse. Prins Frederik af Hessens Rejse, som jeg haver bestemt over Fladstrand, maa være en Hemmelighed. Jeg lader til den Ende udstrø, at et Brev, jeg haver ladet skrive til Minister Engestrøm, betræffer Prinsens Rejse til Norge.

Jeg har ladet Engestrøm tilskrive, at jeg med Forundring havde erfaret Deres Durchlauchtigheds Udnævnelse og Valg til Arving og Kronprins af Sverige, ej for saa vidt at dette Valg var faldet paa en Mand, jeg agtede, og som var mig kjær, men fordi man endnu ej havde forlangt mit Bifald til Deres Afgang og min Anerkjendelse af dette Valg, end videre, at jeg aldeles ej var imod at slutte Fred med Sverige, naar blot de af Rusland gjorte Forslag bleve opfyldte. De vil altsaa selv føle, at Freden er blot det, som jeg ansér for et passende Øjeblik for Dem at imodtage den svenske Krone. At jeg end videre hellere bør se den paa Deres Hoved end paa nogen andens, dette hverken vil eller bør jeg nægte Dem. At vi da maa

[1]) Afsendt den 7de Avgust med Kancellipræsident Kaas.

tabe Dem af Tjenesten, bliver en Selvfølge som et nødvendigt Onde for mig og min Tjeneste.

Saa snart Prinsen af Hessen kommer, tager han strax den befalede Kommando, alt efter de givne Instruktioner til Dem, som han punktlig følger, og maa heri ingen Forandring ske, uden min expresse Befaling.

Efter senere indkomne Efterretninger skal Stedingk være paa Rejsen til Wiborg, og man vil fra russisk Side indlede Underhandlinger. Jeg tror nu at have indledet Sagen, men hvad de Svenske sige i et Øjeblik som dette, det vil Tiden lære. Det, der er mig aldeles uforklarligt, er, at Engestrøm skriver til den herværende franske Minister om mange Ting, som han melder ham, nemlig, at hans Regering har nægtet Prins Frederiks Gjennemrejse, fortæller ham, at Stedingk skal til Finland, men nævner ej Deres Durchlauchtigheds Udnævnelse til Sverigs Tronarving. Mig er dette uforklarligt.

Om den store engelske Expedition véd jeg aldeles intet. Derimod har Kapitajn Fleischer i Gaar berettet, at Grev Ruuth junior, som kom fra London og indtraf den 27de Juli i Gothenborg, havde sagt, at den hele Expedition var bestemt til Vliessingen. I øvrigt véd jeg intet mere at tilføje de Dem alt givne Instruktioner.

Deres hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Regeringskommissionen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te Avgust 1809.

Til den interimistiske Regeringskommission
for Vort Rige Norge.

Vi have ved Kancellipræsident Kaas modtaget Vor Regeringskommissions Skrivelse, som ej var sat i Sifre.

Vi finde Os ej foranlediget til at indgaa en Vaabenstilstand. Regeringskommissionens Ressort var det og aldeles uvedkommende at bedømme.

Derimod have Vi udgivet en Anordning for, at Kaperfarten indskrænkes; Vi vil, at de nevtrale Rettigheder haandhæves, ja Vi vil, at Regeringskommissionen skal anvende alle de Midler, den har, efter bedste Skjønnende til at befordre Norges Providering. Ligeledes ville Vi, at der nøje skal vaages over, at omendskjønt Kaperier vare den bedste Kontrol imod Indførsel af engelske Varer i Vort Rige Norge, dog samtlige Øvrigheder og Toldsteder samt alle militære Befalingsmænd paasé, at ingen engelske Manufaktur- og Kolonialvarer indføres i Vort Rige Norge.

Herefter I Eder haver at rette.

Befalende Eder Gud.
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 7de Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport [1]).

For nogle Dage lod sig atter en Parlementær melde, men da jeg, indtil jeg erholder Deres Majestæts nærmere Befaling, ej agter hverken mundtlig eller skriftlig at afgive mig med disse Herrer, saa sendte jeg Major Darre til Kongsvinger for at høre hans Andragende. Dette var for det meste Komplimenter fra Adlersparre, der, som af Bilaget erfares, er tilbagekommen med hans hele Korps, og tillige den impertinente Ytring, at de vel vilde nødes at spærre Kommunikationen, hvorved han meddelte Svaret, som til Deres Majestæt var bleven givet i Henseende til den forlangte Gjennemrejse for Prins Frederik. Da i nogle Dage ingen Rejsende vare ankomne, saa havde jeg givet Darre det Opdrag at ytre, at enhver Standsning af Kommunikationen af mig vilde ansés som en fjendtlig Mesure, hvilket han svarede. Kraftigere og mere bestemt skal dette ske skriftlig, saa snart jeg erholder den Kurér, jeg hver Time med Længsel imødesér med Deres Majestæts Resolution. Vores ommeldte fortvivlede Stilling nøder mig at tvinge mig, for ej aldeles at bryde.

Af de lovede Kornskibe er intet ankommen, og en Kjøbmand fra Bergen, som har villet kjøbe og under andet Flag lade bortbringe Korn fra Gothenborg, har ej kunnet erholde noget, til hvad Pris det end maatte være. Jeg tager mig den allerunderdanigste Frihed at vedlægge: 1) Skrivelse fra Statsraad Adlersparre til General Staffeldt, som vel skal være en Hemmelighed, med hvis Fortroende jeg skal beæres [2]). Hans Korps kan regnes paa 5 à 6000 Mand, nemlig den højre Fløj; den venstre Fløj tilregnet, ere de fuldkommen saa stærke som vi. Deres Majestæt vil erindre, at han ved Revolutionen gav sit Æresord, at disse Tropper, da de bortdrog, ej skulde anvendes mod Russerne for den vigtige Tjeneste, jeg efter Proklamationen da skulde have bevist dem. 2) En fra General Krogh indkommen Beretning, som han har anmodet mig om at indrække til Deres Kongelige Majestæt [3]). Mangelen har vel været Hovedgrunden, da Kommunikationen gaar paa Kløv, hvilket jeg formoder, som saaledes indmeldt i sidste Rapport. Distancen og Fjældene gjøre den direkte Soutien fra

---

[1]) Helt igjennem i Sifre. [2]) Adlersparres Skrivelse til General Staffeldt, dateret Morast den 4de Avgust, indeholdt først Meddelelse om, at han med Wermländska Fördelning nu var kommen tilbage til Norges Grænse. Dernæst omslutter den General Kroghs Proklamation i Jemteland og en Skrivelse fra Romanzoff til Baron Engestrøm, som han mente vilde interessere Christian August. Denne sidste Skrivelse var den, i hvilken Grev Romanzoff med Kejserens Tilladelse og uden Præjudice for de endelige Fredsforhandlinger, der paa forud bestemt Maade skulde finde Sted i Wiborg sammen med Ruslands Allierede, dog indbød Stedingk til en foreløbig særskilt Conference i Frederikshamn. [3]) Denne angik Tildragelserne med Korpset i Jemteland.

Herjedalen lige saa utilstrækkelig, som for det nordenfjældske Korps umulig. Dette beviser end mere Russernes liden Fremgang, naar dette Korps kunde afsés; men deres enkelte Kolonne af 4000 Mand lover ingen besynderlig Held. Overgangen over bottniske Bugt skal ved de Engelske og Svenske være gjort umulig; saaledes kunde altsaa det Adlersparreske Korps afsés, og var ved Haanden. Svenske, altsaa meget utilforladelige, Efterretninger sige, at i Kombination med Englænderne skulde i disse Dage gjøres et almindeligt Angreb paa Åboskjærene, Åland og Nordland. Er den engelske Expedition passeret, hvorom siden det sidst indmeldte ingen videre Efterretning haves, er dette ej umuligt, uagtet det ej ligner Englænderne.

Jeg erkjender Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 20de f. M. ved Lieutenant Frost. Den af mig anførte Mangel paa Subsistance, forøget ved det da større Antal Konsumenter ved Tros og Garnisoner, saa at alt i 3 Uger vilde være fortæret, Mangelen paa Heste og paa det tilstrækkelige Kvantum Havre til deres Fodring, den gyselig tiltagende Mangel her i Landet, Mangel paa klækkelige Ressourcer i Fjendens udsugede Provinser, med øvrige anførte Grunde, har jeg troet at burde ansé som en fysisk Umulighed [for] at rykke ind, da det indrykkede Korps maatte blive et sikkert Offer. Og skete dette, forinden Tilførsel kunde erholdes og dette Korpses Afgang om mulig ersættes, vilde dette have Norges Undergang til Følge. Ved den underlige, ubegribelige Anmarche af det Adlersparreske Korps er dette end mere forøget, uagtet, naar Fædrelandet absolut krævede det, man dog kunde dø med Ære. Mit inderligste Ønske er det derfor snarest muligt at erholde Deres Kongelige Majestæts Befaling. Mit Ønske, som efter min Indsigt det eneste Middel, er, at kunne give de Svenske et ubestemt Svar i Henseende til Valget, men forinden at kunne forlænge Opsigelsesterminen af Vaabenstilstanden m. m. Jeg tør ej udsætte det længere end til den 18de d. M., thi da haves ikkun 4 Ugers Proviant tilbage, og ved at lade det komme an paa sidste Øjeblik vilde alt sættes i Vove, naar vi, som sandsynligt, da vare blottede for alle Ressourcer.

Maatte jeg erholde Deres Majestæts Befaling forinden og saa hastig som mulig! Maatte min Fremgang erholde Deres Majestæts Bifald! Jeg handler efter min bedste Overbevisning. Raadførsel med nogle duelige Militære fører til samme Resultat. Min eneste Attraa er at fortjene den Tillid, Deres Majestæt sætter til mig, og at opfylde de Pligter, jeg skylder Deres Majestæt og Fædrenelandet. De mig qua Hemmelighed anfortroede Bilage tør jeg efter min Stilling ansøge om ej at blive bekjendt. Det er min Pligt at indmelde disse samtlig til Deres Majestæt, ligesom de til de Svenske af mig givne Svar, hvilket er efterlevet, men jeg har ej holdt det for hensigtsmæssigt at tilbagevise saadanne oplysende Kommunikationer. Deres Kongelige Majestæt vil selv allernaadigst indsé, at jeg, ved at de blive publique, vilde kompromitteres. Tiden for vore Troppers Tilbagemarche fra Jemteland og det af det sidst ommeldte paa anden Vej til mig indløbne Rygte om Vaabenstilstand træffer sammen, altsaa med Flid udspredt

af de Svenske. Jeg anbefaler den virkelig brave og duelige Divisionsadjudant Krogh, som umulig kunde være underrettet om den politiske Stilling, til Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kaas til Kongen.

Ladegaardsøen, den 14de Avgust 1809.

Allernaadigste Konge!

Efter megen Ophold i Sverig, som foraarsages ved den nye Skydsanordning, saa snart man nødes til at benytte flere end de tvende Kurérheste, som staa til alle Tider paa Skiftestederne, og hvilken Anordning Bondestanden har vidst at tilvejebringe af Rigsdagen, ankom jeg først, efter at have rejst Dag og Nat, Fredag Morgen den 11te Avgust til Svinesund, hvor fra jeg paa Øjeblikket expederede en Kurér til Hans Durchlauchtighed Feltmarskalken med Deres Kongelige Majestæts Depecher. Disse modtog han samme Dags Aften, og Løverdag Morgen ankom jeg til Christiania, hvor jeg forefandt Deres Majestæts allernaadigste Depecher af 25de og 28de Juli, og hvor jeg senere har modtaget Duplikat af Depechen af 25de Juli.

Fra Sverig véd jeg aldeles intet at berette udenfor det, som jeg tog mig den Frihed allerunderdanigst at melde fra Gothenborg [1]).

Jeg har tilbragt næsten hele Lørdagen hos Feltmarskalken [2]).

Jeg fandt ham meget urolig og ubestemt over det Svar, som han havde at give til Kongen af Sverig. Jeg tror, at Prins Christian August fortryder meget, som er sket, og, at meget ikke er sket. Han udlader sig med megen Forbitrelse over de Svenskes Ytringer, ham angaaende. Den aabenhjærtige Fortrolighed, hvormed han modtog mig, satte mig i nogen Forlegenhed, da den foranledigede mange Spørgsmaal, som jeg vanskelig kunde besvare.

Det var Prinsen meget om at gjøre at blive underrettet om, hvorledes Deres Kongelige Majestæt og de Danske bedømte ham. I Henseende til Deres Kongelige Majestæt svarede jeg, at saa vidt som

---

[1]) Det, Kaas har sendt fra Gøteborg, var et kort usifreret Brev af 9de Avgust, hvilket Kaas havde skrevet til Kongen, fordi han troede at burde meddele noget, uagtet Tid og Omstændigheder forbød ham at skrive, som han ønskede. Brevet indeholdt nogle Avisefterretninger og Nyheder om Vaabenstilstanden med Krogh og Adlersparres Korpses Tilbagemarche til Norges Grænser m. m. og omtalte et Rygte, som gik i Sverig, nemlig, at der den 15de Avgust vilde udbryde en Revolution i Norge til Fordel for Christian August, og at den norske Hær vilde soutenere denne, om hvilket Rygte han dog skrev, at alle kloge Folk, som kunde dømme om Tingene, kun lo ad det. [2]) Herfra i Sifre.

det var muligt for mig at skjønne af Deres Majestæts Ytringer, saa havde Deres Majestæt den samme Tillid til ham som før, hvorpaa Prinsen maatte have Bevis. Dog forekom det mig, som Deres Majestæt var utilfreds dermed, at Marchen til Gothenborg ikke havde kunnet foretages; thi Deres Majestæts Interesse fordrede det lige saa meget som Russernes, der idelig insisterede paa den Marche. „Mine Tanker kjender Deres Durchlauchtighed; dem har jeg ikke kunnet skjule for Hans Kongelige Majestæt, der sagde mig uden Forbeholdenhed“, at Corps diplomatique og Publikum i Kjøbenhavn syntes at mistænke ham for en alt for nøje Forstaaelse med Sverig, og den bestyrkedes ved de Svenskes Proklamationer og ved de Rygter, som kom fra Sverig med alle Rejsende.

Prins Christian August bad mig sige ham, hvorledes jeg formente, at han mest overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts Vilje skulde svare Kongen af Sverig, et meget vanskeligt Spørgsmaal for mig at besvare. Jeg sagde derfor, at jeg var overbevist om, at Prinsen ikke kunde handle bedre end ved ganske at holde sig til Deres Kongelige Majestæts Ytringer desangaaende. For mig havde Deres Majestæt allernaadigst ytret, at var der Fred med Sverig, da saa' Deres Majestæt hellere Prins Christian August paa Sverigs Trone end nogen fremmed Prins, men under Krigen kunde Deres Majestæt ikke ønske Prinsens Overgang til Sverig eller hans Forbindelse med samme, ikke heller troede Deres Majestæt, at noget dertil sigtende Forslag vilde af Prinsen blive antaget. Prins Christian syntes meget tilfreds med mit Svar, og jeg vilde være meget lykkelig, dersom det ogsaa maatte finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Hans Durchlauchtighed Feltmarskalken attraar meget en længere og mere bestemt Vaabenstilstand med Sverig og forlangte min Formening, om den kongelige interimistiske Regeringskommission ikke kunde, fælles med ham, tage en Beslutning desangaaende; men det har jeg bestemt modsat mig, da alle politiske Anliggender ere uden for Kommissionens Ressort. Dog kunde det mulig blive nødvendig, dels med Hensyn til den Vaabenstilstand, som er afsluttet nordenfjælds, dels fordi en stor Del af Armeen snart maatte permitteres, naar ikke hastig og betydelig Tilførsel sker, at bestemme en længere Opsigelsestermin af Vaabenstilstanden end den, som nu er bestemt, hvorved da den Del af Armeen, som paa 14 eller 20 Dage kan indkaldes, kunde permitteres. Men jeg holder for, at det ene tilkommer Feltmarskalken at gjøre allerunderdanigst Forestilling derom, hvorefter Deres Majestæt vil allernaadigst kunne bedømme Grundenes Vigtighed og bestemme, hvad der bør ske.

Kornmangelen tiltager daglig, og det, som er værre, det er at slet Føde med umodent Korn, Potatos og alle Slags Frugter, som med alt for liden Forsigtighed benyttes, har frembragt Blodgang saa vel i Byerne, som paa Landet. I Christiania grasserer den ogsaa.

Fordringerne om Kaperiernes Standsning og Søfarten, som ved Deres Majestæts allernaadigste Foranstaltninger begynder noget at

oplives [1]), giver glade Udsigter, nyt Haab og Trøst under Byrden af de fleste Onder, som have trykket dette Land, og jeg beder Deres Majestæt ville allernaadigst have Tillid til den Forsikring, som jeg drister mig til allerunderdanigst at give, at Nordmanden kan lide, kan dø, men aldrig svige sin Konge.

Meget sent i Gaar Aftes modtog jeg paa Ladegaardsøen vedlagte Skrivelse fra Hans Durchlauchtighed Prins Christian August [2]), og ligesom han har bedet mig bevidne for Deres Majestæt, at han har indhentet min Betænkning over den i Skrivelsen omhandlede Materie, saaledes har jeg ogsaa anmodet Hans Durchlauchtighed om at meddele Deres Kongelige Majestæt min i den Anledning ytrede Formening, et Skridt, som jeg tror at skylde mig selv at gjøre, da jeg formoder, at Hans Durchlauchtigheds Anmodning til mig grunder sig i en ikke ganske udryddet Mistanke.

Prinsens Skrivelse ankom saa sent i Gaar Aftes til mig, nemlig Klokken henimod 11, og da jeg maatte tro, at han ventede mit Svar, saa gav jeg mig ikke Tid til at tage nogen Kopi deraf og kan derfor ikke allerunderdanigst nedlægge samme for Deres Kongelige Majestæt.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 14de Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Vedlagt tager Undertegnede sig den Frihed allerunderdanigst at indrække til Deres Majestæt:

1) En officiel Rapport af Kapitajn S. Bille over en for vores Flotille meget hæderfuld Træfning samt Gjenerobring af den os i Aaret 1807 i Kjøbenhavn frarøvede Brig „Allart“ [3]). Jeg anbefaler de brave Officerer i Deres Majestæts Naade.
2) Den officielle Rapport fra den kommanderende General over 2den Division med de dertil hørende Bilager [4]), som jeg er anmodet at indrække.

---

[1]) Herfra atter i Bogstavskrift.

[2]) Denne Skrivelse fra Christian August til Kaas af 13de Avgust lød efter den sifrerede Gjenpart saaledes:
„Jeg sender Dem Udkastet til mine Svar til Adlersparre og til Kongen af Sverig, hvorover jeg maa udbede mig Deres behagelige Betænkning derhen, om de ere fattede efter vores Konges Ønske, som jeg maa formode, eller om De holder nogen Forandring nødvendig. I hvert Fald beder jeg Dem om at ville bevidne Hans Kongelige Majestæt, at jeg derover har indhentet Deres Betænkning.“

[3]) Beretning om denne Træfning findes hos With, S. 103 og flg. [4]) Divisionsadjudant Kroghs Rapport om Tilbagetoget i Jemtedalen tillige med Overenskomsten med Døbeln i Blekåsen den 25de Juli, samt 3 Rapporter fra Kommandanten paa Vardøhus i Anledning af de truende engelske Foretagender der paa Egnen.

3) Et Interims-Signalement, som blev nødvendig, da vores forrige Signaler ved en af Fjenden tagen Kaper var falden i hans Hænder, og som saaledes indstilles til Deres Majestæts allerhøjeste Resolution.
4) Udkastet til Svaret til Kongen af Sverig og Statsraad Adlersparre, som efter Kancellipræsident Kaases og min Formening ej længere kunde udsættes, og vi formodede at være overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts Ønsker [1]).

Endelig erkjendes Modtagelsen af de mig ved Kancellipræsidenten og Lieutenant Bull tilsendte Deres Majestæts Befalinger. Den sidste blev 6 til 7 Gange nødt at vende tilbage og var omgiven af 14 Krydsere.

---

[1]) Svarene til Kong Carl XIII og Adlersparre ere trykte hos Ræder, III, S. 555 og 556, og meddeles derfor ikke her. Men med dem fulgte en Gjenpart af følgende Brev fra Kaas til Prinsen:

„Jeg maatte lidet fortjene den Fortrolighed, Deres højfyrstelige Durchlauchtighed naadigst skjænker mig, naar jeg ikke fuldkommen følte, hvor slibrig Deres Durchlauchtigheds nærværende Stilling er, naar jeg kunde sætte mindste Mistillid til den Retskaffenhed, Fædrenelandskjærlighed og til den sande Hengivenhed for vor elskte Konge, som styrer alle Deres Durchlauchtigheds Handlinger i et for Dem, for vor Konge og for vort fælles Fødeland saa vigtige Øjeblik. Jeg har haft det Uheld at være af andre Tanker end Deres højfyrstelige Durchlauchtighed i et eneste Punkt angaaende Indmarchen til Sverig; men derfor har jeg ikke et Øjeblik miskjendt den Mand, som min Konge og mit Fødeland skylder saa meget. Man kan være af ulige Meninger og derfor dog agte hinanden. Den retskafne Mand taler stedse Sandheden og sin Overbevisnings Sprog; — denne Bekjendelse skylder jeg mig selv, fordi det er det Sprog, som jeg har ført for Hans Majestæt Kongen, og fordi jeg ønsker, at Deres Durchlauchtighed, i det jeg meddeler Hans Majestæt Gjenpart af Deres naadigste Tilskrift af Dags Dato, tillige vilde fremsende denne min Skrivelse. Mellem Mænd som Deres Durchlauchtighed, med Deres ophøjede Karakter, og mig, som, jeg tør sige det, til denne Tid aldrig har paadraget mig Mistanke om Tvetydighed, bør al Anledning til Mistillid bortfjærnes, naar vi skulle, som vi bør, arbejde til det store Maal at fremme vor Konges Ønsker, vort Fædrenelands Vel.

Jeg maatte tage meget Fejl, naar jeg ikke af Hans Majestæt Kongens Ytringer og ofte gjentagne Udtalelser kunde udlede den Formening, at Hans Majestæt vil blive fuldkommen tilfreds med Deres Durchlauchtigheds Skrivelse til Baron Adlersparre. Jeg vidste heller ikke at indrette den anderledes, naar man ikke vil brusquere eller bondere den svenske Regering, og det tror jeg ikke er Hans Majestæt Kongens Vilje for nærværende Øjeblik, omendskjønt han har mange grundede Aarsager til Misnøje med den; men en Monark, der, som han, alene føler for sit Riges og sine Undersaatters Tarv, glemmer saa let personlige Fornærmelser; herpaa har vel ingen givet større Beviser end vor Konge.

Det er silde. Jeg skriver, som jeg føler, ikke blot ved at læse Deres Durchlauchtigheds med mine Følelser saa ganske overensstemmende Skrivelse, men tillige ved den naadige Tillid og Fortrolighed, som værdiges mig af en Fyrste, som saa ganske fortjener enhver retskaffen Mands Agtelse. Jeg tillader mig derfor ikke at forandre en Tøddel af det, jeg skrev, hvilket let kunde ske, naar man ved at renskrive vilde forbedre Stilen. Jeg tør derfor underdanigst bede om en Afskrift af denne min Skrivelse og anbefaler mig etc.

[Kaas]."

Med Forundring har jeg hørt om Prins Frederiks Rejse her til tale den anden Dag, da jeg troede, at foruden Kaas og mig ikkun Fisker og min Adjudant herom kunde være vidende. Private Breve have vel omtalt denne Sag. 2 Officerer med hastig sejlende Baade ere sendt ham i Møde. Briggerne krydse, men jeg er ikke uden Bekymring for ham. Deres Kongelige Majestæt befaler ej at gjøre nogen Forandring i de givne Instruktioner foruden Deres Befaling, og kan De ej tillade, at Vaabenstilstanden udvides. Deres Kongelige Majestæt har tillige ytret, dersom vi efter Befaling vare for 4 Uger rykket ind, var meget bleven forekommet. Dette og Deres Kongelige Majestæts Skrivelse til General Krogh har smertet mig inderlig. De berettige mig at anføre følgende. Indtil den 14de Juli havde Deres Kongelige Majestæt befalet, ej at rykke ind, naar man ej havde erfaret, at Russerne vare indrykkede i det egentlige Sverig. Den Gang havde jeg foreslaaet Skitsen af en Plan, som paa de saa ofte anførte Grunde ikkun kunde udføres i Forening med vores Allierede, hvis Hovedidé var successive at debarrassere deres Flanker, at forene sig med dem, og saaledes med en altid større Masse at trykke Fjenden tilbage, at accelerere Operationen og ved at besætte de ommeldte Provinser for Deres Kongelige Majestæt at gjøre Ende paa Sagen, forinden vores Magasiner vare tomme. Som en Følge maatte altsaa hele Manøvret være et Angreb par échelon fra den venstre Fløj. Korpset i Jemteland maatte begynde at søge Foreningen, det i Herjedalen følge; men, da Vejene ad Dalarne ere saa vidtløftige som yderst besværlige, havde altid maattet blive en Reserve ved Røros og det søndenfjældske og nordenfjældske Korps ej kunnet have haft en mere direkt Kommunikation. Lukken maatte altsaa udfyldes ved Demonstrationer. Operationen begyndte. Et Korps rykkede ind i Jemteland; men at Russerne fra den 9de til den 25de Juli ej skulde være rykkede saa langt frem som til Hernøsand, lod sig hverken tænke eller forudsé. Et Blik paa Kortet, ved at tage Hensyn til Distancen, maa endog overbevise den, som ej er bekjendt med det lokale og Kommunikationernes Vanskelighed, at ingen direkte Soutien af de i Jemteland staaende Korpser af det søndenfjældske, hvoraf den venstre Fløj staar i Hoff Sogn i Solør, var mulig. En indirekt Soutien kunde ikkun opnaas ved at forhindre, at ingen Tropper af Reserven eller af det ved Stockholm med Gefle staaende corps d'armée blev anvendt mod de nordenfjældske Tropper. At dette ej har været Tilfældet, bevise Bilagene. Om altsaa de søndenfjældske Tropper vare indrykkede, vilde Udfaldet i Jemteland have været det samme.

Under 14de Juli befalede Deres Kongelige Majestæt, ej længere at udsætte Angrebet, naar det var fysisk muligt. De Grunde, hvorfor jeg holdt det skadelig i Henseende til Følgerne, ere anførte i mine forrige Rapporter, at det var aldeles mod den af mig forehafte og af Deres Kongelige Majestæt approberede

Plan (oven anført); men alt dette kunde ej tjene mig til Undskyldning ved ej at rykke ind efter Befaling, naar jeg ej forudsaa Umuligheden at subsistere og det hele indrykkende Korpses Undergang i et Øjeblik, hvor Norge var udtømt for alle Ressourcer, og forinden det manglende kunde ersættes.

Alle Efterretninger fra Rejsende, fra Spioner og Fangne stemmede overens med det allerunderdanigst i Henseende til den væsentlige Mangel indmeldte, og skal jeg, om Deres Majestæt tillader, indhente og indsende af de fortrinligste Stabsofficerer ved den aktive Armé deres Betænkning over denne Gjenstand. Jeg foreslaar dertil Generalerne Staffeldt og Holst, Oberstlieutenanterne Seyersted, Hegermann, Petersen, Majorerne Darre og Stabell. Bevidne disse eller hver upartisk Mand det modsatte, da er jeg strafskyldig; men naar Deres Kongelige Majestæt bruger Udtrykket „fysisk mulig", da bør efter min Indsigt Subsistancen, den af mig anførte Mangel i Magasinerne, paa Heste m. m. være et Hovedobjekt. Efter min Overbevisning vilde det søndenfjældske Korps, som for 4 Uger var rykket ind, om de havde kunnet udholde saa længe, for det mindste nu have optæret hele Forraadet i Magasinerne og nu paa Mangel af Subsistance have været nødt til at gaa tilbage.

Imidlertid var Udfaldet bleven tilregnet den kommanderende General, men ej de Mænd, som havde forestillet Sagen som udførlig, i det Øjeblik, hvor sammenstødende Omstændigheder kunde opvække Mistanke hos enhver anden Konge end Deres Kongelige Majestæt, til hvilken min hele Fremgang uden Undtagelse er bleven indmeldt, som kjender den Mand, som altid var beredt at ofre sit Liv og sine Kræfter for sit Fædreneland, med hvis Bestræbelser i Medfør af hans svage Evner Deres Kongelige Majestæt hidindtil viste Deres allernaadigste Tilfredshed.

Jeg var underrettet, at den bottniske Havbugt var spærret, Overgangen umulig, at den ved Stockholm staaende Reserve var os overlegen, som altsaa kunde anvendes, forstærket ved de faa i Skaane staaende Tropper, foruden Risiko mod en Del af det indrykkende Korps. Dette Korps kunde ej forstærkes i det Øjeblik, hvor vores ved Søen beliggende Vaabenpladser vare udsatte for fjendtlige Angreb, uden med uøvede Folk, og disse ved Manglen af Subsistance endnu have befordret den befrygtede Krisis. Saaledes var det, naar det end paa oven anførte Grunde havde været muligt, dog moralsk sikkert, at det fremrykkende Korps i dette Øjeblik var trykket tilbage over Grænserne, foruden at Vandtransporten havde kunnet benyttes til den konfiskerede fjendtlige Ejendoms Transport, Marstrand og Elfsborg afskærende Kommunikationen for vores Flotille. Af Bilaget vil Deres Kongelige Majestæt se den Konvention, som General Krogh har indgaaet. Formodentlig er det samme Tilfældet med Russerne.

Jeg imødesér med Længsel Deres Kongelige Majestæts Resolution paa min med Lieutenant Birch sendte Melding. Vi tære

paa de sidste 5 Uger; ere disse fortærede, uden at forinden Tilførsel erholdes, haver vi ej engang det fornødne til Lasaretterne. Nu at rykke ind, er, som jeg hører af Kancellipræsidenten, vel ej Deres Kongelige Majestæts Hensigt. Men, naadigste Herre, forinden September Maaneds Udgang have vi intet at leve af. Til den Tid er ingen Tilførsel at forvente, og af nevtrale Skibe venter jeg ikke meget, da disse næppe vil tilføre os noget, forinden de have afhentet vores Trælast. Der udfordres Tid, forinden vi kan se vores Kurs for saa vidt forbedret, at man kan betale. Ved Deres Kongelige Majestæts vise og kraftige Foranstaltninger vil vi forhaabentlig blive forsynede i November Maaned; men hvad skal vi gjøre indtil den Tid mod de paa Norges Underkuelse lurende Svenske, naar vores Magasiner nøde os til at lade Armeen gaa ud af hverandre forinden? Udvidet Vaabenstilstand er vores eneste Redning; paa Rekvisitioner her i Landet er ej at tænke ved den nær almindelige Misvæxt og Hungersnød. Min Stilling byder mig at anføre min Formening om Norges Stilling, den byder mig at anvende alt for at erholde Deres Kongelige Majestæt et Land, som er den første og fortrinligste Del af Deres Stater. At Egoisme ej kommer hos mig i Betragtning, haaber jeg hidindtil at have og fremdeles at bevise. Maatte alle kunne sige det samme! Saaledes har og saaledes skal fremdeles min Fremgang være; men da tør jeg tillidsfuld haabe paa Deres Kongelige Majestæts Retfærdighed, at Udfaldet ej maa komme den Mand til Last, som ej kunde bortfjærne uovervindelige Vanskeligheder, men alene Sagernes nuværende uundgaaelige Stilling, og at jeg maa nyde den Belønning, jeg attraar, nemlig den, at mine Meldinger til Deres Kongelige Majestæt vinde samme Tillid som de af enhver anden af Deres Undersaatter. Jeg bør raadføre mig med Regeringskommissionen over denne Gjenstand, jeg skal herover indhente de fortrinligste Militæres Formening, hvilket jeg skylder mig selv, og da, om jeg end skulde blive Ofret, vove alt for at redde Deres Kongelige Majestæt Deres tro Rige Norge, leve og dø som en retskaffen Mand, tro Undersaat og med den Taknemmelighed, jeg skylder Deres Majestæt.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til Slesvig Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809 [1]).

Til Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Durchlauchtigheds Depecher af 7de og 14de Avgust haver jeg rigtig imodtaget.

[1]) Afsendt s. D. med Kureren, Lieutenant Wegener tillige med de to følgende Breve.

Det gjør mig meget ondt at have skrevet, saa vel til Dem, som til General Krogh, Ting, som maatte være Dem ubehagelig, men Sagen kunde jeg ej forbigaa med Stiltienhed, da jeg nødvendig maatte besvare de gjorte Spørgsmaal. Jeg kan aldeles ej ansé Dhrr. Generaler og Stabsofficerer af den norske Armé som Dommere i en Sag, som blot kan henhøre til de højere militære Operationer, grundede paa den Statsklogskab, jeg tror at have maattet følge. Jeg skal med Glæde tie over denne Gjenstand, saa længe Deres Durchlauchtighed vil gjøre det; thi min ubegrænsede Agtelse for Dem skal være lige saa urokkelig som hidindtil, og det uansét, at vi have haft en aldeles forskjellig Anskuelse af Tingene.

Deres Svar til Kongen af Sverig og til Adlersparre ere aldeles efter mit Ønske. Jeg beder Dem være forvisset om, at jeg i ethvert Tilfælde hellere ser den svenske Krone paa Deres Hoved, end paa nogen anden Prinses, og naar blot Freden var, vilde fra min Side ingen Hindringer lægges i Vejen.

Af mit Brev til Regeringskommissionen vil De erfare, at alt sker, som er muligt for at proviantere Norge, og at selv svenske Skibe dertil bruges.

Prins Frederik af Hessen, min Svoger, er afrejst fra Fladstrand den 14de Avgust Kl. 2 om Eftermiddagen i en svensk Fiskerbaad, bemandet med duelige Søfolk, ført af Lieutenant og Danebrogsridder Tuxen. Vinden var god, Vejret mørkt.

Englænderne ere da landede paa Øen Walchern; men den gode Modstand, de finde, og den Mængde Tropper, der ile til Holland fra Frankrig, synes at bebude, at Englænderne næppe ville have betydelige Fordele.

Krigen imellem Frankrig og Østerrig mene mange at skulle begynde igjen, men videre véd man endnu ej med Bestemthed.

Jeg haver haft den Ubehagelighed, at 180 Mand Marinere have forladt Christiansø efter at have mishandlet Kommandanten, fornaglet Kanonerne etc.; men alt er i Orden igjen og Øen i god Forsvarsstand, omendskjønt denne Øs Besætning er saa meget mindre. Men den skal snart faa den fornødne Forstærkning saa vel her fra som fra Bornholm.

Herved følger en Depeche fra Kammerherre Baron Blome, min Minister i St. Petersborg, og en Correspondance imellem Statsminister Grev Bernstorff og den svenske Minister Baron Engeström.

Deres Durchlauchtigheds
altid hengivne
Frederik R.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809.

Til Kancellipræsident Kaas.

Jeg kan ej andét end takke Dem for Deres Omhu, med hvilken De haver behandlet den bevidste delikate Sag. Jeg er, for saa vidt

mig angaar, meget vel tilfreds med Prins Christian Augusts Svar til Kongen af Sverig og til Adlersparre.

Prins Christian August berører idelig Sagen, som jeg ansér for af ham at være bleven forsømt. Jeg har da atter maattet sagt ham min Mening om samme. Det var næsten at ønske, at han søgte paa en eller anden Maade at trække sig ud af en Stilling, som hverken kan være ham selv eller nogen behagelig at vide ham i. Jeg sender ham med denne Kurér Correspondancen mellem Grev Bernstorff og Baron Engestrøm. Den sidste søger ej at give bestemt Svar, men blot at udsætte og udtrække Sagen i Langdrag. Jeg har end videre sendt ham en Depeche fra Blome i Petersborg, hvori han indberetter, at Romanzoff har sagt ham, at de Svenske deklarerede, at deres Forening med Norge var nær ved Hjælp af Prins Christian August. Man ser deraf, hvorledes de Svenske søge at benytte endog Løgne til deres Fordel.

Sagen med Kjøbmand Faye er nu i Orden, ligesom ogsaa flere Midler ere trufne til Norges Proviantering, hvilket i Sandhed er for mig den vigtigste Gjenstand.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

Fra Kongen til Frederik af Hessen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809.

Til General Prins Frederik af Hessen, kommanderende General i den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt p. p.

Jeg haver intet nyt at underrette Deres Durchlauchtighed om, men mig er i dette Øjeblik intet saa vigtigt som Efterretningen om Deres lykkelige Ankomst til Norge.

Prins Christian August har jeg tilskrevet og atter maattet berøre den ubehagelige Materie.

Hans Stilling er saadan, at man bør lette ham enhver Hindring for at trække sig ud af hans forunderlige, sørgelige Forfatning, hvori han selv modvilligen har styrtet sig.

Hermed følger den hele Correspondance imellem Grev Bernstorff og Baron Engestrøm, som og en Depeche fra Blome. Den første viser, at de Svenske vil vinde Tid, den anden baade, hvorledes de Svenske tale til det russiske Hof, og hvorledes dette bedømmer Prins Christian Augusts Handlinger.

Landgangen i Holland af de Engelske vil nu næppe frembringe vigtige Resultater, da de Franske meget forstærkes fra Frankrig.

Krigen imellem Østerrig og Frankrig synes endnu ej at være endt, omendskjønt Rygtet om Vaabenstilstandens Opkyndelse endnu ej er stadfæstet.

Marinernes Opstand paa Christiansø er en saare ærgerlig Tildragelse. De besatte Fortet, mishandlede Kommandanten og deres Officerer, fornaglede Kanonerne og rømte. Alt er nu igjen i bedst muligste Forsvarsstand, og jeg søger at forstærke Garnisonen saa vel fra Bornholm som her fra med Søfolk.

Deres altid hengivne Ven
Frederik R.

Breve fra og til Sydgrænsen
i Perioden Marts—Avgust 1809.

Fra Kammerjunker Levetzau til Kongen[1]).

Hambourg, le 14 Mars 1809.

Sire!

Ayant appris dans ce moment la nouvelle de l'heureuse arrivée de Votre Majesté à Kiel, je m'empresse de remplir les ordres qu' Elle m'a fait l'honneur de me faire transmettre par Son Excellence Monsieur le Comte de Bernstorff, de Lui adresser des rapports directs sur tout ce qui peut avoir quelque intérêt pour Elle.

Je regarde comme telle la nouvelle que je puis avoir l'honneur de communiquer à Votre Majesté, que le Prince de Pontecorvo ayant reçu de l'Empereur le commandement militaire du Hanovre, va quitter incessamment Hambourg pour transférer son quartier général à Hanovre. Le Prince ne veut à la vérité point convenir encore du changement et assure qu'il ne fera qu'une absence de huit jours pour aller à Cuxhaven, mais je tiens de trop bonne source les notions susdites pour qu'il puisse me rester le moindre doute à cet égard, et en outre tous les officiers de l'Etat-Major se préparent déjà à partir. Le Prince lui-même se mettra probablement en route le vingt ou le vingt-un du mois.

Une des divisions de cavalerie en Hanovre se met en mouvement pour Goettingue, où elle reste cependant sous les ordres du Prince, qui la remplace par toute la division française qui se trouve à Lübeck et ici. Le Colonel Monis se rend en revanche d'Altona à Lübeck avec un bataillon de son régiment et deux pièces de canon, et il ne restera dans les Etats de Votre Majesté que huit cents à mille hommes, pour lesquels le Prince a demandé de nouveau les

---

[1]) Af de Breve, som Kongen daglig modtog i Kiel fra Levetzau, Rist, Dernath og Haffner, meddeles her kun det første af Levetzaus og et enkelt af Dernaths.

ordres de les retirer également. A Hambourg il restera un régiment hollandais en garnison qui sera augmenté par un bataillon venant de l'intérieur de la Hollande. Le Commandant, Monsieur Hamelinaye, y restera et aura ce commandement en chef.

L'absence du Prince d'ici pouvant peut-être durer deux ou trois mois, je supplie Votre Majesté de vouloir bien me prescrire si je dois le suivre à Hanovre, ou si je dois attendre son retour à Hambourg, où il garde toujours également un quartier général, ou si enfin je dois regarder dès son départ ma commission actuelle comme terminée.

On attend d'un moment à l'autre que la guerre entre l'Autriche et la France éclate, surtout depuis qu'on a pris, à ce qu'il paraît, un parti décisif à Vienne. Les premiers débuts pourraient bien ne pas être trop favorables aux Francais, qui paraissent avoir perdu un temps précieux, dont les Autrichiens ont su profiter.

Les incertitudes qui règnent sur la destination de l'expédition qui se prépare en Angleterre laissant un champ libre à toutes les suppositions, on forme sur elle autant d'opinions différentes qu'il y a de personnes. On croit cependant assez généralement qu'elle sera dirigée vers la Fionie ou aussi vers l'embouchure du l'Elbe et du Veser.

Je suis avec la plus profonde soumission et un dévouement sans bornes,

Sire,
de Votre Majesté
le très humble, très obéissant
et fidèle serviteur et sujet
Levetzau.

Fra Dernath til Kongen.

Altona, den 19ten März 1809.

Allerunterthänigster Bericht.

Ewr. Königl. Majestät habe ich vorgestern nicht allerunterthänigst zu berichten die Gnade gehabt, dass der Prinz von Pontecorvo grade nach Dresden reist, weil ich wusste, dass der Kammerjunker Levetzau dieses gethan hatte.

Der Prinz schien mir einige Besorgnisse bei der Übernehmung eines Commandos zu haben, in welchem er grosse Schwierigkeiten zu überwinden haben kann. Es soll ihm zwar versprochen sein, seine Armee auf 80 000 Mann zu bringen, allein bis jetzt kann nur ein kleiner Theil derselben zusammen gebracht werden. — —[1]).

[1]) Her omtales, hvilke Tropper Fyrst-Marechallen ventede at faa under sig, hvad her er udeladt.

Am Dienstage denkt der Prinz in Dresden auzukommen. Gérard ist noch hier; neulich vom Pferde geworfen, ist er seitdem ernsthaft krank gewesen, und obschon er wieder ausgegangen ist, vielleicht noch nicht im Stande zu reisen.

So bestimmt auch der Kaiser Napoleon dem Prinzen in einem Handbriefe versichert hat, dass die Russen gegen die ungarische Gränze marschirten, so lassen alle kaufmännische Nachrichten noch vielen Zweifel über den thätigen Antheil, den Russland sonach an dem Kriege nehmen würde, übrig, und wenn ich nicht irre, sind die Franzosen keineswegs von diesem für sie so entscheidenden Ereignisse überzeugt.

Dass man keine Bewegungen bei der preussischen Armee bemerkt, scheint gleichfalls nicht zu beweisen, dass Russland mit Frankreich sich zu der Auflösung der österreichischen Monarchie verbunden habe.

Private Nachrichten sagen, dass der Krieg in Wien erklärt sei, nachdem der Kaiser Tags zuvor mit vieler Feierlichkeit das Abendmahl empfangen.

M. G. v. Dernath.

Fra Kongen til Prins Frederik af Hessen.

Kiel, den 19de Marts 1809.

Til General Prins Frederik til Hessen.

Dersom nogen svensk Emissær skulde ankomme og forlange at tale med Os eller passere igjennem Vort Land andensteds hen, da ville Deres Durchlaucht lade ham under en Officers Lejde komme til Kjøbenhavn, hvor De lader ham anvise Kvarter under passende Opsigt og indberetter til Os hans Ærende eller indmelder hans Forlangende. Han forbliver imidlertid i Kjøbenhavn, indtil Deres Durchlaucht erholder Vor nærmere naadigste Bestemmelse, hvorledes i saa Henseende skal forholdes.

Frederik R.

Fra Frederik af Hessen til Kongen.

Kjøbenhavn, den 23de Marts 1809.

Deres Majestæts naadigste Skrivelse af 19de dennes modtog jeg i Morges; men de trende svenske Emissærer ere alt afrejste, og Deres Majestæt vil af min Rapport [1]) naadigst være underrettet om

[1]) Af 20de Marts. Den indeholder, hvad der er fortalt Side 183.

Aarsagen, hvorfor jeg lod dem rejse til Rendsborg og der oppebie Deres Majestæts nærmere Befaling.

I dette Øjeblik melder Generalmajor v. Stricker mig, at Kommandanten i Helsingborg har tilskrevet ham, at i Nat vil en svensk Overadjudant ankomme til Helsingør, som har vigtige Depecher fra sin Regering, som han egenhændig skal overlevere, og beder desaarsag om Tilladelse for ham at rejse til Kjøbenhavn. Jeg har i denne Anledning svaret Generalmajoren, at bemeldte Overadjudant kan imodtages og under Bevogtning af en Officer bringes her til Staden, hvor jeg skal sørge for, at Deres Majestæts Befaling af 19de Marts bliver ved ham iagttaget, og saa snart jeg har talt med ham, skal Deres Majestæt ufortøvet erholde Rapport, ligesom at hvis han har Depecher til Deres Majestæt, disse da strax skal blive oversendte.

Siden de Svenske nu sender Parlementærer om Natten, saa maa de sandsynlig befrygte engelske Krigsskibe i Sundet, og disse have, saa vidt man kan bemærke, ogsaa ingen Kommunikation mere med Sverig.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 25de Marts 1809, Natten Kl. 12.

Allerunderdanigst har jeg ikke skullet undlade at indmelde, at jeg, efter i Morges Kl. 5 at være afgaaet fra Kiel, ved min Ankomst til Itzehoe fandt, at de svenske Officerer alt vare passerede dette Sted.

Uagtet de ankom først til Hamburg, lykkedes det mig at komme til Kommandanten Hamelinaye, hos hvilken de ogsaa indfandt sig, medens jeg var der.

Disse Officerer ere ikke vidende om de medhavende Depechers Indhold og ere adresserede til Prinsen af Pontecorvo.

Hamelinaye har ingen Opdrag til at aabne Prinsens Breve, og uagtet Tilfældets Særhed agter han dog at lade de svenske Officerer under Lejde af en hollandsk Officer afgaa til Dresden.

De komme til ham i Morgen Kl. 10, og han har bedet mig komme til sig Kl. 12 og vil meddele mig, hvad der kunde interessere, om ellers disse Officerer ere vel underrettede.

Det, som de vide, have de dog ventelig ogsaa meddelt Generaladjudant Lindholm.

Ved Ministeren Bourrienne turde en Depeche over Indholdet af deres mundtlige Udsagn sendes til Paris i Morgen.

Uagtet alle Grundene for at aabne Depechen til Prinsen, og den direkte Oversendelse og den Forlegenhed, som Hamelinaye befinder sig udi, vil han dog hellere bogstavelig følge sin Instruktion at eftersende Brevene til Dresden.

Den Omstændighed, som jeg ej tror at ville forandres i Morgen,

har jeg muligen holdet for rigtig og derfor min Pligt strax at meddele.

Jeg finder General Gratien ankommet her til Hamburg.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Samme til Samme.

Altona, den 26de Marts 1809.

I Kontinuation af min allerunderdanigste Rapport fra i Nat giver jeg mig den Ære at indberette, at den svenske Adjudant, Major de la Grange, tillige med medhavende Officer og Sekretær, som jeg atter i Dag har truffet hos Kommandanten udi Hamburg, Oberst Hamelinaye, forbliver i Dag over i Hamburg og afgaar i Morgen under Ledsagelse af en hollandsk Officer til Dresden.

De have til Generaladjudant Lindholm fortalt alt Detailet af den i Sverig forefaldne Revolution og have tilføjet, at de troede den uden ulovlige Følger, da Massen af Nationen eller hellere den hele Nation var tilfreds med Hændelsen, men formodede blot de fra Pommern i Sverig værende Regimenter muligen genegne til at formere et svagt Parti.

De medhavende Depecher indeholde efter deres Formening et Engagement for Prinsen af Pontecorvo fra Hertugen af Sødermanlands Side til at mægle hos Kejseren, ved at berette Hændelsen, en Fred paa Basis af de Forslag, som i sin Tid ere gjorde General Brune.

Prinsen vil derimod ikke videre kunne foretage i saadan en Sag end sende Original eller Kopi af Forslagene strax til Kejseren, og maaske ligesaa de overbringende Officerer, da Major de la Grange forsikrer at maatte personlig overlevere Depecherne til Prinsen, da han tillige har det Opdrag at give alle Forklaringer over Hændelsen, som maatte forlanges.

Han udsiger at have tillige været Overbringer af et Brev til Deres Majestæt, hvori skal være Fredsforslag.

Hovedhensigten skal være at opnaa Nevtralitet og først at tiltræde Koalitionen, naar til denne intet Haab viser sig mere.

Da Oberst Hamelinaye ingen direkte Indberetning har til Kejseren, vil for Øjeblikket af Ministeren Bourrienne kun disse Udsagn med det Detail, som Deres Majestæt alt kjender ved Generaladjudant Lindholm, kunne indberettes, og vil Deres Majestæt dernæst kunne oversé, om de Selv erholdte Breve indeholde mere og Ting, som for Deres Majestæt maatte være magtpaaliggende at se Kejseren underrettet om, forinden hine Breve ved Omvejen kan ankomme til ham.

Kapitajn Gedde erholder Certifikat for Overleverelsen af Officererne først i Aften og afgaar i Morgen til Kiel med Lieutenant Barfoed.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Kongen til Frederik af Hessen.

Kiel, den 27de Marts 1809.

Til General Prins Frederik til Hessen.

Onsdag Morgen den 29de dennes agte Vi at afrejse her fra Kiel over Gottorp og Augustenborg til Kjøbenhavn, hvor Vi indtræffe den 1ste næste Maaned.

Hvilket Vi hermed naadigst give Deres Durchlauchtighed til Kjende.

Frederik R.

Fra Chefen for den holstenske Generalkommando til Kongen.

Generalquartier Kiel, den 11ten April 1809.

Allerunterthänigst.

Die wiederholten Nachrichten von einer beabsichtigten Expedition der Engländer nach den Mündungen der Elbe und Weser verdienen bei der gänzlichen Entfernung der Franzosen wohl nicht ganz aus der Acht gelassen zu werden. Dem Generalmajor Bechtolsheim habe ich Wachsamkeit empfohlen, besonders gegen Überfälle, die meines Dafürhaltens das einzige sind, was der Feind vernünftiger Weise unternehmen kann, denn zu einer Belagerung hat er nicht Zeit und Feuer darf er nicht gebrauchen, wenn er nicht selbst den Zweck vernichten will, der ohnehin dieses Unternehmen treibt.

Ew. Königl. Majestät kennen die geringe Anzahl disponibler Truppen, die mir zu Gebote stehen. Auf die wenigen Holländer, die in den Hansestädten liegen, dürfte wenig zu rechnen sein, eher möchte zu erwarten sein, sie zum Feinde übergehen zu sehen. Dem Allerhöchsten Ermessen Ewr. Königlichen Majestät stelle ich alles unterthänigst anheim, ob die aus Holstein gezogenen Linien-Bataillons bei dem jetzigen Zustand Schwedens auf den Inseln nicht könnten entbehrt werden, um zu der Vertheidigung ihres Vaterlandes zu dienen.

Düring.

Fra Grev Dernath til Kongen.

Altona, den 11ten April 1809.

Allerunterthänigster Bericht.

Euer Königl. Majestät habe ich die Gnade, allerunterthänigst zu berichten, dass der General Gérard mir in sehr lebhaften Ausdrücken seine ehrerbietige Dankbarkeit für die neuerdings von Allerhöchst

denenselben erhaltene Gnade bezeugt hat, sowie auch dass derselbe mir in Antwort auf meine schriftliche Vorstellungen angezeigt hat, dass der Prinz von Pontecorvo dem Gouverneur von Stralsund die Ablieferung des Pulvers dringend anempfohlen habe; dass er dem General Hasselt aufgetragen habe, die von dem Oberstlieutenant Devaux geführte Commandantschaft in Altona aufzuheben; dass er aber unter den gegenwärtigen Verhältnissen der Hansestädte zu Frankreich Bedenken trage, den acte d'autorité, welchen er mir versprochen habe, in Ansehung der Lottosache, anzuwenden, zur Ausführung zu bringen, und sich auf das dem Senateur Schulte abgenommene Versprechen in dieser Sache einschränken müsse.

So angenehm es mir ist, die Aufhebung der unangenehmen Commandantschaft Euer Königlichen Majestät als endlich bewirkt ehrerbietigst berichten zu können, so leid thut es mir, ohnerachtet aller Versprechungen, die Etablirung der Lottocollection als fehlgeschlagen ansehen zu müssen, da ich sehr wenig Hoffnung habe, ohne Zwangsmittel die Erfüllung der Versprechungen leichter von dem Senat als von dem Prinzen zu erhalten.

M. G. v. Dernath.

Fra Kongen til Grev Dernath.

Kjøbenhavn, den 20de April 1809.

Til Kammerherre Grev v. Dernath.

Med Hensyn til den Krig, der maaske vil finde Sted i Tyskland, og den aktive Del, England muligen vilde forsøge at tage enten ved Invasion i Holsten eller i det nordlige Tyskland, have Vi, for saa vidt Vore Provinsers Sikkerhed og Forsvar mod Vores og Allieredes fælles Fjende tillader, været betænkt paa at tage de Forholdsregler, som Omstændighederne tillade og Klogskab byder imod en fælles Fjende.

Vi have til den Ende alt beordret et Reservekorps at sammentrække i og ved Slesvig dels fra Nørrejylland, dels fra Fyn, bestaaende foruden de alt her liggende Tropper af Kavaleri og Infanteri, af 4 Batailloner Infanteri og 4 Feltstykker.

Bemeldte Tropper ere paa Marchen til deres Sammelplads, staa under Feltmarskalk Landgrev Carl og kommanderes af Generalmajor Ewald, og Generalkvartermester, Oberst Wegener, som er ansat ved dette Korps, bestyrer alle til hans Funktion hørende Forretninger. Provinsen Fyn erstattes igjen med Tropper fra Sjælland. Vi har end videre i foranførte Øjemed tillagt den kommanderende General i Holsten, Generallieutenant Düring, Ordre at sammentrække et Reservekorps ved Krempe til Fæstningen Glückstadts Understøttelse eller Kysternes Beskyttelse m. v., alt efter Omstændighederne, ligesom derhos og tilkjendegivet bemeldte General, at om en engelsk Invasion skulde foranledige Vores Allieredes militære Magt, der staar paa

Grænsen, at tage sin Retirade ind i Holsten, han da har at gjøre fælles Sag med bemeldte Vor Allieredes Tropper og i Forening med dem angribe Vor fælles Fjende.

Da det vil være overensstemmende med Vores og Vore Allieredes fælles Øjemed, at den franske Kommandør paa Grænsen bliver underrettet om disse af Os tagne Mesures og givne Ordres, saa tilkjendegive Vi Dig saadant herved for at kommunicere ham eller Vedkommende dette til behagelig Efterretning.

Frederik R.

Fra Kongen til Ewald.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de April 1809.

Til Generalmajor v. Ewald.

Du har med Din Stab strax at begive Dig paa Rejsen til Slesvig og først at melde Dig hos Os. Din Bestemmelse er at overtage Kommandoen over et Korps, som Vi have beordret samlet i og ved Slesvig og staar under Feltmarskalk Landgrev Carls Kommando. Ved Din Afrejse afgiver Du ad interim Kommandoen over Avantgarden til Oberst Mecklenburg.

Det sjællandske Jægerkorps afmarcherer strax efter modtagen Marcheroute fra sit nuhavende Cantonnement til Korsør, hvor det embarqueres og bringes over til Fyn, hvor det underlægger sig Generallieutenant Prins Christian til Hessens Kommando.

Frederik R.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 20de April 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

Skulde de Engelske gjøre en Invasion enten i Holsten eller det nordre Tyskland, og saadant foranledige, at Vores Allieredes militære Magt, som ligger paa Grænsen, tog sin Retirade ind i Holsten, da har Du at gjøre fælles Sag med bemeldte Vores Allieredes Tropper og i Forening med dem angribe Vores fælles Fjende. Dette tilkjendegive Vi Dig herved til allerunderdanigst Efterretning for Vedkommende.

Frederik R.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 22de April 1809.

Den herværende Bataillon af det hollandske 8de Infanteriregiment har i Nat Kl. 2 pludselig erholdt Ordre at gaa i Dag over

Elben og til Harburg samt videre til Hannover, dets Bestemmelsessted for Tiden.

General Hasselt, fra hvem jeg i dette Øjeblik kommer, bliver endnu her og ligesaa Administrationen.

4 Kompagnier af det i Hamburg garnisonerende 9de Infanteriregiment ere i Nat afgangne til Lübek, hvor fra den 1ste Bataillon af 8de Regiment afgaar ligeledes til Hannover.

Det herværende ridende Artilleri og Kyrassererne forblive endnu her tilstede.

Kongen af Westphalen har erholdt Gouvernementet af Hansestæderne og Kommandoen over 10de Militær-Division.

En af hans Generaladjudanter er ankommen til Hamburg, og i Dag Kl. 12 [er der] Parade og Revue for General Gratien og ham af samtlige i Hamburg og Egnen af Altona værende Tropper paa Heiligengeistfeld.

Bataillonen, som kantonnerer her, indskibes Kl. 11 her, hvortil alting er besørget og dirigeres.

Prinsen af Pontecorvos Hovedkvarter er i Meissen.

Rygtet lader alt Kongen af Westphalen ankomme til Hamburg, hvilket turde være for tidlig. Ligesaa skal alt engelske Skibe ligge ved Bremerlehe; men sandsynlig ere disse Rygter Frugten af Frygt og foranlediget ved Marcherne.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Jeg vover at tilføje, at det synes at være Plan, at de 600 gjennem Danmark kommende Hollændere vil blive organiserede her, hvilket jeg med Grev Dernath dog muligst skal hindre.

d. u. s.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Düring til Kongen.

Generalkvarteret Kiel, den 25de April 1809.

Allerunderdanigst

meldes Deres Kongelige Majestæt:

At samtlige Frimænd af 2den Bataillon holstenske Skarpskyttekorps, 3dje Bataillon holstenske Infanteriregiment samt Jægerkompagniet af den 4de Bataillon Oldenborg ere ufortøvet beordrede at indfinde dem ved deres respektive Korpser; og da Frimændene, som høre til den 3dje og 4de Bataillon af Hendes Majestæt Dronningens Livregiment, alle ligge i Nærheden af Glückstadt, er det overdraget Hr. Generalmajor v. Bechtolsheim at indkalde disse, til hvad Øjeblik han under disse Omstændigheder maatte finde fornødent.

Düring.

Fra Grev Dernath til Kongen.

Altona, den 25sten April 1809.

Eurer Königlichen Majestät

Allergnädigsten Befehlen von 20sten dieses gemäss habe ich gleich, nachdem ich dieselben allerunterthänigst entgegengenommen, den 23sten dem General Gratien, welcher sich jetzt in Hamburg befindet, die von Eurer Königlichen Majestät befohlenen Maassregeln gegen einen etwaigen englischen Plan, in dem nun ausgebrochenen Kriege im Norden von Deutschland, in Eurer Majestät Staaten oder in deren Nachbarschaft Theil nehmen zu wollen, mitgetheilt, und nach Allerhöchstderoselben Vorschrift diesem General angezeigt, wie es Eurer Majestät Allerhöchster Wille und Befehl sei, dass die in Holstein zusammen gezogenen Truppen mit Eurer Majestät Alliirten gemeinschaftlich gegen den gemein[sam]en Feind wirken sollten, falls die alliirten Truppen in Folge der etwaigen englischen Unternehmungen Eurer Königlichen Majestät Gebiet betreten sollten. Dasselbe habe ich an den Marschall Prinzen von Pontecorvo geschrieben. Obschon ich glauben muss, dass derselbe das Commando in den Hansestädten dem Könige von Westphalen abgetreten hat, weil letzterer Befehle an den General Gratien geschickt und durch einen seiner Adjutanten die Hamburger Garnison hat inspiciren lassen, so ist doch noch nichts Officielles über diese Veränderung im Commando bekannt, und ich habe Eurer Majestät Befehle nur an den Fürsten gelangen lassen, den ich als höchst Commandirenden an Eurer Majestät Gränzen kenne.

Ich hoffe, dass Altona in sehr kurzer Zeit ganz von fremden Truppen entblösst sein wird. Der General Gratien hat vom Könige von Westphalen eine dahin lautende Ordre erhalten; da aber in derselben der Ausdruck „französische Truppen" gebraucht worden, und hier nur Holländer liegen, so hat er geglaubt noch einmal vorfragen zu müssen. In einigen Tagen wird die Antwort ankommen, und er zweifelt selbst nicht daran, dass er alsdann die wenigen Truppen an Cavallerie und Artillerie, die hier noch liegen, wird nach Hamburg verlegen dürfen. Schon sind vorläufig Contracte mit Lieferanten zu Verpflegung der Pferde abgeschlossen worden. Von dem General Gratien habe ich die bestimmte Versicherung erhalten, dass die neulich in Sorgenfelde verübte Mordthat an den Thätern, 3 holländischen Artilleristen, auf das strengste solle bestraft werden; sie sind dem Kriegsgerichte übergeben, und ich erwarte nur das von dem Geheimen-Conferenzrath Levetzau aufzunehmende Zeugenverhör um es, übersetzt, einzusenden, und auf die Bestrafung am Orte des Verbrechens zu dringen.

Allerunterthänigst

M. G. v. Dernath.

Fra den holstenske Generalkommando til Kongen.

Generalkvarteret Kiel, den 29de April 1809.

Allerunderdanigst meldes Deres Kongelige Majestæt:

At de hidindtil her paa det holstenske Territorium sig opholdende fremmede allierede Tropper nu alle have forladt Grænsen, paa de Syge og Lazarettet nær, som endnu er tilstede i Altona. Ligeledes er ogsaa Lübek og Travemünde imellem den 26de og 27de dennes pludselig forladt af de der sig opholdende hollandske Tropper, hvorved den af sammes Husarer stedse vedligeholdte Patrouillering paa vore Grænser nu ogsaa ganske er hævet.

Düring.

Fra Kongen til Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 1ste Maj 1809.

Da Vi finde det fornødent, at Glückstadt Fæstning for nogen Tid er forsynet med alle behøvende Sorter Viktualier, og Vi hertil bestemme en Tid af 4 Uger, som Fæstningen altid bør have Forraad for, saa har Vort Feltkommissariat at foranstalte saadant.

Frederik R.

Fra den holstenske Generalkommando til Kongen.

Generalkvarteret Kiel, den 2den Maj 1809.

Allerunderdanigst Promemoria.

Saa vel Sandsynligheden for (efter alle indløbne Efterretninger), at man havde Grund til at vente et fjendtligt Foretagende paa den vestlige Kyst, som Generalmajor Bechtolsheims ytrede Ønske at erholde sit Sø-Armement forstærket med nogle Kanonchalouper, for betids at være beredt paa at afværge ethvert Angreb, alt i Forening med Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste i Siffer forfattede Skrivelse af 16de f. M., som allernaadigst tillader paa første Efterretning at lade saa vel Kanonchalouperne i Kiel som Heiligenhafen afgaa igjennem Kanalen til de Steder, det maatte ansés fornøden, haver saa meget mere foranlediget mig til at lade de ved Kiel værende Chalouper i Forening med disse i Heiligenhafen gaa igjennem Kanalen, som alle mulige Efterretninger fra Østersøen den Gang ikke lode det mindste fjendtlige i dette Farvand befrygte. Skulde jeg imidlertid desuagtet have handlet imod Deres Majestæts allerhøjeste Ønske, beder jeg allerunderdanigst mig en Foranstaltning allernaadigst tilgivet, som fornemmelig er sket i den gode Hensigt ikke at komme for sildig, da Farten igjennem Kanalen medtager og udfordrer flere

Dage. Og er det efter Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling af 29de f. M. ufortøvet foranstaltet, at de 4 for Kieler Havn bestemte Kanonchalouper under Premierlieutenant Hallings Kommando begiver dem uopholdelig tilbage til deres Station ved Holtenau.

Düring.

Fra Kongen til Major Muck i Stralsund.

Kjøbenhavn, den 6te Maj 1809.

Vi have modtaget Din allerunderdanigste Forestilling af 29de f. M. og tilkjendegive Dig allernaadigst i denne Anledning følgende:

1) Det første, som Du bør sørge for, er at faa Krudtet, da det er vigtigst, at samme kan erholdes saa snart muligt.
2) Da de 300 Kanoner ere Os skjænkede af Kejseren, saa bør de med Lavetter og Kugler antages, om de endog ikke alle skulde være gode.
3) De svære Kalibre indtil 12pundige inklusive ere de vigtigste, som og Morterer og Haubitser. De øvrige, som ere maadelige, kan man lade staa enten under det Angivende, at de svære Kalibre ere de vigtigste for Os, eller at man siden vil hente dem.
4) Det er altid godt at tage, hvad man kan faa af Artillerisager; thi om endog disse ere slette, kunne de dog altid nyttes, besynderlig naar man faar samme for intet.

Herefter haver Du Dig altsaa underdanigst at rette og i øvrigt at sørge paa bedste Maade for Transporten, hvorom Du fremdeles har at gjøre de fornødne Aftaler med Vor Overkvartermester Wenzel Haffner.

Frederik R.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 16de Maj 1809, om Natten.

General Damas har været hos mig og forevist mig et Brev fra Arveprinsen af Mecklenburg til sig samt dermed Kopi af et Brev fra Hertugen, hans Fader, til Major-Generalen, Hertugen af Neuchatel, udi hvilke begge gives Efterretning om, at det Schillske Korps eller en Afdeling af samme, over 1000 Mand stærk, er gaaet ved Schnackenburg over Elben og har bemægtiget sig Stedet og Fortet Dömitz i Mecklenburg samt dernæst truet med, at et Tog til Danmark og Hamburg forestod.

Da udi Danmark ad denne Side Altona er det mest indbydende Sted, og Generalen ej har eget, men blot Hamburger Militær til sin Disposition, opfordrede han mig altsaa til, ved at forene begge Stæders militære Kræfter, at gjøre fælles Sag med ham til deres

Forsvar, som Alliancen udkrævede og gav ham Adgang til paa én Side, saa vel som militære Regler paa den anden.

Især bad han, at da han vilde opstille sin Hovedstyrke paa den anden Side af Hamburg ad Bergedorf til, at jeg der hen vilde lade ogsaa afgaa den Husareskadron, som han vidste at være beliggende i Egnen af Pinneberg.

I Betragtning af Hertugen af Mecklenburgs Udtryk i sit Brev til Hertugen af Neuchatel, der viser Schill at være fjendtlig sindet mod Danmark, og dernæst, da det næppe vil være Deres Majestæts Hensigter passende, om jeg, opfordret til Hjælp, forblev en rolig Tilskuer af en Stads Brandskatning, paa hvilken Kejseren lægger saa megen Hævd, og hvilken Lod derpaa maaske des lettere kunde træffe Altona, saa har jeg indvilget udi, at Eskadronen gaar til Wandsbek, hvor Stabskvarteret tages, og der fra ud har Poster ved Grænsen og Patrouiller, ligesom dette i Forbindelse med de fremmede Tropper vel maatte og vorde anordnet. Og har jeg valgt Wandsbek for at beholde Eskadronen mere à portée, og om saa hellere detacheret den, da den egne Grænse hinsides Hamburg ogsaa kan kræve Forsvar.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Præsidenten, Kammerherre Blücher har jeg tilbørlig underrettet og adspurgt, om Borgerkorpserne vare til Sinds at forsvare Byen eller ikke, hvilket første jeg venter, og har jeg tilbudet mig at anføre samme, naar et uventet pludseligt Angreb skulde finde Sted, inden mere Militær kan ankomme her til, og vilde jeg da med disse Korpser næppe gaa over Alsteren strax, men besætte samme, forsvarende Staden der og soutenerende, hvad der befandt sig foran samme, som mere passende under blot Hensyn til Altona og disse Borgere. Dog maatte militære Dispositioner ogsaa heri decidere efter Omstændighederne, og som man saa' sin Fordel.

Imidlertid har jeg af Generalmajor v. Bechtolsheim begjæret Hidsendelsen af nogle Kompagnier samt 2 Feltkanoner af Reservekorpset, og om og det Schillske Korps skulde voxe, haaber jeg dernæst, at intet skal være at befrygte.

Generallieutenant v. Düring har jeg underrettet om alt.

Ritmester v. Wegener har jeg averteret, paa det han kan afgaa til sine Grænsekommandoer, og jeg har opfordret ham til at give mig alle mulige Efterretninger.

Ligesaa har jeg underrettet Oberstlieutenant v. Fries i Neustadt om Forfaldene og anmodet ham under Haanden at lade sikre de kongelige Kasser og Effekter.

Justitsraad Decker i Oldeslo har jeg averteret om det samme.

Hos Resident Jess udi Lübek har jeg udbedet mig ofte Underretninger.

Til Stadens Sikring mod andre Sider tager jeg de fornødne Mesures, og ved Kammerjunker, Kapitajn v. Walterstorff haaber jeg at se etableret en Elbbevogtning. Hvad den anden Bred angaar, skal jeg tage Aftale med General Damas.

At jeg har taget de ham meddelte Dispositioner som oven anført, billiger han aldeles og er tilfreds dermed. Jeg har taget dem saaledes for at være à portée til alle Sider, thi Schill bruger lige saa megen List som Magt.

Muligt er det dog, at det ikke har været nogen Plan og, at der i Hamburg gives Partier, maatte jeg heller ikke glemme. Jeg ønsker, at disse Skridt maatte saaledes finde allerhøjest Bifald.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra den holstenske Generalkommando til Kongen.

Generalkvarteret Kiel, den 17de Maj 1809.

Allerunderdanigst Melding.

Følgende Indberetning er mig ved Oberkvartermester, Major Haffner under 3 Segl i dette Øjeblik meddelt:

„Den franske General Damas i Hamburg haver som snarest været hos mig og forevist mig et Brev fra Arveprinsen til Mecklenburg, som angiver, at det Schillske Korps ved Schnakendorf er gaaet over Elben og haver bemægtiget sig Dömitz i det Mecklenburgske med en tiltagende Styrke af 1000 Mand, ligesom det skal være bemeldte Schills Hensigt at gjøre et Strejftog imod Danmark og Hamburg“.

„Da nu ingen anden Militære er i Hamburg end blot Stadsbevæbningen, saa anholdt General Damas — som General af en allieret Magt — hos mig, at da det angik saa vel Danmark som Hamburg, da at sætte os i militær Forbindelse med hinanden og saaledes med forenede Kræfter at afværge et muligt indtræffende Angreb, hvorved merbemeldte General Damas tillige bad mig at forlægge den til min Disposition havende Husareskadron til Egnen af Bergedorf, hvor Generalen ikke alene havde sit Kavaleri, men sit hele Korps, forsamlet“.

Foranlediget derved meldes Deres Kongelige Majestæt allerunderdanigt følgende Foranstaltninger:

1) At de i og ved Neustadt liggende 2 Kompagnier Skarpskytter samt det bevægelige 3pundige Batteri af 4 Kanoner ere i største Hast beordrede paa Vogne at transporteres til Oldeslo. Ligeledes er Jægerkompagniet af det oldenborgske Infanteriregiment paa samme Maade beordret fra Femern til Oldeslo, som og den 6te Husareskadron.

2) Er den 2den Husareskadron forlagt fra Relling til Wandsbek, hvilket detacherede Korps for det første kommanderes af Oberstlieutenant Fries, der tager sit Kvarter i Oldeslo.

3) Haver jeg underdangist indberettet Hans Højfyrstelige Durchlaucht Feltmarskalken dette og tillige anmodet Højstsamme om

at lade Hr. Generalmajor Ewald afgaa med 2 Batailloner og 4 bevægelige Kanoner snarest muligt til ommeldte Egn for tillige at overtage Hovedkommandoen over det hele i denne Anledning der forsamlede Korps.

Da denne omtalte Schill haver Patent som østerrigsk Oberst, og altsaa hans fremrykkende Korps vil være at ansé i dette Øjeblik som østerrigske Tropper, saa haver jeg blot bestemt at gjøre fælles Sag med de allierede Tropper alene i dette Tilfælde, at det danske Territorium paa nogen Maade skulde fornærmes eller ligefrem blive angrebet, om samme saaledes maatte finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Thi er denne Forsigtighed derved alene foranlediget, at jeg ikke nøje nok kjender under nærværende Omstændigheder vores diplomatiske Forhold til Østerrig, og altsaa — ved at handle offensiv — mulig kunde begaa et Skridt, som maatte stride imod dets Grundsætninger.

Da Egnen ved Neustadt nu ganske er blottet for Tropper, paa et lidet Soutien nær af 20 Mand for det faste Batteri, saa haver jeg anordnet Kystmilicetjenesten i dette Distrikt at tage sin Begyndelse, siden ingen Tropper kan undværes andensteds fra, som kan erstatte denne Mangel.

Düring.

Fra Samme til Samme.

Generalkvarter Kiel, den 18de Maj 1809.

Allerunderdanigst

meldes Deres Kongelige Majestæt:

At da det nærmere er bragt i Erfaring, at det Schillske Korps virkelig er i Anmarche imod Grænserne, er det foranstaltet, at den 3dje Bataillon af det holstenske Infanteriregiment tillige med to 3pundige bevægelige Kanoner forlægges fra deres nuhavende Cantonnement i Krempe og Ditmarsken til Altona, hvor disse Tropper vil indtræffe den 20de, for at sikre denne vigtige By for muligt Overfald.

Düring.

Fra Kongen til Landgrev Carl.

Kjøbenhavn, den 20de Maj 1809.

Udi en Rapport af 17de dennes haver Generallieutenant Düring indmeldt, at det Schillske Korps maaske kunde have i Sinde at gjøre et Strejftog til Vore Lande. Vi have bifaldet de af Generallieutenanten i den Anledning gjorte Foranstaltninger og ønsker desaarsag, at den af ham hos Deres Durchlauchtighed forlangte Forstærkning snart maa være paa Grænsen, ligesom at Generalmajor Ewald strax maa afgaa

for at overtage Grænsekommandoen. Vi have befalet Generallieutenant Düring, at naar det formeldte Strejfkorps maatte betræde det hamburgske eller lübekske Territorium, saa ansés det som Vore Fjender og behandles som saadanne.

Frederik R.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 20de Maj 1809.

De tilforladelige Efterretninger, hvilke saa vel General Damas som jeg haver i Dag, bestaa deri, at Schills fornemste Styrke befinder sig i det Mecklenburgske ved Hagenow, Parchim og Grabow, og Infanteriet især endnu i Dömitz. Et stærkt Parti har været i Lüneburg.

Jeg tror med megen Grund i Dag at turde antage, at noget ubehageligt for de Franske er forefaldet. Enten, som jeg formoder, er General Gratien slaaet, eller og er en stor Del af hans Tropper gangne over til Schill, eller Gratien tør ej angribe for ej at kompromittere sig.

En Kapitajn af herværende holstenske Bataillon har tilbudt sig at rejse over og er strax, efter at Forslaget var af mig imodtaget, afgaaet; han vil trænge muligst frem. Det er Kapitajn Koch, som før har været i hannoversk Tjeneste. Jeg lader nu saa vel om Dagen som om Natten Stranden patrouillere og bevogte ved Vedetter. Ligesaa Skibsbroerne ved Vedetter af Bataillonen med Piquets til Soutiens.

Generalmajor v. Ewald ankommer her til i Aften, og det oldenborgske Regiment uopholdelig til Poppenbüttel, at altsaa ej mere noget Anfald paa Grænsen vil være at befrygte, og Hamburg ved denne Nærhed af Tropper tillige finder sig sikret, hvilket de ikke noksom, saa vel Hamburgerne som de Franske, kunne udtrykke deres Taknemmelighed og Glæde over.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Nt. Ved dettes Afgang ankomme de danske Skibe fra Glückstadt under Lieutenant v. Donners Kommando.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de Maj 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

Endskjønt Vi bestemt have befalet Dig at ansé og behandle det Schillske Korps som Fjender, i det Øjeblik de betræde Hamburgs eller Lübeks Territorium, saa befale Vi Dig end videre, at hvis man

kan attakere det fra den lauenburgske Side, saa sker dette, ogsaa om det endog var i det Lauenburgske, at man kan træffe dette Korps, og Vore Tropper, som bruges imod dette Strejfkorps, handle i Forening med Vores Allieredes Tropper til fælles Maal mod dette og lignende Strejfkorpser, som maa drives tilbage eller tages til Fange, og [det maa] nøje observeres, at det hamburgske og lübekske Gebet saa vel som den lauenburgske Grænse maa forsvares lige saa fuldt som Vort eget Territorium, da vore Provinsers Sikkerhed deraf er afhængig.

P. S. Skulde dette Strejfkorps have kastet sig ind i Hamburg eller Lübek, førend Vore Tropper har kunnet ankomme, da beordres General Ewald at attakere dem i disse Byer ligesom, hvor han træffer dem.

Frederik R.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 21de Maj 1809.

Deres Majestæt meldes allerunderdanigst, at det af General Gratien kommanderede Korps befandt sig i Nat i Lüneburg, og at det Schillske Korps i Dag befinder sig udi Hagenau.

Dömitz er endnu altid stærkt befæstet og besat.

Man formoder hans Marche at gaa til en af Havnene ved Østersøen, andre, og blandt disse General Ewald, som er ankommen her til, formene, at han vil vide skjult at gaa tilbage over Elben igjen og ind i det Hannoverske og maaske til Bremen.

General Ewald etablerer i Overmorgen sit Generalkvartér udi Arnsburg, hvor Centrum af Korpset under hans Kommando kommer til at staa. Et Korps, her ankommet, som tillige formerer Altonas Besætning og Forsvar, staar under min Kommando paa højre Fløj, og paa venstre ved Oldeslo et andet under Oberstlieutenant v. Fries.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Kongen til Düring.

Kjøbenhavn, den 21de Maj 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

At besætte Hamburg og Lübek holde Vi ej for saa rigtigt som at soutenere Vores Allierede med Reservekorpser, og Vi ere overbevíst om, at Vore egne Tropper snart faa den Ære at afskære og fange det Schillske Røverkorps, hvilket Dine gode Foranstaltninger vist snart vil have tilvejebragt.

Frederik R.

Fra Düring til Kongen.

Generalkvarteret Kiel, den 25de Maj 1809.

Allerunderdanigst

meldes Deres Kongelige Majestæt:

At i Gaar den 24de dennes Oberstlieutenant von Fries er med sit Korps om Formiddagen Kl. 10 i al Orden og Rolighed indmarcheret i Lübek, uden at nogen af det Schillske Korps enten haver været i eller besat samme, og at den franske Kommandants ilsomme Flygten til Oldeslo og sammes Udsigende havde foranlediget Oberstlieutenantens Afmarche der hen; at ved de nærmere, fra udskikkede Patrouiller indhentede Rapporter ikke videre er bleven oplyst, end at nogle Schillske Husarer den 23de havde vist sig i Gadebusch og Parchim, som og at deres Patrouiller nærmer sig Mølln og Ratzeburg, da derimod større Hobe haver taget Vejen fra Wismar ad Rostock og Stralsund til. End videre er mig i dette Øjeblik fra Generalmajor Ewald meldt, at i Følge nærmere Overenskommen og Aftale med den hollandske General Gratien er Generalmajoren i Dag indrykket med det øvrige af sit Korps i det Lauenburgske, og selv haver taget sit Hovedkvarter i Ratzeburg; at Gratien paa det indstændigste havde anmodet ham om at gjøre nogle Marcher i Forening med ham imod Wismar og Rostock, hvortil jeg paa Generalmajor Ewalds Forespørgsel, om han turde gjøre Turen videre med, haver svaret: at saa snart han troede, at vores Kanon- og Krudttransport fra Stralsund derved kunde lettes og sikres, skulde han gjøre det, imod at Gratien i alle Henseender maatte indestaa for saadanne Diskussioner og Følger med det mecklenburgske Hof, som deraf kunde flyde, som og tillige fornemmelig derpaa at henvende sin Opmærksomhed, at Hamburg blev dækket for muligen omgaaende Strejfkorpser.“ [1])

Düring.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 25de Maj 1809.

I Forgaars Aftes sildig, den 23de, efter at samme Dags allerunderdanigste Rapport alt for flere Timer siden var afsendt, og jeg,

[1]) Kongens egenhændige Paategning, der meddeltes Düring, lød saaledes: „Approberes; dog maa en slig Marche ske og udføres saa gesvindt, at ej de øvrige Grænser tabe den Beskyttelse, de bør have“.

havende tillige Kommandoen over Grænsen indtil Trittau, vilde begive mig til Reinbek, for at ved General Carterets Bistand i Bergedorf at se at raade Bod paa de Uordener, som maatte befrygtes at affødes ved det hollandske Kyrasserregiments uanmeldte Indkvartering i tæt Cantonnement i den Egn, mødte jeg ligeledes til Vogns Generalerne Gratien og Damas med Oberst Mishelling i Palmaillen i Altona og efter Forklaring i Begreb med at opsøge General Ewald, for af ham at begjære det danske Korpses offensive Medvirkning i det Mecklenburgske mod det Schillske Korps. Jeg gjentog da for begge det, jeg om Morgenen alt havde svaret General Damas, da de adresserede denne Begjæring formelig til mig, at der var sket det simple Spørgsmaal til Deres Majestæt, om man turde hjælpe de franske Kommandanter i Forsvaret af Stæderne Hamburg og Lübek, og at Deres Majestæt havde bifaldet dette uden at give videre Instruktioner, dem General Ewald, uagtet Deres Majestæts os bekjendte Beredvillighed at vise de Allierede enhver Medhjælp, dog ikke vilde kunne eller turde give os selv.

General Damas bad General Gratien være forsikret om, at det af mig givne Svar vilde være enstemmig med General Ewalds, og begge vare villig i at tilstaa, at blotte Officerer ej kunde gaa videre, da General Gratien til mere Sikkerhed ønskede, at hans Begjæring maatte blive gjentaget til General Ewald og af ham til Generallieutenant Düring, og ytrede at ville skrive et Brev til General Ewald, som han vilde tilstille mig. Jeg holdt det for Pligt at forekomme saa officielle Skridt og lovede at sende en Officer til Reinbek og selv at rejse til General Ewald for at forhøre, om hans Svar var lignende mit.

Jeg protesterede imod Grænsernes Betrædelse uden foregaaet Avertissement, som denne militæriske Bevægelse meget gjærne havde tilladt, og disse Hr. Generaler syntes meget forlegne over denne Adfærd paa en Tid, hvor de søgte Hjælp, og forsikrede, at det Cantonnement, som var taget, var taget ved Irring og af Mangel paa Kundskab om Grænsen.

Jeg afgik da til Arnsburg, hvor jeg fandt General Ewald, udgivende Ordrer til Korpsets Fremrykning i flere Detachementer paa Grænsen i Følge just da ankomne Befalinger fra Deres Majestæt, at angribe det Schillske Korps i det Lauenburgske.

Dette Korpses Position var den Gang at have besat Wismar og være paa Vejen til Rostock, at have Forposter ved Gadebusch og holde Dömitz besat.

Jeg afsluttede en nøjagtig Beretning om den nylig hafte diplomatiske Forhandling.

Generalen beordrede mig at sende mit Jægerkompagni fra Kirch-Steinbek til Trittau og at marchere med mit underhavende Detachement, udgjørende tillige Altona Garnison, til Kirch-Steinbek og at tage dér Cantonnement og Position, nemlig med 4 Kompagnier af 3dje Bataillon holstenske Regiment, 2 kjørende Kanoner og 1 Trop

Ryttere af holstenske Regiment, bestaaende af 1 Officer og 24 Mand med 2 Underofficerer.

Tillige at invitere General Gratien til et Møde i Trittau Dagen efter eller rettere samme Dag, den 24de, da disse Ordres gaves Natten til 24de Kl. 3 om Morgenen, og fremdeles at indfinde mig ved Mødet.

General Gratien var meget glad over den indskrænkede Udsigt, jeg foreløbig holdt for rigtig at give ham ved at sige, at muligen General Ewald vilde gjøre nogle Marcher frem efter, selv ind i det Lauenburgske, som af ham da kunde benyttes til at udbrede Skræk hos Schill, som vilde tro, at denne Forening betydede mere, og maaske bevirke hans Indskibning, som var mere at ønske end Adspredelse og maaske Samling paa andre Punkter.

General Gratien ankom først og havde ytret, at jeg havde lovet at agere selv i det Mecklenburgske, som da faldt bort ved min Ankomst. General Ewald og han bleve enige udi, at i Dag, den 25de, sender og ankommer han med det hele Korps udi Ratzeburg, medens General Gratien samtidig ankommer med sit hele Korps udi Mölln.

Længere troede Generalen ej at kunne rykke frem uden General Dürings Formening.

I Dag have dog begge Generaler en Sammenkomst udi Mölln, og i Følge samme rykke de enten forenede videre eller General Gratien alene, hvilket direkte vil alt være Deres Majestæt indberettet.

I Følge tidligere og endogsaa de Efterretninger, som haves i Dag fra Lübek, sættes alle Skibe af Schill i Rekvisition i Wismar og ventelig ogsaa i Rostock; de provianteredes, men Bestemmelsen angaves ikke.

Schill selv var den 24de ikke mere i Wismar. Muligt er det, at ogsaa dette er Maske, og at uventet en hel anden Vej tages, men da Hertugen af Valmy formerer et Observationskorps for Elben, er det ej mere sandsynligt.

I Lübek indrykkede i Gaar Oberstlieutenant Fries med et lidet Korps.

General Ewald har derfor anmodet mig om at være, da Grev Dernath ogsaa endnu er fraværende, som før Mellemmand mellem ham og General Damas, samt at sørge for Staden Altonas Sikkerhed, ligesom Ritmester v. Wegener for Grænsen.

Jeg har igjen ladet Borgerkorpserne overtage Vagterne og indretter en Kystpatrouillering langs Elbbreden, svarende til de mindre farlige Omstændigheder. Mine øjeblikkelige Fraværelser havde opvakt megen Befrygtelse og Sensation, da Tropperne til samme Tid forlod Staden.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Hertugen af Mecklenburg skal ved en Omvej være flygtet til Berlin.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Kongen til Admiralitetskollegiet.

Kjøbenhavn, den 31te Maj 1809.

Til Admiralitetskollegiet.

En væbnet Bande, for hvilken en vis Schill er Formand, har, efter forskjellig øvet Udaad i nogle af Tysklands nordlige Egne, ogsaa formastet sig til ved Stralsund at anfalde og overmande en Officer og medhavende Kommando af Vort Artillerikorps, som tilfældigvis i Vor Tjenestes Anliggende befandt sig der. Da forbemeldte væbnede Bande sandsynligvis vil søge fra Rügen af til Søs at undløbe den retfærdige Straf, som overalt paa Fastlandet truer samme, saa ville Vi have samtlige Vore Krydsere og armerede Skibe, der med Kaperbrev ere forsynede, allernaadigst befalet, at opbringe til nøjere Undersøgelse ethvert Skib, som de i Søen maatte møde, og paa hvilket de maatte forefinde enten Mandskab, Armatur, Ammunition, Provision eller andre Sager, henhørende til forbemeldte Schillske Bande. Ligeledes skal det være saa vel det Militæres som samtlige vedkommende Øvrigheders og Embedsmænds Pligt i Henseende til ethvert Skib, som til noget Sted i Vore Riger og Hertugdømmer maatte ankomme fra Østersøen, nøje [at] undersøge, om samme skulde indehave Mandskab eller Sager, den Schillske Bande tilhørende, i hvilket Tilfælde saadant Skib bliver at lægge under Embargo, indtil Vor allerhøjeste Resolution paa denne indsendende allerunderdanigste Beretning kan erholdes. Forestaaende har Vort Admiralitets- og Kommissariats-Kollegium ufortøvet at bekjendtgjøre alle Vedkommende til allerunderdanigst Efterlevelse.

Frederik R.

Fra Ewald til Kongen.[1]

Stralsund, Mittwoch den 31sten Mai 1809.

Rapport.

Stralsund ist mit Sturm genommen worden, die Arbeit von $1^1/_2$ Stunden war hart, das Unglück der Stadt ist gross, Schill ist todt, man schlug sich derbe in allen Strassen, die mit Todten bedeckt sind. Mit dem 6ten Regiment Holländer und dem 2ten Bataillon Oldenborg habe ich die erste und Hauptattaque zu Linken gemacht. Ewr. Majestät Truppen, die zum Theil über die Hälfte zur Massacre gekommen sind, haben sich brav gehalten. Wie viel getödtet und verwundet worden, ist mir in diesem Augenblick unmöglich Ewr. Königlichen Majestät allerunterthänigst zu melden. Der Lieutenant Hancke von den Husaren ist getödtet, sonst weiss ich noch von keinem.

---

[1]) Indsendt gjennem Düring.

300 Husaren und die regulaire Infanterie, welche sich aus der Stadt am Ende gezogen hatte, haben capitulirt und gehen nach Preussen zurück. Die Preussen haben sich gut geschlagen. So im Augenblick wird gemeldet, dass der Lieutenant Jermin auch todt ist. Gott segne und erhalte Ew. Königliche Majestät.

Ewald.

Capitän Muck, den wir mit seinen Leuten raptionirt haben, hofft, dass vom Pulver viel zu retten ist, die Kanonen, deren sie sich zum Theil gegen uns bedient haben, sind sämmtlich hier.

Fra Kongen til Düring.

Kjøbenhavn, den 3dje Juni 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

I Nærheden af Dragør er i Gaar taget et mecklenburgsk Skib af en af Vore Stykpramme, og dette Skib havde 2 Officerer, 2 Mand, 1 Fruentimmer og 17 Heste, den Schillske Bande tilhørende, inden Borde. Ligeledes var der en fransk Kommissær Dupie og en preussisk Baron Hagen, som vare medtagne som Gisler af den flygtende Trop. Ved denne Lejlighed have Vi modtaget den behagelige Efterretning, at Vore Tropper have under Generalmajor v. Ewald den 31te Maj indtaget Stralsund og aldeles sprængt det Schillske Korps.

I Din Rapport af 30te Maj, hvor Du taler om de 5 fjendtlige Baade, som nærmede sig Landet ved Büsum, da maa Vi bemærke, at det havde været bedre, om Oberstlieutenant Roepstorff havde skjult sin Styrke og ladet Fjenden enten komme nærmere eller ladet ham lande; thi i første Tilfælde havde man kunnet beskyde Fjenden med mere Virkning, og i sidste havde man kunnet tage ham fangen.

Frederik R.

Fra den holstenske Generalkommando til Kongen.[1])

Generalkvarteret Kiel, den 31te Maj 1809.

Allerunderdanigst

meldes deres Kongelige Majestæt:

1) At saa vel allerhøjeste Skrivelse af 27de dennes som Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Feltmarskalkens mig kommunicerede Efterretning, „at en fjendtlig armeret Flaade var passeret Bæltet og hvert Øjeblik kunde forventes i Østersøen“, haver foranlediget mig til

---

[1]) Modtaget i Kjøbenhavn den 3dje Juni efter Affærdigelsen af foranstaaende Brev.

at tillægge Generalmajor Ewald den Ordre: ikke at rykke længere imod Schill, men ufortøvet igjen vende tilbage for at dække de Punkter, Deres Majestæt i allerunderdanigst bemeldte Skrivelse allernaadigst haver befalet.

Vel lader det, som at Generalmajoren synes at have Lyst til at tilendebringe sin Plan imod Schill, ja endog smigrer sig med Haab om et lykkeligt Udfald til Ære for de danske Vaaben; men ved at betragte Tingenes Forbindelse fra alle Synspunkter finder jeg, at der voves mere, end vindes ved Fortsættelsen af denne Operation, saa meget mere, da man frygter, Schill staar allerede i nøje Forbindelse med Englænderne, og hvor let kunde da ikke i Forening med ham intenderes et Forsøg enten imod Lübek, Travemünde eller andre Punkter nu, da Kysterne og Grænserne næsten ere blottede for Tropper?

Ventelig haver Generalmajoren dog ikke kunnet modtage denne min Ordre forinden i Nærheden af Stralsund, saa at det endnu kan være muligt, at noget allerede er passeret, da ingen Efterretninger fra Generalmajoren er indløben siden den 28de dennes.

Düring.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 3dje Juni 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

Din Rapport af 31te dennes have Vi imodtaget, og ses deraf, at Du har befalet Generalmajor Ewald ufortøvet at vende tilbage til Vore Grænser; men det glæder Os end videre at se, at Du selv tror, at Generalmajor Ewald ikke har kunnet modtage denne Befaling, førend han alt var i Stralsund; thi ellers vilde denne Expedition, som han saa godt har udført, og som Vi ellers maa takke hans gode Konduite for, ej være sket; thi naar, som man ser, han ved at gjøre en Marche af nogle faa Mil kunde naa Øjemedet af denne hele Bevægelse, saa vilde det dog have været urimeligt, om han ej havde udført det, men hellere vendt tilbage og derhos forladt Vore Allierede i et saadant Øjeblik, hvor Sagerne skulde udvikle sig og komme til Resultat. I Henseende til denne Fremgangsmaade af Hr. Generalmajoren, da have Vi Selv tilkjendegivet ham Vor Tilfredshed.

De engelske Flaader, som lader til i Aar meget at alarmere, ere blot Koffardiflaader, som ere usædvanlig stærkt konvojerede af Krigsskibe, hvortil Grunden er den Respekt, som Vor Roflotille i store Bælt holder den i, og da disse Flaader kun til Dato bestaar af fra 50 til 60 Skibe hver, saa vil man med temmelig Vished kunne bestemme, at de ingen Tropper kunne medføre til en Expedition, siden kun et lidet Antal Tropper kan rummes paa et sligt Antal Skibe.

Indesluttede Brev til Generallieutenant Ewald har Du strax at besørge afsendt til ham [1]).

Frederik R.

Fra General Ahlefeldt-Laurvig til Kongen.

Tranekjær Slot, den 4de Juni 1809.

Deres Majestæt har allernaadigst ytret den Mening, at den Schillske Bande vilde søge at indskibe sig ved Rügen for der fra at gaa til England. I denne Anledning vover jeg allerunderdanigst at forestille, om det maa være mig tilladt at trække Ærøs og Thorsengs Tropper her over til Landet, indtil denne Troppetransport er passeret her forbi. Mine Grunde herfor ere:

A. Ærø og Thorseng er ikke udsat for noget Angreb, da ved disse Øer endnu i Aar ingen Fjende har været.

B. Varme og Stille kan nødsage Transportflaaden med al mulig Anstrængelse at forskaffe Tropperne Vandforfriskninger m. m. paa de forbisejlende Øer.

C. Lyst til at insultere vort Land eller og blot for at give Folkene noget at bestille, naar Flaaden for Modvind skulde forblive nogen Tid i vores Egn, kan bestemme et Angreb.

For nu at være nogenlunde i Stand til at afvise et lignende Foretagende, er det, jeg vover allerunderdanigst at fremføre denne Forestilling [2]).

Allerunderdanigst og tro
Ahlefeldt-Laurvig.

Fra Kongen til Wenzel Haffner.

Kjøbenhavn, den 4de Juni 1809.

Da Du i flere af Dine Rapporter ved at omtale Altonas Borgervæbning siger, at denne ikke er bestemt til at fægte imod en Fjende, saa ønske Vi herover en Forklaring, siden Vi maa tilstaa, at saadant er Os uforstaaeligt, da Vi ikke kunne tænke Os et bevæbnet og organiseret Korps i Vore Stater, som var fritaget for den Pligt at fægte mod en Fjende, og skulde Korpset imod Formodning tro, at det blot var oprettet til Parade og fritaget for den første Pligt, som

---

[1]) Det var Brevet, der meddelte Ewald, at han til Tak for sin Bedrift var bleven udnævnt til Generallieutenant. [2]) Herpaa svaredes der Ahlefeldt-Laurvig den 6te, at det Schillske Korps var oprevet, og at kun et enkelt Skib havde vist sig i Søen med Schillske Tropper, saa at de af Ahlefeldt paatænkte Forholdsregler ikke antoges for nødvendige.

enhver Undersaat skylder Os og sit Fædreneland, saa finde Vi det aldeles unyttigt og forbeholde Os da nærmere at gjøre en Forandring dermed.

Frederik R.

Fra Kongen til Ewald.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Juni 1809.

Vi befale Dig herved, som følger, og det deraf, som vedkommer Generallieutenant v. Düring, have Vi i Dag tilkjendegivet ham:

Saa snart Du er med Dit Korps igjen kommen inden Vore Grænser, da staar Du under Generallieutenant v. Dürings Kommando, og da skal Du føre Kommandoen paa Linien fra Altona til Neustadt, begge inklusive, og det Korps, som Du i dette Distrikt har at kommandere, skal bestaa af 2 Eskadroner Husarer, det oldenborgske Infanteriregiments 1ste og 2den Bataillon, inklusive Grenader- og Jæger-Kompagniet, det holstenske Skarpskyttekorpses 2den Bataillon og 4 kjørende Kanoner.

Oberstlieutenant v. Fries indtager da igjen sin forrige Kommando ved Neustadt, men staar under Din Kommando.

Din Bestemmalse er, med dette Dit bevægelige Korps at understøtte paa ethvert Punkt, hvor det skulde være nødvendigt, ligesom ogsaa at understøtte Vore Allierede, hvor det behøves, og naar Du, ved at gjøre dette sidste, skulde finde det nødvendigt at gaa uden for Vore Grænser, saa staar Du stedse, saa længe dette varer, under Vor immediate Kommando.

Saa længe Lübek og Travemünde ej ere besatte af Vore Allierede, besættes disse Steder af Dig; men Du forlader dem igjen uden videre Ordre, naar Vore Allieredes Tropper maatte ankomme for at besætte dem.

Den Eskadron af det holstenske Rytterregiment samt den 3dje Bataillon af det holstenske Infanteriregiment, som hidtil have staaet under Din Kommando, skulle efter Din Tilbagekomst bruges og placeres af Generallieutenant Düring til Kysternes Dækning og paa de Steder, han finder det nødvendigt, ligesom at Generallieutenant Düring bestemmer alt øvrigt efter bedste Skjønnende.

Frederik R.

Fra Kongen til Grev Dernath.

Kjøbenhavn, den 7de Juni 1809.

Til Kammerherre Grev v. Dernath.

Din Skrivelse af 30te Maj d. A. have Vi modtaget, og i Anledning deraf tilkjendegive Vi Dig, at Vi ej kan begribe, hvorledes man

har kunnet tro, at Vi var imod Generallieutenant Ewalds Marche til Stralsund; thi naar Vi i Vores Ordrer bifalder hans Marche til Rostock og i Forvejen har befalet ham at dække Hamburgs og Lübeks Grænser, saa kan der dog vel ingen Tvivl være om, at det interesserer Os og er Vor Vilje, at Vore Allierede souteneres, og at det ej kommer an paa nogle Marcher mere eller mindre, naar blot Hensigten opnaas, som var at tilintetgjøre Schills Korps; thi Landets Grænser kan dog vel aldrig bedre dækkes end ved at skaffe sig en Fjende paa Døren, og [Vi] tro derfor, at Vore Ordrer have været tydelige nok, især for dem, som de angik, nemlig Generallieutenant Ewald, der desuden kjender Os saa nøje og véd, hvorledes Vi tænke imod Vore Allierede, med hvem Vi have fælles Interesse, og Du har derfor gjort vel i, ej at fraraade Generalen sin Operationsplan, som altid er meget vanskeligt.

Frederik R.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 9de Juni 1809.

Til Generallieutenant Düring.

Lieber Generallieutenant! In Antwort auf Dein allerunterthänigstes Promemoria mit Beilage vom 5ten dieses geben Wir Dir hierdurch allergnädigst zu erkennen, dass Wir Dich als einen alten, treuen Diener des Staats erkennen, aber wahrlich — der angebliche Flecken war ein Gespenster, das wir nie fürchten, und da Generallieutenant v. Ewald schon in Rostock war und deckte unsere Staaten durch sein Vorrücken, so glauben Wir auch nicht, dass einige Meilen mehr oder weniger vorwärts nachtheilig wären, wir konnten deshalb nicht anders verfügen; und da Du kommandirender General in Holstein bist und da gebunden, so müssen detaschirte Generale unter Unserem immediaten Befehl stehen; das ist bei jeder Armee eingeführt.

Das Cantonnement der dem Generallieutenant Ewald untergebenen Truppen bleibt nach Unserem letzten Befehle, und Du hast danach das Übrige einzurichten.

Frederik R.

Fra Kongen til Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 9de Juni 1809.

Skjønt Vi ingenlunde drage i Tvivl, at Feltkommissariatet ved enhver Kontrakt, det afslutter til Leverance af Fornødenheder til Armeen, jo haver den strængeste Økonomi og den rigtigste Calcul i Henseende til Pengevæsenet og dermed i Forbindelse staaende Vexelkurs for Øje, saa maa Vi dog herved paalægge Feltkommissariatet,

at det stedse i Fremtiden søger paa alle mulige Maader at forakkordere Leverancerne paa Armeens Fornødenheder i de danske Provinser, hvor man kan betale de leverede Ting med danske Penge, og ikke uden yderste Nød og alene paa Ting, som ej kan erholdes i de danske Provinser, hvor danske Penge ere gangbare, at slutte Akkorder, som skal betales i holstensk Mønt. Thi naar man f. Ex. kan faa en meget vel gjort komplet Infanteri-Chakot leveret i Holsten for 7 Mk. 4 Sk. S. H. K., og samme her koster 3 Rdl. 26 Sk. dansk, saa synes en saadan Akkord vel fordelagtig, men beregner man, at Sles. Holst. Kt. er i Hamburger Bco. à 135 Rdl. 5 Mk. 13 Banko, som nu med Kursen af 300 pC. imod Banko udgjør for 5 Mk. 13 Sk. 5 Mk. 78 Sk. d. K., vindes følgelig, ved at lade gjøre Chakoter her, for Tiden 2 Rdl. 52 Sk. pr. Stk.

Fremdeles forlanges i Holsten for 1 Par Sko 1 Rdl. 1 Sk. Holst. Kt., hvilket udgjør efter Kursen à 300 pC. $2^1/_2$ Rdl. dansk Kt., hvorimod man her nylig har kontraheret 25 000 Par Sko til 10 Mk. dansk Parret, altsaa 5 Mk. lettere, hvilken Forskjel udgjør saare betydelige Summer og maa have en saare fordelagtig Indflydelse paa Pengevæsenet, i Fald det var muligt at faa deslige Munderingssager m. m. forfærdiget i de Provinser, hvor man med danske Penge betaler.

Frederik R.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 20de Juni 1809.

Svensk Adjudant, Major Peyron har i Dag efter General Damas's venlige Raad meldt sig hos mig for at erholde Eskorte her fra til Kjøbenhavn, hvilken jeg i Følge allerhøjeste Befaling afgiver her fra til Rendsborg; men han viste sig derved og dermed meget utilfreds og benyttede usømmelige Udtryk tværtimod den Adfærd, alle tidligere, her passerede, svenske Officerer af endnu højere Charger have víst, da de alle uden Undtagelse har været meget høflige og lige saa føjelige som taknemmelige.

Han paastod, at de danske Officerer rejste i Sverig uden Eskorte, og at til Officerer efter hans Formening ingen Mistillid burde haves.

Paa en netop til hans Adfærd passende Maade forklarede jeg ham, at Deres Majestæts Anordninger, som det var min Pligt bestandig at efterkomme, vare lige saa vise som billige og overensstemmende med militære Regler, at Eskorten var i øvrigt mere at betragte som en Sauvegarde og et Middel til lige saa hastigt som sikkert at komme frem, og at det vilde være mere paafaldende, om Officerer af to Nationer, mellem hvilke en Krigstilstand hersker, rejste i gjensidigt Land uden Eskorte i Steden for med Eskorte, fremdeles, at samtlige tidligere her værende Officerer havde været meget tilfreds med Anordningen og ved at anerkjende dens militæriske Rigtighed

som og Sikkerheden for deres Personer og Nytten paa Rejsen, som for dem laa i samme, havde vidst at forøge ogsaa min Agtelse for dem.

Han bad mig dernæst at tillade ham at medtage fra Hamburg til Sverig et ungt Menneske, en Svensk. Den, som siden har præsenteret sig for mig, var derimod en længe hos Rainville været fransk Kok, som jeg uden Betænkning har givet Pas at følges med til Rendsborg, hvor den videre Eskorte og Passerne anordnes.

Fremdeles anmodede han om, at en Kiste fuld af Kroningssager maatte tilstedes ham uaabnet at føre til Sverig, hvilket jeg ligeledes til Rendsborg har lovet ham at skulle være Tilfældet. forsikrende ham, at det var Deres Majestæts Intention, at dem al tilladelig og passende Føjelighed og Attention vistes, hvilket vi med Fornøjelse gjorde os Umage at efterkomme paa det bedste.

Han bad da om Undskyldning i Henseende til hans Adfærd og udbad sig min Assistance. Uagtet denne Samtale altsaa endedes paa en meget venskabelig Maade, tror jeg det dog Pligt allerunderdanigst at indmelde samme for det mulige Tilfælde, at af ham angaaende Eskorterne skulde andrages hos Kongen af Sverig.

I Følge Adjoint v. Haffners Udsigende skal Kapitajn v. Levetzau ikke have været tilfreds med samme Hr. Major Peyron.

Hs. Excellence Hr. Generallieutenant v. Lützow har jeg forud averteret om Ankomsten og tilføjet nogle fornødne Avertissements.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 29de Juni 1809.

Til Vor Generallieutenant Düring.

I Anledning af Din Rapport og Forestilling af 25de dennes [1]) tilkjendegive Vi Dig herved allernaadigst, at hvis de allierede Tropper forlade Hamburg, og Vedkommende skulde anmode Dig om at lade samme besætte med Vore Tropper, da haver Du at svare, at sligt ej kunde ske uden højere Ordre og vilde desuden være vanskeligt, siden Du manglede Tropper dertil.

Major Moltkes annekterede Bataillon skal med to 3-Pds. Kanoner forlægges til Krempe og Omegn og staa under Generalmajor Bechtolsheims Kommando, der bruger samme til sin Soutien. Hvis General-

[1]) Denne Dürings Rapport af 25de støttede sig til en Forestilling fra Ewald, der anbefalede en Forøgelse af det ham ved ved Sydgrænsen betroede Korps paa Grund af den i Tyskland gjærende Insurrektion, da han ikke med sit svage Korps af 3 Batailloner og 2 Eskadroner kunde optræde med Eftertryk til Beskyttelse af Hamburg og Lübek.

lieutenant Ewald derimod rykker frem, da skal bemeldte Bataillon med sine to Kanoner støde til hans Korps og staa under Generallieutenantens Kommando.

I det Oldenburgske behøves for Tiden intet, og de øvrige Kyster skal blot patrouilleres og observeres ved Kavaleripatrouiller og Kystmilice.

At Generallieutenant Ewald kunde gives to 10-Pds. Haubitser, især om de vare kjørende, var særdeles ønskeligt, og Du haver at indhente Efterretning, om ikke et Par slige Haubitser skulde være i Glückstadt eller Rendsborg, og i saa Fald monteres, bespændes og besættes de og afleveres til Generallieutenant Ewalds Korps.

Frederik R.

Fra den militære Øverstbefalende i Hansestæderne til Wenzel Haffner.

Hambourg, le 9 juillet 1809.

A Monsieur le Major Haffner, commandant à Altona.

Monsieur le major.

Je m'empresse de vous prévenir que je viens de recevoir du commandant de la Marine française l'avis que 12 bâtiments de guerre anglais se sont approchés de Cuxhaven, où ils ont opéré un débarquement la nuit dernière. On ignore encore quelles sont les forces et les desseins de l'ennemi, cependant je vous prie, monsieur le major, de vouloir bien donner prompte connaissance de cet événement à M. le Lieutenant-Général Ewald, afin qu'il prenne les mesures de sûreté qu'il jugera convenables et que commandent les circonstances.

J'aurai soin de vous tenir au courant de ce que j'apprendrai des événements ultérieurs, et je vous serai obligé de votre côté de me faire part du résultat de vos informations sur l'avis que je vous donne.

Recevez, monsieur le major, les nouvelles assurances de ma parfaite considération.

A. Damas.

Fra Prins Vilhelm af Holsten-Beck til Kongen [1].

Louisenlund, den 10de Juli 1809.

Naadigste Konge!

Deres Kongelige Majestæt beder jeg underdanigst naadigst at ville antage Forsikringen om den inderlige Taknemmelighed og de glade

[1]) Denne Skrivelse meddeles nærmest, fordi det er den første, i hvilken Prinsen betjente sig af det danske Sprog. Vi kunne i dette Værk ogsaa se, naar

Følelser, med hvilke jeg har imodtaget Hæderstegnet, hvormed Allerhøjstsamme har benaadet mig. Jeg føler, hvor lidet jeg har kunnet bidrage ved virkelig Fortjeneste at opnaa denne Udmærkelse, men des mere ønsker jeg at blive værdig derfor i Fremtiden og for den Naade, Deres Kongelige Majestæt har givet mig et saa talende Bevis.

Med den dybeste Ærefrygt har jeg den Ære at være, naadigste Konge, Deres Kongelige Majestæts

underdanigste og tro Tjener
Prins Holsten-Beck.

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 10de Juli 1809.

En af mig udsendt Mand beretter alt fra Stade, enstemmig med en her til ankommen her boende Lods Henrichs Stein, en fornuftig Mand, at han med sit Fartøj har lagt i Nærheden af de engelske Skibe, at disse hovedsagelig paa Elbsiden har landet henved 4—500 Matroser og Soldater, at de Franske strax have strøget Flaget og begivet sig bort, hvorpaa Batteriet blev taget i Besiddelse og strax begyndt med en almindelig Ødelæggelse og Forstyrrelse af alt, hvad der befandt sig paa samme, hvormed kontinueredes samt med at indskibe alle Kanonerne, selv de, som tilhørte Privatpersoner og ikke vare affutterede. Ligetidig blev arbejdet paa Huller eller et Slags Miner, og til sidst med disses Hjælp Batteriet selv sprængt aldeles i Luften og dernæst jævnet, saa at der næsten intet Spor af alt blev tilbage.

De Engelske indskibede sig derpaa igjen, men laa endnu i Nærheden, da han afgik her til.

Jeg lader altsaa den Afsendte kontinuere Rejsen og kan saaledes vente ofte Efterretning.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 17de Juli 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

Den forandrede Stilling, som Du har givet Generallieutenant Ewalds Korps, approbere Vi; men da det maaske kan være nød-

Christian August, Düring og andre for første Gang begyndte at skrive Dansk, hvilket altid var frivilligt, da enhver kunde betjene sig af det Sprog, han kunde bedst.

vendigt at forstærke hans Korps, saa har Du i saa Tilfælde at sende ham den Bataillon af Dronningens Livregiment, som ligger i Kiel, som desaarsag maa holde sig marchefærdig. Naar dette indtræffer, saa underretter Du Feltmarskalk Landgrev Carl derom, som da er beordret at sende ufortøvet en af 1ste jyske Infanteriregiments annekterede Bataillоner til Kiel.

Du har ved enhver Lejlighed at understøtte Feltmarskalk Landgrev Carl med de Dig underlagte Tropper, naar saadant behøves, ligesom Feltmarskalken er tillagt samme Befaling, naar Du behøver Understøttelse.

Da Generallieutenant Ewalds Korps kun har 2 Eskadroner Husarer, saa vil det være nødvendigt, at Du endnu sender ham en Eskadron holstenske Ryttere.

Naar Infanteriet skal marchere fra Sted til andet, og Marchen skal ske i største Hast, da har Du at benytte Dig af Vogne til sammes Transport.

Vi tilkjendegive Dig herved til allerunderdanigst Efterretning, at Vi have befalet, at 1ste Eskadron jyske Dragoner, det jyske Jægerkorps, fire 2pundige Kanoner samt 3dje og 4de Bataillon af 3dje jyske Infanteriregiment, som kantonnerer i Vendsyssel, skal strax sættes i Marche til Kolding og Omegn for at være nærmere til Feltmarskalk Landgrev Carls Disposition. Ligeledes have Vi befalet, at 3dje Bataillon af det slesvigske Infanteriregiment, som ligger i Flensborg og Omegn, skal strax afgaa til Rendsborg.

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 23de Juli 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

Da det ej mere er muligt, at Udløbet af Elben kan blive et vigtigt Punkt for de Engelske, og ej heller den derværende Styrke er saa betydelig, saa tro Vi med Vished at turde forudsætte, at Bevægelserne, i Fald de endnu ske, vil blive sydligere end Elben. Men da det i ingen Henseende kan være Os ligegyldigt, om dette Punkt er i Fjendens eller Vore Allieredes Hænder, saa befales følgende:

Generallieutenant Ewald haver at undersøge med de i Glückstadt og Tønning værende Søofficerer, om man kan angribe den i Elben værende Force og borttage Batterierne ved Cuxhaven, og da overlevere samme til Vores Allierede. I det Tilfælde, at dette lader sig gjøre med forenede Kræfter saa vel af Land- som Sømagten (hvilket sidste maa tages fra de forskjellige Stationer), saa udføres det, og naar det er sket, vendes tilbage igjen.

End videre skal undersøges, om man ej, naar man først kjender den engelske Armades Gang, kan gjøre en Expedition til Helgoland

for at borttage dette Sted, og, i Fald man ej kan beholde det, dog forstyrre dette Etablissement aldeles.

Dette maa dog holdes hemmelig.[1])

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 25de Juli 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

I Anledning af Din Forespørgsel af 19de ds. om, hvorledes det af Hertugen af Brunsvig-Oels kommanderte Korps skal ansés, i Fald det nærmer sig Vore Grænser, da tilkjendegive Vi Dig herved allernaadigst, at da dette Korps er udrykket fra Bøhmen og altsaa maa udgjøre en Afdeling af den østerrigske Armé, saa kan det ikke sættes i Parallel med det Schillske Korps, men maa betragtes som et østerrigsk Armékorps.

I Tilfælde, at dette Korps skulde nærme sig Elben ved den hamburgske Grænse eller længere mod Vesten, saa kan man formode, at dets Hensigt er at forurolige vore Grænser, og i saa Fald skal Generallieutenant Ewald sende en Officer til den Højstkommanderende af dette Korps og med ham skriftlig tilkjendegive, at da man ej kunde ansé dette Korpses videre Fremrykning for at have anden Hensigt end den at forurolige vore Grænseprovinser, og da det lübekske, hamburgske og lauenburgske Gebet havde betydelig Indflydelse paa disse Provinsers Forsvar, saa haabede man, at hverken det Lübekske, Lauenburgske eller Hamburgske paa den nordlige Side af Elben lige saa lidet som vort eget blev betraadt; thi da maatte man ansé det som Fjendtligheder og bruge Magt mod Magt.

Som Følge heraf har Du at instruere Generallieutenant Ewald, at han derefter tager sine Forholdsregler, og hvis Tropper af Vore Allierede skulde være i Nærheden, da forene sig med dem til fælles Forsvar, ligesom det er hans Pligt at soutenere disse i formeldte Egn, naar og hvor behøves, da Vor Interesse og Selvforsvar dermed er forbunden.

Frederik R.

Fra Montcabrié til General Damas i Hamburg.

Zwilenfleth, le 28 juillet 1809.

Mon cher général, je n'ai que le temps de vous annoncer qu'après avoir fait tout ce qu'il est possible de faire pour conserver la batterie

---

[1]) Dette meddeltes s. D. Feltmarskalk Landgrev Carl.

de Carlstadt, nous avons été contraints de l'abandonner hier au matin à quatre cents hommes de troupes anglaises, qui sont venus par terre de Cuxhaven pour faire cette expédition.

Je n'avais que cinquante hommes à opposer à une force énorme en comparaison de la mienne; cependant je vous assure que la résistance a été la plus vive possible, mais il a fallu céder à la quantité d'ennemis qui avaient tout l'avantage, puisqu'ils étaient cachés derrière une digue tandis qu'ils tiraient sur des hommes qui étaient sans abri.

Voilà, mon cher général, un événement bien pénible sans doute, mais il était inévitable puisque je n'avais pas assez de moyens de défense pour maintenir une position qui devait, si elle était bien attaquée, nous causer la perte totale de tout ce que j'ai sous mes ordres.

Mr. de la Marche a malheureusement été fait prisonnier avec un marin. Je vous donnerai des détails de cette affaire, mais en ce moment je suis vraiment trop harassé de fatigue pour le pouvoir.

Je me suis rendu ici pour centraliser mes forces sur la batterie Zwilenfleth que j'ai mise en état de défense.

Je suis &
[Montcabrié] [1]).

Fra den holstenske Generalkommando til Kongen.

Generalkvarter Kiel, den 1ste Avgust 1809.

Allerunderdanigst Melding.

Saa snart jeg modtog Deres Majestæts allerhøjeste Befaling af 23de f. M., føjede jeg strax en Sammenkomst mellem Hr. Generallieutenant Ewald og Søkapitajnerne Baron Holstein og Mossin for at undersøge, om det kunde lade sig gjøre at forjage Englænderne fra Cuxhaven, hvorved jeg tillige bekjendtgjorde Hr. Generalen Deres Majestæts allerhøjeste Vilje, at i Fald Expeditionen kunde finde Sted, samme snarest muligt skulde iværksættes.

Det indberettes derfor allerunderdanigst, at da den fjendtlige Force ved Cuxhaven ikke betydeligt er bleven forstærket, den befalede Expedition i disse Dage vil finde Sted. De dertil bestemte Tropper ere det oldenborgske Infanteriregiments to første Batailloner, Ritmester Wegener, 2 Officerer, 4 Underofficerer og 50 Husarer samt 4 Stkr. kjørende Kanoner, i alt omtrent 1200 Mand. Kapitajn Mossin

---

[1]) Denne Rapport sendtes i Afskrift til Haffner med følgende egenhændige Efterskrift af Damas: „Le Général de division Reubell est arrivé hier 28 à Bremen; un régiment d'infanterie Westphalienne, fort de 1600 hommes, et un régiment de cavalerie Polonaise, fort de 1000 chevaux, doivent arriver à Hambourg à la fin du mois. A. D.“

haver samlet ved Glückstadt de fornødne Transportfartøjer og ledsager Expeditionen til Neuhaus an der Oste, hvor Tropperne debarqueres, og rykker derpaa rask imod Cuxhaven, hvor det ventelig ikke vil være vanskeligt at nøde Fjenden at begive sig paa Skibene igjen. Generallieutenant Ewald kommanderer selv Expeditionen, og haver han overdraget Kommandoen over de tilbageblivende Tropper til Hr. Oberstlieutenant Fries.

Düring.

Fra Ewald til Düring.

Glückstadt, Dienstags den 1sten August 1809.

Rapport [1]).

Ewr. Excellence melde ganz gehorsamst, dass ich um 10 Uhr heute Vormittag mit dem Truppencorps von Glückstadt abgehe, die Elbe passire und, um eine sichere Landung zu haben, zu Freiburg debarquire. Nach Ottendorf werde ich mit dem Ganzen marschiren, und von Ottendorf aus mit einem hinlänglichen Detachement die Gegend von Ritzebüttel und Cuxhaven und die englische Flotte recognosciren. Der französische Oberst Montcabrié vom Seeetat, welcher heute früh bei mir angekommen, versichert, dass ohne eine Batterie von schwerem Geschütz, nämlich 24pfündern, und starken Haubitzen oder Mörsern die englischen Fahrzeuge nicht aus der Nähe vertrieben werden könnten, und dass die Engländer die ganze Ebene von Cuxhaven und Ritzebüttel selbst beschiessen können. Schweres Geschütz ist bei der französischen Behörde nicht zu haben, die hiesige Flotille hat zwar 12pfünder, wozu aber keine Lavetten da sind. Der Generalmajor Bechtolsheim hat kein weiteres Geschütz als das auf dem Walle stehende, von welchem er ohne Allerhöchsten Befehl keines abgeben kann. Es ist daher unumgänglich nöthig, wenn der Posten behauptet und die Engländer von der Mündung der Elbe entfernt werden sollen, dass schweres Geschütz herbei geschafft werde; denn ausser dem bin ich mit den Landtruppen daselbst nicht nützlich. Der Oberst Montcabrié sagt, dass der Herzog von Braunschweig-Oels nach Braunschweig marschirt wäre, wogegen der General Reubell mit seinem Truppencorps marschirt sei. Andere sagen, dass Hamburg und Lübeck sich die französischen Einquartierungen abgekauft haben. Sobald ich an Ort und Stelle bin, werde ich Ewr. Excellence das Weitere melden.

Baron Liliencron ist zurück gekommen ohne Louisdor mitzubringen, weil die Bank keine Anweisungen von der Casse erhalten hat.

Ewald.

---

[1]) Indsendt til Kongen af holstenske Genaralkommando.

Fra Kongen til Düring.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 5te Avgust 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

Din allerunderdanigste Rapport af 1ste d. M. have Vi modtaget, hvoraf Vi se, at et Kommando under Generallieutenant v. Ewald er afgaaet for at angribe den landede Fjende ved Cuxhaven, af hvilken Expedition Vi haabe det bedste Udfald. Hvad angaar, fra Glückstadt af at afgive et Antal svært Skyts til nye etablerede Batterier i Egnen af Cuxhaven og at erstatte Glückstadt Fæstning dette Tab fra Rendsborg, da kan Vi ej under nærværende Omstændigheder bevilge dette, saasom Glückstadts Fæstning til dens Sikkerhed nødvendig behøver det havende Skyts, og da fra Rendsborg Fæstning allerede til Forsvar for Landets vigtigste Punkter er borttaget en saa stor Del svært Skyts, at denne Fæstning alt haver betydelig Mangel paa svært Skyts.

Frederik R.

Fra den holstenske Generalkommando til Kongen.

Generalkvarter Glückstadt, den 6te Avgust 1809.

Allerunderdanigst Meldning!

I dette Øjeblik modtager jeg en Skrivelse fra Hr. Generallieutenant Ewald, hvori han underretter mig om, at han har forladt Ritzebüttell, koncentrerer sig i Ottersberg for at begive sig strax til Bederkese, for der fra muligst at understøtte den westphalske General Reubell, der forfølger Hs. Höjfyrstelige Durchlauchtighed Hertugen af Brunsvig-Oels, som ventelig tager Kursen til Bremen eller Ostfriesland. Da Hr. Generalen er for svag, fornemlig mangler Kavaleri, saa haver han anmodet om Forstærkning, og haver jeg desangaaende strax beordret de to Husareskadroner samt den 3dje Bataillon af det holstenske Infanteriregiment at passere Elben her ved Glückstadt og støde til Hr. Generallieutenant Ewald, og som mestendels vil exekuteres i Morgen. Denne Foranstaltning indberettes herved allerunderdanigst.

Düring.

Fra Kongen til Düring.

Kjøbenhavn, den 7de Avgust 1809[1].)

Til Generalleutenant v. Düring i Glückstadt.

Dersom Hertugen af Oels's Marche kunde være Generallieutenant Ewald hinderlig, saa maa Du i dette Tilfælde bidrage alt, ej alene

---

[1]) Expederet med 3 Segl.

til hans Soutien, men endog til at afskære benævnte Hertug af Oels's Retirade eller Marche til Elben eller Bremen. De alt af Dig gjorte Foranstaltninger approberes.

Frederik R.

Fra Ewald til Kongen.

Bremerlehe, Dienstags den 8ten August 1809.

Rapport.

Ewr. Königlichen Majestät melde allerunterthänigst, dass ich nach einem forcirten Marsche durch Marsch- und Moor-Gegenden beim schrecklichsten Wetter gestern Mittag mit dem mir allergnädigst anvertrauten Corps hier ankam, um dem Corps unter dem Herzog von Braunschweig-Oels die Retraite abzuschneiden, wenn sie nach Cuxhaven genommen würde. Da aber derselbe vermuthet hat, dass ich mit dem Corps zu Cuxhaven stehe, so ist er die Weser passirt und hat sich am 6ten und 7ten dieses auf kleinen Fahrzeugen zu Elsfleth embarquirt um nach Helgoland zu gehen. Ein grosser Theil der Fahrzeuge, auf deren einem sich der Herzog selbst befunden hat, ist gestern vor unsern Augen die Weser hinunter gegangen, und zwei von diesen Fahrzeugen ohngefähr mit 60 Mann hat uns das stürmische Wetter gestern in die Hände getrieben, worauf sich die Bedienten, Equipage und Papiere des Herzogs befanden.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Ewald.

Fra Kongen til Ewald.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 8de Avgust 1809 [1]).

Mein lieber Generallieutenant v. Ewald! Ihre Rapporte vom 2ten und 5ten August habe Ich richtig erhalten.

Kanonen kann Ich nicht senden um diesen Punct zu besetzen, da Ich keine entbehren kann, und zu welchem Nutzen auch, da nun die Truppen fehlen, um die Elb- und Wesergegend zu decken?

Diese Expedition ist folglich als beendigt anzusehen, es wäre denn, dass der Herzog von Oels's Ihnen zu nahe wäre, dann müssen Sie den alliirten Truppen helfen, und alsdann soll der Generallieutenant Düring Sie von Glückstadt und Altona aus souteniren; ist dieses aber nich der Fall, so verlassen Sie je eher je lieber das jenseitige

---

[1]) Afsendt med 3 Segl til Haffner, der skulde besørge det videre.

Elbufer, folglich das hannöversche Gebiet und das hamburgsche Gebiet jenseits der Elbe.

Hier haben Wir Nachricht aus Holland, dass 20 000 Engländer da gelandet sind, und dass noch andere 20 000 Mann bestimmt sind in Ostfriesland zu landen.

Leben Sie wohl, mein lieber Ewald, Ich freue mich, wenn Ich Sie wieder in Ihrer Stellung bei Pinneberg weiss.

Frederik R.

Andre Breve

fra Perioden Marts—Avgust 1809.

Fra Hertugen af Sødermanland til Kongen.

Stockholm, le 23 mars 1809.

Monsieur mon Frère!

La guerre qui a désuni le Nord aura sans doute été trop contraire aux voeux de Votre Majesté pour qu'Elle ne désire de la voir finie. C'est dans cette persuasion que d'abord après les événements, qui m'ont porté à me charger du gouvernement de ma patrie, j'ai fait faire des démarches indirectes auprès de Votre Majesté pour un armistice général entre les deux états, et que je m'adresse à présent directement à Elle. Une négociation de paix combinée avec toutes les puissances alliées contre la Suède est le grand but que je me propose; je l'ai annoncé à Paris et à St. Petersbourg et l'accession de Votre Majesté à ces vues en assurera le succès et Lui préparera la satisfaction que je partagerais vivement, de voir bientôt la bonne harmonie rétablie entre deux voisins qui ont tant d'intérêt à l'entretenir.

C'est avec la plus haute considération que je suis de Votre Majesté

le bon frère
Charles,
Duc de Sudermannland.

Fra den nye Befalingsmand i Skaane til Kommandanten paa Kronborg.

Högvälborne Generalen och Commandanten öfver Cronoborg Fästning, Stricker.

Högqvarteret Lund, den 3. April 1809.

Så väl af gamalt krigsbruk som på det att Herr Generalen ej må vara i okunnighet om, hvem som commanderar här i landet, ifall

sakernas närvarande ställning skulle göra min åtgärd nödig för Herr Generalen, får jag härmedelst äran underrätta, att jag paa Hans Kongl. Höghet Riksföreståndarens Befallning efter Hans Exellence Fältmarskalken m. m. friherre Toll emottaget Befälet öfver den här i Landet förlagde Armée.

Jag har den äran med fullkomligaste Högaktning teckna mig

Herr Generalens ödmjukaste tjenare
Grefve Carl Mörner,
Generalmajor.

Fra Kongen til Departementet for de udenlandske Sager.

Kjøbenhavn, den 6te April 1809.

For at forebygge; at en Udlænding i utilladelige Ærender skal passere gjennem Vort Land til Norge, paabydes det herved, at ingen maa meddele nogen Udlænding Pas eller paategne samme til Norge uden Vor udtrykkelige Tilladelse; enhver fremmed Rejsende, med hvem dette ej er iagttaget, vil vorde hindret i Afrejsen og tilbagevist.

Vedkommende, som forlanger Tilladelse for en Udlænding at passere Vort Land til Norge, skal tillige medsende en detaileret Beretning over den Rejsende, hans militære eller borgerlige Stilling, samt hvem han er, og i hvad Ærende han rejser m. v., ligesom og, om der haves nogen Mistanke om, at Hensigten ved hans Rejse kunde være utilladelig.

Hvilket tilkjendegives alle Vedkommende til Efterretning.

Frederik R.

Fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 7de April 1809.

Fra Nancy Brown i Helsingør er indsendt hosfølgende Brev til Madame Fenwich i Helsingborg for at oversendes med en Parlementær til Sverig; men da der i dette Brev er anført: „Jeg har været tvende Gange paa Altanen, men uheldigvis har jeg intet set hverken i Luften eller ved Jorden“, saa paadrage Vi Vort Kancelli herved at lade bemeldte Nancy Brown ordentlig afhøre, om hvad hun hermed har forstaaet, da denne Ytring forekommer Os højst mistænkelig og synes ligesom at vise, at der haves Kommunikation med Vore Fjender.

Naar Forhøret er sluttet, har Kancelliet deraf at indsende Os en Udskrift.

Frederik R.

Fra Risbrigh til Kongen.

Aalborg, den 17de April 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Det er mig en glad Pligt allerunderdanigst at kunne anmelde Deres Majestæt, at omtrent 70 Provisions-Fartøjer af dem, som jeg i min allerunderdanigste Rapport af 10de dennes tilmeldte at være afsejlede fra Fladstrand og flere Steder, ere lykkelig ankomne til Norge. Jeg har saa meget mere Grund til at være forvisset om denne glædelige Efterretnings Sandhed, da der baade er til Fladstrand og til Hals ankommet norske Fartøjer, som enstemmig indberetter samme, og en af disse Skippere siger at have set 30 Fartøjer opsejle Christiania Fjorden og de øvrige indkomne paa forskjellige Steder.

Denne Transport havde foruden Korn og Fedevarer en stor Del Munderingssorter og noget Krudt. En liden Jagt, som de Engelske havde taget, er den 14de d. M. indkommen til Fladstrand fra Marstrand. Trende danske Matroser, som var der om Bord, bemestrede sig samme, da Prisemesteren var i Land, afvæbnede to engelske Matroser og bragte Fartøjet til Fladstrand. De beretter, at i Søndags var der fra Prædikestolene i Sverig forbudet svenske Kapere at udløbe mod danske Skibe, at engelske Priser bliver ej modtagne i svenske Havne, at de Engelske havde bragt alle deres Skibe uden for Ny Elfsborg Kastel, og at man ventede overalt i Sverig Fredsbrud med England.

Allerunderdanigst
Frederik Christian Risbrigh.

Fra Kongen til den kommanderende General paa Fyn, Prins Christian til Hessen[1]).

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de April 1809.

Som en almindelig Regel bestemme Vi herved, at de kommanderende Generaler stedse skulle uden videre Forespørgsel hos Os understøtte hinanden, naar de angribes, saasom: Naar Hertugdømmet Holsten angribes, maa den slesvigske Generalkommando understøtte samme; naar Hertugdømmet Slesvig angribes, maa den holstenske og nordre jyske Generalkommando understøtte samme; naar Nørrejylland angribes, maa den slesvigske og fynske Generalkommando understøtte samme; naar Fyn angribes, maa den nørrejyske Generalkommando alene understøtte samme; thi Langelands Generalkommando kan som isoleret Distrikt ej afgive nogen Understøttelse. Herved er dog stedse at bemærke, at hvis den Generalkommando, som med sine Tropper

[1]) Lignende Breve sendtes til andre Generalkommandoer.

saaledes skal understøtte en anden, til samme Tid selv trues med et Angreb, saa maa den ingen Tropper afgive fra sit Distrikt, som den fortrinlig har at forsvare.

Frederik R.

Fra Kongen til afg. General A. L. Moltke.

Kjøbenhavn, den 23de April 1809.

Til General Moltke.

Da Vi med Smerte have erfaret, at Dit Helbred ej længere tillader Dig at føre Overbestyrelsen af Fladstrands Havnebygning, saa have Vi befalet Vort Generaltoldkammer, at Du derfra skal være entlediget, men Vi kunne ej undlade ved denne Lejlighed Selv allernaadigst at ytre Dig Vor Tak og særdeles Tilfredshed med den Tjeneste, som Du ved dette Havneanlæg har vist Os og Vore Riger. Du lagde Planen til dette Anlæg, og Du udførte det med saa megen Iver, at samme bragtes saa vidt, at de herligste Frugter af dette Arbejde er høstet i denne Krig; thi uden denne Havn vilde Norges Proviantering have været yderst besværlig, og heri vil Du i Forening med Vor allerhøjeste Tilfredshed vist i Din høje Alder finde Din største Belønning og fornemmelig ved Selvbevidstheden af, stedse at have opfyldt Dine Pligter paa det strængeste til Vores og Statens Nytte, som Vi nu og uforandret erindre og paaskjønne med landsfaderlig Erkjendtlighed.

Frederik R.

Fra den nye Befalingsmand i Skaane til den Højstbefalende paa Sjælland.

Högqvarteret Lund, den 24de April 1809.

Jag har Ordres att underrätta Generalbefälhafvaren för den Kongl. Danska Arméen på Seland, att Hans Kongl. Höghet Riks-Föreståndaren låtit på Sveriges vestra kust inställa alla Kaperier och att Hans Kongl. Höghet billigtvis förmodar, att et dylikt inställande af Kaperier å Danska sidan iakttages på kusterne af Skåne. Jag afvaktar ett svar för att kunne tillkännagifva Hans Kongl. Höghet om denna Proposition, gjord för att å ömse sidor freda enskilta personers egendom, antages eller icke.

Med fullkomligaste Högaktning har jag äran framhärda General-Befälhafvarens för den Kongl. Danska Arméen på Seland

ödmjukaste Tjenare

Grefve Carl Mörner,

Generalmajor och General-Befälhafvare

för Arméen i Skåne.

Fra Kongen til Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 5te Maj 1809.

Da Vi allernaadigst have tilladt Sekondritmester Berger af Husarregimentets Ulaneskadron og Premierlieutenant Steffens af Vort eget Regiment at rejse til den Kejserlig franske Armé for som Volontører at bivaane det nu begyndte Felttog, saa ville Vi ogsaa, at dem, saa længe de ere fraværende, skal udbetales deres Gage m. v. i slesvigholstensk Kurant, hvilket Vort Feltkommissariat har at foranstalte [1]).

Frederik R.

Fra Kongen til Oberst Suckow, Generalkvartermester-Lieutenant Haffner, Oberstlieutenant Krag, Major Haffner og Overadjudant Rømeling.

Kjøbenhavn, den 12te Maj 1809.

Da det er Vor Hensigt at give Kjøbenhavn ved detacherede Værker i en vis Frastand fra Fæstningen en saadan Defension, at den derved er beskyttet mod en virkelig Belejring paa Fæstningen selv, saa skal Du, Oberst Suckow, Chef for Vort Ingenieurkorps, Du, Generalkvartermester-Lieutenant Haffner, Du, Oberstlieutenant Krag, og Du, Major Steffens af Vort Ingenieurkorps, samt Du, Overadjudant Römeling, sammentræde i en Kommission for at udarbejde et Forslag til denne Plans Udførelse, hvorved Vor Hensigt er:

1) Som før sagt, at defendere Kjøbenhavn derved, at detacherede Værker anlægges i en saadan Frastand, at en Fjende ej kan nærme sig og begynde en virkelig Belejring paa Fæstningen.

2) At give en Armé, som har været uheldig i Sjælland, Lejlighed til at repliere sig bag disse Værker og tillige dække Kjøbenhavn.

3) At gjøre det muligt ved en svag Garnison dog at kunne virke til denne vigtige Stads Forsvar.

De Punkter, som Kommissionen har at tage i Overvejelse ved dets Forslag, ere følgende:

A. Om ej Redouter, hver indrettet til tolv 24-Pds. Kanoner og fire 3-Pds. Kanoner, dertil vare passende, og om disse Redouter ej bedst kunde anlægges: en ved Valdby, en ved Damhuset, en ved Godthaab, en ved Falkonérgaarden, en ved Lygten, en ved Tagenshus, en ved Lundehuset, en ved Kildevæld og en ved Svanemøllen. De svære Kanoner blive at placere paa de Flanker, som beskyde den udvendige Side, hvorimod det mindre Skyts tillige med Infanteriet blev at placere paa de Flanker, som vendte imod Fæstningen, af hvad Aarsag disse indvendige Flanker

---

[1]) Under 9de Maj faar den à la suite i Hæren staaende Kapitajn Adeler samme Tilladelse.

ej behøve at have den Tykkelse som de Flanker, der vende imod Landet.

B. Hver Redoute maa beregnes til 500 Mands Besætning.

C. Om det ej ligefuldt var nødvendigt, at foran Overgangen over Søerne blev anlagt smaa Flècher som têtes de pont for disse Overgange.

D. Forstæderne kunde da igjen tillades opbyggede, dog med Bygninger, som paa den letteste Maade kunne, naar det behøves, demoleres.

Disse Forstæder kunde da, naar Kjøbenhavn truedes, bruges til Cantonnementskvarterer for Tropperne, naar man ej vilde lade dem kampere.

E. Kjøbenhavns Garnison skulde egentlig bruges til disse Redouters Besætning, og Fæstningen Kjøbenhavns Besætning blot bestaa af den herværende Borgervæbning.

Vi ønske, at Kommissionen strax sammentræder og nøje overvejer dette vigtige Æmne og derefter snarest muligt indsender dens Forslag til Os.

Frederik R.

Fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 16de Maj 1809.

Endskjønt de Korn- og Proviantsorter, Medicinalvarer, Armatur og andre Munderingssorter, samt øvrige Nødvendighedsartikler, som i den forbigangne Tid ere afsendte fra Danmark og Hertugdømmerne til Vort Rige Norge, har [for] største Delen afhjulpet Norges Trang, saa tro Vi dog ved Erfaring at have bemærket, at hvis denne Forsyning var sket efter en almindelig Plan i Steden for, at flere Avtoriteter have paa forskjellige Tider, dog efter bedste Skjønnende, foranstaltet disse Opsendelser, hvorved Krydsning og Standsning have fundet Sted, saa havde Norges Forsyning endnu kunnet være udført med mere Held. Desaarsag befale Vi herved, at en Kommission skal sammentræde under Præsidio af Vor Gehejmestatsminister Grev Christian Reventlow, og dens Medlemmer bestaa af følgende:

Et Medlem af Vort danske Kancelli,
— af Vort Finans-Kollegium,
— af Vort Admiralitets- og Kommissariats-Kollegium,
— af Vort Generalkommissariats-Kollegium,
— af Vort Generaltoldkammer,
— af Vort Feltkommissariat og
— af Kommissionen for Sjællands og Laalands m. fl. Øers Providering.

Kommissionen har at udarbejde og direkte til Os at indsende et Forslag, som viser:

1) Hvad Vort Rige Norge behøver i ét Aar af Kornvarer, Proviantsorter, Medicinalvarer samt alle øvrige Fornødenheder, og hvor meget deraf bør opsendes for Vor Regning, og hvor meget der kan ventes opkjøbt og opsendt ved Privathandlende. Ligeledes, hvor mange Munderingssorter, Lædertøj og Armatur samt Ammunition der maatte behøves for den norske Armé.

I Henseende til de fornødne Kanoner, da regnes blot paa Aggershus og Christianssands Stifters Forbrug, siden Trondhjems og Bergens Stifter paa anden Maade og fra andre Steder ville blive forsynede.

2) Dernæst anføres det Antal Skibe og Baade, som man omtrent kan regne at have til Disposition til disse Transporters Opsending, og derefter gjøres da Forslaget til, hvorledes formeldte Fornødenheder delvis samt fra hvilke Steder og omtrent til hvilke Tider de bedst kunne afsendes, og

3) Endelig, hvad Kommissionen, bestaaende af sagkyndige Mænd, end videre maatte eragte fornødent at foreslaa til at gjøre denne Plan for Norges Forsyning end mere fuldkommen og bestemt.

Vi ønske Os dette Forslag tilsendt om 14 Dage til 3 Uger fra den Dag, Kommissionen begynder, og naar Vi da have erholdt samme, skal en fast og uforanderlig Plan lægges til Norges Forsyning, som skal følges af alle og udføres i alle dens Grene under Bestyrelsen af en Person eller en Kommission, som Vi nærmere ville bestemme.

Det i Anledning heraf fornødne Kommissorium har Vort danske Kancelli strax at udfærdige og besørge Vedkommende bekjendtgjort.

Frederik R.

Fra Kongen til Rentekammeret.

Kjøbenhavn, den 21de Maj 1809.

Vor Generaladjudant Risbrigh har indmeldt, at de fjendtlige Krydsere gjøre næsten al Fart til Norge usikker, saa at han for Tiden ingen Skibe tør afsende til Norge; han foreslaar i denne Anledning, at Skibene maa udlosses og Ladningerne oplægges og vel konserveres, for at undgaa Bedærvelse, hvilket Vi aldeles bifalde, indtil en mere belejlig Tid for Skibsfarten indtræffer, og haver Vort Rentekammer i denne Anledning at træffe de fornødne Foranstaltninger.

Frederik R.

Fra Kongen til Kommandørkapitajn Harboe i Flensborg.

Kjøbenhavn, den 27de Maj 1809.

Fra Generaladjudant, Kommandør Risbrigh er Os under 17de d. M. tilmeldt, at de Engelske have en dobbelt Kjæde af Krydsere

imellem Norge og Jylland samt og en Linie fra Skagen tværs over til svenske Kysten, og at disse holde sig i en saadan Afstand fra hinanden, at de med Signaler tilkjendegive sig indbyrdes ethvert Fartøj, som viser sig i Søen.

I Følge denne allerunderdanigste Indmelding haver Vi allernaadigst resolveret og tilkjendegivet Vor Generaladjudant Risbrigh, Vort Rentekammer og Vort Feltkommissariat, at de tilladede Skibe, som ere bestemte til Norge, men som formedelst foranførte fjendtlige Krydsere ej kan afsejle, skal udlosses og Ladningerne oplægges og vel konserveres indtil længere hen paa Aaret, naar Farten er sikrere. Denne Vores Resolution til Generaladjutant Risbrigh haver Du i ét og alt at følge, med mindre Du haver tilforladelige Efterretninger om, at denne omtalte fjendtlige Blokade ej finder Sted fra Vestkanten af Jylland til Norge, at Du saaledes finder Dig forsikret om, at Transportskibene med rimelig Sikkerhed endnu kan fortsætte Farten fra Vestkysten af Jylland til Norge; men har Du ej denne Efterretning, da standses Farten, og forholder Du Dig, som sagt, efter Vores givne Resolution til Risbrigh, indtil Du af ham erholder Efterretning, at Transporten til Norge igjen skal tage sin Begyndelse. Denne Vores allerhøjeste Vilje haver Du at tilkjendegive Vedkommende [1]).

Frederik R.

Fra Chefen for den svenske „Södra arméen“ til den Øverstbefalende paa Sjælland.

Helsingborg, den 28de Maj 1808.

Högste Befälhafvaren för Kongl. Danska Arméen på Sielland.

Enligt inlupne underrättelser hafva Danska Kapare nyligen uppbragt Svenska Fiskare, hvilka de, jemte båtar och fiskredskap, medtagit.

De Kaparebåtar, som den 16de och 17de innevarande uppbragt Svenska Fiskare ifrån Klädesholmen, kommo ifrån Vesterby och Østerby på Læsø.

Dette förfarande är så stridande emot billighet och hitintills gällande bruk, äfven emellan de hädskaste Fiender, att jag icke ett ögonblik tviflar om desse Fiskares, deras båtars och redskapers frigifvande.

Att hindra en i båda Riken talrik och fattig class att yrka sin fredliga näring, vore att utan nytta öka krigets ohyggligheter och de olyckliges antal.

[1]) Lignende Ordre udgik s. D. til Kommandørkapitajn Thune i Nyborg, dog saaledes, at han eventuelt kunde sende Skibene ad Kanalen til Vestkysten af Jylland.

Jag hoppas att snart blifva fägnad med den underrättelsen, att alla uppbragte Svenska Fiskare med deras tillhörigheter äro frigifne, och att de framdeles lika litet ofredas, som de Danska Fiskarna hitintills blifvit det af oss.

Oaktadt uppbringningen af Danska och Norska Fartyg blifvit inställd på Sveriges västra kust, fortfara Svenska Handels-Fartyg att blifva tagne af Danska Kapare, och intet svar är ännu ankommit på det Förslag, som Generalen Grefve Mörner på Nådig Befallning gjordt om Kaperiernes ömsesidiga inställande. Jag nödgas derföre förnya den af bemälte Grefve framställde fråga i dette ämne och smickrar mig att erhålla ett för både Rikens handel fördelaktigt svar.

Friherre Tawast,

General-Befälhafvare för Södra Arméen.

Fra Bülow til den Højstkommanderende for den svenske „Södra arméen".

Kjøbenhavn, den 29de Maj 1809.

Til Generalmajor Friherre Tawast.

I Anledning af Deres Højvelbaarenheds Skrivelse af 28de dennes til den kommanderende General over den danske Armé i Sjælland har Hans Majestæt Kongen, min Herre, befalet mig at besvare den, som følger:

De faa svenske Fiskere, som enkelte Gange ere opbragte af danske Kapere, har Hans Majestæt Kongen stedse befalet strax at skulle frigives, og ej alene Fiskerne og deres Folk, men ogsaa deres Baade og, hvad de havde inde, ere saa snart muligt sendte tilbage til deres Fædreneland, ja de ere endog givne en Douceur i Penge for at kunne retournere.

Fra dansk Side er gjort forskjellige Forlangender, hvorpaa man fra svensk Side intet Svar har erholdt; blandt andre har den forrige Kommandant paa Kronborg, Generallieutenant Stricker, udi Januar Maaned d. A. tilskrevet den daværende højstkommanderende General i Skaane, Feltmarskalk Baron Toll, og anmodet ham ved den svenske Regering at udvirke Tilladelse for tyve danske Skibe i Gothenborg Havn at afsejle frit og uhindret til de Havne i Danmark, hvor de hørte hjemme, og derved forklaret, at disse 20 Skibe vare de, som de spanske Tropper bemestrede sig, da de udi f. A. rømmede fra Fyn og Langeland til Sverig, og som de helligen lovede Ejerne at skulle blive dem tilbagesendte; den engelske Admiral fandt selv dette Løftes Opfyldelse saa billig, at han uanmodet tilbød Udleveringen af disse Skibe til de Ejere, som paa en saa uretmæssig Maade havde mistet samme, og sendte til den Ende 20 Passe-ports til disse Skibes frie Affart fra Gothenborg til Danmark. Men paa

denne Note er intet tilfredsstillende Svar til Dato ankommet, lige saa lidet som at disse Skibe selv ere blevne udleverede.

Da det nu ingen Tvivl kan være underkastet, at hvis disse Skibe skulde ansés som Bytte, det da ene og alene var Admiral Keats, som kunde gjøre Prætension derpaa, saa befaler Hans Majestæt mig paa ny at bringe denne Sag i Erindring, da Allerhøjstsamme tror og haaber, at blot de forskjellige Omskiftninger udi Kommandoen i Skaane er Aarsag i, at denne og flere Forlangender ere gangne i Forglemmelse.

Med sand Højagtelse har jeg den Ære at undertegne mig,

Hr. General,

Deres ærbødige Tjener

Bülow.

Fra Premierlieutenant C. Møller af 1ste jyske Infanteriregiment til en Kjøbmand Stoltenberg.[1])

Den 17de var en Flaade af nogle og 80 Krigs- og Transportskibe at se 2 Mil østen for Anholt, hvoraf 6 nærmede sig Landet; om Aftenen sendte Kommandøren for disse, Kapitajn Holles, en Parlementær i Land for at fordre Øens Overgivelse, som blev afslaaet. Den 18de lagde oven nævnte 6 Skibe — 2 Kampskibe, 3 Fregatter og en Brig — sig langs den søndre Side af Øen paa 1500 til 2000 Alen nær Landet og under bestandig Fyren med Kardætsker og 24-Punds langt Skyts samt ved Hjælp af en Kanonbaad blev — uden at det var os muligt at forhindre det — paa to Steder ilandsat omtrent 300 engelske Soldater. Kanonaden varede i 3 Timer, og formedelst denne og Musketilden fra de landede Tropper maatte vi med vor liden Styrke trække os tilbage og overgive os. Vi havde én saaret; de Engelske efter deres Udsigende 2 døde og 3 saarede. Øens Besætning, som bestod af 128 Mand, 2 Officerer og en Kirurg, ere alle bragte her til som Krigsfanger. Vort eneste Ønske er nu at kunne blive udvexlet; før kan jeg ikke paa vedkommende Steder indsende fuldstændig Rapport om det forefaldne paa Anholt. Den Opmærksomhed og Beredvillighed, De har udvist til at tjene mig og mine medfangne Landsmænd her, byder mig at give Dem denne Underretning, samt altid at erindre Dem med Højagtelse.

Deres ærbødig forbundne

C. Møller.

---

[1]) Hvor og naar dette Brev er skrevet, savnes der Oplysning om, men de Datoer, det indeholder, ere af Maj Maaned. Det meddeles her, fordi det indeholder nogle Enkeltheder om Anholts Erobring, som ikke ellers findes i denne Periodes Arkiver.

Fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 1ste Juni 1809.

Efter en til Os indkommen Rapport fra Generalmajor Tellequist er Øen Anholt af de Engelske den 17de Maj opfordret og næste Dag den 18de efter en Fægtning imellem Øens Besætning og de Engelske indtaget og besat af sidstnævnte.

I Følge heraf have de militære Kommanderende og civile Øvrighedspersoner uopholdelig at underrette saa vel Vore Krigsfartøjer som og alle danske Kapere og Handelsskibe, der enten opholde sig i Havnene eller passere Kysterne, om, at Anholt af de Engelske er besat, paa det enhver derefter kan tage Forholdsregler og vogte sig for at anløbe bemeldte Ø.

Hvilket Vi saaledes give Vort danske Kancelli til Kjende til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

Fra Kapitajn Levetzau til Bülow.

Altona, den 16de Juni 1809.

Højvelbaarne Hr. Generaladjudant Bülow,
Chef for Generaladjudantstaben.

Underdanig Promemoria!

Efter [i Følge] allerhøjeste Befaling at have afleveret den svenske Kurér, Hr. Major Peyron, til den i Hamburg værende franske Pladskommandant, General Damas, iler jeg med at tilmelde Deres Højvelbaarenhed neden anførte, som jeg ved de med den fornødne Forsigtighed indledede Samtaler paa Rejser med bemeldte Herr Major af samme har erholdt.

1) De af Majoren i Kjøbenhavn til den franske Minister afgivne Depecher skulle blot indeholde Anmodning om at forskaffe den svenske Regering Pas for en Kurér til Hans Majestæt Kejseren af Frankrig, ligeledes havde han Depecher til den franske Minister i Hamburg; men haver jeg megen Formodning til at tro, at hans Rejse er mere privat end politisk, som jeg derpaa grunder, at han ej rejser længere samt skal indkjøbe for den svenske Regering til den nærforestaaende Kroning, som og, at han efter Udsigende var valgt til denne Forretning, var efter egen Begjæring for at besøge sin Fader og Broder, der bo i Hamburg.

2) Hans Kongelige Højhed Hertug-Regenten var den 6te Juni af Rigets Stænder udraabt til Konge af Sverig og havde den samme Dag udstedt følgende Bekjendtgjørelse til samtlige Rigets Ind-

vaanere, hvilken jeg herved har den Ære at oversende Deres Højvelbaarenhed.

3) Kong Gustav Adolph, som endnu opholder sig paa Gripsholm Slot tillige med Dronningen og den hele kongelige Familie, skal have anmodet Kong Carl den Trettende om ved Hans Majestæt Kongen af Danmark at udvirke, at han maatte tilbringe sine øvrige Dage i hans Stater og bo i Christiansfeld. At denne Efterretning muligen kan medføre Sandhed, grunder jeg derpaa, at Majorens Tjener spurgte sin Herre, da han hørte Byens Navn, Christiansfeld, om det ej var dér, at den afsatte Konung af Sverig vilde bo.

4) Kong Carl den Trettendes Kroning var bestemt til de første Dage i Juli Maaned, og at Rigets Stænder med Kongens Samtykke skulde have besluttet at lade Hans Majestæt Kejseren af Frankrig bestemme Kong Carl Efterfølger i Regeringen.

5) Deres forskjellige Armékorpser bleve kommanderede af følgende Generaler: 1) Kystarmeen, som var den største og betydeligste, af General Wachtmeister, 2) den nordlige Armé af General Wrede, 3) den skaanske Armé af General Mörner, 4) og den norske Armé af General Armfelt.

Hvilke ere de Efterretninger, jeg har troet strax at burde tilmelde Deres Højvelbaarenhed, da muligen nogle af samme kunde interessere Hans Majestæt.

End videre tror jeg mig pligtig at tilmelde Deres Højvelbaarenhed, at da jeg afleverede forbemeldte Herr Major Peyron til den franske Kommandant i Hamburg, hørte jeg selv, at denne sagde ham paa Majorens Forespørgsel, at han i Hamburg var ganske fri og kunde gaa, hvor han vilde.

Indlagte Brev til Mægler S. Heckscher i Kjøbenhavn havde Herr Peyron med sig og vilde have afgivet paa Roskilde Postkontor, hvilket jeg ej troede at kunne tillade, men lovede ham at besørge samme; desaarsag jeg herved tager mig den Frihed at oversende samme til Deres Højvelbaarenhed.

Da Tidens Korthed og Rejsens Besværlighed gjøre mig uskikket for Øjeblikket at kunne give mine Tanker den behørige Form, saa haaber jeg, Deres Højvelbaarenhed desaarsag vil have mig undskyldt og anse denne min ærbødige Melding som en privat Sag.

Underdanig
Levetzau.

Fra Kongen til den Øverstbefalende i Nørrejylland.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 16de Juli 1809.

Til General Tellequist.

Fra Fyrinspektør, Lieutenant Justesen, Ridder af Danebroge, er indsendt hosfølgende Plan til igjen at erobre Anholt m. v. I An-

ledning heraf er det Vor Vilje, at Du meddeler Sølieutenant Henne denne Plan og lader ham herover afgive sin skriftlige Formening. Hvis han tror, at denne Plan lader sig med Held udføre, samt at Planen i øvrigt bør følges enten ganske eller med Forandringer, og Du, efter at have modtaget denne Erklæring, ogsaa finder, at Planen er god og udførlig, saa tillade Vi Dig at lade samme udføre paa den Maade, som Du og Lieutenant Henne som sagkyndig finder bedst, hvorved Vi dog bør anmærke, at der nøje maa paasés, at der til den Tid, da Igjenerobringen iværksættes, ej ligger en betydelig Del fjendtlige Krigsskibe ved Anholt; thi i saa Fald vil Expeditionen efter al Sandsynlighed ej kunne udføres med Held.

Frederik R.

Fra Bülow til Tawast.

Kjøbenhavn, den 18de Juli 1809.

Til Hr. Generalmajor Friherre Tawast,
Højstkommanderende for den svenske søndre Armé.

I Deres Højvelbaarenheds meget ærede Tilskrift af 2den d. M. anføres som Grund for den fra svensk Side nægtede Udlevering af de i mit Brev af 29de Maj sidstleden ommeldte 20 danske Skibe, at disse ikke ere overladte til Hans Kongelige svenske Majestæts Disposition, men blot skulle forvares i Gothenborg, indtil den engelske Regering fordrer dem tilbage, hvisaarsag tilraades, at den danske Regering skulde lade underhandle med den i Østersøen kommanderende engelske Admiral om bemeldte Skibes Frigivelse.

En saadan Underhandling vilde derimod være ganske overflødig, da den engelske Admiral Keats, saaledes som jeg i mit forberørte Brev af 29de Maj havde den Ære at tilkjendegive, allerede selv har ansét Opfyldelsen af de spanske Troppers Løfte i Henseende til Skibenes Tilbagelevering billigt og oversendt 20 Passe-ports til disse Skibes frie Affart fra Gothenborg til Danmark. Hans Majestæt Kongen, min Herre, har desaarsag befalet mig at tilstille Deres Højvelbaarenhed indesluttede, ved mig bekræftede, Gjenpart af et af bemeldte Passe-ports, hvilke alle i det væsentlige ere enslydende, og derhos at tilkjendegive, at Allerhøjstsamme holder sig forvisset om, at den kongelige svenske Regering, efter at være forelagt disse Oplysninger, ikke længere som Storbritanniens Allierede vil tvært imod Folkeretten nægte Opfyldelsen af Admiral Keats højtideligen givne og, saa vidt det stod til ham, effektuerede Løfte, hvilket han som Højstkommanderende paa det Sted, hvor de her omhandlede Skibe bleve tagne, var kompetent til at give. Ikke heller paatvivler Hans Majestæt Kongen, min Herre, at nuværende højstkommanderende engelsk

Admiral i Østersøen, i Fald den svenske Regering maatte finde fornødent at udspørge ham, jo vil samtykke i Skibenes forlangte Udlevering som grundet paa, hvad imellem kultiverede krigførende Nationer almindeligen er antaget i Følge Retfærdigheds og Billigheds Medfør.

Deres Højvelbaarenheds behagelige Svar udbedes saa snart muligt, da jeg i øvrigt nytter denne Lejlighed til at bevidne Dem min mest udmærkede Højagtelse.

Bülow.

Fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 19de Juli 1809.

Vi have modtaget Vort danske Kancellis allerunderdanigste Betænkning af 14de d. M. om, hvorvidt Jødernes Udskrivning til den staaende Hær kan iværksættes. Vi ville og befale herved allernaadigst, at denne Udskrivning skal finde Sted.

I Anledning af, hvad Kancelliet har anført angaaende den Indvending, som af Jøderne kunde gjøres imod det til Soldaten bestemte Brøds Tillavning, bemærke Vi herved, at, da andet Brød end Kommisbrød ikke kan gives dem, saa skal det, naar de ej ville have samme, staa dem frit for at tage Penge derfor.

Formularen til Eden tilsendes Os strax til nærmere Approbation.

Denne Konskription indføres i den nye Forordning om Udskrivningen, og en Plakat om, at Jøderne strax skulle udskrives til Kjøbenhavns Infanteriregiment, har Vort Kancelli at udfærdige og allerunderdanigst at forelægge Os snarest muligt.

Frederik R.

Fra Kongen til Generalmajor Berger.

Kjøbenhavn, den 27de Juli 1809.

Til Generalmajor v. Berger.

Du haver at sørge for, at Fartøjer, Pramme eller Færger ere i Beredskab til at kunne overføre Tropper af alle Vaabenarter fra Frederikssund til Jægerspris og der fra til Overø samt omvendt fra Overø til Jægerspris og der fra til Frederikssund.

Disse Fartøjer maa ej gaa længere bort, end at de 24 Timer efter, at de ere satte i Rekvisition, kunne være tilstede for at bruges paa formeldte 2 Færgesteder. Du har i den Anledning at træffe den fornødne Aftale med Amtmanden i Frederiksborg Amt.

Vi have tillagt Generalmajor Kardorff lignende Befaling for i paakommende Tilfælde at have Fartøjer og Pramme i Beredskab til den videre Transport fra Overø til Tudsenæs eller Odsherred, og paa denne Maade kan store Omveje spares, naar Forstærkninger skulle sendes fra Frederiksborg til Holbæks Amt eller vice versa.

Frederik R.

Fra Kongen til Kommandanten paa Kronborg, Oberstlieutenant Scheel.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 27de Juli 1809.

Fra Imodtagelsen af dette Brev af og indtil videre skulle ingen Rejsende med Parlementær tillades at afgaa fra Helsingør til Helsingborg. Om der endog i saa Henseende maatte melde sig Personer, som alt have Tilladelse og ere forsynede med Pas fra vor tjenstgjørende Generaladjudant, saa skal de desuagtet ej tillades at afgaa; men, at Vi have meddelt Dig denne Ordre, holder Du aldeles hemmelig, og de Rejsende, som melde sig hos Dig, søger Du under allehaande Paaskud at opholde indtil nærmere Ordre. Derimod vedbliver Du som hidindtil at modtage Parlementærer eller Rejsende, som have Tilladelse at ankomme fra Helsingborg her til, og vaager blot over, at de, som sagt, hverken fatte Mistanke eller Nys om denne Vor givne Ordre [1]).

Frederik R.

Fra Tawast til Bülow.

Helsingborg, den 1ste Avgust 1809.

General-Adjutanten, Välborne Herr von Bülow,
Kammarherre och Riddare af Dannebrogen.

Jag emottager nu i ögonblicket svar af Konungen min Herre å det bref, jag den 24de Julii med courir uppsände, och har på dess nådiga

[1]) Denne Spærring, som stod i Forbindelse med den for Prins Frederik af Hessen, ansøgte Tilladelse til at rejse gjennem Sverig, hævedes den 2den Avgust, da denne Tilladelse var nægtet. Men den indtraadte atter den 6te Avgust, i det Kongen da befalede, at fra det Øjeblik, Præsident Kaas afgik fra Helsingørs Skibsbro, og indtil nærmere Ordre skulde alle Rejsende stoppes, uansét, om de havde tidligere Tilladelse eller Pas. Dette havde atter sin Grund i Frederik af Hessens Rejse til Norge ad Søvejen fra Fladstrand. Den hævedes den 22de Avgust, da han var kommen til sit Bestemmelsessted.

befallning Herr General-Adjutanten m. m. till svar lämna, att ehuru Hans Maj. med nöje omfattar alla tilfällen att foga sig efter Hans Maj. Konungens af Dannemark önskan, i synnerhet dä därigenom en särskilt villfarighet kunde visas en med Danska konungahuset så nära beslägtad furste som Hans Durchlaucht Landgrefve Fredric af Hessen, har Kongl. Maj. — då på Dess ofta förnyade framställningar om fred till Kongl. Danska Hofvet ej något så tillfredsställande svar ingått, som kan grunda Konungens hopp om motsvarande fredliga böjelser å detta Hofs sida, och dymedelst utan Kongl. Maj. förvållande, och emot Dess önskan Krigstilståndet beklageligen ännu fortfar mellan Sverige och Dannemark — ej trott sig kunna tillåta en fiendtlig General att genom Konungens Stater begifva sig till sin bestämmelseort.

Med utmärkt högaktning har jag äran vara Välborne Herr General-Adjutanten, Kammarherren och Riddarens

ödmjuke tjenare
Tawast,
Generalmajor och General-Befälhafvare
för södra Arméen.

Fra Bülow til Tawast.

Kjøbenhavn, den 2den Avgust 1809.

Til Hr. Generalmajor Tawast, kommanderende General over den svenske søndre Armé.

I Anledning af Deres Højvelbaarenheds ærede Skrivelse af 30te Juli d. A., angaaende de den 16de Maj og 15de Juli til Skagen opbragte svenske Fiskere, da er det mig til Dato ubekjendt, at disse ere Fiskere, men maa sandsynligvis i Rapporterne blot være nævnt med det almindelige Navn: Krigsfanger.

Da Deres Højvelbaarenhed imidlertid nu har underrettet mig om, at disse opbragte Folk virkelig ere Fiskere, saa haver jeg allerunderdanigst meldet saadant til Kongen, min Herre, hvorefter de fornødne Befalinger ere givne til Generalkommandoen i Jylland, at disse Fiskere strax skal frigives, meddeles Rejsepenge og føres ved Parlementærfartøjer over til nærmeste svenske Havn; og i Henseende til deres Fartøjer med Inventarium, da vil disse ligeledes blive frigivne, hvis de endnu ere tilstede, og i manglende Fald er den jyske Generalkommando beordret at indsende detaileret Oplysning om Sammenhængen af denne Sag, og hvor Baadene med Inventarium ere blevne af, og naar denne Rapport er indkommen, skal jeg nærmere give mig den Ære at meddele Hr. Generalen den fornødne Underretning.

Med udmærket Højagtelse har jeg den Ære at nævne mig, Hr. Generalmajor,

Deres ærbødige Tjener
Bülow.

Fra Kongen til Statholderen i Norge[1]).

Kjøbenhavn, den 6te Avgust 1809.

Til Feltmarskalk Prins Christian August i Norge.

Det er i den senere Tid ofte hændet, at de fra Norge kommende Rejsende har medbragt Breve fra Norge til Danmark, men disse Breve ere fratagne dem i Helsingborg, brukne og læste af de derværende svenske Avtoriteter, som derefter har sendt Brevene aabne her til. Vi have ladet en Del af disse aabne Breve læse ved Feltpostamtet, som rapporterer, at udi disse Breve staa mangfoldige Efterretninger, saasom Antallet paa Kanonbaadene og Batterier, deres Styrke samt Troppernes Cantonnement i de Distrikter, hvor fra Brevene ere skrevne, og blandt andet har en Mand i Norge, navnlig Hans Seversen Ahrentz, tilskrevet Student Tamberg i Kjøbenhavn og fortæller, at efter alt for sande Rygter skal Fjendtlighederne igjen begynde, hvilket Rygte end mere stadfæstes derved, at han véd, at Regimentet (i Bergen) har faaet Ordre at sende 100 Mand til Forstærkning paa Grænsen, ligesom at de Svenske ogsaa sender slig paa Grænsen.

Disse Breve ere nu alene læste i Sverig, og Deres Durchlaucht vil deraf selv kunne indsé, hvor skadelig en slig Brevvexling kan være, og desaarsag befale Vi herved, at Deres Durchlaucht paabyder alle Rejsende, som faa Pas til at rejse igjennem Sverig, ikke at medtage noget Brev, hvilket det og maatte være, uden at det er læst, forseglet og paategnet af en Officer udi Deres Stab, og denne maa ingen Breve paategne, som indeholder noget af formeldte eller lignende Indhold, og for at kontrollere over denne Befaling skal Officererne, som har Vagt paa den norske Grænse, stedse visitere de Rejsende, og hvis han hos dem finder upaategnede Breve, da fratager han dem deres Pas og sender samme tillige med Brevene til Deres Durchlaucht, som derefter sørger for, at en slig Rejsende ej tillades at fortsætte sin Rejse. End videre bekjendtgjøres det slige Rejsende, at hvis de imod Formodning dog skjulte Breve hos sig for at bringe her over, og disse da i Sverig fratages dem, og Vi kommer til Kundskab derom, saa vil en saadan Rejsende her blive arresteret og straffet for at have overtraadt Vor Befaling.

Brevene, som sendes med Kurerer, behøve blot at paategnes, men ej at læses, saa længe de, som nu, ej aabnes og læses i Sverig; men skulde det indtræffe, eller naar derom haves Formodning, da maatte de ogsaa læses, førend de tillades at afgaa.

Frederik R.

---

[1]) Dette Brev meddeles her, fordi det ikke hører til den fortrolige Brevvexling mellem Kongen og Christian August. Det er expederet ved Kopibog Nr. I som andre almindelige Befalinger.

Fra Kongen til Risbrigh.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 7de Avgust 1809.

Til Kommandørkapitajn Risbrigh.

Da General Prins Frederik til Hessen, som Vi naadigst have udnævnt til kommanderende General i den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt, ikke kan afgaa til denne sin Post igjennem Sverig, saa rejser han i Morgen her fra for over Fladstrand at komme til Norge.

Det er af yderste Vigtighed, at denne hans Rejse holdes saa hemmelig som muligt, og derfor ville Vi, at Du strax ved Modtagelsen af denne Vor allerhøjeste Befaling, og indtil Prinsen er afsejlet og der haves Efterretning om, at han lykkelig er ankommen til Norge, standser alle Skibes Afsejling til bemeldte Vort Rige Norge, hvilken igjen, naar Prinsen er ankommen til sin Bestemmelse, kan gaa for sig, for saa vidt som den forhen har været tilladt [1]).

Frederik R.

Fra Kongen til Feltmarskalk Landgrev Carl.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 7de Avgust 1808.

Skulde Omstændigheder indtræffe, der maatte udfordre, at den kommanderende General i Fyn, Generallieutenant Prins Christian, nødvendig maatte behøve Forstærkning til Fyns Forsvar, da skal det i Cantonnementsegnen af Kolding staaende Reservekorps, bestaaende af 4 Kanoner, 1 Eskadron jyske Dragoner, det jyske Jægerkorps og 3dje og 4de Bataillon af 3dje jyske Infanteriregiment, paa Prins Christians Forlangende afmarchere til Fyn, underlægge sig hans Kommando og anvendes til Fyns Forsvar, saaledes som han maatte eragte nødvendigt. Denne Vores naadigste Befaling have Vi tilkjendegivet Prins Christian.

Frederik R.

Fra Kongen til Düring.

Kjøbenhavn, den 10de Avgust 1809.

Til Generallieutenant v. Düring.

I Følge en indkommen allerunderdanigst Rapport fra Guvernøren paa Bornholm, have de i Fæstningen Christiansø værende Soldater af

---

[1]) Under 22de s. M. tillades det atter Skibene at afsejle.

Marineregimentet paa en forræderisk Maade den 3dje ds. bemægtiget sig bemeldte Fæstning og ere Dagen efter med tvende indbragte Prisskibe, Fæstningens Barkasser og Dæksbaaden „Telegraphen“ deserterede der fra; dog ere de 2 sidstnævnte Fartøjer tilbagetagne af en Kaper fra Kjøbenhavn, ført af Jansen, hvilken tvang Oprørerne i Søen at give Slip paa dem og retirere sig i Prisskibene. Skulde nu nogen af disse Landsforrædere søge at lande i det Dig anbetroede Kommandodistrikt, da har Du at foranstalte samme arresteret, for at de siden kunne undgjælde for deres menederiske Handlemaade, ligesom Du har at tilskrive vedkommende Avtoriteter i det Mecklenburgske og Pommerske samt Preussiske, og hvor Du ellers maatte formode, at disse Forrædere landede, med Anmodning, at de maatte udleveres Os i Tilfælde, at de skulde ankomme til disse Lande imod, at Vi vise samme Villighed i lignende Tilfælde.

Frederik R.

Fra Risbrigh til Kongen.

Randers, den 12te Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I Følge Deres Majestæts allernaadigste Befaling har jeg beordret vedkommende Søofficerer at standse med Fartøjernes Afsejling indtil nærmere Bestemmelse.

Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Friedrich af Hessen, som jeg paa min Omrejse søgte i Randers, har jeg meddelt, hvad jeg troede hensigtsmæssigt til Overfarten, og [jeg] har beordret Premierlieutenant Berg, som har her sin Udskibningsstation, at følge Prinsen til Fladstrand og, i Fald der ikke fandtes god Lejlighed, da at berejse Vestkysten for at udsøge, hvad bekvemt Fartøj der maatte forefindes til Prinsens Overfart, og ikke at foretage samme uden under allergunstigste Lejlighed. Imidlertid har jeg proponeret Prinsen et godt Opholdssted paa Vestkysten, hvor til enhver Lejlighed bliver af Lieutenant Berg rapporteret og, naar samme findes bekvem, afbenyttet.

Allerunderdanigst.
Frederik Christian Risbrigh.

Fra Premierlieutenant Henne i Flaaden til Kongen.

Fladstrand, den 14de Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I Følge Deres Kongelige Majestæts Befaling af 6te d. M. er Premierlieutenant P. M. Tuxen[1]) Eftermiddag Kl. 2 med en frisk

[1]) Chef for den ved Fladstrand og Hals stationerede Roflotille, bestaaende af 2 Kanonchalouper, 3 Kanonbaade og 4 Kanonjoller, se With, S. 91, 92, 111—113.

sydlig Vind, tykt Vejr og Regn, afsejlet til Norge med Hans Durchlauchtighed Prins Frederik til Hessen, og jeg har overtaget Kommanmandoen over Deres Kongelige Majestæts her stationerede Roflotille i Lieutenants Tuxens Fraværelse.

For saa meget mulig at forøge Overfartens Sikkerhed, har Lieutenant Tuxen og jeg valgt dertil en stor svensk Fiskerbaad af de saakaldte Rokkebaade, ladet den beholde sin gamle Takkelads og sine gamle lappede Sejl og forsynet den godt med Aarer; men i Midten blev i en Hast indrettet et Ruf til nogen Bekvemmelighed for den høje Rejsende, hvilket dog aldeles ikke kan ses uden fra, da det ej er saa højt som Rælingen og er gjort af gamle Skibsplanker og ovenpaa belagt med Fiskeredskaber; Planen er med denne at søge lige over til Sverig, og saa langs med den svenske Kyst eller og inden for samme at søge Hvaløerne eller Frederikshald, til hvilket Øjemed det medgivne Mandskab er valgt saaledes, at de ere bekjendte Folk baade i den svenske Skjærgaard og paa norske Kysten.

Hans Durchlauchtighed Prinsen syntes vel tilfreds og tryg baade med Fartøjet og den lagte Plan; men der kunde kuns medfølge Adjudanten, 2 Tjenere og det mest nødvendige Tøj. De øvrige Domestikker og Sager har jeg lovet at sende efter, saa snart jeg igjen ser Lejlighed til at skabe en nogenledes sikker Overfart.

For end mere at holde Tingen ubekjendt, bleve alle Fartøjers Afsejling fra i Gaar Morges stoppet indtil videre, og da jeg tidlig i Formiddag blev vár en svensk Fiskerbaad under Hirtsholmen, lod jeg med Hans Durchlauchtigheds Samtykke denne indbringe til bemeldte Ø Hirtsholmen og der stoppe indtil videre, men da den kun har om Bord tvende Fiskere med deres Fiskeredskaber, hjemmehørende i Udskjærene i Gothenborg Fjord, og hvilke have i dette Foraar hidbragt adskillige danske Flygtninger, tror jeg det overensstemmende med Deres Kongelige Majestæts Vilje at frigive disse igjen i Overmorgen, eller naar jeg kan formode, Hans Durchlauchtighed er ovre.

En Time efter Hans Durchlauchtigheds Afrejse ankom her til en Postskipper fra Norge, som havde landet paa Vestkysten. Han medbragte Duplikat-Rapport af 1ste Avgust til Deres Kongelige Majestæt og den mundtlige Efterretning, at i Torsdags og i Fredags ere tvende engelske Krigsbrigger tagne ved Frederiksværn og Tjøm Ø af de der stationerede Kanonbaade.

Allerunderdanigst

R. Henne.

Fra Kongen til Artillerikorpset.

Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1809.

Af de Sager, som Provinsialkommissæren i Norge, Major Rummelhoff, har forlangt her fra opsendt til Aggershus Arsenal, og som

findes anførte paa den af Vort Artillerikorps under 13de d. M. indleverede Fortegnelse Litra A, skal, hvad herefter anføres, besørges opsendt til Norge eller anskaffet saaledes, som følger:

4000 Stkr. af de nyeste Infanterigeværer efter Prøven 1794.
500 — Dragonpallasker med 2snidige Klinger.
800 — Infanterisabler, som bestilles.
90 — Husarsabler.
200 — Fodartillerisabler, som bestilles.
100 — dito Klinger.
100 — Officers-Sabelklinger, som kjøbes.
200 — hele Pallasker af samme Slags, som de ovenfor anførte 500 Stkr. i Stedet for de forlangte Pallaskklinger.
120 — 16lødige Infanteri-Geværløb.
200 — Ladestokke til dito.
100 — Bajonetter til dito.
100 — Skarpskytte-Ladestokke.
134 Centner Kanonkrudt, som tages fra Sjælland og Holsten.

De forlangte Lunter bør gjøres i Norge.

100 000 Stkr. Flintestene, men disse burde i Fremtiden anskaffes i Norge.

De forlangte 100 000 Stkr. 2 Lods smedede Jernkugler bør bestilles i Norge, og de forlangte 2000 Alen Etamine, 300 Ris Patronpapir, 100 Sk℔ Bly og 1 Sk℔ Kobberplader bør anskaffes af Regeringskommissionen i Norge.

50 Stkr. Messingplader,
1 Sk℔ gammelt Messing,
1000 Stkr. fortinnede Blikplader, } hvilket alt indkjøbes i Holsten.

1 Sk℔ gammelt Metal, som bør anskaffes.

De forlangte 25 Stkr. Hævestænger til 3pundige Stillemaskiner og 20 Stkr. 10pundige Haandmorterer bør i Norge forfærdiges.

De rekvirerede 300 ℔ Hør, 2 Tdr. Linolie, 1 Anker Bomolie, 100 ℔ Hornlim, 100 ℔ Stivelse og 100 ℔ Fjederstaal kan indkjøbes i Holsten og der fra opsendes, hvorimod de rekvirerede forskjellige Slags Spiger maa anskaffes i Norge.

De forlangte 20 Stkr. Messingtrommer opsendes.

I Overensstemmelse [hermed] har altsaa Vort Artillerikorps at besørge det fornødne og give Vedkommende Kommunikation, og endskjønt Vi ved Parolbefaling af 20de April og 5te Maj 1808 allerede have bestemt, hvad der skal iagttages med Geværer med koniske Fænghuller saa vel i Henseende til Løbenes Anløbning, forinden de udgives, som i Henseende til Ladningsgrebene, saa skal dog, naar de ovenfor anførte 4000 Stkr. af dette Slags Geværer til sin Tid udleveres fra Aggershus Arsenal til vedkommende Regimenter, disse da af den norske Artilleribrigade gjøres opmærksomme paa sidstnævnte Parolbefaling, efter at bemeldte Brigade har iagttaget det befalede angaaende

Anløbningen. Hvilket Korpset har at tilkjendegive dets norske Brigade.

Frederik R.[1])

Fra Bülow til Kommandanten paa Kronborg.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de Avgust 1809.

Til Oberstlieutenant Scheel.

Hans Majestæt Kongen afrejser her fra førstkommende Lørdag Eftermiddag Klokken 2 Slæt ad Strandvejen til Helsingør, og om det videre, denne Rejse betræffende, vil Deres Højvelbaarenhed blive underrettet udi Parolbefalingen i Morgen.

Natten imellem Søndagen den 20de og Mandagen den 21de vil Hans Majestæt logere i Helsingør og den 21de holde Middagstaffel sammesteds, efter at Allerhøjstsamme er kommen tilbage fra Hellebæk og haver set Brandkorpset, som altsaa vil blive noget sent ud paa Eftermiddagen. Efter Taflet kjører Hans Majestæt til Fredensborg.

Da man har sagt mig, at Madam Juul skal have opgivet sit Gjæstgiveri og solgt sin Gaard, hvor Hans Majestæt plejer at logere, og jeg ej véd, hvem der har kjøbt denne, saa maa jeg ærbødigst bede Deres Højvelbaarenhed at have den Godhed for mig, at bestille Nattekvarter for Hans Majestæt og Suite samt Taffel den paafølgende Dag, saaledes som formeldt er.

Den Aften, Kongen ankommer, er intet Taffel, men i Kongens Logis maa blot være Anstalt til at kunne faa Thevand og kold Mad.

Taflet den 21de maa være til 36 Personer, og hvis ej er Plads dertil i én Stue, da spises i 2 Stuer.

De Personer, som følger i Hans Majestæts Suite, findes anført paa hosfølgende Liste, og af disse maa de, hvis Navne ere understrøgne, fortrinlig bo i det Hus, hvor Kongen indlogeres. Hvis Madam Juul endnu holder Gjæstgiveri, da ønsker Hans Majestæt helst at logere der, hvis ej, da paa et andet Værtshus.

F. Bülow.

Fra Kongen til den Højstbefalende paa Fyn[2]).

Kjøbenhavn, den 20de Avgust 1809.

Til Generallieutenant Prins Christian af Hessen.

Det er vor allerhøjeste Vilje, at enkelte svenske Skibe og Sejlbaade, som forevise Lejdebreve for dem, underskrevne af Os Selv og

[1]) De Armatursager, som efter denne Ordre skulde opsendes, forøgedes efter en kgl. Befaling af 1ste September med 253 Stkr. Jægerrifler, 200 Infanteri-Sabelklinger, 160 Sabelklinger for ridende Artilleri, 180 16løbige Infanteri-Geværløb og 100 Bajonetter til Infanteri-Geværer. [2]) Lignende Breve afsendtes ogsaa til de andre Kommanderende.

udfærdigede gjennem Vort danske Kancelli, skulle derved ikke alene være sikrede for Anholdelse paa Søen saa vel af Vore Krigsskibe som af Kapere, men ogsaa være fritagne for, at Skibsladning og Mandskab ikke skal behandles som fjendtlig i den Havn, de maatte anløbe, naar saadant Sted er Kjøbenhavn, Fyn, Langeland, Jylland. Slesvig eller Holsten. Ligeledes skulle de være fritagen for at anholdes, om de paa Rejsen nødsages til at søge ind i nogen Havn eller Bugt paa Sjælland, Laaland, Falster eller Møen, dog bør de saa vel i sidste som første Tilfælde være under militær Opsigt.

De med Lejdebreve fra den interimistiske Regeringskommission for Vort Rige Norge forsynede svenske Skibe og Fartøjer skulle i alle Maader behandles lige med dem, der have Vort Eget allerhøjeste Lejdebrev.

Forestaaende gives Deres Durchlautighed herved til Kjende til videre Bekjendtgjørelse for de Deres Kommando underlagte Officerer af begge Etater, som desangaaende bør være underrettede.

Frederik R.

Freden med Sverig

eller Perioden Avgust—December 1809.

Fra det Øjeblik af, at Frederik VI fortvivlet havde tilbudt Sverig Separatfred, var Forholdet til Rusland forstyrret. Kejser Alexanders Regering, som lige fra den Tid, Kongen havde opgivet den lovede Overgang til Skaane, og til Christian August blev udnævnt til svensk Tronfølger, havde vist en voxende Misfornøjelse med sin Allierede, benyttede uden Tøven den Frihed, den havde faaet til at slutte Fred uden Hensyn til Danmarks Tarv. De russiske Statsmænd nærmede sig Sverig med en Fortrolighed, som var saarende for os, og da Bernstorff erklærede i St. Petersborg, at Danmark — efter den Modtagelse, dets Forslag havde faaet i Stockholm, — ikke længer var forpligtet til at staa ved sine Tilbud, og at det derfor var fuldt beredt til paa ny at slutte sig til Rusland, hvis Interesser det ved selve Tilbudet havde haft fuldt saa meget for Øje som dets egne, værdigede man i den russiske Hovedstad knap denne Erklæring nogen Opmærksomhed. Danmark kunde fra dette Tidspunkt af ikke længere regne paa Rusland som en velvillig Stat, nok i det ydre, det konventionelle, men ikke dybere. Rusland søgte at vinde Sverig som Allieret i Steden for Danmark, med hvem det havde været saa misfornøjet, og det lod ikke utydeligt forstaa [1]), at hvis Sverig vilde slutte sig til Rusland og indtage den Plads som Allieret, hvilken Danmark havde vist sig mindre oplagt eller skikket til at udfylde, vilde Norge være en Erhvervelse, som Rusland ikke vilde være uvillig til at indrømme det, saa meget mindre, som ethvert Land hellere vil have en tilfreds end en utilfreds Nabo.

Danmark følte sig derfor tilsidesat og isoleret, og dette undgik ikke den svenske Regerings Opmærksomhed, som fik større Haab om

---

[1]) Se f. Ex. Schinkels minnen, V, Side 118, Forchhammers Christian August i „Dansk Maanedsskrift“ 1868, I, Side 427, og „Handlingar rörande Sveriges äldre, nyare och nyaste historia“, VII, S. 25.

at kunne realisere de Planer, der vare knyttede til den forventede Revolution i Norge.

Paa denne Tid havde Regeringen i Stockholm netop tilsendt Adlersparre, som var kommen til Norges Grænse med den vermlandske Fördelning, Instruktioner med Hensyn til Norges forestaaende Forening med Sverig [1]). Ingen i Sverig tvivlede om, at, hvad Adlersparre havde afsløret for Verden om Prinsens antidanske Sindelag, var sandt, og at Norges Løsrivelse fra Danmark vilde blive iværksat efter Adlersparres Ankomst til Grænsen. Wedel Jarlsbergs mærkværdige Breve til Adlersparre [2]), som af denne sendtes til Regeringen i Stockholm, maatte ogsaa med Nødvendighed bibringe de Svenske en grundfalsk Opfattelse af Prinsen. Det gik saa vidt, at man antog, at Christian Augusts Tøven med at opfylde det svenske Revolutionspartis Ønsker var begrundet i en vis Frygtagtighed hos ham, der hindrede ham i at gjøre, hvad han gjærne vilde [3]). Kong Carl raadede derfor til, at Prinsen — for at komme ud af den Pligtkollision, som formentlig trykkede ham, — skulde rejse til Stockholm og aflægge Troskabsed til Sverigs Konge uden at være løst fra sin Ed til Kong Frederik [4]). Saa var han nemlig efter Kong Carls Mening fritagen for at give Navn til Norges Løsrivelsesakt, hvilken kunde arrangeres af Adlersparre og Wedel. Ogsaa denne sidste antog man i Sverig for et villigere og brugeligere Redskab for Revolutionens Planer, end han i Virkeligheden var. Man mente, kort sagt, at Tiden for Norges Underkastelse var kommen, og at i hvert Fald Hungersnøden maatte bevirke den. Det saa' ud til, at Tilstanden vilde blive en saadan, at Norge maatte gribe efter enhver Redning, som tilbød sig. Den Omstændighed, blev Revolutionspartiet enig om, at Sverig burde benytte. Den svenske Regering samlede ogsaa virkelig store Oplag af Korn paa Norges Grænser, hvilke skulde stilles til Raadighed for de norske Kjøbmænd, naar først Betingelsen for denne Indførsel i Norge var indtraadt, nemlig, at Riget havde erklæret sig uafhængigt af Danmark [5]).

Besynderlig tog Stillingen sig ud for Verdens Øjne. Norge var i den udvalgte svenske Tronfølgers Haand, og denne i Strid med Kong Frederik, som ikke skaanede Prinsens sensible Natur for nærgaaende, krænkende Beskyldninger. Paa samme Tid holdt Kaas Møde med Armfelt for at lægge Raad op mod Adlersparres Regimente og mod Christian Augusts Valg til svensk Tronfølger. Ingen kunde tro andet, end at det var med Kongens Bemyndigelse, at Kaas deltog i denne mærkværdige Sammenkomst, der skaffede Armfelt hans Afsked.

---

[1]) Se Kong Carl XIII's Brev til Adlersparre af 23de Juli 1809 i „Handlingar rörande“ o. s. v., V, S. 24, samt Schinkels minnen, V, Side 93. [2]) Se Yngvar Nielsens Værk om Wedel, I, Side 317—321. [3]) Bergmann siger: Brist paa politisk Mod (Schinkels minnen, V, Side 105). [4]) „Handlingar“ o. s. v., V, Side 34 og flg. [5]) „Handlingar“ o. s. v., VI, Side 22, jfr. Yngvar Nielsens Wedel, I, Side 351.

Men under alt det gik Christian August, dog under store Sjælelidelser, som Miskjendelse paa den ene og fornærmelige Sigtelser paa den anden Side skaffede ham, sin egen sikre Gang uden at svigte sin Overbevisning eller Ærens Love. Han lod sig hverken lede af Wedel, hvis denne har søgt at paavirke ham[1]), eller af Adlersparre eller af nogen anden. Han nødte af Hensyn til Danmarks og Norges Tarv Frederik VI til at samtykke i Vaabenstilstanden til Magnor, hvorefter Adlersparres Hær ved Norges Grænse opløstes, og den norske Hær, som havde staaet $1^1/_2$ Aar under Vaabén, vendte tilbage til dens Fredsgarnisoner under Befolkningens Jubel. Han tvang Kaas bort fra Norge og aabnede med Kongens erhvervede Samtykke, men ikke uden nogen Modstand fra Kaases Side, alle Handelsveje for Norge, saa de svenske Udhungringsspekulationer bleve ørkesløse. Han sikrede, kort sagt, Norge mod den svenske Revolutions Planer, skaffede det Velvære, inden han forlod det, og rejste, da Tidens Fylde kom, til sin nye og ærefulde Post uden Nag til nogen og med Forsikringer til Frederik VI, som ikke lode nogen Tvivl tilbage om, at han ogsaa fremdeles vilde være de Grundsætninger og de Følelser tro, som hidtil havde bestemt hans Handlinger. Og dette gjorde han uden at forspilde det skuffede svenske Revolutionspartis Tillid og Hengivenhed, som fulgte ham ind i det nye Fædreland.

Disse Forhold skulle dog ikke nærmere berøres her. Angaaende Christian Augusts og Norges Stilling i denne Periode vil den fyldigste Oplysning erholdes af den Brevvexling mellem Prinsen og Kongen, som gjengives i det følgende sammen med de vigtigste Breve fra og til Kaas og Frederik af Hessen. Her skal der blot gives nogle Oplysninger om den almindelige politiske Stilling i denne Periode og om nogle specielle Forhold, som berøres baade i Brevvexlingen mellem Prinsen og Kongen og i de andre Aktstykker, som meddeles til Forklaring af Tidens Historie.

At der hvilede en Følelse af Mathed og Forstemthed over vor politiske Holdning i denne Periode, er en naturlig Følge af, hvad der i det foregaaende er fremstillet. Med Sverig vare vi formelt endnu i Krigstilstand. Kongen vilde ikke ændre noget heri før i November[2]). Derimod var Forholdet til den svenske Regering faktisk godt, og alle Fjendtligheder vare ophørte. Den 2den Avgust havde Kongen standset Kaperiet undtagen i Farvandet om Helgoland. Intet med Kaperbrev forsynet, privat væbnet Skib maatte løbe ud, og de, som vare ude, bleve hjemkaldte. Med Undtagelse af Farvandet ved Elbens Munding, hvilket begrænsedes i Nord ved Højden af Tønning, maatte indtil videre ingen dansk eller norsk Kaper mere vise sig paa Søen.

[1]) Der er intet, som tyder paa, at Wedel aabenlyst eller i Regeringskommissionen har gjort sig til Talsmand for de Adlersparreske Ideer. Hans Navn findes ikke i den foreliggende Brevvexling. Hverken Christian August eller Kaas eller Frederik af Hessen havde ham mistænkt for illoyale Anslag. Da der i 1811 kom hemmelige Angivelser til Frederik VI om hans Færd i 1809, vilde man ikke tro det, hverken i Kjøbenhavn eller i Norge. [2]) Se Aktstykker i det følgende.

Dette indvirkede ogsaa paa Stillingen til England. Skjønt den engelske Blokade paa denne Tid var strængere end nogen Sinde før, og de stadige Kampe langs vore Kyster førtes med den Heftighed, som var bleven Vane, indtraadte der dog ligesom en Formildelse i det gjensidige Forhold mellem England og os [1]). Dette kan have haft sin Grund i den Forandring af de politiske Forhold i Norden, som stod i Udsigt paa Grund af Sverigs forestaaende Overgang til Fastlandssystemet; men det var næppe heller ganske uden Forbindelse med det ved Licencefarten aabnede store Handelssamkvem med England, hvorom en Forklaring vil være fornøden.

Som vi vide af de norske Aktstykker, var det nevtrale Skibe, særligt amerikanske, som det tillodes at bringe Produkter til Norge. Men disse Skibe vare i Realiteten alt andet end nevtrale. England havde som Havets absolutte Behersker udstedt den Befaling, at alle nevtrale Skibe, som befór Havet, skulde anløbe enten England eller visse bestemte engelske Kolonier og Oplagspladser for som en Del af deres Ladning at indtage engelske Produkter og betale en Afgift, mod hvilken de erholdt en Kvittering i Form af et Licencebrev, der sikrede dem mod Opbringelse. Paa den Maade førte ethvert nevtralt Skib engelske Varer. Men de amerikanske Skibe vare ogsaa af en anden Grund ikke at betragte som nevtrale. De nordamerikanske Fristater havde nemlig ved den bekjendte Embargolov forbudt deres Skibe at fare paa Evropa under de lovløse Vilkaar, som Krigen mellem England og Napoleon havde fremkaldt. De amerikanske Skibe, som den Gang ikke strax vare komne hjem, maatte forblive i Evropa for ikke at se sig kondemnerede, naar de vendte tilbage til deres Fædreland. Den amerikanske Handelsflaade i Evropa var saaledes hjemløs, men fandt en indbringende Existens ved under det nevtrale amerikanske Flag at omsætte engelske Produkter med dem, Englænderne trængte til fra andre Lande. I denne Periode kastede Amerikanerne sig især over de nordiske Lande, hvor vi træffe dem paa Island, i Norge, i Danmark og i Østersøen, i hvilken de løb ind, konvojerede af engelske Krigsskibe.

Da Norge var blevet aabnet for denne nevtrale Handel (for Licencefarten, som den kaldtes), var Handelen med England egentlig fuldkommen fri; thi enhver kunde kjøbe Licencer, og England spurgte ikke efter det Skibs Nevtralitet, som var i Besiddelse af et Licencebrev. Man saa' derfor norske og danske Skibe frit løbe ind og ud af engelske Havne, naar de havde erlagt den Afgift, som var udtrykt ved Licencebrevets Pris.

Frederik VI havde ganske vist en Frygt for, at det ikke forholdt sig ganske rigtigt med denne nevtrale Handel [2]). Han gav kun Til-

---

[1]) Englænderne tilbagegave ogsaa i denne Periode de fra Fyn ved Spaniernes Flugt medtagne Skibe, som det vil ses af Aktstykkerne. [2]) Det bemærkes, at den amerikanske Kjøbmand, som var den første, der tilbød Norge Forsyning (S. 276), angav, at han vilde bringe denne fra Amerika. Andet kunde han selvfølgelig ikke sige, men naar de lovede Varer kom, kunde man ikke se paa dem, hvor fra de vare.

ladelsen med det udtrykkelige Forbehold, at engelske Manufaktur- og Kolonialvarer ikke indførtes. Men hvis han nu imidlertid dog — for Norges Skyld — et Øjeblik havde slappet den hidtidige strænge Kontrol med Kontinentalsystemets Overholdelse, havde han ikke gjort andet, end hvad alle Stater udenfor Frankrig, baade Rusland, Preussen, Hansestæderne og Holland, gjorde sig skyldige i. Ingen af disse Stater havde tilnærmelsesvis overholdt Napoleons Bud saa strængt som Frederik VI.

Eftersom der paa den anførte Maade var indtraadt nogen større Ro i Forholdet til England, overraskedes man meget ved et Budskab, som kom til Kjøbenhavn i September, at Island var taget i Besiddelse af førstnævnte Magt. Budskabet kom fra Norge, til hvilket Island paa hin Tid hørte, og det lød paa, at en dansk Mand, Jørgen Jørgensen, ved Forræderi havde spillet Island i Englands Hænder. De sædvanlige Kundgjørelser om, at Island nu maatte betragtes som en af Fjenden okkuperet Ø, med hvilken alt Samkvem var forbudt, gaves der den 10de September Rentekammeret Befaling til at udfærdige, og de bleve ogsaa offentliggjorte i begge Riger. Senere viste det sig imidlertid, at England stod udenfor denne Sag, og at Jørgensen var optraadt paa egen Haand, kun understøttet af et privat engelsk Handelsfirma.

Den nævnte Æventyrer var en Søn af Hofurmager Jørgen Jørgensen og Broder til den unge Urban Jürgensen, som paa den Tid nød en stor Anseelse i Hovedstaden paa Grund af sin i Udlandet erhvervede ualmindelige Dygtighed i den højere Urmagerkunst Jørgen Jørgensen paa Island havde været Kaperfører, men var bleven tagen af Englænderne. Under Fangenskabet havde han paa én eller anden Maade ladet sig engagere til engelsk Tjeneste. Da han første Gang kom til Island, var han Tolk paa et armeret amerikansk Skib, som paa en londonsk Kjøbmand Phelps Vegne skulde etablere et Handelsetablissement paa Island. Dette Etablissement kom i Gang, men gjorde ingen Affærer, fordi der ingen Kunder kunde findes til dets Varer blandt Islændere. Da Hr. Phelp imidlertid mente, at Grunden til Etablissementets slette Affærer laa i de islandske Myndigheders Holdning lige over for det, tog han i Selskab med Jørgensen selv der op med et større armeret Handelsskib for at tage sig af Sagerne. Da var det efter Ankomsten, at Amtmand Tramp arresteredes, og at Jørgen Jørgensen opkastede sig til Beskytter (Protector) af hele Øen Island og Højstkommanderende til Lands og til Vands. Hans tragikomiske Herredømme [1]) varede dog ikke længe. Et engelsk Krigsskib, „the Talbot“, gjorde Ende paa Skandalen og gav Island tilbage til de norske Myndigheder [2]).

[1]) Om dette findes der Oplysning i en Bog af S. Schulesen: „Jørgen Jørgensens Usurpation i Island i Aaret 1809, historisk fremsat og med nogle faa Bemærkninger ledsaget“, Kjøbenhavn 1832, efter hvilken Kilde Ræder har meddelt sin Beretning om Begivenhederne paa Island i sit Værks III Del, Side 607 og flg. [2]) Jørgensen synes ikke at være straffet for sin Optræden paa Island; derimod blev han efter Tilbagekomsten til England, saa vidt vides,

Tildragelsen paa Island gjorde saaledes intet Skaar i Forholdet til England, og det gjenfødte Handelsrøre udviklede sig mere og mere, i det nu ogsaa Kongen selv begyndte at udstede Lejdebreve. Der toges endog amerikanske Skibe i Tjeneste til Norges Proviantering her fra. Denne dreves nemlig, efter at den var bleven underlagt en egen Administration, i større Stil end før. Der hentedes endog Korn til Norge fra Nordtyskland.

Kongen havde, som sædvanligt, i September Maaned kastet sig med Iver over Revuer og Manøvrer med Tropperne paa Sjælland, og det var hans Hensigt, naar de vare tilendebragte, at rejse til Holsten, hvor hans Datter Caroline skulde konfirmeres. Han havde under Troppeinspektionen paa Sjælland set Afdelingerne i Kjøbenhavn og Nordsjælland først. Derefter havde han holdt Skue over dem i Sydsjælland og var til sidst bleven færdig med Inspektionen i det nordvestlige, da han den 29de September paa Lerchenborg modtog den mellem Rusland og Sverig afsluttede Fredstraktat til Frederikshamn [1]), som Lisakewitz havde overleveret Bernstorff. Dagen efter tog han til Kjøbenhavn, hvor han var én Dag, inden han rejste til Holsten. Det var hans Hensigt, paa Grund af de noget forandrede politiske Forhold, efter Datterens Konfirmation at flytte sit Hjem fra Kiel til Kjøbenhavn, hvor det ikke havde været i $4^1/_2$ Aar [2]).

Den modtagne Fredstraktat stadfæstede kun altfor meget Ruslands forandrede Forhold til os. Der fandtes ingen Stipulationer i vor Favør eller til vor Sikkerhed. Det var blevet Svenskerne overladt kun at raadspørge deres Interesse med Hensyn til Fredslutningen med os. Dette var dog noget, som Regeringen havde maattet være belavet paa efter, hvad der var sket, men, hvad der vakte alvorlig Forundring og Harme, var, at Rusland havde tilladt, at Sverig, i det det forbandt sig til at lukke sine Havne for Englænderne, dog udtrykkelig forbeholdt sig Indførsel af Salt og Kolonialvarer. Var der noget, som var engelsk Vare, da var det Kolonialvarer; thi alle Kolonier, baade franske, danske og hollandske, vare i Englændernes Besiddelse. Det var en Tilladelse, som den danske Regering af Hensyn til Napoleon ikke turde tilstede Sverig, hvorfor den ikke turde slutte en lignende Fred. Den havde i sin Politik mod Sverig altid sat den Fordring øverst, som Rusland nu havde sat sig ud over.

Som Følge heraf besluttede man med Sverig kun at slutte en simpel Fred, en saadan, som kun konstaterede, at der var indtraadt Fred i Steden for Krig, men som ikke indlod sig paa de reelle Differenser. Med dette for Øje fik Bernstorff Befaling til at tilkjendegive Regeringen i Stockholm, at der efter Freden til Frederikshamn

---

berøvet sin Frihed, i det han atter betragtedes som Krigsfange. Senere er han i hvert Fald geraadet i Kollision med de engelske Love; thi han blev til sidst (efter Schulesens Beretning) transporteret som Forbryder til Botanybay.

[1]) Trykt hos Ræder III, Side 387 og flg. [2]) Se II, S. 118.

ikke fra det danske Hofs Side var noget i Vejen for at slutte Fred med Sverig.

Inden Rejsen til Holsten ordnede Kongen Kommandoforholdene under sin Fraværelse, og de maa omtales, da Prinsen af Hessen, som ellers var Kongens Stedfortræder, nu befandt sig i Norge. Overbefalingen blev ikke given til den ældste Befalingsmand, Grev Baudissin; derimod blev den unge Prins Christian Frederik til Danmark dragen frem fra den underordnede Kommando som Chef for Avantgarden og sat i Spidsen for den overordnede Kommando paa Sjælland, medens Kardorff overtog Befalingen over Avantgarden.

Det var første Gang, at Prins Christian fik en Kommando, som var den næste efter Kongens, og han satte saa megen større Pris paa denne Fremdragelse, som den skete paa den Tid, da Kaas og Armfelt smeddede Planer, der gik ud paa hans Tilsidesættelse. Han kastede sig med megen Iver over Forretningerne, hvilke fordrede nogen Opmærksomhed, eftersom Kongen havde taget Bülow med sig til Kiel, saa at Prinsen maatte nøjes med en midlertidig Stabschef, Oberstlieutenant Grüner. Det lykkedes ham imidlertid at vise sig sit Kald voxen og at erhverve sig Kongens Tilfredshed og Paaskjønnelse [1]).

Medens Kongen var i Kiel, afgjordes det med den svenske Regering, at Fredsforhandlingerne skulde begynde, og til at føre dem udsaas fra svensk Side Kammerherre C. G. Adlerberg og fra dansk den opgaaende Stjærne Niels Rosenkrantz, der havde været i Mission hos Kejser Napoleon. Men Kongen opholdt Sagen til sin Hjemkomst. Han vilde uden Tvivl afvente, hvad Napoleon sagde til Freden til Frederikshamn, som han umulig kunde tro vilde finde hans Billigelse. Dette var, som bekjendt, heller ikke Tilfældet [2]); men foreløbig hørtes der ikke noget derom. Vi erfarede kun, at Kejseren havde gratuleret Alexander til den opnaaede Fred. Om nogen Misfornøjelse fra Napoleons Side med enkelte Punkter af Traktaten meddeltes der intet. Herom fik vi først senere noget at høre paa en anden Maade, end ventet.

Kongens Tilbagekomst imødesaas denne Gang af Hovedstadens Indvaanere med Spænding; thi den skulde fejres ved en Fest. Kongen vilde føre sin Gemalinde, nu da hun for første Gang betraadte Hovedstadens Grund som Dronning, og sin konfirmerede Datter ind i Byen i et højtideligt Optog med al den Pomp, Hoffet kunde opbyde. Den forgyldte Karrét med 8 hvide Hingste, omgiven af Løbere, Lakejer og Jægere, skulde, ledsaget for og bag af alle Byens Stadskarosser i fuldt Skrud, passere Byen gjennem en haye opstillede Tropper og

---

[1]) Den Prins Christian Frederik givne Instrux meddeles i det følgende, da den oplyser en Del af Forretningsgangen i Overkommandoen paa denne Tid. [2]) I Fredstraktaten mellem Sverig og Frankrig, sluttet i Paris 6te Januar 1810, maatte Sverig i § 2 udtrykkelig renoncere paa den Lettelse, som Freden til Frederikshamn havde ydet det med Hensyn til Kolonialvarer. (Se Clerq: „Recueil des traités de la France", I, S. 304.)

under Salutskydning fra Kjøbenhavns og Christianshavns Volde samt Quintus [1]). Det var en af den Slags Fester, som den Gang allermest lagde Beslag paa Befolkningens Opmærksomhed. Det var i Virkeligheden ogsaa nok saa meget en Fest for Folket, som for Hoffet. Den offentlige Deltagelse toges med i Betragtning, ja paakaldtes endog ved Bekjendtgjørelserne om Festen forud.

Indtoget var først bestemt til den 29de Oktober, som der stod i det offentliggjorte Ceremoniel, og Prins Christian Frederik var rejst til Korsør for at modtage Kongefamilien og afgive sin Kommando. Men saa hændtes det, at Overfarten over Bæltet ikke kunde finde Sted ved Nyborg paa Grund af de engelske Skibes Beliggenhed. Kongefamilien maatte derfor tage til Langeland og gaa over dér, hvorved Rejsen forlængedes, saa Kongen først den 30te ankom til Frederiksberg, hvorfra Indtoget fandt Sted den 31te Oktober.

Det lod til, at man denne Gang ikke var ganske sikker paa, hvorledes Stemningen vilde ytre sig hos Befolkningen; thi der var store, baade ydre og indre, Ulykker, som knugede Samfundet ned; men Festlighederne forløb uden mindste Skaar. Befolkningen viste stor Deltagelse og Jubel. Selv Bernstorff følte sig ligesom opvarmet af den loyale Fællesfølelse, der ved den Lejlighed gav sig Udtryk, og undlod ikke at notere den som en Kjendsgjerning i sin udenrigske Correspondance.

I øvrigt forefaldt der netop i de Dage, da Indtoget fandt Sted, en Begivenhed i Kongehuset, som kastede en let Skygge over den almindelige Festglæde. Man havde lagt Mærke til, at en af Hoffets Prinsesser, nemlig Prins Christians Gemalinde, havde manglet ved Festlighederne, og Grunden var den, at hendes Gemal havde formaaet Kongen til at hæve Ægteskabet. Dette havde ikke været lykkeligt De høje Formælede havde ikke passet for hinanden, ja endog til Tider været hinanden ufordragelige. Men der var nu kommet Kjendsgjerninger for Dagen, som vare af en saadan Natur, at Ægteskabet maatte hæves. Derom vare baade Prinsen og Prinsessen enige. Det stod i Forbindelse med den yndede Komponist, Sanger og Kapelmester du Puy's Bortsendelse, hvorom et Par Aktstykker i det følgende handler. Prinsessen rejste ogsaa selv bort. Hun begav sig med et stort Følge til Altona, ledsaget paa en Del af Turen af Konferensraad Anker, som derefter rejste til hendes Fader i Mecklenburg for at træffe Aftaler om hendes Fremtid. Kongen havde paataget sig at forsørge hende inden for Landets Grænser, men vilde have Faderens Samtykke dertil.

Prins Christian Frederik vedblev ogsaa efter Kongens Tilbagekomst at nyde godt af den Fremdragelse, der var bleven ham til Del. Grev Baudissin maatte overgive ham 1ste Division, altsaa Prinsen

[1]) Kongen betragtede saadanne Optog, der fandt Sted ved forskjellige Lejligheder, som en Slags Kultus, der ikke maatte forsømmes. Han skrev ofte selv Ceremoniellet dertil i Grundrids, og vi give som en Prøve paa slige Skrivelser i det følgende en af de for dette Indtog udfærdigede.

af Hessens tidligere. Avantgarden, var det bestemt, at Ewald atter skulde overtage, men saa døde General Düring i Holsten. Ewald blev da kommanderende General i Holsten og Kardorff derfor udnævnt til virkelig Chef for Avantgarden, som han til den Tid havde befalet midlertidigen [1]).

Efter Kongens Hjemkomst expederedes Niels Rosenkrantz til Jønkøping, hvilken Stad Engestrøm havde valgt som Sæde for Underhandlingerne, fordi det laa midt imellem begge Hoffer. Den danske Underhandler var ledsaget af den tidligere Gesandt i Stockholm, Grev C. E. Moltke, den tidligere Chargé d'affaires i St. Petersborg og Berlin, Baron Selby, sidstnævnte som Sekretær, endelig af Kancellist Borch fra Generalkvartermesterstaben som Legationskancellist. I Instruxen for Rosenkrantz af 3dje November blev det udtrykkelig fremhævet, at det var en simpel Fred, som skulde sluttes. Der maatte ikke forhandles noget angaaende Kontinentalsystemets Anvendelse. Rusland burde ene bære Ansvaret for den Sverig tilstaaede Lempelse, og det blev Frankrigs Sag at bestemme, hvilke Fordringer det i saa Henseende vilde stille. Heller ikke maatte der tales om de nordiske Anliggender, da Tiden til at blande sig i dem endnu ikke var kommen. Rosenkrantz skulde søge at betage Svenskerne enhver Frygt for, at vi muligen havde Bagtanker ved Freden.

Da Sverig paa Grund af Christian Augusts Holdning nu var ivrigere end Danmark efter at faa Freden i Stand, eftersom det var Betingelsen for at faa Christian August i Tale [2]), viste der sig ingen som helst Vanskeligheder for Underhandlingerne i Jønkøping. Man ventede Freden afsluttet inden den korteste Frist. Men der var ingen Udsigt til, at vor politiske Stilling derved vilde forbedres. Denne bestemtes mest af vore Allieredes Forhold til os, og der viste sig paa denne Tid Varsler om nye Trængsler.

Vi kom nemlig til at gjøre den Erfaring, som Bernstorff udtrykte ved de Ord: Qui est dupe a toujours tort. Vi bleve gjorte til Syndebuk af Rusland for den Sverig tilstaaede Frihed til Indførsel af Kolonialvarer. Den russiske Regering havde nemlig undskyldt sig med Danmarks Exempel. Den erklærede, at Danmark ikke overholdt Fastlandssystemet strængt, og at den ikke havde kunnet nægte Sverig Friheder, som Danmark havde tilladt sig.

Vor Regering var yderlig opbragt over denne Sigtelse, som den ansaa for uretfærdig. Kongen havde vel i den allersidste Tid paa Grund af Nøden i Norge set lidt igjennem Fingre med Kontinentalsystemets strænge Overholdelse og tilladt den nevtrale Handel, som stedse havde floreret i Rusland. Men den var sig bevidst, at den ellers mere samvittighedsfuldt end andre Magter havde overholdt Forbudet mod den engelske Handel.

---

[1]) Der skete ved Kommandovexlingen i Holsten den Forandring, at Rendsborg lagdes ind under den holstenske Generalkommando, men at hele denne kom ind under Landgrev Carl af Hessens Overkommando. [2]) Jfr. Elof Tegnér: „Minnen och anteckningar af Lars von Engeström", II, S. 143.

Imidlertid vil det ikke kunne nægtes, at den engelske Handel paa denne Tid overvældende havde trængt sig ind i Landet, i højere Grad, end Regeringen selv anede. Det følger nemlig af sig selv, at et saa unaturligt Afspærringssystem ikke kan hævdes uden en hensynsløs, aarvaagen Kontrol overalt. Gives der efter paa et enkelt Punkt, eller gjøres der Indrømmelser og Undtagelser, ophører Regeringen at være Herre over Forholdene. Dette var Tilfældet i denne Periode. Amerikanerne havde fundet Vej til Tønning. Da den franske Besætning i Hansestæderne var indskrænket til en grumme ringe Styrke, var den ude af Stand til at hindre den organiserede Smughandel over Grænsen. Amerikanske Skibe førte Kolonialvarer til Tønning, der atter blev en Verdensstad, som én Gang før. Den saakaldte anden tønningske Periode begyndte. Til Staden kom i denne Periode ikke færre end 160 amerikanske Skibe med Kolonialvarer [1]); hver Last førtes ind i Holsten eller gjennem Vatterne til Hamburg.

Ruslands Angivelse faldt sammen med Beretninger, som de franske Myndigheder i Hansestæderne afgave om denne Indførsel fra Tønning. Napoleons Vrede faldt derfor med Vægt paa Danmark, som maatte nedsætte Komiteer i Hertugdømmernes Søstæder til Konfiskation af engelske Varer. Det eneste heldige ved Sammentræffet af den russiske og de hanseatiske Sigtelser var, at Opmærksomheden ikke henledtes paa Norge.

Danmark var da nu ogsaa til sin anden Allierede kommet i et Forhold, som forøgede Følelsen af dets Isolation. Men dertil kom nu noget nyt, som satte Regeringen i stor Uro. Napoleon havde efter Freden med Østerrig, i hvilken hans Stilling som Protektor af Rhinforbundet havde faaet en ny Bekræftelse, sendt den franske Gesandt i Kassel, Reinhardt, til Hamburg for at forhandle med Deputerede fra Hansestæderne, som vare stævnede sammen i denne By, om disse Stæders Fremtid. Det var hans Plan, at de skulde gaa ind i Rhinforbundet og dele dets Rettigheder og Forpligtelser, i øvrigt indføre code Napoléon og tage Navn af kejserlige Byer, styrede af en kejserlig syndic eller procureur. Han lod Reinhardt endog forhøre, om Hamburg eller Lübek ønskede nogen Gebetsudvidelse paa højre Elbbred [2]). Dette alarmerede vor Regering i højeste Grad, og den lod den Forventning udtale i Paris, at den franske Regering ikke vilde bestemme noget om Hamburgs og Lübeks Skæbne uden forud at konferere derom med dens danske Allierede.

Dog videre skal der ikke her berettes om disse Forhold, der

[1]) Nathansons Danmarks National- og Stats-Husholdning, 2den Udg., S. 825—26.

[2]) Det er vist udenfor al Tvivl, at Napoleon tænkte paa Lauenburg (jfr. Traktaten mellem Frankrig og Westphalen af 14de Januar 1810 om Hannovers Forening med Westphalen, Art. I, sidste Stykke). Men det er meget muligt, at dersom Hamburg var gaaet ind paa Forslaget og havde forlangt Altona, det saa ikke havde mødt noget uvilligt Øre.

først erholdt deres Afslutning senere. Her standse vi ved Freden til Jønkøping, som underskreves den 10de December 1809 [1]).

Med den var Krigen med Sverig nu formelt endt. De sædvanlige offentlige Glædesytringer fandt Sted, Salutskydninger og offentlige Lovsange i alle Kirker i begge Riger første Søndag efter Traktatens Offentliggjørelse. Med den var Hindringen for Christian Augusts Rejse til Sverig ryddet af Vejen. Kongen havde sendt ham hans Afsked fra dansk Tjeneste, til Raadighed fra det Øjeblik af, at Freden var indtraadt, og tillige havde han under Form af Laan skjænket ham en Sum til at bestride Udgifterne ved hans første Optræden i Sverig.

Saa snart Rosenkrantz efter Ordre direkte fra Jønkøping havde tilmeldt Prinsen Traktatens Ratifikation, afrejste Christian August til Sverig efter Udvexling af de Afskedsbreve med Kong Frederik, som Correspondancen i det følgende indeholder.

---

[1]) Hovedtraktaten med en Separatartikel og en hemmelig Artikel, i Følge hvilken sidste Sverig forbandt sig til at holde engelske Krigsfartøjer og Kapere i Kanonskuds Afstand fra dets Kyster, er trykt i den paa Udenrigsministeriets Foranstaltning udgivne Traktatsamling, nemlig i „Danske Traktater efter 1800“, I, Side 37 og flg. Ræder har (III, Side 666) Hovedtraktaten og Separatartiklen i Oversættelse.

Breve fra og til Norge
i Perioden Avgust—December 1809.

Fra Frederik af Hessen til Kongen.

Christiania, den 17de Avgust 1809.

Allernaadigste Konge!

Deres Kongelige Majestæt indberettes allerunderdanigst, at jeg i Aftes Kl. 10½ den 16de dennes lykkelig er ankommen til Christiania efter at have tilbragt 44 Timer paa Rejsen imellem Fladstrand og Tronvigen, ½ Mil fra Moss, paa en svensk Fiskerbaad, som Lieutenant Tuxen har ført tæt under den svenske Kyst forbi en engelsk Konvoj, og som jeg ikke noksom kan anbefale Deres Majestæts Naade for hans udviste gode Konduite, Klogskab og Omsorg paa denne Rejse[1]).

Jeg kjørte til Feltmarskalken, til hvem jeg meldte min Ankomst, som modtog mig med megen Venskab og Glæde, men sagde mig tillige, at hans Stilling var saa ubehagelig som mulig, og at han derfor ikke sov nogen Nat rolig, da Norge kun var provianteret til næste Maaneds Udgang, og dersom Vaabenstilstanden ikke bliver forandret til 3 Ugers Opsigelse, vidste han ikke, hvorledes det skulde blive med Norge, da man i saa Fald kunde permittere saa mange Folk, som muligt, for derved at spare deres Underholdning af Magasinerne. End videre sagde han, at han havde besvaret det svenske Hofs Andragende efter Deres Kongelige Majestæts senest givne Befalinger, hvorover han syntes at være meget taknemmelig. Han nærer endnu det Haab at forene de tre Riger ved at afgive den svenske Krone til Deres Kongelige Majestæt. Jeg har fundet ham i det hele meget distrait som en, hvis Hoved er sysselsat med mange Ting, og gik han uden at vente Svar fra én Materie over til den anden. I Dag var han hos mig; jeg forlangte hans Befalinger betræffende min nærværende Kommando, hvorpaa han svarede, at allerede i Dag vilde han give Befaling til alle Regimenter, Korpser, Kommandantskaber at indsende

---

[1]) Herfra i Sifre.

deres Rapporter og Meldinger direkte til mig og modtage hans Befalinger ved mig.

Saa meget jeg har kunnet mærke saa vel paa min Rejse som her, saa er Feltmarskalken almindelig afholdt.

Allerunderdanigst
Frederik, Prins til Hessen.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 18de Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport [1]).

De i min sidste Rapport indmeldte Depecher bleve ved Grev Mørner afsendte. Jeg skrev tillige det en chiffres vedlagte Brev til Statsraad Adlersparre [2]), læggende til Grund, som anført, at Parlementæren Anckarsvärd ej havde villet opgive sit Andrag til Major Stabell. Den egentlige Grund var, at jeg vilde, at de Svenske selv skulde andrage paa Udvidelse af Vaabenstilstanden, for ej at lade mærke vores Trang. Jeg havde til Parlementæren ladet ytre indirekte som privat, hvor ubehageligt det var, at vi stod mod hverandre foruden at slaas i en Tid, hvor Folkenes Velfærd i Høsten gjorde i begge Riger Hjempermittering i Distrikterne ønskelig.

Jeg gav Major Darre, som jeg hermed afsendte, det samme Opdrag, i Fald de skulde tale til ham i denne Henseende, for, naar de androg herpaa, at ytre, at han hertil ej havde nogen Befaling fra min Side, ej var nøje underrettet om mine Tanker, men at han skulde indhente samme og oppebie mit Svar i Kongsvinger. Inden den Tid haaber jeg at erholde Deres Kongelige Majestæts Befaling, som jeg venter hver Time; thi jeg maa formode efter Prins Frederiks og Kancellipræsidentens Ytringer, at det ej kan være Deres Kongelige Majestæts Hensigt for Øjeblikket at rykke ind.

Jeg har indmeldt oftere, at jeg ikkun ansaa ét Middel til Norges Redning i dette Øjeblik, nemlig Vaabenstilstanden. Ingen Tilførsel

---

1) Helt i Sifre

2) Dette Brev lød saaledes: „I Følge den fra General Staffeldt til mig indløbne Rapport maa jeg frygte for, at en Misforstaaelse fandt Sted ved Hr. Grev af Anckarsvärds sidste Sendelse til Kongsvinger. Jeg har derfor beordret Overbringeren af dette, Major Darre, som nyder min fuldkomne Tiltro, anmodende Deres Højvelbaarenhed om at meddele ham deres Opdrag til mig. Jeg ønsker, at de to officielle Skrivelser, som Hr. Grev Mørner medbringer, finder Deres Højvelbaarenheds Bifald. De ere affattede efter min Overbevisning om det, Ære og Pligt byde mig i min nuværende Stilling. Jeg kan ej nægte, at jeg ønsker, at der, for saa vidt det kan undgaas, ej maatte gjøres en direkte officiel Brug af samme. Jeg haaber, at da, som det synes, alles Ønske heri forener sig, det i ommeldte Skrivelse anførte Tidspunkt, Freden i Norden, snart vil indtræffe, hvorforinden jeg ej ser mig i Stand til at give andet Svar og, Deres Højvelbaarenhed tilgiver min Frimodighed, ej heller kan ønske at maatte afgive endnu et officielt i dette Anliggende. Det er med den mest udmærkede Højagtelse etc.“

af Korn er ankommen. Jeg har ikkun ét Ønske, nemlig det, at mine Handlinger altid maatte finde Deres Kongelige Majestæts Bifald. Nylig erholder jeg Kommunikation om det Svar, som vil gives paa Bernstorffs Depeche. Jeg giver aldrig Svar paa disse Ouverturer. Jeg haaber paa Grund heraf, at mit Svar er kommet i Tide, og at det andet Svar, som afgjørende, snart vil følge, da de, som staa i Spidsen i Sverig, deres Existence er sat paa Spil.

Jeg har at indmelde, at Prins Frederik af Hessen i Forgaars Aftes er ankommen, og at Deres Majestæts Befaling pr. Cirkulære i Gaar er efterlevet. Lieutenant Tuxen af Søetaten har ført ham over.

I dette Øjeblik kommer Major Darre tilbage; han indmelder, at Adlersparre har anmodet om, at min Skrivelse som officiel ved Rigsdagen maatte benyttes. Jeg har ladet svare, at jeg ej kunde have derimod at erindre, at dens Hovedindhold uforfalsket blev bekjendt. Han har tillige ytret, at han ønskede en Forlængelse eller Udvidelse af Vaabenstilstanden, og at det aldeles dependerede af os. Endnu er ingen Kurér ankommen. Maatte vi endelig nu være saa lykkelig snart at erholde den.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 27de Avgust 1809 [1]).

Til Feltmarskalk Prins Christian August
til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg kan aldeles ej finde en Vaabenstilstands Afsluttelse fornøden eller raadelig, først fordi vi alt have en saadan, for det andet fordi vi underhandle om Fred. Jeg tror ej heller, at de Svenske vil angribe os; de vilde i Sandhed ej spinde Silke derved.

Meget ønskeligt var det, om Deres Durchlauchtighed lod en Sag bero, som jeg alt længe har underrettet Dem om at være mod min Vilje; tydeligere kan jeg dog næppe skrive det, end som jeg ved forskjellige Lejligheder har ytret det for Dem. Desuden har jeg alt for lang Tid siden bedet Dem at henvise alle Underhandlinger med Sverig til mig, som dog vel er den eneste, der kan underhandle nu. Særdeles synes Deres Stilling at kræve denne Forsigtighed, som jeg endnu en Gang maa anbefale Dem at vaage over.

Jeg gjør alt, hvad der staar i min Magt for at proviantere Norge. Jeg lader Korn føre paa svenske og paa nevtrale Skibe der hen, og jeg haaber, naar det tillægges, at mørke Nætter snart vil tillade vores egne Skibe igjen at fare, at afhjælpe den største Trang.

Deres hengivne
Frederik R.

---

[1]) Afsendt med Kystanfører Rørbye.

Fra Kongen til Frederik af Hessen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 27de Avgust 1809 [1]).

Til General Prins Frederik af Hessen etc.

Prins Christian har atter begyndt at negociere. For det første er det upassende, men særdeles i den dobbelte Stilling, han selv har indarbejdet sig i. Jeg har atter maattet tage Bladet fra Munden og sige ham min Mening derover.

Vi have atter faaet Depecher fra Rusland, som jeg ej vil sende, da de blot ere haarde paa hans chapitre og denoncere ham aldeles. Hans Uforsigtighed og Uklogskab fremlyse dog mere end decideret Uredelighed.

Jeg gjør, hvad jeg kan, for Norges Proviantering. Den Tanke beskæftiger mig dagligen; men om jeg reusserer, det vil Tiden lære.

Vaabenstilstandens Fornyelse synes mig ej fornøden endnu, saa længe vi negociere om Freden.

Maanedslisterne for Deres Durchlauchtigheds Inspektion sender jeg ej, da de ej bør passere Fjenden.

Deres hengivne Ven
Frederik R.

Fra Frederik af Hessen til Kongen.

Christiania, den 27de Avgust 1809 [2]).

Deres Kongelige Majestæts Depecher har jeg modtaget. Jeg har flere Gange søgt at overbevise Feltmarskalken, at det var bedst, at han forlod Norge for derved at tilintetgjøre alle over ham udspredte Rygter; men han vedbliver at paastaa, at alt vilde være tabt, om han gik her fra. I Dag forsamlede han Præsident Kaas og mig hos sig, for at forlange vort Samtykke i Forandringen af Vaabenstilstanden til 3 Ugers Opsigelse; jeg deklarerede mig i Begyndelsen derimod, men foruden de anførte Grunde af Feltmarskalken, at man i saa Fald kunde permittere den største Del af Armeen og derved spare betydelig paa de kongelige Magasiner, som ellers kun naa til næste Maaneds Udgang, som og derved at bestride Landbruget, stemte ogsaa Præsident Kaas derfor, stolende paa hans Samtale med Baron Armfelt, som Deres Kongelige Majestæt vil erfare af hans Depecher; saa gav jeg i saa vidt efter, at den foreslaaede Vaabenstilstand vel kunde negocieres, men ikke afsluttes førend Deres Kongelige Maje-

---

[1]) Afsendt med Kystanfører Rørbye. [2]) Helt i Sifre.

stæts nærmere Befaling, og ansér jeg det som det største Bevis paa Deres Kongelige Majestæts Naade snart at kunne modtage den for at komme ud af den nærværende penible Forfatning. Jeg vilde allerede have berejst Stillingen af Tropperne, men Feltmarskalken bad mig opsætte det noget, da det kunde gjøre Fjenden opmærksom og lede paa den Tanke, at vi vilde foretage noget imod dem; imidlertid agter jeg dog mod Enden af Ugen at foretage samme. Det er ubehageligt, at jeg ikke ejer en Sadel og, hvad dertil hører, ej heller kan faa til Kjøbs her, da jeg maatte efterlade den største Del af min Bagage og alle mine Folk paa én nær i Fladstrand. Jeg ansér det for min Pligt at melde Deres Kongelige Majestæt, at hele Armeen er yderst slet munderet og er færdig at mangle alting i den Henseende, uden at vide, hvordan man kunde erstatte det. Det vilde være ønskeligt, om Mariboes Forslag til en Klædefabrik blev antaget, hvorved han tror sig i Stand til at forsyne den norske Armé med det fornødne Klæde til Munderinger og Underklæder, og Transporten fra Danmark i Krigstilfælde er yderst vanskelig. Videre har jeg intet at melde, men anbefaler mig i Deres Kongelige Majestæts Naade.

Allerunderdanigst

Frederik, Prins til Hessen.

Fra Kongen til Frederik af Hessen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de September 1809 [1]).

Til General Prins Frederik af Hessen.

Deres Depeche af 27de Avgust haver jeg rigtig modtaget. Feltmarskalk Prins Christian Augusts Ønske at forlænge Vaabenstilstanden, for saa vidt det Terminen af Opsigelsen betræffer, kan jeg blot bifalde, for saa vidt at det findes uomgængeligt fornødent for Landets Tarv, og i dette Tilfælde er jeg nødsaget, saa upolitisk jeg end finder det, at give mit stiltiende Samtykke dertil.

Hvad Armeens Munderingsvæsen betræffer, da ere de Lister, jeg haver, af den Natur, at jeg maa tro, at Armeen er vel forsynet. Jeg sender derfor, paa det at denne saa vigtige Gjenstand kan oplyses, hoslagte Liste, som Generalmajor Haxthausen (hvis Navn forties) haver givet mig, som er sammendragen af de norske Rapporter og Efterretninger, som ere indløbne ved Generalkrigskommissær Birch. Jeg maa anbefale Dem den nøjeste Oplysning af denne Sag.

Deres hengivne Ven

Frederik R.

---

[1]) Afsendt med Lieutenant Birch.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 28de Avgust 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at erkjende Modtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 20de d. M. ved Lieutenant Wegener.[1])

Efter at have modtaget Deres Kongelige Majestæts i denne Befaling ommeldte Ordre til General Krogh, forlangte jeg bemeldte Generals Svar paa 6 à 7 Spørgsmaal, hvilke jeg vedlægger allerunderdanigst [2]). I Henseende til Vejene til Dalarne maa jeg tilføje følgende. Der gives ikkun 2 Veje, som af os kunne benyttes, her fra Grænsen der hen, nemlig den fra Røros afgaaende Vej til Fæmund og Vesterdalselven eller saakaldte Trysil-Vejen, som støder sammen med den fra Elverum kommende, og denne Vej var efter den i Røros stationerede Oberst Bangs Rapport i denne Tid af Aaret ikkun for Fodgængere at passere, ellers impassabel, og den, som gaar fra Hoff Sogn over Midtskog, Dalby til Malung ved Østerdalselven i Dalarne, en Kløvvej til 10 à 12 Marchedage igjennem ubeboede Egne. En Kjørevej findes først, naar man kommer til Philipstad, og som fører til Falun.

Det har aldrig været min Methode at indhente over givne Ordres Subalternes Formening, naar det gjælder politiske Gjenstande og de almindelige Operationer. Mit Ønske havde ikkun været, at de ommeldte Officerer maatte afgive deres videtur om Muligheden at subsistere efter at være rykket ind i Sverig, da de til Dels havde indsendt de forskjellige Rapporter, til Dels havde den end mere nødvendige detailerede Kundskab om Landet, det Lokale og Ressourcer. Jeg havde vovet at ytre dette Ønske, da jeg haabede, at dette maatte afgjøre, om jeg havde urigtig ansét Sagen eller andre, som herom have forestilt Deres Kongelige Majestæt, en Sag, som i min Stilling maatte være mig højst magtpaaliggende.

Deres Kongelige Majestæts mig meddelte Forsikring af Deres Naade erkjender jeg med fuld Taknemmelighed, da jeg saaledes er forvisset, at Intriganterne have tabt Spil, og at disse ej sky noget for at naa deres Hensigt. Dette haaber jeg om kortere eller længere Tid at kunne fyldestgjørende bevise, da jeg er mig bevidst at have og fremdeles skal søge at være enhver Retskaffens Agtelse værdig. Efter Deres Kongelige Majestæts bestemte skriftlige Befaling, mig overbragt ved Kancellipræsidenten, og Prins Frederiks Ankomst er endnu ingen Vaabenstilstand afsluttet.

Vi have ventet den med Længsel, da jeg maatte ønske, at ovenmeldte Herrer med mig maatte dele Ansvaret. Jeg har flere Gange ytret min Overbevisning, at man enten maatte antage den tilbudne Vaabenstilstand eller strax slaa, for at dø med Kaarden i Haanden,

---

[1]) Herfra i Sifre. [2]) Udelades her.

heller end at oppebie det Øjeblik, hvor man alene af Brødmangel maatte lade det ved Grænsen staaende Korps gaa ud af hverandre, men endog, som ommeldt, det hele øvrige Land var desarmeret, det samme Øjeblik, hvor Hungersnød var almindelig, hvor altsaa Fjenden havde fri Haand. Deres Kongelige Majestæts Befaling kan ikkun redde Landet, thi, De tilgiver allernaadigst, jeg skylder mig selv, ej end mere at paabyrde mig Skinnet af en troløs Forræder eller at give Intrigen Anledning dertil. Jeg ønsker, at Freden eller Vaabenstilstanden kunde give mig Anledning, foruden at kompromittere Deres Kongelige Majestæt eller skade Landets Interesse, offentlig at tale; og havde jeg forinden været underrettet om den russiske Depeches Indhold, da vilde jeg have givet andet Svar paa de Svenskes Andrag, som jeg højst ugjærne har besvaret, som ommeldt er. Deres Kongelige Majestæt har ønsket det, men naar Omstændighederne efter Freden tillade det, da haaber jeg at maatte tale som den Mand, hvis Ære yderst er krænket foruden at have fortjent det. Et nylig fra Statsraad Adlersparre til Major Darre indløben Brev vedlægges allerunderdanigst [1]). Jeg sender Darre efter Aftale med Kancellipræsidenten og Prins Frederik i Dag hen for at anhøre og foreløbigen at aftale det fornødne. Saaledes forventer vi Deres Kongelige Majestæts Befaling om 8 à 9 Dage. Jeg skal bede Prins Frederik at lade alle de Jordbrugere permittere, som kan være indkaldet inden 8 à 10 Dage. Jeg skal holde de fornødne Marcherouter parat, for at intet Øjeblik spildes. Betingelserne maatte være 3 à 4 Ugers Opsigelse, en Demarkationslinie, saa at ingen Tropper imellem Klara- eller Gøtaelven og Glommen burde samles foruden Fæstningernes Besætning,

---

[1]) Dette Brev lyder efter den sendte Oversættelse saaledes:

Christinehamn, den 24de Avgust 1809.

Velbaarne Hr. Major og Ridder!

Kongen af Sverig har med Taarer og Beundring modtaget Hans Durchlauchtigheds Svar. Vort Ministerium og Rigsforstanderens hemmelige Utskott ere oplivede af samme Følelser som Kongen. Alt er vedvarende og forøget enthusiasmeret for den Mand, af hvilken vi vente vores Selvstændighed og vor Lykke. I Kongens egenhændige Brev til mig forekommer følgende Ytringer: „Jeg behøver ej at beskrive Dem min inderlige Glæde over Prinsens Svar; det skildrer hans Karakter og Tænkemaade! Jeg anser mig nu aldeles tilfredsstillet at have valgt ham til min Efterfølger, og jeg kan nu med Tryghed dø, da jeg er vis paa at overlade et elsket Fædreneland til dens Omhu, hvis Tænkemaade om Hæder og Ære er saa overensstemmende med min. Nu længes jeg blot efter at faa Fred, at se og gjøre hans nærmere Bekjendtskab for at indslutte ham i mine Arme“. Kongen har foreslaaet Jønkøping til Underhandlingssted mellem Sverig og Danmark. Underhandlingerne ville snart begynde.

Den 28de om Aftenen er jeg igjen i Morast.

Det skulde være mig en stor Glæde, at der imodtage Brev fra Hr. Majoren efter vores Overenskommelse. Jeg har ligeledes adskilligt at andrage.

ingen anden Anvendelse af Tropperne end Kysternes Forsvar, altsaa ingen imod vores Allierede, Handelen og Kommunikationen som hidindtil. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt ved Deres Lands Interesse: Hør ikke paa de Løfter eller Forhaabninger, man har til at se de militære Magasiner forsynede til den Tid; 2000 Tønder Rug, det til Brød alene for 10 Dage, er alt, hvad som er ankommet i de sidste Uger. Her er Flotillen ej iberegnet. Der kan ingen klækkelig Tilførsel forventes inden Oktober, og alt er i 3 à 4 Uger udtømt. Jeg er pligtig at igjentage, at jeg ser intet Middel til at redde Deres Kongelige Majestæts Rige Norge for Undergang, end det ommeldte. Kunde Ofret af alt, hvad jeg formaar at byde for mit Individuum og af den større Del af Deres norske Armé, forekomme dette, da er, som jeg haaber ej at burde forsikre, vi alle beredte at opfylde vores Pligt, men tvungen ved yderste Mangel til dette Middel ved Fortvivlelse, lader sig intet saadant Resultat forvente. Enkelte Menneskers Hoved kunde ej vinde det tabte tilbage. Jeg er pligtig i min Stilling frimodig at ytre min Formening, og jeg tør vove at gjøre det til Deres Kongelige Majestæt, hvis Karakter jeg kjender.

Prins Frederiks Nærværelse og Venskab, denne min redelige Vens Omgang, er en sand Trøst for mig i denne Forfatning, som jeg hjærtelig ønsker snart maatte endes. Deres Kongelige Majestæts Befalinger imødesés med Længsel af,

allerunderdanigst,

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de September 1809 [1]).

Til Statholderen i Norge, Feltmarskalk
Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Durchlauchtigheds Depeche af 28de Avgust har jeg rigtig modtaget.

De Grunde, jeg haver anført for, at ingen fornyet Vaabenstilstand bør sluttes, kan jeg aldeles ej fravige. Skulde derimod Manglen fornødige, at man skulde forandre den nu havende Vaabenstilstand, saa bør det dog bestaa i Forandring af Opsigelsesterminen, som da kunde forlænges paa 3 à 4 Uger.

14 Dage maa ellers oplyse os om Underhandlingerne med Rusland, og det vil da først give det sande Lys i Tingene samt til fulde vise, hvad man i Fremtiden tør haabe af Nordens Forfatning.

[1]) Afsendt med Lieutenant Birch.

Deres Durchlauchtighed taler om at ville justifiere sig offentligt. Dersom dette skulde være Deres Ønske, naar Freden bliver, da skal jeg med Fornøjelse samle alle Papirer, for at jeg kan lade trykke de originale Dokumenter og derved give Deres Durchlauchtigheds Værk mere Interesse for Publikum.

Jeg har ellers aldrig endnu, som Deres Durchlauchtighed tror, forladt mig paa Løfter. Jeg véd heller ikke, paa hvilke jeg skulde forlade mig, eller hvilke jeg skulde kunne være i Besiddelse af.

Deres Durchlauchtighed vil indhente Erklæringer fra Deres Undergivne for at overbevise mig om Umuligheden af at have kunnet udføre Marchen til Sverig. Dette vil De vist finde efter modnere Overlæg upassende i dette Øjeblik. Naar Freden kommer, saa kan De tage alle deslige Oplysninger.

Jeg føler ofte det ubehagelige i ej at være mit kjære Rige Norge nærmere. Gud, hvor gjærne havde jeg været der! og i disse kjække Mænds Spidse havde jeg turdet haabe at kunne udrette noget.

Deres Durchlauchtigheds hengivne

Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 22de Avgust 1809. [1]

Allernaadigste Konge!

Uagtet der ikke er bestemt nogen Kurérs Afgang til Kjøbenhavn, saa tillader jeg mig dog allerunderdanigst at udfærdige denne Depeche for det Tilfælde, at en Kurér maatte afgaa før min Tilbagekomst fra en Rejse, som jeg agter at tiltræde i Nat, og hvortil Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst finde Anledningen i den herhos vedlagte Correspondance. [2])

---

[1]) Første Stykke Bogstavskrift; Resten i Sifre.

[2]) Denne bestod i følgende Brev fra Manderfeldt, dateret Wenersborg den 17de Avgust 1809, og efterfølgende Svar:

„N'ayant pu avoir l'honneur de présenter mes devoirs à Votre Excellence pendant mon dernier séjour à Christiania, je me sers de cette occasion pour me rappeler dans Son souvenir. Son excellence le Général en chef Baron d'Armfelt, venant d'arriver ici, m'a ordonné de communiquer à V. E., qu' inspiré par le même désir que Vous de contribuer au vrai bonheur des trois royaumes du nord, et persuadé qu'un entretien franc et confidentiel avec un homme des talens et des lumières de V. E. pourra produire un très grand effet pour la bonne cause, S. E. le Général souhaite ardemment que Vous vouliez bien fixer un jour auquel elle pourrait s'entretenir avec V. E. sur la frontière à Svinesund. Le Général ajoute que le moment est pressant pour l'un et l'autre pays et il prie par consequent V. E. de vouloir bien me faire expédier sa réponse par un courrier, et dans des termes à être présentables au Roi en cas de besoin.

J'ose assurer d'avance que V. E. sera très contente de cette entrevue désirée par S. E. le général, qui par sa haute réputation, tant en dedans que hors du

Den Proposition, som gjøres mig, at møde General Armfelt ved Græusen, har jeg ikke troet at burde forkaste, omendskjønt Prins Christian August meget fraraadede saadant. Vel er den højst besynderlig, vel kjender jeg General Armfelts Letsindighed; men jeg kjender ogsaa hans bestandige Urolighed og Hang til Intriger, samt at han er ganske mod Adlersparre og nu nøje forbunden med dennes store Fjende Adlerkreutz. Enhver Splid, som kan frembringes mellem de herskende Partier, ansér jeg gavnlig for Deres Kongelige Majestæt og for mit Fødeland. Dette og den Inquietude, som visse Personer vise i Anledning af Manderfeldts Skrivelse og min Beslutning at rejse, har just bestemt mig dertil.

Jeg haaber, at Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst finde, pt mit Svar er affattet saaledes, at det paa ingen Maade kan komfr omittere mig, og jeg beder Deres Kongelige Majestæt tillige være aorsikret om, at jeg nøje skal overveje hvert Ord, som jeg siger, og blot høre og blot prøve uden paa nogen Maade at indlade mig i noget.

Prins Frederiks lykkelige Ankomst her til har meget glædet mig. Mellem ham og Prins Christian August synes at herske den bedste Harmoni, derimod ikke saa megen mellem Prins Christian og mig. Han har víst megen Mistillid til mig efter min Hjemkomst fra Danmark, forlangt min skriftlige Erklæring ved alle Lejligheder, hvilket har foranlediget en ikke behagelig Correspondance mellem os, som skulde efter Prinsens Forlangende forelægges Deres Kongelige Majestæt. Men jeg havde i Gaar Bevis paa, at hans fortræffelige Hjærte sejrer over Forstanden; thi han kom til mig og efter en mundtlig Explikation forlangte, at alt maatte være glemt og Correspondancen kasseres. Skade, at den Mand er ført ind i en Labyrinth, hvis rette Udvej han ikke kan finde. Det er en ædel Mand.

Deres Kongelige Majestæt erholder vist Beretninger fra saa mange Kanter om Landets Forfatning i det hele, at jeg ansér det

---

pays, donnera à toutes les grandes affaires qui doivent se décider dans ce moment, un très grand poids.

Je suis &c. [Manderfeldt]."

„Je suis très sensible, Monsieur, à tout ce que Vous avez bien voulu dire de flatteur pour ma personne dans la lettre que je viens de recevoir de Votre main, sous date le 17 de ce mois.

La haute réputation que S. E. le général d'Armfelt s'est faite pendant le cours de sa vie militaire et politique, est trop généralement reconnue pour que je ne dusse saisir avec empressement toutes les occasions qui me sont offertes pour lui témoigner mes égards, et comme il se trouve heureusement que des affaires m'appellent à Fridrichshald, où je me rendrai mercredi prochain, le vingt-deux de ce mois, j'y attendrai avec bien du plaisir que S. E. me fasse savoir le moment de son arrivée sur la frontière de la Norvège pour pouvoir m'y rendre, et jouir d'un moment d'entretien avec un homme qui intéressera toujours autant par son amabilité que par son mérite personnel.

C'est avec une considération parfaite, que j'ai l'honneur d'être &c.

[Kaas.]"

unfornødent at tale noget om den Sag. Manglen er vist stor for Øjeblikket; men Høsten har begyndt, den giver snart Ressourcer for nogle Maaneder, og det øvrige maa man haabe af Forsynet og af de store Foranstaltninger, som Deres Majestæt allernaadigst har gjort til Norges Forsyning. Den Svage lader Modet synke; den kraftfulde Mand opretholder det ved alle de Forhaabninger og gode Udsigter, som han kan opdage.

Allerunderdanigst
Kaas.

Fra Samme til Samme.

Svinesund, den 26de Avgust 1809. [1])

Allernaadigste Konge!

General Armfelt forlader mig i dette Øjeblik, og jeg haster med at nedskrive det vigtigste af vor Samtale for at kunne faa denne Depeche afsendt med den Kurér, som skal afgaa i Morgen fra Christiania, hvor hen jeg ufortøvet begiver mig.

General Armfelts Idé til en Sammenkomst med mig er foranlediget ved en Samtale, som jeg havde med Kommandanten i Gothenborg, Oberst Ehrenström, hvor jeg ytrede min Formening temmelig tydelig om de nordiske Anliggender, om Prins Christian Augusts Valg og om de lykkelige Følger af de tre Rigers Forening. Adlersparre har mange Fjender, det véd jeg bestemt; General Armfelt paastaar, at hans hele Indflydelse grunder sig dels paa det Løfte at forene Norge med Sverig, dels paa den Frygt, man har for ham, saa længe han er omgiven af en Armé, som ikke elsker ham, men som Maskine følger sin General. Vil man derfor tænke paa Fred i Norden og paa Muligheden af en Forening til Held for samme, et Ønske, som mere end $^{6}/_{8}$ af den svenske Nation har, saa maa man tilintetgjøre Frygten for Adlersparre ved at opløse hans Armé, og det sker alene ved en Vaabenstilstand med Norge. Ideen er ikke urigtig, Omstændighederne gjøre desuden en Vaabenstilstand paa 4 à 6 Uger meget ønskelig for Norges Høst; Prins Christian driver daglig derpaa. Deres Kongelige Majestæt vil derfor allernaadigst tilgive, om jeg af muligt urigtige Grunde nu stemmer for et Skridt, som jeg til denne Tid af al Kraft har modsat mig.

Adlersparres heftigste Fjender skal være Adlerkreutz, Grev Ruuth, Grev de la Gardie, von Essen og Armfelt, desuden det hele russiske Parti samt Adelen. Kongen skal frygte ham og kjedes ved hans bydende Tone. Stænderne frygte ham og hade ham derfor. Armfelt ansér det meget let at styrte ham, naar man kan skille ham ved sin Armé. Da der blev gjort Erindringer mod den Del af Kongens Tale til Stænderne, som angaar Prins Christian August og de Tjenester,

---

[1]) Næsten helt i Sifre.

han havde víst Sverig, sagde Adlersparre: „Det bør staa, thi derved har vi ham i vor Magt“. Med Adlersparre taber Prins Christian sit hele Parti.

Armfelts Plan er den: at Deres Kongelige Majestæt vælges til Successor paa Vilkaar at antage den svenske Konstitution, vælge en Residens i Sverig, adoptere Gustav Adolphs Søn til Kronprins og formæle ham med Danmarks Kronprinsesse. Og skulde Deres Kongelige Majestæt med nogle Modifikationer indlade sig paa disse Konditioner, da ønsker han, at der maatte sendes en Mand til Stockholm med nogle Penge og den fornødne Evne til at vinde Folk af alle Klasser. Dertil maatte en eller anden Prætext søges; Armfelt gjorde sig da forvisset om et godt Udfald. For Stænderne frygtede han ikke; Prins Christian Augusts Valg havde ikke kostet mere end 25 000 Rigsdaler Banko. Kronprinsen har et meget stort Parti i Sverig, og alle vilde forene sig om ham, naar man ikke frygtede for ethvert Regentskab under hans Mindreaarighed. Dette Parti søger at udsætte Freden med Russerne, det understøttes af Kejserinden, og der er nu sendt en Dame til Petersborg (hvis Navn Armfelt ikke vilde sige mig) for end mere at virke paa Kejserinden. En hurtig Vaabenstilstand med Norge, hvorved Adlersparres Kommando opløstes og Armeen gaar ud af hverandre, samt en Mands Sendelse til Stockholm, det er de to Ting, som Armfelt tror der kan og bør gjøres for den gode Sag.

Disse Armfelts Ytringer, som af mig ere samlede saa godt, som jeg formaar at gjøre det, maa jeg allerunderdanigst underkaste Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bedømmelse. Jeg frygter for, Armfelt handler mere af Had til Adlersparre end af Interesse for det, som han kalder den gode Sag. Jeg har ellers megen Grund til at tro, at der hersker stor Misfornøjelse og en stærk i Gjæring i Sverig.

Allerunderdanigst
Kaas.

Christiania, den 28de Avgust 1809.

Da Kurerens Afgang er bleven udsat til denne Dags Aften formedelst en Deliberation, som fandt Sted i Gaar i Følge hans Durchlauchtighed Feltmarskalkens Anmodning, saa tillader jeg mig at tilføje noget til min forestaaende allerunderdanigste Depeche.

Prins Christian August erklærede, at enhver Opsættelse med at afslutte en forlænget Opsigelsestermin af Vaabenstilstanden med Sverig kunde blive farlig for Norge, fordi de Svenske begyndte at fatte Mistillid til ham og muligen ikke vilde om nogle Dage tilstaa ham, hvad han nu kunde erholde. I dette Tilfælde havde man blot det Alternativ tilbage, da Magasinerne kun tillod Troppernes Samling i 3 à 4 Uger, at rykke ind i Sverig og slaas for sin Føde som fortvivlede eller at blotte Landet for alt Forsvar og saaledes give det til Pris for de Svenske. Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst finde, at Prins

Frederik af Hessen og jeg befandt os i en meget kritisk Stilling, da der blev forlagt os et Alternativ, som ikke gik ud paa mindre end enten at handle imod Deres Kongelige Majestæts Befaling eller at paatage os Ansvaret for Udfaldet af enhver fortvivlet Beslutning, som Prins Christian maatte tage og vi efter vor subalterne Stilling til ham ikke kunde afværge. Hvor let vilde det ikke i et saadant Øjeblik være for ham at forskaffe sig flere Stemmer for sin Mening blandt Armeens Officerer, Regeringskommissionens Lemmer og de civile Avtoriteter? Under disse Omstændigheder tro vi allerunderdanigst at have handlet som Deres Kongelige Majestæts tro Tjenere, da vi bragte det derhen, at Prinsen efter sit Ønske indleder en Negociation paa de Vilkaar, som han allerunderdanigst forelægger Deres Kongelige Majestæt, men ikke afgjør noget, før Deres Kongelige Majestæts Befaling er indløben, og at denne saa snart muligt maatte meddeles os. Derom ansøger jeg allerunderdanigst. I øvrigt refererer jeg mig til min allerunderdanigste Depeche af 26de Avgust. Jeg maa endnu tillægge følgende til denne min Depeche.

Armfelt har meget bedet mig, at intet af det, han har sagt mig, maatte meddeles Grev Bernstorff eller nogen anden end Deres Kongelige Majestæt, da den mindste Mistanke mod ham vilde gjøre ham ulykkelig [1]). Han ønsker derfor, at om Deres Kongelige Majestæt vilde sende nogen til Stockholm, det da maatte blive mig, da han vilde give al mulig Vejledning og gjøre mig bekjendt med de vigtigste Mænd af Oppositionen. Jeg forestillede ham, at dette ikke lod sig gjøre, da jeg, som fremmed med al Diplomati, vilde kun slet tjene Deres Kongelige Majestæt og den gode Sag. Armfelt tav da og slog sig for Panden.

Prins Christian August bliver ikke at formaa til at forlade Norge, uagtet det var det bedste Middel til at gjøre Ende paa de Planer, som hans Parti i Sverig og mulig ogsaa i Norge daglig gjør mod dette Land, samt paa hans og Norges nu iværende ubehagelige Stilling. Mod mig er han yderst mistroisk, et Ord fra mig vilde fordærve Sagen endnu mere.

Alleruuderdanigst
Kaas.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 4de September 1809 [2]).

Til Kancellipræsident Kaas, Storkors af Danebrog.

Min kjære Kaas! Jeg haver rigtig imodtaget Deres Depeche af 22de og 26de Avgust. Jeg ser deraf den Samtale, De haver haft med

[1]) Dette Ønske opfyldtes ikke. Samtalen mellem Kaas og Armfelt blev ikke blot meddelt Bernstorff, men af denne sendt til St. Petersborg, og af det russiske Diplomati til det svenske. [2]) Afsendt den 4de September med Lieutenant Birch.

Baron Armfelt. Jeg maa aabenhjertigen bekjende, at jeg ej ret véd, hvad Armfelt vil, om han vil styrte Adlersparre, eller om han hemmelig holder med ham; thi begge ville Vaabenstilstanden.

Det bedste er at svare Armfelt, at da man alt paa en Maade var i Negociation med Kongen af Sverig, kunde De for Tiden ej indlade sig i noget bestemt, men at De ønskede, at Armfelt som Deres gamle Ven holdt Dem au courant af Sagernes Gang. Bortstøde tør man intet, men forlade maa man sig endnu mindre paa nogen.

Manderfeldt er Armfelts højre Haand, og denne har tilskrevet Grev Bernstorff i samme Tone, som Armfelt taler.

Prins Christian August, som vil — Gud véd, hvorfor — have Vaabenstilstanden forandret fra 2 Dages Opsigelse til 3 à 4 Ugers Opsigelse, haver jeg bevilget det i Tilfælde, at Armeen og Landet absolut kræver dette upolitiske Skridt. 14 Dage vilde ellers have lært os, om det var fornødent eller ej; thi Russernes Negociationer ere dog nu i Gang.

Jeg haver bragt i Erfaring, at de norske Kjøbmænd skal i Gothenborg have faaet engelske Licencer, men at disse arme Folk ere bedragne; thi det skal være falske Licencer. De engelske Søofficerer have Kjendetegn paa de rigtige og falske og have Befaling at opbringe alle dem, der ere forsynede med de falske. Prins Christian truer med at ville lade trykke en Justificationsmemoire. Jeg har bedet ham at opsætte dette til Freden; thi da vilde jeg, naar han lod trykke, selv lade trykke alle Dokumenter, jeg havde om disse Sager, for at gjøre denne Bog eller Memoire mere interessant for Publikum.

Kjøbmand Faye har tilskrevet Generalmajor Haxthausen og beklaget sig over, at man ej havde tilstaaet ham samme Fordele som Gram; men heri fejler han aldeles. Han tror ogsaa, at Udførselen fra Sjælland er tilladt; dette er ej heller Tilfældet, men blot enkelte Ladninger har jeg tilladt at afgaa her fra med svenske og nevtrale Skibe.

Deres altid hengivne

Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 3dje September 1809.

Deres Kongelige Majestæt ville allernaadigst tilgive, at jeg endnu en Gang bringer den Materie paa Bane, som var Gjenstand for mine seneste Depecher af 26de og 28de Avgust. Den kan ikke være ligegyldig for nogen sand Fædrelandsven og endnu mindre for den, som er Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Person saa ganske opofret og hengiven, som jeg er det.

At Muligheden af et lykkeligt Udfald dagligen viser sig mere og mere for mig, og at det Ønske tillige næres hos mig, at kunne blive et ringe Redskab ved Udførelsen, det kommer til Dels og deraf, at jeg nu har den Lykke at kunne dagligen meddele mine, for mig saa behagelige, Forestillinger og Ideer til en Mand, som ikke føler for andet end for Deres Majestæts Lykke og Tilfredshed, som saa ganske forener sine Ønsker med mine, og som værdiger mig sin Tillid og Yndest; det er til Prins Frederik af Hessen, hvis Nærværelse bringer mig til at glemme de Ubehageligheder, som møde mig fra andre Sider. Vel kan jeg ikke skjule for mig alle de Vanskeligheder, som man har at overvinde, men jo mere jeg overtænker Sagen, jo mindre forekomme de mig, og jo mere overbevises jeg om Muligheden af at bortrydde dem, naar man først kunde indlede Sagen paa en god Maade. Den største Vanskelighed bliver i mine Tanker den at kunne finde en passende Anledning til at sende en brugbar Mand[1]) til Stockholm, naar den ikke søges under de Fredsunderhandlinger, som formodentlig snart indledes. Kommer han til Stockholm, saa vil han efter General Armfelts Forsikring strax kunne samle et stort Parti om sig. Kongen af Sverig bliver let at overtale, da han er kjed af Adlersparre og hans Tilhæng, som til denne Tid ledede ham. Hos Stænderne lovede Armfelt den størte Del af Adelen, Hovedet for den gejstlige Stand, en Biskop Nordin, samt de to vigtigste Talsmænd for Bønderne, hvilke alle ledes af Armfelt, af Greverne Ruuth og de la Gardie. At det vilde blive vanskeligt at gjøre en Forening paa den af Armfelt foreslagne Maade indbydende og interessant for dem, det tror jeg ikke, da Ideen maa have saare meget tillokkende for enhver Svensk, hvis Kongestamme egentlig sikres derved de 3 Rigers Kroner. Det er vel sandt, at den modsatte Følelse maa opvækkes hos enhver Dansk og Norsk, men jeg tror og, at den let undertvinges af den Kjærlighed og Hengivenhed, som disse [nære] for Deres Kongelige Majestæt, samt af den Tanke, at det dog fornemmelig bliver Danmarks Kronprinsesse, Deres Kongelige Majestæts Datter, som kommer til at føre Roret, og naar Deres Kongelige Majestæt gjorde den Betingelse at ville opdrage Kronprinsen, saa blev han vist mere dansk end svensk. Man vilde og tænke sig, at det blev Deres Kongelige Majestæts Æt, som ved denne Forening blev sat i Stand til med Kraft at fremme Landets Tarv. Den anden og tilsyneladende store Vanskelighed er Arvegangsretten til den danske Trone, da højsalig Prins Frederiks Descendenter for Øjeblikket ere nærmest Tronfølgen. Men hvor usikker er ikke enhver Forventning i saa Henseende? og deraf samt af Prins Christian Frederiks sande Hengivenhed for Deres Kongelige Majestæt og af hans Fædrelandskjærlighed tør man vente Resignation for sig og sin Linie, naar Deres Kongelige Majestæt vilde forsikre ham og den, under Navn af Len, et Etablissement i Hertug-

[1]) Herfra i Sifre.

dømmerne. Det kunde muligen ogsaa medføre det Gode, at derved forstyrredes mange Planer, som muligen gjøres mod Hertugdømmerne, og der blev altid Udsigt til Gjenforening, naar den herskende Linie uddøde. Jeg føler fuldkommen, hvor voveligt det er handlet af mig, at udlade mig for min Konge med Betragtninger af den Natur, men jeg har den Tillid til Deres Kongelige Majestæts Mildhed og Naade, at det allernaadigst tilgives mig for Hensigternes Skyld.

Prins Christian August er i denne Tid meget urolig og højst mistænkelig; til hans øvrige uheldige Stilling kommer uden Tvivl det, at han har slette Fortrolige, men jeg kan ikke opdage dem. I Gaar talte han for første Gang om at forlade Norge.

Allerunderdanigst

Kaas.

Fra Samme til Samme.

Ladegaardsøen, den 9de September 1809.

Allernaadigste Konge!

Da jeg har ligget nogle Dage syg paa Ladegaardsøen af den her almindelig herskende Sygdom, en meget stærk Diarrhoe, som hos mange udarter til Blodgang og bortrykker mange Mennesker af alle Klasser, saa modtog jeg først Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Depeche af 4de September meget sent i Gaar Aftes tillige med den Efterretning, at der skal afgaa en Kurér til Middag. Jeg har derfor kun liden Tid og faa Kræfter til allerunderdanigst at besvare Højstsamme med den skyldigste Udførlighed [1]).

Med General Armfelt er min Correspondance brudt fra Norge af, og det efter hans udtrykkelige Forlangende, da han viser sig saa frygtsom for enhver Ting, som kunde røbe Mistanke om en Forstaaelse mellem ham og mig, thi i Sverig tror man mig à tête for et Parti i Norge, som virker mod Prins Christian August og den svenske Indflydelse. General Armfelt har dog opgivet mig Kommandanten i Gothenborg og en Ritmester Jäger ved Husarerne i Helsingborg, til hvilken jeg kunde afgive mine Breve til ham, naar jeg rejste igjennem Sverig, og finder jeg her fra en paalidelig Rejsende til Gøteborg, da skal jeg allerunderdanigst efterleve Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Befaling og tilskrive General Armfelt. Enhver saadan Correspondance bliver dog meget farlig formedelst de strænge Mesures, som ere tagne paa Grænsen angaaende Brevene, og hvilke sikkert fordobles ved

---

[1]) Det følgende Stykke er i Sifre.

Prins Christian Augusts Mistanke mod mig og enhver, som staar i mindste Forbindelse med mig.

Prins Christian August skal være meget opbragt mod mig. Han tror, at jeg har opvakt Mistanke hos Deres Kongelige Majestæt mod ham, at det er mig, som har gjort Deres Majestæt det Forslag mod min bedre Overbevisning til Indmarchen i Sverig, alt i den Hensigt at skade ham og styrte ham, samt at jeg opbyder alt for at gjøre ham mistænkt hos den norske Armé og Nation. Disse besynderlige Ideer ere en Følge af hans virkeligen noget forvirrede Begreber i den senere Tid samt af adskillige tilstødende Omstændigheder, og da han meddeler sine Formodninger og sin Mistanke til enhver, som vil høre dem, saa er det naturligt, at deriblandt gives Mennesker, som smigre ham og forestille sig at vinde hans Yndest og Tiltro ved at bestyrke ham i sin Dom over mig og ved mere og mere at opbringe ham mod mig. Hertil kommer: 1mo, at der har været et Par Scener i Regeringskommissionen i Anledning af den saa længe og saa meget omventilerede Forlængelse af Vaabenstilstanden med Sverig, hvor jeg troede at burde tale det Sprog, som tilkom den nidkjære Embedsmand samt den tro og lydige Undersaat; 2do, at Prins Christian August, strax efter Prins Frederik af Hessens Ankomst til Christiania, i Anledning af den forommeldte Vaabenstilstand og mine Ytringer desangaaende under Overværelse af Hans Durchlauchtighed Prins Frederik tilskrev mig et haardt og i mine Tanker upassende Brev, som jeg ikke fandt mig beføjet til at putte i Lommen, helst da jeg vidste, at han havde forevist det til andre, men jeg besvarede det i den ærbødige Tone, som jeg skylder mine Foresatte, men tillige i den mandige, som jeg skylder mig selv og min fornærmede Ære; 3tio, en Scene paa Svinesund, hvor jeg ved min Tilbagekomst fra Kjøbenhavn blev modtagen af alle militære og civile Avtoriteter fra Frederikshald samt af en stor Del af Borgerskabet.

Da de tvende første mellem Hans Durchlauchtighed og mig forefaldne Begivenheder vare endte paa en for mig og, som det forekom mig, ogsaa for Prinsen tilfredsstillende Maade, saa fremkommer han nu med den tredje og har i Gaar givet min Læge, Stabschirurgus Thulstrup, Kommission at sige mig, at han var bleven underrettet om, at jeg i Svinesund skulde have erklæret højt, at jeg ikke drak hans Skaal, da jeg ansaa ham som en Forræder; han fordrer derfor, at jeg offentligen i alle Tidender skal modsige dette Rygte. Hans Durchlauchtighed Prins Frederik af Hessen, til hvem han ligeledes har sagt dette, var saa naadig at komme til mig i Gaar for at prævenere mig derom. Mit Svar til Stabschirurgus Thulstrup var det, at jeg ikke kunde indlade mig med ham om en Sag af den Natur, men bad ham sige Prinsen, at dersom Hans Durchlauchtighed havde noget i den Henseende at sige mig eller at fordre af mig, saa haabede jeg, at han selv gjorde mig den Ære at tale med mig derom, da jeg saa vilde give ham al den Oplysning og tilfredsstillende Afgjørelse, som han troede at burde fordre. Saaledes venter jeg nu paa Udfaldet.

Imidlertid skylder jeg Deres Kongelige Majestæt en allerunderdanigst Beretning om denne sidste Tildragelses hele Sammenhæng, saaledes som jeg vil staa Deres Majestæt, Gud og min Samvittighed til Ansvar derfor. Ved Overfarten fra svensk Svinesund til Norge fulgte der med mig 3 svenske Officerer, nemlig en Søn af Kommandanten i Gothenborg, Ehrenström, som var rejst med mig til Grænsen, en Fændrik af Artilleriet, som af Kommandanten var sendt forud som Kurér for at tilsige mine Heste, og den Officer, som kommanderede Pikettet ved svensk Svinesund. Disse bleve som naturligt indbudne til at tage Del i den paa norsk Side af en Kjøbmand Tank fra Frederikshald anrettede Frokost. Ved Bordet kommer Kjøbmand Tank til mig og siger: „De har vel intet imod, at jeg proponerer Prins Christian af Augustenborgs Skaal?“ Jeg maa tilstaa, at det oprørte mit Sind at høre denne Skaal proponeres af en Nordmand i Overværelse af 3 svenske Officerer, før man havde drukket min Konges og mit Fødelands Skaal. Hertil kom ogsaa en anden Følelse, frembragt ved alt det, jeg havde hørt i Sverig angaaende Prinsen af Augustenborg, Kongen af Sverigs Tale og Dagens Anliggender. Jeg er noget heftig af Temperament og kan under visse Begivenheder, som virke stærkt og hurtigt paa mit Hjærtes Følelser, ikke moderere det første Udbrud deraf. Jeg svarede derfor noget raskt og heftigt: „Den Skaal drikker jeg ikke“, og derpaa vendte jeg mig til min Nabo, som var en Militær, men hvem erindrer jeg ikke. Imidlertid følte jeg snart, at jeg ved mit korte og butte Svar havde overilet mig, jeg gik derfor, efter at Frokosten var endt, til Kjøbmand Tank og sagde: „at han maatte føle, hvor upassende det var, i Selskab af svenske Officerer og under de nærværende Konjunkturer samt Dagens Tildragelser, at høre Nordmænd proponere Prins Christian Augusts Skaal før deres Konges; det havde opbragt mig, og derfor havde jeg givet det korte Svar, men vilde han under Middagsmaaltidet, hvortil hele Selskabet og ligeledes de svenske Officerer vare indbudne, proponere først Hans Majestæt Kongens og derefter Danmarks og Norges Skaal, saa vilde jeg siden bringe Prins Christians frem“. Det blev vedtaget. Dermed var den hele Sag endt, paa hvilken jeg aldeles ikke har tænkt mere, før den oprippes efter saa lang Tid og bliver under saa odiøse Tilsætninger bragt for Prinsen, som ikkun er altfor tilbøjelig til at tro det værste om enhver, som ikke blindt hen vil følge hans Meninger.

Hvor syg jeg end er, saa agter jeg dog i Dag at kjøre til Byen for at tale med Prinsen. Jeg vil da fortælle ham Sagens hele Sammenhæng og tilføje det eneste, jeg véd at sige for at gjendrive et saa sort og lumskt Angreb paa min Karakter, nemlig: Forræder kunde jeg aldrig kalde ham eller nogen, uden at være overbevist om, at han var det; thi jeg kjender for vel dette Ords Bemærkning og Følgerne af en saadan Beskyldning, bedst naar den gjøres offentligen, til at handle saa ubesindigen, og havde jeg haft denne Overbevisning om Prinsen, saa blev det vist ikke under et Bordselskab af Mennesker,

som til Dels vare fremmede for mig, som jeg ytrede saadant, da havde jeg handlet offentligen og brugt al min Indflydelse for at sætte ham ud af Stand til at virke og handle som Forræder, om endog han eller jeg derved skulde gaa til Grunde. At Frygtagtighed eller Svaghed ikke leder mig eller forblinder mig, naar det gjælder min Konges og mit Fødelands Tarv, det tror jeg Hans Durchlauchtighed er overbevist om. I øvrigt er jeg villig til at give ham al den Fyldestgjørelse, som han tror at maatte fordre, kun ingen offentlig Erklæring. Jeg tror ikke at være endnu sunket saa dybt i Folks Dom over mig og min Karakter, at jeg behøver offentligen og ved Trykken at disculpere mig for en saa absurd Beskyldning. En saadan Erklæring ansér jeg lige saa fornærmelig for Prinsen, som fæster Tillid til deslige Rygter, som for mig, thi qui s'excuse, s'accuse. Desuden har jeg endnu ikke fremstillet mit Navn offentligen til Skue for Publikum, og det skal heller ingen anden end min Konge kunne tvinge mig til.

Jeg anbefaler mig til Deres Kongelige Majestæts naadige og milde Dom over mit Forhold. Har jeg fejlet, da er mit heftige Temperament Aarsag dertil, over det er man ikke altid Herre. Imidlertid vilde jeg under lignende Omstændigheder sikkert handle ligedan og tror ikke, nogen ærekjær Mand kan eller bør handle anderledes. Jeg beder Deres Kongelige Majestæt være allernaadigst forvisset om, at naar ikke en ubegrænset Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person og Deres Staters Tarv kvælede iblandt Følelsen af de mange Ubehageligheder, ja jeg tør sige Ydmygelser og Vanskeligheder, som møde Hans Durchlauchtighed Prins Frederik af Hessen og mig næsten ved ethvert af vore Skridt, saa maatte vi hellere ønske os enhver anden Stilling end de vigtige Poster, som Deres Majestæt allernaadigst har anfortroet os. Gid vi blot maatte nyde den Løn og den Tilfredshed, fremdeles at kjendes værdige til Deres Majestæts Naade og Tillid samt at se vore ringe Bestræbelser kronede med et heldigt Udfald [1]).

Man har rigtignok haft en Del engelske Licencer i Gothenborg, men man har endnu ikke haft Anledning til at mistænke dem som falske. Jeg skal dog under Haanden lade Kjøbmændene give en Advarsel om at være forsigtige. Dersom Efterretningerne om den blodige Affære mellem den russiske og svenske Armé i Egnen af Umeå er sand, samt at de Svenske have angrebet, saa har man ondt for at rime det sammen med Fredsunderhandlingerne og den foregivne Vaabenstilstand. Denne Begivenhed gjør enhver Forlængelse af Vaabenstilstanden med de Svenske endnu mere betænkelig for mig.

Allerunderdanigst

Kaas.

---

[1]) Resten af Brevet er i Sifre.

Fra Samme til Samme.

Ladegaardsøen, den 10de September 1809.

Allernaadigste Konge!

Da Kurerens Afgang er bleven udsat til i Dag, saa tillader jeg mig allerunderdanigst at indberette Udfaldet af den Samtale, som jeg havde i Gaar Aftes med Hans Durchlauchtighed Feltmarskalken. Den var meget alvorlig fra begge Sider, dog uden Heftighed, thi jeg troede det nødvendigt at forlange Forklaring over alt det, som havde opvakt hos Hans Durchlauchtighed nogen Mistanke mod min Karakter og min Handlemaade.

Jeg kan tydelig spore, at han er meget begjærlig efter at erfare Folkets Dom over ham, samt hvad der siges i Selskaber, Klubber og i de lavere Klassers Forsamlingssteder, at han har Mennesker til sin Tjeneste, som udforske den almindelige Mening og Tale, og derved hører han da meget, som behager, og meget, som ikke behager.

Den Scene, som jeg havde i Svinesund med Kjøbmand Tank, er bleven bragt til Christiania, og da jeg formodentlig ved flere Lejligheder, hvor der var Tale om Kongen af Sverigs trykte Deklaration til Stænderne, har ytret, at samme var højst fornærmelig for Prins Christian August, fordi han deri paa en vis Maade fremstilles som en Landsforræder, saa er alt, hvad desangaaende er blevet sagt, taget i Forbindelse med min heftige Ytring til Kjøbmand Tank, og Prinsen udledede da den Slutning, at jeg arbejder paa at stille ham frem for den norske Nation som en Forræder for derved at gjøre ham forhadt hos Nationen, hvorhos han dog lader mig vedfares den Ret, at jeg handler saaledes mod ham af en overdreven Hengivenhed for Deres Majestæt.

Ved noget koldt Overlæg og Eftertanke vilde Hans Durchlauchtighed let have indsét, hvor urigtig denne Slutning var, samt at en saadan Fremgangsmaade fra min Side, uden dertil at have ganske tilstrækkelige Grunde, sikkert vilde vorde misbilliget af Deres Majestæt; men Prinsens heftige Sindsbevægelser, hans bestandige Uro og Mistanke gjør ham uskikket til koldt Overlæg. I Svinesund kunde jeg ikke kalde ham det ene Øjeblik en Forræder og det næste Øjeblik frembringe hans Skaal for Selskabet, det havde været en altfor paafaldende Inkonsekvens. At stille ham frem for Christianias Indvaanere som en Landsforræder uden tillige at anklage ham derfor og handle i Overensstemmelse med de Beviser, jeg maatte have for denne Formening, det vilde være meget enfoldigt handlet, da jeg dog maatte vide, at min Fremgangsmaade ikke kunde blive skjult for Prinsen og da maattet frembringe en Scene, som ikke alene paadrog mig Deres Kongelige Majestæts Unaade, men skilte mig tillige ved alle retskafne

Mænds Agtelse; thi et lumskt Angreb paa en Mands Ære er i mine Tanker den sorteste af alle Forbrydelser.

Ligesom jeg stedse har erklæret det allerunderdanigst for Deres Kongelige Majestæt, saa har jeg ogsaa sagt det til Prinsen selv og gjør mig det overalt til en kjær Pligt at kunne erklære, at jeg aldrig har tiltroet Hans Durchlauchtighed nogen uredelig Hensigt; jeg er tværtimod overbevist om, at han, med de bedste og reneste Hensigter at gavne Deres Majestæt og sit Fødeland, er bleven ved nedrige Kunster indført i en Labyrinth, hvis Omkreds han ikke formaar at oversé, hvis Grænser han ikke kjender, og fra hvilken han ingen Udvej kan finde. Han omgives af usle, intrigante og forfængelige Mennesker, som benytte hans Sindsforfatning til at underholde en bestandig Mistanke hos ham mod de Mænd, som mene det vel og redeligen med ham; det har jeg ogsaa sagt ham, og jeg har tillige sagt ham, at jeg tydeligen kan spore, at der gives Mennesker, som fra det Øjeblik, min Ansættetse i Norge blev bekjendt, arbejde paa at stifte en Afstand mellem ham og mig. Jeg foragter disse Uslinger, og jeg vilde ønske, han gjorde det samme.

Endskjønt vi nu ere ganske forligte og enige, endskjønt Prinsen har frafaldet sin Paastand, som ikke gik ud paa mindre, end at jeg skulde lade trykke en offentlig Gjendrivelse af de udbredte Rygter eller udsætte mig for de videre Følger af min Vægring — formodentlig for en Duel eller for at blive efter Prinsens Befaling, som er i Besiddelse af den hele exekutive Magt, hæftet paa min Person og anklaget som Oprørstifter, thi dermed har han ogsaa udladt sig, — saa er jeg dog overbevist om, at der ikke hengaar 8 Dage, før der opstaar nye Scener.

Alt, hvad jeg har tilstaaet Hans Durchlauchtighed, er det, at jeg vil erkyndige mig, om disse Rygter virkeligen finde Sted, og skulde det da virkeligen være Tilfældet, da vil jeg erklære for enhver, som jeg kjender og finder Anledning til at tale [med] om den Sag, at jeg foragter disse Rygter og deres Ophavsmænd, og at intet kan krænke eller fornærme mig uden det, at noget fornuftigt og tænkende Menneske vilde værdige dem Opmærksomhed og tiltro mig saa megen Ondskab og Dumhed, at kunne offentligen eller hemmeligen erklære Landets første Embedsmand for en Landsforræder — en Erklæring, af hvilken Prinsens eller min sidste Blodsdraabe umiddelbart maatte flyde, — og hermed er Hans Durhlauchtighed tilfreds samt erklærede at ville med næste Post indberette Sagen for Deres Kongelige Majestæt, hvilket han ligeledes bad mig at gjøre, men dog ikke før næste Kurérs Afgang. Da Prins Frederik af Hessen imidlertid tilskriver Deres Majestæt derom i Dag, og min Depeche af Gaars Dato ligeledes er færdig, saa har jeg allerunderdanigst tilladt mig at anbringe den hele Sags Sammenhæng med den Kurér, som nu afgaar.

Til Slutning fordrede Prinsen, at jeg ikke maatte kabalere imod ham eller søge at gjøre mig et Parti og saaledes stifte 2 Partier i Landet, hvoraf kunde flyde mange Ulykker; thi i det Tilfælde blev han min Mand. Hertil svarede jeg, at jeg foragter altfor meget enhver Kabale og

Intrige, som en Mennesket højst uværdig Handling, til at kunne nedlade mig dertil, og hvad tvende Partier angaar, da kjendte jeg kun ét her i Landet, dertil hørte Prinsen lige saa vel som jeg, det var nemlig Kongens; mit Parti blev derfor uadskilleligt fra hans, og skulde der opstaa nogen, som vilde skabe et andet Parti end dette, da kjendte jeg Nordmanden saa vel, at jeg turde garantere, at der dog kun blev ét Parti i Landet, nemlig det, hvoraf jeg var og til mit Livs Ende skulde blive. For øvrigt forsikrede jeg Hans Durchlauchtighed om, at jeg endnu aldrig havde frygtet for at se nogen Mand lige i Øjnene. Vi gave derpaa hinanden Haanden og skiltes ad.

Denne simple og ved min Ære sande Fortælling ønsker jeg maa finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst

Kaas.

Fra Kongen til Kaas.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de September 1809 [1]).

Til Kancellipræsident Kaas.

Det gjør mig ondt at vide Dem i den Uenighed med Prins Christian August. Der hører stor Forsigtighed til at omgaas ham; thi det er vist unægteligt, at han har mangen Tanke, som maa gjøre ham Skæbnen utaalelig. Derved, med en fin Følelse, er det naturligt, at han er mistænkelig og let at opirre imod enhver, der modsætter sig ham.

Jeg tror, De har været altfor heftig ved Dejeuneren, og at dette har foranlediget Rygtet, at De skulde have kaldet Prins Christian en Forræder.

Jeg finder Deres Svar fortræffeligt og haaber, at Sagen nu falder bort.

Freden med Sverig er vist meget nær, og da vil den bedste Lejlighed komme for at faa Prins Christian August til at forlade en Post, hvori ingen Dansk kan se ham med Glæde.

Deres Forslag betræffende Sverig er aldeles skrevet af overdrevent Venskab for mig; men jeg kan paa ingen Maade indlade mig i samme, og jeg maa indstændig bede Dem at aflade fra Forslag, der i Sandhed ej ere nyttige.

Lev vel og vær forvisset om mit Venskab for Dem.

Frederik R.

[1]) Afsendt med Overkvartermester du Plat.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 3dje September 1809.

Allerunderdanigst Rapport.[1])

Som sidst til Deres Majestæt allerunderdanigst er bleven indmeldt, blev Major Darre sendt til Kongsvinger, hvor han havde Sammenkomst med Grev Anckarsvärd, hvis Hovedopdrag var Komplimenter om mit til Deres Kongelige Majestæt indmeldte Svar i Henseende til Valget, som man almindelig havde bifaldet, Meddelelse af deres Svar til Deres Kongelige Majestæt samt Forsikring, at de, endog med Offer i Henseende til Handelen, skulde gjøre alt for at erholde Fred med os, at de haabede, at Freden med Rusland kunde ansés som næsten afsluttet, tillige Forestilling om Vaabenstilstand, hvorom Forslaget og Major Darres, efter given Instruktion gjorte, Indvendinger vedlægges.[2]) Strax efter dette erholdt jeg Deres Majestæts

---

[1]) Brevet næsten helt og Bilagene fuldstændig i Sifre.

[2]) Der vedlagdes en Rapport fra Darre og et Brev fra Adlersparre. Den første, dateret Kongsvinger den 21de Avgust, lød saaledes:

„I dette Øjeblik, Klokken 12 Midnat, er jeg kommen tilbage fra Magnor, hvor Oberstlieutenant Grev Anckarsvärd ankom Kl. 6. Han overleverede mig den herved følgende Promemoria med Ytring fra Statsraad Adlersparre, at de af ham foreslagne Punkter indstilledes blot til Deres Durchlauchtigheds naadigste Approbation. Jeg tilkjendegav Grev Anckarsvärd:

1. At i den mig meddelte Instruktion var kun Talen om 3 à 4 Ugers Opsigelse, hvortil han svarede, at dette vilde aldeles dependere af Deres Durchlauchtighed, dog har Statsraad Adlersparre ytret, at en kortere Tid end en Maaned syntes lidt vel knap.

2. At i den mig meddelte Instruktion var Carlstad, Wenersborg eller Gothenborg angiven som Opsigelsessteder. Greven svarede hertil, at naar Tropperne opløses ved Grænsen, antræffes ingen militær Overbefaling foruden i Stockholm.

3. At Deres Durchlauchtighed ønsker, at Klara Elven og Göta Elven maatte blive Demarkationslinien for den svenske ligesom Glommen for den norske Armé, med Undtagelse af den fornødne Besætning i Grænsefæstningerne. Greven svarede hertil, at dette kunde fuldkommen godt finde Sted, dog bemærkede han, at Vermelands, Vestgötadals og Bohuslehns Regimenter havde deres Standkvarterer inden for denne Linie. Jeg svarede ham, at det samme ogsaa var Tilfældet paa norsk Side, og at her ikke var taget Hensyn til nationale Soldater i deres Standkvarterer, men kun Soldater samlede og under Vaaben. Greven ansaa det for en Selvfølge, at i det Tilfælde Vaabenstilstanden blev opsagt, havde enhver af Parterne Tilladelse til at bevæge sine Tropper frem mod Grænserne, omendskjønt ingen Fjendtligheder begyndte, førend Opsigelsesterminen var udrunden; thi i andet Fald vilde Sverig, som fra Klara Elven og Göta Elven har 10 Mile og derover til Grænsen, være mere exponeret end Norge, hvor der fra Glommen til Grænsen er paa nogle Steder kun 3 Mile.

4. At Deres Durchlauchtighed, hvad den kommerciale Artikel angaar, ønsker at denne maatte være hemmelig, samt at deri maatte for saa vidt ske Iagttagelser, som fordægtige Personer ikke burde fra nogen af Siderne til-

Befaling af 27de August ved Divisionsanfører Rørbye, hvis Imodtagelse jeg er pligtig herved at erkjende.

Herpaa blev efter Overenskommelse med Kancellipræsidenten givet den ligeledes vedlagte Instruktion til Major Darre.[1]) Og nu

---

stedes Adgang. Greven svarede hertil, at denne Artikel, som egentlig sigtede mest til Fordel for Norge, stod ganske til Deres Durchlauchtighed at bestemme.

5. At ligesom Statsraad Adlersparre forbeholder sig at indstille Vaabenstilstands-Punkterne til Hs. Majestæt Kongen af Sverig for at blive ratificerede, saaledes forbeholder ogsaa Deres Durchlauchtighed sig at indhente i samme Anledning Hs. Majestæt Kongen af Danmarks allernaadigste Befalinger. Endelig blev aftalt, at saafremt Deres Durchlauchtighed naadigst befaler, at nogen skriftlig Afslutning skal ske, da skal, saafremt dette Ærende bliver fra Deres Durchlauchtigheds Side mig naadigst anfortroet, en gjentagen Sammentrædelse ske paa samme Sted som i Dag. Den hele Samtale angaaende forestaaende Punkter blev fra Grevens Side ført med særdeles megen Forbindtlighed og tilkjendegav, at Sverig er redebon til ethvert Skridt, var endog Opofrelser dermed forbundne, naar samme kun leder til Fred."

Brevet fra Adlersparre, der er dateret Morast den 30te Avgust, lød efter den indsendte Oversættelse saaledes:

„En Vaabenstilstand mellem Norge og Sverig synes at kunne afsluttes paa følgende Vilkaar, eller med Tillempninger deri:

1. Krigsoperationerne imellem begge disse Riger komme fremdeles, som hidindtil, til at hvile. De begynde ikke af nogen af Siderne, uden efter 1, 2, 3 eller flere Maaneders Opsigelse i Stockholm eller Christiania.

2. Denne Stilstand strækker sig over hele Grænsen imellem Sverig og Norge og har Sted baade til Lands og Vands. Da begge disse Rigers Grænsesteder have lidt meget under Krigen, saa vel af Skyds som hemmet Rørelse i deres Næring, saa gives nu under Stilstandstiden al Handel, Kommunikation og Næringssamkvem aldeles fri mellem Indvaanerne, hvorved de kunne forsyne hverandre med Varer og deraf hente gjensidig Vinding; og eftersom Krigsstilstanden uagtet denne Vaabenstilstilstands Overenskommelse vedvarer indtil Fredslutningen, saa oppebæres ingen Told ved Varetransporterne over Grænsen, men kommer al Toldafgift, ligesom fra Krigens Begyndelse, aldeles til at ophøre. Dette frie Nærings- og Handels-Samkvem finder Sted baade til Lands og Vands.

Om disse nu foreslagne Punkter eller andre, som ej afvige for meget derfra, finde den kongelige norske Øvrigheds Bifald, saa har Undertegnede Rettighed til at lade svenske Tropper, baade i Wermeland og Bohuslehn, uden Ophold trække sig bort fra Grænsen, men selve Stilstandsafhandlingen kan ej afsluttes uden Forespørgsel til Kongen af Sverig, hvis naadigste Svar alligevel kan erholdes inden 8 Dage."

[1]) Denne, der er dateret Christiania den 1ste September 1809, lød saaledes:
„Til Statsraad Adlersparre vilde De behage at afgive følgende Svar: at jeg havde modtaget Deres Skrivelse og beordret Dem til Christiania for at tage nærmere Aftale, at jeg i øvrigt, da jeg saa vel ved det mig fra Dem meddelte, som ved de fra Kjøbenhavn erholdte Efterretninger erfarede, at Fredsnegociationerne vare aabnede, og Freden var at haabe, Vaabenstilstanden om saa mindre syntes nødvendig, da dog ingen Opsigelse eller Fjendtligheder lode sig formode, for saa længe Negociationerne vedvarede. Om Folkene kunde soulageres, vilde altsaa vel ankomme paa, om de lod flere af deres Folk gaa ud af hverandre, da vi i saa Fald og hertil vilde se os i Stand, men naar de desuagtet ønskede at negociere over denne Gjenstand som flere, da vilde de derom henvende sig til Kongen af Dannemark."

maa det være mig tilladt at besvare denne Deres Kongelige Majestæts Befaling. Efter foranmeldte er Forhandlingen ej aldeles afbrudt. Deres Kongelige Majestæt anfører, at Stilstanden ej var nødvendig, fordi alt én existerede. Den nuværende er paa 3 Dages Opsigelse, den tillader altsaa ikke at permittere en betydelig Del af vore Folk. Forvisset, at Deres Kongelige Majestæt ej for Øjeblikket attraar en offensiv Krig, at de permitterende Folk i 8 à 10 Dage kunde være inde, og paatagende mig Ansvaret med Resten at afværge ethvert uformodentlig Indfald af de Svenske og at indestaa for Udfaldet, har jeg formaaet Prins Frederik at permittere Jordbrugerne. Deres Antal er ej ubetydelig, men desuagtet vilde Resten have fortæret vores Magasiner aldeles til Enden af Maaneden. Hidindtil er intet af de Kornskibe, som ere lovede, ankommen og de ere ej at forvente forinden i de mørke Nætter medio Oktober. Sikkert vil Fjenden, og det tror Undertegnede at have bevist, ej spinde Silke ved deres Indfald, saa længe det er mulig at holde Armeen samlet; men dette vil, som jeg flere Gange har indmeldt, inden kort Tid ej være mulig, og Landet har ingen Ressourser, naar man endog vilde ødelægge Grænseprovinserne. Jeg har allerunderdanigst anført, at nogle Individers Løfter i en Sag, som angaar Landets Redning, vel gjorte med den bestemte Vilje, men med et alt for sangvinsk Temperament, ej maatte fæstes Lid til. Skulde Deres Kongelige Majestæts Stilling desuagtet have Grunde til at vedblive Deres Befaling af 27de Avgust, da maa jeg, som saa ofte gjentagende har forestilt det, som vores Kræfter formaa, allerunderdanigst ansøge at blive befriet for alt Ansvar af de deraf flydende Følger; thi i min Stilling maa jeg frygte for, at fremmede Kabinetter og Intriger (at Deres Kongelige Majestæt ej miskjender mig, derom er jeg tillidsfuld overbevist) vilde skyde Skylden paa mig og finde ny Anledning til at forestille mig som en Forræder mod min Konge og mit Fædreneland. Denne Grund, min Stilling og den tiltagende Svække af mine fysiske Kræfter foranledige mig altsaa i saa Fald allerunderdanigst at ansøge om i Naade at erholde min Dimission af Deres Kongelige Majestæts Tjeneste. Jeg tør forsikre, at jeg har aldrig negocieret med Fjenden, foruden for saa vidt det er Deres Kongelige Majestæt bekjendt og for det meste efter Deres Befaling, at det altid har været mit Hjærtes eneste Ønske at vise mig Deres Tiltro værdig og at gavne Fædrenelandet, for saa vidt mine Kræfter formaa, at jeg aldrig har og ej attraar den svenske Krone, men at jeg ansér det givne Svar som et Offer, jeg bringer Deres Kongelige Majestæt og Fædrenelandet. Med den mest smertelige Følelse gjør jeg dette Skridt, men intet skal kunne udslette af mit Hjærte indtil mit sidste Aandedræt den Taknemmelighed, jeg skylder Deres Kongelige Majestæt, det jeg skylder Dem og et Fædreneland, som saa rigelig har belønnet mine ufuldkomne Bestræbelser, mine faa Talenter, som let kan erstattes. Jeg tør haabe, at Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst ansé dette Skridt, jeg skylder min Ære og min Familie, [for]

et Skridt, hvortil jeg ikkun nødes, naar jeg ej ser mig i Stand at opfylde det med min Stilling forbundne Ansvar, et Skridt, som i min Stilling, ved at træde tilbage i Privat-Standen, muligvis er nødvendig for for Fremtiden at kunne virke for Deres Kongelige Majestæt og Landet. Det videre indstilles til Deres Kongelige Majestæts Bestemmelse. Altid og i enhver Stilling skal jeg være beredt at ofre Liv og Blod for Deres Kongelige Majestæt og til Fædrenelandets Forsvar. Jeg skal dele Skæbnen af Deres Kongelige Majestæts Nordmænd som tro Undersaat. Prins Frederik vil sandsynlig indmelde til Deres Kongelige Majestæt om Magasinernes Tilstand. For at redde Bergen, om mulig, har Regeringskommissionen vovet et Skridt, hvilket, som jeg haaber, vil finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Assurancen her fra til Jylland er bleven aabnet den 1ste d. M. Maatte en Vaabenstilstand snart give Anledning, aabent at turde tale om vores Trang for ved en Proklamation at kunne elektrisere disse nedslaaede Mennesker til Mod og Aktivitet, det eneste, som kan redde os. Kjøbmandsstanden bevirker det ej; thi ved Kornhandelen er ubetydelig at vinde.

I Anledning af den vedlagte Melding fra General von Krogh har jeg strax tilskrevet Christianssands og Bergens Stift, at Island var besat af Fjenden og de derværende Skibe lagte under Embargo. Det videre af dette skjændige Forræderi har jeg ej troet at burde blive publik. Kommandør Fisker har foreslaaet, dersom de danske Brigger kunde oversendes, da i Forening med de herværende at gjøre en Expedition der hen i den senere Tid af Aaret, at Kommandør Løvenørn maatte høres, som nøje bekjendt, om den bekvemmeste Tid og Landingssteder, at Kapitajn C. Jessen maatte sendes under andet Paaskud her over for at føre denne Expedition, hvilket Kommandør Fiskers fysiske Kræfter ej tillader ham, at indtil Udførelsens Øjeblik denne Hemmelighed ej maatte blive videre bekjendt end for Deres Kongelige Majestæt, Løvenørn, ham, mig og de 2 sifrerende Adjudanter. Ønskelig var det, om man kunde bemægtige sig Hovedforræderen, og tillige et Par raske og determinerte Embedsmænd kunde sendes over. Den omtalte Jørgensen tror Fisker at være en Flensborger.

Den svenske General Armfelt har her til ladet aflevere for 18000 Rd. Blanketter til Assignationer, som ere fundne af svenske Fiskere i Søen. Brevet indeholdt tillige Reklamation af et for nylig af vores Kapere indbragt svensk Skib. Jeg har ladet svare ved et Komplimentbrev, vedlæggende en Douceur af 200 Rdlr. Rigsgjæld, og ladet i Henseende til Skibet tilføje, at det af Regeringskommissionen i dens bekjendte Proklamation givne Løfte nøjagtig vilde opfyldes.

Maatte min Fremgang altid finde Deres Kongelige Majestæts Bifald, den eneste Belønning, jeg attraar for mine med den bedste Vilje forrettede svage Bestræbelser.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 10de September 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg er pligtig at erkjende Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 4de d. M. ved Lieutenant Birch.[1])

Jeg har og jeg skal fremdeles vise mig ved god Vilje og Bestræbelse at erholde Deres Kongelige Majestæts Bifald og Naade. Dette har stedse været mit første og fornemste Ønske; maatte jeg være saa lykkelig ej at blive misforstaaet. Hvad den værende Mangel har nødt os til at beslutte i Medfør Deres Kongelige Majestæts forommeldte Befaling, vil af Prins Frederik allerunderdanigst være bleven indmeldt.

To nevtrale Skibe siger Rygtet at være indkommen, deres Ladning er ej bekjendt. Efter Privatbreve skal til Trondhjem alt 4 à 5 Skibe fra Archangel være ankommen.

Der høres om flere Kornskibes Ankomst. Et for mig, men fortrinlig for Præsident Kaas, meget ubehageligt Rygte er bleven udspredt her i Byen og i Landet, nemlig, at Præsidenten efter hans Tilbagekomst fra Kjøbenhavn paa Vestgaard skulde have brugt det Udtryk: Prinsen maa være en Forræder. Jeg tvivlede strax, at en Mand, som jeg ej kan have fornærmet, og som havde senere forsikret mig om hans Hengivenhed, kunde have brugt saadant Udtryk, men formodede, at dette maatte være en Misforstaaelse, at sandsynlig en Konversation over Indrykket i den svenske Proklamation hertil havde givet Anledning, og at man i Stedet for maatte da havde forstaaet maa. Dette synes end mere at stadfæste sig ved nærmere Erkyndigelse. Overbevist, at ingen fornuftig vilde fæste Lid til et saadant Rygte, som, om det end havde været sandfærdigt, dog, som jeg tør paastaa, ved min almindelig bekjendte Karakter ej vilde tros af nogen fornuftig, kunde jeg ej ansé mig fornærmet, men med fortjent Foragt ansé dette Snak; men da Rygtet blev end mere almindelig, da holdt jeg det for Pligt imod Præsidenten, som derved blev mest fornærmet, at lade ham underrette om samme, om min Tænkemaade i denne Henseende. tilføjende det Ønske, at han offentlig ved Trykken vilde give en Erklæring: „at han havde erfaret, at Rygtet var udspredt, at han skulde have brugt fornærmende og ærerørige Udtryk mod en agtet Embedsmands Karakter i et Selskab, hvor denne ej var nærværende, at han erklærede dette af hans Fjender udspredte Rygte for en Usandhed, og de, som hertil havde givet Anledning, for Løgnere.“ Præsidenten har [lovet] at sige dette alle Vegne mundtlig, men han har vægret sig ved at lade trykke forommeldt. Jeg har holdt det for Pligt saaledes at indstille Sagens Sammenhæng til Deres Kongelige Majestæt og til Allerhøjstsammes Bestemmelse, ligesom Præsidenten efter Aftale herom vil rapportere til

---

[1]) Herfra i Sifre.

Deres Kongelige Majestæt, da vi ej kan tvivle paa, at denne Sag desuden vilde refereres til Deres Kongelige Majestæt.

Jeg anbefaler mig udi Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de September 1809[1]).

Til Statholderen i Norge, Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Deres Rapporter af 3dje og 10de September haver jeg rigtigt modtaget. Jeg ser deraf Deres Ønske snart at faa en Forandring i Deres Stilling. Jeg ønsker det Dem af Hjærtet. Den nu forestaaende Fred med Sverig giver dertil ogsaa bedst Anledning, da De derved maa afgaa for at kunne modtage den Værdighed, hvortil De er valgt, og som aldeles ej er at forene med Deres nuhavende Stilling.

Ihvorvel jeg er overbevist, at Kancellipræsident Kaas hverken kan have brugt de Udtryk, som han beskyldes for, eller engang af Dem burde mistænkes for sligt, saa er desuden den hele Sag aldeles partikulær, som jeg er vis paa snart ved Mænd af saa gode og rene Egenskaber vil blive klaret, og Enstemmighed til min Tjenestes Nytte blive Følgen deraf.

Den Overenskommelse mellem Dem og min Svoger glæder mig meget. Saa nøje bekjendt med Dem begge, som jeg er, stolede jeg ogsaa derpaa.

Til Norges Proviantering gjøres alt. Maatte det blot lykkes! Mange svenske Skibe have Lejdebreve fra mig, og intet Skib ankommer, uden at det faar Retourladning med Korn og Proviant til Norge.

Hvad Vaabenstilstanden betræffer, da forbigaar jeg denne Materie, da De alt véd, hvor vidt De kan gaa i denne Sag med de Svenske.

Deres altid hengivne

Frederik R.[2])

---

[1]) Afsendt med Overkvartermester du Plat. [2]) Indtil dette Tidspunkt ere Kongens Breve til Christian August i sproglig Henseende bragte i Overensstemmelse med de originale Aktstykker, der for Øjeblikket ere beroende i Rigsarkivet her. Fra dette Tidspunkt af ville Brevene ene blive meddelte efter Kopibøgerne i Generaladjudantstabens Arkiv, men deres Indhold vil derfor være lige saa paalideligt, thi det var kun mindre sproglige Rettelser, som Adjudanterne foretoge, naar de enten renskrev et Brev til Afsendelse efter Kladden eller indførte en Gjenpart af et renskrevet Brev i Kopibogen.

Fra Kongen til Frederik af Hessen.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 26de September 1809[1]).

Til General Prins Frederik af Hessen.

Deres Durchlauchtigheds Rapporter fra 3dje og 9de September[2]) haver jeg rigtig erholdt. Magasinernes slette Tilstand er at beklage, men jeg haaber, at de trufne Foranstaltninger vil lykkes, og at Norge nok vil blive forsynet.

Freden med Sverig er nær, og denne vil vel ej lidet bidrage til Norges Vel.

Uenighederne med Prins Christian og Kancellipræsident Kaas er meget at beklage, ligesom jeg ønskede, at Kaas blev uden for de politiske Gjenstande, som hans Plan med Sverig, der er under al Kritik, men jeg er overbevist, at hans Mening er den bedste, og at han vil gjøre alt for mig. Men hvilken Tanke? Jeg skulde gifte min Datter, som er mig saa inderlig kjær, til den svenske Prins for at gjøre hendes Æt i Tiden til Fjender af mit Fædreneland! Jeg skulde begaa en Uretfærdighed mod Prins Christian af Danmark og skille mit Fædreneland ved Hertugdømmerne. Jeg gruer over Tanken, og det gjør mig ondt, at Kaas kan have haft samme.

Jeg længes efter Deres Rapport over Armeen.

Deres hengivne Ven og Svoger
Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 20de September 1809.

Allernaadigste Konge!

Jeg modtager i dette Øjeblik den Efterretning, at en Kurér skal afgaa i Aften til Frederikshald, hvor nu Deres Durchlauchtigheder Prinserne Christian August og Frederik af Hessen opholde sig, for der fra at expederes videre til Kjøbenhavn, og jeg benytter da de faa Øjeblikke, som levnes mig, for at udfærdige denne min allerunderdanigste Depeche[3]).

Efter et Byrygte skal der være afsluttet en ny Vaabenstilstand med Adlersparre. Projectet dertil blev mig for nogle Dage [siden] meddelt af Prins Frederik af Hessen med Befaling fra Prins Christian August derom skriftlig at sige min Formening. Det har jeg gjort, og Prins Frederik af Hessen underskrev med mig. Jeg frygter for, at man har udeladt af denne sidste et vigtigt Punkt af den første, som jeg

---

[1]) Afsendt med Overkvartermester du Plat. [2]) Disse Rapporter indeholde intet af Interesse, hvorfor de ikke meddeles. [3]) Herfra er Resten af Depechen i Sifre.

ikke kjender noget til uden af Rygter, nemlig at den svenske Armé mod Norges Grænser ikke maa bruges mod Danmarks Allierede, og at derfor denne Vaabenstilstand vil mishage disse, og fornemmelig Russerne, og kan saaledes ikke vinde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald. Jeg havde ønsket, at man ganske holdt sig til Ordene af den første og blot forandrede Tiden for Opsigelsen; men det hedder, at Adlersparre ikke vil underhandle paa anden Basis end den, som han har foreslaaet. Det er tungt at modtage Love af den Herre. Efter Prinsen af Hessens Sigende til mig saa skal Prins Christian August have Beretning om, at General Armfelt har mistet sin Kommando, hvilken igjen er givet til Adlersparre, og det skal være en Følge af Armfelts Sammenkomst med mig i Svinesund. Det gjør mig ondt, da jeg deraf maa slutte, at Armfelts Hensigter ere gode.

Flere Breve og Rejsende fra Gothenborg berette, at den sidste Paketbaad fra England skal have bragt den Efterretning, at der var sammenkaldt et Conseil for at deliberere, om Korntilførslen til Norge kunde tillades, men Resultatet kan først ventes med den næste Paketbaad. Norge har vel aldrig haft større Trang til Korntilførsel end paa denne Tid, da alle Magasiner ere tomme og Høsten har været saa slet. Skulde Skibsfartens Frigivelse og Tilladelsen at expedere til nevtrale Havne, endog i fremmede Skibe, ikke virke noget til Fordel for Korntransporten til Norge, saa formener jeg allerunderdanigst, at Klogskab byder at paalægge Handelen sine forrige Lænker, thi ellers yder man Landets Marv, Landets Rigdom til en grusom Fjende, som betaler med Døde og med fremtvunget Hungersnød. Den Idé, at ville udhungre en hel Nation, er saa umenneskelig, at jeg næsten ikke kan fatte, hvorledes den kan opstaa og vorde besluttet af en civiliseret Nations Styrere, samt at Kongens Conseil kan for Nationens og hele Evropas Øjne debattere et saadant Spørgsmaal [1]).

Allerunderdanigst

Kaas.

Fra Christian August til Kongen.

Frederikshald, den 22de September 1809. [2])

Allerunderdanigst Rapport.

I Bilagene tager Undertegnede sig den allerunderdanigste Frihed

[1]) Denne Skrivelse blev ikke indlemmet i det hemmelige Arkiv og blev heller ikke af Jessen optagen i Rækken af de fortrolige Meddelelser fra Norge, men den bør ikke savnes paa sin Plads her. [2]) Første og sidste Stykke Bogstavskrift, ellers Sifre.

at overrække den sluttede Konvention [1]) tillige med den af Major Darre i denne Henseende førte Correspondance [2]).

---

[1]) Konventionen til Magnor lød saaledes:

Paa Grund af foregaaende Overenskommelse imellem Hs. Højfyrstelige Durchlauchtighed Prins Christian til Slesvig Holsten, Statholder i Norge samt Feltmarskalk, og Hs. Højvelbaarenhed Hr. Statsraad og Kommandør Friherre Adlersparre, Chef for Hs. Majestæt Kongen af Sverigs vestre Armé, ere Undertegnede blevne befalede at sammentræde paa nedenstaaende Sted for at aftale og opsætte de Punkter, efter hvilke en Udvidelse af den imellem Norge og Sverig allerede existerende militære Vaabenhvile kan, med Forbehold af respektive Chefers gjensidige Ratifikation, afsluttes og fastsættes.

I Medfør af denne Befaling ere Undertegnede blevne enige om at fastsætte følgende Punkter, hvilke indstilles til beggesidig høje Ratifikation:

1mo. Den Vaabenhvile, som hidindtil finder Sted imellem Norge og Sverig, saa vel til Lands som til Vands, vedvarer herefter som hidindtil.

2do. Denne Vaabenhvile skal ej kunne opsiges forinden den 1ste Oktober førstkommende, og skal da, saa vel som efter den Tid, ingen Fjendtligheder kunne begyndes uden efter 4 (fire) Ugers Opsigelse paa begge Sider. Disse 4 Uger skulle regnes at tage deres Begyndelse fra den Dag, og det Klokkeslættet, Opsigelsen er forkyndt i Christiania og Trondhjem for den norske og i Stockholm for den svenske Armé Alle svenske Parlementærer, ligesom alle Rejsende, have herefter som hidindtil at melde sig hos vedkommende Vagter i Svinesund og ved Flygind pr. Aabogen, hvor Passerne verificeres og øvrige Foranstaltninger føjes. Paa samme Maade melde de Rejsende, som komme fra Norge, sig ved Grænsevagten i svensk Svinesund og paa Eda Skanse.

3tio. Begge Armeers kommanderende Generaler gjøre sig forbindtlig at hjempermittere til deres Roder samtlige imod hverandre staaende Tropper. Dog undtages herfra de, som ere nødvendige til Grænsevagternes og Grænsefæstningernes Besætning. Med denne Undtagelse maa i øvrigt, saa længe Vaabenhvilen ikke er opsagt, ingen Troppesamlinger finde Sted — paa svensk Side imellem Klara Elv, Wenernsøen, Gøta Elv og Rigsgrænsen, og paa norsk Side imellem den sidstnævnte og Glommen Elv.

Magnor, den 14de September 1809.

C. H. Anckarsvärd,
Öfveradjutant, Öfverstelieutenant
og Riddare af Kongl. Svärd-Orden.

N. Darre,
Overkvartermester ved Hs. Kgl. Majestæt Kongen til Danmark og Norges Generalkvartermesterstab samt Ridder af Danebrog.

Denna öfverenskommelse, rörande en militair vapenhvila emellan Sverige och Norrige, gillas och antages till alla delar från svenska Sidan.

Gustafsvik, den 15de September 1809.

Georg Adlersparre.
Statholder og commanderande Generaladjutant öfver västra Arméen.

Foranstaaende militære Konvention ratificeres herved i alle dens Punkter og Klausuler for samtlige under min Kommando staaende Tropper.

Kongsvinger, den 17de September 1809.

Christian, Prins til Slesvig Holsten,
Statholder i Norge og Feltmarskalk.

[2]) Denne er gjengiven saaledes:

1. Brev fra Darre til Anckarsvärd, Christiania den 9de September 1809.

Saa vel i Henhold til den med Deres Højvelbaarenhed tagne mundtlige Aftale, som og i Relation til min Skrivelse til Herr Statsraad Adlersparre af

Jeg har i Ensforstaaelse med Prins Frederik maattet gjøre dette Skridt i Medfør Deres Kongelige Majestæts sidste Befaling, da alt

---

5te d. M., afrejser jeg i Morgen tidlig her fra, for efter Befaling af hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Statholderen og Feltmarskalken Prins Christian til Slesvig Holsten at bortrydde den Mistydning, som min Skrivelse til Statsraad Adlersparre af 2den d. M. formodes at have foraarsaget, samt dernæst om muligt at overenskomme om de Punkter, hvorefter en forlænget Opsigelsestermin af den allerede existerende Vaabenhvile kan fastsættes.

Da Hr. Oberstlieutenanten har ved seneste ærede Samtale haft den Godhed at vedtage, at vi samles paa samme Sted som sidste Gang, saa giver jeg mig den Ære at foreslaa, at vi førstkommende Mandag den 11te September Kl. 2 Eftermiddag kunde samles paa Magnor i ovenmeldte Ærende, forsynede med de behørige Fuldmagter fra begge Sider.

Skulde denne Tid ikke være Hr. Oberstlieutenanten belejlig, da udbeder jeg mig derom underrettet til Kongsvinger, og maatte jeg i saa Fald tillige udbede mig meddelt, hvad Tid jeg da kan vente at have den Ære at samles med Dem.

Det er med den fuldkomneste Højagtelse etc.

2. Svaret paa dette Brev kunde, da det af en Fejltagelse var efterladt i Christiania, ikke fremsendes med denne Post; men dets Indhold gik efter Darres Beretning ud paa, at saasom Statsraad Adlersparre havde paa Grund af de sidste foregaaende Skrivelser ansét alle Negociationer som afbrudte, saa var Oberstlieutenanten ej bleven instrueret inden Statsraadens Bortrejse fra Morast. Oberstlieutenanten havde derfor indberettet foranstaaende Skrivelses Indhold til Statsraaden og udbedet sig de fornødne Instruktioner.

3. Brev fra Anckarsvärd til Darre, Morast den 13de September 1809.

I Anledning af nu ankommet Svar ifrån Chefen för Vestra Armeen, Herr Statsrådet Baron Adlersparre, får jag den äran att föreslå Herr Majoren och Riddaren, att i Morgon vid hvad Tid, som bäst convenerar, vara mig till mötes uti Magnor. Om Tiden till Herr Majoren och Riddarens Ankomst torde jag blifva underrättad, och har jag äran med största högaktning etc.

4. Darres Svar herpaa, Kongsvinger den 13de September 1809.

Efter at jeg i dette Øjeblik har haft den Ære at modtage Deres Højvelbaarenheds særdeles ærede Skrivelse af Dags Dato, udi hvilken De har den Forbindtlighed at ytre, at enhver Tid af Morgendagen er Dem belejlig til den omhandlede Sammentrædelse paa Magnor, giver jeg mig den Ære at meddele, at jeg i Morgen Formiddag Kl. 11 agter at indtræffe paa benævnte Sted, hvor jeg altsaa imødesér den Fornøjelse, som stedse er forbunden med et personligt Sammentræde med den Mand, for hvilken man bærer udmærket Højagtelse etc.

5. Brev fra Anckarsvärd til Darre, Gustafsvik den 15de September 1809.

Härhos får jag äran öfversända de af oss uppsatte Stillestånds-Articlar, ratificerade i hela sin vidd utaf Herr Statsrådet Friherre Adlersparre, och anhåller hos Herr Majoren och Riddaren att i utbyte erhålla det motsvaranda exemplaret. Herr Statsrådet har anbefallt mig att till Herr Majoren framföra

den 25de flere Artikler, men fortrinlig Brødet, som behøvedes for hele Styrken, vilde have fejlet, og da, foruden et ubetydeligt Kvantum med et Par Jagter, intet Tilførsel, for saa vidt os bekjendt, var ankommen fra Danmark eller Østersøen. Til Dels for at lette Negociationen, til Dels efter Prins Frederiks Ønske, har jeg troet at burde vove at underskrive Dokumentet. Maatte dette ej misbilliges af Deres Kongelige Majestæt. I øvrigt er de Svenske flere Gange igjentaget, at Konventionen var aldeles militærisk, ej politisk, at jeg paa denne Grund ønskede, at den ej maatte indføres i de offentlige Blade eller publiceres ved Trykken. Deres Kongelige Majestæt vil allernaadigst erindre, at i den forrige Konvention vores Allierede ej kunde benævnes; ved dennes 3dje Kondition er det forekommet, at disse Tropper ej kan anvendes mod vores Allierede, da vi ej bindes ved samme, thi Røros er mundtlig regnet blandt de befæstede Stæder, og de, som afløse ved Frederiksværn, regnes til Fæstningens Garnison. De svenske Tropper gaa i Dag ud af hverandre, vores i disse Dage. Maatte jeg være saa lykkelig, at dette Skridt, gjort med den bedste Vilje, maatte finde Deres Kongelige Majestæts Bifald. Efter Dislokationen komme de trondhjemske Tropper til Røros, de bergenhusiske til Garnison i Kongsvinger og til Frederiksværn. Saaledes bliver det mulig, om behøves, inden 3 Uger at have dem samlet paa de Bestemmelsessteder, hvor fra de nu afgik. At Russerne have trukket sig med Tab til Piteå, at Statsraad Adlersparre er afgaaet som Negociateur til Jønkøping, er for os Nyheder, som Deres Kongelige Majestæt alt maa være bekjendt.

---

uttrycken af dess utmärkta Aktning, och jag begagnar med innerligt nöje detta Tilfälle att försäkra om den samme högaktning och vänskap, med hvilken jag har den äran etc.

6. Svar fra Darre til Anckarsvärd, Kongsvinger den 17de September 1809.

Ligesom jeg herved har den Ære at erkjende Modtagelsen af det af Hans Højvelbaarenhed Hr. Statsraad og Kommandør Adlersparre ratificerede Exemplar af den opsatte Vaabenstilstands Artikler, saaledes har jeg ikke heller skullet undlade at give mig den Ære herved at oversende det modsvarende Exemplar, ratificeret af Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Statholderen i Norge og Feltmarskalken Prins Christian til Slesvig Holsten.

I Kontinuation af, hvad jeg sidstleden paa Magnor gav mig den Ære at forklare, nemlig, at den afsluttede Forlængelse i Opsigelsesterminen ikke er nogen egentlig politisk, men alene en militær Handling, ved hvilken de gjensidige øverste militære Befalhavere have paa deres Æresord forsikret hverandre en Del Punkter, som de forpligte sig og deres Eftermænd i Kommandoen at holde, har Hans Højfyrstelige Durchlauchtighed Statholderen og Feltmarskalken naadigst befalet mig at meddele Hr. Oberstlieutenanten, at Højstsamme ønsker, at den afsluttede Konvention ikke maatte blive indrykket offentlig i noget trykt Blad eller paa anden Maade gjort public, hvilket Hans Durchlauchtigheds Ønske jeg altsaa ærbødigst maa anholde om at blive indmeldt til Hr. Statsraad Adlersparre.

Hr. Oberstlieutenanten modtage til Slutning den Bevidnelse, at det stedse skal være mig en behagelig Erindring at have haft den Ære at erhverve Deres Bekjendtskab, ligesom jeg altid henlever med udmærket Højagtelse etc.

Uvis, om det er bleven anført i min sidste Rapport, er jeg pligtig herved allerunderdanigst at tilføje, at nogle Dage, før den her ommeldte Sammenkomst og Aftale fandt Sted, mig af Statsraad Adlersparre blev officiel kommuniceret, at han havde overtaget Kommandoen en Chef over den saakaldte vestre eller her langs Grænsen staaende Armé.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.[1])

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 8de Oktober 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg er pligtig at indmelde Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 26de f. M. ved Major du Plat. I øvrigt er siden min sidste Rapport intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt.[2])

Fra Sverig haves intet sikkert og intet Rygte af Betydenhed foruden, at Freden med Rusland skal være publiceret og en russisk Kurér være passeret gjennem Sverig til Kjøbenhavn. Saa meget er vist, at svenske Skibe alt tage engelsk Licence. Rygtet gaar, at der skal være betydelig Gjæring i Sverig, thi Armeen og endnu mere Kjøbmandsstanden skal være misfornøjet med Freden. Et andet Rygte, som dog kommer fra Kjøbenhavn og ej er sikkert, siger, at Adlersparre var gaaet ud af Statsraadet, og at Armfelt var kommen i hans Sted. Skulde dette være Tilfældet, og flere Data stadfæste, at det russiske Parti har sejret, da tillader Deres Kongelige Majestæt, at jeg under Forvending af Sygelighed udsætter at antage dette Andrag, og at for det første jeg gjør en Rejse udenlands. Maa jeg strax antage det, da ønsker jeg paa flere Grunde, men fornemlig med Hensyn til min individuelle Stilling, forinden personlig at kunne opvarte Deres Kongelige Majestæt, og at det ved samme Lejlighed maatte være mig tilladt at tilbringe nogle Uger i Augustenborg hos min Familie, et Ønske, hvis Opfyldelse paa mere end én Grund for min nuværende og tilkommende Stilling er af yderst Vigtighed, og som jeg derfor tør haabe vil finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald.

Signalerne forkynde, at nogle faa Skibe ere ankomne, men hvor mange, vides ikke med Vished.

---

[1]) Dette Brev er lige saa lidt som det forrige indgaaet i det hemmelige Arkiv, hvor kun Bilagene ere indregistrerede. Det fremtræder heller ikke som et Led i Brevvexlingen mellem Kongen og Christian August og er ikke blevet besvaret. [2]) Herfra og indtil sidste Stykke affattet i Sifre.

Om mit Forhold med Kancellipræsidenten maa jeg allerunderdanigst referere mig til min sidste Melding med fuld Tillid til Deres Kongelige Majestæts Retfærdighed og Naade! Jeg har aldrig, som jeg forhen har ommeldt, fæstet Lid til dette almindelige Rygte, eller i al Fald ej kunnet holde mig fornærmet; men det maa tillades mig at bemærke, at jeg ej begriber, paa hvad Grunde denne Mand vægrer sig at gjøre et offentlig Skridt for at redde sin Ære. I øvrigt lider Deres Kongelige Majestæts Tjeneste ikke, da Sagerne af nogenledes Vigtighed cirkulere til Regeringskommissionens enkelte Medlemmers Betænkning.

Skibet „Favorit“ er kommen tilbage fra England med dets Besætning og 100 udvexlede norske Matroser. Saa snart Forhøret er indløbet, skal den detailerede Rapport allerunderdanigst indsendes. Af Skibets Besætning skal 5 til 6 Mand være blesserede, hvilke dog nu skulle være i Bedring og uden Fare. Den af de Engelske begaaede og til Deres Majestæt indmeldte Fremgang ved Hasvig har Regeringskommissionen troet at burde offentlig bekjendtgjøre i Budstikken, allerunderdanigst forhaabende, at dette vil finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Kiel, den 21de Oktober 1809.

Til Statholderen i Norge, Feltmarskalk Prins
Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg takker Dem meget for Deres Depeche af 8de Oktober. Jeg vil aldeles henstille til Dem, om De vil rejse eller ikke. Det kommer an paa, hvad Indflydelse det kunde have paa alt; thi intet bør ske, som kan hindre eller vanskeliggjøre, at den svenske Krone tilfalder Dem.

Jeg er aldeles redebon at se Dem hos mig, inden De rejser, blot naar det ej skader Sagen; thi det vigtige Objekt, at De faar den svenske Krone, er mig for vigtigt for at ønske noget, der heri var skadeligt.

De Rygter om Kancellipræsident Kaas gjøre mig meget ondt, og mig er og bliver Sagen en mørk Tale.

Noget bestemt om Freden imellem Frankrig og Østerrig haves ej endnu. I Morgen afgaar jeg med min Familie til Kjøbenhavn.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Frederik af Hessen til Kongen.

Christiania, den 8de Oktober 1809.

Allernaadigste Konge!

Deres Majestæts Depecher og Breve af 26de September haver jeg ved Overkvartermester du Plat rigtig modtaget.[1])

Prins Christian August tror nu snart at kunne se sin nye Bestemmelse i Møde, og da han i den Henseende gjærne vil handle efter Deres Kongelige Majestæts Vilje, saa er han i Tvivl, om han skal modtage de svenske Deputerte her eller i Kjøbenhavn, for der at blive forestillet af Deres Kongelige Majestæt som Tronfølger af Sverig, siden Deres Kongelige Majestæt har haft den Naade, at gjøre det til en af Fredsbetingelserne.

Jeg har bedet ham ikke at tage nogen Beslutning, som kunde være Deres Kongelige Majestæt ubehagelig, og paa hans Forlangende har jeg den Ære at tilskrive Deres Kongelige Majestæt dette. Han ønsker ogsaa at faa Insignierne som Storkommandør, da han endnu ikke har modtaget samme. Uenigheden med Præsident Kaas vedvarer endnu, saa megen Umage jeg end har gjort mig for at forene dem.

Efter den nye Vaabenstilstand er alle Depot- eller Landeværnsbatailloner opløste, og disse som de tvende aggershusiske, det oplandske og [det] thelemarkske Infanteriregiment samt de lette Infanterikompagnier og Skiløberkorpset hjempermitterede.

Paa Grænsen mod Sverig staar kun en Observationscordon af en Division norske Jægere og det lejrdalske lette Infanterikompagni.

I Kongsvinger ligger én Bataillon af Bergenhus, i Frederikshald det søndenfjældske og i Frederiksstad det nordenfjældske Infanteriregiment, som begge have hjempermitteret deres nationale Batailloner og alle Jordbrugere. Af den kombinerede Grenaderbataillon af 1ste Aggershus og oplandske Infanteriregiment er tre Divisioner i Aggershus, én i Kongsberg og Laurvig. Under Generalmajor Staffeldt ligger én Bataillon Bergenhus, den kombinerede Grenaderbataillon af 2det Aggershus og thelemarske Infanteriregiment, tre Divisioner af det norske Jægerkorps og et 3-Punds Fodbatteri. De 2 trondhjemske Grenaderbatailloner ere marcherede til Røros.

I Bergen ligger Resten af Regimentet og i Christianssand det vesterlehnske Infanteriregiment.

Formedelst den almindelige Omkvartering har jeg endnu ikke kunnet samle alle Efterretninger om Armeens Munderinger, som jeg paa min Rejse ved nogle Regimenter har fundet i maadelig og ved mange i slet Tilstand. Nogle haaber jeg snart at erholde og at kunne indsende Deres Kongelige Majestæt en fuldkommen Rapport desangaaende.

Allerunderdanigst
Frederik, Prins af Hessen.

---

[1]) Herfra i Sifre.

Fra Kongen til Frederik af Hessen.

Kiel, den 21de Oktober 1809.

Til General Prins Frederik af Hessen, kommanderende General i den norske Armés 1ste Divisionsdistrikt.

I Gjensvar paa Deres Durchlauchtigheds Depeche tjener, at Prins Christian August kan gjærne rejse lige fra Norge til Sverig og tiltræde sin nye Post, saa snart han først formelig er afgaaet af Tjenesten og [har] erholdt sin Afsked, hvilket ham maa tilstilles, saa snart Freden er sluttet.

De trufne Foranstaltninger finde aldeles mit Bifald.

Disputerne med Kaas ere beklagelige. Skulde Kaas ej ved Vidner af de Tilstedeværende fralægge sig disse haarde Udladelser og dette have Indflydelse paa hans Anseelse, saa bør Kaas under et eller andet Prætext rejse til mig i Kjøbenhavn, og der kan han tiltræde sin Post i Kancelliet og der arbejde under mig; thi jeg kjender hans Duelighed og Nidkjærhed.

Dette kan De gjærne forelæse Kaas Ord til andet. Han er en god og fornuftig Mand, som maa og bør tage sit Parti som Patriot og gjøre det, ham tjener bedst for min Tjeneste.

Deres altid hengivne Ven

Frederik R.

Fra Kaas til Kongen.

Christiania, den 8de Oktober 1809.

Allernaadigste Konge!

Den Skaansel, hvormed Deres Kongelige Majestæt allernaadigst har betragtet saa vel mine heftige Udtalelser ved Dejeuneren i Svinesund, som de uforsigtige Ytringer, som jeg allerunderdanigst tillod mig at fremføre i min Depeche af 3dje September angaaende Sverig, den maa, om det var muligt, forøge min grænseløse Hengivenhed for Deres Majestæts allerhøjeste Person og gjøre Følelsen af min Heftighed og Uforsighed dobbelt smertelig for mig. Jeg skal deraf lære, allernaadigste Konge, at være mere agtpaagivende paa mig selv og vogte mig for at henrives alt for let af mødende Begivenheder. Naar jeg imidlertid kunde eller fandt det passende at foredrage Deres Majestæt noget af det, som er mødt mig her i Landet, og hvorfor jeg til Dels har skriftlige Beviser i Hænde, saa er jeg

forvisset om, at Deres Majestæt vilde allernaadigst undskylde og tilgive min Heftighed. Man tirres saa længe, at Temperamentet omsider sejrer over Fornuften. Men disse Opdagelser kunne ikke gavne Deres Majestæt eller Deres Riges Interesse for Øjeblikket, derimod kunne de skade enkelte Mænd, og jeg bør derfor tie.[1])

Deraf lod sig imidlertid udlede Grunden til det Had, som Prins Christian August lægger for Dagen mod mig, og som han endog tilkjendegiver derved, at han ikke vil komme i Regeringskommissionen, naar jeg er der; thi at han tror det udbredte Rygte, det bør jeg ikke formode efter de Erklæringer, som han to Gange har givet mig. I øvrigt hører jeg intet til ham og undgaar enhver Lejlighed til at møde ham, for derved at forebygge alle unødvendige Ubehageligheder. Prins Frederik af Hessen gjør alt muligt for at tilvejebringe en tilsyneladende god Harmoni, men det er uden Nytte. For Deres Kongelige Majestæts Tjeneste og for min egen Skyld kan jeg derfor ikke andet end ønske en eller anden hastig Forandring.

Jeg tager mig den allerunderdanigste Frihed herved at fremsende en Fortegnelse over de i denne forløbne Uge indkomne Korn- og Fødevarer fra Aggershus Stift, og jeg skal ikke undlade allerunderdanigst at fortsætte disse Beretningers Afsendelse med hver Kurér. I dette Øjeblik, som jeg vil slutte denne min allerunderdanigste Depeche, modtager jeg[2]) en Skrivelse fra Manderfeldt, hvoraf allerunderdanigst vedlægges Gjenpart[3]). Derved bekræftes det, som jeg forhen allerunderdanigst har berettet Deres Kongelige Majestæt, og jeg begriber let, hvorfra dette Stød kommer. Det gjør mig ondt, at en Kabale skal sejre over en Mand, hvis Hensigter og Ytringer harmonerede saa meget med mine egne, og at han nu er bleven et Offer for en enkelt Mands Jalousie og Mistænkelighed. Hvorvidt det Skridt, som attraas gjort til hans Retfærdiggjørelse, kunde gavne og ansés passende, det maa jeg allerunderdanigst indstille til Deres Kongelige Majestæts vise Bedømmelse. Jeg agter ikke at besvare det modtagne Brev, allerhelst da det er mig tilsendt fra Frederikshald under en Kjøbmands Konvolut, og jeg er, ikke uden Grund, mistænkelig mod alt det, som kommer fra den Kant.

Allerunderdanigst
Kaas.

---

[1]) Det nu følgende Stykke er i Sifre. [2]) Den følgende Linie i Sifre.
[3]) Denne Skrivelse, der er dateret 30te September, lød saaledes:

„Le général Armfelt vient de me mander son chagrin sur les cabales de ses antagonistes, qui donnent l'explication la plus louche à son entretien avec Votre Excellence à Svinesund; selon eux, il n'aura servi qu'à gâter les négociations de la paix. Personne ne doit être plus persuadé du contraire que Votre Excellence. Témoin du zèle patriotique qui anime le général Armfelt, Votre Excellece se fera assurément un honneur de pouvoir justifier de la manière la plus efficace et officiellement, s'il se peut, par la voie ministérielle, les sentiments du général d'Armfelt décidément portés pour tout ce qui pourra contribuer à l'harmonie la plus sincère entre les deux états. Le général va droit à Stockholm, où il reparaîtra sur la scène comme simple citoyen et membre de la diète."

Fra Kongen til Kaas.

Kiel, den 21de Oktober 1809 [1]).

Min kjære Kancellipræsident Kaas!

De maa aldeles afbryde al Konnexion med Armfelt, og at give ham Kopi af Samtalerne, De har haft med ham, eller noget andet Dokument, vilde blot give Anledning for denne sjælden fine Mand at intrigere for sig selv. Freden er desuden nær, følgelig alt sligt for Øjeblikket ufornødent.

Jeg beklager meget den Stilling og den Fod, De er kommen paa med Prins Christian August. Det er vanskeligt heri at tage en Beslutning; thi efter Rygter bør man ej gaa. Jeg beder Dem at raadføre sig med Prins Frederik af Hessen, min Svoger, hvem jeg har paalagt at forelæse Dem, hvad jeg har skrevet herom.

Deres hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 18de Oktober 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Siden min sidste allerunderdanigste Melding er en svensk Parlementær med en Skrivelse fra Statsraad Adlersparre bleven mig tilstillet. Skrivelsen saa vel som Svaret vedlægges allerunderdanigst i verificeret Afskrift [2]). Stifterne haver jeg underrettet, at Korn dér

---

[1]) Sendt med Artillerilieutenant Krogh til Kjøbenhavn, og der fra med Overkrigskommissær Budde til Norge.

[2]) Adlersparres Brev, der var udateret (i Afskriften), lød saaledes:

„Durchlauchtigste Furste! Allernådigste Herre! Jag vågar härhos i underdånighet uppvakta Eders Durchlauchtighet med afskrifter af tvänne skrifvelser från Statsministeren Grefve Bernstorff til Statsministeren Baron von Engeström, rörande de ofördröjeligen började fredsunderhandlingarne emellan Sverige och Danmark. Allt är i Jönköping i full ordning, och Konungen i Sverige har utnämnd Envoyén Adlerberg till fredsmäklare. Den 12te dennes är underrättelsen härom i Köpenhamn; inom denne månads slut äro negociationerne troligen började och troligen snart slutade, kanske inom et par dagar efter sammanträdet. Riksens ständer åtskilljas den 11te November. Den tidspunkt synas således vara ganske nära, då Sverige med glädje får emottaga sin kronprins inom sina egna gränser. Det vore för mig ganska angenämt at kunna i underdånighet uppvakta Konungen med underrättelse om stället, hvarest det är Konungens och nationens befullmäktigade tillåtet att i underdånighet möta Eders Durchlauchtighet, så snart fred är sluten emellan Sverige och Danmark. Jag vågar ännu en gång i underdånighet

var at erholde, for at benytte dette ved de meddelende Licencer. Maatte denne min Fremgangsmaade finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald. Den ligeledes denne Statsraadens Skrivelse vedlagte Fredstraktat imellem Sverig og Rusland maa være Deres Majestæt bekjendt, paa hvilken Grund jeg har troet det urigtigt at oversende samme [1]).

Korntilførselen er hidindtil saare ubetydelig. Maatte det Rygte være usandt, at Kejseren af Rusland ej har ratificeret Traktaten, og at dette er Aarsagen, hvorfor de svenske Havne hidindtil staa aabne for Englændere og deres Krydsere. Til Norges Forsyning kan nu ikkun 6 til 7 Uger benyttes, forinden Vinteren gjør Havnene utilgængelige. En i dette Øjeblik fra Provideringskommissionen modtagen Fortegnelse over de siden 1ste September indkomne Kornvarer giver Undertegnede sig den allerunderdanigste Frihed at vedlægge [2]).

---

upprepa, att Sverige är i stort behof af Eders Durchlauchtighets snara ankomst, större än att jag på papperet skulle kunna förklara det. Jag vågar nu äfven uppvakta Eders Durchlauchtighet med den säkra underrättelsen, att Norje kan i Sverige erhålla all den spanmål, det behöfver, och at handelen dermed kan börjas när som hellst och från hvilka orter som åstundas. Med djupaste vördnad etc."

Herpaa afgav Prinsen den 13de Oktober 1809 følgende Svar:

„Deres Højvelbaarenheds ærede Skrivelse er bleven mig overleveret af Hr. Kapitajn Forsell, og De tillader mig her at udtrykke den sande Erkjendtlighed, jeg føler for disse nye Beviser paa en saa fortjenstfuld og almindelig agtet Mands Agtelse og Venskab. Den Taknemmelighed, jeg føler for og skylder Kongen af Danmark for de mange Beviser paa Naade og Tiltro, Højstsamme har værdiget mig i de 25 Aar, jeg har staaet i Hans Majestæts Tjeneste, flere Motiver, fremledt af min Embedsstilling og mine øvrige Forhold, foranlediger det inderlige Ønske: forinden jeg, efter at Freden imellem Sverig og Danmark er undertegnet, og for saa vidt den politiske Stilling det da tillader, antager det i Deres Højvelbaarenheds Skrivelse ommeldte Andrag eller tiltræder den mig tiltænkte hæderfulde Post i Sverig, personlig at opvarte Hans Majestæt Kongen af Danmark. Saaledes ser jeg mig for Øjeblikket ej i Stand til, men nødt, endnu for kort Tid at udsætte det i Deres Højvelbaarenheds sidste Skrivelse begjærte bestemte Svar. Paa disse Grunde maa jeg ønske, at ommeldte mit Svar forinden maatte oppebies. Jeg tør haabe, at dette Skridt, som Hjærtet og Pligten byder mig, vil vinde Deres Højvelbaarenheds Bifald. I øvrigt — og jeg er forsikret, at Deres Højvelbaarenhed heri tænker overensstemmende med mig, — er jeg overbevist, at de nordiske Rigers Selvstændighed og Lykke alene dependerer af en tæt Forbindelse mellem disse Rigers Regeringer. Ikkuns denne kan give os Kraft til at modstaa fremmed Indflydelse, og det er sikkert enhver retskaffen Nordbos Pligt, hertil at bidrage efter Evne. Deres Højvelbaarenheds Kommunikation, at Kornudførselen til Norge af de svenske Havne er tilladt, haver jeg meddelt vedkommende civile Avtoriteter. Den vilde fortrinlig kunne benyttes fra de nærmest den norske Grænse beliggende Havne. Det er med den mest udmærkede Højagtelse etc."

[1]) Hertil i Bogstavskrift, Resten af Brevet er i Sifre. [2]) Fortegnelsen er saalydende: „Tabel over de til Norge ankomne Korn- og Fedevare siden første September. For Kongelig Regning: Rug, 3348 Tdr.; Byg, 1218 Tdr.; Havre, 1385 Tdr.; Malt, intet; Gryn, 2 Tdr.; Ærter, 2 Tdr.; Kjød, intet; Flæsk, 1 Sk#. For privat Regning: Hvede, 50 Tdr.; Rug, 5596 Tdr.; Byg, 4798 Tdr.; Havre, 1649 Tdr.; Malt, 398 Tdr.; Gryn, 649 Tdr.; Ærter, 898 Tdr.; Kjød, 22 Sk#; Flæsk, 31 Sk#."

Efter at dette var sluttet, modtog jeg en Svarskrivelse fra Statsraad Adlersparre, som indeholder, at Caulincourt har offentlig erklæret sig mod den i Fredstraktaten de Svenske tilstaaede Frihed at indføre Kolonialvarer og Salt, at det russiske Ministerium derimod har erklæret sig end mere at ville udvide Handelsfriheden for Englænderne. Naar dette er sandfærdigt, saa giver det tilstrækkelig Lys om den politiske Stilling. Statsraaden farer fort at svare, at ved min lange Fraværelse det russiske Parti vedblev at machinere for at forandre Beslutningen i Henseende til Successionen, at de for nylig havde udspredt det Rygte, at jeg aldrig kom til Sverig, (et Rygte, som jeg er overbevist ej har sin Kilde i Sverig), at han derfor holdt efter Freden enhver Dag af Vigtighed, og det om saa mere i den nuværende politiske Krisis, at han derfor maatte raade og ønske, at min Rejse til Danmark, efter at Freden var sluttet, maatte opgives. Efter det forommeldte overbevist om, at Freden med os ej er saa nær, tror jeg at kunne opskyde Svaret i nogle Dage, inden hvilken Tid jeg tillidsfuld tør haabe at erholde Deres Kongelige Majestæts Resolution paa mit Andragende. Maatte det tillades mig forinden Freden og snarest mulig at rejse til Danmark! Mit Svar skal i al Fald blive overensstemmende med mine Grundsætninger, min Overbevisning om Pligt og min Karakter, som Deres Kongelige Majestæt kjender, og i den, at det er vigtig i min tilkommende Stilling ej at lade sig foreskrive Love og ej at vænne dem dertil. Alt modificeret efter Omstændighederne. At det her ommeldte ej bliver bekjendt for nogen anden, haaber tillidsfuld og allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 25de Oktober 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Rapport er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt, end at et ej ubetydeligt Antal Skibe, hvoriblandt flere Kornskibe, saa vel fra Danmark som fra Sverig, ere ankomne i disse Dage. Med sand Glæde iler jeg foreløbigen at indmelde dette; den mere detailerede Beretning skal indsendes med næste Kurér.

Jeg er effen kommen tilbage med Prins Frederik fra en Rejse til Frederiksværn. Med Længsel forvente vi Deres Majestæts Befalinger, da ingen Kurér er ankommen [1]).

Fra Sverig haves en, sandsynlig overdreven, Underretning om dén herskende Gjæring, da de tre Stænder have forenet sig mod Adelen,

---

[1]) Hertil i Bogstavskrift; Resten af Brevet er i Sifre.

hvorefter Borgerkrigen var nær ved at udbryde. Man tilføjede, at under Haanden betydelige Armékorpser bleve samlede. Uagtet det synes overdrevent, ansøges dog allerunderdanigst om Deres Kongelige Majestæts Resolution, hvorledes vi i saa Fald have at forholde os, men fornemmelig naar et af Partierne skulde forlange de norske Deres Kongelige Majestæts Troppers Hjælp. Maatte dette blive Tilfældet, og Foreningen bevirkes!

I en af de engelske Aviser skal staa et Brev, skrevet her fra til Gothenborg, af det Indhold, at [vi,] da vi havde ophævet Kaperfarten, med Sikkerhed forventede, at England vilde lade vores, men fornemmelig vores Kornskibe gaa uforstyrret; naar denne vores Forventning derimod ej skulde blive opfyldt, da vilde vi, uagtet vi da saa' os nødt til at indskrænke vores Handel, sikkert igjen tillade og end mere med yderste Anstrængelse forøge og opmuntre Kaperfarten. Der skal være tilføjet i de engelske Aviser, at jeg sandsynlig havde ladet indrykke dette i samme. Jeg forsikrer paa min Ære, at jeg til den Tid ej har været vidende om denne Skrivelses Existence og ansøger Deres Kongelige Majestæt at bevise mig den Naade, i Fald den ommeldte Skrivelse skulde have eller erholde nogen politisk Tendens, da at give denne min Erklæring, som jeg skylder min Ære og min Stilling, al mulig Publicitet.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 4de November 1809.

Allerunderdanigst Rapport!

Jeg erkjender med allerunderdanigst Taknemmelighed Imodtagelsen af Deres Majestæts Befaling af 21de f. M. I Følge heraf haver jeg opgivet min forehavende Rejse til Danmark, og imødesér jeg Deres Majestæts videre allernaadigste Befalinger. Men forinden jeg kan tiltræde min nye Bestemmelse, bliver det yderst vigtig for mig bestemt at være underrettet, hvorledes saa vel det franske som det russiske Kabinet have erklæret dem i dette Anliggende.

Det Mørke i Rygtet om Hr. Kancellipræsident Kaas kunde let oplyses, naar han vilde bekvemme sig til at lade afhøre ved Tingsvidne flere Personer af ommeldte Selskab, som siges om, at have hørt og udladt sig for ham over det ommeldte Udtryk. En eller flere Skrivelser af Personer af samme Selskab, som ej have hørt det, som Kancellipræsidenten producerer, bevise herover intet. Dette saa vel som nogle lignende Procedurer kan og vil ej fornærme mig; de foranledige mig ikkun, for saa længe jeg staar i Embedsforhold med ham, at forlange, at Hr. von Kaas fralægger sig det hans Ære krænkende Rygte.

Smerteligere, uagtet min Overbevisning og Selvfølelse sætte mig over Fornærmelse, har det været for mig, at han i samme Selskab, og hvilket flere vil kunne bevidne, har paastaaet og søgt at bevise [1]), at jeg havde været ulydig mod Deres Kongelige Majestæts Befalinger at rykke ind i Sverig o. s. v., at han imidlertid havde prækaveret sig for Følgerne ved at nedlægge en Erklæring i Deres Kongelige Majestæts Arkiv, at det havde været muligt, da han havde været lige saa vel underrettet, lige saa vel havde sine Lister, som jeg, o. s. v.

Jeg bør, thi jeg frygter endnu at miskjendes i et Øjeblik, hvor jeg træder ud af Deres Kongelige Majestæts Tjeneste, hvor min eneste Attraa er at være overbevist om Deres Kongelige Majestæts naadige Tilfredshed med min ringe Tjenste, med blødende Hjærte og paa min Ære forsikre, at ikkun Mangel paa Levneds- og Transportmidler og paa Mandskab gjorde denne Indmarche fysisk umulig, eller naar det ubetydelige Korpses Undergang skulde forekommes, og jeg bør næsten formode [2]), at Kancellipræsidenten var, eller for det mindste senere er bleven, overbevist om det urigtige i disse sine Anskuelser og Ytringer.

Fra Statsraad Adlersparre har jeg pr. Parlementær erholdt en Formular om Valgakten og Forsikringen. Begge ere i saadanne Udtryk, at jeg ej kan have noget derimod at erindre; men der er flere Gjenstande, hvorover jeg maa have nærmere Oplysning, forinden jeg kan antage dette Tilbud, og dette vil sikkert finde Deres Majestæts Bifald.

Den ved Brigaden Lowzow værende Feltpræst Storm har anmodet mig om at anbefale ham Deres Majestæts Naade til videre Befordring. Jeg vover at vedlægge de for ham talende Attester og holder det for Pligt herved at opfylde dette hans Ønske.

Ligeledes vover jeg her allerunderdanigst at bringe i Erindring, anbefalende Deres Majestæts Naade:

1) Den af mig for Kommandørkapitajn Sølling allerunderdanigst anbefalede Ansøgning om at erholde en passende Godtgjørelse for de ved de ham tilhørende Lodsbaade gjorte Priser, hvorpaa ingen Resolution er indløben.
2) Mit af Deres Majestæt i sin Tid allernaadigst approberede Forslag om Interimskommandantposten i Frederiksstad for Generalmajor Holst.
3) De tvende, flere Gange anbefalede og fortrinlig længe tjente, Regimentskvartermester Garben, der har tjent som Avditør, og Avditør Randulff, begge ved det nordenfjældske Regiment, og som begge have Deres Majestæts allernaadigste Løfte om, ved første forefaldende Lejlighed allernaadigst at komme i Betragtning til Befordring i det Civile.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

---

[1]) Hertil i Bogstavskrift. [2]) Herfra er Resten af Brevet i Bogstavskrift.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 8de November 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Jeg holder det for en hellig Pligt uden Ophold at tilstille Deres Majestæt vedlagte nøjagtige Afskrift af en Artikel af en engelsk Avis, som jeg har vovet at lade tilføje en Oversættelse. [1]) Efter Rygtet skal den samme Skrivelse, men muligen med andre Bemærkninger, være indført i andre engelske Blade. Jeg iler med at oversende samme, da jeg bør befrygte, at dens Indhold kunde kompromittere Deres Majestæt, og det om saa mere, da man siger, at nogle af vores af engelske

---

[1]) Artiklen, der findes indrykket i „The London Packet- and Loyds Evening-Post" Nr. 6604, 1809, lyder saaledes:

„Concerning the extent and causes of the recent relaxation of the Danish severity, we do not profess to be fully informed: but a vessel, which left Gottenburgh a few days after the last Mail, has brought us the following document, which is represented to be the substance of a letter from the Governor of Norway to the Danish Consul residing at Gothenburgh. „„The King of Denmark has agreed for the mutual advantage of England and Denmark, to grant facilities to the British commerce and navigation in the Baltic by prohibiting all Danish privateers. Nor is this all, he has also permitted the exportation of Norwegian produce to friendly and neutral ports, and thus has laid aside the strong measures resorted to on the rupture with England. The British, in consequence, now receive their supplies from Norway, the same as in times of peace. You will therefore perceive, that the commerce with England is really favoured as much as the situation of affairs will allow. But should England receive the only benefit derived from the relaxation of our Decrees? should that country, or its Government still continue in their barbarous policy of ruining by starvation a nation, which never has merited such treatment. I should deem it my duty, with the same ardour I besought the King to accede to the present moderate measures enforced against his enemies, to endeavour to procure such a change as could not be severely felt. Not only should I try to prohibit all exportation, but at the same time propose that an embargo be laid on all ships or vessels, exceeding the burthen af 20 lasts; — and I most solemnly assure You that not a single piece of timber shall be permitted to be exported from hence to England, at least so long as I have the command in this country. If I am not deceived, the merchants af Sweden would be glad to see the communication with Norway open and that the export trade should continue as at present. Endeavour therefore to convince the English agents and the British Government, that it will prove highly to their own advantage to evince an equal moderation on their part; for otherwise I have a list of the ships and cargoes that have been lately expedited, and have a watchfull eye upon those now shipping their cargoes; so that I might easily have it in my power to adopt such measures, as would prove highly detrimental to the British trade."" — There are a number of difficulties in the way of receiving this letter as that, which it professes to be. If there has been a secret understanding between the courts of Copenhagen and St. James, case would have been taken that it should not be thus indiscreetly published by the Government of Norway. But we do not think that the King of Denmark either fears Bonaparte so little, or loves the British Government so well, as to have entered into any amicable negociation."

Kapere opbragte Skibe, som Skibskapitajnerne dér skulde have kjøbt tilbage, senere paa Hjemrejsen skal være opbragt af franske Kapere, til Dels fordi, som det hedder, deres Papirer ej vare i Orden. Jeg holder det for overflødigt her allerunderdanigst at forsikre, at den ommeldte Skrivelse ej er affattet af Regeringskommissionen eller Undertegnede, da Kommissionen ej var i Stand til med en saa grov Ubesindighed at overskride Deres Majestæts Befalinger; men jeg er mig selv skyldig at gjøre Deres Majestæt allerunderdanigst opmærksom paa, hvor meget jeg ved dette Dokument kompromitteres, da det efter dets Stil, og da enhver maa formode, at ingen her i Landet foruden mit Vidende og dertil af mig at være avtoriseret kunde være saa uforskammet at skrive dette, næsten i mit Navn skrevne, Brev, nødvendig maa tilregnes mig. Saa vigtig det er for min nuværende og tilkommende Stilling, at dette oplyses, saa upassende og uhensigtsmæssig vilde enhver offentlig Retfærdiggjørelse fra min Side være, da den vilde ligne en Undskyldning. Jeg overlader denne Sag, for saa vidt den angaar min Person, til Deres Majestæts Decision, som jeg allerunderdanigst ansøger om snarest mulig at erholde. Det er næsten utroligt, at nogen af Deres Majestæts Undersaatter skulde af Forfængelighed eller Bihensigter kunne have ladet sig forlede til en saa højst ufornuftig og uforskammet Fremgang. Men skulde denne Skrivelse være mere end engelsk Opfindelse, da maa det i Bilaget anførte Udtryk „danske Konsul“ vel være en Trykfejl, da naturlig for Øjeblikket ingen dansk Konsul kan være i Gothenborg, og den fornødne Oplysning kunde erholdes ved den engelske Konsul Smith i Gothenborg. I al Fald har den ej stiftet Nytte; thi desværre ere i de senere Dage over 50 af vores Skibe blevne opbragte, da, som Rygtet nu siger, de svenske Havne først skal lukkes den 15de eller 16de d. M.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 9de November 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I dette Øjeblik, da Kureren Lieutenant Holten skulde afgaa, erholder jeg under Haanden fra Statsraad Adlersparre det Bilag, hvoraf Afskrift allerunderdanigst vedlægges, i hvilken Henseende jeg maa ansøge om Deres Majestæts allernaadigste Resolution snarest mulig [1]).

---

[1]) Bilaget indeholder bl. a. Meddelelse om, at en fransk Kaper havde opbragt et norsk Skib, hvis Skibsbesætning imidlertid havde overmandet Prismesteren og ført Skibet til Ystad.

Maatte dette ej være en Følge af det i Dag allerunderdanigst indmeldte. Ligeledes indeholder forbemeldte Skrivelse, at Fredstraktaten med Sverig fra Kejseren af Rusland er bleven ratificeret.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 15de November 1809 [1]).

Til Hans Durchlauchtighed Prins Christian August
til Slesvig, Holsten, Sønderborg p. p.

Deres Rapporter af 18de og 25de Októbér samt af 3dje og 10de [2]) November haver jeg rigtig modtaget.

Jeg tror, at Øjeblikket er kommet, hvor Freden med Sverig bør sluttes, og derfor er Kammerherre Rosenkrantz afrejst til Jønkøping. Handelen er aabnet mellem Sverig og Danmark i visse Artikler, som af hoslagte kan ses, og de Svenske har alt bevilget Handelen indenskjærs til Norge, ligesom at Fjendtlighederne siden den 12te d. M. ere ophørte fra begge Sider.

Jeg sender Dem derfor Deres Afskeder, som Tid og Omstændigheder nøde mig at give Dem, med den Begjæring, at De bruger disse først, naar De tror Øjeblikket rigtigst, og dersom De ej tror at kunne benytte det strax, da holdes Sagen hemmelig indtil det Øjeblik, De vil afgaa. Jeg takker Dem meget for den Tid, jeg haver afbenyttet Deres Talenter, særdeles for Deres udmærkede Tjeneste i Krigen. Maatte De finde de lykkelige Dage, som jeg ønsker Dem, saa vil jeg ej føle saa haardt det Tab, som ellers er og bliver uopretteligt.

Det Rygte, som er gaaet i Norge, at noget af dette Land skulde aftrædes til Sverig mod anden Erstatning, er et blot Rygte, som ej fortjener mindste Troværdighed.

Hvad det angaar, at man i de engelske Aviser har skrevet i Deres Navn, da er det formodentlig en tosset Kjøbmands Spekulation, og jeg har dog Møje at tro, denne Efterretning kommer fra Norge. Imidlertid finder jeg det godt at lade Sagen under Haanden undersøge, og Regeringskommissionen bør for sammes egen Retfærdiggjørelse gjøre det.

Jeg har erholdt ved Kureren Lieutenant Holten Efterretning, at i de sidste 5 Uger er opbragt i Gothenborg 80 danske Skibe, som med Korn og Provisioner vare bestemte til Norge. At de Engelske endnu ustraffet og uden Anke af de Svenske kunne udføre sligt, er meget ubehageligt.

---

[1]) Afsendt med Kurér Lieutenant Bull. [2]) Skal være 4de og 8de.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem i Deres nye Stilling og beder Dem at underrette mig om, naar De rejser og gjør Brug af Deres Afsked.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 21de November 1809 [1].

Til Hans Durchlauchtighed Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p., Statholder og Feltmarskalk.

Vi have denne Gang blot at underrette Dem om, at Fredsunderhandlingerne i Jønkøping ere i fuld Gang, og at de Svenske søge at lette alt.

I Anledning af det, som har staaet i det engelske Oppositionsblad betræffende den norske Handel, da have Vi i Statstidenden søgt at gjendrive denne Sag; thi Stiltienhed syntes Os i denne saa ubehagelige Sag altfor farlig [2].

Vi slutte med de bedste Ønsker for Dem.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

---

[1]) Afsendt med Kureren Lieutenant Krogh. [2]) Gjendrivelsen, der findes i Statstidenden for den 20de November 1809, er given Form af et Brev til Statstidendens Udgiver, dateret den 8de November, saalydende: „Med lige saa stor Forundring, som grundet Uvilje have vi i flere engelske Blade læst et foregivet Brev fra vor elskede Statholder til den danske Konsul i Gothenborg. Dette Brev, som De sikkert ogsaa i Kjøbenhavn har faaet Kundskab om, sætter vort Forhold og Opførsel mod England i et saa tvetydigt og falskt Lys, at jeg gjør mig det til Pligt at bede Dem at gjøre offentlig Brug af mit Brev og at meddele den authentiske Forsikring, at et saadant Brev aldrig er kommet fra vor Statholders Pen. Hvo, der kun halvt kjender denne Prins, vil ikke have ham mistænkt for, at han paa en lige saa paafaldende som urimelig Maade skulde have tilladt sig Ytringer, som vilde staa i den umiskjendeligste Modsigelse med hans Forpligtelser, vor Konges Hensigter og vor hele Stilling. Om dette efter Foregivende fra Gothenborg til England komne Brev er udtænkt i Sverig eller er en Opfindelse af engelske Avisskrivere, derom er jeg ikke i Stand til at give Dem nogen Vished. At en Nordmand af nedrig Egennytte eller af skadefro Hensigter skulde have ladet sig forlede til at skrive saadant Brev, tror jeg saa meget mere at turde kalde i Tvivl, da det her er noksom bekjendt, at ingen dansk Konsul under Krigen har opholdt sig i Gothenborg, til at det skulde falde nogen ind, enten bona fide at skrive til en saadan eller opgive et opdigtet Brev sammes Adresse. Hvordan det end er, saa vil De indsé, at vi efter alle de, jeg tør vel sige, mageløse Lidelser og Mangler, som vi Nordmænd have maattet kæmpe imod og endnu udholde, og ved den af os udviste vedvarende Taalmod og urokkelige Troskab i Udøvelsen af de Pligter, som Konge og Fædreland paalægger os, hverken kunne taalmodigen bære en Bagvaskelse af den Natur eller lade samme hengaa upaatalt."

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 22de November 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Siden min sidste allerunderdanigste Melding er intet forefaldet, som fortjener at indmeldes til Deres Majestæt.

Fra Provideringskommissionen vil med denne Kurér ske Indberetning til Provideringskommissionen i Kjøbenhavn om de her ankomne Kornvarer og Levnedsmidler. Desværre have vi erfaret, at i forrige Maaned henimod 60 Skibe, foruden en De. Krudt, Munderingssager m. m., over 3000 Tønder Korn, ere faldne i Fjendens Hænder. I denne Maaned er, for saa vidt man véd, nogle og 30 Skibe bleven tagne. Nu da de svenske Havne ere sluttede, begynde de engelske med at opbrænde deres Priser paa Søen. Udførselen af Korn og Levnedsmidler til Norge er fra den svenske Regering bleven tilladt indtil videre for Indvaanerne af Gothenborgs Lehn. Landshøvding Grev Rosen har i denne Henseende erholdt de fornødne Instruktioner.

Et løst Rygte har talt om Ubehageligheder, som skulde være mødt Kureren Kapitajn Huitfeldt i Helsingborg; men da man ej herom har nogen bestemt Efterretning fra Sverig, da to Kurerer, Lieutenanterne Høyer og Holten, senere ere afgaaede, og da vi ej have været saa lykkelige paa deres Depecher og overalt siden den 21de f. M. at erholde nogen Befaling fra Deres Majestæt eller noget privat Brev fra Danmark, som vi alle have daglig imødesét med Længsel, saa har jeg ej troet længere at turde opsætte Kurerens Afsendelse, da Deres Majestæts Tjeneste derved vilde lide, og Correspondancens hastige Befordring i denne Tid er saa vigtig for de Handlende.

Fra Amtmand Stephanson[1]) er mig bleven tilstillet med et Skib flere Brevskaber til hastig Befordring. Disse følge ligeledes med denne Kurér. Et af disse, sandsynlig det til Kancelliet eller det til Rentekammeret, skal indeholde en Relation af en af ham bevirket Kontrarevolution ved Fordrag med en engelsk Officer, kommanderende en sloope of war, hvorved den danske Myndighed er igjenoprettet, og den berygtede Jørgensen bleven transporteret til England, hvor han efter Rygte skal være bleven sendt i Prisonskibet blandt de øvrige danske Matroser.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 22de November 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I det samme Øjeblik, da Kureren, Lieutenant Vahrendorff, skulde afgaa, var jeg saa lykkelig at modtage Deres Majestæts naadigste

---

[1]) S. Stephansen, Amtmand i Vestamtet paa Island.

Befaling af 15de d. M. ved Lieutenant Bull, som ved det slette Ve saa længe undervejs er bleven opholdt. Flere Grunde maa bev mig endnu at udsætte Benyttelsen af de samme vedlagte Bilage. Sa snart Freden er sluttet, har jeg anmodet Statsraad Adlersparre o en Konversation paa Grænsen, hvis Udfald maa decidere min Fre tids Skæbne, da saa vel Æren som det hele af min Stilling, forind jeg officielt antager Andraget, fordrer at oppebie det ommeldte Ti punkt og at have fuldkommen Overbevisning over flere Gjenstand Efter at være tilbagekommen fra denne Sammenkomst, skal jeg ude Ophold indmelde min Beslutning til Deres Majestæt, og bliver i Føl heraf og Deres Majestæts naadigste Tilladelse det mig oversendt for saa længe en Hemmelighed. Jeg vover ej længe at ophold Kureren og benytter disse Øjeblikke foreløbigen, for saa vidt det muligt, at udtrykke et yderst rørt og Deres Majestæt aldeles opofr Hjærtes taknemmelige Følelser for de naadige Ytringer i Skrivels af 15de d. M. Maatte jeg i enhver Stilling altid være saa lykke at give Bevis paa, at Deres Majestæt ej skjænker Deres naadige Til til en Uværdig.

Det øvrige Indhold af Deres Majestæts Befaling skal blive efte levet, og vover jeg tillidsfuldt at haabe, at Deres Majestæt end herved vil tage allernaadigst Hensyn paa min Stilling.

Imodtagelsen af Storkommandørkorset erkjender

allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 29de November 1809 [1]).

Til Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p., Statholder i Norge.

Deres Rapporter af 22de November haver jeg rigtig modtaget. Det bedrøver mig meget, at saa mange Korn- og Proviantskibe ere opbragte. Jeg har stoppet noget Overførselen, indtil de to Brigger, som ere i Kiel og Nyborg, ere afgaaede; intet skal forsømmes for at faa disse til Norge. Imidlertid, da de Svenske have tilladt, at vore Skibe maa fare paa de svenske Havne, samt at den norske Tilførsel nu favoriseres fra Sverig, saa haaber jeg paa denne Maade at proviantere Norge bedre end direkte fra Jylland. De maa paa alle mulige Maader lade opkjøbe i Gothenborg vore der opbragte Skibe samt disses Ladninger; thi Manglen paa Skibe vil blive forfærdelig,

1) **Afsendt med Kureren Lieutenant Beichmann af jyske Skarpskyttekorpses 1ste Bataillon.**

og blot ved at opkjøbe Priserne og ved at ophjælpe Skibsbyggeriet kan dette ulykkelige Savn afhjælpes.

Det af Dem forlangte Forskud af 8000 Rdl. skal vorde Dem udbetalt.

Historien med Island er meget sælsom, men om denne er foranlediget ved Stephansen til det bedre igjen, maa Gud vide.

Deres altid meget hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 28de November 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Da jeg modtog Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 15de d. M., løb et temmelig almindeligt Rygte, som paa de anførte Grunde foranledigede min under A i Afskrift allerunderdanigst vedlagte Skrivelse [1]) til Hr. Kancellipræsident Kaas, hvorpaa jeg erholdt det under B in

[1]) Dateret Christiania den 23de November og lyder saaledes:

„Deres Excellence vil gunstig erindre, da jeg herom gav mig den Frihed at meddele Dem Kommunikation, at jeg med Kurér, Lieutenant Holten indsendte min allerunderdanigste Forestilling til Hans Majestæt om den i Afskrift vedlagte Artikel af en engelsk Avis. Da den mulig politiske Tendens, den her ommeldte Skrivelse kunde erholde, hvortil jeg var angivet som Forfatter, hverken i min nuværende, som i min tilkommende, Stilling kunde være mig ligegyldig, saa var det en Pligt, jeg skyldte mig selv at forsikre Hans Majestæt paa Ære og Ed, at hverken jeg eller Regeringskommissionen havde affattet denne Skrivelse, med allerunderdanigst Anmodning at, om saa fornødent, denne min Erklæring maatte gives al mulig Publicitet. I øvrigt indeholder denne Skrivelse, som jeg har forevist Prins Frederik af Hessen, hverken Formodninger eller Personaliteter. Herpaa erholdt jeg med denne Kurér Hans Majestæts Befaling, at Regeringskommissionen herover skulde afgive sammes Erklæring og søge at udforske, hvem som var Forfatteren. Jeg kan ej nægte, at et temmelig almindeligt Rygte, men fortrinlig i Sverig, angiver Deres Excellence som Forfatter af en lignende Skrivelse, hvoraf denne da siges at være en fejlagtig Oversættelse. Jeg ønsker, men fortrinlig nu, da jeg hører, at Deres Excellence agter at forlade os paa Mandag, at give et Bevis paa, at jeg for min Person aldrig har været fornærmet, om min Tjenstvillighed, og overalt at undgaa alt, hvad som kunde gjøre Eclat eller ligne Chicaner eller være Dem uangenemt. Jeg har derfor holdt for en Pligt, jeg skyldte Deres Excellence, og forinden jeg lod den kongelige Befaling cirkulere iblandt de øvrige Regeringskommissionens Medlemmer, at anmode Deres Excellence om Deres behagelige Erklæring i Henseende til det ommeldte Rygtes Sandfærdighed. Jeg ønsker, at Deres Excellence i dette Skridt ej vil miskjende min Karakter og Tænkemaade, som jeg aldrig skal fornægte. Om Deres Excellences behagelige skriftlige Svar, om mulig inden i Morgen Middag, anmoder ærbødig

Christian, Prins til S. Holsten.“

originali medfølgende Hans Excellences Svar[1]). Det af mig i denne Skrivelse indcirklede Sted foranledigede mig at affordre de øvrige

---

[1]) Er dateret Christiania den 24de November og har følgende Ordlyd:

„Durchlauchtigste Prins, Feltmarskalk og Statholder! Ved Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds naadige Skrivelse af Gaars Dato har jeg haft den Ære at modtage Udskrift af en Artikel, som findes indført i den engelske Tidende, „The London Packet and Lloyds Evening Post" af 27de og 29de September d. A., og at det derhos har behaget Deres Durchlauchtighed at tilkjendegive mig, at Hs. Majestæt Kongen har befalet, [at] Regeringskommissionen skulde derover afgive sin Erklæring samt søge at udforske Forfatteren, men tillige at ytre, at da et Rygte, saa vel her i Landet som i Sverig, angiver mig som Forfatter af en lignende Skrivelse, saa attraar Deres Durchlauchtighed min Erklæring, forinden den kongelige Befaling kommuniceres Regeringskommissionen, — saa skulde jeg med den sande Taknemmelighedsfølelse, som denne af Deres Durchlauchtighed tagne og for mig lige saa kjærkomne som behagelige Beslutning indgyder mig, underdanigst afgive følgende Erklæring: Jeg tilstaar, at da jeg læste ovennævnte Artikel, hvilket først skete Dagen efter, at Lieutenant Holten var afgaaet som Kurér, da maatte jeg erkjende mig adskillige Udladelser deraf, hvilke af mig vare ytrede i en privat Skrivelse til Kjøbmand Faye i Gothenborg, men jeg kunde derhos ikke ansé benævnte Artikel for andet end et fejlagtigt, forfusket Udtog af denne min Skrivelse. Det maatte naadigst tillades mig at kalde tilbage i Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds gunstige Erindring de mange Samtaler, som forefaldt i Regeringskommissionen strax efter min Tilbagekomst fra Kjøbenhavn angaaende dette Lands fortvivlede Tilstand og Midlerne til at kunne forsyne det for Vinteren paa en nogenlunde sikker Maade. Deres Durchlauchtighed og enhver af Kommissionens Medlemmer følte sig derved stedse opflammet af den Ild, som brændte i vore Bryster for Konge og Fødeland, og ligesom vi samtligen stedse maatte beklage, at der ikke gaves noget passende Forslag at gjøre Hans Majestæt Kongen til Gavn for Norges sikre Forsyning, saaledes besluttede vi hver for sig at ville virke, hvad vi formaaede, som redelige og tro Undersatter til Bedste for det Land, hvis Varetægt var os allernaadigst anfortroet. Jeg mindes endnu saa vel, hvorledes vi gave hinanden indbyrdes Haanden derpaa, hvorledes enhver, besjælet paa én Gang af samme Nidkjærhed, erklærede, at vore Personer, vort Velfærd, ja intet skulde være os saa helligt, at vi ikke villigen opofrede os for dette store Maal. Den samme Varme, som bemægtigede sig mit hele Væsen under disse for mig uforglemmelige Samtaler, den fulgte mig og i mine ensomme Timer, og da det paa den Tid indtraf, at svenske og engelske Agenter under borgede Navne rejste om i Landet og opkjøbte Norges større Skibe og Produkter indtil betydelige Summer, for at overføre samme til Gothenborg og der fra til England, saa følte jeg mig derover saa opbragt, at jeg i et Øjeblik af ondt Lune skrev til forbemeldte Kjøbmand Faye, som jeg paa min Rejse til Kjøbenhavn havde lært at kjende for en fornuftig og af sand Fædrelandskjærlighed besjælet Mand. Det er muligt, at jeg, da jeg skrev til en Landsmand, der var lige saa vel underrettet om Norges Stilling i det hele som jeg, og som jeg tiltroede Konduite nok til at bedømme Vigtigheden af mit Brevs Indhold, ikke nøje nok har vejet mine Ord. Det er en Fejl hos mig, som jeg desværre ofte har haft Anledning til at beklage, at mit alt for varme Hjærte ofte fører den kolde Fornuft paa Afveje, men jeg er dog overbevist om, at naar mit Brev, som jeg haaber vil ske under mit forestaaende Ophold i Gothenborg, kan blive fremlagt i sin hele Sammenhæng, saa vil det upassende og uforsvarlige, som fremkommer af det i den engelske Avis meddelte Udtog, for en stor Del bortfalde. Anledningen til mit Brev var det Opkjøb, som skete her i Landet, hvorved Hans Majestæt Kongens for Norge saa velgjørende Beslutninger fik en ganske modsat Virkning. Det maatte indignere mig og enhver at se Norges

Regeringskommissionens Medlemmer Erklæring, dog foruden at underrette dem paa nogen Maade om forommeldte Correspondance, en Pligt, jeg skyldte mig selv og mine Kolleger for at forebygge al Misforstaaelse. Denne allerunderdanigste Erklæring følger under C [1]. Jeg haaber, at dette mit Forhold saaledes vil finde Deres Majestæts allerhøjeste Bifald.

Jeg er overbevist, at Kancellipræsidenten har skrevet det ommeldte i den bedste Hensigt. Jeg ønsker og ansøger, at Deres Majestæt allernaadigst vil tage dette i Betragtning. Jeg har sandelig aldrig følt Forbitrelse imod eller været fornærmet ved ham. Naar hans Adfærd paa Vestgaard, hans Negocieren samt Affattelsen af den ommeldte Skrivelse uden forud at underrette mig om deres Indhold og Gjenstand, som han dog skyldte mig som Statholder og hans Foresatte, gav mig Anledning til grundet Klage m. m., naar den første foranledigede Umuligheden for mig at staa med ham i noget

---

Marv føres over til en Fjende, som vedblev sit grusomme Udhungringssystem; derpaa vilde jeg gjøre en norsk Mand opmærksom, paa det han under sit Ophold i Gothenborg kunde benytte de Vink, jeg gav ham, hos de 3 à 4 store Handelshuse der paa Stedet, som berigede sig ved vore Uheld, og ved muligen at bringe deres Interesse med i Spillet bevirke en og anden Forholdsregel fra den engelske Regerings Side, som kunde gavne Norge. Af dette mit Foretagende har jeg paa den Tid ikke gjort nogen Hemmelighed enten for Deres Højfyrstelige Durchlauchtighed eller for Regeringskommissionens øvrige Herrer Medlemmer, endskjønt jeg ikke kunde meddele Brevets egentlige Indhold, hvoraf jeg ingen Kopi har taget. At Kjøbmand Faye skulde have meddelt nogen Gjenpart af min Skrivelse, det kan jeg ikke tro; derimod har jeg af nogle Rejsende hørt, at han skal have begaaet den Uforsigtighed at læse mit Brev for nogle Kjøbmænd i Gothenborg, og disse have da formodentlig sammensat et Værk, som passede for deres og den engelske Politiks Ideer. Dersom jeg har fejlet, dersom jeg paa nogen Maade kan ved dette aldeles private Brev til en privat Mand have givet Anledning til nogen politisk Diskussion, som maatte have mindste skadelige Indflydelse paa min Konges politiske Forhold, saa bør jeg lide derfor, og saa undergiver jeg mig min allernaadigste Konges Vilje med sand Tilfredshed, overbevist om, at han dog aldrig vil miskjende mine Hensigter. Den samme Overbevisning har jeg for Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds Vedkommende, og ved en for mig saa beroligende Tanke vil jeg slutte denne min Erklæring med den Forsikring: at hvad Rygter end kan have tillagt mig, og hvilke Ubesindigheder jeg end kan have gjort mig skyldig i, saa har jeg dog aldrig miskjendt Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds ophøjede og ædle Karakter og Tænkemaade. Mit højeste Ønske er det, at kunne forlade dette Land med den for mig saa inderlig kjære Overbevisning, at jeg ikke blev ansét Deres Højfyrstelige Durchlauchtigheds Naade og Bevaagenhed ganske uværdig, samt at De vilde med Godhed modtage Forsikringen om min oprigtige Hengivenhed og højeste Ærefrygt. Underdanigst Kaas."

[1] I den vedlagte allerunderdanigste Erklæring, der er undertegnet af Christian, Prins til Slesvig Holsten, Rosenkrantz og Wedel Jarlsberg og dateret 27de November 1809, erklære Underskriverne saa vel paa Kommissionens Vegne, alle som én, som hver for sit Individuum, ej at have været vidende om den i den engelske Avis indrykkede Artikel, før enkelte af dem fra Gothenborg hørte Tale om den, hvorfor de ej har kunnet forfatte den eller givet Anledning til den. Til sidst ansøge de om, at Indholdet af deres Erklæring, for saa vidt den engelske Artikel maatte erholde nogen politisk Tendens, maa blive indrykket i Statstidenden.

Embedsforhold, saa falder ved hans Afrejse denne Vanskelighed bort. og jeg ansøger derfor allerunderdanigst, at alle Fornærmelser imod mit Individuum maatte forglemmes og det herom indmeldte bortfalde. Kancellipræsidenten kjender jeg som en meget duelig Embedsmand, naar han bliver i en Virkekreds, som er passende til hans Evne og Karakter. Fejler han, saa sker det ved at hans varme og meget sangvinske Temperament, hans Forfængelighed og deraf flydende Embarras foranlediger Ubesindigheder og Fejltagelser, som han ved mere roligt Overlæg vel ej vilde være i Stand til. Jeg holder det i hver Henseende for Pligt at anbefale hans Sag til Deres Majestæts Naade; men jeg er i min Stilling tillige pligtig at indmelde til Deres Majestæt, at hans paa ommeldte Grunde begaaede flere Ubesindigheder og Forhold imedens dette hans Ophold her i Landet have foranlediget en meget ufordelagtig Stemning imod ham, saa at hans Ansættelse her ej kunde være andet end meget skadelig for Deres Majestæts Tjeneste.

I dette Øjeblik imodtager jeg Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 21de d. M. ved Lieutenant Krogh. Jeg erkjender med dyb og varm Taknemmelighed Deres Majestæts mig ved Prins Frederik af Hessen gjorte naadige Tilbud. Jeg har alt med forrige Kurér maattet vove at henvende mig til Deres Majestæt i dette Anliggende. Men uforglemmelig skal altid dette nye Bevis paa Deres Majestæts Naade være for mig.

Maatte det være mig endnu i Henseende til det i Statstidenden indførte Brev fra Christiania tilladt at bemærke, at det sikkert ej har været af skadefro Hensigt, at den i denne Melding oftommeldte Skrivelse er affattet, men at, ligesom den i den engelske Avis indførte vel vil være en fejlagtig Oversættelse af hin Skrivelse, ogsaa det samme sandsynlig har været Tilfældet i Henseende til det i Artiklen indførte Ord „Governor“ m. m.

Endnu haves ingen Efterretning om, at Underhandlingerne i Jønkøping ere sluttede.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te December 1809 [1]).

Til Statholderen i Norge, Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Jeg haver med megen Fornøjelse imodtaget Deres Skrivelse, betræffende Kancellipræsident Kaas, som et nyt Bevis paa Deres Moderation og ædle Tænkemaade ved at glemme en Mands Ubesindighed

[1]) Afsendt med Kureren Lieutenant Vahrendorff.

for at skaane en ellers nyttig Mand og ej at oprippe og derved fremkalde en kanske meget ubehagelig politisk Diskussion.

Freden med Sverig er endnu ej sluttet; men jeg haaber snart, at alle Vanskeligheder ere bortryddede, saa at denne for begge Stater fornødne Sag kan sluttes. Det glæder mig at kunne tilmelde Dem, at Kejser Napoleon er meget fornøjet over Deres Udnævnelse til Tronarving, og at han aldeles er tilfreds med dette, da han deler saa ganske Nordens Interesser med os alle. Disse ere hans egne Ord.

Jeg ser af de indkomne Beretninger, at De er udnævnt til Storadmiral af Sverig, hvilken Post Kong Carl XIII havde som Hertug af Sødermanland.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem og er Deres altid hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 7de December 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 29de f. M. er mig bleven overleveret ved Kureren, Lieutenant Beichmann. Jeg har holdt det for Pligt at meddele Regeringskommissionen sammes Indhold. Denne Kommission vil, formodentlig med næste Kurér, indmelde til Deres Majestæt de i Følge heraf føjede Foranstaltninger. Jeg frygter ikkun for, at det vil blive vanskeligt at finde de fornødne Fonds til det befalede Kjøb. Nogenledes vil dette muligen kunne bevirkes, naar Private hertil kan opmuntres ved Laan m. m.

Deres Majestæts allernaadigste Resolution ansøges allerunderdanigst om, ihvorvidt den indløbne Rapport — om hvis Indhold vi her ej ere underrettede — kunde have Indflydelse paa en Forandring i Højstsammes Forbud mod al Kommunikation med Island.

Efter Rygte, og den efter den med denne Kurér indsendte Rapport fangne engelske Officers Udsagn, skal de engelske Krydsere have den Befaling at forlade disse Farvande den 11te eller 12te d. M. Skulde det indfaldne Tøvejr ej heri gjøre nogen Forandring, thi endnu signaliseres de daglig i Mængde, da er det at haabe, at vi senere kunne forvente nogen Tilførsel. Forholdet af vores Kurs imod den svenske sætter alle disse Fornødenheder til en meget høj Pris. En Forandring i Embedsmændenes, men fortrinlig Militæretatens, Gagering, for saa længe denne Krisis varer, vil blive snart uomgængelig nødvendig, da de ellers ej vil se sig i Stand til at subsistere.

I Gaar modtog jeg et Brev fra Statsraad Adlersparre, som tilmelder mig, at den nuværende Konge af Sverig ligger syg og næsten uden Haab, at det af alle Partier fast var bleven besluttet, at jeg strax efter hans Død skulde udraabes til Konge, naar jeg endog ej havde underskrevet Forsikringen, at man imidlertid ønskede dette

meget for at forekomme alle Tvistigheder. Jeg har svaret Statsraaden, at jeg holdt det efter min Overbevisning for en Pligt, Æren og mine Grundsætninger bød mig, ej at indgaa nogen lignende Forbindtlighed eller at underskrive Forsikringen, forinden Freden med Danmark var sluttet, og forinden jeg var underrettet om Kejser Napoleons Beslutning i denne Henseende — en Beslutning, som uimodsigelig maatte have den største Indflydelse paa Sverigs og Danmarks politiske Forhold for Fremtiden —, da jeg ej kunde og vilde vove for mit Individuums Skyld at se et af disse Lande indviklet i nye Krige og de deraf flydende ulykkelige Følger, at disse mine Grundsætninger vare urokkelige, og at han i Følge heraf vilde indsé, i hvilken ubehagelig Stilling jeg vilde være, naar Kongen af Sverig imidlertid ved Døden skulde afgaa og den her ommeldte Tid ej kunde afventes, at jeg imidlertid skulde indmelde dette til Deres Majestæt og haabede snart at erholde Deres Resolution. Jeg haaber, at dette mit Svar vil finde Deres Majestæts allernaadigste Bifald, og ansøger om den Naade, saa snart ske kan, at maatte erholde Deres Majestæts naadigste Bestemmelse, hvorledes Højstsamme ønsker, at jeg i hvert af de omhandlede Tilfælde maatte forholde mig, da jeg indsér det vovelige ved enhver unødvendig Tidsspilde. Jeg tilføjer intet mere, thi jeg smigrer mig med ej at miskjendes af Deres Majestæt.

Jeg vover her paa ny at anbefale til Deres Majestæts Naade de af mig indsendte allerunderdanigste Forestillinger, hvorpaa ingen allernaadigst Bestemmelse er indløben, nemlig:

1) Den, at de ved Regeringskommissionens Bureau ansatte Chefer og Betjente maatte ansés og erholde samme Rettigheder som andre kongelige Embedsmænd.
2) Den, hvori jeg allerunderdanigst har ansøgt om Understøttelse for de yderst dertil trængende, min afdøde Vens, Oberkvartermester Darres efterladte Moder, Enke og Familie [1]). Deres Majestæt tilgiver sikkert denne min Dristighed. De undskylder den naadigst med mit Hjærtes Følelser.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de December 1809 [2]).

Til Feltmarskalk Prins Christian August
til Slesvig, Holsten, Augustenborg p. p.

Deres Rapport af 7de December haver jeg rigtig modtaget. Da Freden i disse Dage vil være undertegnet, saa indsér jeg ingen

[1]) Prinsens betroede Adjudant, Major Darre, var død den 9de Oktober paa Thoten af Nervefeber, og efter at Prinsen først i en Melding, som ikke findes i Krigsarkiverne, havde indberettet det sørgelige Dødsfald, havde han under 25de Oktober anmodet om en Understøttelse for Majorens Efterladte. [2]) Afsendt med Baron Wedel Jarlsberg.

Vanskelighed mer for, at De indtræder i Deres nye Post. Tvært imod tror jeg det nyttigt, at De rejser, saa snart Freden er undertegnet, og af alle, som ere Kompetenter, kunde ingen være mig kjærere paa paa den svenske Trone end Deres Person, og jeg haaber at vise Dem mit stedsevarende Venskab.

Betjentene ved Regeringskommissionen skal jeg vist sørge for ved forekommende Lejlighed.

Ligeledes skal jeg sørge for Overkvartermester Darres efterladte Familie. Jeg agtede Manden altfor meget for ej at bidrage til dens Forsørgelse.

Jeg venter i Dag Baron Selby med den fra svensk Side undertegnede Fredstraktat.

Saa snart samme kommer, skal De vorde underrettet derom.

Deres altid meget hengivne Ven

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 18de December 1809 [1]).

Til Statholder i Norge, Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten p. p.

Herved tilstilles Dem Traktaten med Sverig. Jeg haaber, at dette er et vist og sikkert Skridt til en vedvarende Forening mellem Danmark og Sverig, særdeles ved Deres Valg af de Svenske.

Vi skal alle Tider samdrægtigen arbejde til dette Øjemed og begge ved den bedste Forstaaelse mellem Dem og mig gjøre det muligt, som ellers var umuligt.

Saa snart Traktaten er ratificerét og Udvexlingen af disse sket, skal De vorde derom underrettet.

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 19de December 1809 [2]).

Til Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten etc., Statholder i Norge.

Nyt véd jeg aldeles intet at berette Dem. Jeg har truffet den Foranstaltning, at De strax bliver fra Gehejmekonferensraad Baron Rosenkrantz underrettet om Fredsratifikationen.

---

[1]) Afsendt med Lieutenant Richtern af søndenfjældske Regiment. [2]) Afsendt med Lieutenant Andersen.

Jeg stoler aldeles paa, at De forinden Deres Afrejse underretter min Svoger om alt, hvortil ingen kan give mere Oplysninger end De, som haver saa megen lokal Kjendskab af Norge. Det er en sand Lykke for min Svoger at have saadan Vejledning og en saadan Ven, som De er det. Jeg skal aldrig glemme dette nye Bevis paa Deres Venskab.

Deres altid hengivne

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 14de December 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

Med allerunderdanigst Erkjendtlighed har jeg imodtaget Deres Majestæts allernaadigste Befaling af 6te d. M., da den bevidner Deres Majestæts allerhøjeste Tilfredshed med min Fremgang og saaledes giver mig det Haab, at i et Øjeblik, hvor jeg sandsynlig snart forlader en Tjeneste, som ved Deres Majestæts Naade blev for det meste den lykkeligste Periode af mit Liv, endnu at kunne smigre mig med Deres Majestæts Tiltro. Maatte jeg nyde den Overbevisning, at Deres Majestæt ej nogen Sinde har miskjendt mig, da nød jeg den Belønning, min Selvfølelse siger mig ej at være uværdig.

Kancellipræsident Kaas's Fornærmelser skal jeg gjærne forglemme, naar denne Mand ikkun fremdeles vil iagttage det, Pligten byder ham imod mig. Jeg maa i øvrigt igjentage min allerunderdanigste Begjæring, at i Fald det i den engelske Avis oftomtalte Brev skulde erholde nogen politisk Tendens, da Regeringskommissionens Erklæring maatte blive publik. Originalen til denne fejlagtige Oversættelse skal endnu findes i Kjøbmand Fayes Gjemmer.

Fra Regeringskommissionen vil til Deres Majestæt med denne Kurér blive oversendt en uforstaaelig Ansøgning af flere, fortrinlig af Christianssands Stift, mest agtede og formuende Mænd. Dette i Oktober Maaned skrevne Brev er sandsynlig foranlediget ved den Angst, Landets daværende Stilling bevirkede der i Egnen, og som saa ofte fremvirker Mangel paa Overlæg. Deres Majestæt tilgiver min Frimodighed, naar jeg her ytrer en Tanke, som jeg længe ej har turdet vove, men nu holder for Pligt at ytre. Deres Majestæts norske Folk er — og derom er jeg overbevist — deres Konge aldeles hengiven. End mere vilde dette blive styrket, som jeg alt har ytret, naar det var saa lykkeligt flere Gange at se Deres Majestæt i deres Midte. Et Hovedtræk i denne brave Nations Karakter er en vis Stolthed, som ved indskrænkede Hoveder udarter til Forfængelighed, og som saa let foranlediger den Formening at blive tilsidesat, ej at nyde den samme Interesse, som andre Landets Provinser. Saa fejlagtig denne

Anskuelse er, saa menneskelig naturlig er den hos den almindelige Mand.

Jeg igjentager min Bøn om, at Deres Majestæt tilgiver min Frimodighed. Min Overbevisning byder mig her at anføre de fortrinligste Midler, som i dette Øjeblik synes mig at være de hensigtsmæssigste til at erholde denne Nation i den fordelagtigste Stemning, Enthusiasme for deres Konge, uindskrænket Tillid til Regeringens faderlige Omsorg. Disse synes mig at være:

1) At undgaa direkte eller indirekte at vise nogen Mistillid i Nordmandens Troskab. Hvor ufordelagtig Rygter og Foranstaltninger ere, som lade formode, at man holder det nødvendigt at holde Norge i en stræng Uafhængighed fra Danmarks Produktion og Fabrikker, Pengevæsen m. m., derom er jeg overbevist. Hvor krænkende og skadelig de ommeldte og til Dels af Kabale igjentagne Rygter om Insurrektion, og uagtet man her efter Pligt søgte at gjendrive dem, har været, derom har jeg haft Erfaring.

2) Fortrinlig naar Deres Majestæt ej kan besøge Deres Rige Norge, her at have en tilforladelig og ved hans Stand og Stilling ansét Mand i Spidsen. Prins Frederik af Hessen har, som jeg med sand Glæde tør forsikre, alt her vundet den almindelige Agtelse og Hengivenhed. Han vil ogsaa erstatte mig fuldkommen. Jeg véd, at Prinsen ej ønsker at forblive her. Skulde Deres Majestæt ej i hver Henseende holde det for hensigtsmæssigt, i Steden for at udnævne ham til Statholder, hvorved han var mere bunden og altsaa vilde føle sig ulykkelig, at beskikke ham efter min Afgang til Vicestatholder? En væsentlig Fordel i hans økonomiske Stilling — Besiddelsen af Ladegaardsøen — vilde herved tilfalde ham og gjøre ham hans herværende Stilling mere behagelig.

Jeg ansøger allerunderdanigst, at denne min Ytring ej maatte blive Prins Frederik bekjendt. Jeg har her ikkun vovet at ytre to Ideer til det ommeldte vigtige Øjemeds Befordring. Forinden min Afrejse vover jeg at tilføje flere i det sikre Haab, at Deres Majestæt mere ser paa den gode Vilje end paa Evnen.

Med sand Glæde ser jeg mig i Stand at tilmelde Deres Majestæt, at et ej ubetydeligt Antal Kornskibe ere ankomne i disse Dage. Meldingerne om de fjendtlige Krydsere ere modstridende.

I samme Øjeblik, da jeg skulde slutte denne Rapport, erholder jeg en Skrivelse fra Statsraad Adlersparre, at Freden var bleven undertegnet i Jønkøping, og at han afrejste til Grænsen for der efter Aftale at møde mig. Denne Konversation vil bestemme min Fremtids Skæbne. Deres Majestæt tilgiver allernaadigst paa denne Grund, at jeg ej underskriver Regeringskommissionens med den i Morgen afgaaende Kurér afsendende Depeche.

Jeg har holdt det i hver Henseende for hensigtsmæssigt hidindtil ej at afgaa eller at gjøre noget bekjendt i denne Henseende. Ud-

nævnelsen til Storadmiral er mig ikke officielt meddelt og bliver det ikke, forinden Freden er ratificeret.

Jeg anbefaler mig i Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 24de December 1809 [1].

Til Hans Durchlauchtighed, Feltmarskalk Prins Christian August til Slesvig, Holsten etc., Statholder i Norge.

Jeg takker Dem meget for Deres Skrivelse af 14de December. Jeg er aldeles enig med Dem i at bedømme det norske Folk, og til visse var jeg kommen til Norge, dersom ej højere Pligter havde holdt mig tilbage.

Deres Forslag at gjøre Prins Frederik af Hessen til Vicestatholder er derimod et ypperligt Middel. Jeg skal nærmere overveje Sagen, og jeg haaber at være lykkelig i Valget af en ny Stiftamtmand over Aggershus Stift.

Saa snart De forlader Norge, venter jeg at erfare det. Meget lykkelig for mig personlig, om jeg kan vedblive at beholde en konfidentiel Correspondance med Sverigs tilkommende Kronprins.

Jeg tror, at det vil være os begge behageligt, endog fraværende, at bidrage til begge Staters Vel, ligesom jeg er glad ved at vide Dem i Sverig, som vist med den Dem medfødte Ærlighed og sande Venskab for mig personlig vil ved Fasthed overholde den imellem mig og Kongen af Sverig sluttede Traktat i alle sine Punkter, saa vel hemmelige som bekjendte Artikler.

Jeg slutter med de bedste Ønsker for Dem, og at De længe maa kunne glæde sig over alt det gode, De haver i Sinde, og som Deres sjældne Hoved og ædle Tænkemaade alene forbeholdes at kunne udføre.

Deres altid hengivne
Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 24de December 1809.

Allerunderdanigst Rapport.

I Gaar Aftes erholdt jeg ved Kancellist Borch, som qua Kurér af Kammerherre Rosenkrantz var afsendt fra Jønkøping, den officielle Kommunikation, at den ratificerede Traktat der var bleven udvexlet. De hemmelige Artikler, som upaatvivlelig maa være tilføjet denne

[1] Afsendt med Lieutenant Kjerulff.

Traktat, ere mig hidindtil ej bekjendte, lige saa lidet som Negociationens Udfald imellem Sverig og Frankrig. For saa vidt disse Underretninger kan være tilfredsstillende for mig med Hensyn til min tilkommende Stilling, da vil jeg kunne være den 6te næste Maaned i Svinesund. Jeg nødes altsaa i disse Dage at nedlægge de mig af Deres Majestæt allernaadigst anfortroede Charger, at forlade den Tjeneste, som ved de mange Beviser paa Deres Majestæts Naade og Tiltro gjorde mig lykkelig. Deres Majestæt tillader, at jeg her, omendskjønt svagere, end jeg ønsker at kunne gjøre, udtrykker de Taknemmeligheds Følelser, som ved denne Lejlighed opfylde mit Hjærte, Følelser, som intet vil kunne udslette af samme. Maatte Deres Majestæts ytrede Ønske opfyldes! Maatte begge Landes fælles Interesse bevirke den rette Forbindelse, som alene kan og vil give dem Kraft til at sikre deres Selvstændighed og Nationernes Fremtids Lykke! Ikkun den Tanke, hertil muligens at kunne bidrage, trøster mig ved i Følge Deres Majestæts Befaling at indtræde i en Stilling, hvori jeg ofrer alt, hvad som hidindtil var mig kjært. Jeg har holdt det for Pligt at tiltræde samme, da intet kan være mig saa dyrebart, som jeg ej skylder at ofre til mit Fædreneland. Deres Majestæts bekjendte Tænkemaade tillader mig at ytre dette; den giver mig det sikre Haab fremdeles at nyde Deres Majestæts fulde Tiltro og Naade. Maatte jeg være saa lykkelig herom at erholde Deres Majestæts naadige Forsikring.

Beregningen over de hemmelige Udgifter, Sifrene og alle øvrige Tjenestepapirer skal jeg overlevere Prins Frederik og derfor modtage hans Kvittering. Ligeledes skal jeg overlevere ham Direktionen over Fonden til Understøttelse for de kvæstede Krigere.

Den saa længe spærrede Kommunikation imellem Norge og Danmark har nødt mig, saa vel i Regeringskommissionen, som qua kommanderende General, at avtorisere flere Udgifter af Deres Majestæts Kasse. Over den største Del har jeg erholdt Deres Majestæts allernaadigste Approbation. Mængden af Forretningerne haver sandsynlig foranlediget, at for en Del det er bleven forsømt at indstille om [til] Højstsamme. Jeg ansøger derfor allerunderdanigst, at Deres Majestæt naadigst vil absolvere mig i denne Henseende, da jeg tør forsikre, at ikkun min Overbevisning om det, Deres Majestæts Tjeneste krævede, haver foranlediget de af mig trufne Foranstaltninger.

Deres Majestæts naadigste Tiltro anbefaler sig fremdeles
allerunderdanigt
Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Samme til Samme.

Christiania, den 29de December 1809.

Deres Majestæts

sidste naadigste Skrivelse er mig bleven overleveret ved Kureren, Lieutenant Andersen. Jeg haver hidindtil ej erholdt Svar fra Sverig

paa min Proposition, under visse Konditioner at indtræffe i svensk Svinesund den 6te næste Maaned, og jeg ser saaledes mig endnu ej i Stand til at bestemme min Afrejse. Imidlertid nedlægger jeg mine Charger i disse Dage, og naar jeg afrejser, benytter jeg Deres Majestæts naadigste Tilladelse for at medtage Divisionsadjudant, Kapitajn Holst til Stockholm. Jeg ansøger underdanigst, at en Permission paa flere Maaneder maatte ham tilstaas. Forinden min Afrejse skal jeg nærmere indmelde til Deres Majestæt.

Maatte det være mig tilladt her at bevidne min underdanigste Taksigelse for de for mig smigrende og naadige Ytringer i Deres Majestæts seneste naadige Skrivelse. Jeg anbefaler mig i Deres Majestæts Naade.

Allerunderdanigst
Christian August, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Christian August.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 3dje Januar 1810 [1]).

Til Statholderen i Norge, Feltmarskalk
Prins Christan August.

Deres Durchlauchtigheds Skrivelser af 24de og 29de December f. A. indtraf begge paa én Gang i Gaar Aftes, endskjønt de vare afsendte ved tvende forskjellige Kurerer.

Vi takke Deres Durchlauchtighed ret meget for Indholdet af disse to Breve, som give Os et nyt Bevis paa Deres Hengivenhed og Venskab for Os. Vi se, at Deres Durchlauchtighed har bestemt den 6te dennes til Deres Afrejse fra Norge; men da det dog lader til, at Omstændigheder kunne indtræffe, som bevæge Dem til at udsætte Rejsen, saa ile Vi med at raade Dem ej at opsætte Deres Afrejse længere, end allerhøjst nødvendigt er; thi Deres Nærværelse paa den nye ophøjede Post, hvortil De af den svenske Nation er valgt, er vist lige saa vigtig som nødvendig, da man ej kan forudsé de skadelige Følger, en længere Udeblivelse kunde have.

Endskjønt man aldrig bør fæste Lid eller agte paa Rygterne, saa kan Vi dog ej fordølge, at det her er bragt i Omløb, at Deres Durchlauchtighed havde forandret Deres én Gang tagne Beslutning og vilde nu ikke imodtage den svenske Krone efter den nærværende Konge. Vi haabe imidlertid, at dette Rygte er aldeles ugrundet; thi da De én Gang har lovet at ville ved Fredslutningen imodtage den svenske Konges og Nations Tilbud, som er overensstemmende med Vort Ønske, saa kan og bør De ej forandre dette, da den uundgaaelige Følge deraf vilde være, at De blev kompromitteret, og den svenske Nation uforskyldt blive et Offer for Ulykke og Anarki, og dette alt sandsynligvis have skadelige Følger for Os og Vore Riger.

---

[1]) Afsendt med Lieutenant Ancher.

Vi have som sand Ven af Deres Durchlauchtighed troet at burde sige Dem alt uden Forbeholdenhed, og Vi ere overbeviste om, at De selv vil indsé Sandheden deraf og derfore ikke gjøre et Skridt, som vil skade en hel Nation og i sin Tid selv fortryde Dem.

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 30te December 1809.

Deres Majestæt

er jeg pligtig at indmelde Imodtagelsen af Deres Majestæts naadigste Skrivelse af 24de December. Den Tiltro og naadige Bevaagenhed, Deres Majestæt giver mig Bevis paa, haver været mig en Trøst og Beroligelse i dette for mig smertelige Øjeblik, hvorfor det mangler mig paa Udtryk nogenledes at frembringe min inderlige og sande Taknemmelighed. Jeg tør haabe, at Deres Majestæt kjender min Tænkemaade, og at det altsaa er overflødig at forsikre, at jeg aldrig kan og vil forglemme den lykkelige Periode af mit Liv, da jeg havde den Lykke at vinde for mig en Konges Tiltro, som, ved sin ædle og ophøjede Karakter, ved sine for det ham anbetroede Folks Vel utrættelige Bestræbelser, tilbedes af en ædel og ham ved Hjærtet hengiven Nation. Jeg vover at bevidne Deres Majestæt min underdanigste Taknemmelighed for Deres naadigste Tilladelse at turde vedligeholde Correspondancen med Højstsamme i den Stil, som jeg var vant til, som gjorde mig lykkelig, og som jeg efter Deres Majestæts naadigste Forsikring tør haabe vil befordre den Alliance imellem begge Nationer, som er saa aldeles overensstemmende med begge Landes sande Interesse. Alle Fordomme og Jalousie imellem disse Nationer vil da forekommes, og gjensidig Højagtelse og Tiltro imellem tvende ædle Folk knytte et for fælles Lykke og Nationernes Ære uomgængelig nødvendigt, uopløseligt Baand.

I Følge min sidste Rapport haver jeg i disse Dage nedlagt de mig af Deres Majestæt allernaadigst anbetroede Charger. Jeg har overleveret til den kommanderende General alt, hvad i denne Henseende forhen har været mig anbetroet.

Jeg har haft intet bestemt Svar fra Sverig, men jeg forventer samme hver Time, og da vil jeg først se mig i Stand til at bestemme, om og naar min Afrejse kan fastsættes. Dog haaber jeg, at dette vil ske efter min sidst indmeldte Bestemmelse.

Med et inderlig taknemmeligt Hjærte anbefaler sig til Deres Majestæts fremdeles naadigste Bevaagenhed

allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.[1])

---

[1]) Dette Brev har Paaskrift med Bülows Haand: „Leveres Ritmester Jessen", hvilket betyder, at Kongen ikke vilde besvare det, men gav det fra sig til Opbevaring.

Andre Breve,

vedrørende Perioden Avgust—December 1809.

Fra Chefen for den fynske Generalkommando til Kongen.

Odense, den 10de September 1809
om Eftermiddagen Kl. 3.

Til Kongen.

Allerunderdanigst har jeg den Ære at vedlægge en Rapport af Dags Dato fra Kommandantskabet i Nyborg [1]) med hosføjede engelske

---

[1]) Denne lyder saaledes:

„Nyborg Fæstnings Udkig, den 10de September
Formiddag Kl. $9^1/_2$.

1) En stor engelsk Flaade i to Afdelinger, hvoraf den første bestod af 22 tremastede Skibe med russisk Gjøs, hvoriblandt en Fregat, og den anden Afdeling af 268 Skibe, hvoriblandt syntes at være 4 Linieskibe, et Par Fregatter og et Par Brigger, altsaa i alt pptr. 290 Skibe, er kommen nord fra, passeret Fæstningen og gaar til Østersøen. Den engelske Admiral Dixon haver ved Parlementærfartøj sendt et Brev i Land, som blev modtaget ved Slipshavn. Parlementæren rejste øjeblikkelig igjen, og Brevet, som var adresseret til Kommandantskabet i Fæstningen, blev ved Ordonnans fra Slipshavn til mig afleveret Da jeg véd, at ingen Breve fra engelske Parlementærer bør imodtages, men saadant dog under disse Omstændigheder synes vel at være sket, saa overlagde jeg med Hr. Kommandørkapitajn v. Thun, Hr. Artillerikapitajn v. Gosch og Hr. Ingenieurkapitajn v. Quaade, om bemeldte Brev burde af mig aabnes eller ubrækket sendes til den kongelige Generalkommando, men alle vare enige med mig, at jeg burde læse strax Indholdet, og derfor tager jeg mig den Ære her vedlagt at fremsende brækket den engelske Admiral Dixons Brev til Deres Højfyrstelige Durchlauchtighed, og da efter samme de af Spanierne i forrige Aar her fra bortførte Skibe med snarest kan ventes eskorterede her til ved Skibe under engelsk Parlementærflag, saa maa jeg udbede at erholde Forholdsordrer, paa hvad Maade de skal imodtages, og at Imodtagelsen turde ske ved dertil bestemte Søofficerer.

2) 3 engelske Linieskibe ere gaaede til Ankers norden for Sprogø paa Højden af Skabohusene.

Mechlenburg."

Brev fra Admiral Dixon [1]), hvoraf Deres Majestæt allernaadigst ville behage at se, at det engelske Brev er modtaget af Slipshavns Batteri fra en engelsk Parlementær og saaledes sendt til Kommandanten.

Efter Admiralens Skrivelse gaar den russiske Admiral Siniavin med en Del russiske Officerer og Søfolk igjennem Bæltet til Riga.

Fremdeles underretter Admiral Dixon om en Befaling, han har af det engelske Admiralitet, at foranstalte de af de spanske Tropper i Nyborg tagne danske Fartøjer bragt tilbage til Nyborg.

Jeg har i denne Anledning beordret Kommandanten i Nyborg at lade modtage ved en Baad fra Knudshoved Batteri de Breve, engelske Parlementærer kunne bringe, og at lade skriftlig og ved Engelsk talende Søofficerer den højstkommanderende engelske Søofficer, som eskorterer de danske Fartøjer, anmode om at ankre uden for Kanonskuds Række fra Land, indtil Deres Majestæts allerhøjeste Befaling indløb om, hvor og hvorledes disse sandsynlig med engelske Søfolk bemandede Fartøjer maa modtages.

Forhaabende Deres Majestæts allernaadigste Bifald med denne foreløbig gjorte Foranstaltning, vover jeg allerunderdanigst at udbede mig Deres Majestæts allerhøjeste Befaling om, hvor Fartøjerne maa modtages, i hvilken Havn de tør indløbe, hvorledes de maa bemandes, naar de have engelske Søfolk om Bord, og hvorledes siden skal forholdes med Fartøjerne og de danske Søfolk, som tillige kunne være om Bord.

Allerunderdanigst
Christian, P. z. Hessen.

---

[1]) Dette lød saaledes:

His Majesty's Ship „Ruby" Great Belt,
7th September 1809.

To His Excellency the Governor of Nyborg.

Sir.

His Britannic Majesty's Frigate the Tartar under a Flag of Truce, having on board Vice-Admiral Siniavin and Suite, and under charge twenty one transports with the Russian Officers and Seamen from England, for a Passage to Riga, I have directed Captain Baken of the said Frigate to proceed on through the Belt with the same, and to send this letter to you with the Information.

I am directed by the Lords Commissioners of the Admiralty likewise to apprise you, that I have received directions from them to order the Vessels belonging to Nyborg which convoyed the Spanish Troops from the Island of Langeland to Gothenburgh last year to be caulked and sent back to Nyborg under a Flag of Truce to their respective owners; and I have the honour to acquaint you that I shall loose no time in ordering the said Vessels to be equipped with as much expedition as possible, and sent under the Escort of one of His Majesty's Ships carrying a Flag of Truce to Nyborg accordingly.

I have the Honour to be,
Sir,
your most obedient
humble Servant
Dixon,
Rear-Admiral.

Fra Kongen til Prins Christian af Hessen.

Pederstrup i Laaland, den 11te September 1809.

Til Generallieutenant Prins Christian til Hessen.

I Anledning af Deres Durchlauchtigheds Rapport af 10de dennes angaaende de i Nyborg tagne Fartøjer, som bragte de spanske Tropper bort, og som de Engelske nu ville tilbagegive, da formode Vi, at disse Skibe, som ligge i Gothenborg, ville blive bemandede med de derværende danske Krigsfanger, eller ogsaa — efter en af Os truffen Foranstaltning — blive brugte til Korns eller andre Varers Transport af Svenske og paa denne Maade blive bragte til Danmark. Skulde det imidlertid blive Tilfældet, at disse Skibe bleve bemandede med engelske Søfolk og saaledes bragte til Nyborg, da modtages Skibene i Nyborg Fjord, og de engelske Søfolk behandles venskabelig, gives Forfriskning m. v., hvad de maatte behøve, men det maa paasés, at de enten ej komme i Land, eller, hvis det ej kan undgaas, da maa de bringes til Nyborg, anvises Kvartér der samt godt forplejes, men tillige paasés, at de ej gaa omkring i Fæstningen og saa vidt muligt ej have Kommunikation med nogen uvedkommende, og endelig sørges for, at de saa snart muligt bringes ved Parlementærfartøjer tilbage til de i Bæltet nærmest liggende engelske Skibe.

Frederik R.

Fra Kongen til Landgrev Carl.

Den 19de September 1809.

Af Fyrinspektør, Lieutenant Justesen er til Os indgivet Forslag til igjen at erobre Anholt, og efter at have sendt dette Forslag til General Tellequists Betænkning, og han derover har ladet sig give Sølieutenant Hennes Formening, finder Generalmajoren, at bemeldte Expedition til Anholt med Held kan udføres under Anførsel af en dygtig Stabsofficer, hvortil han har udsét Major Melsted, men forestiller derhos, at han af de under hans Kommando havende Tropper ej uden Understøttelse kan udføre denne Expedition. I det Vi bifalder, at Generalmajor Tellequist lader denne Expedition til Anholt ved Major Melsted udføre, saa snart han dertil finder det heldigste Tidspunkt, saa skal det i Kolding og sammes Omegn staaende Reservekorps forlægges til Vejle og sammes Omegn, og af dette Korps skal til Anholts Tilbageerobring afgives de Kommandoer, som Generalmajor Tellequist maatte forlange.

Dette tilkjendegive Vi til Bekjendtgjørelse for Generalmajor Tellequist.

Frederik R.

Fra Kongen til Artillerikorpset.

Den 30te September 1809.

I Anledning af den af Korpset til Os indleverede Beretning fra den holstenske Artilleribrigade, betræffende det til Stralsund med Major Muck kommanderede Mandskabs Forhold, da Staden truedes med Angreb af den Schillske Bande, og efter at den var indtaget, befale Vi herved allernaadigst, at Korpset skal beordre Kommandøren for den holstenske Artilleribrigade at kalde for sig de 20 til Stralsund kommanderede Underkonstabler af den holstenske Artilleribataillon og i Bataillonskommandørens, Major Mucks, og øvrige til Stralsund afsendte Over- og Underofficerers Overværelse betyde dem, at Vi med særdeles Mishag have erfaret, saa vel at de have vægret sig ved strax at efterkomme deres Kommandørs Opfordring om at forsvare sig i Forening med de Franske, som og at 3 af dem, nemlig Ehlert Holm, Claus Dohse og Hans Behrens, have forladt deres Kammerater, uden siden at melde sig ved det danske Troppekorps, som de paa Vejen passerede; men at Vi i Betragtning af Omstændighederne og den Arrest, de 3 Flygtede have udholdt, ville af sær kongelig Naade fritage dem alle for videre Tiltale.

Frederik R.

Fra Christian August til Kongen.

Christiania, den 30te September 1809.

Til Kongen!

Til end nøjere Forklaring af Hans Excellence Hr. General von Kroghs til Deres Majestæt indgivne allerunderdanigste Rapport om Islands Overgivelse til Fjenden, maatte Undertegnede allerunderdanigst indmelde det Udsigende, som en fra Island tilbagekommen Skipper Thomas Christensen har aflagt tillige med Skibsmandskabet ved et i Anledning heraf i Bergen nedsat Forhør.

Bemeldte Thomas Christensen (født i Vejle, hjemmehørende i Kjøbenhavn, førende Hukkerten „Rødefjord") afgik fra Isefjord i Island den 26de Juli sidstleden, men nogle Dage i Forvejen var der ankommen 2 engelske Orlogsbrigger til Reykjavik, indehavende en Jørgen Jørgensen, hvilken udstedte en Proklamation til Islænderne, der var skreven i det danske Sprog og siden skulde oversættes paa Islandsk. Efter at dette var sket, kom en Amtmand Stephansen rejsende til Isefjord saa vel som til de flere paa Vestkanten af Island liggende Steder, hvor han forseglede alle Pakhuse og deslige Steder, hvor noget kunde formodes oplagt, men da formeldte Amtmand ingen Ordre havde til at stoppe Skibene, fik Skipper Christensen Lejlighed at liste sig bort fra Island.

Forommeldte Jørgen Jørgensen udgav i Island Proklamationer, hvoraf Skipper Thomas Christensen medbragte Kopi. De ere ligelydende med det. som forhen ere Deres Majestæt indmeldt. Videre beretter Skipper Christensen, at efter Amtmand Stephansens Fortælling der i Landet skal en engelsk Lord, hvis Navn han ej erindrer, være overdraget Island paa 7 Aar af den engelske Regering og saaledes, at ingen anden end bemeldte Lord maa handle paa Island i disse 7 Aar, ikke engang andre Englændere end han. Kornpriserne i Island skal være lave; man vil ikke give mere end 10 à 12 Rdl. for en Tønde Rug. Et Skib, som ved afvigte Juletider var ankommen fra Trondhjem med en Ladning af 500 Tønder Rug, fik intet afsat.

En Englænder Lettermark, som til samme Tid laa ved Island med sit Skib, truede Indvaanerne til at handle med sig og forbød foranmeldte trondhjemske Skib Handelen.

Stiftamtmand Grev Trampe ankom til Reykjavik og blev bragt om Bord i et af de engelske Skibe som Krigsfange.

Allerunderdanigst

Christian, Prins til S. Holsten.

Fra Kongen til Prins Christian Frederik.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 1ste Oktober 1809.

Da Vi i Morgen agte at afrejse her fra til Kiel, hvor Vi vil forblive i nogen Tid, saa have Vi besluttet, ligesom Vi herved befale, at Deres Højhed skal i Vor Fraværelse overtage Kommandoen over samtlige Tropper, Roflotiller, Borgervæbninger, Kystmiliteser, Fæstninger, Skanser og Batterier paa Sjælland og Øerne Møen, Falster og Laaland.

I Anledning af denne Overkommando, som De saaledes overtager, overgiver De ad interim Kommandoen over Avantgarden til Oberst v. Kardorff, ligesom at Divisionsadjudant v. Brock afgives til at forrette Tjeneste som Kommandør for bemeldte Obersts Stab.

Generaladjudant-Lieutenant v. Grüner skal ansættes som Kommandør for Deres Højheds Stab, og de øvrige hjemmeværende Officerer af Generaladjudantstaben gjøre Tjeneste hos Deres Højhed.

Divisionsadjutant v. Qualen kommanderes til at forrette Tjeneste som Kommandør for Generalmajor Grev Baudissins Stab. Da Overadjudant v. Rømer er bedst bekjendt med Tingenes Gang udi Generalstabsbureauet, saa skal han alene vedblive at bestyre samme og de Forretninger, der forefalde, ligesom han haver at besørge Correspondancen ved Deres Højheds Generalkommando, saaledes som De finder for godt at befale ham Udfærdigelsen, hvorimod han bør være fritagen for al anden Tjeneste ved Staben.

Generaladjudant-Lieutenant Grüners Sag bliver det at besørge Parolen dikteret og forelagt Deres Højhed til Underskrift, samt hvad

videre dermed er forbundet, ligesom at udføre alt, hvad Deres Højhed ellers maatte finde for godt at befale ham, formeldte Kontorforretninger og Correspondance undtagen.

Generallieutenant Castenschjold er permitteret paa nogen Tid, og i hans Fraværelse fører Generalmajor Bauditz Kommandoen, og hans Kvarter er Storeheddinge.

Generalmajor v. Vahrendorff er permitteret paa 2 Maaneder til Holsten, og i hans Fraværelse fører Oberst Normann Kommandoen paa Øerne. Naar de af Os udgivne Paroler og Feltraab ere udløbne, da haver Deres Højhed selv at udgive nye.

Der indsendes til Os daglig Rapport over det, som er forefaldet udi Deres Kommando efter de senest til Dem indkomne Rapporter, men naar Ting af Betydenhed maatte indtræffe, da gives Os uopholdelig Rapport derom.

Fra nu af og indtil videre skal Tropperne ej exercere, men én Gang ugentlig øve Felttjeneste.

Officererne kan Deres Højhed uden videre Forespørgsel permittere paa 10 à 12 Dage, ligesom Underofficerer og Gemene paa 4 à 6 Uger, naar det blot indmeldes Os paa Rapporten.

Alle Maanedslister med Bilager, 15 Dages Lister, Vagtrapporter skal Vedkommende indsende til Deres Højhed, hvilke De ej sender Os, men opbevarer til Aflevering ved Vor Hjemkomst.

Naar Deres Højhed maatte finde en eller anden Forandring i Troppernes Cantonnement nødvendig, da lader De samme udføre uden videre Forespørgsel, men indmelder Os blot, naar dette er sket.

En Gjenpart af alle af Deres Højhed udgivne Parolbefalinger leveres Os ved Vor Hjemkomst.

Kystmilitsen skal indtil videre ingen Tjeneste gjøre uden i det Tilfælde, at vedkommende Distriktskommandører maatte finde saadant nødvendigt for en Tid og i saa Tilfælde indmelde saadant.

Danske Undersaatter, som ønske Tilladelse til at rejse gjennem Sverig til Norge, ligesom de Svenske, som med Tilladelse ere her i Landet og ønske Tilladelse at kunne rejse tilbage til Sverig, kan Deres Højhed uden videre bevilge saadant, og de dertil fornødne Passe udfærdiges og underskrives i den tjenstgjørende Generaladjudants Fraværelse af Overadjutant v. Rømer.

Norske Undersaatter, som ere ankomne med Pas fra Feltmarskalk Prins Christian August, og som lyder paa at pas- og repassere, kan Deres Højhed tillade Retourrejsen, naar Passerne forevises Dem, og de underskrives at være forevist af Overadjudant v. Rømer.

Ingen Rejsende maa afgaa fra Kronborg til Helsingborg uden Deres Højheds Tilladelse og Ordre til Kommandanten.

De Breve, som ankomme fra Norge eller Sverig til kongelige eller fyrstelige Personer, til Vor Gehejmestatsminister, til Kammerherrerne Bille og Eppinger og til Fru Gram, skal ikke aabnes, men sendes Vedkommende gjennem Feltpostmesteren. De Breve, som ankomme til den franske og russiske Minister, skal ej heller aabnes, men sendes Gehejmestatsminister Greve af Bernstorff til videre Besørgelse.

De Breve, som sendes Deres Højhed fra Vore Statsministre og fra Kammerherre Eppinger samt Fru Gram, kan uaabnet afgaa med Parlementær fra Kronborg til Helsingborg.

Ligeledes kan alle Breve, som ønskes afsendt fra Danmark, naar de indeholde Lejdebreve, underskrevne af Os, tillades afsendt med Parlementær fra Kronborg til Helsingborg.

Naar Kurerer ankomme fra Norge, have de at aflevere alle medhavende Breve til Feltpostmesteren paa Depecher til Os nær, hvilke Kureren personlig bringer til Kiel.

Naar Kurerer afgaa til Norge, da er det tilladt, at de medtage Breve, naar samme ej indeholde noget ulovligt, og desaarsag skal disse indleveres til Feltpostmesteren, som refererer Deres Højhed, om Breve kan afgaa eller ej, og i Tilfælde, at de kan afgaa, da paategnes de af Feltpostmesteren, at de kan passere.

Alle Breve fra Sverig, som ej ere til formeldte Personer, aabnes og læses af Feltpostmesteren, som melder Deres Højhed, om noget mærkværdigt indeholdes, hvorefter De bedømmer, om de kan afgaa eller ej.

Frederik R.

Naar Vor Gehejmestatsminister Grev Bernstorff maatte finde fornødent enten selv eller paa den russiske Ministers Anmodning at sende Kurerer til Sverig, og han derom ansøger hos Dem, da kan De strax tillade saadant og lade de fornødne Passer udfærdige samt give Kommandanten paa Kronborg Ordre til slige Kurerers Oversendelse.

Naar nogen ansøger hos Deres Højhed om Tilladelse til at rejse til Sverig, da kan De, naar det er af Vore Undersaatter, bevilge det, og er det Fremmede, som ere anbefalede af vederhæftige Mænd eller henhøre til Nationer, som ere forbundne med Os, og De ingen Mistanke haver om disse Rejsende, at de have uredelige Hensigter mod Staten, saa kan De ogsaa bevilge saadannes Begjæring.

Naar Kommandanten i Helsingborg lader igjennem Kommandanten paa Kronborg ansøge om Tilladelse for Personer at rejse gjennem Landet til Tyskland, saa kan De bevilge saadant, men blot indmelde det paa Rapporten.

Svenske Kurerer som ankomme fra Helsingborg til Kronborg, skal stedse uden Ophold tillades som hidtil at fortsætte deres Rejse under Ledsagelse af en Officer, og deres medhavende Kufferter og Sager maa ej visiteres.

Det, som af formeldte behøver offentlig Kundgjørelse, bekjendtgjør Deres Højhed ved Parolen. Det øvrige bliver kun til Efterretning for Vedkommende.

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Kjøbenhavn, den 1ste Oktober 1809.

Hvis Ting af Vigtighed skulde indtræffe, som fordrer en saa hastig Afgjørelse eller Bestemmelse, at Vor Resolution ikke kan indhentes, uden at Sagen derved led et Ophold, som var til Skade for Vor Tjeneste, saa er Deres Højhed berettiget og herved avtoriseret at sammenkalde Vore i Kjøbenhavn tilstedeværende Gehejmestatsministre og med dem deliberere og tage Bestemmelse udi slig vigtig Sag, men haver tillige strax at indmelde Os Gjenstanden samt den tagne Beslutning, hvilken Vor allerhøjeste Vilje Vi have bekjendtgjort Vore Gehejmestatsministre til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

Fra Kongen til Generalmajor Tellequist.

Den 5te Oktober 1809.

Vi have modtaget Din allerunderdanigste Forestilling af 29de f. M. betræffende Maaden, hvorpaa Du formener, at Expeditionen mod Anholt bedst kan udføres, og bifalde Vi, efter hvad Du har forestillet:

1) At Major Melsted beordres til at kommandere Expeditionen med 350 Mand af jyske Skarpskyttekorpses 2den Bataillon og 50 Mand Jægere, som Du tager andensteds fra.

2) At Expeditionen understøttes af 2 Kanonchalouper og 4 Joller fra Fladstrand samt 6 Chalouper fra Samsø og Aarhus, der under Anførsel af deres Officerer kunne afgive omtrent 272 Mand til Deltagelse i Foretagendets lykkelige Udførelse.

   Roflotillen og, hvad der videre hører til Transporten, skal staa under Premierlieutenant Tuxen eller Falsen, og denne Officer aftaler Operationsplanen med Major Melsted.

3) At Expeditionen foretages fra Grenaa som det dertil mest passende Sted.

4) At en fladgaaende Jagt overfører Proviant for nogle Dage, ligesom nogle lignende Fartøjer skulle følge efter til Brug ved Troppernes Transportering tilbage m. v.

5) At Artillerilieutenant Gyldenfeldt med 12 Artillerister følger Expeditionen for, naar Batterier erobres, at kunne assistere.

6) At hver Mand medgives 40 eller 60 skarpe Patroner, om de kunne føre et saa stort Antal hos sig, hvorimod Ammunitionskarre ikke medtages, og

7) at naar Øen er indtaget, skulle alle Batterier demoleres, Fyrtaarnet sprænges i Luften, hvad der kan medtages af Skyts og Ammunition, overføres, og Resten gjøres ubrugelig, hvorefter hele Expeditionen igjen retournerer. Imidlertid foranledige Omstændig-

hederne, at Expeditionen ikke strax bør iværksættes, men Du skal erholde Vor nærmere allerhøjeste Resolution om, naar den skal gaa for sig.

Frederik R.

Fra Kongen til Generallieutenant Prins Christian til Hessen.

Kiel, den 15de Oktober 1809.

Til Svar paa Deres Durchlauchtigheds underdanigste Forestillinger af 10de, 11te og 12te dennes meddele Vi Dem herved, at de 15 danske Jagter og Galeaser, som af de Engelske ere frigivne og ankomne til Nyborg, skulle paa lovformelig Maade og imod Kvittering afleveres til deres virkelige Ejere. End videre tillade Vi, at de 3 senest afleverede Udlændinger, som Kapitajnlieutenant Schønheyder ikke ønsker at erholde til Roflotillen, maa afrejse til Kjøbenhavn, hvor deres private Ejendom er beroende. Hvilket Deres Durchlauchtighed saaledes ville foranstalte.

Frederik R.

Fra Kongen til Overhofmarskalk Hauch.

Kiel, den 15de Oktober 1809.

Vi tilsende Dig herved en Afskrift af den Ordre, som Vi have givet Hans Højhed Generallieutenant Prins Christian Frederik betræffende det, som det Militære haver at iagttage paa den Dag, som Vi og Vor Gemalinde, Hendes Majestæt Dronningen, holde Vort Indtog udi Vor Residensstad Kjøbenhavn, og som tjener Dig til allernaadigst Efterretning.

End videre give Vi Dig herved allernaadigst til Kjende, hvad Vi ville, at Du ved dette Indtog haver at iagttage og besørge:

1) Til at følge i Processionen haver Du at tilsige Vore Statsministre, Vor Ordenskansler, Vore Departementschefer samt Viceadmiral Wleugel, Kammerherre Sehested, Generalmajor Dorrien som første Deputeret, samt Kammerherre Grev Joach. Bernstorff og Kammerherre Grev Otto Moltke som Direktører udi Vore respect. Kollegier, Stiftamtmand Hauch, Overpræsident Baron Adeler, Generalpostdirektør Hellfried og Konferensraad Colbjørnsen.
2) End videre haver Du at tilsige til at følge i Processionen samtlige tilstedeværende Kammerherrer, Kammerjunkere og Hofjunkere, som ikke ere kommanderede i militær Tjeneste.
3) Processionen skal kjøre i følgende Orden fra Têten til Queuen, hvorved maa bemærkes, at kun 2 skal kjøre sammen i én Vogn og Du som Overhofmarskalk alene i Din Vogn:

   Liveskadronen af Vor Garde til Hest.
   Hofjunkerne, Kammerjunkerne.

Kammerherrerne.
Overchargerne.
Overhofmarskalken.
Livtjeneren.
Generalstabens Personale under deres Chefers Anførsel, til Hest.
Begge Vore Staldmestere og i Midten af dem Generaladjudant Lindholm, alle 3 til Hest.
Vor Equipage, hvorudi kjører: Vi Selv, Vor Gemalinde, Hendes Majestæt Dronningen, og Vor Datter, Hendes Kongelige Højhed Kronprinsessen. Ved denne Vogn følger Pager og Lakajer paa sædvanlig Maade.
En Vogn, hvorudi kjører Kammerfrøken v. d. Maase og Hofmesterinde Grevinde Münster.
En Vogn, hvorudi kjører trende Hofdamer, Frøknerne v. Düring og v. Haxthausen og Komtesse Knuth.

Derefter kjører efter deres Rang og Anciennetet:
Statsministrene.
Ordenskansleren.
Departementscheferne og alle øvrige tilsagte, som ej henhøre til Vort Hof.
Den 2den Eskadron af Vor Livgarde til Hest, som slutter Toget.

Vor Equipage bespændes med 8 Heste, de øvrige Equipager kun med 2.

4) Den Dag, Vi holde Vort Indtog, modtage Vi og Vor Gemalinde ingen Kur og Appartement; men naar dette skal være, ville Vi nærmere bestemme. Derimod skal paa Indtogsdagen være stort Taffel, Marskalktaffel og Rosen, hvortil ingen tilsiges uden de, som have været i Processionen, samt Prinserne og Prinsesserne og deres Hofstater.

Alle Kavallerer møde den Dag i Galadragt, Ridderne med Baandet over Kjolen, og Hendes Majestæt Dronningen vil, at de Damer, som komme ved Hoffet, skal være klædte i Kjoler med lange Slæb, men i øvrigt er det enhver tilladt efter eget Behag selv at bestemme, hvilken Façon og af hvilken Slags Tøj formeldte Kjoler ere forfærdigede.

Frederik R.

Fra Prins Christian Frederik til Kongen.

Kjøbenhavn, den 17de Oktober 1809.

Deres Majestæt, min bedste Cousin! De ønskelige Efterretninger om Freden, som Du var saa god at meddele mig, har fornøjet mig usigelig. Hvis Østerrig faar bedre Vilkaar, end man kunde vente, viser det tydeligen, at Kejser Napoleon enten meget har trængt til Fred,

eller han har større vidtudstrakte Planer at udføre. At han imidlertid skulde ville drive Tyrkerne ud af Evropa, strider ganske mod Frankrigs gamle Politik, der vilde have gjort Tyrkiets Skæbne til en Anstødssten for det vedvarende Venskab imellem Frankrig og Rusland. Skulde Kejser Napoleon henvende sin hele Opmærksomhed paa Spanien, da vilde det koste mange af hans Undersaatter Livet og svække Frankrigs Magt. Freden med England er der nok desværre ingen Udsigt til, hvis ikke Forandringen i Kabinettet muliggjør samme; at den, naar den sluttes, maa blive bestandig, det give Gud! For det første staar alles Forhaabning til Freden med Sverig, om hvis Mulighed og Nødvendighed, nu da Rusland har sluttet Separatfred, man vel ikke kan tvivle. Jeg har i Forgaars befordret et Brev fra Grev Bernstorff til Ministeren for de udenlandske Affærer, Baron Engestrøm, og jeg haaber, at Underhandleren selv snart vil følge. Det vilde vist være meget beroligende for Norges Forsyning, naar denne Fred først er afsluttet.

Din Befaling om at udgive Parolen i mit Hus skal fra i Morgen af blive fulgt. Aarsagen, hvorfor jeg hver Morgen gik over til Dit Palais, var, for at Parolbefalingen kunde afskrives paa sædvanlig Sted, hvortil jeg slet ingen Plads haver hos mig, og siden paa det hurtigste expederes der fra. Men der er ligeledes hertil funden Plads i et af Bureauets Værelser, saa jeg haaber ganske at have efterkommet Din Befaling, ligesom Du naadigst vil tilgive, at jeg hidindtil havde forfusket Din Vilje.

Erindringen om Telegrafrapporten har jeg givet til Admiralitetsadjudanten, som ej havde sørget for, at min Befaling af 3dje Oktober blev fulgt.

Min Kone, min Søster og Ferdinand anbefale sig i Din Erindring.

Vi vente alle med Længsel paa den glade Time, naar vi kan vente at se Dig, min bedste Cousin, og Dronningen blandt os.

Jeg tør bede at formelde min Respekt og Hilsen til Hendes Majestæt og til Prinsesse Caroline, og at Du stedse med Din sædvanlige Godhed og Venskab vil mindes Deres Majestæts

oprigtig hengivne og tro Cousin

Christian Frederik.

Fra Kongen til Prins Christian Frederik.

Kiel, den 19de Oktober 1809.

Vi ville allernaadigst bevilge, at den ved det holstenske Infanteriregiments 3dje Bataillon staaende Major Moltkes 3 Sønner, Vilhelm, Frederik og Helmuth [1]) ansættes som Frikorporaler ved det holstenske Infanteriregiment, den førstnævnte i Nummer og Gage og de to sidstnævnte à la suite. Til Nytaar 1810 tages de til Undervisning ved det holstenske Militær-Institut.

Frederik R.

---

[1]) Den nuværende preussiske Generalfeltmarskalk Moltke.

Fra Kongen til Administrationen for Norges Proviantering.

Kiel, den 19de Oktober 1809.

Kjøbmand Hoppe, som har paataget sig en Kornleverance til Norge, har til denne Transport kjøbt 40 Skibe, men mangler Søfolk, og desaarsag har Administrationen at henvende sig til vedkommende Enroleringschefer i Slesvig, Jylland og Fyn for snarest muligt at faa det Antal Matroser leveret, som til disse 40 Skibe behøves. Enroleringscheferne tilkjendegives, at dette er efter Vor Befaling, og at de maa sørge for, at intet Ophold sker i Leveringen af disse Matroser til de Steder, hvor Administrationen bestemmer [1]).

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Kiel, den 20de Oktober 1809.

I Steden for 40 Skibe vil Kjøbmand Hoppe anskaffe sig 44 Skibe i Vore Havne til at opføre Korn til Norge med.

Administrationen maa sørge for, at disse Skibe til de Kornladninger, som han har paataget sig at føre til Norge, paa de forskjellige Steder, hvor de findes, sættes i Rekvisition, og at dertil tages de største Skibe.

End videre har Administrationen at sørge for, at det Korn, som skal indlades i disse Skibe, transporteres og oplægges i Nærheden af de Steder, hvor ethvert af disse Skibe ligger, for at det kan være parat til Indskibning, naar det forlanges, og at intet Ophold finder Sted.

Frederik R.

Fra Kongen til Generallieutenant Ewald.

Kiel, den 21de Oktober 1809.

Da Generallieutenant Düring ved Døden er afgaaet, saa haver Vi allernaadigst besluttet, ligesom Vi herved befale, at Du under Feltmarskalk Landgrev Carls Overkommando skal overtage Generalkommandoen udi Vort Hertugdømme Holsten samt over Fæstningerne Frederiksort med Omegn saa og over Rendsborg Fæstning. Du haver at indsende Dine Rapporter, Forestillinger m. v. til Feltmarskalk Landgrev Carl, som derefter indsender det fornødne til Os. Ligeledes vil Du erholde Vore Befalinger igjennem Feltmarskalk Landgrev Carl,

---

[1]) Finanskasse-Kommissionen beordredes s. D. til at udbetale Kjøbmand Hoppe 12000 Rdl. S. H. K.

og Du haver i øvrigt at følge det, som han maatte befale Dig. Udi presserende eller overordentlige Tilfælde skal det være Dig tilladt at indsende Dine Rapporter og Forestillinger direkte til Os, ligesom Du ogsaa kan vente Svar eller Resolutionen direkte fra Os; men naar Du indsender slige Rapporter eller Forestillinger direkte til Os, da haver Du stedse til samme Tid at indmelde saadant til Feltmarskalken. Naar det maatte indtræffe, at Vi maatte finde for godt at paalægge Dig en extraordinær Expedition, eller ogsaa Vi maatte befale Dig med de Dig underlagte Tropper at marchere uden for Vort Riges Grænser, da staar Du i begge Tilfælde under Vor immediate Kommando, erholder da Dine Befalinger alene og direkte fra Os, ligesom Du da haver at indsende Dine Rapporter og Forestillinger direkte til Os. Du haver strax at tage Dit Generalkvarter i Kiel og der at lade afgangne Generallieutenant Dürings Arkiv aflevere til Kommandøren for Din Stab, Divisionskvartermester Bardenfleth. Udi afgangne Generallieutenantens Arkiv vil Du finde adskillige vigtige Instruktioner og Befalinger fra Os til den holstenske Generalkommando, hvilke Vi paalægge Dig nøje at igjennemgaa og holde Dig efterrettelig. Udi bemeldte Arkiv findes et Siffer, som Vi have givet til at bruge, naar noget af Vigtighed befales eller rapporteres. Dette Siffer maa holdes meget hemmeligt og alene være i Forvaring samt bruges af Kommandøren af Din Stab, Divisionskvartermester Bardenfleth, som af Major Düring haver at lade sig undervise udi Brugen og Behandlingsmaaden af det Siffer.

Ritmester Hjelmcrone af det jyske Regiment lette Dragoner, som har været Adjudant hos afgangne Generallieutenant Düring, skal indtil videre vedblive at forrette Tjeneste ved Din Stab. Ligeledes skal Major Düring forblive i Kiel, indtil han har afleveret alt, hvad som henhører til Generalkommandoens Arkiv, hvorefter Vi allernaadigst tillade, at han kan permitteres paa 3 Maaneder for at arrangere sine Familieanliggender.

Denne Vor allernaadigste Befaling haver Du strax at bekjendtgjøre Vedkommende under Din Kommando, som det angaar, til allerunderdanigst Efterretning.

Frederik R.

Fra Prins Christian Frederik til Kongen.

Hovedkvarteret Korsør, den 27de Oktober 1809, om Morgenen Kl. $8^1/_2$.

Deres Majestæt meldes underdanigst,

at jeg har begivet mig her til Korsør, for at have den Lykke at modtage Deres Majestæt og Hendes Majestæt Dronningen, saa vel som for at overlevere den mig naadigst anfortroede Kommando i Deres Majestæts Hænder.

Parolen og Feltraabet for i Dag er: Amalie—Lübek.

Meldingen fra i Gaar, som jeg havde haabet tidligere at skulle have kunnet overlevere, bruger jeg den Frihed at vedlægge tillige med Parolen for i Morgen, som jeg har udgivet med Hensyn til de længere fraliggende Kommandoer. I Dag er endnu ingen Melding indløben, og Tykningen forhindrer ogsaa her fra at se de fjendtlige Skibes Stilling.

Underdanigst
Christian Frederik.

Fra Kongen til Prins Christian Frederik.

Nykjøbing paa Falster, den 29de Oktober 1809.

Til Generallieutenant Prins Christian Frederik til Danmark.

Da Vi er retourneret fra Vor Rejse til Holsten, saa ville Vi fra i Dag af Selv igjen overtage den immediate Kommando over Vores paa Sjælland, Møen, Falster og Laaland kantonnerende og garnisonerende Tropper samt over de derværende Fæstninger og Batterier m. v.

I Dag afrejse Vi her fra over Vordingborg til Nysø. Den 30te dennes rejse Vi fra Nysø over Kjøge til Vort Slot Frederiksberg, og den 31te dennes holde Vi og Vores Gemalinde, Hendes Majestæt Dronningen, Vores Indtog i Vor Residensstad Kjøbenhavn paa den Tid af Dagen, som Vi nærmere ville bestemme.

Den 31te dennes om Formiddagen Kl. 9 Sl. udgive Vi Parolen paa Vort Slot Frederiksberg, og samtlige Officerer, som sædvanligen ere befalede at komme til Parolen, møde til den Tid i Vort Forgemak.

Vores Befaling af 19de dennes [1]) vil Deres Højhed have imodtaget og bekjendtgjort Vedkommende, hvortil Vi end videre tilføje: at Generaladjudant-Lieutenant Grüner ansættes til at være Kommandør for Deres Højheds Stab. Divisionsadjudant v. Qualen afgaar fra Generalmajor Grev Baudissins Stab til Tjeneste ved Generaladjudantstaben.

Oberst Kardorff vedbliver ad interim at føre Kommandoen over Avantgarden, og Divisionsadjudant Brock skal ligeledes indtil videre være Kommandør for hans Stab.

Her indesluttet tilsende Vi Deres Højhed Parol og Feltraab fra den 30te d. M. til den 8de November incl.

Dette vilde Deres Højhed kommunicere alle Vedkommende af den 1ste Division og Kjøbenhavns Garnison, for saa vidt det angaar samme. Til alle Højstkommanderende uden for Kjøbenhavn have Vi Selv bekjendtgjort denne Vor Befaling samt tilsendt samme Parol og Feltraab.

Frederik R.

---

[1]) I Følge hvilken Prinsen blev Chef for 1ste Division.

Fra Generaladjudant Bülow til Friherre Tawast.

Kjøbenhavn, den 2den November 1809.

Da jeg har været fraværende i nogen Tid og i de sidste 14 Dage daglig rejst fra Sted til andet, saa er dette Aarsagen til, at jeg først den 29de Oktober har haft den Ære at imodtage Hr. Generalens meget ærede Skrivelse af 16de Oktober, i det samme er gaaet til Kiel og der fra atter her til, siden jeg havde forladt Kiel førend Brevets Ankomst. Jeg haaber derfor Tilgivelse for nu først at svare.

I Henseende til Hovedindholdet af bemeldte Hr. Generalens Skrivelse om strax at indstille alle Fjendtligheder og Opbringelser af Skibe, da haver jeg allerunderdanigst refereret Hans Majestæt Kongen, min Herre, denne Sag, og Allerhøjstsamme har avtoriseret mig til at svare Hr. Generalen, at da den svenske Regering i den senere Tid har ytret et fredeligt Sindelag mod Danmark, og Underhandlingerne til Freds Oprettelse imellem begge Staterne med det allerforderligste ville tage sin Begyndelse, saa vilde der fra dansk Side intet være imod, at alle Fjendtligheder og Opbringelser af Skibe skal blive indstillet, naar saadant fra svensk Side ogsaa blev iagttaget, og saa snart Hr. Generalen behageligst underretter mig om, at dette fra svensk Side er optaget, og fra hvilken Dag saadant skal tage sin Begyndelse, saa vil Hans Majestæt Kongen, min Herre, strax give Vedkommende Befaling, at alle Fjendtligheder og altsaa ogsaa alle Skibes Opbringelse skal fra samme Dag af ophøre fra dansk Side. Jeg forventer derfor blot Hr. Generalens Svar, for at det fornødne derefter kan blive iværksat, og tror, at dette er den korteste Maade, hvorpaa denne Sag kan blive afgjort.

Da imidlertid dog nogle Dage vil medgaa, indtil denne Overensstemmelse kan blive sat i Udførelse, saa er jeg end videre bemyndiget at anmode Deres Høj- og Velbaarenhed om at bevirke ved Deres Regering, at ligesom det er tilladt svenske Dækskibe at afgaa fra svenske Havne med Provisioner og Fornødenheder til Norge, det da ligeledes maatte blive tilladt, at svenske aabne Fartøjer eller Baade uden Dæk kunde fra Sverig afgaa med formeldte Artikler til Norge, hvilken Velvillighed den danske Regering ej alene vil gjengjælde, men ogsaa ansé som et Bevis paa den svenske Regerings oprigtige Ønske til fredelig Forstaaelse med Kongen, min Herre.

Da jeg i Dag har den Ære at skrive Deres Højvelbaarenhed til, saa tillader De mig at tilføje den Begjæring, at lade de med den seneste fra Norge afsendte Kurér ankomne, men ham i Helsingborg fratagne, Breve blive oversendte til mig, da de dog sandsynligvis alle ere private og kun kan interessere dem, som de ere adresserede til. At Kureren har modtaget et betydeligt Antal Breve, er rigtignok en Fejl, da han blot burde have medtaget Regeringsdepecher og enkelte Breve. Imidlertid maa jeg bemærke, at ingen af de kongelig svenske Kurerer, som ere passerede eller repasserede Kongens, min Herres,

Stater, nogen Sinde ere blevne visiterede, end mindre frataget noget af det, de medbragte, uagtet nogle af dem har haft betydelig Bagage med, ja endog egne Equipager; thi Hans Majestæt Kongen har udtrykkelig befalet, at kongelig svenske Kurerer skal frit og ubehindret passere og repassere, og intet af det, som de føre med sig, eftersés, langt mindre fratages dem, og da Hr. Generalen forhen har ytret at ynde Reciprocitet, saa er jeg overbevist om, at De vil forskaffe de kongelig danske Kurerer, som passere igjennem Sverig, samme Frihed, Sikkerhed og Rettighed, ligesom jeg af den Velvillighed, De stedse har víst mig, hvor samme var overensstemmende med Deres Pligter, forventer en ny Prøve ved Opfyldelsen af min formeldte Begjæring om de anholdte Breves Udlevering.

Med den mest udmærkede Højagtelse har jeg den Ære at nævne mig, Hr. General,

Deres o. s. v.
Bülow.

Fra Tawast til Bülow.

Högqvarteret Helsingborg, den 3dje November 1809.

Som jag är authoriserad af Konungen, min Herre, att afsluta Stillestånd till Lands och Vatten med den Kongl. Danska Arméen, och Herr General-Adjutanten på Sin Konungs och Herres befallning försäkrat mig, att alla fiendtligheter och uppbringningar af Fartyg på Danska sidan skola upphöra samma dag, som de på den Svenska inställas, samt sluteligen begärt, at jag ville uppgifva dagen till fiendtligheternas och uppbringningarnes inställande, på det Hans Maj. Konungen, dess Herre, måtte allernådigst utfärda nödiga befallningar härom, så får jag den äran tillkännagifva, att alla fiendtligheter och uppbringningar ifrån Svenska sidan upphöra ifrån och med den 12te innevarande månad, och att om någon Prise efter den 11te göres af Danska fartyg eller båtar, den skall anses för olaglig och genast frigifvas.

Tawast,
General-Befälhafvare för Södra Arméen.

Fra Kongen til det danske Kancelli.

Kjøbenhavn, den 5te November 1809.

Da Vi af en officiel Skrivelse fra den svenske Generalmajor Tawast til Vor tjenstgjørende Generaladjudant Bülow erfare, at det fra svensk Side er befalet, at alle Fjendtligheder imod Danmark og Opbringelsen af danske Skibe skal ophøre fra og med den 12te indeværende Maaned, og at, om nogen Prise efter den 11te gjøres af

svenske Skibe eller Baade, skal den ansés for ulovlig og strax frigives, saa ville Vi gjengjælde dette fredelige Sindelag og befale derfor allernaadigst herved, at fra og med den 12te indeværende Maaned, og indtil Vi anderledes befale, skal alle Fjendtligheder mod Sverig og Opbringelser af svenske Skibe fra dansk Side ophøre, og at, om nogen svensk Prise efter den 11te November om Natten Kl. 12 gjøres af danske Skibe eller Baade, da skal den ansés for ulovlig og strax frigives; og haver Vort danske Kancelli ved Plakat at lade forestaaende Vores allernaadigste Vilje strax bekjendtgjøre.

Frederik R.

Fra Kongen til Chefen for Kongens Livjægerkorps.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te November 1809.

Til Vor Kammerherre, Oberstlieutenant v. Holstein,
Ridder af Danebroge, Chef for Vort Livjægerkorps.

Da Vi ej længere behøve Lieutenant du Puys Tjeneste [1]) hverken i det militære eller civile, saa have Vi beafskediget ham fra de ham hidindtil anbetroede militære og civile Poster.

End videre er det Vor Vilje og Befaling, at han 2 Timer efter, at denne Ordre er ham bekjendtgjort, begiver sig paa Rejsen her fra til Lübek, og forbyde Vi ham herved aldrig nogen Sinde mere at betræde Vore Riger og Lande, da han i modsat Fald vil blive anholdt og bragt til Munkholms Fæstning, hvor han da skal forblive arresteres sin Livstid.

Da Lieutenant du Puy er uden Formue, saa ville Vi af sær Kongelig Naade skjænke ham én Gang for alle en Gave af 500 Rdl. D. K. og 500 Rdl. S. H. K., hvilke 1000 Rdl. hermed følge, og som Du haver at lade ham udbetale og indsende hans Kvittering til Os.

Hans formelige Afskeder fra de ham hidindtil betroede Poster blive sendte til Vor Resident v. Jessen i Lübek, hos hvem han kan imodtage samme.

Du haver at kommandere en subaltern Officer af Vort Livjægerkorps til at føre afskediget Lieutenant du Puy her fra til Lübek, hvor han af Resident v. Jessen lader give sig Bevis for, at Lieutenanten virkelig er ankommen til Lübek.

Vognpas til fri Befordring her fra til Lübek samt til Retour for den Officer, som fører Lieutenanten, haver Du at modtage fra Vores Generaladjudant v. Bülow.

---

[1]) Se IV, Side 408.

Denne Vor Ordre og Befaling haver Du skriftlig at kommunicere Lieutenant du Puy i Morgen Eftermiddag Kl. 5 Slæt, men forinden ej at bekjendtgjøre det for nogen uden den Officer, som skal føre ham ud af Landet.

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 6te November 1809.

Til Vor Kammerherre, Oberstlieutenant Holstein,
Ridder af Danebroge, Chef for Vort Livjægerkorps.

Naar Du oversender Lieutenant du Puy Vor Ordre angaaende hans Afrejse her fra, da haver Du ved en Officer at lade ham forinden Afrejsen affordre alle de Musikalier eller andre Sager, som han haver i Hænde fra Vort Kapel eller Theater, og som Du derefter lader aflevere til Vor Overhofmarskalk Hauch.

De Sager, som Lieutenant du Puy ej kan medtage paa denne Rejse, lader Du ham forsegle og sørger siden for, at det bliver ham eftersendt til Lübek ved Skibslejlighed.

Frederik R.

Fra fynske Generalkommando til Kongen.

Odense, den 8de November 1809, om Middagen.

Til Kongen.

Allerunderdanigst har jeg den Ære at melde:

1) At Hendes Højhed Prinsesse Charlotte er ankommen i Gaar Aftes den 7de November Kl. 6 til Nyborg, men har endnu ikke kunnet fortsætte sin Rejse, fordi Smakkerne med Hendes Højheds Vogne og Bagage ere blevne hindrede af de fjendtlige Skibe at komme over baade i Gaar og i Dag.

2) Et fjendtligt Linieskib er i Gaar Eftermiddags kommet sønder fra og har lagt sig ved Vresen til Ankers.

3) Den nord fra komne Konvojflaade har ankret med henimod 80 Skibe, hvoriblandt et Linieskib og en Brig, paa Højden af Knudshoved, hvorved Passagen er standset for Øjeblikket.

Fjendens Styrke og Stilling i store Bælt var i Morges Kl. $8^1/_2$ saaledes:

2 Linieskibe ved Romsø,
2 Linieskibe, 1 armeret Fartøj sønden for Sprogø,
1 Linieskib ved Vresen,

1 Linieskib, 1 Brig med Konvojen af henimod 80 Skibe paa Højden af Knudshoved.
Alle til Ankers.

Allerunderdanigst
Christian, Pz. Hessen.

Fra Kongen til Dernath.

Kjøbenhavn, den 8de November 1809.

Til Kammerherre Grev v. Dernath.

Vi haver imodtaget Melding om, at en fransk Kaper er udrustet i Hamburg og gaaet igjennem Kanalen til Holtenau for der fra at drive Kaperier i Østersøen, saa ønske Vi af Dig at erfare, om den franske Søkapitajn Montcabrié har Del i denne Kaper, eller hvorledes det forholder sig med samme, saasom det ej er Os behageligt, at slige Kaperier af fremmede Kapere finder Sted fra Vore Kyster paa en Tid, da Vi Selv have forbudt Kaperi i disse Farvande, som let kan have en skadelig Indflydelse paa Norges Proviantering, hvilken Vi saa ivrig ønske uforstyrret.

Frederik R.

Fra Kongen til Administrationen for Norges Proviantering.

Kjøbenhavn, den 8de November 1809.

Til Kommissionen for Norges Proviantering.

Fra Kammerherre og Søkapitajn Baron Holsten i Husum haves Efterretning om, at han, da de amerikanske Skibe med Kavtion ej kan faas, har sørget for at antage nogle danske Skibe, der forskaffe sig de fornødne Papirer, til at overføre Proviant til Norge. Vor Kasse staar ikkun Risiko for Søskade for Ladningen; Fragten haaber han at faa nedsat til 3 Mk. 12 Sk. Slesvig-Holstensk Kurant pr. Tønde Rug, Byg og Hvede og til 3 Mk. 4 Sk. S. H. K. for Havre. Den ellers tilstaaede Præmie pr. Kommercelæst for Viktualier og til Mandskabet falder bort. Da man ved at bruge Rekvisitionsskibe ej alene maa staa Risiko for Søskade ved Ladningen, men endog for fjendtlig Opbringelse af den, foruden Søskade og fjendtlig Molest paa Skibet, saa tror bemeldte Kapitajn, at Fragten i Sammenligning er billig, og man kan desuden gjøre sig sikkert Haab om hastig Expedition. Fremdeles har han tilkjendegivet, at han for at vinde Tid strax vilde begynde med at indlade circa 1500 Tdr. Rug og dermed fortfare, naar han ej erholder Modordre. Saaledes formoder han at kunne om kort

Tid faa 10 à 12000 Tdr. kongl. Korn bort. Han ansér det nødvendigt, at der for Reklamationens Skyld bestemmes et Hus i Norge, hvortil Ladningerne pro forma kunde være destinerede, ligesom han ønsker at vide, hvilke Havne man især skulde foretrække.

Da Vi nu aldeles approbere dette Forslag, saa have Vi herom allernaadigst villet meddele Kommissionen for Vort Rige Norges Proviantering Efterretning, for videre at kunne tilkjendegive Kammerherre, Kapitajn Baron Holsten det fornødne, og da han i øvrigt har forlangt at forsynes med 6 Lejdebreve, fordi at de danske Kapere dér paa Kysten ej skal være at tro, men lægge Hindringer i Vejen for Handelen, saa kan Kommissionen forvente sig dette Antal Lejdebreve tilstillet for at sendes ham.

Frederik R.

Fra Kongen til Søkapitajn Krieger.

Hovedkvarteret Kjøbenhavn, den 12te November 1809 [1]).

Til Vor Søkapitajn Johannes Krieger, Højstkommanderende over de i Nyborg Fjord liggende 2 Krigsbrigger, Ridder af Danebroge.

Vi befale Dig herved allernaadigst, at Du strax haver at foranstalte, at de to under Din Kommando staaende Krigsbrigger, „Samsø“ og „Als“, provianteres paa 3 Maaneder, og derefter skal Du, saa snart Lejlighed dertil gives, afgaa med samme fra Nyborg Fjord til Norge, hvor Du underlægger Dig Vor Kontreadmiral Lorents Fiskers Kommando, og det vil da især blive Din Pligt at beskytte Farten af danske og norske Skibe, som gaa imellem Norge og Nørrejylland, efter den Ordre og Instruktion, som bemeldte Vor Kontreadmiral nærmere vil give Dig.

Det tillades Dig selv at bestemme, om Du vil gaa fra Nyborg Fjord strax nord efter eller sønden om Fyn igjennem lille Bælt til Din Bestemmelse.

I øvrigt overlade Vi alt til Din Konduite og gode Sømandskab, hvorved Vi haabe det bedste Udfald af denne Expedition.

De to Krigsbrigger „Kiel“ og „Langeland“, som for Tiden ligge i Kieler Fjord og staa under Premierlieutenant O. Raschs‘ Kommando, have Vi under Dags Dato befalet [2]) at skulle afgaa der fra igjennem lille Bælt til Norge, for ogsaa at være behjælpelig til at beskytte Farten af danske og norske Skibe imellem Norge og Nørrejylland, hvilket Vi herved tilkjendegive Dig allernaadigst til Efterretning.

---

[1]) Skrivelsen er efter Vedtegning ej afgaaet før den 25de November. [2]) Ordren til Rasch er ligeledes først afgaaet den 25de.

Denne Vor allernaadigste Befaling er alene til Dig og maa derfor holdes hemmelig, da det kunde være af de skadeligste Følger, om Fjenden igjennem en eller anden Kanal erholdt Efterretning derom.

Dagen, naar Du afsejler fra Nyborg, haver Du allerunderdanigst at melde Os, men ingen anden.

Vi have befalet Generaladjudant Risbrigh [1]) at underrette Dig om de fjendtlige Krydseres Antal og Stationer paa Jyllands østre og nordre Kyster.

Frederik R.

Fra Chefen for Livjægerkorpset til Kongen.

Kjøbenhavn, den 13te November 1809.

Allerunderdanigst Forestilling.

Afskediget Sekondlieutenant du Puy efterlader sig her Kone og 3 uforsørgede Børn, som ved hans Bortrejse ere satte i den beklageligste Forfatning. Jeg vover altsaa allerunderdanigst i Tillid til den Naade, Deres Majestæt har víst imod Lieutenant du Puy, at ansøge, om hans efterladte Kone med hendes 3 Børn maatte tilstaas, saa længe hun er i denne Tilstand, en Pension for at sikre hende fra at lide Mangel paa det allernødvendigste. Deres Majestæt ville allernaadigst tillade, at jeg dertil bringer i Forslag saa meget, som hun erholdt af hendes Mand i den Tid, de levede adskilte, nemlig 30 Rd. maanedlig [2]).

Allerunderdanigst
F. Holstein.

Fra Kongen til Overhofmarskalk Hauch.

Kjøbenhavn, den 17de November 1809.

Da Vi ej længere haver afskediget Lieutenant du Puys Tjeneste som Koncert- og Syngemester behov, saa meddele Vi ham herved Afsked i Naade, i hvilken Anledning Du haver at udfærdige den fornødne Afsked for ham, som skal dateres fra den 8de dennes [3]).

Frederik R.

---

[1]) Skrivelsen til Risbrigh er ligeledes først afsendt den 25de. I samme gives der ham Meddelelse om Kriegers og Raschs Expeditioner, hvorhos det paalægges ham at besørge to indlagte Breve til Sølieutenanterne Tuxen i Fladstrand og Cederfeld de Simonsen, der med 4 Kanonchalouper vil ankomme til Udbyhøj. [2]) Herpaa findes noteret: „Vi bevilge Fruen, saa længe hun opholder sig her i Landet, 360 Rdl. D. K. aarlig Pension af Vores Chatolkasse fra 1ste November d. A. af at regne, hvilken Pension udbetales hende med 30 Rd. D. K. maanedlig". [3]) Den 8de November 1809 er Jean Baptiste Edouard Camille du Puy ogsaa afskediget som Sekondlieutenant à la suite i Kongens

Fra Wenzel Haffner til Kongen.

Altona, den 20de November 1809.

Allerunderdanigst meldes, at Hendes Højhed Prinsesse Christian i Aften Kl. 9 Slæt er her til ankommet med Suite og modtaget med tilkommende militære Honneurs.

Konferensraad Carsten Anker befinder sig ikke i Hendes Højhed Prinsessens Følge, men er undervejs formedelst Upasselighed bleven tilbage.

Allerunderdanigst
Wenzel Haffner.

Fra Kommandørkapitajn C. Walterstorff til Kongen.

Altona, den 1ste December 1809.

Til Hans Majestæt Kongen.

I Følge Deres Kongelige Majestæts allerhøjeste Befaling er Kjøbmand Hoppe forsynet med det af ham forlangte Antal Matroser til de Skibe, som skal afgaa fra Lübek til Stralsund og efter Deres Majestæts Befaling der fra videre. Søpremierlieutenant Gjødwad, der af Kammerherre, Søkapitajn Baron Holsten blev beordret med en Transport Matroser fra Tønning til Lübek og ved Ankomsten at melde sig til mig, har jeg beordret, tillige med Maanedslieutenant Petersen, at forblive dér for at have Opsyn med Mandskabet og besørge dem fordelte paa Skibene. Hr. Kammerherre Grev Dernath har tilkjendegivet mig, at de franske Avtoriteter have lagt Hindringer i Vejen for denne Expeditions Afsejling fra Lübek, men at desuagtet Skibene have Tilladelse at lægge sig ud ved Travemünde for at kunne være færdig, naar den forventede nærmere Tilladelse til Afsejling indløber. For nu at bøde paa dette uventede Ophold, har jeg troet det for Deres Majestæts Tjeneste nyttigt foreløbigen at give Premierlieutenanten Ordre til, saa snart Skibene er gaaet under Sejl, ufortøvet at begive sig over Land til Stralsund for at bevirke, at Skibene saa hastigt som muligt erholde deres Ladninger, og at encouragere Mandskabet til Drift ved Arbejdet, at undervise Vedkommende om den bedste Maade at bringe Kanoner i Skibene, deres rigtige Placering i samme tillige med Krudts og Skibstømmers Fordeling, og derved befordre Expeditionens hastigere Afgang, hvilket jeg allerunderdanigst forventer vil finde Deres Kongelige Majestæts allernaadigste Bifald.

Livjægerkorps uden Tilladelse til at bære Uniform og Felttegn, hvilket motiveredes med, at han ej havde tjent længere som Officer end fra 4de December 1807.

Kjøbmand Hoppe har i alt erholdt (efter Forlangende) 200 og nogle Matroser, hvilket allerunderdanigst indberettes.

Allerunderdanigst
Christian Walterstorff.

Fra Kongen til Prins Frederik til Hessen i Norge.

Kjøbenhavn, den 18de December 1809.

Ligesom Deres Durchlauchtighed haver i Betragtning af de meget dyre Tider ladet de i Distrikterne hjempermitterede Officerer beholde Cantonnementstillæg, som Vi herved bifalde, saaledes ønske Vi ogsaa, at De derom underretter General Krogh, for at han kan give samme Befaling udi det andet Divisionsdistrikt, da det vil give Jalousie, naar Officererne bleve forskjelligt behandlede.

Frederik R.

Fra Samme til Samme.

Kjøbenhavn, den 18de December 1809.

Til General Prins Frederik til Hessen.

Da Feltmarskalk Prins Christian August sandsynligvis snart vil nedlægge sin Kommando og afrejse fra Norge til sin nye Bestemmelse i Sverig, saa haver Deres Durchlauchtighed at paasé, at Prins Christian August ved sin Afrejse fra Norge gives de militære Honneurs og Æresbevisninger, som han tilkommer i Følge den Post, hvortil han i Sverig er valgt.

Frederik R.

Fra Kongen til Feltkommissariatet.

Kjøbenhavn, den 18de December 1809.

I Anledning af Vort Feltkommissariats Forestilling af 5te dennes, da have Vi tilkjendegivet det holstenske Skarpskyttekorpses 1ste Bataillon Vort Mishag med, at nogle Officerer have hævet det halve af deres Gage og Felttillæg udi S. Holst. Kt., endskjønt deres Fruer have opholdt sig i Danmark, samt end videre befalet Korpsets Kommandør at være Os ansvarlig for, at ingen Officer af det holstenske Skarpskyttekorps, hvis Fruer opholde sig i Danmark, udbetales nogen Del af deres Gage og Felttillæg udi S. Holst. Kt.

Vi befale Vort Feltkommissariat herved, at de Officerer af det holstenske Skarpskyttekorpses 1ste Bataillon, som saaledes uretteligen

have hævet det halve af deres Gage og Felttillæg udi S. Holst. Kt., skal uden Skaansel tilbagebetale saadant til Vor Feltkasse, hvilket skal iagttages ved alle øvrige Officerer, som imod Formodning ligeledes maatte uretteligen have hævet det halve af deres Gage udi S. H. Kt.

Endelig befale Vi herved allernaadigst, at fra den 1ste Januar 1810 af skal de Officerer ved de i Danmark værende Regimenter og Korpser, som have deres Standkvarterer i Hertugdømmerne, og hvis Fruer opholde sig der, kuns udbetales det halve af deres virkelig reglementerede Gage udi S. H. Kt., men intet af deres Felttillæg.
— — — — — — — — — — — — — — —

Frederik R.

Fra Kongen til Landgrev Carl.

Kjøbenhavn, den 13de December 1809.

Da den forrige Konge og Dronning er afgaaet fra Sverig med deres Børn og Suite for at gaa til Tyskland, saa befale Vi herved, at de i Tilfælde, at de maatte lande i Vore Hertugdømmer, skal vises den Ærbødighed og gives den militære Honnør, som tilkommer kongelige Personer, samt vises al Velvillighed og Høflighed til deres videre Rejses Befordring.

Frederik R.

Personal-Register til fjerde Bind.